

T.C.
İstanbul Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yeni Türk Dili Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

MÜTERCİMİ BİLİNMEYEN İKİNCİ KABUS-
NÂME TERCÜMESİ

(44A - 90B)

(METİN - DİL İNCELEMESİ - SÖZLÜK)

Fatih Deniz AKYÜZ

2501101228

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Enfel DOĞAN

İstanbul 2015

Bu çalışma, İstanbul Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından
18888 numaralı tez projesi kapsamında desteklenmiştir.

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı : Fatih Deniz AKYÜZ

Numarası : 2501101228

Anabilim/Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Danışman Öğretim Üyesi: Doç. Dr. Enfel DOĞAN
Yeni Türk Dili Bilim Dalı

Tez Savunma Tarihi: 06.07.2015

Tez Savunma Saati :11.00

Tez Başlığı : Mütercimi Bilinmeyen İkinci Kabus-nâme Tercümesi (44a-90b, Metin-Dil İncelemesi-Sözlük)

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜ'NE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- Prof. Dr. Mustafa ÖZKAN		Kabul
2- Doç. Dr. Enfel DOĞAN		Kabul
3- Doç. Dr. Aziz MERHAN		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-Prof. Dr. Hatice TÖREN		
2- Doç. Dr. Aylin KOÇ		

Fatih Deniz AKYÜZ

**Mütercimi Bilinmeyen İkinci Kabus-nâme Tercümesi (44a -90b) (Metin- Dil
İncelemesi- Sözlük)**

ÖZ

Kabus-nâme, Keykâvus bin İskender'in milâdi 1082 yılında oğlu Gîlân Şah için kaleme aldığı nasihatname-siyasetname türünde Farsça bir kitaptır. Bu kitap, Türk dilinin tarihî devrelerinden Eski Anadolu Türkçesi Dönemi'nde altı farklı mütercim tarafından Türkçeye tercüme edilmiştir. Bunlardan biri, el yazmaları İngiltere-British Museum'da bulunan ve çalışmamızın konusunu teşkil eden mütercimi bilinmeyen tercümedir.

Bu çalışma, Kabus-nâme tercümeleri üzerine yapılan araştırma ve bulguları farklı bir çeviriden ileri bir noktaya taşımak ve farklı bir mütercimin kaleme aldığı bir Kabus-nâme çevirisini Türkoloji alemine tanıtmak; Arap harfli olan eseri Latin harflerine aktararak eserin imlası ve ses bilgisi çerçevesinde dil özelliklerini ortaya koyup çevirinin kelime kadrosunu dizin hâlinde açıklayarak Eski Anadolu Türkçesi Dönemi üzerinde yapılan tüm araştırma ve incelemelere katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, Kabusname, Çeviri yazı, Dil incelemesi, Nasihatname.

Fatih Deniz AKYÜZ

**The Second Translation of Qabus-nama By Unknown Translator (44a-90b)
(Text, Language Analysis, Dictionary)**

ABSTRACT

Kabus-name was written by Keykavus bin Iskender for his son Gilan Şah in 1082. It was written as a compendium-manifesto in Persian. This book was translated to Turkish by six different interpreters during the Old Anatolian Turkish period which is one of the historical phases of the Turkish language. One of them is the translation, whose manuscripts are available in the British Museum in England and which constitutes the subject of our study.

This thesis is prepared in order to carry those studies and findings that are performed on the Qabusnama translations to a higher level and to introduce a interpretation of Qabusnama that is put down on paper by another interpreter to the Turcology scene and translate the book that is written Arabic alphabet into Latin alphabet and of the book in detail within the framework of orthography and phonology, and to explain the set of words available in the translation in the form of an index by using the methods of a linguist, and to contribute to all of the researches and studies that are made on the Old Anatolian Turkish Period.

Key Words: Old Anatolian Turkish, Qabusnama, Transcription, Linguistic Analysis, Compendium.

ÖN SÖZ

XIII-XV. yüzyıllar arasında gelişme gösteren Eski Anadolu Türkçesi, Anadolu'daki Türkçenin ilk döneminde görülen yazı dilinin adıdır.

Bu çalışmada; Oğuz Türkçesinin temelini teşkil eden ve başta ses, imla ve şekil özellikleri olmak üzere kelime kadrosuyla da farklılık gösteren bir yazı dili olmasıyla önemli bir konuma sahip olan Eski Anadolu Türkçesine ait bir eser üzerinde incelemeler yapılmış ve fonetik özellikleri bakımından bazı tespitlerde bulunulmuştur.

Söz konusu eser, Fars dili ve edebiyatının temel eserlerinden biri olan ve Emîr Unsuru'l-Ma'âlî Keykâvus bin İskender bin Kâbûs bin Veşmgîr tarafından miladî 1082 yılında oğlu Gîlân Şah için kaleme alınan Kabus-nâme'nin Eski Anadolu Türkçe Dönemi'nde yapılan 6 farklı tercümesinden biridir.

Müellifi ve yazıldığı tarihi bilinmeyen bu tercümenin tek nüshası toplamda 89 varaktır. Nüshanın ilk yarısı (1b-43b) üzerinde Oğuz Samuk yüksek lisans çalışması yapmıştır. İkinci yarısı ise bizim çalışmamızı oluşturmuştur.

Çalışmamız “*Giriş - Dil İncelemesi - Metin - Dizin*” bölümlerinden oluşmaktadır. *Giriş* bölümünde tercümenin kaynağı olan Kabus-nâme ve eserin müellifi Keykâvus bin İskender bin Kâbûs bin Veşmgîr hakkında bazı noktalara değinildi. Eserin Anadolu sahasında yapılan tercümeleri ve tezimizin konusunu oluşturan “Müellifi Bilinmeyen İkinci Kabus-nâme Tercümesi” hakkında bilgi verildi, tercüme arası bazı karşılaştırmalarda bulunuldu.

Dil İncelemesi bölümünde metnin yazılış özellikleri ile ses bilgisi hakkında bazı örnekler, aynı kelimenin farklı yazımlarına ve ikili şekillere vurgu yapmak amacıyla verildi. Kurallı bir imla sisteminin olmadığı Eski Anadolu Türkçesi Dönemi'ne ait bu eserin kendi imla özelliklerine dair bazı durumlar belirtildi. Ekin köke birleştirilmesi gereken durumlarda ekin köke birleştirilmediği örnekler ile ayrı yazılması gereken ama bitişik yazılan kelimeler ayrı bir tasnifte gösterildi.

Arap harfli olan metin, transkripsiyon yöntemiyle Latin harflerine aktarıldı. Metnin çoğu harekelenmiştir, fakat harekelenmemiş kısımlar da mevcuttur. Bu

sebeple gösterilmeyen ünlüler, harekelendirilmiş veya ünlü harfleri ile karşılanmış diğer örneklerden hareketle veya genel Eski Anadolu Türkçesi özelliğine uygun olarak tespit edilmiştir. Eserde Arapça ve Farsça ibareler vardır. Bu ibareler, çeviri yazı yöntemiyle Latin harflerine aktarıldı; dipnotlarda manaları verildi, ayetlerin ait olduğu sureler ve numaraları gösterildi. Yanlış yazılan kelimelerin doğru şekilleri metinde verilip yazmadaki kullanımları dipnotlarda belirtildi. Büyük bir titizlikle okunan metinde elif+ye ile yazılan veya esre ile harekelenen kapalı e, “è”, cim ile yazılan ç “ç”, be ile yazılan p “p” ile gösterildi. Ayrıca nazal n için “ñ” kullanıldı. Kelime kök ve gövdelerine bitişik yazılması gerektiği hâlde ayrı yazılan ekler tire (-) ile kelimeye bitleştirildi (ol-dur, yaşıl-lığa, sen-siz gibi).

Çalışmanın son bölümünde, eserde geçen tüm sözcükler madde başı olarak alındığı ve sözcüklerin eserde almış olduğu tüm eklerin metin numarasıyla ayrı ayrı belirtildiği *dizin ve sözlük* oluşturuldu. Kelimelerin manaları metindeki kullanımına göre verildi. *Et-*, *eyle-*, *kıl-*, *ol-* yardımcı fiiller ve deyimleşmiş birleşik fiiller ile bazı kalıplaşmış ifadeler, ilgili kelimenin altında, metindeki anlamlarıyla verildi. Eserde aynı kelimenin farklı şekilleri, ayrı ayrı madde başları hâlinde gösterildi ve birbirlerine göndermeler yapıldı. Son olarak çalışmanın ekler kısmına metnin tıpkıbasımı konuldu.

Bu tezin her safhasında yardımlarını esirgemeyen, çalışmamı en dar vakitlerinde bile titizlikle kontrol eden, görüş ve tavsiyeleri ile beni yönlendiren hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Enfel DOĞAN’a teşekkür ederim. Ayrıca, bu çalışmanın oluşmasında her zaman desteklerini ve yakın ilgilerini gördüğüm değerli hocalarım Prof. Dr. Mustafa ÖZKAN’a ve Prof. Dr. Hatice TÖREN’e; tezin hazırlanışında bazı kısımları gözden geçiren ve teknik yardımlarını gördüğüm Yrd. Doç. Dr. Esra EGÜZ’e; İÜ Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi’ne ve saygıdeğer çalışanlarına; dizinde yararlandığım Cibakaya programını oluşturan Prof. Dr. Ceval KAYA’ya ve her ihtiyaç duyduğumda manevî destekleriyle yanımda olan aileme ve sahip olmakla gurur duyduğum dostlarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
GİRİŞ	1
I. Kabus-nâme ve Bilinen Tercümeleeri Hakkında.....	1
II. Mütercimi Bilinmeyen İkinci Kabus-nâme Tercümesi	5
III. Çeviri Metinleri Arasında Karşılaştırmalar.....	8
BİRİNCİ BÖLÜM	16
DİL İNCELEMESİ	16
I. Yazılış (İmla) Özellikleri	16
A. Ünlülerin Yazılışı	16
1. a ünlüsü	16
2. e ünlüsü	17
3. ı, i, ê.....	18
4. o, ö, u, ü ünlüleri	19
B. Ünsüzlerin Yazılışı	20
1. ç ünsüzü.....	21
2. p ünsüzünün yazılışı.....	22
3. t, d ünsüzlerinin yazılışı	23
4. g ünsüzünün yazılışı.....	24
5. ŋ ünsüzünün yazılışı.....	24
6. s ünsüzünün yazılışı	25
C. Yazılışı Ayrı Olan Ekler	25
Ç. Bitişik Yazılan Kelimeler	26
D. Kökte Şedde Kullanılması.....	26
E. Yükleme Hâli Ekinin Yazımı	26

F. Arapça ve Farsça Kelime ve Şekillerin Yazılış Özellikleri	27
1. Güzel He'nin Düşmesi	27
2. Uzun i'nin Kısalması.....	27
II. Ses Bilgisi.....	28
A. Ünlüler.....	28
1. Ünlü Değişmeleri	28
2. Ünlü Uyumu.....	30
a. Kalınlık - İncelik Uyumu	30
b. Düzlük - Yuvarlaklık Uyumu.....	31
3. Ünlü Türemesi.....	32
B. Ünsüzler.....	33
1. t > d değişmesi	33
2. k > ħ değişmesi	33
3. g > v değişmesi	34
4. y düşmesi.....	34
5. y türemesi.....	34
6. Ünsüz Benzeşmesi	34
7. Kelime Sonunda ğ kullanılması	34
İKİNCİ BÖLÜM.....	35
METİN	35
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	106
DİZİN.....	106
I. Sözlük	106
II. Kişi Adları Dizini	349
III. Yer Adları Dizini.....	357
SONUÇ	359
KAYNAKÇA	363
EKLER.....	367
Ek-1: Tıpkıbasım.....	367

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	a, e, ’	ص	ş
آ	ā, a	ض	z, ɖ
ب	b, p	ط	t
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	‘
ث	s	غ	g
ج	c, ğ	ف	f
چ	ç	ق	k
ح	h	ك	k, g, ŋ
خ	h	ل	l
د	d	م	m
ذ	z, ɖ	ن	n
ر	r	و	v, ^v u, ü, o, ö, ū, ō,
ز	z	ه	h, a, e
ژ	j	ی	y, ɪ, i, ê, Ī
س	s		
ش	ş		

KISALTMALAR LİSTESİ

a.e.	: Aynı eser
a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.t.	: Adı geçen tez
Ar.	: Arapça
bkz.	: Bakınız
bs.	: Baskı, basım
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
Far.	: Farsça
Haz.	: Hazırlayan(lar)
Hz.	: Hazret-i
İÜEF	: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
krş.	: Karşılaştırınız
MÖ	: Milattan önce
No.	: Numara
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
s.	: Sayfa
Sy.	: Sayı
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: Ve başkaları
v.d.	: Ve diğerleri

GİRİŞ

I. Kabus-nâme ve Bilinen Tercümelere Hakkında

İran'ın kuzeyinde günümüzde Mazenderan ve Gülistan adlarını taşıyan Taberistan ve Cürcân bölgelerinde hüküm süren Ziyârîler, 928 - 1090 yılları arasında, bazen bağımsız bir devlet bazen de Sâmnîler, Gazneli Devleti, Selçuklular gibi bazı devletlere tabi olarak varlığını sürdürmüştür.

Ziyârîlerin kuruluşundan Hasan Sabbâh liderliğindeki Nizârî İsmâillîlerin hanedana son vermesine kadar sekiz emîrin tahta çıktığı bilinmektedir:

1. Merdâvic b. Ziyâr (928 - 935)
2. Veşmgîr b. Ziyâr (935 - 967)
3. Zahîrüddevle Bihistûn (967 - 978)
4. Şemsülmeâlî Kâbûs b. Veşmgîr (978 - 1012)
5. Felekülmeâlî Menûçîhr (1012 - 1029)
6. Şerefülmeâlî Enûşîrvân (1029 - 1049 ?)
7. Keykâvus b. İskender (1049 ? - 1087 ?)
8. Gîlân Şah (1087 ? - 1090)

Ziyârîler hakkında ulaşılabilen kaynak ve belgelerin sayısı oldukça azdır. Küçük bir devlet olan Ziyârîlerden günümüze birkaç harabe ve Emir Kâbûs b. Veşmgîr'in mezarının bulunduğu Kûmbed-i Kâbûs ile Emîr Unsuru'l-Ma'âlî Keykâvus b. İskender b. Kâbûs b. Veşmgîr'in 1082 yılında nasihatname - siyasetname türünde Farsça kaleme aldığı ve "Kabus-nâme" adıyla anılan eseri dışında pek bir şey kalmamıştır.

Keykâvus bin İskender, Kabus-nâme'yi oğlu Gîlân Şah için kaleme almıştır. Keykâvus bin İskender, eserinde kendisinden sonra devletin başına geçecek olan oğluna sadece siyaset alanında değil, hayatın hemen hemen her alanında bilgi ve

öğütler vermiş; hanedanın ve kendisinin başından geçen olayları ve yaşadığı durumları gözlemlerine, izlenimlerine ve büyüklerinden kendisine anlatılanlara dayanarak aktarmıştır.

Orhan Şaik Gökyay; *Enderz-nâme*, *Pend- nâme*, *Nasihât- nâme* gibi adlarla da anılan Kabus- nâme'nin ismi konusunda bazı belirsizlikler olduğunu söylemiştir. Şemsülmeâlî Kâbûs b. Veşmgîr'in hanedanda itibarı oldukça yüksekti. Bilge kişiliği ve geniş kültürü ile tanınıyordu. Alim ve edipleri koruyor, onları sarayında ağırlıyordu. Bu sebeplerden ötürü Keykâvus b. İskender'in yazdığı eserini dedesine ithaf etmiş olabileceği ya da müellif Keykâvus'un adından oluşturulan Kâvus-nâme'nin zamanla bozularak Kabus-nâme'ye dönüşmüş olabileceği söylenmektedir.¹

Günümüzde Fars dili ve edebiyatının seçkin nesirlerinden biri olarak kabul edilen Kabus-nâme, müellifin eseri oluşturma amacı ve sebebini anlattığı bir mukaddime ile başlar. Eser, bu mukaddime (ön söz) ile beraber 44 bapтан oluşmaktadır. Bu baplarda siyasetten sosyal hayata, dinden ahlaka, hukuktan eğitime, çeşitli meslek hayatlarından sanata kadar hayatın pek çok alanıyla ilgili konular üzerinde öğütler verilmiştir. Ayrıca tıp, astroloji, hendese gibi ilimlerle ticaret, avcılık, alışveriş, köle alıp satma, çalgıcılık, satranç gibi konularda bilgi verilmiş ve yemek yeme, içki içme, misafir ağırlama, konuşma ve dinleme gibi hususlarla ilgili görgü kuralları anlatılmıştır.

Kabus-nâme'de, İslam öncesi nasihat geleneğinin ve Eski Yunan düşünce sisteminin etkisi yoğun olarak görülmektedir. Aristo, Platon, Sokrates gibi filozoflardan ve Eski İran hükümdarlarından yapılan alıntılar, Eski İran tarihinden anlatılan anekdotlar, temeli İslamiyet'ten önceki inanışlara, gelenek ve kültüre dayanan görgü kurallarını anlatan hikmetli sözler ve öğütler; Kuran'dan ayetler, hadisler, İslam büyüklerinin sözleri ile verilmiştir. Bu da Kabus-nâme'nin İran nasihat geleneği içinde İslam'a bürünmüş bir şekli olduğunu göstermektedir.²

¹ Orhan Şaik Gökyay, **Keykâvus, Kabusnâme**, İstanbul, Kabalıcı Yayınevi, 2007, s. 7-8.

² Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi edinmek için bkz.: Nimet Yıldırım, "Fars Öğüt Edebiyatı", **Nüşha 16**, 2005, s. 51-60.

Sade ve içten bir dille kaleme alınan *Kabus-nâme*, ilk olarak 1868 yılında Tahran’da Rızâ Kulı Han tarafından neşredilmiş ve daha sonra eserin farklı zamanlarda yirmiye yakın baskısı yapılmıştır. Eser Almanca, Fransızca, Rusça, İngilizce gibi batı dillerine ve Arapçaya, Çağataycaya ve Kazan Tatarcasına çevrilmiştir.

Kabus-nâme, Batı Türkçesinin ilk devresi olan Eski Anadolu Türkçesi Dönemi’nde farklı mütercimler tarafından altı kez Türkçeye çevrilmiştir. Bunda Türklerin X. yüzyıldan itibaren eski kültür alanlarından ayrılıp Fars ve Arap kültürünün alanına girmesi ile Eski Anadolu Türkçesi Dönemi’nde oldukça fazla görülmeye başlanan tercüme faaliyetlerinin ve Oğuz Türkçesinde temeli atılmaya başlanan nasihat-ahlak edebiyatının etkisi büyüktür. Ayrıca *Kabus-nâme*’nin Türkçeye yapılan birden fazla çevirisi, Türk edebiyatında nasihat-nâme geleneğindeki yeri ve önemini ortaya koymaktadır.

Eski Anadolu Türkçesi Dönemi’nde Yapılan *Kabus-nâme* Çevirileri

1. Mütercimi Bilinmeyen İlk Çeviri: Tam olarak hangi tarihte çevrildiği bilinmese de XIV. yüzyılın ilk yarısında oluşturulduğu tahmin edilen bu çevirinin tıpkıbasımı Eleazar Birnbaum tarafından yapılmıştır. Bu tıpkıbasım üzerinde Aysel Güneş yüksek lisans tezi hazırlamıştır.³

2. Şeyhoğlu Sadrüddin Mustafa Çevirisi: 1361-1387 yılları arasında Germiyanogulları beyi olan Süleyman Şah için yapılmıştır. XIV. yüzyılın ikinci yarısında yapılan tercümenin 1459 yılında istinsah edilen nüshası, bugün Kahire Millî Kütüphanesinde (Dârü'l-Kütübi'l-Mısriyye) bulunmaktadır. Nüsha, eserdeki birçok fonetik gelişme ve değişmeyi hareketlerle göstermesi bakımından önemlidir.⁴

³ Bu konu ve yapılan çalışma hakkında ayrıntılı bilgi edinmek için bkz.: Aysel Güneş, “*Kâbüsnâme*’nin Bilinen İlk Türkçe Çevirisi (Giriş - Metin - Dizin)”, Marmara Üniversitesi, Türkiye Araştırmaları Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2001.

⁴ Enfel Doğan, *Şeyhoğlu Sadrüddin’in *Kabus-nâme* Tercümesi (Metin - Sözlük - Dizin - Notlar - Tıpkıbasım)*, İstanbul, Mavi Yayıncılık, 2011, s. 22.

3. Akkadioğlu evirisi: Yıldırım Bayezid'in oğlu Emir Süleyman'ın (Süleyman elebi, 1377-1411) veziri Hamza Bey için yapılmıştır. Bu evirinin biri yurt dışında olmak üzere  nüshası bilinmektedir.⁵

4. Bedr-i Dilşad'ın Manzum evirisi (Murad-nme) : Bedr-i Dilşad tarafından 1427 yılında yapılan manzum bir tercüme olup Sultan II. Murad'a (1421-1451) ithaf edilmiştir. Kabus-nme'nin telifi sayılabilecek kadar değiştirilip geliştirilmiş bir manzum tercümesi ve şerhi olması itibariyle değer taşıyan bir eserdir. Kabus-nme 44 bap iken, Murad-nme 51 baptan meydana gelmiştir. Ayrıca Murad-nme'deki bölümlerin sıralanışı Kabus-nme'ye uymamaktadır.⁶

5. Mercümek Ahmed evirisi: Türk edebiyatında en çok bilinen *Kabus-nme* evirisidir. Nesir *Kabus-nme* evirileri içinde ise en hacimli olanıdır. II. Murad adına yapılmış olan bu eviri 1431-32'de tamamlanmıştır. Mütercim, adeta çeviriyi genişleterek kendince kapalı gördüğü yerlerde ek cmlerle açıklama yapmıştır.⁷ Eserin birçok yazması bulunmaktadır.

6. Mütercimi Bilinmeyen İkinci eviri: evrildiği yer, tarih ve mütercimi bilinmeyen bu çevirinin tek nüshası İngiltere'de British Museum'da Or. 11281 numarada bulunmaktadır. Bu evirinin en dikkat çeken yn mütercimin bazı bapları atlamış olmasıdır. 41 baptan oluşan bu eserin dil özelliklerine bakılarak XIV. - XV. yüzyıllar arasında oluşturulduğu tahmin edilmektedir. Nüsha 89 varaktan oluşmaktadır. Eserin ilk yarısı üzerinde Oğuz Samuk yüksek lisans çalışması yapmıştır.⁸ Nüshanın diğer yarısı tarafımızca bu tezle ilim lemine sunulmaktadır.

⁵ Enfel Doğan, "Emir Süleyman Dönemi şairlerinden Akkadioğlu'nun Kbusnme Tercümesi ve Nüshaları zerine", **Modern Türklük Araştırmaları Dergisi**, C. 8, Sy. 1, Ankara, Mart 2011, s. 9

⁶ Adem Ceyhan, **Bedr-i Dilşad'ın Murad-nmesi I**, İstanbul, Mill Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1997 s. 14, 43-50.

⁷ Gökyay, **a.e.**, s. 13

⁸ Bu konu hakkında ayrıntılı bilgi edinmek için bkz. Oğuz Samuk, "Mütercimi Bilinmeyen İkinci Kabus-nme Tercümesi 1b - 43b Metin - Dil İncelemesi - Sözlük" İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2012.

II. Mütercimi Bilinmeyen İkinci Kabus-nâme Tercümesi

Kabus-nâme'nin mütercimi bilinmeyen ikinci tercümesinin tek nüshası vardır. 89 varak ve her sayfasında 15 satır olan bu nüsha British Museum'da Or. 11281 numarada bulunmaktadır. Metnin geneli harekelidir ve genellikle anlaşılır bir yazıyla kaleme alınmıştır. Başlıklar, ayetler, hadisler ve Farsça şiirler farklı tonda yazılarak sayfalarda belirgin hâle getirilmiştir.

Nüshada çevirinin müterciminin kim olduğu belirtilmemiştir. Bununla birlikte çevirinin ne zaman ve nerede yapıldığı da yazılmamıştır. Fakat eser ses, şekil ve cümle özellikleri ile kelime hazinesi bakımından incelendiğinde tipik bir Eski Anadolu Türkçesi Dönemi eseri olduğu anlaşılmaktadır ve söz konusu dönemin XIV. - XV. yüzyılları arasında oluşturulduğu tahmin edilmektedir. Ayrıca eserin müstensihî ve istinsah edildiği tarih de nüshada belirtilmemiştir.

Eserin iç kapağında “*Min Kütüb'il-Fakîr Seyyid Hasan el-Hâsimî*” ifadesi yer alır. Bu ibare eserin kimin kütüphanesinde bulunduğu bilgisini vermektedir.⁹

Daha önce belirtildiği gibi eserin orijinali bir mukaddime ve 44 bapтан oluşmaktadır. Fakat bu çeviride mütercim 41 babı eserine almıştır:

Bâb-ı evvel, Tañrıyı bilmek beyânındadır. (4b)

İkinci bâb, peygâmbەرler yaradılışı beyânındadır. (6a)

Üçüncü bâb, ni'met issinden sipâs tutmağ beyânındadır. (7b)

Dördüncü bâb, güç yetdükçe tâ'at artuğluğındadır. (9b)

Bêşinci bâb, ata ana hağğın bilmek erkânındadır. (11b)

Altıncı bâb, hüner arturmağ-ıla gevher artmağdadur. (13b)

⁹ Oğuz Samuk, “Mütercimi Bilinmeyen İkinci Kabus-nâme Tercümesi 1b - 43b Metin - Dil İncelemesi - Sözlük”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2012, s. 7.

Yedinci bāb, söz bilmek içinde-dürür. (20a)

Sekizinci bāb, Nūşirevān-ı ‘Ādil’ün öğütlerindedür. (24a)

Toğuzuncı bāb, kıocalık ve yigitlik ahvālındadır. (26a)

Onuncı bāb, kendüzin şaķınmaķda ve yéyesi yémekdedür. (28b)

On birinci bāb, süci içmek erkānın beyān éder. (29b)

On ikinci bāb, kıonuk olmaķ ve kıonuk almaķ beyānındadır. (31a)

On üçüncü bāb, kengel ve nerd ve saıranc oyunundadır. (33b)

On dördüncü bāb, ‘ışķ-bāzlık resmindedür. (34b)

On beşinci bāb, kimseyle temettu‘ resmindedür. (37a)

On altıncı bāb, ĥammāma varmaķ resmindedür. (37a)

On yedinci bāb, néce yatup néce tırmaķ gerek. (37b)

On sekizinci bāb, av avlamaķ resminde beyān éder. (39a)

On toğuzuncü bāb, ķevgān oynamaķ resmindedür. (39b)

Yigirminci bāb, şavaş resmi beyānındadır. (40a)

Yigirmi birinci bāb, māl devşürmek ahvālın bildürür. (41b)

Yigirmi ikinci bāb, emānet saķlamaķ resmindedür. (43a)

Yigirmi üçüncü bāb, k̄ul karavaş ŗatun almağdadur. (44a)

Yigirmi dördüncü bāb, ev ve yer ve milk ŗatun almağdadur. (47b)

Yigirmi beşinci bāb, dört ayaklı tavar ŗatun almağdadur. (48b)

Yigirmi altıncı bāb, ‘avrat almağ resmi beyānındadır. (50b)

Yigirmi yedinci bāb, oğul kız beslemek resmindedir. (51b)

Yigirmi sekizinci bāb, dost tutmağ resmindedir. (54a)

Yigirmi toğuzuncü bāb, düşmenden endişe etmektedir. (55a)

Otuzuncü bāb, ‘afv ve cezā ve hācet istemek ve revādadur. (58a)

Otuz birinci bāb, ‘ilmü fiğh ve vā‘iz ve k̄adı-lığdadur. (59b)

Otuz ikinci bāb, ticāret ve bey‘ ve řirā ađvālındadır. (63b)

Otuz üçüncü bāb, çalıcılık ri‘āyet etmek erkānında-durur. (67a)

Otuz dördüncü bāb, pādiřāhuđ ŗapusunda hāřiye-dār olmağdadur. (68a)

Otuz beşinci bāb, pādiřāh ŗapusunda harīf olmağdadur. (70b)

Otuz altıncü bāb, yazıcılık resmin beyān eder. (71b)

Otuz yedinci bāb, vezīrlık ve kethüdālık resmindedir. (75a)

Otuz sekizinci bāb, k̄olluğ ve sipāhılıđ resmindedir. (77b)

Otuz üçüncü bāb pādīshāhlık ve sulṭān-lıḳdadur. (79a)

Ḳırkıncı bāb çift-sālārlik ve yer san'atındadır. (84a)

Ḳırk birinci bāb cüvān-merdlik resmi ve erkānındadır. (84b)

Mütercim, eserin orijinalinin 33, 34 ve 35. baplarında yer alan “tıp ilmi”, “astroloji” ve “şairlik” ile ilgili üç babı çevirisine dahil etmemiştir. Bu yönüyle Oğuz Türkçesine çevrilen diğer Kabus-nâmelerden ayrılır.

III. Çeviri Metinleri Arasında Karşılaştırmalar

Bu kısımda Eski Anadolu Türkçesi Dönemi'nde ortaya konan Kabus-nâme tercümelerinde mütercimlerin bapları ele alış şekilleri, konuya yaklaşımları ve çeviri teknikleri hakkında az da olsa bilgi vermek adına eserin ticaret adabı ve ticaret yapma usüllerinin anlatıldığı “Bezirgānlik” babından bir parça karşılaştırıldı:

Mütercimi Bilinmeyen İlk Çeviri

Ya'nī şol kişiler kim mālī artmağičün mağribden maşrıḳa gezer, bunca belā, miḥnet çeker oğrıdan, ḥarāmīden; sağlıkda, şayrulukda, yağılıkda. İmdi bu tamām cāhillik olur. Zirā bir mālīçün gör ne ḳadar zaḥmet ḳabül ider; kişiler menfa'at bulsunlar, istedikleri bende bulsun diyü? İmdi uşbu ḳadar neseneden ötürü, şol ḳadar zaḥmeti bir kişi ḳabül ide kim anuḳ 'aḳlı, gözleri bağlu ola.

Bāzirgānlik iki dürlüdür: Biri seferīdür, biri şehirde dururken. İkisi daḫı ḳorḳuludur. Ol kim seferīdür; yol ḳorḳısıdur. Ol kim ḥazaridür; kesād olmuş ṭavar olur, ḳoya ḳor ya ṭavar girü ḳız olur ya olmaz. İllā bunda ziyān ancak māludur. Ve ammā seferī ziyān māludur ve başdur. Ve ikisinde daḫı gerek kim bāzirgān bahādur

ola. Bâzirgân güşsasuz ola. Eger qorqar olursañ muhâtaradan yüzün kızarur. Ancak birün on olmaz ve dahı gerek kim dinüñi bekleyesin ve dahı kendü aşşından ötürü ayruqlaruñ ziyânı istemeyesin. Ve dahı elün altındağı kişilerile mu‘amele idesin. Eger ulu kişiyile iderseñ, şâlih, dīndār kişilerile it; âdem aldatıcı kişiden gey saqın.¹⁰

Şeyhoğlu Çevirisi

Ya‘nī maqşūd bu sözden oldur kim: Her ki māl arturmağı isterse, maşrıqdan mağribe varur, mağribden maşrıqa. Dağ ve daş aşar ve deñiz geçer. Cānın, tenin, mālın helāk yolına qor. Maşrıq ni‘metin mağrib qavmına iledür, mağrib ni‘metin maşrıq qavmına iltür. Zaħmet çekdügin ve tavar arurdugin ve yol qorqusın aqmaz. Bunun gibi muhâtara işleri kimse işlemez, illā ol kişi ki ‘aqlı gözi örtülmüş ola.

Ve bâzirgân-lik iki dürlüdür: Birine mu‘amele dërler ve birine müsâfere. Mu‘amele muqīmler éderler. Kāsīd metā‘ı alurlar ki kıız ola, satarlar. Bu muhâtara māldur. Pes bir dilīr kişi gerek ki qorqmadın assı tama‘ına kāsīd ala. Müsâfere ħod dëdüm, uzak yollar kesmek-dür. İkisine dahı dilīrlik gerek ve toğrulıq ve dīndārlik gerek ki kendü assısı-y-ıçun ħalq ziyânın istemeye. Ve mu‘amele ol kişiler-ile éde kim eli altında ola. Eger ulular-ıla éderse, bir ulu-y-ıla éde ki anuñ diyāneti ve mürüvveti ola ve aldayıcı kişiden sakına.¹¹

¹⁰ Güneş, a.g.t., s. 47 - 48

¹¹ Doğan, a.e., s. 223 - 224

Akkadıoğlu evirisi

Mařşūd bu sōzde oldur ki: Her ki mālum çok olsun dēyū maşrığdan mağribe sefer ēde, tağlar ve denizler geçe ve tenin ve mālın orđuya birağa; uğrıdan ve ĥarāmīden ve yırtıcı canavarlardan ve yol orđusundan ūşenmeye. Ve ĥalāyıđdan ötrü şarđuđ umāşın ĥarba ērişdürür ve ĥarb umāşın şarđ ehline iledür. Nā-ār ‘ālemüđ ‘imāretligi anuğla olur. İmdi bu nesne bāzırgānlıkda artuğ nesneyle olmaz. Bunun gibi orđuya ol kiři dūşer ki ‘ağlı gözi dikilmiş ola.

Bāzırgānlik iki dürlüdür: İkişi dağı orđuludur. Biri, mu‘āmele eylemek-dür ve biri sefer eylemekdür. Mu‘āmele eylemek muğım kiři-lerüdüdür ki kāsıd olmiş umaşı artuğa şatam dēyü şatun alurlar. Bu orđu māla dūşer. Līkin key bahādur ve ırak görıcı kiři gerek ki ađa göñül vēre ki kāsıd olmiş metā‘ı artuğa şatam dēyü artuğa şatun ala. Ve müsāfir dağı nece-ēdüđin dēdük. İkişi dağı gerek ki orđusuz bahādur ola, kendüye ve mālına. Ve ol bahādurluđ-ıla gerek ki mütedeyyin ola ve toğru dağı ola. Kendü aşşı-sından ötrü biregüye ziyān olduğın isdemeye. Ve aşşı tama‘ına ĥalkuđ serzenişin ēşitmeye. Ve mu‘āmele bir tã‘ifeyle eyleye ki kendünüğ eli altında ola. Ve eđer kendüden ulular ile mu‘āmele eyleye, gerek ki dīndār ve mürüvvet issi kişiyle ēde. Ve aldayıcı kişilerden şağına. (64b/17 - 65a/11)

Bedr-i Dilşād evirisi

Anuğ-ün her kimse māl arturam

Gelem sağ esen menzilümde duram

Diyüp mağribī maşrıka gitmese
Bu vehmi taşavvurcuğı itmese
Geçüp berr ü baħrile çok bişeler
Daħı küh u şahrāda endīşeler
Çeküp baş u mālın ħarāmīlere
Ya dāriblere yāħu rāmīlere
İletmezdi kendü ayağı-y-ile
Yüze yüz olmazdı yağı-y-ile
Bu-kez ħalkuñ eksügi bitmez idi
Kažā vü kader kārın itmez idi
Helāk olur idi erenler kamu
Ne sen qalur idüñ ne ħöd ben ne bu
Bunuñ gibi işi şu kimse ider
Ki ‘aqlı gözini diküben gider
Ticāret ikidür evet her biri
Be-ğāyet sehim-nāk işdür iri
Birisidür anuñ ħazarda olan
İkincisi-y-imiş seferde olan
Seferdekide qorķı ma‘lūmdur
Ki diri gelecegi mevhūmdur
Ĥazardaki daħı sehim-nāk olur

Ziyān irse gāyetde ğam-nāk olur
Hazardaki qorqı hemīn māledür
Ziyānı o māl issi bed-ħaledür
Seferdekinüñ mäle hem başadur
Bilesince var ise yoldaşadur
Evet qanqısını dutarsa kişi
Bahādur olursa oñarur işi
Ki qorqak olan aşşı itmez olur
Ziyānsuz düşen yola gitmez olur
Eger qorqı çekmese hem ihtiyāt
İrişmezdi tācir olana nişāt
Birisi on olmazdı yatmağ ile
Otuz günde üç aşşı qatmağ ile
Yarar tācire pāk-dīn olduğı
Alup şatmasında emīn olduğı
Revā görmeye bir daħıya ziyān
Öz aşşısına irmek için ‘iyān
Şu kimse-y-ile alışa şatışa
Ki andan buña menfa‘at qatışa
Özinden kiçilerle bāzār ide
Gerekmez ki kimseye āzār ide

Sağın senden uluyla ‘ağd eyleme
Egerçî dir ise ki ‘ağd eyle me
Meger kim diyânetlü kimse ola
Müsülmânlığıyla kulağlar tola
Anuğ gibi ulıyla bâzâr kııl
Anuğ ‘ışkıını göñlüne yâr kııl
Seni aldayıcıdan olğıl ırak
Ki iki cihânda ola yüzün ağ (6918-6943. beyitler)¹²

Mercümek Ahmed Çevirisi

Maksut bu sözden budur ki her kişi akçası çok olmak için tamah edip şarkta olan nimeti garba ilete ve garpta olan nimeti şarka ilete, dağda taştta, düzde ve denizde canını ve malını bunca muhatara yerlerde eline ala, yolda uğrudan ve harâmîden ve yırtıcı, adam yiyici hayvan canavardan ve ürkülükten ve yağılıktan hiç kayırmaya. Magrıp halkına şark nimetin yetire ve maşrık halkına garp nimetin yetire, elbette nâçar böyle olmak gerektir. Zira ki âlemin şenliğı bununladır. Pes bu dediğıme sebep bezirgânlıktan artuk nesne olmaz. Eyle olsa yolunda bunca hatarlar var idiğın bilirken tamah edip uğrayanın akılsızlığına ve bilüsüz olmayup gözü körlüğüne delil ola. Bakisini dahi buna göre kıyas etmek gerek.

¹² Âdem Ceyhan, **Bedr-i Dilşad’ın Murâd-nâmesi II**, İstanbul, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1997 s. 834-835.

Amma bezirgânlık iki kısımdır. İki türlü dahi hatarsız değildir. Bir kısmı misafir olup assı için elden ele gzmektir. Ve bir kısmı bir yerde oturup muamele kılmaktır. Şöyle ki bir yerde mukim ola ve kâsit olmuş davarı ala, saklıya ki revayış olıcak artuk bahaya satam diye. Bu dahi muhataradır, velî malına muhataradır. Eyle olsa key ciğerdar yürekli kişi gerektir ki geçmez kumaş ala, vaktinde satam, assı edem diye ki sonra ziyandan kayırmaya.

Geldik müsafir bezirgânın hod muhatarası ne idiğın evvel malûm ettimdi. Geldik imdi iki yönden dahi bezirgân gerek dilir ola, korkak olmaya, başın ve malın kayırmaya. Zira korkaklığından eğerçi ki ziyan etmeye, assı dahi etmez. Niteki ulular demişlerdir: Korkak bezirgân ne assı eder ne ziyan.

Münasip Türkî şiir:

Tacir ki mal ve baş ele ala, revan ola

Korkaklık etse assısı cümle ziyan ola

Korkak ne assı ve ne ziyan ede dediler

Hâşâ sözünde anların kim yalan ola

Geldik bezirgânın dirliğine: Gerektir ki gayet dindar ola ve doğru ola, yalancı olmaya. Ve kendi assısı için biregünün ziyanın istemeye. Ve kimse ile alış veriş ve muamele ederse kendüden aşağı kavimle ede. Ve eğer kendüden büyük kimse ile ederse ululuğuna göre dindarlığı ola ve mürüvveti ola. Ve key sakın türlü türlü mekr ile âdem aldayanlardan.¹³

¹³ Gökyay, a.e., s. 163 - 164

Mütercimi Bilinmeyen İkinci Çeviri

Maşşūd bu sözden oldur kim: Bāzīrgān bir aqça arturmağ-ıçun şarqdan ğarba ve ğarbdan şarqa varur. Şarq kavmına ğarb metā'in ve ğarb kavmına şarq metā'in iledürler ve cihānı ābādān tutarlar. İmdi bu ol kişinüñ işidür kim 'aql gözün diküpdür ve hırş u tama' çerāğın yandurupdur.

Ve bu bāzīrgānlik iki dürlüdü: Birisi mu'āmeledür ve birisi müsāferet-dür. Mu'āmele muqīm-lerüñdür kim kāsīd ve geçmez metā'ı artuq getüre, dēyü tama' eyler. Bu nev'üñ [muḥāṭarası] mālidadur. Dilīr kişi gerek kim geçmez tavarı koyup ala. Müsāferet ḥaṭarın ḥod geçen bāblarda zıkr étdüm. Pes bāzīrgān gerek kim bu iki dürlüde daḥı dilīr ola, mālına ve tenine kıya ve emīn ve toğru söyleyici ola, tama'ından ötürü ayruqlaruñ ziyānın istemeye. Ve mu'āmele biregü ile éde kim kendüden aşığa ola. Vegernī kendüden yuḫaru ile éderse biregü ile éde kim dīni ve mürüvveti ola. Ve aldayıcı kişiden şaқına. (63b/6 - 64a/2)

BİRİNCİ BÖLÜM

DİL İNCELEMESİ

I. Yazılış (İmla) Özellikleri

A. Ünlülerin Yazılışı

1. a ünlüsü

a. Ön Seslerde

Kelime başında *a* ünlüsü için üstünlü elif (اَ) ve medli elif (آ) kullanılmıştır.

(1) Üstünlü elif ile: *aķ* (أَق) 44b/14, *ağduķ* (أَغْدُق) 46a/8, *artuķ* (أَرْتُق) 56a/12, *adlu* (أَدْلُو) 68b/11, *andan* (أَدْنَن) 75a/6.

(2) Medli elif ile: *alın* (آلِن) 46b/12, *anuķ* (أَنْك) 48b/14, *ata* (آتَه) 53b/2, *ad* (آد) 83b/12.

b. İç Seslerde

Kelime ortasında *a* ünlüsü üstün (اَ), üstünlü elif (آ) ve medli elif (آ) ile karşılanmıştır.

(1) Üstün ile: *daķı* (دَجِي) 46a/2, *yavuz* (يَوْز) 55a/14, *ağaç* (أَغْج) 62b/9, *şakallu* (صَقَلْلُو) 79b/7, *taşra* (طَشْرَه) 87a/8.

(2) Üstünlü elif ile: *kaş* (قَاش) 45b/5, *yavuz* (يَاوُز) 56b/11, *ağaç* (أَغَاج) 62a/15, *baş* (بَاش) 78a/13, *toprak* (طُوپْرَاق) 80b/6.

(3) Medli elif ile: az (آز) 47b/2, var (وآر) 59b/15, var- (-وآر) 75b/10.

c. Son Seslerde

Kelime sonunda *a* ünlüsü üstünlü elif (أ), üstünlü he (ه) ve üstün (و) ile gösterilmiştir.

(1) Üstünlü elif ile: ara (أرا) 64b/1, bağla- (-بغلا) 72b/5, ara- (-أرا) 75b/12.

(2) Üstünlü he ile: kara (قراه) 45a/15, taşra (طشراه) 57a/12, aşağı (أشغاه) 63b/15, sonra (صكره) 68a/7, kısa (قصه) 69a/13.

(3) Üstün ile: ayla- (-أكل) 72b/7, ayla- (-أغل) 73a/3, ısmarla- (-اصمرل) 79b/10, yara- (-ير) 81a/15.

2. e ünlüsü

a. Ön Seslerde

Kelime başında *e* ünlüsü üstünlü elif (أ) ile yazılmıştır:

eyle- (-أيله) 57a/1, el (أل) 69a/10, eyü (أيو) 69 b/3, et (أت) 75b/4, esle- (-أسل) 81a/1.

b. İç Seslerde

Kelime içinde *e* ünlüsü, üstünlü he (ه) ve üstün (و) ile karşılanmıştır.

(1) Üstünlü he ile: öğret- (-أؤكرهت) 68b/9.

(2) Üstün ile: degür- (-دكر) 56b/2, gerçek (كركك) 60a/5, gerek (كركك) 63a/3, kengel (كنكل) 67b/1, çek- (-چك) 68b/3.

c. Son Seslerde

Kelime sonunda *e* sesi üstünlü elif (اَ), üstünlü he (هَ) ve üstün (َ) ile karşılanmıştır.

(1) Üstünlü elif ile: *néce* (نَجَا) 88b/11.

(2) Üstünlü he ile: *ince* (اِنَجَه) 45a/15, *nesne* (نَسْنَه) 54b/14, *göre* (كُورَه) 67b/11, *yine* (يِنَه) 68b/4, *néte* (نَتَه) 74a/9.

(3) Üstün ile: *dile-* (دِلْ-) 73a/5, *esle-* (اَسْلْ-) 81a/2.

3. ı, i, ê

a. Ön Seslerde

Kelime başında *ı*, *i* ve kapalı *e* (ê) ünlüleri, esreli elif (اِ) ve esreli elif ye (اِي) ile yazılmışlardır.

(1) Esreli elif ile: *imdi* (اِمْدِي) 44a/10, *iki* (اِكِي) 47b/3, *içmek* (اِچْمَك) 54b/6, *ırag* (اِرَاغ) 54b/11, *êşit-* (اِشْت-) 58b/9.

(2) Esreli elif ye ile: *iş* (اِش) 56b/4, *êt-* (اَيْت-) 62a/2, *iz* (اِيز) 65b/6, *ılan* (اِيلَان) 66a/8, *ır* (اِير) 68a/1.

b. İç Seslerde

Kelime içinde *ı*, *i* ve kapalı *e* (ê) ünlüleri, esreli ye (يِ) ve esre (ِ) ile gösterilmişlerdir.

(1) Esreli ye ile: *biḥ* (بِيح) 51a/11, *bil-* (بِيل-) 59a/12, *gén* (كَيْك) 64a/6, *kaş* (قَيْش) 69b/2, *vér-* (وِير-) 80a/4.

(2) Esre ile: *kızıl* (قَزِل) 45b/10, *kız* (قَز) 51a/12, *yarım* (يَارِم) 58b/4, *yıllık* (يَلِق) 61b/15, *yégrek* (يَكْرَك) 67a/1.

c. Son Seslerde

Kelime sonunda *ı*, *i* ve kapalı *e* (é) ünlüleri, esreli ye (ي) ve esre (ِ) ile yazılmışlardır.

(1) Esreli ye ile: *daḥı* (دَجِي) 44a/8, *gibi* (كَبِي) 54a/4, *aşşı* (أَصِّي) 64a/3, *biti* (بَتِي) 70b/8, *kéçi* (كَجِي) 76a/5.

(2) Esre ile: *yigirmi* (يَكْرِم) 54a/7, *kaḳa-* (قَاق) 72b/1, *Taḡrı* (تَكْر) 75b/7.

4. o, ö, u, ü ünlüleri

a. Ön Seslerde

Kelime başında *o*, *ö*, *u*, *ü* ünlüleri, ötreli elif vav (أُ) ve ötreli elif (أُ) ile gösterilmiştir.

(1) Ötreli elif vav ile: *oḡul* (أُغُل) 47b/4, *uşarı* (أُصَك) 52b/4, *ög-* (أُك-) 56a/1, *üç* (أُج) 59b/1, *orta* (أُرتَه) 65a/14.

(2) Ötreli elif ile: *ölü* (أُلُ) 57a/5, *ulu* (أُلُ) 68b/4, *öñdünürek* (أُكْدُنْرَك) 70a/8, *ög* (أُك) 73a/3, *uşlu* (أُصْلُ) 73a/12.

b. İç Seslerde

İç ses durumunda *o, ö, u, ü* ünlüleri, ötreli vav (وُ) ve ötre (ُ) ile karşılanmıştır.

(1) Ötreli vav ile: *şatun* (صَتُون) 44a/5, *açuk* (أَجُوق) 45b/5, *çok* (چُوق) 52a/11, *güç* (كُوج) 57b/4, *ton* (طُون) 60b/3.

(2) Ötre ile: *açuk* (أَجُوق) 45a/2, *benüm* (بَنُم) 53b/14, *görüklü* (كُرُكُلُ) 56a/10, *yüksek* (يُكْسَك) 66b/2, *tut-* (- طُت) 67a/4.

c. Son Seslerde

Son seste *o, ö, u, ü* ünlüleri, genellikle ötreli vav (وُ) ve ötre (ُ) ile karşılanmıştır.

(1) Ötreli vav ile: *tolu* (طُلُو) 44b/14, *kendü* (كَنْدُو) 48a/1, *aru* (أَرُو) 60b/3, *karşu* (قَرَشُو) 62a/3, *şatu* (صَاتُو) 65b/9.

(2) Ötre ile: *oğu-* (-أُوق) 74a/4.

B. Ünsüzlerin Yazılışı

Dönemin genelinde olduğu gibi metnimizde de ünsüzlerin yazılışında hem Arap-Fars imlasının hem de eski Uygur imlasının etkisi devam etmektedir. Arap alfabesinde Türkçenin *ç, p, η* ünsüzlerini karşılayan özel işaretler bulunmadığından *ç* (ج), *p* (ب), *η* (ك) işaretleri ile karşılanmıştır. Bununla birlikte *ç*'yi karşılamak için (چ), *p*'yi karşılamak için (پ) harfi de kullanılmıştır. Metnimizde üç noktalı kef (ك) ve keşideli kef (گ) kullanılmamıştır.

1. ç ünsüzü

Metinde ç sesi ön, iç ve son ses durumunda hem “cim” (ج) hem de çim (چ) harfi ile karşılanmıştır. Hatta metinde aynı kelimenin hem “cim” (ج) hem de çim (چ) harfi ile yazıldığı tespit edilmiştir.

Arap harfli metni Latin harflerine aktarırken ikili yazımları tespit etmek ve ayrımı göstermek amacıyla “cim” (ج) ile yazılan ç sesini “ç” ile değil, üstü işaretli ç (چ) ile gösterdik.

a. Ön Seslerde

(1) “çim” (چ) ile: *çirkin* (چِرْكِن) 46a/2, *çalıcı* (چَالِجِي) 67a/3 *çok* (چُوق) 70b/11 *çeri* (چَرِي) 75b/5 *çekiş-* (چَكِش-) 87a/5.

(2) “cim” (ج) ile: *çok* (جُوق) 46b/6, *çıkama-* (مَجْقَه-) 53b/3, *çirkin* (چِرْكِن) 53b/5, *çöz-* (جُز-) 62a/11, *çelebi* (جَلْبِي) 69a/8.

b. İç Seslerde

(1) “çim” (چ) ile: *açuk* (اچُق) 45a/3, *şaçlu* (صَچْلُو) 45b/10, *kêçi* (کِچِي) 55b/8, *ağça* (اَقْچَه) 63b/7, *elçi* (اَلْچِي) 72b/4

(2) “cim” (ج) ile: *gökçek* (كُوكْجَك) 44b/2, *şaçlu* (صَچْلُو) 44b/12, *ağça* (اَقْچَه) 52b/3, *işçi* (اِشْجِي) 68a/11, *içküci* (اِجْکُوجِي) 71b/5

c. Son Seslerde

(1) “çim” (چ) ile: *ağaç* (اَغْچ) 62b/7, *şaç-* (صَچ-) 84a/10.

(2) “cim” (ج) ile: *üç* (أُج) 44a/11, *güç* (كُج) 46a/5, *gêç* (يج) 50a/6, *ağaç* (أَج) 62a/15, *aç* (أَج) 63a/6.

2. p ünsüzünün yazılışı

Metnimizde ön sesinde *p* sesi bulunan Türkçe kelimeye rastlanılmamıştır. Bugün *p* ile yazılan “parmak” kelimesi “barmak” (45a/3) biçimindedir. İç ve son ses durumundaki *p* sesi ise hem *pe* (پ) hem de *be* (ب) harfi ile yazılmıştır. Ayrıca metinde geçen “toprak” kelimesinde iç ses durumunda bulunan *p* sesi hem *p*’li hem de *b*’li iki farklı biçimde kullanılmıştır.

Metinde *be* (ب) ile yazılan *p* sesi, imla özelliğini ortaya koymak adına üstü işaretli *p* (*p̣*) ile yazılmıştır.

a. İç Seslerde

(1) *pe* (پ) ile: *kirpik* (كِرِيك) 44b/12, *tapu* (طَبُو) 51b/13 , *karpuz* (قَرِيْز) 55b/10 *depre-* (دَپِرِن-) 62b/7, *toprak* (طُورَاق) 80b/6.

(2) *be* (ب) ile: *toprak* (تَبِق) 49a/6 *toprak* (طُبرَاق) 72b/15.

b. Son Seslerde

(1) *pe* (پ) ile: *ülp* (أَلْپ) 49a/8, *kap* (قَپ) 55b/12.

(2) *be* (ب) ile: *şarp* (صَرَب) 45a/8

c. -Up zarf-fiili

Metinde -Up zarf-fiili *b* (ب) ile yazılmış, *p* (پ) ile yazılan örneğe rastlanılmamıştır.

aluþ (أَلُوْب) 44a/7, *gelüþ* (كَلُوْب) 53b/10, *düþürüþ* (دُوْشُرُوب) 61a/9, *yéyüþ* (يُوْب) 71a/14, *öþüþ* (أُوْب) 88a/13.

3. t, d ünsüzlerinin yazılışı

a. Ön Seslerde

Eski Türkçedeki kalın ve ince sıradan t'lerin bu dönemde sedalılaşan örnekleri metnimizde görölmektedir. Ayrıca dönemin imla geleneği etkisinde kalın ünlü Türkçe kelimelerin ilk sesindeki “t” sesi genellikle tı (ط) ile yazılmıştır. Bunun yanında kalın ünlüye sahip oldukları hâlde te (ت) ile yazılan örnekler de vardır.

Bu yazımların yanında ön seste aynı kelimenin hem te (ت) hem dal (د) ile farklı şekilde karşılandığı görölmüştür.

(1) dal (د) ile: *dürlü* (دُرْلُو) 44a/13, *dudaķ* (دُوْدُق) 46b/10, *doğ-* (دُوْغ-) 50a/11, *dut-* (دُوْت-) 54a/14, *daşra* (دَشْرَه) 73b/6.

(2) te (ت) ile: *tersle-* (تَرْسَل-) 50a/6, *Tağrı* (تَ كَرِي) 66b/8.

(3) tı (ط) ile: *ıudaķ* (طُوْدُق) 44b/3, *ıtut-* (طُوْت-) 47b/2, *ıoğ-* (طُغ-) 50a/12, *ıaşra* (طَشْرَه) 57a/12, *ıtatlu* (طَاتْلُو) 78b/11.

b. İç Seslerde

Kelime ortasındaki t sesi genellikle te (ت) ile karşılanmıştır.

(1) te (ت) ile: *etlü* (أَتْلُو) 45a/5, *artuķ* (أَرْتُق) 50b/4, *katı* (قَتِي) 57b/6.

(2) tı (ط) ile: *tuṭaḳ* (طُوطُق) 44b/13, *baṭman* (بَطْمَن) 64a/8.

c. Son Seslerde

Kelime sonunda *d* sesi dal (د), *t* sesi ise te (ت) ile karşılanmıştır. Ayrıca bugün sonu “t” ile biten bazı kelimelerin metnimizde dal (د) harfi ile karşılandığı görülmüştür.

(1) dal (د) ile: *becid* (بَجِد) 46a/13, *bud* (بُود) 49a/9, *ad* (أَد) 51b/5 *süd* (سُود) 66a/12, *od* (أُود) 87a/12, *ud* (أُود) 88b/8.

(2) te (ت) ile: *gözet-* (كُوزَت-) 47b/10 *at* (أَت) 50b/5 *eyit-* (أَيْت-) 60b/2, *ilet-* (أَلْت-) 65a/12.

4. g ünsüzünün yazılışı

Metnimizde *g* sesi yalnızca kef (ك) harfi ile karşılanmıştır.

göñül (كُودُل) 55a/1, *biregü* (بِرَكُؤُ) 58b/1, *berk* (بِرَك) 74b/9.

5. ŋ ünsüzünün yazılışı

İç ve son ses durumunda bulunan *ŋ* ünsüzü, metnimizde kef (ك) harfi ile karşılanmıştır.

şoŋra (صُكْرَه) 46b/7, *uşoŋ* (أُوصَك) 52b/4, *göñül* (كُودُل) 55a/11, *Taŋrı* (تَ كَرَى) 66b/8.

6. s ünsüzünün yazılışı

Türkçe kelimelerde s ünsüzü sad (ص) ve sin (س) ile karşılanmıştır.

a. Ön seslerde

Bu ses, birkaç kalın ünlülü kelimedede sad (ص) yerine sin (س); ince ünlülü kelimedede ise sin (س) yerine sad (ص) ile karşılanmıştır.

(1) sad (ص) ile: *şatun* (صَتُون) 44a/5, *şüci* (صُجِي) 58a/2, *şol* (صُول) 78a/2, *şavaş* (صَوَاش) 83b/10

(2) sin (س) ile: *semiz* (سَمَز) 45a/5, *süci* (سُجِي) 68a/8, *subaşı* (سُوْبَاشِي) 77b/14, *savaş* (سَوَاش) 78a/4.

b. İç seslerde

Türkçe kelimelerde s ünsüzü iç ses durumunda sad (ص) ve sin (س) ile karşılanmıştır.

(1) sad (ص) ile: *aşlan* (أَصْلَان) 56a/5, *uşlu* (أَوْصَلُو) 59b/1, *kışa* (قِصَة) 63a/9.

(2) sin (س) ile: *eksük* (اَك سَك) 48a/12, *ısırgan* (اِسِرْغَن) 50a/6, *nesne* (نَسْنَة) 89b/8.

C. Yazılışı Ayrı Olan Ekler

Eski Uygur imla geleneğinin bir devamı olarak ekleri, kelime kökü ve gövdelerinden veya kelimenin ek almış şeklinden ayrı yazma tutumu, metnimizde sıkça görülmektedir.

bilmek-dür (بِلْمَكْ دُر) 44a/11, *edeb-süz* (اَدَب سُنْ) 45b/7, *şāh-lıq* (شَاه لِق) 51b/6, *ögretdi-ler* (اَوْدِرْتِ دِي لِر) 51b/13, *edeb-lemeye* (اَدَب لَمِيَه) 52b/6, *eyit-gil* (اَيْت كِل) 62a/15, *gêrçek-likle* (كَرَجَك لِكْلَه) 63b/1, *gerek-dür* (كَرَكْ دُر) 71b/12, *Pārsī-ce* (پَارْسِي جَه) 72a/6, *rüsvāy-lıqdur* (رُسْوَاي لِقْدُر) 75a/8, *aşşı-sı* (اَصْصِي سِي) 75b/4, *vācib-siz* (وَاَجِب سِز) 80a/8 vb.

Ç. Bitişik Yazılan Kelimeler

Metnimizde, dönemin imla özelliğine uygun olarak birbirinden ayrı yazılması gereken bazı kelimeler ile *dahı*, *kim*, *ile* gibi bazı edatlar kendilerinden önceki kelimelere bitiştirilerek yazılmıştır.

andan-kim (اَنْدَنْكِم) 44a/13, *sen-dahı* (سَنْدَحِي) 47a/6, *ne-kaçar* (نَقْدَر) 50b/9, *luğ-ıla* (لُطْفِلَه) 59a/7, *kıldı-kim* (قِلْدِيكِم) 61b/14, *andan-şonra* (اَنْدَنْسَكْرَه) 62a/8, *iş-kim* (اِشَكِم) 70a/7, *hem-dahı* (هَمْدَجِي) 70b/14, *ne-kim* (نَكِم) 72b/7, *kul-kim* (قَوْلَكِم) 80a/7.

D. Kökte Şedde Kullanılması

Metinde Türkçe kelimelerde bir harf yazılıp üzerine şedde işareti (ّ) konulurken bir örnekte iki harf kullanıldığı hâlde şedde işaretinin kullanıldığı görülmüştür.

aşşı (اَصْصِي) 47b/12, *issi* (اِسْصِي) 54b/5, *elli* (اَلْلِي) 62a/1, *ıssı* (اِسْصِي) 65b/6.

E. Yükleme Hâli Ekinin Yazımı

Sonu yuvarlak he (ه) ile biten kelimelerden sonra gelen yükleme hâli eki *i*, *i* genellikle hemze ile gösterilmiştir.

nesnei (نَسْنَه) 48b/1, *kimesnei* (كِمْسِنَه) 54b/5, *kimsei* (كِمْسَه)
86a/10, *hırķai* (خِرْقَه) 88a/12.

F. Arapça ve Farsça Kelime ve Şekillerin Yazılış Özellikleri

1. Güzel He'nin Düşmesi

sermāyeden (سَرْمَايَدِن) 47b/13, *şadaķalar* (صَدَقَلَر) 52a/11, *endāzeyle*
(اندَازِيلَه) 69a/12, *ħalīfeden* (خَلِيفَدِن) 73a/4.

2. Uzun i'nin Kısalması

da'vici (دَعْوَجِي) 62b/7, *rāvisi* (رَاوِسِي) 67b/3, *müşterilerüĝ* (مُشْتَرِلِرِك)
84b/1, *likin* (لِكِن) 86a/7.

3. Farsça izafetlerde tamlama kesresi esre (◌) ile karşılanmıştır.

ṭālī'-i mevlūd (طَالِعِ مَوْلُود) 60a/5, *mütecessis-i esrār* (مُتَجَسِّسِ اَسْرَار)
60a/12, *ħaber-i vāħid* (خَبَرِ وَاَحِد) 60b/5, *ehl-i beyt* (اَهْلِ بَيْت) 71a/12, *şāh-ı 'ālem* (شَاهِ اَعْلَم)
73b/11.

II. Ses Bilgisi

A. Ünlüler

1. Ünlü Değişmeleri

a. i/e değişmesi

Metnimiz, diğer Eski Anadolu Türkçesi eserlerinde olduğu gibi Türkçe kelimelerdeki e/i seslerinin değişimi bakımından kesinlik göstermez. Bugün *e* şeklinde söylenen bazı kelimeler metnimizde *i*'li kullanılmıştır: *dé-*, *dévşür-*, *édin-*, *él*, *élçi*, *érte*, *ét-*, *éy*, *géc*, *séz-*, *véresiye*, *yérin-* vb. Metnimizde bazı kelimelerde *e* ünlüsü Eski Türkçede olduğu gibi devam etmektedir: *eyü*, *eyülik*, *gey-* gibi.

Metnimizde aynı kelimenin hem *e*'li hem *i*'li şekillerinin bulunduğu pek çok örnek tespit edilmiştir:

bélümden 62a/10 ~ *bellü* 44b/13,

béş 70a/1 ~ *beş* 70b/6,

yégrek 46a/5 ~ *yegrek* 75a/14,

gérçeklikle 63b/1 ~ *gerçek* 77b/3,

érişür 78b/7 ~ *erişdi* 56a/7,

gége 65b/10 ~ *gece* 78a/6,

yég 84a/12 ~ *yegdür* 84a/6,

yére 84a/10 ~ *yer* 84a/5,

géye 87b/4 ~ *geymeye* 87b/13,

dénilmişdür 69b/10 ~ *denilmeyesi* 48b/1,

yéndek 67b/6 ~ *yendek* 67b/2,

yédinci 75a/10 ~ *yedinci* 51b/3,

vérmesün 79b/12 ~ *vermeyince* 78b/1,

déyü 86b/14 ~ *deyü* 72b/7,

gêñ 84a/15 ~ *geñince* 79a/8,

yémeyesin 75a/15 ~ *yedügince* 84a/8,

yéñi 54a/14 ~ *yeñi* 48b/6.

Her ne kadar eldeki verilerle ispatlanması güç olsa da, aynı kelimenin hem e’li hem i’li şekillerinin bulunması, bu iki sesi bünyesinde bulunduran bir kapalı e’nin (è) varlığını düşündürmektedir.¹⁴

b. e / i değışmesi

eyit- > *itmege* 63a/9, *itdüm* 84a/3, *itmeye* 88a/15.

¹⁴ Mustafa Özkan, *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2009, s. 99.

2. Ünlü Uyumu

a. Kalınlık - İncelik Uyumu

(1) Türkçe Kelimelerde

Metnimizde, kelime köklerinde ve eklerde incelik-kalınlık bakımından ünlü uyumu çok kuvvetlidir. Hatta bugün uyuma aykırı olan ile, çün edatları ve i-yardımcı fiilinin farklı şekilleri kalın sıradan kelimelerde de uyuma girmiştir:

var-ısa 44b/5, *at-ıla* 48b/13, *anuñ-ıla* 51a/13, *var-ıdı* 56a/10, *yoğ-ıdı* 62a/2, *arturmağ-ıçun* 63b/7, *ıırğıl-ısa* 67a/12, *altun-ıladur* 76a/3

(2) Arapça - Farsça Kelimelerde

Metnimizde bulunan Arapça ve Farsça kelimeler Türkçe ek aldıkları zaman kalınlık-incelik uyumuna tabi olmuşlardır. Bunu kelimelerden hemen sonra gelen kalın sıradan yapım eklerine göre belirledik:

taķşırılık 47b/1, *şābırılık* 47b/15, *ğāfillik* 48a/1, *şā'ırlık* 59b/13, *vā'ızlık* 60a/3, *tabıblıkda* 60a/6, *'ācızlık* 61a/13, *muṭrıblık* 68a/3, *hāyınlık* 70a/3, *zārılık* 73a/3, *comardlık* 81b/14, *adamılık* 86a/12, *sūfılık* 86a/14, *muḳbilliğün* 86a/15.

Ancak bazı örneklerde kalın sıradaki köklere ince sıradan eklerin getirildiği görülmüştür:

düşmenliğı 55b/8, *muḥteşemliğ-ıla* 55b/12, *düşmenlik* 56b/14, *bıçārelikdan* 56b/15, *ademīliğdan* 57b/5, *dünyālik* 60a/2, *harīflığa* 70b/4, *ferrāşlik* 80a/4

b. Düzlük - Yuvarlaklık Uyumu

Düzlük-yuvarlaklık uyumu, Türkçe bir kelimenin ilk hecesinin ünlüsü düz ise onu takip edecek hece veya hecelerın ünlüsünün düz; yuvarlak ise onu takip edecek hece veya hecelerın ünlüsünün ya dar-yuvarlak ya da düz-geniş olması demektir. Düzlük - yuvarlaklık uyumu, diğer Eski Anadolu Türkçesi Dönemi eserlerinde olduğu gibi bizim metnimizde de oldukça zayıftır.

Metinde aynı kelime ve eklerin düzlük-yuvarlaklık uyumuna tabi olduğu ve olmadığı şeklinde ikili kullanımlara rastladığımız örnekler aşağıda sıralanmıştır:

aruḡ 45a/5 ~ *arıḡ* 79b/7

bunlarsuz 71a/1 ~ *bunlarsız* 78b/10

degürdi 56b/2 ~ *degirseḡ* 89a/2

dürişme 78a/14 ~ *dürüş* 72a/2

eylük 59a/1 ~ *eyligidür* 66b/12

göziḡe 47a/8 ~ *gözüḡe* 80a/7

gümiş 78b/12 ~ *gümüşden* 78b/9

ḡarışdurmaḡ 60a/8 ~ *ḡarışdırup* 61b/2

ḡayuraydı 59a/14 ~ *ḡayırmasun* 74a/12

ḡonşı 48a/8 ~ *ḡonşuḡda* 82a/8

ḡorḡıtma 57b/8 ~ *ḡorḡutma* 58a/6

ḡullıḡın 59a/9 ~ *ḡulluḡın* 72b/5

ķulluķķıllaruęa 80a/2 ~ ķulluķķuęa 47b/4

oķıdı 74a/1 ~ oķıya 90a/5

öğdin 55b/14 ~ öğdün 77a/5

semüz 67a/13 ~ semiz 45a/5

şıdım 56b/9 ~ şıdım 56b/8

ķanuķ 63a/10 ~ ķanıķ 61b/7

ucına 73b/15 ~ ucuna 73b/14

üçinci 81b/9 ~ üçünci 44a/12

yavuzlğından 55b/1 ~ yavuzluğı 55b/2

3. Ünlü Türemesi

Metnimizde hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde ünlü türemesinin örneklerine rastlanmaktadır:

azıraķ 47a/13, ‘aķıl 47b/15, faķır 56a/1, azacuk 60a/11, şuğul 60a/11, fıķıh 60b//8, ģüküm 63a/6, ‘ilim 63a/13, ‘özür 73a/4, ģaşıım 78b/5, ‘adıl 79a/8, rahim 80a/2, toģum 84a/10 vb.

B. Ünsüzler

1. t > d değişmesi

Eski Türkçede kalın ve ince sıradan bütün kelimelerin başında *t-d* ayrımı yapılmadan hep *t*'li şekiller bulunmaktaydı. Eski Anadolu Türkçesinde ise *t*'yi devam ettirme veya *d*'ye dönüştürme bakımından karışık bir durum kendini göstermektedir.¹⁵ Metnimizde de bu duruma örnek olabilecek pek çok durum söz konusu olmuştur.

a. t ünsüzünün korunduğu kelimeler:

toğru 45a/1, *şamar* 45b/12, *şam* 48b/3, *toşuzuncı* 55a/13, *şolu* 68a/6, *şağ* 66b/2, *şayu* 80b/12.

b. d değişmesine uğrayan kelimeler

dürlü 45b/12, *dükeli* 57a/10, *diri* 68b/13, *daş-* 80b/10, *dış-* 81b/10, *dayaza* 82a/12.

c. İkili durum gösteren kelimeler

şudaş 44b/3 ~ *dudaş* 46b/10, *doğ-* 50a/11 ~ *toğ-* 50a/12, *şaşra* 56b/7 ~ *daşra* 73b/6, *ulu şut-* 77a/6 ~ *ulu dut-* 77b/8.

2. ř > ħ değişmesi

Metnimizde sadece iç seste görülmüştür:

yoşsul 55a/6, *yoşsa* 62b/10, *uyşu* 81a/7

¹⁵ Özkan, a.e., s. 107

3. g > v değişmesi

şovuķ 49a/11, 61a/2, 65b/6, *şovu-* 61a/4.

4. y düşmesi

ilan 66a/8.

5. y türemesi

yesirlik 59a/2.

6. Ünsüz Benzeşmesi

Dönemin özelliğine uygun olarak metnimizde ünsüz benzeşmesi mevcut değildir. Birkaç örnekte te (ت) ile biten kelimelere “görülen geçmiş zaman eki (-*dI*) gelince ünsüz benzeşmesi gerçekleşmiştir:

eyittiler 85b/9, *eyitti* 85b/9, *éşittüm* 86b/10

7. Kelime Sonunda ğ kullanılması

Metinde son ses olarak ğ'nin kullanıldığı birkaç örnek tespit edilmiştir:

ıraĝ 54b/11, *şaklamaĝlığı* 87b/9.

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

[44 a] (4) Yigirmi üçüncü (5) bāb kıl karavaş şatun almağdadur. Ve eger kıl ve karavaş şatun (6) almak dileyessin, uyanuğ ol-kim ādem şatun almak düşvārdur. Ve bir nece kavim bilmezler (7) kim ādem alup şatmak ayruğ bāzırgānlıkdur. Bilmezler kim biregü bilmedüğü metā'ı (8) ala dağı mağbūn ola. Ve ādemüñ 'aybın ve hünerin bilmek ulu 'ilimdür ve (9) ādem bī-muḥābā¹⁶ bilmege yaramaz; illā firāset-ile bu 'ilmi kimse bilmez. Megerki peygāMBER (10) ola ādemüñ için ve taşın bile. İmdi bunları şatun almağduñ (11) üç şartı var: Evvel 'aybın [bilmekdür] ve ékinçi hünerün bilmekdür āşıkāre ve (12) gizlü. Üçüncü cinslerin bilmekdür. Ve çün kıl veyā karavaş alasin key bağ (13) andan-kim müşterī éki dürlüdür. Bir nece kişiler yüze bağar ve bir nece kişiler (14) gövdeye bağar, aklık ve toluluk ister ammā yüzine bağmak gerek, andan gövdesin (15) görmek gerek; zīrā yüzi her gün görürsin ve teni vağtlarda bir

[44 b] (1) görürsin. Pes evvel gözine bağ, andan éki tudağına, andan saçına kim Tağrı te'ālā (2) ādemüñ gökçek olup ḥüsün-dār olmasin bunlarda izhār eyledi. (3) Tuzluluğı burunda kodı, tatlıluğı tudağda kodı ve tarāveti dişde (4) kodı. Ve saçı bunlaruñ āletin ve bezegin étdi. Pes gerek kim bu dükeline (5) key nağar édesin. Eger bu dedigüm var-ısa al, tenine ve etrāfına meşğul olma. (6) Ve eger bunlar olmasa melāḥat gerek. Ya'nī tuzluluk kim benüm mezhebümde (7) dağı tuzluluk kim gökçek

¹⁶ Yazmada: "bī-meḥabā"

olmaya yègdür, ol gökçekden kim tuzsuz ola. (8) Ve gerek kim her bir kul neye lāyıkdur, firāset-ile bileler, tā şatun alalar. Evvel (9) ‘işrete yarar kuluñ ‘alāmeti oldur kim mu‘tedil ola kısalıkda (10) ve uzunlukda, arıklıkda ve semizlikde aklıkda ve kızılılıkda. Ve ayası degirmi (11) ola ve yumuşak ola. Ve derisi yufka ola ve süñügi düz ola ve hem hürmayī (12) saçlu ola ve kirpigi kara ola ve gözleri şehlā ola. Ve kara kaşlu (13) ve dartma yüzlü ola. Ve ince bellü ve eñegi degirmi ola ve tutağı kızıl ve dişi (14) ak ola ve teni dağı ak¹⁷ ola ve tolu ola. Her kul-kim böyle ola, hoş- (15) -hülu olup vefā-dār ola ve nāzük-tab‘ ve sāzikār ve ‘işret

[45 a] (1) sevici ola. Ve ol kul-kim dānā ve muğbil ola, ‘alāmeti oldur kim doğru boylu (2) ola, eti mu‘tedil ve ayası gēñ ve yüzi açuk ola, gülmedin güleç ola ve alnı (3) gēñ ola, hem aklığı mu‘tedil olup barmağı arası açuk ola. Bunun gibi (4) kul ‘ilim öğrenmege ve kethüdālīga ve yazıcılığla¹⁸ ve her işe yaraya. Ve ol kul-kim (5) yumuşak etlü ola, arkası ince ola, barmağı ne aruk ve ne semiz ola, ayası (6) yumuşak ve barmağı arası açuk ola, yüzi rüşen ve derisi yufka ola, saçı ne (7) uzun ve ne kısa, ne kara ve ne kızıl ola, ayağı altı düz ola. Bunun gibi (8) kul ne şan‘at kim şarp ise tiz öğren, huşuşā kim güyendelik ve hönende- (9) -lik. Ve her hüner ile ol kuldand-kim yüzi etlü ola kim ol hiç nesne öğrenmez. (10) Ve ol kul-kim silāha yaraya, ‘alāmeti oldur kim saçı yoğun ola, boyı tamām (11) terkīb kavī eti katı ola, süñügi yoğun, tamarı ve sıjiri teninde gö- (12) -rinür ola. Ayası ve gögsi ve yağrını gēñ ola ve boynı yoğun ve başı degirmi (13) ola ve yüzi tartma ve gözi kara ola. Bunun gibi kul bahādur

¹⁷ Yazmada: AVK

¹⁸ Yazmada imlā hatası var.

ola ve er- (14) -liklü ola. Ve ol ul-kim hādımlıa yaraya, ‘alāmeti oldur kim derisi alı (15) ve ara ve turş yüzlü ola, saı az ola ve beli ince ola ve baldırı ince ola,

[45 b] (1) udaı alı ola, barmakları künük ola ve boyı kürtül ola. Bunun gibi (2) ul hādımlıa yarar. Ve ol ul kim derisi yufa ve a ve ızıl beizlü ola ve (3) aşar ve saı inmiş ola ve gözi ra‘nā ola. Bunun gibiler ‘avrat sevici (4) olurlar. Ve ol ul-kim yavuz sözlü ola ve yüzsüz ola, ‘alāmeti oldur kim (5) aşı au ola ve göz[i] gē ola, apaı alı ola ve aşar ola (6) ve gözi aı ızıl ola ve udaı uzun ve dişi seyrek ve azı (7) büyük ola. Bunun gibi ul atı yüzsüz ve edeb-süz ola ve içkücü olur. (8) Ve ol ul-kim aşılıa ve ferrāşlıa yaraya, gerek kim arı yüzlü ve aru tenlü (9) ola, degirmi ve ince bellü ola, shehlā gözlü ve şīrīn sözlü ola, (10) boyı tamām ve ızıl salu ola; tā göklüe yaın ola. Ammā evvel eyitdüm kim (11) ul aravaş alıcı gerek kim her cinsden habīr ola, her bir cinsü (12) bir dürlü huyı var. ıfa yavuzdur ve aırdur ve eyü hulu Hotanī ve Halaī (13) ve Tebetī. Bunların başı büyükdür ve yüzi yaşşı-dur ve gözi aracudur, (14) ve burnı yücedür, ün bir bir baasın hoş degül ve bir kezden baasın (15) görklüdür.¹⁹ Ve Hind daı böyledür ammā Türkü zātında²⁰ yaşlı

[46 a] (1) ve şafālı vardır. Hele bunlar dükeli cinsden yēgdür ve bunların gökēgi ‘aīm (2) hūbdur ve irkini daı key irkindür ve hātırları künddür ve şavaşan ve rızāsuz (3) ve inşāf-sız ve gēce atı ora. Ve bunlar key hūnerlü ve bahādır olur. Ve (4) rızāsız ve āşikāre düşmen her ne iş-kim işmarlayasın ta‘aşşub ile işler. (5) Ve gü götürmee bunlardan yēgrek cins yodur. Şalabī ve Rusī (6) bunlara yaındur

¹⁹ Yazmada: “görgülü”

²⁰ Yazmada:  (ze) ile yazılmıştır.

ve Türkten bunlar her işe yégrekdür, becidrekdür.²¹ Ve Alan (7) key bahâdırur ve hocasin sevicidür. Ve Gürcî fi'ilde Rūma yakındur ve nefisrekdür. (8) Lîkin Rūmda birkaç 'ayb vardır: Dili ağduķ ve ķorkaķ ve süst-ķab' (9) ve kâhel ve ķaķıģan ve ķarîş olur. Ve hūnerleri oldur kim nāmūs-lu olur (10) ve hoş hūlu ve kethūdâlık ve muķbil ve eli ve dili berk olur. Ve Ermenînūģ (11) 'aybı oldur kim yavuz fi'illü, murdâr olur ve kînlü ve ķaķaģan, buyruķ dutmaz olur, (12) hâyın ve yalancı ve küfri sever ve ķorkaķ ve hocasına düşmen olur; ammâ dili (13) oģat ve fehmi tîz ve her işe becid olur. Hindînūģ 'aybı oldur kim dilsiz (14) olur ve hâne-daģal olur, ķul ve ķaravaş bunlardan emîn olmaz ve bunlar (15) birbiriyle ķarışı öğrenmişdür. Pes her cinsūģ derecesi bir dürlüdür, her

[46 b] (1) milletūģ şerhin eylersem hâdden çıķa ammâ bunlarūģ eyüsi ve şefķatlüsü ve 'âķılı (2) ve bahâdırı vardır. Berhemem 'âķıl olur, Tekrür ve Rāvut bahâdır olur, Gürâz (3) kethūdâsız olur, Nübî ve Hâbeşî 'aybları az olur ve Hâbeşî Nubîden yég olur (4) ve Hâbeşînūģ öģmesinde rivâyet çoķdur peygamberden. Ammâ üçünci şartı kim (5) dëdüm, 'illetlerden âşikâre ve gizlü her birin bilmek gerek ammâ gizlü 'illet (6) oldur kim şatun alıķa ğâfil olmayasın kim key baķ çoķ olur kim evvel baķışda (7) ķirkin görünür, şoģra hūb görünür veyâ öģdin hūb görünür, şoģra ķirkin (8) görünür. Âdemūģ ķehresi dâyim bir hâlda olmaz, geh hūbluģa döner ğâh ķirkin-lige. (9) Ve dükeli endāmına key baķ; tâ saģa hiĉ nesne gizlü ķalmaya. Çoķ 'illetler ve 'âr gizlü

²¹ Yazmada: "bicidrek"

(10) dağı gelmedin bilmege yarar. Eger beñzi şaruluğa²² dönegen ola ve dudağı (11) bezemiş ola ve gözleri şolmış ola bevāsir ‘alāmeti-dür. Ve gözi kıızıl (12) olup ve alın tamarları tolu olsa şar‘ ‘alāmetidür. Ve kirpiğı geç depreşe (13) ve dudağın emse māl-ıulyā ‘alāmetidür. Ve burnı kemügi egri olsa (14) ve derisi düz olmasa yaramaz renc vardur. Ve teninde dāğ olsa yaranuğ (15) urulmuş olsa şakın, elinde baraş olmasun. Ve dudağı rengi donmuş ve gözi

[47 a] (1) ve beñzi şaruluğa māyil olsa yaraқан ‘alāmetidür. Ve kul alıcağ yaturuğ eyegü- (2) -leri key ovdur. Eger ağırursa ol öyken ve ciger ağrısıdur. Ve çün gizlü ‘illetleri (3) araduğ aşikāre ‘illetlerin dağı görgil ağzı yiyisin ve burun yiyisin (4) ve sağırlığın ve tızlignin ve geç söyledügin ve süñügi sağluğın ve dişi dibin. (5) Çün bunları göresin ma‘lüm edinesin. Ne kul-kim alasin, şālih kişiden al-kim (6) sen-dağı şalāh-ıla ola[sın.] Ve tā ‘acemī bulasin, dil bilür alma kim ‘acemī kendü hūyuğa ö- (7) - gretmege yarar, dil bilen öğretmege yaramaz. Ve şol vaqtın kim şehvet saña gālib (8) ola, kul qaravaş alma kim ne-ğadar zişt dağı olursa göziñe hoş görüne (9) ol şehveti def eyle, andan bunları almağa meşğül ol. Ve ol kul-kim bir yerde (10) ‘aziz ola. Alma kim ne-ğadar ‘aziz tutarsañ minneti olmaz. Eger yavuz tutarsañ (11) ya kaçar yāhūd şatılmağ ister yāhūd saña düşmen olur. Pes bir yerden al-kim (12) yavuz tutulmuş ola ve senüñ eylügün kıymetin bile ve minnet-dār ve muhibb ola. (13) Ve her dem bunlara azırağ aqça ver kim aqçasız yerinmesünler. Ve ol kul-kim birkaç (14)

²² Yazmada: şayrulağı

hoca gördi alma kim şol ‘avrat gibidür, çok er görmüş ola. Çün haķıķat (15) şatılmak isteye hemān şat-kim şol ‘avrata beņzer kim erinden talāk diler.

[47 b] (1) Çün kul k̄asd ile²³ kâhel-lik êde ve taķsırlık êde, andan hayr umma kim hayr gelmez. (2) Ve kaçagan kul alma. Ve ol-kim ve azdur, hoş tut kim bir baş düzilmiş yêgdür (3) êki baş düzilmedükden. Ve k̄oma kim kul karavaş sarâyında kardaş oķuşalar, (4) yâ ana oğul olalar; zîrâ bunda çok fesād k̄opar. Ve [her] kul-ki kulluķçuņa t̄akatınca (5) buyura. Ve acı dil vërme ve becid dögme ve yèndek kaçıma ve eyü dil-ile söyle. (6) Ve elinden gelmez işi buyurma; tâ elinden gelmeyüp fermânsuzlık êtmesünler. (7) Ve kendü özünj inşâf-ıla beze; tâ dükelinün begenil[m]işi olasın. Ve bu dëdüklerümi (8) eşidüp ‘amel êt kim dünyâda diğlenmişlerden olasın. (9) **Yigirmi dördünci bāb ev ve yër ve milk şatun almaķdadur.** Eger bāğ ve ev (10) ve yër şatun alasın bey’ ve şirā haķķın bil ve haddin key gözet. Ya’nî şatu bāzār (11) êdüp ne-kim alasın kesādlık vaķtında al. Ve ne-kim şatasın revāc-iken şat ve aşşı (12) istemekde sehel olma, iste. Ve ne-kim alasın aşşı ziyān k̄adarınca al. Ve eger (13) dilersen²⁴ kim sermāyeden ziyān êtmeyesin. Şaķın ol aşşıdan kim ‘aķıbet (14) ziyān eylesidür. Ve eger dilersen kim dilemedüğün nesneye yakın olmayasın, (15) hasūd olma. Ve her işde şabrı pîşe edin kim şabırlık êkinci ‘aķıldur.

[48 a] (1) Ve her işde kendü şalāhunda gāfil olma kim gāfil-lık êkinci aħmaķ-lıķdur. Ve her iş-kim (2) saņa şarp ola şabr eyle; tâ yüz gösterince kim evmek eyü degüldür.

²³ Yazmada: “eyle”

²⁴ Yazmada: “delersen”

Eger ev (3) şatun alasin şalih kişi konşuluğundan al, ucuzuna tama' étme. Evvel konşu gör (4) andan al kim eydüp-dürürler: “*El-cār şümme'd-dār.*”²⁵ Büzürümihir eydür: Belâlaruñ (5) yavuzı dört-dür: Bir, yavuz konşu; bir, çok 'ayâl ve biri el tarlığı ve biri (6) yavuz 'avrat yüzüzlüğü. Ve dânişmend ve 'Alevî ve hâdim konşuluğundan (7) alma. Ve bir maħalleden ev al-kim anda senden bayrak kişi olmaya. Ve konşu (8) haħkın eydüp-dürürler. “*El-cārü eħaħkun bi-şifatihî.*”²⁶ Ya'nî konşu haħluraħdur (9) şıfat-ıla. Ve maħalle kavmı ile eyü ol, şayruların görmege var ve 'azasında ta'ziye (10) vèr ve cenâzesine hâtır-çün²⁷ bile var. Ve her işde muvâfaħat eyle ve şadı- (11) -lıħda kâdaruñca hediye vèribi. Ve bunlaruñ oğlanların hoş tut ve ço- (12) -calarına hürmet eyle. Ve mescidden eksük olma ve ağır günlerde mûndan ve (13) kândîlden taħşîr étme. Şöyle kim senüñ göñlüñ âdemilerledür, âdemler göñli senüñle[dür.] (14) *Dil ez-dil hemîşe guvayî dehed / Çu yek dil be-mihr âşinâyî dehed*²⁸ (15) Ve bilgil kim âdeme her ne-kim gelür kendü şîvesinden gelür. Pes cehd eyle kim

[48 b] (1) bir cehd édilmeyesi nesnei étme, denilmeyesi nesnei dème ve eşitmeyecegi eşitme. Ve (2) tâ sen sen²⁹ [ol], vaħanuñı ulu şehirde eyle. Ve sâzkâr yèrde ol. Ve söyle (3) olsun tamuñ kim konşular tamından yüksekrek ola. Töhmetlü yère rağbet étme. (4) Çün yèr alasin konşusız alma. Ve üleşilmedük ve şübhelü yèr alma. Çün (5) alasin, anuñ 'imâretin endîşe eyle. Ola-kim hoş 'imâret édesin (6) her vaħt saña yeñi

²⁵ “Önce komşu, sonra ev [al]”

²⁶ “Komşu özelliği sebebiyle daha çok hak sahibidir.”

²⁷ Yazmada: ح (ha) ile yazılmıştır.

²⁸ “Eğer bir gönül, bir gönüle sevgi gösterirse daima o gönül ona şahitlik eder, yani gönülden gönüle yol vardır.”

²⁹ Yazmada: sin seni

taḥıl vère, yèrünj ‘izzeti taḥıl sebebi-ledür. Ve çün taḥıl (7) vèrmeye, dükeli ‘âlemünj yèrin senünj, şa‘y. Ve yèr issinünj kıymeti taḥıl-ıladur (8) ve taḥıl ‘imâret-iledür ve ‘imâret ḥâşıl-ıladur. **Yigirmi beşinci bâb dörd (9) ayaklı tavar şatun almaḳdadur.** Eger at alasin ḥüşyâr ol-kim (10) aldanmayasin kim atunj ve âdemünj cevheri birdür. Eyü âdeme ve eyü ata ne-ḳadar (11) kıymet ḳılursanj götürür. Ve ḥakîmler eydüp-dürürler kim cihân âdemle (12) ayakdadur ve âdem ḥayvânla ayakdadur ve ḥayvânunj yègreḡi atdur. Ve ulular (13) eydüp-dürürler kim at-ıla tonı eyü tut-kim bunlarunj bilmesi düşvârdur (14) âdemi bilmesinden kim âdemünj da‘vî-si-le ma‘nî-si var ve anunj da‘visi (15) yüzdür ma‘nisiz³⁰ bilince yedeḡinj. Evvel yüzine baḳarlar kim artuḳ at yüzi

[49 a] (1) ḥoş olıcaḳ ḥüner daḡı ḥoş olur. Ve ol şöyledür kim bayḫara üstâdları (2) eydüp-dürürler: “Evvel gerek kim atunj dişleri ince ola ve sık ola (3) ve aḳ ola. Ve yuḳaru ḫudaḡı aşaḡa ḫuḫaḡından uzunraḳ ola. Ve burnı (4) yüksek ve ḡeḡ ve alnı yaşı ola. Ve ḳulaḡı uzun ola ve arası aḫuḳ ola. (5) Ve boynı toḡru ola ve boḡazı ince ola ve boynı dibi yoḡun ola. Ve şaḳı sık (6) ola ve ḫıynaḡı uzun ve ḳara ola ve toḫaḡı degirmi ve arḳası yüksek ola. (7) Ve bıḳını kısa ve göḡsi ḡeḡ ola, eli ayaḡı arası ḡeḡ ola, ḳuyruḡı uzun (8) ve ülpi ḳara ola, gözi ve kirpigi ḳara ola. Ve yürümesi uyanuḳ ola ve şaḡrısı (9) büyük ola ve budınunj içi etlü ola.” Ve çün âdem üstinde ḫareket (10) éde, ḫuya. İşbu dedüklerüm tamâm bir atda olsa ol tamâm at ola. (11) Ve renḡlerde ḫurmâyi ḫoru şerîfdür. Şovuḳda ve ıssıda şabırlu ve döyegen olur. (12) Ve ḫâyası ve budı arası ve gözi ve ḫuḫaḡı ḳara ola eyüdür. Ve at kim (13) şaru ola eyüdür ve yèlesi

³⁰ çift hareke: ma‘nisüz

ve kıyruğı kara ola eyüdü. Ve ol at gerek kim (14) yek³¹-reng ola, hıç ablağ olmaya eyüdü. Her at kim gözi kızıl ola delü (15) ve ‘ayıbludur. Ve boz at eyüsi az ola. Ve dıze at kim eli ve ayağı

[49 b] (1) kara ola. Şöyle kim şaru at dedük eyüdü, ablağ at ögöl[me]mişdü ve eyüsi (2) az çıkar. Ve çün hünelerın bildüñ, ‘aybların dağı bilseñ gerek. Ve her ‘aybuñ (3) ‘illeti var, anuñ-ıla bilinür. Bir ‘ayb oldur kim güng ola. ‘Alāmeti oldur kim çün (4) kısrak göre aygır gibi kişnemeye. Ve a’sā at şeb-gür olur. (5) ‘Alāmeti oldur kim it gece ürdüğinden ürkmez ve ne-şadar yavuz yere kim süre- (6) -sin vara. At kim görk ola, ‘alāmeti oldur kim atlar kişneyecek ol (7) kişnemez, kılağın yaprıdur.³² Ve çeş at dağı yavuzdur, hařā çok eyler. ‘Alāmeti (8) oldur kim çün dehlize gele öñdün şaç ayağın başa ve ol at yürümek (9) bilmez. Ve ā‘meş at zür-ger olur. ‘Alāmeti ol-dur kim gözinüñ bebegi (10) şöyle kara ola kim yaşı-lığa ura, anuñ gibi at hemişe gözin açuğ (11) tutar, kirpigi hıç yilbitmez. Ve ol at kim ‘aybı kıpağında olur, yaluñuz bir gözinde (12) olur ve atda aña aşvel dërler. ‘Arab ve ‘Acem buña müttefiğdür kim aşvel at (13) mübārek olur. Ve hem düldül dağı aşvel idi dërler. Ve ercel ve aşmar ya’nı (14) eki ayağı sekül ola, eger şol eli sekül ola şüm olur. Ve at kim eki gözi (15) gök ola yavuzdur. Ve hıvel at dağı yavuzdur. Ve ol at kim eki ayağı

[50 a] (1) egri ola yavuzdur. Mađhū‘ dağı ve kıālī‘ dağı ve ferestün ve esdef dağı (2) şümdur. Ve dağı ya öñi ya kıaşı uzun ola yavuzdur, aña efrac dërler. Ve ā‘zel (3) at

³¹ Yazmada: yeg

³² Yazmada: yapradur

dağı yavuzdur ve ol-kim kıyruğı egri ola ve göti görünür ola. (4) Ve at kıyruklı olan at dağı yavuzdur ve ‘arün at dağı yavuzdur. (5) Ve ol-kim bendgüşesinde süñük ola ve at kim bindürmeye ser-keş ola ve (6) şemüş ve ısırğan ola ve kışneyici ve gęc tersler, bunlar yavuzdur ve bu dükeli (7) ‘aybdur. Ve karga gözlü at şeb-gür olur. Hikâyet: Êşitdüm ki Aħmed (8) bin Ferīkūn nevrüz gün otururken çobanlardan biregü geldi, eyitdi: (9) “Ëy ħudāvend! Egerçi ki hediye getürmedüm nevrüz-çün ammā bir ħoş beşâret (10) getürdüm.” Aħmed eyitdi: “Eyit.” Eyitdi: “Bu gece pâdişāhuñ biñ karga (11) gözlü kulumı doğdı.” Pâdişāh buyurdı, yüz ağaç urdılar kim: “Ëy aħmaķ! Şeb- (12) -gür kulum toğduğı için ne beşâret kılursın.” Çün bu dükelin bildüñ (13) anuñ ‘illetlerinden dağı āgāh ol-kim her birinüñ adı var. Evvel intişâr, (14) siyāh, kām, ke‘āb, daħas, misner, ‘aran, şikāk, (15) melaħ, nefħa, ħumur, kāmı, nāşūr, cüzām, baraş, cerb,

[50 b] (1) nemle, kaķır, irtihāş, seretān, fetķ, yiktāk, kı‘ās, künāk, rubü, (2) muķul, ‘işaş, yel, seniyy, su‘āl, rahza, berre. Bu dükeli ‘illetler- (3) -dür kim dedüm eger her birin taķrİR edersen kitāb ħadden çıka. Bu dükeli ‘ayıbdur (4) ve anuñ büyüñ al ve dağı atuñ sağ eyegüsi bir artuķ olur, şay. (5) Eger berāber çıkarsa ceħd ét al-kim anı degme bir at geçmeye. Ve ne kim alasin şöyle (6) al-kim neçe kim dirisin anuñ aşsısı saña gele. Ve senden şonra ‘ayālña kala kim (7) elbetde ādem ‘avrat-sız olmaz ve ‘avrat oğlansız olmaz. ‘Avrat (8) almağı dağı bilseñ gerek. **Yigirmi altıncı bāb ‘avrat almaķ resmi** (9) **beyānındadır.** Çün ‘avrat alasin ħimmetüñ ve ħürmetüñ eyü tüt-kim ne-ķadar (10) saña ‘azīze ‘avratuñdan ve oğlanuñdan dirīg tütma çün ‘avrat edinesin

(11) anuñ mâlı ʔama‘ı sende olmasun. Ve hūbluđı ardınca olma kim hūbluđı ma‘şūklık
(12) içün isterler. ‘Avrat gerek kim kedbānū ola ve erin sevici ola ve pārsā (13) ola ve
eli dili kıřa ola ve nesne řađlayıcı ola kim eydūp-dūrūrler: “Eyü ‘avrat (14) dirliđüñ
‘āķıbeti-dür.” Veger ‘avrat hūb ve řefkatlı olsa bir kezden kendü (15) öziñi aña vërme
kim Sikendere şordılar kim: “N’içün Dārā kızın almazsın?”

[51 a] (1) Eyitdi: “Biz cihāna ġālib olduğ, n’içün ‘avrat bize ġālib ola?” Ve
kendüzünñden (2) muħteřemrek ‘avrat alma. Ve tā kız oğlan bulasın, er görmiş ‘avrat
alma. (3) Ve gerekmez kim ‘avrat saña mâlik ola sen anuñ ‘avratı olursın. Ve ‘avratı
er (4) hānedānından al ve ıfıl kız al kim ‘avrat olunmağ içündür, şehvet içün (5)
bāzārdan şaravaş almağa yarar. Hıġ harc olmadın ve elemün olmadın gerek-kim
‘avrat (6) resīde ve bāliġa ve ‘āķıla ve ata ana kethūdālıđın evde görmiř ola. Ve çün (7)
bunuğ gibi bulasın almağda taķıřırlık étmegil. Ve ‘avratı öküş kışkanma kim yavuz (8)
öğredürsün. Olur kim cūduñ ġayret édüp erin helāk eyler (9) yāhūd kim kiřiyle bař hoş
éder. Yavuz erden kıyırılmaz ve çün kıaķınmaya. Sen (10) hoş ıutasın lācerem dükeli
hışımlarından seni yègrek seve. Veger kışkanasın (11) biñ dūřmāndan artuğdur. Yad
dūřmenden kiři řaķınmađa yarar, biliřden (12) řaķınmađa yaramaz. Ve eger kız ođlan
alasın aña bir kezden řarīs olasın. (13) Her ġeçe anuñ-ıla bir olma kim saña ve aña
‘ādet ola veger nāġāh sefer dūře (14) ya bir özür ola ya sen ya ‘avrat bayađı ‘ādetin
ġözleye, şabr edemeye. Ve yad biliş (15) kimse ‘avrat şatına iletme ve hāřřa ġürbüz
ola ve yigit hādime sarāyıña

[51 b] (1) yol vèrme meger ara ola ya key oca ola ayret bekle kim adīs gelüp-
dürür: (2) *Men lā ayrete lehu lā dīne lehu.*³³ çün ‘avrat işin bildüñ eger Tañrı te‘ālā
(3) oğul kız vère beslemek resmin dağı bilmek vācibdür. **Yigirmi yedinci bāb** (4) **oğul**
kız beslemek resmindedir. Bilgil éy oğul! Eger Tañrı te‘ālā saña oğul kız (5) rüzī kıla,
evvel şart oldur kim eyü ad vèresin ve ‘āqıla ve müşfiķa dāyelere (6) işmarlayasın. Ve
sünnet vaķtında tākatuñca yèrine getürüp şāh-lıķ eylesin. (7) Andan ur‘āna
vèresin ‘ilim ve edeb ögrene. Andan silāh ‘ilmine vèr, ata binmek (8) ve lu‘b hüner
ögrene. Ve bile kim her bir silāh-ıla n’ètmek gerek. Ve ün anı āşıl (9) éde; yüzmek
ögreñsün-kim ben on yaşımda idüm. Bir Şāhib adlu (10) ve bir dağı Manzar adlu ve
bir dağı ādım vardı abeşī. Bu üçü silah- (11) -şōrlıķ ve süvār ‘ilmin bilürlerdi. Atam
beni bunlara işmarladı. Zūpen atmaķ ve (12) süñü oynamak ve oķ atmaķ ve evgān
urmaķ ve tōp oynamak ve kemend atmaķ. (13) Bu dükelin baña ögretdi-ler. Pes bir
gün bunlar beni atam tapanına getürdiler. (14) “Ne-kim bilürdük hep mecmū’ını
mağdüm-zādeye ta‘līm édüp ögretdük.” (15) dèdiler. Şeh buyurdi: “Çok nesne
vèrdiler.” Yarındası varduķ ne-kim ögreñdümse

[52 a] (1) ‘arz étdüm. Baña eyitdi: “Éy oğul! Ne-kim ögreñdün hūbdur ammā saña
gereklüsin (2) dağı ögreñmedüñ. Bunlar şordılar kim ol nedür. Eyitdi: “Yüzmek.” Pes
èki bañrī (3) getürdiler. Beni bunlara işmarladılar. Tā baña güc-ile yüzmek ögretdiler,
irādet-ile degül. (4) Ammā key ögreñdüm. İttifākā ol yıl ki acca vardum. Şāmdan
Muşıla gèderken ‘Arab (5) yolumuz aldı, urdi. Ben yalnızcaķ Muşıla geldüm. Hīç bir

³³ “Gayret göstermeyenin dini yoktur.”

çāre bulamadum gemiden artuķ. (6) Gemiye girdüm kim Diclede Bağdāda varam. Diclede Bağdāda varmadın bir müşkül (7) çevlük vardur, key üstād gemici gerek kim andan selāmet ile geçe kim anuķ (8) dönmesin bilmeyicek gemi ğarķ olur ve biz çün ol araya geldük. Gemicümüz üstād (9) degül-idi. Gemi-müz ğarķ oldu. Yaķın yigirmi kişi varduķ. Üçümüz yüzmek-ile (10) kırtulduķ. Kıalanumuz helāk oldu. Andan berü atam Őefķati gönlümde artdı. Çok (11) çok Őadaķalar ve iħsānlar anuķ cānı için vërdüm ki baņa bunun gibi (12) hüneleri ħāŐıl ëtdürdi, tā ol buņ ğüninde gereklü oldu. İmdi ëy (13) oğul! Ne kim gereklü ise her dürlü hünlerden oğluņa öğret, tā ata Őefķatin (14) yërine getürmiş olasın kim cihānuņ vāķı‘alarından emīn olmaĝa yaramaz. Kişi (15) ‘ayālınuņ başına ne gelür hiĉ bilmez. Her hüner bir ğün gereklü olur, öğrenmede taķsırlıķ

[52 b] (1) ëtme. Her mu‘allim ki oĝlana zecr ëde ‘ilm öğretmek için, ķo ëtsün, Őefķat ëtme. (2) Oĝlan ķorķmayınca öğrenmez ve hemīŐe usta diler ķorķut[sunlar]. Ve oĝluņa dem-be-dem (3) aķça vër, tā senüņ ölümüņ istemeye. Oĝul ne-ķadar yavuz ve müdbir tālilü olsa (4) edeb ve hüner öğretmekden uŐaņ olma. Eger sen öğredemezseņ rüzĝār (5) öĝredür. Şöyle-kim eydüp-dürürler: “*Men lem yueddibhu vālidehu eddebehu’l-leylu ve’n-nehāru.*”³⁴ (6) Her kimi kim ata ana edeb-lemeye gece ve gündüz anı edeb-leye. Ve bu ma’nī ceddüm Şemsü- (7) -’l-Me‘ālī buyuruþ-durur: Ammā atalıķ Şartın key Őaķla. Bunlara hüner öğret kim (8) ulunuņ ve kiĉinüņ oĝlanlarına pişe ve hüner öğretmek ‘ār degüldür kim hünersiz (9) kimse baŐdan ayaĝa

³⁴ “Babasının terbiye etmediĝi [kimseyi] gece ve gündüz (zaman) terbiye eder.”

‘ayb deger. Muhteşem oğlanları pîşe bilürse kim anuñla (10) kesb eyleyübile, hünerdür, hîç ‘ayb degüldür. Elbetde bir gün anuñ fâyidesi aña deger. (11) Hikâyet: Çün Güştâsb³⁵ pâdişâhlığından düşdi. Söz öküşdür. (12) Kostañtanıyyeye geldi. Hîç nesnesi yoğdı ve dilenmezdi. Her gün bıçağcı ve serrâc (13) dükkânına gelürdi, tururdi ve bunların işine bakardı. Bunları kıyâs-ıla eyitdiler: (14) “Meger bu kişi bu işden bilür.” dediler. Şordılar: “Bu işden işleyübilür misin?” Eyitdi: (15) “Bilürven.” İşçilige tutdılar. Nece kim anda oldı ol şınâ‘at-ıla dirildi. Hîç muhtâc

[53 a] (1) olmadı, tâ aña degin kim vağanına geldi, gèrü pâdişâh oldı. Hüküm êtdi kim her bir (2) beg ve her bir muhteşem oğul-larına pîşe öğredeler kim çok vaqt ola kim erlik (3) ve aşıl kök adı saña aşşı êtmeye, illâ hüner. Andan soñra ‘Acemde bu resim ‘âdet oldı. (4) Her muhteşem oğlı kim ihtiyâcı yoğ-ıdı, pîşe öğrenürdi. Çün oğlan bâliğ (5) ola anuñ hareketine nazâr êde. Eger şöyle kim³⁶ şalâhiyyet ve kethüdâlık (6) başı var-ısa ve ‘avrat başarı-bilürse tîz(?) anuñ ardınca ola kim everesin, (7) tâ ol haqqı dañı yérine getüresin. Ammâ şağın hışımlarından kız alma ve bunlara dañı (8) kız vèrme kim bunlar Tañrı buyruğı-la hışımuñdur. Cehd êt kim yadı hışım êdinesin (9) kim eger bir ev-iseñ êki olasın, êki tarafından yardımın arta. Ve oğluñda şalâhiyyet (10) yoğ-ısa kimesnenün mazlemesine girme, everme ve arada sen zahmete girme. (11) Pes ço ulalsun, senün dirligünle yürisün. Sen-dañı hoş tut, senden soñra (12) ne-kim başına yazılmış ise göre. Ve eger Tañrı adı-y-ıla kızın ola, anı mestüre (13) dâyeye şımarla. Ve çün ulala, üstâda vèr, ‘ilm ve edeb öğrensün, namâz (14) ve Kır’ânı,

³⁵ Yazmada: “Güşteseb”

³⁶ Yazmada tekrarlanmıştır.

şerī‘at şartın, farz ve sünnet ve du‘ālar öğrensün ve yazıcılık (15) degül. Ve cehd ét-
kim tîzrek ere vèresin kim kız üç hāle lâyıkdur: Bir olmaduğı

[53 b] (1) çün oldı yā erde yā yèrde gerek. Ammā éy oğul nèce kim kız evde ola aña
şefkat (2) édüp hoş tut-kim kız atanuğ ananuğ esīridür. Eger oğlanuğ atası (3) olmasa
rızk isteyübilür, bîçāre kız atasız anasız evden çıkamaz. Evvel (4) kızuğ cihāzın eyle,
neñ var-ısa anuđ yoluna қо. Ve anı hem kız ođlana vèr, (5) çirkin hūlu ve çirkin yüzlü
ere vèrme, gökçek yigit iste, aşıl ve şālih (6) iste. Hikāyet: Şöyle eşitdüm-kim
‘Acemden Şehrbānūyı Medīneye esīr (7) iletdiler. ‘Ömer -radīya’llāhu ‘anh-
erişügeldi, eyitdi: “*Leyse’l-bey‘u min ebnāi’l-mulūki.*”³⁷ (8) Ya‘nī, melik-zādelere
şatılmağ yokdur. Pes anı Selmān-ı Fāris evine vèribidiler (9) kim ere vèreler.
Şehrbānū eyitdi: “Varacađ kişiyi görmeyince kabül étmezven.” (10) Bir derece
üzerine çıkardılar ve ‘Arab muhteşemleri gelüp bir bir öninden (11) geçdiler ve
Selmān her birinüğ adın ve aḥvālin eydürdi kim: “Bu fülān-dur ve bu (12) fülāndur.”
dèrdi. Evvel ‘Ömer geçdi, şordı kim bu ne kişidür. Eyitdi: (13) “ ‘Ömerdür.” Eyitdi:
“Hoş kişidür, illā kocadur. Andan ‘Ali geçdi, Selmān eyitdi: (14) “Muḥammedüñ
‘ammusı oğlıdur.” Eyitdi: “Ġāyet ulu kişidür ve benüm lâyıkımdur ammā Fāṭıma-
(15) -dan hacīl olam.” dèdi. Andan Ḥasan bin ‘Ali geçdi, eyitdi: “Hoş gökçek

[54 a] (1) yigitdür ammā nikāhı çok gördi.” Andan Hüseyin geçdi.- *Rıḍvānu’llah*
*‘aleyhim ecma’in.*³⁸ - (2) Eyitdi: “Ben buña lâyıkvān.” dèdi. “Ya‘nī kız oğlana kız oğlan
er gerek. (3) Ne ben er gördüğü var ne bu ‘avrat.” Ammā güyegü gerek kim senden

³⁷ Hadis-i şerif: “Meliklerin, hükümdarların çocukları satılmaz.”

³⁸ “Allah’ın rızası onlar üzerine olsun.”

artuğrağ (4) ola, ni'metde ve hürmetde kim kızuñ diñlene ve rāhat ola. Çün bunun gibi bu- (5) -lasın, andan nesne isteme, neñ var-ısa anuñ yoluna hıarc eyle ve anuñ (6) boynına şar; ol hıod mürüvvetin yérine getürür ve sen emīn olursın. (7) **Yigirmi sekizinci bāb dost tutmağ resmindedür.** Bilgil éy oğul, ādem (8) néce kim diridür, elbetde aña dost gerekdür. Kişi qardaş-sız olsa yég (9) dost-sız olunca. Bir hakīme şordılar kim dost-mı yég, qardaş-mı yég. (10) Eyitdi: “ Qardaş dañı dost dañı gerek.” İmdi dostlar işine key nazar eyle (11) tāze tutmağdan, hediye vèrmekden. Zīrā her kim dostlar hālından endīşe étmezse (12) dostlar dañı anuñ hālından āgāh olmazlar ve bunun gibi hemīşe (13) dostsız olur. Her dem dost qazanmağı ‘ādet edin. Dostı çok (14) kişünüñ ‘aybı örtilür ve hünèrleri añılır. Çün yèñi dost dutasın (15) eskiden yüz döndü[r]me, yèni dost dutun, ammā eski-sin dañı

[54 b] (1) hoş gör kim tā dostuñ çok ola, zīrā biñ dostdan bir düşmen çokdur. (2) Dostuñ işine gücine şefqatlü ol. İskendere şordılar kim bunca milki (3) neyle tutduñ. Eyitdi: “Düşmenleri luğf-ıla ele getürdüm ve dostları ‘ahd-ıla dèv- (4) -şirdüm.” Ve hem dostlaruñ dostını key dost bil ve dost kim düşmenüñle (5) dostdur, andan hayır gelmez. Ve kimesnei cihānda ‘ayb-sız bilme. Ve bir hünèr issi (6) dost yègdür yüz hünèrsiz dostdan. Ve yèmek içmek dostını dost (7) şanma. Eyüleri eyülikle dost edin ve yavuzları eyü dil-ile, tā éki gürühdan³⁹ (8) dañı hazzuñ ola. Ve ‘āqıl düşmen yègdür cāhil dostdan kim cāhil dost (9) cehl-ile bir hareket éde kim biñ ‘āqıl dost anı düşmenine étmeye. Do- (10) -stluğı bir kimesne ile ét-kim hünèrmend ola ve nīk ‘ahd

³⁹ Yazmada: “girüh”

ola. Ve cāhil dostdan (11) irāğ ol-kim bunların şoḥbetinden yalnızlık yēgdür. Ve dostlar ḥaḳḳın zāyi' étme kim (12) melāmete lāyık olmayasın kim eydüp-dürürler: “Éki kişi melāmete lāyıkdur: Biri ol-kim (13) dostlar ḥaḳḳın zāyi' éde ve biri ol-kim eylük bilmeye.” Ve dostı anda şına kim (14) çün dostuñ eli tar ola andan nesne dirġğ tutmaya tāḳatınca. Ve çün cihānda (15) göçe⁴⁰, anuñ ehl-i 'ayālından her kim var-ısa ḥayırla aḳadura ve her dem ziyāretine

[55 a] (1) varıtura. Ve örteḳomayla dostlığı örtme eyle. Ve yēndek dostlara göñül (2) bağlama kim dostlarum var dēyüp inanup kendü işüñden ġāfil olma kim biñ (3) dostdan kiři kendüye dostraḳdur. Ve dostlık içünde dostuña (4) şol ḳadar nesne öġretme kim nāğāḥ düşmen olsa saña ziyān degirmeye. Şon (5) peşimān olmaḳ aşşı eylemez. Eger yoḥsul olasın bay dost isteme kim bay kiři (6) yoḥsulı dost dutmaz ve begenmez, pes dostı kendü ḥāluñca tutun. Ve eger (7) sen bay olasın yoḥsul kiři dostlığa ḳabül ḳılsañ revādur. Ammā (8) dostlık içinde göñlüñi muḥkem eyle kim her işler saña berk ola. Ve eger dost (9) günāhsız senden incine ḳıgıruş nūvāḥt édesin. Bir dost kim ḥasūd (10) ola, aña meşğül olma-kim andan dostlık gelmez. Ve ḫama'lu ve kīnelü dostdan (11) irāğ ol-kim anuñ gibi göñülde dostlık ḳarār tutmaz. Pes çün dostlar ḫālından (12) āğāḥ olduñ, düşmenler ḫālından daḫı āğāḥ olup bilüp perḥiz ḳılsañ gerek. (13) **Yigirmi toḳuzuncı bāb düşmeden endiše étmekdedür.** Éy oğul! Cehd eyle kim (14) düşmen ḳazanmayasın. Eger düşmenüñ ola, ḳorḳma. Ve göñlüñ yavuz

⁴⁰ Yazmada: “geçe”

dutma kim her (15) kimüñ düşmeni olmaya düşmen ucından murāda èremez. Lîkin gizlü ve āşikāre

[55 b] (1) anuñ mekrinden emîn olmayasın. Ve anuñ yavuzluğundan uşağ olma. Dāyim (2) anuñ tedbîrinde ol ve anuñ yavuzluğu ‘ivazın eyle. Ve anuñ hîlesinden (3) hiç yöne ğāfil olma ve kendü hâllerüñi düşmenden gizlü tut; tâ belāya (4) ve āfete düşmeyesin. Ve tâ işüñ yüzi belürmeyince düşmenüñe düşmenlik étme. (5) Hem düşmene kendüzüñi alu gösterme ve anuñ eylügine ve eyü sözine aldanma.⁴¹ (6) Eger düşmen senden şükr ède, anı tuzak şan. Ve qarı düşmenden ürk. (7) Ve èki kişiden ürkmek gerek; biri karı düşmenden ve biri dahı ğaddār dostdan. (8) Ve kiçi düşmeni ğor görme ve za‘îf düşmenle şol düşmenliği ét-kim qavî (9) düşmenle èdersin. Hikāyet: Èşitdüm-kim Ğorasanda bir ‘ayyār var-ıdı, (10) muhteşem er-ıdı. Adı Mehleb idi. Bir gün gèderken ayağı karpuz kabına èrişdi, (11) sürçdi, bıçaq çeküp ol kab[ı] pāre pāre ètdi. Qulları eyitdi: “İşbu muhteşem- (12) -lığ-ıla utanmaz mısın kim bu hareketi èdersin?” Eyitdi: “Kîni bu qap bırağdı, pes (13) kimi urayım? Düşmenüm budur.” Pes düşmeni ğor görme, ne-qadar hağîirse anı helāk (14) eylemek ardınca ol, andan öñdin ki ol seni helāk ède. Ammā her kişi (15) ile kim düşmen-liğ èdersin, qaçan anuñ üzerine ğālib olasın. Anı şıyup

[56 a] (1) şatma, anı öğ kim ol saña fağırdur. Yèğ kişi yègdür ne-qadar şıyup şatsağ. (2) Andan şoñra ol saña ğālib ola, ne‘üzüb’illāh⁴² qatı ‘aciz ve ‘ārdur. Çün pādışāh (3) bir düşmeni fetğ ède egerçi-kim ol düşmen kem olsa şā’irler ve kātibler yazarlar kim

⁴¹ Yazmada: ELNDNMH

⁴² “Allah korusun, Allah’a sığırız.”

(4) ol-adar dşmen-kim anu erisi byle idi, atlası byle idi, yayası (5) byle idi. Ol ھاşmı aşlana ve ejdehaya bezedrler, ne-adar gmek var-ısa (6) gerler. Andan eydrler kim bu dkeli ‘azamet-ile n ھاdvend manşr erisi (7) erişdi, bunlar trmedi, şınıdı dy yazarlar; t bunun farı olsun (8) dy. Ve eger şınıını şıyp şatalar, ھاır kişiyi şımau ne farı ola; ş’irler (9) ve ktibler ne dy yazarlar. Hikyet: Rey şehrinde Farı’-d-devlen (10) bir ‘avratı var-ıdı. ‘Azım grkl zhide ve ‘afife-y-idi. Benm atamu ‘ammusu (11) kızıydı. n Farı’-d-devle ldi, olı ھاaldi. Mecd’-d-devle dyp laab (12) urdılar. Bu ‘avrat otuz yıl artu pdişhlık srdi ve adı Seyyide (13) idi. Olı oldu, veli ھاayırlu ھاopmadı. Pdişhlıa yaramadı. Anu-n anası (14) [pdişhlık] derdi. Maşd budur kim benm ceddm Sulan Mamd bu Seyyideye eli vribidi (15) kim: “gerek ھاarc vrsn ve ھاbe benm aduma outa ve sikke benm aduma urıla.

[56 b] (1) Eger kabl tmezse, varam Rey milkin alam ve sizi helk dem.” İşbu (2) dzene nme yazp vribidi. n eli nmei degrdi. Seyyide cevb (3) vrdi-kim: “Var, Sulana eyit-kim Farı’-d-devle dirimisse bu endişe baa var-ıdı (4) kim olmasun gele. n ol dnydan gtdi, bu iş benm boynuma dşdi, bu endişe (5) benden gtdi. Eyitdm: Sulan Mamd ‘dil ve ‘ldur. Benm gibi bir ‘avrat zerine (6) gelmeye, ddm. n gelr oldu, Tanrı ھاanıdur, ھاmayam, uş ھاır trmişam. (7) Hl kiden ھاşra degl. Eger ben anı şırsam, dkeli ‘lemlere yazam: ‘Sulan (8) Mamd gibi kişiyi şıdım kim ol bunca eriler şımışdur.’ Ve eger ol beni şıya ne (9) dyeler. ‘Bir ‘avrat-mı şıdım.’ dye.” n eli geldi, bu cevbı degrdi.

Sultān endīşe (10) étđi, eyitđi: “Tođru eydür.” Pes bu bir söz sebebi ile ĥalāş oldu, dağı (11) aña yavuz қаşđ étmedi. Bunu anuñ-çün eyitdüm kim düşmeni ögmek gerek. (12) Ve düşmenden ĥiç gūne emīn olma, ĥāşşa ĥāne-gī düşmenden kim yad düşmenden (13) artuğdur. Eyle kim ol senüñ ĥāluñdan ĥaber-dārdur. Sen-dağı anuñ (14) ĥālından ĥaber-dār ol. ĥiç düşmen ile ĥaķīķat dostlık eyleme. Meger ol düşmenlik (15) külli gēde, dostlık ĥaķīķat ola. Düşmāna yaķın olmağı bīçārelikdan bil.

[57 a] (1) Ve düşmene şol қadar yaķın ol-kim saña renc gelmeye. Ve ceĥd eyle kim dostuñ düşmenüñce (2) éki ola. Eger biñ dostuñ ola azdur ve bir düşmen ola az görme. Ve senden (3) қavīraқ kişiyile düşmen olma ve eger senden za’īf ise dağı ĥor görme. Ve eger (4) düşmen senden zinhār dilese ne-қadar yavuz düşmen-ise dağı amān vérgil ve anı ĥanīmet (5) bilgil kim eydüp-țururlar: “Düşmen çi ölü, çi қаçmış; velī çün zebūn ola bir (6) kezden fāriğ olma.” Veger düşmen eliñde helāk olsa revādur, şādılık eyleme. Şol (7) vaқtın şādılık édesin kim ölmeyesin. Ve hem düşmenden bir nefes şoñra ölmek (8) ĥanīmet-dür. Çün bilürüz kim dükelimüz ölecegüz, şādılık şığmaz. Ve dükelimüz sefer (9) üzerindeyüz ve bize azıķ eylükden özge nesne iletmege yaramaz. Ĥikāyet: (10) Éşitdüm-kim çün İskender dükeli ‘ālemi kendüye musaĥĥar étđi, gērü dönışde (11) çün Damğāna geldi, ĥasta oluđ țāķati қalmadı. Vaşiyet étđi-kim: “Beni bir (12) tābūta қoyuñ ve éki elümi tābūtuñ éki yanından țaşra çıkaruñ; (13) tā ādemler görüp bileler kim egerçi cihānı țıtdum, gētdüğim vaқt éki elüm boş (14) gētdüm kim ĥiç nesnem yoқ. Ve benüm anama

eydün, eger dilerse kim benüm cānum andan (15) hoşnūd ola, beni bir kiři ile ağlaya kim ol ölmeyiser.” İmdi ey ođul

[57 b] (1) dükeli nesnenüñ endāzesini bekle; gerekse dostlık olsun, gerekse düşmenlik (2) olsun. Yavuz kiři ile yavuz ol ve eyü kiři ile eyü ol; ammā arturma. (3) Kendüzüñ ğāfil urma kim: “Hemīşe señek şudan dürüst gelmez.” dērler. (4) Sefīhlerden ve şavaş isteyenlerden güç götürici ol. Ve her işde kim (5) varasın ademīlīđdan özge nesne tutma. Ve kaçıduđuñ hıřmuñı yut. (6) Dosta ve düşmene arđun kelecı eyle kim çatı söylemek ēkinci cāzūlukdur.⁴³ (7) Ve her nesne kim ēřitmek dilemezsin, kimseye ēřitdürme. Ve her söz kim biregünüñ (8) yüzine dēmezsin ardınca dağı dēme. Ve ādemi yok yere kōrkıtma. Ve işlemedüğüñ (9) işe lāf urma ve işleyimedüğüñ işe dağı lāf urma; tā işlemeyince (10) söyleme ve işleseñ dağı söyleme. “Ben ētdüm.” dēme. Ve ēki yüzölük ētme (11) ve ēki yüzölüden kaç. Yedi başlu ejdehādan⁴⁴ kōrkma ve hem diñüci kişiden (12) kōrk. Ol bir sā’atda yırtduğın biñ yılda dikmege yaramaz, ğāfil olma (13) Mev’ize: Fisağoris eydür: “ On haşlet pīşe ēdin; (14) tā çok dürlü belādan emīn olasın. Kimesne-kim senden kavīdür, anuñla (15) tutuşma; biregü kim tünddür anuñla lecāc ētme ve haşsüd kişiyle oturma ve bilmez

[58 a] (1) kişiyle oturma. Ve bilmez kişiyle başş ētme. Ve begler ile ırışma, yalancı kişiyle mu’āmele (2) ētme. Ve bağıl ile şoğbet ētme. Ve bed-mest ile şüci içme. Ve ‘avratlar kıtında çok oturma. (3) Ve sırruñ hıç kimseye dēme. Ve her kim sende ‘ayb

⁴³ Yazmada: ı (ze) ile yazılmıştır. Çift hareke: cāzūlıkdur.

⁴⁴ Yazmada: ezdehā

bula, cehd eyle kim ol ‘aybı (4) gideresin. Ve biregüyi şol kadar ögme kim kaçıduğunda nesne déyemeyesin. Ve şol kadarı (5) şıyup şatma kim āhir anı ögmeyesin. Ve her kimüñ kim senden tevaqqu‘ı ola ya olmaya, (6) anı hışmuñla⁴⁵ korçutma. Ve her kimüñ kim sen-siz işi bitmez, küllī anı zebün eyleme. Ve senden (7) aşagaya sebebsiz bahāne étme ve bunları ābādān tut-kim kiçi hemīşe ulularuñ (8) milki-dür. Ve bir işi éki kişiyeye buyurma kim taşşırılığ olmasun. Ve meşelde gelüp- (9) -dürür kim: éki ‘avratlunuñ evi süpürülmedük qalur ve her hālda duta. (10) Ve düşmene kerīm ol, kerem yolun şaqla; tā dükeli dilde ögülmüş olasın (11) **Otuzuncı bāb ‘afv ve cezā ve hācet istemek ve revādudur.** (12) Éy oğul! Her bir günāh-ıla ādemi cezāya vācib görme. Eger biregü günāh kılsa ve ‘özür (13) dilese andan geç kim günāh ādemīden ‘aceb degüldür. Günāhı evvel ādem peygāmbere⁴⁶ (14) ét-di-kim evvelimüzdür. Yoğ yere kimseyeye cezā étme, tā günāhsız cezāya müstaħaqq (15) olmayasın. Ve degme nesneye kaçıma, veger söylersen müzdi zāyi‘ olur.

[58 b] (1) Veger senden haṭā gelse anuñ ‘özrin dilemekden ‘ār étme. Veger biregü günāh işlese kim (2) aña cezā vācib olsa anuñ günāhına lāyık cezā étgil, artuğ eyleme. Eger berāber (3) édesin, zulüm étmiş olmayasın. Kerem bābında şöyle gerek kim meşelā biregü bir (4) aqçalıq günāh ét-di, yarım aqçalıq cezā vèr; hem kerīmlerden olasın ve hem siyāset (5) yèrine getüresin. Ve yaramaz kim raḥīm kişiler zālimler işin⁴⁷ işleye. Hikāyet: (6) Mu‘āviye zamānında bir kavimden günāh şādır oldı. Bunları

⁴⁵ Yazmada: hışm

⁴⁶ Yazmada: peygāmbere

⁴⁷ Yazmada: isin

katlı  tmege v cib oldu. (7) Mu‘aviye bunları get rdi, buyurdu-kim boyunların uralar. Aradan birisi eyitdi: (8) “  y Em r! Ne-kim bize  dersin, l yikdur ve biz kend  g n humuza muķırruz; amm  Taķrınuķ (9) yolından⁴⁸ bizden bir  ki kelecı  şit ve bize cev b v rgil.” Mu‘aviye eyitdi: (10) “Eyd n” M crim eyitdi: “D keli ‘ lem sen n h km n ve kerem n bil p- (11) -d r rler. Ve bu g n hı kim biz işled k, eger senden ğayrı p diş h olsa h l m ve ker m (12) olmasa bize ne  deydi? Cev b v rgil.” Mu‘aviye eyitdi: “Hem n bu işi işleyedi.” (13) M crim eyitdi: “Pes bu sen n h ilm   kerem nden ne f yide?” Mu‘aviye bu s zi (14)  şid p ‘afv  tdi. Pes m crim  dem ‘afv dilese ķab l eyle. Ve h cet-mend (15) kişi-n n senden h ceti olsa az  k ş anı maķr m ķoma, anuķ

[59 a] (1) zannın kend   z ne f sid  tme. Ol senden eyel k s zmeseydi, senden h cet (2) dilemeyeydi. Ve eyd p-d r rler kim h cet-mendlik  kinci yes rlikd r. Ve es rlere (3) raķmet v cibd r; ķ n bu b bda taķıřlıķ  tmeyesin,  ki cih nuķ  gilmişi olasın. (4) Amma sen n h cet n olsa, evvel g r ol kişi ker md r⁴⁹ yoķsa le‘ md r. Ker mse dile, (5) ve le‘ mse dileme. Ta‘ m-dan  n din dileme ve olacaķ nesnei dile kim ķab l olına. Di- (6) -leyicek⁵⁰ vaķt hoş hoş keleciler eyle ve laķıf cev b ki s yle. (7) Ve luķf-ıla dile kim h cet istemek  kinci şef ‘atd r. Eger h cet diley bil rseņ (8) maķr m dutmayasın. Ve her kime kim muķt c olasın kend z nĵi anuķ ķulın bil. Ve biz (9) Taķrınuķ ķullığın anuķ-ķ n ķıluruz kim andan  oķ  oķ ‘in yetler ve raķmetler (10)

⁴⁸ Yazmada: yolından Taķrınuķ

⁴⁹  ift hareke: ker mdir.

⁵⁰ Yazmada tekrarlanmıştır.

umaruz ve çok çok hâcetümüz var kim günâhlarımız ‘afv êde ve hem bizi cennet (11) ehlinden kıla. Eger hâcet olmayaydı, tã‘at dağı olmayaydı. Ve çün hâcetüñ (12) kabûl olsa şükr eyle. Veger hâcetüñ revâ olmaya, bir nev‘-ile kendü tãli‘üñden bil, (13) ol kişiden bilme. Ve andan gile êtme kim ol gileñden kayursaydı hâcetüñi (14) kayuraydı. Ve mest-lik hâlinda dileyügör kim anda yardım êki-dür. Eger (15) cıgan kişiden hâcetüñ olsa elbetde kendüzüñ esirgenci bil kim eydüp-

[59 b] (1) -dürürler: “Üç kişi esirgenci-dür: Bir, uşlu kim delünüñ elinde ola; bir, za‘îf kim (2) kavî aña musallať ola; bir, cüvân-merd kim cıgana muhtâc ola.” Bil-gil êy oğul kim (3) bu sözleri tãkatumca saña yâd kıldum dağı bulsaydum ‘ilm evvelîn ve âhirîn saña (4) bildüreydüm, tã senüñ ğuşşañ-suz dünyâdan gèdeydüm. Lâkin ol kadar bilmezem. (5) Bildügüm ‘alâ kadrihi bildürdüm anı kim ben za‘îf bilürem, dînden ve dünyâdan. Her (6) kıandan saña şerh eylerven. Eger tutasın sa‘âdet senüñ degerine söz (7) haqqın yerine getürmiş olam. ‘Alemler bile kim saña ne ta‘lîm êtdüm, atalık (8) şefkatinden hiç takşîr êtmedüm ve Allahü â‘lem.⁵¹ **Otuz birinci bâb** (9) **‘ilmü fıkh ve vâ‘iz ve kıadı-lıkdadır.** Bil-gil êy oğul kim saña (10) her kıandan yâd kıldum. İmdi maqqşüd pîşeden baqqâl-lıķ degüldür. Her iş-kim (11) biregü elinde tuta, ol aña fendür. Gerek ol fenni key bile, tã andan nesne hâşıl (12) êde. Her şan‘at kim vardur üçden taşra degül: Ya ‘ilimdür kim pîşeye (13) ta‘alluķ tatar tabî‘iyye gibi, riyâziyye gibi, misâhat gibi, şâ‘ır-lıķ gibi. Ve dağı (14) ‘ilme ta‘alluķ tatar baytâr gibi ve bennâlık

⁵¹ “Allah daha iyi bilir.”

gibi. Yahūd başına bir fenn ola, her (15) birinüj ini ve resmi var. Bildüjimce zıkr edem. Bil-gil éy oğul kim mecmū‘

[60 a] (1) ‘ulūmdan āhıret ‘ilmi yégrekdür, ya‘nı ‘ilmi eger dilerseñ āhıret ‘ilminden fā’ide-mend (2) olasıñ, dünyālik hāşıl édesin. Aña maşlahat qarşıdur şer‘ gibi, tā sen aña (3) kādılık qarışdurmayasın, ya mırās eyleyicek qarışdurmayasın, ya vā’ızlık (4) qarışdurmayasın. Eger Ebū Hanıfe olursañ bir aqça elüñe girmez dünyā ‘ilminden. Nücüm (5) gibi taqvīm çıkarmaqda ve tālı‘-i mevlūd eylemede ve fāl açmaqda, tā yalan gerçek (6) qarışdurmayınca aşşın olmaz. Ve tabıblıqda tā el işin ve reng-āmızlık (7) kılmayınca nesne hāşıl olmaz. Pes ulu ‘ilim dīn ‘ilmi-dür kim ol tevħıdün nerdübānidur (8) ve aña nesne qarışdurmaq dünyā aşşısı-dur. Pes cehd eyle kim dīn ‘ilmi hāşıl édesin. (9) Eger şöyle kim dedüm pişelerden tālib-i ‘ilm-lik kabül kılasın, perhızkār ol (10) ve kānı‘ ve ‘ilm sevici ol, dünyādan yigrenici ol ve güç götürici ol, sebük-rūh (11) ve azacuq uyuyıcı ve yazmağa ve oqumağa harış ol ve mütevāzı‘ [ol] ve şuguldan melül olma. (12) Ve hāfız ve mükerrir ve mütefaħħış⁵²-ı sırr, mütecessis-i esrār [ol.] Ve ‘ālimi sev ve ‘ilmi öğrenmede (13) ‘ār étme. Ve üstād haqkın bilici ol. Ve nefis kitāblaruñ ve hoş muşhaf ve eczā ve (14) hamāyil ve kāğıdlar ve qalemler ve qalem-tırāşlar ve devātlar ve maqattı ve maqaşş. Bunlar hep (15) olsa gerek. Ve göñlüñ hıfz-ı tekrār eylemege ve bahşe harış olsa taqlıde rāzı

[60 b] (1) olma, ya‘nı haqıqat bilmeyince bunlara tālib olma, ‘ālemün yegānesi olasıñ. Dīn-dār (2) ol, çok yād tutucu ol ve dersi çok eyit. Ve namāza ve oruca vesāyir

⁵² Yazmada: mütefaħħız

‘ibādete (3) ħarīṣ ol. Ve dīn aru ve ton aru ve etegi aru ve ħāzır-cevāb ol. Velīkin (4) endīşesiz söyleme. Eger rivāyet eşidesin, anuñ rāvī-sin gör, bil. Mechül (5) söyleme, ħaber-i vāĥide itimād étme, şaĥīĥ ve mütevātir ħaberdan artuğın begenme ve ta‘aşşub-ıla (6) söyleme. Ve ġaraż için ħaġ tarafın elden ħoma. Eger baĥş edersen ħaşmuña baġ. Eger (7) söyle kim gerekdür cevāb vèrebilürsen daĥl eyle, veyāĥüd dınma. Ve sözüñ evvelinde (8) fikr eyleme, tā āĥiri fesāda varmaya. Ve eger fıĥıhdan baĥş edebilürsen, ét. (9) Ve ħadīş üzerine muġaddem tut. Cehd eyle, tā ġaražuñı ma‘lüm eylesin. (10) Ve sözi yaraşdurı söyle, évici ve kesek söyleyici olma ve tatvīl édüp (11) bī-ma‘nī söyleme. Faşl: Eger vā‘iz olasıñ ħāfız ol ve çok (12) nesne yād tut. Ve menberden aşığa baĥş ve cedel [eyleme.] Ve menber üstinde daĥı (13) ne olursa söyleme ve da‘vī étme. Eger meclisün ħavmı külli ħayvān daĥı olursa (14) sen sözi laĥīf söyle. Tonuñ nefīs ve aru olsun. Dem-be-dem ħalkı na‘ra (15) urmağ-ıla söze getir kim her bir nüktede fiğān édeler. Meclisüñi germ eyle. Veger

[61 a] (1) vaġtīhā sözde tutulsañ ‘ayb degül. Fi’l-ĥāl şalavāt getir ve menberde türş (2) rüy ve ağır olma, ya‘nī şaġıl olup şovuk ‘ibāretlü olma, tā meclise şaġālet (3) ħāşıl olmasun. Ve söz üstinde müteĥarrık ol, süst olma. Ve söz söylerken (4) nazaruñ eşidicide olsun. Eger meclis şovusa tebkiye ét bunları, ağlat. (5) Veger ħikāyet ħācet olsa çün göresin-kim maĥall düşe, eyit. Bilesin-kim sözüñ (6) ħabüldür, eyit, üşenme. Veger maġbül düşmeye, tızcek pādīşāha ve ululara ve (7) meclis ehline du‘ā kııl, aşığa in. Veger sen menberde iken su‘āl édeler, key bilürsen (8) eyit, veger bilmezsen ‘özür eylegil kim: “Bunlaruñ gibi su‘āluñ cevābına meşğül (9) olmağa yaramaz, vā‘izi

zevkinden giderür.” dē. Vegernī kaşd-ıla seni halk düşürüp (10) mülzem étmek dileseler eyit-kim: “Mülhidler, zındıklar mes’elesi-dür.” dē, tā halk eyideler: (11) “La’net mülhıde gelsün.” dēyeler. Ve bunları la’net édüp mülzem olalar, ayrıuk saña (12) mes’ele şormayalar, ruķ’a vèrmeyeler, kırtulasın. Ve şaķın bir kez söyledüğün (13) êkileyin söyleme kim ‘acıklık nişānidur. Ve nā-meşrū’ hareket étme ve bāzār içinde (14) gezme ve bir şehirde çok tırma. Ve ne-kim vā’ızlığa yaramaz, anı étme tā hürmetün (15) gètmeye. Ve tekebbürlükden ve yalancılıktan şaķın. Ve ne-kim eyü ‘amel işlersin halka daħı anı sür,

[61 b] (1) tā munşif-ı ‘âlem olasın. Ve ne-kim bilürsen faşih ‘ibâretle takrîr eyle, tā hacîl olmayasın. (2) Ve söz içinde kırkuyı ümîd-ile kıarışdırup söyle. Halkı igende kıorkutma ve hem ür- (3) –kütme, rahmet ve beşâret haberin vèretür⁵³ Ve bunları tã’ata ve ‘ibâdete da’vet (4) eyle. Ve anı kim bilmezsin söyleme. Faşıl: Ve eger dānişmendlikden nakl édüp (5) kãdı olursañ güç götürici ol, évecek olma, zîrek ve fehm issi ol. (6) Ve dîn ‘ilmin key bil ve her mezhebden âgâh ol. Ve kãdı gerek kim hîle ‘ilmin (7) key bile. Eger ‘adl tanık olmaya hiç bir nesnede hayf ve meyl étmeye, hîle ve tedbîrle (8) haķķı müstaħaķķına degüre. Hikâyet: Şöyle kim Taberistānda bir kãdı var-ıdı. (9) Ebu’l-‘Abbās dèrlerdi. ‘Âlim ve perhîzkâr idi. Ve şâhib-re’y idi. Bir gün bir kışı (10) anuñ maħkemesine gelüp biregüden yüz altun da’vî étđi. Kãdı tanık istedi. (11) Eyitdi: “Tanuğum yokdur.” Eyitdi: “Buña and vèrelüm.” Eyitdi: “Yok, zinhâ[r] ol yalan (12) and içmege kãvidür.” Eyitdi: “Ben şer’e muħâlif iş işlemezven.

⁵³ Yazmada: vèren-tür

Ya saña ʔanık (13) gerek,[ya] aña and gerek.” Eyitdi: “And buyurasın, ben maġbūn ve mahrūm olam.” dēdi. (14) Zārı kıldı-kim: “Baña çāre eyle.” Qādı eyitdi: “Bārī ʔazıyyei eyit ne sebebden (15) senūñ bunda yüz altunūñ var.” Eyitdi: “Bu kiři bunca yıllık yārumdur. Nāgāh

[62 a] (1) bir cāriyeye ‘āşık oldu kim anuñ bahāsı yüz elli kızıl idi. Ve bunuñ ol-ʔadar (2) nesnesi yoġ-ıdı kim anı alaydı. Dūn gün zārılık ēdūp aġlardı. Bir gün (3) beni bu kıġırdı, teferrūc resmince ʔaşra ʔıġduġ. Şahrāda gezerdük, bu baña ʔarşı (4) ol cāriyenūñ vaşfin ēdūp aġlardı. Benüm buña özüm göyinürdi; zīrā ʔadīm yārumdı. (5) Eyütdüm: ‘Ēy yār! Senūñ ol ʔadar nesneñ yoġdur kim anı alasın ve benüm daġı yoġdur. (6) Hıç kimesne bilür misin ki saña çāre ēde?’ Eyitdi: ‘Yoġ’ Ben eyitdüm: ‘Uş benüm yüz (7) kızılım vardur. Bunca zamāndır kim anı bir bir cem‘ eylemişem. Saña véreyim, sen-daġı ʔalanın cem‘ (8) eyle, vér, ol cāriyeyi şatun al. Ammā ol şart-ıla kim bir ay cāriyeyi ʔutasın ve andan-şonra (9) şatasın, baña kızılım véresin.’ Hāl bu kim ben bu sözi dēdüm, ayaġuma düşdi. Ve and (10) içdi-kim: ‘Bir aydan geçmeye. Eger aşşı ve eger ziyān şatam, saña kızılıñ vérem.’ Ben-daġı bēlümden (11) çözdüm, yüz kızılı tamām vérdüm. Ben idüm ve bu-y-ıdı ve Taġrı te‘ālā hāzır idi. (12) Uş dörüt aydur ne ʔaravaşı şatar ve ne kızılım baña vérür.” Qādı eyitdi: “Sen buña (13) altun vérdigūñ yerde ne var-ıdı?” Eyitdi: “Bir kesilmiş aġaç yaturdı, (14) anuñ ʔıtında vérdüm.” Qādı haşma “Otur.” dēdi, kızıl da‘vīleyene eyitdi: “Var (15) ol aġaç yanında ēki rek‘at namāz ʔıl, yüz kere şalavāt getir. Daġı eyit-gil:

[62 b] (1) ‘Seni kâdı kığırur tanıklık vërmege.’ dè.” Kâdı böyle dèyicek haşım gülümsüdi, kâdı (2) görmeze urdı. Da‘vici eyitdi: “Éy hudāvend! Korkaram ki ağaç buyruk tutuþ (3) gelmeye.” Kâdı eyitdi: Mührüm al, var göster, eyit: ‘Kâdı mühidür, gel seni oğur’ dè.”(4) Da‘vici mühri aldı, revâne oldu. Kâdı dağı bir işe meşğül oldu. Bir (5) sâ‘atdan sonra haşma kâdı eyitdi: “Ol kişi şimdi ol ağaca varmış mı (6) ola?” Haşım eyitdi: “Henüz varmamış ola.” Da‘vı issi vardı, ağaca mühri (7) gösterdi, kâdı dèdügin ètdi. Söyleyüördi, ağaç deprenmedi, hıç cevâb (8) dağı gelmedi. Melül ve gamğın kâdıya geldi, eyitdi: “Éy hudāvend! Ne kim dèdiñüz (9) ètdüm, hıç cevâb vërmedi.” Kâdı eyitdi: “Herze söyleme. Ağaç geldi, tanıklık (10) vèrdi.” Ol haşma eyitdi: “Var, bu müsülmâna kızılın öde, yoħsa qaravaşı alurvan, (11) şatarvan, buña hağğın vèrürüm.” Haşım eyitdi: “Ben bunda geleli hıç ağaç gelmedi kim (12) tanıklık vère.” Kâdı eyitdi: “ Ağaç gelmediyse sırrı geldi. Ben saña şor- (13) –duğum vağtın kim: ‘Ol kişi ol ağaca vardı mı?’ dèyicek, sen n’içün eyitmedüñ kim: (14) ‘Ben ol ağacı bilmezven ve ol kişi ne yere varduğınan ħaberüm yoğ?’ Eyitdün kim: (15) henüz varmamış ola. Sen anuğ dibinde borca kızıl almamış-sayduğ

[63 a] (1) bu sözi dèmeyedüñ.” Kâdı çün bu söz-ile haşımı bildi, kızılı aldı, issine degürdi. (2) Pes dükeli kitâbdan almağa yaramaz ve kendüzinden bir tedbîr-ile hağğı müstahağğına degürdi. (3) Ve kâdı evinde gerek kim mütevâzı ola, ammâ ħalk arasında heybetlü ola. Az söyleyici (4) ve çoğ bilür ola. Ĥükm eylemekden melül olmaya, şabırlu ola. Eger müşkil mes’ele düşe, (5) külli kendüzünğden cevâb vërme. Müftîlerden istiftâ iste çün kâdı müctehid (6) ve zâhid ve müttakî ola ve mütedeyyin

ola, gerek kim bir kaç vaktde hüküm étmeye: Bir, aç o- (7) -lıcağ ve bir dağı şuşamış olıcağ ve bir, hammāmdan çıkıcağ, bir dağı göñli perişān olıcağ. (8) Ve gerek kim kādınun çābük muhızurları ola. Kazıyye vaktında haşmı ser-güzeşt (9) itmege kādır olmaya. Kazıyye hüküm eylemekdür, kışsa eşitmek degül[dür]. Söz kışa gerek (10) ya tanuğ ya and. Ve ol yerde kim māl çıkduğın bile ne kadar tecribesi ve tefahhuş⁵⁴ varısa (11) éde, sehl dutmaya. Ve hükmi kim étdi, gèrü bozmaya. Ve kendü eliyle kādı bitisin (12) yazmaya ve kendü hemān nişān ura. Meger zarüret ola, kādı kendü sözün (13) ve kendü haţtın ‘aziz tutsa gerek. Kādınun yègrek işi ‘ilimdür ve perhizkār- (14) -lıkdur. Ey oğul! Çün kādılık terfī’in bulmayasın ve sipāhī dağı olmayasın, (15) bārī bāzırgān ol-kim aşşı anda bulasın. Ve her ne-kim ticāretde hāşıl éresin,

[63 b] (1) gèrçek-likle şübhesiz helāldür. **Otuz ikinci bāb ticāret ve bey’ ve şirā ahvā-** (2) **-lındadur.** Ey oğul! Her çend kim bāzırgānlık şan‘at degül kim aña pīşe dèyeler. (3) Çün haqīkat bağasın, anuğ dağı resimleri pīşe resimleri gibidür. Ve zirekler (4) eydür: “Bāzırgānlığun aşlın cehl üzerine koyuğ-dururlar ve fer‘ini ‘ağıl üzerine.” (5) Şöyle kim eydüp-dürürler: “*Lev la’l-cehlü le-heleke el-nāsü min’el-cū*.”⁵⁵ Ya’nī cehl (6) degülmissedydi ādemīler açlıkdan öleydi. Maşsūd bu sözden oldur kim: Bāzir- (7) -gān bir aqça arturmağ-ıçun şarğdan ğarba ve ğarbdan şarğa varur. Şarğ kavmına (8) ğarb metā‘ın ve ğarb kavmına şarğ metā‘ın iledürler ve cihānı ābādān tutarlar. (9) İmdi bu ol kişünün işidür kim ‘ağıl gözin diküpdür ve hırş u tama‘ çerāğın (10) yandurupdur. Ve bu bāzırgānlık éki dürlüdür: Birisi mu‘āmeledür ve birisi

⁵⁴ Yazmada: hı (ح) ile yazılmıştır.

⁵⁵ “Cehalet olmasa idi, insanlar açlıktan helāk olurlardı.”

müsâferet-dür. (11) Mu‘âmele muķīm-lerüñdür kim kâsid ve geçmez metâ‘ı artuķ getüre, dêyü tãma‘ eyler. Bu nev‘üñ [muķãtarası] (12) mâldadur. Dilîr kişi gerek kim geçmez tãvarı koyuþ ala. Müsâferet hãtarın (13) hõd geçen bâblarda zıkr êtdüm. Pes bâzircãn gerek kim bu êki dürlüde dağı (14) dilîr ola, mâlina ve tenine kıya ve emîn ve toğru söyleyici ola, tãma‘ından ôtürü (15) ayruķlaruñ ziyãnın istemeye. Ve mu‘âmele biregü ile êde kim kendüden aşağa

[64 a] (1) ola. Vegernî kendüden yuķaru ile êderse biregü ile êde kim dîni ve mürüvveti ola. (2) Ve aldayıcı kişiden řaķına ve ol kişiyle kim metâ‘ bilmez, hiç mu‘âmele êtme. Ve tenük (3) ķavm-ıla ve sefîh-ile ve yaķın hışım ile bâzãr êtmeye. Ve eger êderse aşı tãma‘ın göñlinden (4) götüre kim çok dostlıķlar az aşı tãma‘ından ôtürü fesãda varur. Ve hiç nesneye hõr (5) baķma kim hemîşe hõr baķılan nesne çok ziyãn êder. Ve bâzircãnuñ ulu belãsı (6) geñ dirlikdendür. Çok harc êde, aşıya baķmaya, nã-gã[h] ser-mãyeden dağı çıķa. Aşıl (7) oldur kim aşıdan yeyeler, ser-mãyeye baķmayalar ve anı arturıgõreler, ķatı ziyãn (8) oldur kim ser-mãyeden yeyeler. Ve her metâ‘ kim baťman-ıla alalar ve dirhemle şatalar, aşı andadur. (9) Ve metâ‘uñ yatlusı oldur kim bunuñ hilãfınca ola. Ve buğdaydan aşı ümîdine (10) tãma‘ êtme kim buğday şatıcı hemîşe yavuz adlu olur ve niyyeti yatlu olur. Ve dîn-dãrlıķ (11) oldur kim şatuda yalan söylemeyesin ki yalan söylemek ķatı ‘ayıbdur, hãřa (12) müsülmãna. Ve gerek kim hiç nesnei bey‘ êtmedin elden vermeye. Ve mu‘âmelede (13) utanmaya kim utanmaķ rızķı çok ekser. Ve bu san‘at ehli eydüp-dürürler kim: (14) “Bãzircãnlıķ taşarrufdur ve mürüvvedür. Tařarruf mâlda ve mürüvvet hãlda

gerek. (15) Hikâyet: Eşitdüm kim bir bāzīgān bir dükkānda biñ kızılığ mu‘āmele eyledi.

[64 b] (1) Çün mu‘āmele tamām oldı, dükkān-dār-ıla bāzīgān arasında hilāf düşdi. (2) Dükkān-dār eyitdi: “Bende bir kızılığ var.” Bāzīgān eyitdi: “Bir kızılığ var, dağı (3) bir denk.” Bu söz üstine şabāhdan tā öyleye dek çekişüp hisāb (4) eylediler. Bāzīgān şol kadar çığırdı ve bağırdı-kim dükkān-dār melül oldı. (5) Bir kızılığ bir denk altını götürüp birağuvêrdi. Bāzīgān alup (6) işine gêtirdi. Dükkān-dāruñ bir kiçirek şakirdi vardı. Ardına düşdi-kim: (7) “H^voca başa şanı bize şükrāne?” Bāzīgān ol bir kızılığ bir dengi bu oğlana (8) vêrdi. Oğlan dönüp dükkāna varduğda dükkān-dār bu oğlana kağıdı-kim: (9) “Utanmaz mısın? Biregü kim bir denkden ötürü şabāhdan öyleye degin şol (10) kadar gavgā eyledi, sen andan şükrān-mı dilersin?” Oğlan kızılığ ol dengi (11) gösterdi. Dükkān-dār ‘acebe kaldı-kim: “Bu oğlan-ı nā-resīde gümān (12) iledesi oğlan degüldür. Sübhāna’llāh! Bu ‘acızlık kandan ve bu mürüvvet (13) kandan?” Dükkān-dār derhāl h^vocanuñ ardına düşdi, êrdi. Eydür: “H^voca! (14) Sende bir ‘aceb nesne gördüm. Baña eydivêr.” H^voca eyitdi: “Buyur.” Baqqāl eyitdi: (15) “Êrteden öyleye degin baña bunca belālar eyledüñ bir denk için. Âhir anı

[65 a] (1) bir oğlancuğa vêrdüñ. Baña bunca bu ‘azāb ne-y-idi? Ve bu cüvān-merdlik (2) nedür?” H^voca eyitdi: “Êy h^voca! Bu işi ‘acebleme kim ben işledüm, bāzīgānlik (3) şartında oldur kim şatuda ve bāzārda key taşarruf êdeler. Eger mağbün olam (4) şöyle kim yarım günde mağbün oldum, ammā bir mürüvvet vaktında eger mürüvvet-(5) -sizlik eyleyem, kendü aşlum yaramazlığına tanıklık vêrmiş olam. Pes ne kendüzüme

(6) maġbūn-lıġı revā gördüm ve ne aşlum yaramazlığına tanıklık vërdüm.” Ammā ēy oġul! (7) Eger ser-māyeŋ az ola kimse ile ortaġ olma. Eger olasın, bir bay-ıla (8) bir mürüvvet issi ve hayā issi ile ol-kim hayf kendüye revā görebile. Ve metā‘(9) kim üstüne gün geçmese az al. Bir nesne al kim eger aşşı étmese ziyān daġı (10) étmeye. Ve saġa mühürlü nāme vërseler kim fülān şehre ilet, dëyü; alma. Mühürlü (11) nāmede çok dürlü āfet olur. Ve eger açuġ-iken oġıyasın. Ve senüŋ kıtuŋda (12) mühür uralar, revādur, al, ilet. Ve her bir şehirde ölüm ve ta‘ziye haberin vërmegil. (13) Ve yoldaşsız yola girmegil, illā emīn kişi ile. Ve kārübānda olasın, (14) orta yerde kon. Ve kumāşuŋ ihtiyātin key bi[l]. Veger yayan olasın, atlu ile (15) yoldaş olma. Ve yad kişi-ye yol şorma. Ola kim bir ġaraż-çun yolu yaŋlış

[65 b] (1) göstere ve arduŋca gele, kumāşuŋ ala. Ve her kime kim uġrayasın tāze yüz-ile (2) selām vër, kendüzüŋ muġtāc gösterme. Ve azıksuz yola girme. Ve yazın kışın (3) ŋonsuz olma. Ve egerçi kim yol emīn ola, bedraġcı ve mükārīyi ġoşnüd eyle. Ve çün (4) bir şehre giresin dīn-dār ve emīn müşteri ŋüyürtle. Ve üç kişi ile (5) şoġbet az eyle: Bir, cüvān-merd kim pīşe bilmez ola ve biri daġı pīşe bilür (6) ‘ayyār kişi ve bir daġı yol iz bilür kişi. Ve kendüzüŋi ıssıya ve şovuġa, açlıġa (7) ve şusuzluġa öġret. Ve rāġat vaġtında isrāf étme, tā zarüret vaġtında (8) zaġmet görmeyesin. Ve şol işi kim sen işlersin, ayruġa inanma. Ve kimseden (9) emīn olma kim altun aġça tīz aldayıcı olur. Ve cehd eyle kim vëresiye şatu (10) bāzār étmeyesin. Ve ‘Alevī ile ve dānişmend ile ve oġlan ile ve ġeçe ġarılış ile (11) ve ġādı vekīlleri ile ve şehir müftīleri ile ve ġādimler ile, sen sen ol, (12) mu‘āmele étmeyesin kim baş aġrısından ve hem

peşimānlıkdan emīn olasın. (13) Ve görmedüğüne i'timād étme. Şınanmış şınanmaduğ-ıla berāber tutma kim (14) şınanmış dev yégdür şınanmaduğ ādemden. Ve ādemī söz-ile şınama, iş-ile şına. (15) Ve nağd⁵⁶ serçei véresi tāvusa vërme. Ve kuruda buçuğ aşşı bulasın,

[66 a] (1) on aşşı için denize girme. Ve az aşşı-çun ulu ser-māyei elden⁵⁷ (2) vërme. Ve sol yer kim muhātaradur, baş kırtulması aşşı yerinedür. Deniz şöhetin (3) pādīşāh şöhetine beşzedüp-dürürler. Bir kezden vërür ve bir kezden alur. (4) Belki başın dağı bile alur. Ve bay olsağ, 'acāyib görmek için denize (5) girseğ gerek. Şöyle kim hadīş-i nebevīde gelüpdür: “*İrkebū'l-baħre* (6) *merreten ve'n-zurū āşār 'azāmeti'llāhi.*”⁵⁸ Ya'nī denize girün bir kerre Tanrı te'ālānuğ (7) 'azāmeti āşārın görmek-içün . Ve mālı issine vër, ayruğ eline vërme kim eydüp- (8) -dürürler: “Ayruğlar eline ilan dağı vërme.” Ve mu'āmele étdüğüñ kişiyle (9) şümārun toğru eyle. Aşşı ve ziyān hemīşe yazğıl, ğalatdan emīn olğıl. (10) Ve alış veriş nüshasın hemīşe mü'tāla'a ét-gil. Ve kimesne ile hıyānetlik (11) étme anı hem kendü özüğe étmiş olasın. Hikāyet: Éşitdüm-kim biregünüñ (12) çok koyunu var-ıdı. Her gün çoban südüñ⁵⁹ şağup koyun issine getürürdi. (13) Koyun issi yaru şu kıatardı. Çobana vërürdi-kim var, şat. Çoban eyü (14) müsülmān-ıdı. Bunu dāyim bu işden yığardı. Eydürdi-kim: “Éy h^voca! Müsülmānlara (15) hıyānet étme kim 'ākıbet, zārarı şağa deger.” dēyü söyledi. Kıabül étmezdi.

⁵⁶ Yazmada: ne-ķadar

⁵⁷ Yazmada tekrarlanmıştır.

⁵⁸ “Bir kere denize açılın ve Allah'ın büyüklüğüñün alametlerini düşünün.”

⁵⁹ çift hareke: südin

[66 b] (1) Bir gün ittifaḳ çün ırmaḳ kenārına vardı. Ƙoyunları anda otardı. Kendü bir (2) yüksek yere çıḳup yatdı. Bahār faşlıydı. Taḡda ƙatı yağmur yağdı, seyl (3) gelüp ƙoyunları aldı, gètdi⁶⁰. Çoban yerinden şehre geldi südsüz. Ƙoyun (4) issi şordı-kim: “N’içün süd getürmedüñ?” Çoban eytdi: “Saḡa dèmedüm-mi ki süde (5) şu ƙatma? Ol şu dèrildi. Ƙoyunları bir kezden aldı.” İmdi èy oḡul! Kimesneye (6) hıyānet ètme kim bir kerre hıyāneti zāhir olan kişiyeye ayruḳ kimesne i’timād (7) ètmez. Ve tā sen sen⁶¹ [ol] mu’āmeleñi toḡru eyle. Ve va’de ètme. Ètseñ hilāf ètme. (8) Ve şatun alduḡuñı eyitme, eger eyitseñ toḡru eyit; tā ki Taḡrı te’ālā ‘ömrüñe (9) ve māluna berekāt vere. Ve her yere kim varasın anda bilişüñ olsa gerek, (10) iste. Ve bir şehre kim varasın, bir ulunuñ bitisiyle var kim anda ta’rîf ola. (11) Ve her kim seni emîn bile, anuñ zannın kendü ḥaḳḳuñda yalan ètme kim emānet-ile meşhūr (12) olmaḳ èki cihān eyliğidür. Ve ne kim alasın görmedin ve göstermedin alma. Ve (13) ne-kim şatasın, evvel narḥdan āḡāh ol, tā tōhmetlü olmayasın. Ve evüñ (14) kethüdālıḡından daḡı āḡāh ol. Ve çün narḥ yuḡaru çıḳa, yarusın şat ve (15) yarusın tut-kim bu bābda ‘ayb degüldür. Ve hemîşe evüñde taḡlı çok eyle kim evüñ

[67 a] (1) yègrek nizāmı taḡıl-ıladur. Veger taḡılun ola, ḥarcun daḡı az eyle. (2) **Otuz üçinci bāb çalıcılıḳ ri’āyet ètmek erkānında-durur.** Eger güyendeye (3) çalıcı olasın, ḥoş yüzlü ve ḥoş ḥūlu ve sebük-rūḥ ol. Ve kendüzüñi (4) ṭāḳatunça beze; ṭonun aru tut ve ḳoḳulu tut. Ve ḥoş dillü ol. (5) Çün bir yere varasın, ḥoş ḥulḳ-ıla ve güler yüz-ile var. Ve ağır sāz çalma, sebük (6) sāz çal. Ve yèndek bir dürlü degül; zîrā ādemî bir

⁶⁰ çift hareke: getdi

⁶¹ Yazmada: sen-sin

degül, muhtelifdür. Anuñ-çün bu (7) şan'atuñ üstâdları tertîb koyuþ-dururlar: Şöyle kim éki ırla eyitmege (8) yarar. Buña rāh dērler. Ve bunı ıocalara ve vecd ehline çalarlar. Ve sebük sāz-ıla (9) ve sebük şî'r-ile kim aña hafîf dērler. Ve ol yigitlerüñdür. Ve terānî oğlanlar (10) için qodılar; zîrā terānîden hafîfrağ sāz yoğdur. Pes bu dükelinden bir (11) dürlü çalmaya, dürlü dürlü çal; tā dükelisinden behre bulasın. Ve meclise kim vara- (12) -sın, bak. Eger şāhib-i meclis kızıl beñizlü ve kırğıl-ısa éki kııl-ıla çal. Ve eger şaru (13) beñizlü ise üç kııl-ıla çal. Ve eger aq tenlü ve semüz ise bemm ile çal. Artuğ kim bu (14) dört kıılı ādemüñ tabî'atı için eydüp-dürürler. Her çend kim degme kişi (15) bunı bilmez; ammā diledüm-ki bu ma'nî-den dağı seni āgāh edem. Ve cehd ét-kim hikāyet

[67 b] (1) étmeysin ve kengel étmeysin. Ve ne kim fużül iş var-ısa kılmayasın. Bu qadar çalıcılığ resminden (2) bildüñ. Ve eger şā'ir dağı olursağ, kendü şî'rüne 'āşık olma ve yendek (3) kendüzüne rivāyet étme. Bilgil! Çalıcılar, şā'irlerüñ rāvisi-dür, ammā kendülerüñ (4) rāvisi degül[dür.] Eger nerd dağı bilseğ; çün éki kişi nerd oynaya, sen kendü (5) işüñ koyuþ bunlara ta'lîm étmege meşğül olma. Seni çalıcılığa getürdiler, (6) kımār-bāzlığa getürmediler. Ve zevqsüz ırlama, terāneyi vezinsüz eyleme. Ve yendek (7) bir dürlü eyleme. Ve zağmeñ dağı aya olsun. Ve eger 'āşık olsağ, (8) yendek kendü hāluğ söyleme. Meger anı kim saña hoş gele ve ayruğa dağı (9) hoş gele. Ve her bir ma'nîde eyit firāk gibi, vişāl gibi, melāmetî gibi, 'itāb gibi (10) țard⁶² gibi, qabül gibi, vefā ve cefā gibi, ihsān ve 'ațā gibi, hoşnüdluğ⁶³ ve şikāyet (11)

⁶² Yazmada: te (ت) ile yazılmıştır.

⁶³ Yazmada: ha (ح) ile yazılmıştır.

gibi, h̄ale göre vaqıtta ve faşılta bahār ır[1] gibi ve h̄azān ır[1] gibi. Bilgil kim her (12) faşılta ne ır ırılmaq gerek. Meşelā kışın⁶⁴ bahāriyyāt itme. Ve egerçi bī- (13) -nazīrseñ h̄arīflere nazār eyle. Ve eger h̄āş kavm-ısa ve ‘āqıl qocalarsa kim muṭrıb (14) taşarrufından bilür olalar, s̄az ve nevāht eyü eyle ve ır artuq qocalıq (15) üstinde eyit. Ve eger yigitler ve oğlanlarsa sebük s̄az çal

[68 a] (1) ve⁶⁵ ırı gökçek-lik üstine eyit. Ve eger sipāhīler ve bahādırlar ise şı‘r-i (2) māverāi’n-nehr eyit, ceng ve h̄arbī ve qan dökme gibi. Ve yēdek (3) h̄usrevānī çalma. Ve eyitme kim muṭrıblıqdır.⁶⁶ Ve perdeñi saqla, mā[ye]de gibi, ‘ırāq gibi, rāst (4) gibi, nevā gibi, beste gibi, İşfahān gibi andan terāne çekem, dēme. Tā bunları saqlamayınca (5) ademīler esriyüp⁶⁷ tağılurlar. Ve gör kim her bir kişi ne sever; çün qadeh (6) aña gele, anı eyit. Ve meclisde yeyni dest-lik ve fużüllik étme. Ve tolu (7) dileme, sücüyi az iç, elüğe aqça girince. Çün aqça h̄aşıl oldu, andan şoñra (8) ne-qadar içebilürseñ iç. Süci üstinde sitize étme ve kimesne ile (9) çekişme. Kendü evüğe sağ esen gel, şaqın kim ‘arbede édüp dögülmeyesin. (10) Yüz göz şişmiş ve ālet şınmış, bīnevā ve bīh̄aşıl eve gelme. Ve bilgil kim (11) çalıcı esrüklerüñ işçi-sidür. Ve işçi kim ‘arbede éde, fāyidesi olmaya. (12) Ve her kim meclisde seni öge, aña tevāzu‘ eyle. Ve anı kim ol diler, anı çal kim ğaražuñ (13) h̄aşıl ola. Ve muṭrıbuñ ulu h̄uneri şabırdur. Eger şabır étmeye, maḥrüm qala kim (14) eydüp-dürürler: “Muṭrıb kör ve şağır ve

⁶⁴ Yazmada: qamış

⁶⁵ Yazmada tekrarlanmıştır.

⁶⁶ çift hareke: muṭrıblıqdır

⁶⁷ Yazmada: eşriyüp

dilsiz gerek, tā kim gördigin (15) ve eşitdügin yer yer dağı söylemeye. **Otuz dördüncü bāb pādīshāhu**

[68 b] (1) **tapusunda hāşīye-dār olmağdadur.** İttifāk düşe kim pādīshāhu (2) hāşīye-dārı olasın, kulluğa ulaşasın, her çend kim pādīshāh seni kendüye (3) çeke, aña mağrūr olma. Ol yaqınlıqdan kaç, kullıqdan kaçma. Veger velī seni (4) kendüzinden emīn éde, yine ihtiyāt-ıla ol-kim ulular eydüp-dürürler kim: (5) “Semirişüñ kimden-ise boğazlanışuñ dağı andan-dur.” Ve her çend kim pādīshāh (6) kıtında ‘azīzseñ ğāfil olma ve sözi anuñ dilince söyle. Ve anuñ-ıla (7) lecāc étme. Her kim hudāvend-ile lecāc éde, kendü kanın dökmege sa’y étmiş (8) ola. Zīrā yumruğı demüre vurmaqlıq ahmaqlıqdur. Ve aña eyüden artuq nesne (9) gösterme kim saña dağı ol gele. Çün yavuz ögredesin evvel (10) anuñ şemeresi saña belüre. Hikāyet: Şöyle kim Me’mün halīfe zamānında (11) Fazlün, Gence ve Arān begiydi. Deylemī adlu bir vezīri var-ıdı. Beglerden kim (12) günāh işlese, Fazlün anı tutuq zindāna koyardı. Deylemī vezīr eydürdi kim: (13) “Āzādı incitme. Çün incitdüñ, diri qoma.” dèrdi. Bu söz-ile Fazlün (14) çok kişi helāk étđi. İttifāk, bir gün Deylemī⁶⁸ dağı günāh eyledi. Fazlün tutdı (15) bunu, zindāna koydı. Deylemī haber vèribidi. Eyitdi: “Beni öldürmesün, bunca

[69 a] (1) māl vèreyim.” dèdi. Fazlün eyitdi: “Bu ta’limi senden ögrendüm ki: ‘Āzādı⁶⁹ incitme. (2) Çün incitdüñ, diri qoma.’ dèrdüñ.” İmdi ey oğul! Her kim ne éderse (3) bulur ve dükeli murādlaruñ āhiri peşimānlıqdur. Ve devlete ğarre olma. Ve sulţān (4)

⁶⁸ Yazmada: eylemī

⁶⁹ Yazmada: āzār

hazretinde hürmet kazanı-gör. Çün hürmet oldı, ni‘met dağı olur (5) kim hürmet ‘izzet[i] yégdür baylık ‘izzetinden. Ve eger pâdişâh ‘amelinden semriyesin (6) kendüzüñi aruğ göster kim emîn olasın. Görmez misin koyun ne-çadar aruğ (7) olsa kimesne anı boğazlamağa rağbet eylemez? Ve aqçadan, altundan ötüri (8) çelebi satıcı olmağıl kim ‘amel hâşılı şol gül gibidür kim hoş çoğulu lîkin gül gibi (9) kim ‘ömri olur. Pâdişâhlar kıtında ser-māye hürmetdür. Az aşşından ötürü ulu (10) ser-māyei elden vërmege yaramaz. Ve haqıqat bil-kim her kim aqçai kendüden ‘azîz (11) tuta, tîz hor ola. Māl devşürmege rağbet etmek kendin helâk (12) eylemekdür. Velî endāzeyle devşür, halka dağı hişşe degür, ta‘na edicilerün (13) dili kışa ola. Ve çün pâdişâh hazretinde hâşekî olasın, hıyānetden key (14) perhîz eyle. Ve her kim pâdişâh ‘izzet-ile karşı hıyānet eylese delîl-dür kim (15) Tağrı te‘ālā ol ‘izzeti andan gidere ve anı helâk eyleye. Ve her kim hudāvendiñ

[69 b] (1) eylügine yavuz endîşe kıla, elbetde aña yavuzlık dege. Hikāyet: (2) Şöyle kim Emîr Fazlün kendü hâcibin Berda‘a vëribidi. Hâcib eyitdi: “Kış (3) olmayınca varmazam kim yazın Berda‘uñ⁷⁰ havası eyü degüldür.” Bu bâbda (4) söz uzadı. Fazlün eyitdi: “Bu i‘tikâdı kimesne içün tuta kim âdem (5) hergiz ecelsiz ölmez.” Hâcib cevâb vërdi-kim: “Ey emîr! Her kime kim ecel ere, (6) ‘alâmeti oldur kim yazın Berda‘a⁷¹ vara.” İmdi her kimüñ kim yıķılması gele (7) ‘alâmeti oldur kim hıyānet ede. Ve her kim muhteşem ola, lâyıq degül kim yemiş-süz (8) ağaç gibi ola. Ve kimseye menfa‘ati degmeye, şol māl-dâr Cühüd gibi-dür ki kimse (9) andan fāyide görmez. Ve sen gerek

⁷⁰ Yazmada: Berdağuş

⁷¹ Yazmada: Berdağa

kim dem-be-dem halka menfa‘atüñ érîşe. (10) Şöyle kim dênilmîşdür: “*Hayru’n-nâsi men yenfe‘u’n-nâs.*”⁷² Ya‘nî âdemîlerüñ (11) yégregi oldur kim âdemîlere eylük degüre. Ve bil-gil kim her kimüñ kim devleti (12) kemâle érdi, anuñ zevâlin yaqın bil. Ve biregünüñ kim devleti kocamîş ola, (13) yöresine yörenme. Veger dilerseñ kim pâdişâhuñ kıtında vaqârüñ yérince (14) ola. Şöyle ol-kim Peyğamberüñ -‘aleyhi’s-selâm- ‘ammusı ‘Abbâs oğlı ‘Abdullâha (15) eyitdi: “Éy oğul! Seni emîrû’l-mü’minîn ‘Ömer kendü işine çekdi ve dükelinden

[70 a] (1) yégrek saña i‘timâd êtdi. Pes saña anuñ tapusunda bêş haşlet vâcibdür kim (2) hemîşe emîn olasın. Evvel, gerek kim senden hergiz yalan gelmeye. Êkinci, (3) anuñ kıtında kimsenüñ ‘aybın tutma. Üçünci, hiç hâyınlık êtme. Dördünci, (4) anuñ fermânına hilâf êtme. Beşinci, anuñ râzın âşikâre êtme kim maqşûduñ (5) dükeli bu beş nesnededür. Ve eger anuñ işinde taqşırılık êdesiñ, (6) kendüzüñ bilmeze ur kim bilmesün sen anı kaşd-ıla eyledüğüñi. Ve her nesne kim bilmez- (7) -lik-ile işlene, ‘ayb degül. Ve hemîşe şol işde kim mülâzım-sın ve her iş-kim bilürsin, (8) işlenür anı sen dükelinden yégrek ve öñdünürek işle. Ve her dem seni işinde (9) göre, seni kendünüñ bile. Ve hemîşe mülâzım ol. Ne vaqt kim isteyeler seni, (10) anda bulalar, ayruq yérde bulmayalar; zîrâ kim pâdişâhlaruñ himmeti dayim (11) anuñ üzerinedür kim kulluqçı şınayalar. Ve çün seni istedüklerince hâzır bulalar, (12) dahı ulu işler[de] saña inanalar; tâ kiçilük rencin çekmeyesin ve ululuk gencine éresin. (13) Ve pâdişâhuñ kıtında kendüzüñi hasûd gösterme, tâ kimsenüñ haqqında (14) söyledüğüñ vaqt

⁷² Hadis-i şerif: “İnsanların en hayırlısı, insanlara yararı olanıdır.”

ğaraza haml olunmaya egerçi toğru dağı sylerseñ. (15) Ve hemişe pdişah hışmından emn olma. Ve eki nesnei ĥor ttma: Bir, pdişh

[70 b] (1) hışmın; bir, ĥakmler gdin kim bu eki[yi] ĥor ttmağ kendzin ĥor ttmağdur. Budur (2) ĥřiyet olmađuñ şartı. Eger bu dereceden geĥseñ, pdişha ĥarf (3) olsañ, anuğ dağı şartılarını key şağla. **Otuz bşinci bb pdişh** (4) **tpusında ĥarf olmağdadur.** Eger pdişh seni ĥarflıđa oğusa, (5) eger letñ yoğ-ısa, ol ĥulluđı boynığa alma; zr pdişh ĥullıđına, ya'n ĥarf- (6) -ligine birĥaĥ let ve ĥřlet elbetde sende gerek. Bu dedığim beş ĥiss zhiri (7) sende olsa gerek. Evvel yzñ ĥoř ⁷³ola, şyle-kim girye grmeyeler ve (8) pdişh mell olmaya. Ve gerek kim oğuyıcılığ ve yazıcılığ bile; y eger ĥalvetde biti (9) yazmağ, y oğumağ ĥcet olsa kim ĥayrı yazıcı anda şığmaya y ĥyib ola, (10) sen ol ĥulluđı yrine getresin. Ve gerek kim ĥarf ř'ir ola, ř'rñ (11) eysin ve yatlusın key bile. Ve anuğ ginde 'Arab ve Prs ř'r ĥođ ola; (12) t kim pdişh anuğ řoĥbeti berekat birle ř'ire muĥtc olmaya. Ve hem 'ilm-i riyz (13) ve tb' ve ncm ve tbb 'ilmi, bu dkelin ĥoř bile, t bunlardan pdişh (14) mstağn ola. Ve hem-dağı sebk-rĥ ola, t eger ĥalvetde muğann ĥzr (15) olmasa, pdiřhuñ vağtı anuğla ĥoř ola. Ve dağı ndir ĥikyetler

[71 a] (1) ve 'acyib ĥaryib letyifler ĥođ bile kim ĥarf bunlarsuz ...⁷⁴ Ve dağı nerd  şağranc key bile. (2) Ve hem Ķurn ve tesbĥ  ĥadř ve 'ilm şrif key bile. Ve pdiřhuñ meclisinde (3) bu ma'nler dağı ma'lm ola. Ķaĥan sul olunsa, cevb ĥaĥ minvlince vre. Ve gerek kim (4) pdiřhuñ ĥıtında tekrr eyleye, pdiřhuñ gñline

⁷³ Yazmada: ha (ح) ile yazılmıştır.

⁷⁴ Cmle dşklğ var.

hem-kâr eyleye ve Tanrı kullarına (5) fayideleri erişe. Ve her sözi yerinde düşüre. Ve söylerken kengel çarma. Ve hezel (6) ve kengeli dağı yerinde söyle.⁷⁵ Ve her ‘ilim kim bilesin ve anı isti‘māl étmegi bilmeyesin, anı (7) bilmezlik yég[dir.] Ve hem harîf bahâdır ola, tâ erlik vaqtında pâdişâh öğinde (8) iş işleye kim begenile; zîrâ hemîşe ‘işrete meşgûl olunmaz. Ve eger ne‘ûzu billâh (9) bir kimse pâdişâha hıyânet endîşesin edesin, hâzır olup ol hizmeti (10) yerine götürüp ol tehlikeden pâdişâhı emîn kılasın, muşarreb-i hâzret (11) olasın. Vegernî ol depelene eyü ad-ıla gétmiş ola ve ni‘met haqqın yerine getürmüş (12) ola. Ve anuñ ehl-i beyti haqqın yerine getürmek, pâdişâha vâcib ola. Eger bu (13) dükeli hünerler sende ola, ulu pâdişâhlar hâzretinde lâyıq olasın, belki pâdişâhuñ (14) başı berâberi olasın. Egerçi lût yeyüp ve sücücük içüp herze ve heze- (15) -yân söylemek bilür-iseñ, ancak tüzcek le‘îmler dizisine dizilesin.

[71 b] (1) Ve ol kulluğ saña vebâl ola ve tâ sen sen⁷⁶ [ol], pâdişâhdan gâfil olma. Ve nazaruñ (2) anuñ kullarına biraçma ve hemîşe başuñ aşığa tut, tâ küstâhlığa haml étmesünler (3) ve saña yarlış hayâl étmesünler. Ve kendüzüñ key şağın nête kim kâdı ‘Abdü’l-melike (4) düşdi, saña dağı düşsün. Hikâyet: Êşitdüm ki kâdı ‘Abdü’l-melik (5) key içküci-y-idi. Bu sebebden ma‘zül oldu. Bir gün meclisinde ol sâkiye kim kadeh (6) şunardı, kıya bağıdı, göz-ile işâret étđi, nâ-gâh halîfenüñ gözi buña düş (7) oldu, kâdı dağı bildi-kim halîfe anı anladı. Hemân kıpduğı gözün ayruğ açmadı (8) ve hem içmedi. Bir zamândan şonra aña Me’mün halîfe şordı kim: “Gözün n’oldı?” Kâdı (9)

⁷⁵ Yazmada: şöyle

⁷⁶ Yazmada: sen-sin

eyitdi: “Hîç bilmezem, şimdi şöyle oldu.” Nêçe-kim kâdı diri-y-idi, seferde ve (10) evde ve meclisde ol bir gözün hergiz açmadı meger kendü hâlvetinde, tâ ol töhmet (11) hâlifenüñ hâtırından gêtsün dëyü. Pes hâriflik edebin bu kadar bildükden şonra (12) yazıcılık resmin dağı key bilseñ gerek-dür. **Otuz altıncı bâb yazıcılık (13) resmin beyân eder.** Eger yazıcı olsañ, gerek kim her söze kâdir olasın. (14) Ve çün hûb hatt yazasın ve çok yazmaq ‘âdet edinesin, tâ hünereñ (15) artağura. Şöyle kim eşitdüm Şâhib İsmâ‘îl bin ‘Abbâd “Düşenbih gün

[72 a] (1) kendü yazumda nağışlık görürem.” dëdi. “Şol sebebden kim âzîne gün bizden yazmaq (2) fevt olur.” dëdi. Pes hemîşe yazmaq içinde dürüş, hattun açuk ve rüşen (3) olsun. Ve kelime ve söz birbirine ulaşsun. Ve nâmede gerek kim çok dürlü (4) ma‘ânî ola. Ve ğarağı az söz-ile edâ edesin. Şöyle kim şâ‘ir eydür: Beyit: (5) *Nükte-i hûb ez-dehân-i dehr bîrûn âmede / Nâme-i hoş pür-ma‘ânî der-ğadış-i muhtaşar.*⁷⁷ (6) Veger Pârsî-ce yazasın, muğlak Pârsî olsun ve kimsenüñ sözinden uğrulama. (7) Ve ‘Arabca nâmenüñ hod tekellüfi ma‘lumdur; ammâ Pârsîde sec‘ eyü degül ammâ (8) ‘Arabîde hünerdür. Ve her sözi kim söyleyesin, ‘âlî ve muhtaşar dë ve şîrîn (9) müste‘âr isti‘mâl eyle. Ve yazıcı gerek kim fikri çok ola ve rumûzı tîz (10) fehm ede. Hikâyet: Şöyle eşitdüm ki ey oğul! Senüñ ceddüñ Sulğan (11) Mağmüd Bağdâd hâlîfesine nâme yazdı-kim: “Mâverâün’-n-nehri bağı bağışlayasın ve (12) menşürin véresin, tâ ol vilâyeti fi’l-cümle açam. Ve fermâni dükeli hâlğa ‘arz (13) eyleyem, tâ senüñ fermânüñ bereketiyle ol şarafuñ kavmı bağı muğî‘ ola.” Hâlîfe (14) eyitdi:

⁷⁷ “ Feleğın ağızından çıkan güzel söz, hoş bir mektup, kısa ve mana dolu söz”

“Dünyâda bunlardan mutî’rek kavim yokdur. Eger sen varup benüm fermânumsuz
(15) bunlaruñ kaçdın éderseñ dükeli ‘âlemi saña havâle édem.” dèdi. Sultân bunu

[72 b] (1) éşidicek çatı kaçıdı, halîfenüñ élçisine eyitdi: “Eyit halîfeye kim ben Ebü (2)
Müslimden kemter degülem. İmdi şimden gèrü benüm işüm oldur kim on biñ fîl ile
(3) varam, Bağdâdı yaşam, toprağın pîl arkaşıyla Ğazvîne iletem.” İşbunuñ gibi çatı
(4) sözler veribidi. Bir müddetden şonra élçi gèrü geldi. Sultân heybetiyle oturdu. (5)
Ejdehâ pîlleri kapuda bağladılar ve çok çeri dèrildi. Élçi geldi, kulluğın (6) yerine
getürdüğinden şonra yakın bir deste kâğıd dürülmiş, yazılmış, sultân (7) elinde qodi.
Ne-kim pâdişâh dèdi, key akladılar. H^voca Naşr deyü anuñ ulusıydı, (8) yakın geldi,
bu beti[i] götürdi, mührin açdı. Gördi, mektübuñ evvelinde yazmışlar: (9)
“Bi’smi’llâhi’r-raḥmâni’r-raḥîm. Elif lâm mîm” Ve âhirinde yazmışlar: “*Ve el-
Ḥamdu lillâhi* (10) *vaḥdehu el-‘izz’üs-sultân.*⁷⁸ Cemî’ yazıcılar ve münşîler bu biti-nüñ
endîşesinde (11) müteḥayyir kaldılar: “Bu ne dèmekdür, ne remizdür?” Elif lâm
süresin nèce kim tefsîr (12) étdiler, hiç sultânüñ cevâbı degüldi. Âhir H^voca Ebü Bekr
Ḳahistânî yigit (13) idi ve kâhil-‘aқıl idi. Dükelinden aşığa ayağın tıururdu. Eyitdi: “Éy
ḥudâ- (14) vend! Ben bu remzi bildüm. Eger sultân buyurursa eydeyim.” Sultân eyitdi:
“Eyit.” (15) Eyitdi: “Ya’nî Sultân buyurdu-kim pîllerle varam, Bağdâduñ toprağın
Ğazneye

⁷⁸ “Hükümdarın yücesi, ulusu ve tek olana hamdolsun.”

[73 a] (1) tartam. Bunlar cevabı yazdılar. “Elif lām mīm.” Ya’nī ‘*Elem tere keyfe* (2) *fe’ale rabbūke bi-aşhabi’l-fīl.*⁷⁹ Hemān laḥza sulṭānuḡ beñzi döndi, (3) ögi gitdi. Bir zamāndan şoñra ögi geldi, çok ağladı. Zārılıḡ kıldı (4) müsülmānlığı sebebinden. Adam vèribidi, ḥalīfeden ‘özür diledi, ‘afv ve istiğfār (5) diledi. Ve Ḥ^voca Ebū Bekre çok nesne vèrdi ve buyurdu-kim dükeli yazıcılardan (6) yuḡaru oturdu. Bu bir anlamaḡ-lıḡ sebebinden bunun gibi ulu derece buldı. (7) Ḥikāyet: Ve daḡı eşitdüm-ki Bū ‘Ali-i Semicūrī Nişābūruḡ begi-y-di. (8) Ve eydürdi-kim: “Ben Ḥorasan pādişahınıḡ subaşısı-van.” dèrdi; ammā Ḥora- (9) -san beginüḡ dergāhına varmazdı. Ḥorasan pādişāhı daḡı anı güçlemezdi. (10) Ol daḡı sikkei ve ḡuṡbei Ḥorasan pādişahınıḡ adına yürüdüdü. Ve Bū (11) ‘Ali kıtında bir kişi var-ıdı. Adı ‘Abdü’l-Cabbār-ıdı. Faḡīh ve edīb, ḡāyet (12) yazıcı idi. Ve Ebū ‘Ali anuḡ tanışığın-sız iş işlemezdi; zīrā kim ‘azīm uşlu (13) kişi-y-di. Ḥorasan pādişahınıḡ daḡı bir yazıcısı var-ıdı. Adına Aḡmed bin (14) Rāfi’ dèrlerdi. Ol daḡı fāzıl, kāhil kişi-y-di. Bir gün Aḡmed pādişāha eyitdi: (15) “Eger ‘Abdü’l-Cabbār degülimisse Ebū ‘Aliye kim ögüt vèreydi? Ve tamāmet tanışığın

[73 b] (1) ve işi ol başarur. Yoḡsa Bū ‘Ali tīz ele getürmege yarardı.” Vezīr pādişāha eyitdi: (2) “Gel buyur, Bū ‘Aliye biti yazalum, eydelüm: ‘Eger ḡakīḡat bizi sever-iseḡ gerek kim (3) Abdü’l-Cabbāruḡ başın kesesiḡ, bize vèribiyesin.’ ” Pādişāh eyitdi: “Bu bitii Aḡmed yazsa (4) gerek.” [Vezīr eyitti:] “ Aḡmed ḡod anuḡ dostı-dur.” Velī birbirin görmemişdi. Èkisi daḡı key fāzıl- (5) -lar-ıdı. Pādişāh eyitdi: “N’ètmek

⁷⁹ Kur’an, 105/1 “Rabbin fil sahiplerine neler etti, görmedin mi?”

gerek?” Vezîr eyitdi: “Bitii yazduralum ve anı (6) kıomayalum, bir hafta daşra çıķmasun.” Bitinüñ cevābı gelince pādişāh Aħmedi (7) oķudı, ĥalvet eyledi. Eyitdi: “İşbu minvāl-ce bitı yaz Bū ‘Aliye. Ve sen bir hafta (8) taşra çıķma. Bilürven, sen anuñ key dostı-sın.” Aħmed ağladı. Velî (9) ėāre bulmadı. Bu bitı yazdı ve eydürdi-kim: “Kāşki dūnyāya gelmeyeydüm. Ćün geldüm, (10) bu yazıcılığı bilmeyeydüm. Benüm ucımdan anuñ gibi fāzıl helāk olmayaydı.” Āħir (11) eyitdi: “Ēy şāh-ı ‘ālem! Ķur’ānda bu āyeti oķumaduñ-mı kim Ĥaķ te‘ālā buyurur: “*En* (12) *yuķattelū ev yuşallebū ev tuķaţta‘a eydiħim*⁸⁰ Ve kendü oğinde eyitdi-kim: “Bu āyeti (13) bu bitide bir remz ēdeyin. Her ėend kim ol anı anılamayısar, bāri ben dostlık (14) şartın yerine getürmiş olam.” dēdi. Ol bitinüñ dūrülmişiyile bir ucuna (15) bir elif yazdı ince kıalemle, bir ucına bir nūn. Ya‘nî: “En yuķattelū.” O bitı

[74 a] (1) mūhürlemedin pādişāha gōsterdi. Pādişāh bitı tamām oķıdı, ardına baķmadı, mūhürledi. (2) Bir cemmāzbāna vērdi. Eyitdi: “ Bu bitı Bū ‘Aliye ilet ve ne-kim ol saña vère, (3) al, gel.” Cemmāzbān bitı aldı, Bū ‘Aliye iletđi. Bū ‘Ali pādişāhı şordı, bitı (4) ‘Abdü’l-Cabbāra vērđi kim oķuya. ‘Abdü’l-Cabbār bitı oķumadın ve dağı mūhrin (5) gidermedin baķdı, ol elifle nūnı gōrdı. Derĥāl öğine bu āyet dūşdı. (6) Elin yüzine urdı ve “Burnum kıanadı.” dēyü çıķdı ve gētdi. Bir zamān geğdi, (7) gelmedi. Bū ‘Ali istedi. Eyitdiler: “Atına dağı binmedi. Şöyle gētdi, ĥiė bilmezüz (8) ne yère vardı?” Bu cemmāzbān bunı gōredurđı. El-kışşa bitı ağdılar, ayruķ (9) kışı oķudı. Ĥikāyeti bildiler, ‘acāyibe kıaldılar kim “Bu ağılmadın nēte bildi?” (10) dēyü.

⁸⁰ Ķur’an, 5/33: “Öldürölmeleri veya asılmaları veya ellerinin kesilmesi...”

Bü ‘Ali buyurdi, şehirde münādī étdiler kim: “Her kim ‘Abdü’l-Cabbāri bulup (11) gizleye, aña böyle éderem, eyle éderem.” dédi. ‘Abdü’l-Cabbār uğurlayın Bü ‘Aliye (12) haber vèribidi kim: “Ben fülān yérdeven. Beni kayırmasun.” Bü ‘Ali eşitdi, (13) ‘azīm şükür étdi. Eyitdi: “Birkaç gün dağı çıkmasun.” Cemmāzbān kıtında birkaç (14) gün istedi. Ya‘nī bulmadı, aña hil‘at vèrüp pādişāha bir mektübla (15) gönderdi ve hikāyet étdi ve ğilāz ve şidād andlar içdi-kim: “Ben kaçırmadum.

[74 b] (1) Hem dağı çok istedüm, bulmadum. Uş cemmāzbān tanıkdur.” Çün Horasan pādişāhi (2) bunu eşitdi, ‘acāyibe kaldı anı neden bildügin bu yaña. Aḥmed eyitdi: “Pādişāh (3) amān vèrürse ben eydeyim. Hikāyet étdi. Pādişāh adam vèribidi, ol (4) bitii getürdi. Ol elifle nūnı gördi. ‘Abdü’l-Cabbāruñ fikrine ‘acāyibe kaldı. (5) Ve dağı yazıcılık şartı oldur kim pādişāh ḥazretine mülāzım ola ve yad tutıcı (6) ola. Ve tīz-fehim-lü ola. Ve hem mütefaḥḥış ve pür-hünerkār ola. Veger buyuralar, veger (7) buyurmayalar, dīvānuñ dükeli aḥvālından ve ‘amellerinden ḥaber-dār olsa gerek kim (8) bir gün gerek ola. Ve vezīrūñ ḥālından āşikāre ve gizlü āgāh olsa (9) gerek. Ve yazıcılığūñ ulu hüneri oldur kim dili berk ola ve ni‘met issinūñ (10) sırrın şaklaya. Éy oğul! Eger ḥattātlığa kādīr olsañ şöyle kim ne ḥatt (11) görürseñ ḥattūñ aña beñzedesin ammā āşikāre eyleme, tā tezvīrlık-ile meşhūr (12) olmayasın ve pādişāhuñ i‘timādı senden götürülmeye. Ve şāyed kim ayruqlar (13) édeler ve anı senden tütalar. Ve eger eyleseñ az nesneye étme. Veger hīç (14) étmesen dağı yégdür kim çok kaçılar ve kātibler [bu] sebebden helāk oldılar. (15) Hikāyet: Rebī‘ bin Muṭahhar, Şāhibūñ dīvānında idi, yazıcı-y-dı.

[75 a] (1) Bir gün tezvîr hatt yazdı. Nâgâh Şâhib eşitdi, deng ıaldı, ne söyleyü- (2) - bilürdi ve ne öldüri-bilürdi. Anuñ-çün kim Rebî'ün fazl u keremi çoğdı. (3) Āşikâre dağı edemezdi. Bu fikirdeydi kim anuñla n'eyleyüp n'ede. Nâgâh Şâhibe (4) teğayyürlük geldi, kavum görmege vardıldardı. Rebî' dağı görmege vardı. Şikâ- (5) - yetinden şordı-kim: "Ne şerbet içersiz?" Şâhib eyitdi: "Fülân şerbet." Eyitdi: (6) "Ġizâ kankı ta'âmdan yersiz?" Eyitdi: "Andan kim sen edersin ya'nî müzevvere." Rebî' (7) aıladı, eyitdi: "Senün başın-çün ayruğ eyle olmaya." Şâhib eyitdi: "Ben-dahı (8) 'afv êtdüm." Ęy oğul! Ol işden şakın-kim âhiri rüsvây-lıkdur. Çün yazıcılık (9) mertebesinden vezîrlige erişesin gerek kim anuñ dağı şartlarını key bilesin. (10) **Otuz yêdinci bâb vezîrlük ve kethüdâlık resmindedir.** Ęy oğul! Eger vezîr (11) olsañ key mu'amele bilür ü key hisâbcı ol. Ve kendü pâdişâhuña toğruluk (12) eyle. Ve yêdek kendüzüñe dileme kim ulular dëyüp-dürürler: "*Men talebe-* (13) *'l-kullu fâtehe'l-kullu.*"⁸¹ Ya'nî her kim dükeline dileye, dükeli andan fevt⁸² ola, dükelin (14) saña vërmeyeler. Veger evvel vëreler, âhir kıomayalar. Pes yegrek oldur kim hudâ- (15) - vendün mâlını zabt edesin. Ve sen yemeyesin. Ve eger yërsen, êki barmağunla

[75 b] (1) yê ki boğazuña tırmaya; lîkin 'amel-dâruñ elin bir uğurdan bağlama, tâ dâneñi ayruklar (2) yemeye. Ve eger bir aqça sen yeyesin, ayruqlardan tırmayalar, pes kendüzün (3) şaklasañ yêg. Şöyle kim hudâvendiñe munşif olursın, lâcerem hakîr nesneye (4) kıalma kim hilâl etinden toymağa yaramaz. Ol kıadar nesnenün aşşı-sı ziyânına yëtmez. (5) Ve çeriye hem senün ve hem pâdişâhuñ düşmeni eyleme. Eger

⁸¹ "Hepsini isteyen hepsini kaybeder."

⁸² Yazmada: "kıuvvet" diye yazılmış ve harekelenmiş.

māl tevfirin isteseñ (6) ‘imāretten ele getir. Cehd eyle kim vīrān memleketi ābādān
ēdesin, tā on ol kadar (7) tevfir hāşıl ola ve Tañrınınuñ halkı senden hoşnūd olalar.
Hikāyet: (8) Ėşitdüm ki bir pādişāh, Fārs pādişāhından, vezirine kaķıdı, ‘azl ētdi. (9)
Ve vizāretin bir kişiyē dañı vērdi ve ol ma‘zūla eyitdi kim: “Bir yeri ihtiyār eyle, (10)
anı saña vēreyim. Var, anda maķām ēdin.” Vezir eyitdi: “Baña milk ve ‘imāret (11)
yer gerekmez, baña bir vīrān yer buyur. Varayım, anı ābādān ēdeyim. Ve anda (12)
olayın, benüm milkim olsun.” Pādişāh buyurdi, tamāmet şehri ve köyleri aradılar, (13)
bir vīrān yer bulamadılar. Pādişāha bu ma‘nīden haber vērdiler ve vezir hāzır (14)
ķıldılar. Vezir eyitdi: “Ėy hūdāvend! Vizāreti biregüye vēr kim memleketünji saña (15)
şöyle ‘imāret işmarlaya.” Melik utandı ve aña çok ni‘met ve hil‘at buyurdi,

[76 a] (1) yine vezir ēdindi. Pes vezir gerek kim melikün mi‘mārı ola ve ‘adlı pişe (2)
ēdine, tā ki halk āsāyiş bula ve pādişāhuñ ‘ömri bu sebebden çok ola. (3) Ve hem
pādişāhuñ kuvveti ve maşlahatı çeri iledür. Ve çeri altun-ıladur. Ve altun (4)
‘imāretledür. Ve ‘imāret ‘adl ve inşāf-ıladur. Ve egerçi vezir ‘ādil ve fāzıl olursa (5)
kiçi melik gibidür. Ve halkuñ nazarı andadur gerek kim pādişāh tarafından gāfil (6)
olmaya[sın]. Zirā kim pādişāh ēki hāldur, taşra degül, ya ‘āķıl ve kāhil ola, yā nā-bāliğ
(7) ve ġayr-ı ‘āķıl ola. Eger ‘āķıl ola, vezirin kösülmege gejezin komaya, cānına ziyān
(8) ķılmazsa mālına ķıla. Veger ne‘ūzu billāh cāhil ola, hem mālına ve hem cānına
mażarrat (9) degüre. Ve pādişāh-zādelere hayr göz-ile baķmağā yaramaz kim bunlar
ördek yüzişi (10) gibidür. Kimesne yüzmek öğretneme ġacet degül kim bunlaruñ
zātında her nesnei (11) koyuñ-dururlar. Vezire vācibdür kim ġazrete mülāzım ola, hiç

ayrılmaya; tā ayrılacak (12) düşmenler fırsat bulup anuñ hıbsın ve ta'nın étmesünler. Ve gerek kim (13) pādişāhuñ dükeli kulluğçuları ve muqarrebleri vezīrūñ cāsūsı olalar, tā her ne-kim (14) göreler ve eşideler, vezīre bildüreler. Ve dañı gerekdür kim pādişāh ne-kaçar dem ve (15) nefes ursa, vezīr andan āgāh ola. Ve gerek kim vezīr pādişāhuñ

[76 b] (1) düşmeninden şöyle vāqıf ola kim kendü memleketi gibi. Hikāyet: Eşitdüm-kim Faḥru'd- (2) -devle zamānında Şāhib bin İsmā'īl bin 'Abbād eki gün sarāya gelmedi (3) ve dīvāna oturmadı. Ve kimesneye kendüzine yol vërmedi. Faḥri'd-devleye (4) bu ma'nīden ḥaber vërdiler. Şāhibe kişi vëribidi kim evden sarāya çıkmamak (5) ne sebeddür. Eger memleket tedbīrinde meşğüllüğü var-ısa bize bildürsün, (6) tā ittifāk-ıla anuñ teşvīşin bilegörelüm. Veger bizden melül-ısa 'özüümüz (7) dileyelüm. Şāhib cevāb vëribidi kim: "Ma'āza'llāh! Baña ḥudāvendümden⁸³ hergiz melālet (8) vāқи' olmadı. Ve memleket aḥvālī dañı elḥamdülillāh kim yerincdür. Pādişāh kendü 'işretine (9) meşğül [olsun] kim fırsat ganīmetdür. Üçüncü gün Şāhib sarāya geldi. Faḥru'd- (10) -devle şordı-kim: "Hikāyet ne-y-idi?" Şāhib eyitdi: "Kāşgardan benüm cāsūsum (11) geldi, ḥaber getürdi-kim Hāḳān fülān subaşı ile birkaç kelecı söylemiş. Kimesne (12) ol söz neydügin bilmemiş. Bugün bir cāsūs geldi, ol söz neydügin (13) bildüm, ferah oldum." Pes vezīrler dost ve düşmān aḥvālından vāqıf olmaq (14) farīzalardandır. Ve gerek kim

⁸³ Yazmada: ḥudāvendümdem

ne hâl olsa az öküş, anı pâdişâha bildüre (15) ve pâdişahuñ ‘amelin yarar kişilere vére, tama‘dan ötürü cāhile vérmeye.

[77 a] (1) Büzürcümihre şordılar kim: “Senüñ gibi ‘âkıll vezîr, Sāsân kavminuñ içinde iken (2) bunlar nêtesi yıķıldı?” Eyitdi: “Ulu ‘amelleri kiçi ve yoħsul ‘amel-dāra vérdiler, tā uş (3) iş aña érdi-kim eşitdüñüz.” Éy oğul! İşi yoħsul ‘amel-dāra vére kim (4) bunlar kendü işin düzmeyince senüñ işüñe meşğül olmaz. Bunlaruñ mişāli şol (5) kıru yer gibidür, öñdün kendü toymayınca andan ekin⁸⁴ toymaz. Ve daħı kendü bu- (6) -yruğuş ulu tüt. Kıoma kim bireğü bu buyruğuşı éki eyleye. Hikāyet: (7) Éşitdüm-kim Ebu’l-Fazl, Sehl-i Hücendīye Semerķand şāhib-i dīvānlıñın vérdi. (8) Ve menşürin vérdi, hil‘at buyurdı. Gêdesi vaķt Sehl āşikāre ne söz (9) var-ısa pâdişāha dèdi. Diledi-kim ħalvetde daħı dèye. Sehl eyitdi: “Bilürem-ki pâdi- (10) -şāhdan fermānlar gelesi-dür. İmdi bu kıulina bildürsün-ki kıanķı fermānı ilerü (11) tütmaķ gerek.” Ebu’l-Fazl eyitdi: “Éy Sehl! Hoş dèdüñ. Bilürem-ki sen bu sözi (12) éki fikr édüp dèdüñ. İmdi biz daħı fikr édelüm. Andan size cevāb (13) vérevüz, var sen evüñe.” dèdi. Sehl evine geldi. Ebu’l-Fazl derĥāl (14) Süleymān bin Yahyāya Semerķand dīvānlıñın vérdi. Buyurdı, menşürin (15) yazdılar. Ve hil‘at vérdiler, daħı gönderdiler. Ve Sehle adam véribidi kim bir yıl

[77 b] (1) evinden kııķmasun. Bir yıl tamām evinde ħabisde-y-idi. Bir yıldan şoñra Sehl[i], Ebu- (2) -’l-Fazl kıatına oķudı, eyitdi: “Éy Sehl! Bizi kıaçan gördüñ idi kim (3) éki fermān yazavuz, biri gerķek ve biri yalan ola? Cihān uluları kıılıc-ıla (4) ħalkıa

⁸⁴ Yazmada: iğın

buyruk dutmağ öğredürler. Bizde ne ahmağ-lığ gördüñ kim bizden aşığa (5) halka fermān-sızlığ öğredevüz. Ne-kim dilerüz, buyurmayavuz anı kim sen (6) gümān iletdüñ. ‘Acizler işidür sen beni buyruk içinde yaya gördüñ, ben-dağı seni (7) ‘amelden yaya gördüm, böyle étdüm.” Pes éy oğul! Eger vezīr olsañ, tezvīr bitı yazma kim (8) sen kendü zamānuñda bitıñı ulu dutmasağ senden sonra aña hıç i‘tibār olmaya. (9) Pes pādīşāh dağı vezīre fermān bir gerek, tā hıdmet yérince⁸⁵ ola. Ve (10) vezīrlıkde süci içme kim süci ğaflet getürür. Ve ‘izzet hürmet iledür. Çün (11) pādīşāh içküçü ola ve vezīr dağı içküçü ola, hemān él ve vilāyet tızcek (12) harāb ola. Pes kendüzüñı ve pādīşāhıñı bu işden sağla. Ve eger ittifāk (13) vezīrlık olmayup subaşı-lık el vërse, anuñ dağı kavā‘idin bilmek gerek. (14) **Otuz sekizinci bāb, kolluğ ve sipāhılığ resmindedür.** Eger subaşı (15) olsañ çeri-ye ihsān édici ol, hem kendüzüñden hem pādīşāhdan.

[78 a] (1) Ve hemışe heybetlü ol. Ve çeri tartmağı ve kalb bağlamağı key bil. Ve ol gün kim çeri (2) ola, sağ kola ve sol kola key bahādırlar ve iş görmış-ler, adamlar koğıl. Ve katı (3) bahādırı çeri ardında ko kim çerinüñ arğası berk ola. Ve haşım ne-kadar az olsa (4) hor görme, hemān ol ihtiyātı eyle kim çokdan édersin. Ve savaşıda évici (5) ve korğak olma kim bu iş çeri şınmağ sebebidür. Ve cāsūs vëribimekten ve (6) haşım tefahhuş⁸⁶ étmekten ğāfil olma. Ve érte gece karavula takşır kılma. Ve çün éki çeri (7) birbirine yağın gele, yumlu⁸⁷ ol ve çeriğe öğüt vër kim: “Bunlar ne işdür.

⁸⁵ Yazmada tekrarlanmıştır.

⁸⁶ Yazmada: ha (ح) ile yazılmıştır.

⁸⁷ Kelime “kaygısız” anlamında kullanılmış ve metinde üstünle gösterilmış.

Bir sâ'atda (8) Tañrı fermâni birle haqqından gelevüz.” Ve bir uğurdan çeri vèribime, bölük bölük (9) vèrüp yèr yèr her subaşı kavm-ıla vèribi. Ve her kim şavaşı eyü éde, ve er (10) birağa yarañı-y-ıla(?) veyâ tuta getüre veyâ at tuta veya kesük baş getüre, (11) éki ol kadar aña nesne vérgil hil'atından, dirliginden. Ve ol hâlda mâl (12) harc eyle, taşarruf étme, tâ senüñ garažuñ hâşıl ola. Ve senden in'âm (13) bulalar, dükeli şavaş étmege kıvanalar ve baş oynayalar ve taqşır étmeyeler. (14) Veger maqşüd hâşıl olursa sen-siz, sen yèründe tur, kendü nefsunle dürişme. (15) Ol vaqt kim iş saña gele, iş 'azım tarala Ol vaqt sen-dahı

[78 b] (1) dürişici ol, kaçıcı olma; tâ ölüme gönül vermeyince maqşüd hâşıl olmaz. Veger (2) Tañrı fazlıla şırşañ ardınca varup katı qovma kim yine dönışde çok (3) hañar vâki' olur. Atam merhûm şavaş tarıķın key bilürdi. Hergiz şınmış çeri (4) ardınca varmazdı ve kimesne dahı qomazdı kim vara. Ve Sulţân Maħmüduñ (5) 'âdeti dahı böyle idi. Şavaşda turacaķ yèrden key ihtiyâţ eyle kim haşım (6) erişicek dahı bir şavaşacaķ yèr bulmağa yaramaz. Ve yèründen bir qarış deprenme (7) ve gèrü gètme. Şınmış andaķ erişür ammâ ilerü varsañ revâdur. Ve çeri (8) şöyle sevse gerek seni kim dâyim senüñ başuña ve cânuña and içeler. Ve dâyima (9) çeri-ye cömerdlik eyle. Altundan ve gümüşden ve hil'atdan ve etden, ekmekden [ve] (10) süci-den [dirîğ kılma]. Bir loķma ta'âm ve bir kadeh süci bunlarsız içme kim anı kim bir sâ'at (11) şöhet eyleye, ve dahı tatlu söz ve bir loķma ta'âm ve bir kadeh süci eyleye. Altun (12) ve gümüş ve hil'at édemez.⁸⁸ Ve inşâf budur kim çün sen bunlardan (13) etmegüñ dirîğ

⁸⁸ Cümle anlam bakımından metinden kopuktur.

ütmayasın. Bunlar dahı senüñ-içün ileyünge cân ve baş (14) oynayalar. Ögüt ıarıķası budur, Bākī Hāk Te‘ālā taķdīrine ta‘alluķdur. (15) Sen ‘aķıl tedbīrin yērine getür, taķdīr ĥod kendünüñ işin işler.

[79 a] (1) Ümīzdür ki tedbīrle işlenen taķdīre muvāfık ola. Ve eger pādişāh olsañ (2) anuñ dahı şartların bilsenñ gerek. **Otuz toķuzuncı bāb pādişāhlık (3) ve sultānlıkdadur.** Ėy oğul! Eger pādişāh olsañ aru eteklü ol. (4) Ulunuñ kiçinüñ sarāyında, ‘ayālında elüñ ve gözünñ kışa kııl, tā ki (5) dīndārlık-ıla ma‘rūf olasın. Her işe evvel kendüzünñle çalış kim (6) pādişāhuñ ulu vezīri kendü ‘aķlı ve fehmidür. Ve her iş-kim başlayasın, evvel (7) kendüzünñden gētmegi gör. Ve āħirin fikr ētmeyince evvelin görme. Ve ēvme, ve her işi-kim (8) geñince olur, tīzlige biraķma. Ve zulmı begenme ve her nesnei ‘adıl göz ile gör ve ĥaķķı (9) bātıldan farķ eyle. Hemīşe ‘ādil ol ve toğru söyleyici ol. Velī az gülüci (10) ve az söyleyici ol kim olur olmaz kişi saña dilīr olmasun kim eydüp- (11) -turlar: “Yavuzraķ iş pādişāha oldur kim ra‘iyyet aña dilīr ola ve (12) ĥāşiyet buyruğın tıtmaya.” Ve ne-kim müstahıķķlara degendür dilemedin ve muntazır (13) olmadın degüre. Ve Tañrınuñ kıullarına raħmetlü ol, ammā zālime degül. ‘Afvı (14) yerinde eyle ve siyāsetle ol. Ve kendü vezīrünge küllī iħtiyāc gösterme. (15) Ve vezīr sözün her bir işde ēşit ve eyit-kim: “Görevüz.” Şoloķ dem ‘amel ētme.

[79 b] (1) Fikr eyle ve aña lāyık cevāb vēr. Eger ķoca olasın ve ger yigit olasın, velī vezīrün (2) nīm-pīr ola ve yigit vezīr ēdinme. “*Be-coz pīrī be-sālār-ı leşker me-bād* (3)

*Cüvân hem cüvân gerçi hest üstâd.*⁸⁹ Eger koca olsañ katı zıştür kim yigit (4) saña ögüt vére. Ya'nî vezîr ola ve eger yigit olsañ, sen yigit gibi (5) olma kim yigit êki özden mürekkebdür. Vezîr dahı yigit ola vilâyet üze. (6) Yine pes vezîr koca ola, yâ kırğıl ola, tamâm boylu ve kavî gövdelü ve çarnı büyük (7) kim kâdı ve vezîr arıç ve çara şaçalı yaraşmaz, genç ola. Velî kaba şaçalı ola. (8) Hikâyet: Sultân Tuğrul Horasan kâdılarından diledi-kim vezîr édine. (9) Aradılar, dânişmend Çarâniyi ihtiyâr étdiler ve dergâha hâzır étdiler. Şultân (10) buyurdı-kim: “Vezîrligüm saña işmarladum.” Çarâni eyitdi: “Pâdişâh çok yaşasun. Vezîr- (11) -lige çok âlet gerek ve bende şaçalıdan özge âlet yokdur. Pâdişâh vezîrligi (12) baña vèrmesün. Bu kulluğı yèrine getürmezven.” dédi. Pes her kimseye kim vezîrlik (13) vèresin, temkîn vèr. Ya'nî hiç kimesne anuñ işine çarılmaya. Ve ol dükelinüñ (14) işine çarıla ve hüküm éde. Ve vezîrünüñ kavmına eylük éde, ammâ bunlara 'amel (15) vèrme kim kuyruğı çurda işmarlamak gibidür. Ve vezîr bunlara yardım eyleye.

[80 a] (1) Nâçâr senüñ mâluğ zâyi' ola ve bunlar ra'iyeti hor édeler, vegernî yine rahmet (2) eylesin, âhirinde bunlaruñla bile tutulasın. Ve kullukçılaruñra rahim eyle ve bunları (3) yavuz işden şakla kim pâdişâh çoban gibidür ve ra'iyet koyun gibidür. Ve (4) her birine bir iş vèrgil lâyiğınca. Meşelâ ol-kim şerrâblığa lâyiğdur ferrâşlik (5) vèrme. Her işi mağallına işmarla kim “*Li-kulli 'amelin ricālun.*”⁹⁰ Ve ta'in édenlerüñ (6) dili kışa ola. Pes işi iş bilüre vèr kim baş ağrısından emîn olasın. (7) Bir çul-kim begendüñ gönlüñle ve gözünge hoş geldi, elünden gelür kim işi vèr- (8) -medin anı hoş

⁸⁹ “Ordu komutanı olacaksa yaşlı olsun. Genç, üstat da olsa gençtir, ondan komutan olmaz.”

⁹⁰ “Her işin ehli olanları vardır.”

ni'met issi eylesin, ammā vācib-siz eyleme; tā kendü (9) bilmezligüne tanıklık vemiş olmayasın. Ve kıoma kim senüñ fermānuñı (10) ħor tular kim pādişāhuñ fermānı geçmekdür. Vegernī dükeli 'ālem yer iđer yatur. (11) Hikāyet: Eşitdüm-kim Sulţān Maĥmūd zamānında bir 'amel-dār var-ıdı. (12) Nişābūr şehrinde adı Ebu'l-Ferec idi. Bir kişi tıtdı, çok ni'metin aldı (13) ve milkların daĥı mevķūf étđi ve anı ĥabs étđi. Ol kişi ĥıle birle (14) zindāndan çıķdı, Ğaznīye vardı, Sulţān Maĥmūda şikāyet étđi. (15) Sulţān dīvānī [biti] aña vėrđi, aldı ve gėtđi. Vardı, 'amel-dāra gösterdi.

[80 b] (1) 'Amel-dār fikr étđi-kim: "Bu ayruķ Ğaznīye kıandan varur?" dėdi. Biti tıtmadı ve buña (2) zaĥmet étđi. Nāĝāĥ fırsat buldı yine, Ğaznīye vardı. Sulţānuñ (3) yolında tırdı. Sulţān geli-yorurken bu er feryād étđi. Yine 'amel-dārdan (4) gile étđi. Sulţān gėrė buyurđı-ki biti vėreler. Bu er eyitđi: "Evvel (5) biti eslemedi, şimdi esleyemi?" Sulţānuñ anda ol ĝün key şuĝlı var-ıdı, (6) eyitđi: "Eslemezse var, anda başuña topraķ kıoy." Eyitđi: "O ĥükmüñ (7) tıtmaz, pes ne kılayım?" dėdi. Sulţān bu sözden incindi. Eki kıul vėribidi. (8) Eyitđi: "Varuñ, bunuñ ĥaķķın alıvėrėñ ve ol 'amel-dārı aşāķoñ." (9) dėdi. Vardılar, anuñ ĥaķķın alıvėrdiler ve ol 'amel-dārı aşāķodılar. (10) Ve ol biti boynına daķdılar ve şehirde kıĝırdılar kim her kim: "Pādişāhuñ (11) buyruĝın şıya, cezāsı budur!" Pes andan şoñra tamām kıavm kıorķdı. (12) Ve adamları küllī rāĥat oldılar. Ve hem tayıñ zamānında daĥı vāķi' oldı. (13) Hikāyet: Sulţān Mes'ūd erlik tārīķın key bilėrđi, ammā pādişāh- (14) -lıķdan key bilmezdi. Bir ĝün bir

mazlûme ‘avrat Ferāve yolında gelü-yorırken (15) sulţāna uğradı ve bir ‘amel-dārdan gile êtdi. Sulţān biti buyurdu.

[81 a] (1) ‘Avrat biti ilettdi, ‘amel-dār eslemedi, ‘avrat gèrû geldi. Sulţān yine biti (2) buyurdu, ‘avrat eyitdi: “Evvelki biti dađı eslemedi.” Sulţān eyitdi: “Benden (3) biti vèrmekdür, eslemezsse ben n’èdeyim?” dèdi. ‘Avrat eyitdi: “Şehā! Ol kadar (4) el tıtsađ ne idi kim hūkmūđ geçe-y-idi yahūd sen ‘işrete meşğūl (5) olasın ve Tađrınūđ kulları zađmetde ola.” Sulţān bu sözden hacīl (6) oldu. Pes ol ‘avrata dād vèrüp ‘amel-dāri Firāve kapusunda (7) aşakodı. Andan şonra sulţān ğaflet uyhusından uyandı. Ve kimse- (8) -nūđ zehresi yođ-ıdı kim fermān şıyaydı. Pes pādişāhuđ ki (9) fermānı geçmeye, anuđla ayruđlar arasında fark ne? Ve fermān geçmez illā siyāsetle. (10) Velī kimseye zulum eyleme; zīrā ‘adl-ıla pādişāh devleti⁹¹ çok sürer (11) ve zulm-ıla tız helāk olur. Pādişāh güneş gibidür; bir yerde tuđuna(?) ve bir yerde (12) tuđunmaya(?). Êy ođul! Halvet sevme kim halvet seven pādişāhdan halk (13) ürker. Ve çeri bir cinsden tutma kim kanđı pādişāh-kim çerisi bir cinsden (14) ola, mādām ol çerinūđ esīri ola. Ammā her cinsden olıcađ (15) birbiriyle muđı’ êtmege yarar.

Hikāyet: Senūđ ceddūđ Sulţān

[81 b] (1) Mađmūdūđ dört biđ kulı var-ıdı Türk ve dört biđ dađı Hind. (2) Ve dāyim Hindūyı Türk ile korđudurdu ve Türki Hindū-y-ile korđudurdu. (3) Ve êki cins dađı birbiri korđusından muđı’ ve fermān-ıdı. Êy ođul! Ne kim (4) hil‘at vèresin, halk arasında vèrme. Ve kendü dilūđle ‘özür dileme. “Azdur, (5) dađı vèrem.” dème; tā

⁹¹ Yazmada tekrarlanmıştır.

dün-himmet-lige ħaml etsünler. Ve bilgil kim ben Sulţān (6) Mevdūd kıtında bir yıl ħarīf idim. Üç dürlü ħaşlet gördüm anda kim (7) ħiċ kimesnede görmedüm: Biri ol-kim ħil‘atı eki yüz altunlıktan aşığa (8) degül-idi ve kendü kıtında vërmezdi. Ve kıomazdı kim elin daĥı öpeler. İkinci, (9) ol kıadar gülmezdi kim dişi görüneydi. Üçünci, kıaĥuduĝı kimesneye ĝayretsüz (10) dıñmadan artuĥ sögmezdi. Ve bu kıatı eyü ‘ādetdür, pâdişāh fuĥş söylemeye. (11) Ve eşitdüm-kim Rûm milklerinüĝ daĥı resmi böyle imiş. Ve daĥı her kimi kim eliyle (12) ursa, ayruĥ neĝe kim diri ola, kimsenüĝ zehresi yoĝ-ımsı kı anı ura. (13) Bu ‘ādet ne ‘Arabda var ve ne ‘Acemde. Ya‘nı daĥı bir kışi ursa kendüzün (14) pâdişāha beñzetdi, dërlermiş. Ma‘a-hāzā pâdişāhuĝ ulu hüneri comardlıkıdır. (15) Ve mürüvetsüzlik kıatı ‘ayıbdur. Veger zātuñda sâĥāvet yoĝ-ısa, bârî ‘ālî

[82 a] (1) himmetüñ olsun tâ ħalk senden toymasunlar. Ve ħaĥıĥat bilgil kim siĝek (2) tatlıya ve cerebe artuĥ üşer. Ĥalk daĥı ħulĥda siĝekden alu degül. Ve gerekmez (3) kim salţanata maĝrûr olasın, “Devlet benüm esîrümdür.” dëyesin. Ve gerek kim (4) altı ħaşletde taĥşirlik ëtmeyesin: Bir heybet; ikinci, dād; üçünci, saĥā ve kerem; (5) dördünci, ra‘iyyet saĥlamak; beşinci, arĥunlık ve sâkinlik; altıncı, toĝruluĥ (6) ve toĝru söylemek. Ve her pâdişāh kim bu ħaşletler anda olmaya, meger ol esrük (7) ola, anuĝ yıķılması yaĥın ola. Ve çün yıķıla ol, ayruĥ turtmaya. Ve gerek kim ħiċ (8) kıonşuñda kimse dem urmaya, illā sen anı bilesin. Ĥikāyet: (9) Eşitdüm ki Faĥru’d-devle kıardaşından kıaçdı. Ĥiċ varası yer bulmadı. Benüm (10) ceddüm⁹² kıapusına

⁹² Yazmada: çeddüm

vardı. Zinhâr diledi; kabûl êtdi, zinhâr vèrdi. Ve çok (11) keremler êtdi. Ve ‘ammemi aña vèrdi. Ve düğüninde çok şādılık kıldı. Anuñ-çün-kim (12) benüm ebem Faḥru’d-devlenüñ dayazasıdır. Ve benüm atam Faḥru’d-devle, Hasan (13) Fīrūzuñ kıızı oğlıdur. Pes ‘Azudu’d-devle, Şemsü’l-Me‘ālīye êlçi vèribidi (14) kim: “Benüm qarındaşım Emīr ‘Ali anda varmış. İmdi bizüm aramızda dostlık (15) vardır. Bu ev, ol ev birdür. Ol benüm düşmenümdür. Gerek anı tutasın, baña

[82 b] (1) vèribiyesin; tā ben saña anuñ ‘ivażın olmadan alı-vèrem. Ve hem dostlığımız (2) berk ola. Ve eger bed-nāmlık dilemezsen anda aña ağu vèr kim ğaraż ḥāşıl (3) ola. Ve bed-nāmlık daḥı olmaya.” Şemsü’l-Me‘ālī Kābūs⁹³ eyitdi: “Sübḥāna’llāh! (4) ‘Acebdür anuñ gibi ulu, benüm gibi kişiye bir söz söyleye kim mümkün olmaya. Ben bu işi (5) işleyem kim baña ad yavuzlığı kıyāmete degin kıala.” Êlçi eyitdi: “Êy Ḥudāvend! Emīr ‘Ali[yi] (6) ‘Azudu’d-devlete vèr kim bizüm pâdişāhumuza, seni kendü kıardaşından yègrek sever. (7) Hem beni göndericek eyle dèdi. ‘Ben Şemsü’l-Me‘ālī[yi] kıardaşumdan yègrek severem. (8) Şöyle kim bir gün ḥammāma girmiş, ayağı sürçdi. Ben ğuşşalandum kim ‘aceb kırk yèdi (9) yaşında aña kıocalık ğālib olup kıuvveti sākıt-mı oldı-kim sürçdi?” Êlçinüñ (10) ğarażı bu-y-ıdı kim bizüm pâdişāhımız şol-kadar senüñ ḥāluña vākıfdur kim dèndi. (11) Şemsü’l-Me‘ālī eyitdi: “Minneti kabûl êtdüm ol şefkat-ıla kim gösterdi. Līkin (12) ben-dañı anuñ-çün ğuşşalandum. Aña eyit-kim fülān şenbih gün fülān yèrde süci⁹⁴ (13) içdi. Ve fülān yèrde cāriyesiyle yatdı. Ve dün buçuğında andan tırdı, (14) sarāya vardı. Tāma çıkıdı,

⁹³ Yazmada: Kābusa

⁹⁴ Yazmada: süci

bir cāriyesinüñ dağı odasına vardı, anda yatdı. (15) Ve andan diledi-kim aşğa ine. Ayağı sürçdi, éki ayak nerdübāndan düşdi. Ve ben katı

[83 a] (1) perişān oldum. Eyitdüm: ‘Kırk iki yaşında ademüñ ‘aklı eksilür mi kim pādişāh n’içün (2) bu kadar süci içe kim tamdan aşğa inemeye? Ve dün buçuğında döşekden döşege (3) naql eyleye, tā anuñ gibi vākı‘aya şataşa.’ Elçiye anuñ hālından haber-dār (4) édügin bildürdi. Ey oğul! Çün pādişāhlar aḥvālından haberin gerek kim (5) çeri ve ‘āmiller ve ra‘iyyet ve vilāyet aḥvālından dağı bilesin. Ve kendü aḥvālunda (6) eyü tedbīr édesin. Ve çün kendüzününden vāqıf olmayasın, bī-gümān ayruqlaruñ (7) dağı hālından haberüñ olmaya. Hikāyet: Ey oğul! Senüñ tayuñ (8) Sulṭān Mevdūd Ğaznīnde idi. Aña vardum, baña çok i‘zāz ve ikrām eyledi. (9) Ve beni bir zamān hoş gördi. Ve şınadı ve ḥāş ḥarīf-ligin baña vērđi. (10) Her gün ta‘āmında ve şarābında ḥāzır idüm. Bir gün taḅladan şabūhı eyledük. (11) Ve çeri-ye buyurđı; geldiler, taḅuladılar, çıkdılar. Ulu ḥ̄oca Aḥmed ibni‘l-Ḥasan (12) el-Meymendī pādişāhı süciye tutdı, komadı gétmege. Bir sā‘at geçdi, der- (13) -ḥāl müşrif geldi. Nüşa getürdi. Sulṭāna içürdi ve bu nüşaı oğurđı. (14) Yönüni ḥ̄ocadan yaña dutdı, eyitdi: “Bu müşrife yüz ağaç vursunlar kim (15) bundan böyle yazduğın şerḥ-ile yaza, cem‘-ile yazmaya. Yazmış kim: ‘Dün gece

[83 b] (1) Ğaznīnde bir kimsenüñ evin açdılar.’ Çün bileyüm kim ol kimüñ evidür. Ve kankı (2) maḥallededür. Ne-çadar gerekse alsun. Vezīr eyitdi: “Şehā! Tahfīf için şerḥle yazmadı. (3) Eger cem‘-ile yazmayaydı, bir ulu kitāb olaydı, bir günde ancak okunaydı. Ḥāliyā (4) bu def‘a ‘afv eyleñ, ayruḥ eyle yazmaya.” Pes maḥşūd oldur kim

her bir ademüñ (5) aḥvālın bilmek saña farzdur. Ḥuşuşâ vezîrûñ aḥvālın [bilesin] kim eger şu içersen (6) sen andan bilsen gerek; zîrâ mâluñ ve cānuñ sen aña işmarlayıp-durursın. (7) Eger ġāfil olasın, cānuñdan ve hem ḥānmānuñdan ġāfil olmuş olasın. Ve eger (8) dostlık ve düşmānlık eylesen, tamām eyle ve aşkâre eyle. Uğurlayın iş (9) ne dostluğa yarar ve ne düşmānlığa. Hikāyet: Şöyle eşitdim-kim İskender (10) şavaşa varıcağ eydürlerdi kim: “Düşmen ġāfildür, şebîḥûñ edelüm.” İskender (11) eydürdi-kim: “Ol ne pâdişâh ola-kim düşmene uğurlayın zafer bula?” Pes gerek kim (12) pâdişāhuñ sözi ve işi-ki diñlene, ulu ola. Ulu ad kazanılmaz, illâ ulu iş-ile (13) ve ulu söz-ile. Fir‘avn -lea‘nehu’llāh- eger ulu söz söylemeyeydi, Ḥağ te‘ālâ andan hikāyet (14) étmeyeydi ki: “*Ene rabbükümü’l-a’lâ.*”⁹⁵ Ve kıyāmete degin bu ayeti okurlar. Pes pâdişâh kim (15) himmet-siz ola, adı çıkmaya. Ve daḥı her bir hağır nesne içün nişān vèrmeye, meger⁹⁶

[84 a] (1) vilāyet vèresin. Ve az ‘özr dileyesin. Ve hem nişānuñ döndürme kim bu nesne katı (2) ‘abesdür, ḥāşşa pâdişāhlara. İmdi ey oğul! Pâdişāhlık şartları budur kim (3) itdüm. Vegernî şan‘at issi olu[r]sañ gerek kim anuñ şartın key bilesin; (4) tâ hemîşe revnağ-ıla merğüb olasın. **Ḳırkıncı bâb çift-sālârlık** (5) ve yer san‘atındadır. Eger ikinci olsañ her nesnenüñ ekilmesi vaḡtın bilesin. (6) Velî beş on gün öñdünrek ekesin, yegdür; andan-kim êki gün şonra ekesin. Ve (7) gerek kim çift âleti ve öküzü tamām ola. Öküzüñ eyüsin alğil. Ve ‘alefi (8) hem yedügince vèrgil. Şöyle kim hemîşe diñç ola. Eger öküzüñe âfet dege, (9) ol biriyle ekin vaḡtın fevt eyleme. Ve gelesi

⁹⁵ Kur’an, 79/24: “Ben sizin en yüce Rabbinizim! dedi.”

⁹⁶ Yazmada tekrarlanmıştır.

yılıuñ tedbîrin bu yıl eyle. Ve hemîşe (10) yêr sürmekden hâlî olma. Ve tohumı bir yêre saç-kim ol tohum arta. Ve her yêrde kim tohum artmaya (11) sen-dahı anda saçma. Ve dâyim ‘imârete meşgûl ol; tâ ki ol işden berhûr- (12) -dâr olasın. Dükeli renc-perlerden yêg olmak kaçd eyle. Ve eger pîşekâr (13) olasın, dükeli pîşekârlardan tîz ol ve arı işleyici ol; tâ müşterîlerüñ (14) çok ola. Ve az aşşıya kanâ‘at eyle. Bir kez onuñ on bir éderse birde (15) dahı on iki éde. Pes mu‘âmelede lecâc étme; tâ kim rızkuñ gèñ ola

[84 b] (1) ve müşterîlerüñ çok ola. Ve şatu bâzâr içinde tevâzu‘ eyle. Ve eyü söyle ve yumuşak (2) söyle; tâ alıcılar senden utanalar ve tîzcek bâzâr édeler. Ve çün böyle édesin, (3) kamu pîşekârlar seni günüleyeler. Ve zinhâr toğru söylemegi ‘âdet édin; hâşşa (4) her bir kumaşuñ şirâsında. Ve senden aşğa esirge ve zebûn-gîr olma. Ve ‘avratdan (5) ve oğlandan şatuda bâzârda artuñ isteme ve ğarîblerden. Dahı şöyle u- (6) -tancağ ol. Ve dahı müstahıkklara yardım ét. Ve pâdişâha toğru ol ve anuñ (7) tapusına ğarîş olma. Ve sipâhilerle öküş oturuñ turma. Ve renc-berlerle (8) ol. Ve ehl-i ‘ayâluña éki gönüllü olma. Ve kîn tutucu olma. Ve ortağuna hıyânet (9) étme. Her iş-kim işlersiñ eyü işle ve yatlu işleme. Dürlü dürlü işlere ğarışma. (10) Ve ödünç vèrmege elüñ éerse ğanîmet gör. Ve yalandan perhîz eyle. Ve der- (11) -vîşlere ğayı ve şadağa vèrici ol. Ğatuña geleni maħrûm étme. Ve hemîşe eyü (12) gönüllü ol; tâ Hağ te‘âlâ kespünje ve ‘ömrünje berekât vère. Ve cüvân-merdlik (13) pîşeler içinde ulu pîşedür. Ve anuñ dahı ‘âdetin key bilseñ gerek. (14) **Ğırğ birinci bâb cüvân-merdlik**

resmi ve erkânındadır. Eger (15) cüvân-merdlik dilerseñ, evvel bilseñ gerek kim cüvân-merdlik

[85 a] (1) nedür. Bilgil kim üç nesnedür âdemî şıfatında. Ve hıç âdem yoğdur kim ol kendüzine (2) tanıklık vère kim: “Ol üç bende yoğdur.” Ve her bir âdem bilür eger bilmez, Tağrıdan (3) bu üç nesne ile hoşnüddur. Ve her kimde kim bu üç haşlet ola, ol ‘âlemde (4) Tağrınuñ haşlarından ola. Ve anuñ birisi ‘ağldur. Ve biri toğruluğdur. (5) Ve biri dağı comardlığdur. Lakin dükeli âdem bu üçine da‘vâ eyler, sen cehd (6) eylegil kim ma‘nî-siz da‘vâ eylemeyesin. Ve dağı bilgil kim hakîmler vücüddan şüret (7) eyleyüp-dürürler ma‘nî-süz; zîrâ şüret tendür ve cândur. Ve ma‘nî ma‘rifetdür. (8) Ten cömerdligi şüretendür. Şüreti halka bağışladılar ol gürüha kim bunlaruñ (9) naşîbi tendür. Anlar ‘ayyârlardur ve sipâhilerdür kim halk bunlara ad-ıla comard dediler. (10) Ve ol gürüha kim bunlaruñ naşîbi ten ve cândur. Bunlar zâhirî ma‘rifet erenleridür. (11) Ve faķîrler ve şüfîlerdür kim bunlara ad ma‘rifet ve zühd ü vera‘ komışlardur. (12) Ve ol gürüha kim bunlaruñ naşîbi ten ve cân ve ma‘ânîdür, bunlar peygâberlerdür. (13) Ve ferişteher küllî rühdur. Pes ol kavm kim bunlaruñ haşılı cömerdlikdür. (14) Eydüp-dürürler kim cömerdlik üçdür. Biri, ol-kim ne-kim dèrse işleye. (15) Ve dağı toğru söyleye ve hem şabırla işleye. Zîrâ ne-kim comardlığa ta‘alluğ tutar,

[85 b] (1) bu üç nesnenüñ altındadır. Eger müşkül ise beyân édeyim. Bilgil kim ‘ayyâr (2) comard oldur kim anuñ birkaç hüneri ola: Dilîrlük ve şabır ve vefâ ve toğruluğ (3) ve aru eteklü ve aru dillü kendü ziyânın dost aşşısı içün revâ göre. (4) Ve biçârelere

yardım éde. Ve eylüge yavuzlık kılmaya, belki yavuzlığa eylük ére. (5) Ve çün haq̃at baq̃asın, bu dükeli gérü ol üçden çıkar. Hikâyet: (6) Êşitdüm-kim bir gün tağda ‘ayyârlar otururken bir er geldi, bunlara selâm vèrdi. “Ben (7) fülân ‘ayyârlardan élçiven. Size selâm degürürler. Ve üç nesne şorarlara. Eger cevâb (8) vèrürseñüz, biz bizüm kemterligümüze râzı olavuz. Ve eger bilmezseñüz, siz sizün (9) kemterligünüze râzı oluñ. Eyittiler: “Eyit.” Eyitti: “Evvel, cömerdlik nedür? (10) Êkinci, nâcûvân-merdlik nedür? Üçüncü, bir ‘ayyâr biregünüñ ardınca olsa, yalın (11) kılıç elinde olsa, şorsa kim: ‘Hıç kimesne geçdi mi?’ Eydürse ğammâzlık ve eger eyitmezse (12) yalan söylemiş ola. Pes nède bu ‘ayyârlar deng kıldılar, birbirine baqışdılar. Arada (13) bir ‘ayyâr vardı. Adı Fazlu’llâh idi. Eyitdi: “Ben cevâb eydeyim.” Eyitdiler: (14) “Eyit.” Eyitdi: “Cûvân-merdligün aşlı oldur kim ne kim dèyesin, işleyesin. (15) Ve comardlığ-ıla nâcomard arasında fark şabırdur. Ve yolda oturan ‘ayyârıñ

[86 a] (1) dağı cevâbı budur kim bir kadem ilerü başa, dağı eyde: ‘Ben bunda geleli kimse (2) geçmedi.’ Tâ toğru eyitmiş ola.” Ve hem cömerdlik aşlı bunda ma’lûmdur. (3) Ve sipâhî dağı bu resm-ile olmağ şartdur. Kerem yolu ve cömerdlik ve konuğçılık (4) ve haq̃ bilmek ve gönül arulığı ve çok silâh sipâhîye artuğ gerek. Ve dil (5) toğruluğı ve nâmûs tutmağ sipâhîye hünerdür; ‘ayyâra ‘ayıbdur. Ve bâzâr kavmına dağı (6) comardlık şartdur; likin bu faşlı pişekârlık bâbında zikir étdüm. Tekrâr étmege (7) muhtâc degül. Ve perhîz ehline comardlık dükeliinden artuğ gerek. Ve ‘âlimler dağı (8) dîn içinde müte‘aşşib ve riyâdan aru olsa gerek. Ve müftîler dağı dermânde- (9) -lere meded eylese gerek. Ve dîn[i] dünyâya şatmasa gerek. Ve kendü

zühdin zâhir (10) kılmasa gerek. Ve kimsei melâmet kılmasa gerek. Ve kimsenüñ kanına dilîrlik êtmeye. (11) Ve kan fetvâsın tîzcek buyurmaya ve kitâblar fâyidesin dâyim degüre ve Tañrı te‘âlâ- (12) -dan kılların nevmîd kılmaya. Ve adamılık edebîn şüfîler şartında yâd eyledük. (13) Şeyh Ebû'l-Ğâsım ve Şeyh Ebû'l-Ğasan ve Ebû Manşûr-i Dımışķî her bir taşnîfleri (14) içinde zıkr eylediler. Ve sūfılık bâbın dükeli eyitmedüm kim benüm ğarażum naşîhatdur ve senüñ (15) muķbıl-lığuñ istemekdür. Velîkin ben bir miķdâr şartın êdeyim. Eger bunlaruñla oturasın,

[86 b] (1) ne bunlara sin ağır gelesin ve ne bunlar saña ağır gele. Hîç t̄ayifeye ol ğadar (2) zaħmet degmez kim bunlara êrişür. Ve bunlar dükeli t̄ayifeden yêgrek-dür. Ve êşitdüm-kim (3) evvel kimse kim bu işe başladı ‘Üzeyr Nebî idi kim şifât-ıla kendüzin êrürdi-kim Cühûdlar (4) -le‘anehümü’llâh- aña Tañrınuñ oğlı dêdiler. Ve hem bizüm peygamber zamânında aşhâb-ı şuffa (5) on êki kişi idi muraķķa‘-püş, Resûl ‘aleyhi’s-selâm bunları severdi. (6) Ve hem şöħbet êderdi. Ve daħı yolu ‘azîm ulu düşvâr yoldur. Bu t̄ayifenüñ (7) comardlığı êki dürlüdü: Biri taşarrufdur, bu dervîşlere ta‘alluķ tutar. Ve biri daħı (8) muhiblerüñdür. Bunları daħı zıkr êdelüm. Bilgil kim tamâm dervîşlik oldur kim (9) dâyim mücerred ola, hîç nesnenüñ sevgüsü anda olmaya Ĥudâdan artuķ. Ĥikâyet: (10) Êşittüm-kim êki şüfî gèderdi. Biri mücerreddi ve birinüñ beş kızılı vardı. (11) Ve bu mücerred ğuşşasız gèderdi, hîç yoldaş istemezdi. Bu biri dâyim (12) ğuşşada-y-ıdı; tâ ki bir kıyu ğatına geldiler. Ol ara ğorķulu-y-ıdı. Uğrılar (13) maķâmıydı. Bu mücerred ğün ol araya geldi, ferâğat yatdı. Bu beş kızıllu (14) dâyim teşvîşde-y-ıdı, “N’êdem, ne kılam?” dëyü. Tâ kim bunüñ endîşesinden

incindi, (15) yoldaşına eyitdi: “Hey yâr! Pes ne yatı-bilürem ve ne gèdebilürem.
Mücerred eyitdi:

[87 a] (1) “Bağa vèr. Ben çâresin kılayım.” dèdi. Ol kızıl issi çün bunun eline vèrdi,
derhâl (2) ol kıyunu içine bırağdı. Eyitdi: “Dervîş! Var, imden gèrü emîn ol-kim
mücerred- (3) -lik demürden kal‘adur kim kimesne anı alamaz. Pes dükeli meşâyîh
kıtında yol üçdür: [Bir] tecrîd, (4) bir teslîm, bir taşdıķ. Çü nazaruñ bir ola, âfetden
emîn olasın. Ve ‘aynı tarîkat (5) olasın. Ve dervîş kendü haqqında hiç kimesne ile
çekişmeye. Ve şâhib- (6) -ğaraž olmaya. Ve yavuz nazarı kendüden kese. Êy oğul!
Biregü tamâm şıdķ birle (7) deriñ şuya girse, ol şuya batmaya. Eger kimesne saña
evliyâ yanında hikâyet (8) eyleye, egerçi ‘akldan taşra ola, pes inkâr êtmeye. Pes şıdķı
tekellûf ile (9) tütmağa yaramaz kim ol Tañrı ‘atâsıdur. Pes bunlar raqş ve semâ‘ı râm
êdüp- (10) -dürürler kim eger semâ‘ ve raqş êtmeseler, fikr ve zikr odından yanarlardı.
Ve anuñ kim (11) tevħîdi fikir olmaya, semâ‘ aña bühtândur. Şeyh Zengânî âhir-i
‘ömrinde semâ‘ı yığdı, (12) eyitdi: “Semâ‘ şu gibidür. Şu aña gerek kim odı ola.” Ve
dervîş kim anuñ (13) bātını edeb olmaya, gerek zâhiri yêrince ola kim hoş hulķlu ola.
Ve zâ- (14) -hiri ve bātını bir ola. Ve pāk ola. Ve aru tönlu ola. Ve sefer âleti tamâm
(15) ola. Ve dâyim tahâret üzre ola. Ve ‘aşâ ve ibriķ ve mibzer ve seccâde ve⁹⁷

[87 b] (1) müzdevece ve tarağ ve igne ve iplik ve misvāk, bunlar hep olsa gerek. (2) Ve
derziye ve tön yuyıcıya muhtâc olmaya. Ve yoldaşlarına dâyim tapu êde. Ve yalunuz
(3) sefere varmaya. Ve hânķâha yalunuz girmeye. Ve hâlî olmaya. Ve tön geyicek (4)

⁹⁷ Yazmada tekrarlanmıştır.

şagin gèye ve çıkarıcağ şolun çıkar. Ve beli bağı kavm arasına varmaya. Ve anda (5) otura kim tekye edeler aña. Ve çün anda⁹⁸ otura, destür dileye. Andan éki (6) rek'at namāz kıla. Andan otura ve girişde çıkışda selām vère. Ve her maqāmda (7) ve her menzilde çok oturmaya; tā hemīşe 'azīz ola. Ve ilzām-ıla kimsenüj (8) şöhetin istemeye. Ve baylardan perhīz éde. Ve ma'rifet mu'āmelesi yoğ-ısa étmeye. (9) Ve kendü hürmetin şaklamağılığı farīzalardan bile ve her bir hareketde cem'uñ hoşnüd- (10) -lığın isteye. Ve egerçi bīgünāh olsa dükelinden istiğfār isteye. Ve halkuñ (11) aşak günāhın tutmaya. Ve kaşd-ıla bāzāra varmaya. Ve seccāde üzerine harīş (12) olmaya. Uğurlayın nesne yemeye, eger bir bādām dahı olursa. Ve kavm arasında (13) çok söz söylemeye. Ve kimsenüj hırkasın geymeye ve yırtmaya. Ve kimsenüj (14) seccādesine ayağın komaya. Ve ta'ām götürülmedin gétmeye. Ve semā'da raqş (15) urmaya. Ve yér-ile mācerā kılmaya. Ve eger kimse ögse şād olmaya. Ve dögerlerse

[88 a] (1) şükür éde. Ve eger kimseye andan bir zahmet degse tīz anuñ kefareatine meşğül (2) ola. Ve İşfahān dervīşlerinden hem İşfahān dileye kim bunlar İşfahān dilerler (3) ve inşāf vèrmezler. Ve Hōrasan kavmı [insāf] dilemezler ve vèrmezler. Ve Taberistān kavmı [insāf] (4) vèrürler ve dilerler. Ve eşitdüm-kim şüfılık evvel Pārsdan kıpıdı. Dervīş gerek-kim (5) yigit-lik-ile renc, genç tuta ve kıcalığında sükün üzerine otura. Ve sofrā vaqtında (6) gāyib olmaya; tā intizārla zahmet görmeyeler. Ve kavmdan öñ ta'āma [el] şunmaya. (7) Ve eger yemekde 'özr olsa, sofradan öñdün déye. Ve tahāretten ötürü tonun (8) kışa eyleye. Ve ayağı yaş seccādeye başmaya. Ve

⁹⁸ Yazmada: Anda ve çün

başmak geymeye, na'lîn geye. Ve şüfîlik edeb (9) ve şartı budur kim dëdük, ammâ muhiblerüñ şartı oldur kim şüfîlerüñ ma'rifetine (10) münkir olmayalar. Ve bunlaruñ 'aybın hüner bileler. Ve yarar işe şükür ëdüp (11) yaramazına kefâret ëre. [Ve] aru gëye ve aru yürüye. Ve hırkadan ne-ki naşîb ise (12) geye. Hürmet-ile hergiz eylükden hâlî olmaya. Veger şüfîler hırkai kosalar, ol dañı (13) koya. Ve eger hırkai 'işret-çün yâ ta'am-ıçun kodılarsa, ol alup bir bir öpüp (14) dañı hışmına geydüre. Ve kimseye vekîl olmaya. Şöyle kim namâz vaqtı ola, (15) itmeye kim: "Namâz vaqtı oldı, turuñ namâz kılalum!" kim bunlar vaqtı bilür. Veger tatlu

[88 b] (1) ta'amı ola, ger az dañı olsa, bunlara ilede kim halvâ hoş ta'amdur. Şüfîlere (2) anı yemek yaraşur. Her gâh kim bunı ëdesin, tamâm muhiblerüñ toğrulıgın ve comard- (3) -lıgın yërine getürmiş olasın. Ve muhabbet şartınuñ birezi budur. Ammâ ol gürüh kim (4) bunlara adamılık süretinde ten ve cân ve havâss degdi, bunlar peygâmblerdür; (5) zîrâ her tende kim bu üç şıfat ola, ve eki[si] cesedî ve biri rühânîdür, ol kimse (6) velîlerden ola. Eyy oğul! Cehd eyle kim her ne şıfat-ıla kim muttaşif olasın, şoñuñ (7) fikr ëdici ol. Ve comardlar-ıla yoldaş ol; tâ cihânuñ üründilenmişî olasın. (8) Ve her ne tãyife ile kim olasın comardlık yolında olasın. Ud-ıla, hayâ-y-ıla olasın. (9) Ve üç nesnei dañı bağlu tut: Elüñ, dilüñ ve gözüñ. Harâma bağmadan ve yalan (10) söylemekden ve harâm görmekden. Ve üç nesnei dañı açuğ tut: Kapañı ve sofranı (11) ve kîşeni. Ve nêce kim gücüñ yite ve zinhâr kim düşmân saña teslîm ola ve 'aciz ola, yağı (12) senüñ comardlıđuña i'timâd ëde, sen-dañı anı hoş tut. Eger cânüñ bu yolda (13) gëderse ço, gëtsün; tâ cömerdlik adın tamâm

ķazanasin. Ve kimsenüñ yavuzlığına (14) cezâ étmege évmeye ve kimesneye hıyânet endîşe étmeye. Ve tamâm comardlık oldur kim (15) senüñi senüñ bilesin, ayruğuñı ayruğuñ bilesin. Ve halkdan tama‘uñı kesesin.

[89 a] (1) Ve senüñden daħı ayruğlara taşadduğ édesin. Ve anı kim ğomaduñ, alma. Veger kimseye (2) fâйдаñ toğunmaya. Veger degirseñ kim hemîşe göñlüñ yavuz olmaya. Hâğğuña (3) ğâni‘ ol ve ğasûd olma kim dükeli ğuşşadan emîn olasın. Ve felek işinden (4) dâyim boynuñ uzun olsun, ağzuñ açuğ; tâ felekden ne zaĥmet érerse (5) boynuñ tutı-vére. Ve ne loğma gelürse ğelâlden ağzuñ açu kim felek işi (6) bundan taşra degüldür. Ve ğün bu işleri ilerü tutasın, tenüñ kimsenüñ (7) ğulı olmaya. Ve hemîşe âzâd olasın. Ve ne-kim gele, eyüden yavuzdan râzı ol. (8) Her tayıfeden ki vardur, her biri ğul gibi-dür. Birbirinden kim olduğı, ğor u (9) fûrû-mâye olduğı hep ihtiyâcdan ve ğırş ve tama‘dandur. Muĥteşimrek kişi (10) oldur kim bunlardan fâriğ ola. Hikâyet: Êşitdüm-ki Şiblî bir mescide girdi (11) kim éki rek‘at namâz ğıla. Anda bir kaç mekteb oğlanları vardı. Ta‘âm yerlerdi. (12) Meger éki oğlan Şibliye yağın idi: Biri bay oğlı ve biri dervîş oğlı. (13) Bay oğlunuñ zenbîlinde ğalvâ ve birinüñ ğuru etmek. Ve ol yoğsul oğlı (14) andan ğalvâ dilerdi. Ve ol vèrmezdi. “İt gibi ürgil, saña ğalvâ vèreyim.” dèrdi. (15) Ol daħı it gibi ürdi. Ve aña ğalvâ vèrdi. Şiblî bunu görüp ağladı.

[89 b] (1) Mürîdleri eyitdi: “Yâ Şeyĥ! N’içün ağlarsın?” Eyitdi: “Görün kim tama‘ ademi néce it eyler.” (2) İmdi éy oğul! Ben bu kırğ dört babumda⁹⁹ ne-ķadar gücüm

⁹⁹ Yazmada: yaşumda

yétđi-y-ise saña ögüt (3) vérdüm. Meger ‘aql bābında kim kimse anı güc-ile bulmaz ve eydemez; zīra ‘aql ēki dürlüdü: (4) Ğarīzī-dür ve kesbī-dür. ‘Aql-ı ğarīzī aqlī-dür. Ol hediyyedür Hāḡ te‘ālādan. (5) Ve ‘aql-ı kesbī eger Hāḡdan ‘ināyet olursa öğrenmeg-ile olur. Ammā eger aql-ı ğarīzī (6) sende var-ısa zī-sa‘ādet [ol.] Ve eger olmaya bārī kesbi cehd eyle. Ve tāḡatuḡca (7) taḡşırlıḡ kılma; tā bilgilülerden olasın. Ulular dēyüp-dürürler: Çünki ata olmaya (8) yēgrek ol-kim ‘ilim ve ḡikmet öğrenesin; zīrā dükeli nesne ‘ilimle bilinür ve bulnür. Belki ‘aql daḡı (9) ‘ilimle ve hikmetle bulmaḡa yarar. Araştatalise şordılar kim: “ ‘Aḡluḡ ḡuvveti nedendür?” Eytđi: (10) “ ‘İlm ve ḡikmetdendür.” Ęy oḡul! Ne-kim benüm ‘ādetümse eyüden bu kitābda derc etdüm. Alā (11) ḡaderih ‘ilimden, hünerden ne-kim eşitdüm ve ne-kim bildüm, her faşılđa yād édüp saña (12) bildürdüm. Ve ḡaḡıḡat bil-kim oḡlanlıḡumdan ḡocaluḡıma deḡin ‘ādetüm bu-y-ıdı. Altmış üç (13) yıl ‘ömrümi bunuḡla geçürdüm. Bu kitābı cem‘ etmeḡe başlayalı Nebī hicretinden (14) dört yüz yetmiş beş yıl idi. Eger bundan böyle Hāḡ te‘ālā biḡ yıl daḡı (15) ‘ömür vére, bu ‘ādetde olısaram. Pes ne-kim kendüzüme begendüm anı saña

[90 a] (1) lāyıḡ gördüm. Ammā cehd ile dürüş-kim bu ‘ādeti elden ḡomayasın. Hele ben atalıḡ (2) şartın yérine getürdüm. Sen-daḡı nīk-baḡt olup bunu (3) oḡıyup ‘amel getüresin. Ęki cihānda Hāḡdan raḡmetler ve ‘ināyetler (4) bulup şād olasın. Her kim-ki Hāḡ te‘ālā nīk-baḡt yaratdı, bunu (5) oḡuya ve bunuḡla ‘amel éde. Kim ne-kim ben itdüm ve ḡaber vérdüm ise (6) nīk-baḡtlar ‘alāmetidür. Ęki cihānda Hāḡ te‘ālā (7) bize ve size raḡmet étsün. Ve benüm ḡoşnüdlıḡum (8) bu ‘ālemde ve ol ‘ālemde saña

degürsün. (9) Āmīn yā Rabbe'l-‘ālemīn (10) ve şalla'llāhu ‘alā seyyidinā (10) Muḥammedin ve ālihi (11) ecma'īn.

[90 b] (1) *Hāzā Du‘ā-ı Māh-ı Şafer* (2) *Bi'smi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm*. (3) *Allāhümme ferricnā bi-duḥūli'ş-şaferi vāḥtimlenā bi'l-ḥayri ve'z-zāferi. Vaşrif*(4) *şerrahu ‘annā ve ‘an cemī'ü'l-mü'minīne bi-raḥmetike yā erḥame'r-raḥimīn*. (5) *E'üzü billāhi min şerri hāzā'z-zamāni ve neste'izu bi-hi min şürūri sāiri'z-zamāni* (6) *ve e'üzü bi-celāli vechike ve cemāli ḳudretike en tucīranī mine'l-belāi fī hāzihī's-seneti* (7) *ve ḳinā min şerri mā-ḳaḳayte fihā ve ekrimnī fī'ş-şaferi yā kerīme'n-naşar*. (10) *Veḥtimhu bi's-selāmeti ve's-se'ādeti lī* (11) *ve liehli ve ente erḥame'r-raḥimīn vel-ḥamdü li'llāhi rabbi'l-‘ālemīn*.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Rahman ve Raḥīm olan Allah'ın adıyla. Allah'ım! Bizi Safer ayının girişiyile ferahlat. Bize (bu ayı) hayırla ve zafêrle tamamlat. Bu ayın şerrini bizden ve bütün müminlerden rahmetinle uzaklaştır, ey merhametlilerin en merhametlisi! Bu zamanın ve diğêr zamanların şerrinden Allah'a sığınıyorum. Senin celālin ve cemāline sığınıyorum. Bu yılın belalarından ve o yıl içerisinde hükmettiğın sıkıntılardan sana sığınıyorum. Merhametin hürmetine bu ayları bize, ailemize, akrabamıza, tüm ümmet-i Muhammed'e bereket ve aydınlık kıl.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİZİN

I. SÖZLÜK

- ābādān (Far.):** Şen, mamur, bayındır. [=4]
a. 58a/07, 63b/08, 75b/06, 75b/11
[=4]
- ‘abes (Ar.):** Boş, saçma (şey).
a.+dür 84a/02
[=1]
- ablak:** Siyahlı beyazlı.
a. 49a/14, 49b/01
[=2]
- ‘acāyib (Ar.):** Hayretler içinde
bırakan garip, alışılanın dışında,
değişik şey.
a. 66a/04, 71a/01
[=2]
a.e kal-: Hayrette kalmak,
şaşakalmak. 74b/02,
74b/04,74a/09
[=3]
- ‘aceb (Ar.):** 1. Şaşılacak, şaşırtıcı. 2.
Acaba.
a. 58a/13, 64b/14, 82b/08
a.+dür 82b/04
- [=1]
a. e kal-: Hayrette kalmak, şaşakalmak. 64b/11
[=1]
- aceble-:** Şaşırmak, şaşakalmak.
a.-me 65a/02
[=1]
- ‘acemī (Ar.):** Tecrübesiz, deneyimsiz.
a. 47a/06, 47a/06
[=2]
- acı:** Kırıcı, incitici.
a. dil vérmek: İncitici, kırıcı söz
söylemek. 47b/05
[=1]
- ‘ācızlık:** Beceriksizlik, güçsüzlük.
a. 61a/13, 64b/12 (krş. ‘āciz)
[=2]
- ‘āciz (Ar.):** Güçsüz, kudretsiz, zayıf.
a.+ler 77b/06
[=1]

a. *ol-*: Zayıf düşmek, gücü yetmemek. 88b/11

[=1]

'aciz (Ar.): Güçsüzlük, zayıflık.

a. 56a/02

[=1]

aç-: 1. Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek. 2. Sarılmış, katlanmış, örtülmüş veya iliklenmiş olan şeyleri bu durumdan kurtarmak. 3. Fethetmek, zaptetmek.

a.-a 89a/05

a.-am 72a/12

a.-dı 72b/08

a.-dılar 74a/08, 83b/01

a.-madı 71b/07, 71b/10

[=7]

aç: Tok olmayan, aç.

a. *ol-*: Acıkmak. 63a/06

[=1]

açıl-: Sarılmış, katlanmış, örtülmüş veya iliklenmiş olan şeyleri bu durumdan kurtarmak.

a.-madın 74a/09

[=1]

açlık: Aç olma durumu.

a.+a 65b/06

a.+dan 63b/06

[=2]

açuk: 1. Kapalı olmayan, kapalı karşıtı. 2. Arasında boşluk bulunan. 3. Rengi koyu olmayan, koyu karşıtı. 4. Kolay anlaşılır, vazih.

a. 45a/02, 45a/03, 45a/06, 45b/05, 49a/04, 49b/10, 72a/02, 88b/10, 89a/04

a.+iken 65a/11

[=10]

ad: İsim, nam.

a. 51b/05, 83b/12, 85a/11

a.+ı 50a/13, 53a/03, 55b/10, 56a/12, 73a/11, 80a/12, 85b/13

a.+ıla 71a/11, 85a/09

a.+ın 53b/11, 88b/13

a.+ına 73a/10, 73a/13

a.+ıyla 53a/12

a.+uma 56a/15, 56a/15

[=19]

a. *çık-*: Ün salmak, şöhret kazanmak. 83b/15

[=1]

a. *yavuzlğ*: Ad kötülüğü, kötü adlılık. 82b/05

[=1]

adam (< *ādem*) (Ar.): Kişi, insan.

a. 73a/04, 74b/03, 77a/15

a.+lar 78a/02

a.+ları 80b/12

[=5] (*krş. ādem*)

adamlık: İnsan olma durumu,
insanlık, adamlık

a. 86a/12, 88b/04 (*krş. ādemīlik*)

[=2]

ādem (Ar.): Kişi, insan, adam.

a. 44a/06, 44a/07, 44a/09, 48b/12,
49a/09, 50b/07, 54a/07, 58a/13,
58b/14, 69b/04, 85a/01, 85a/02,
85a/05

a.+den 65b/14

a.+e 48a/15, 48b/10

a.+i 48b/14, 57b/08, 58a/12, 89b/01

a.+le 48b/11

a.+ler 48a/13, 57a/13

a.+üñ 44a/08, 44a/10, 44b/02,

46b/08, 48b/10, 48b/14, 67a/14,

83a/01, 83b/04

[=32] (*krş. adam*)

ādemī (Ar.): Ademoğlu, insan.

a. 65b/14, 67a/06, 85a/01

a.+den 58a/13

a.+ler 63b/06, 68a/05

a.+lere 69b/11

a.+lerledür 48a/13

a.+lerüñ 69b/10

[=9]

ādemīlik: İnsanlık, adamlık.

a.+dan 57b/05 (*krş. adamlık*)

[=1]

‘ādet (Ar.): 1. Alışkanlık. 2. Görenek.

a. 81b/13

a.+de 89b/15

a.+dür 81b/10

a.+i 78b/05, 90a/01

a.+in 51a/14, 84b/13

a.+üm 89b/12

a.+ümse 89b/10

[=9]

a. *ēdin-*: Alışmak, alışkanlık haline
getirmek. 54a/13, 84b/03,
71b/14

[=3]

a. *ol-*: Bir şey gelenek durumuna
gelmiş olmak. 51a/13, 53a/03

[=2]

‘adıl (Ar.): Doğruluk, hakkaniyet,
adalet.

a. 79a/08 (*krş. ‘adl*)

[=1]

‘ādil (Ar.): Adalet eden, adalet ile
tanınan, adaletli.

a. 56b/05, 76a/04, 79a/09

[=3]

'adl (Ar.): Doğruluk, hakkaniyet,
adalet.

a. 61b/07, 76a/04 (*krş.* 'adıl)

a.+ı 76a/01

a.+ıla 81a/10

[=4]

adlu: Adlı, isimli.

a. 51b/09, 51b/10, 64a/10, 68b/11

[=4]

āfet (Ar.): Bela, musibet.

a. 65a/11, 84a/08

a.+den 87a/04

a.+e 55b/04

[=4]

'afife (Ar.): İffet sâhibi, nâmuslu,

temiz kadın:

a.+yidi 56a/10

[=1]

'afv (Ar.): Bağışlama, affetme.

a. 58a/11, 73a/04

a.+ı 79a/13

[=3]

a. *dile-*: İşlenen hata veya suç için
bağışlanmayı istemek. 58b/14

[=1]

a. *eyle-*: Bağışlamak. 83b/04

[=1]

a. *ét-*: Bağışlamak. 58b/14, 59a/10,

75a/08

[=3]

ağaç: 1. Ağaç. 2. Sopa, değnek.

a. 50a/11, 62a/13, 62a/15, 62b/02,
62b/07, 62b/09, 62b/11, 62b/12,
69b/08, 83a/14

a.+ı 62b/14

a.+a 62b/05, 62b/06, 62b/13

[=14]

āgāh (Far.): Haberdar, haberli.

a. *ét-*: Haberdar etmek, haberli
kılmak. 67a/15

[=1]

a. *ol-*: Bilmek, haberdar olmak.
50a/13, 54a/12, 55a/12, 55a/12,
61b/06, 66b/13, 66b/14, 74b/08,
76a/15

[=9]

ağduğ: Karışık, bozuk, kusurlu, fena,
ters, aksak.

a. 46a/08

[=1]

ağır: 1. Çok, külliyetli, kalabalık. 2.
Ağırbaşlı, ciddi. 3. Sıkıntı veren,
bunaltan.

a. 48a/12, 61a/02, 67a/05

a.+dur 45b/12

[=4]

a. *gel-*: Sıkıntı vermek, bıktırmak.
86b/01, 86b/01.

[=2]

ağır-: ağrımak.

a.-ursa 47a/02

[=1]

ağız: Ağız.

a.+ı 45b/06, 47a/03

a.+uñ 89a/04, 89a/05

[=4]

ağla-: Ağlamak.

a.-dı 73a/03, 73b/08, 89a/15

a.-rdı 62a/02, 62a/04

a.-rsın 89b/01

a.-ya 57a/15

[=7]

ağlat-: Ağlamasına yol açmak.

a. 61a/04

[=1]

ağrı: Sızı.

a.+sıdur 47a/02

a.+sından 65b/12, 80a/06

[=3]

ağu: Zehir.

a. 82b/02

[=1]

'ahd (Ar.): Söz verme, yemin etme.

a.+ıla 54b/03

[=1]

âhir (Ar.): 1. Son, sonraki, en sonra. 2.

Nihayet, son olarak.

a. 58a/05, 64b/15, 72b/12, 73b/10,
75a/14

a.+i 60b/08, 69a/03, 75a/08

a.+in 79a/07

a.+inde 72b/09, 80a/02

[=11]

a.-i *ömr*: Ömrün son anları. 87a/11

[=1]

âhiret (Ar.): İnsanın öldükten sonra

dirilip sonsuza dek kalacağı ve

Tanrı'ya hesap vereceği yer,

öbür dünya, öteki dünya.

a. 60a/01, 60a/01

[=2]

âhirîn (Ar.): Sonrakiler, sonlar.

a. 59b/03

[=1]

aħmak (Ar.): Aklını gereği gibi

kullanamayan, budala, aptal.

a. 50a/11

[=1]

aħmaklık: Ahmak olma durumu.

a. 77b/04

a.+dur 48a/01, 68b/08

[=3]

aħvāl (Ar.): Hâller, durumlar.

a.+ı 76b/08

a.+ın 83b/05, 83b/05
a.+ındadır 63b/01
a.+ından 74b/07, 76b/13, 83a/04,
83a/05
a.+in 53b/11
a.+uğda 83a/05

[=10]

aḥvel (Ar.): Bir şeyi iki gören, şaşı.

a. 49b/12, 49b/12, 49b/13

[=3]

aḳ: Beyaz.

a. 44b/14, 44b/14, 45b/02, 49a/03,
67a/13

a.+ı 45b/06

[=5]

aḳça: Akçe

a. 47a/13, 52b/03, 60a/04, 63b/07,
65b/09, 68a/07, 68a/07, 75b/02

a.+ı 69a/10

a.+dan 69a/07

[=10]

aḳçalıḳ: Akçe değerinde.

a. 58b/04, 58b/04

[=2]

aḳçasız: Akçesi olmayan.

a. 47a/13

[=1]

‘aḳıbet (Ar.): 1. En sonunda. 2. Son,
nihayet.

a. 47b/13, 66a/15

a.+idür 50b/14

[=3]

‘aḳıl (Ar.): Akıl sahibi, akıllı.

a. 46b/01, 46b/02, 54b/08, 54b/09,
63b/04, 63b/09, 67b/13, 76a/06,
76a/07, 77a/01, 78b/15, 89b/03,
89b/03

a.+dur 47b/15, 56b/05

[=15]

‘aḳıla (Ar.): Akıl sahibi, akıllı (kadın)

a. 51a/06, 51b/05 (*krş. ‘aḳıl*)

[=2]

‘aḳl (Ar.): Akıl, us.

a. 89b/08

a.+ı 79a/06, 83a/01

a.+dan 87a/08

a.+dur 85a/04

a.+uḡ 89b/09

[=6]

a. -ı *ḡarīzī*: İnsanda yaratılıştan
bulunan akıl, fitri akıl. 89b/04,
89b/05

[=2]

a. -ı *kesbī*: İnsanın yaratılıştan sahip
olduḡu akla eğitim süreci

içerisinde ilave ettiği yeni dereceler, yeni bilgiler 89b/05

[=1]

aıklık: 1. Aklık, beyazlık.

a. 44a/14

a.+ı 45a/03

a.+da 44b/10

[=3]

al-: 1. Almak. 2. Kız almak.

a. 44b/05, 47a/05, 47a/11, 47b/10, 47b/12, 48a/03, 48a/04, 48a/07, 50b/04, 50b/05, 50b/06, 51a/04, 51a/04, 62b/03, 65a/09, 65a/09, 65a/12, 74a/03

a.-ıcağ 47a/01

a.-a 44a/08, 63b/12, 65b/01

a.-alar 64a/08

a.-am 56b/01

a.-asın 44a/12, 47a/05, 47b/10, 47b/12, 48b/04, 48b/05, 48b/09, 50b/05, 50b/09, 51a/12, 62a/05, 66b/12

a.-aydı 62a/02

a.-dı 52a/05, 62b/04, 63a/01, 66b/03, 66b/05, 74a/03, 80a/12, 80a/15

a.-ğül 84a/07

a.-ma 47a/06, 47a/08, 47a/10, 47a/14, 47b/02, 48a/07, 48b/04,

51a/02, 51a/02, 53a/07, 65a/10, 66b/12, 89a/01

a.-mağı 50b/08

a.-mağa 47a/09, 51a/05, 63a/02

a.-mağ 50b/08

a.-mağda 51a/07

a.-mamışsayduğ 62b/15

a.-mazsın 50b/15

a.-sun 83b/02

a.-uğ 44a/07, 64b/05, 88a/13

a.-ur 66a/03, 66a/04

a.-urvan 62b/10

[=74]

a -ama-: Alamamak. 87a/03

[=1]

a -ma-: Almamak. 48b/04

[=1]

a. -ivér-: Çabucak veya ansızın almak. 80b/09, 82b/01, 80b/08

[=3]

‘alā kıaderih (Ar.): “Güç yettikçe, kudretince” anlamına gelen söz.

a. 89b/10 (krş. ‘alā kıadrihi)

[=1]

‘alā kıadrihi (Ar.): “Güç yettikçe, kudretince” anlamına gelen söz.

a. 59b/05 (*krş. 'alā kâderih*)

[=1]

'alâmet (Ar.): İşaret, iz, nişan, belge.

a.+i 44b/09, 45a/01, 45a/10,
45a/14, 45b/04, 49b/03, 49b/05,
49b/06, 49b/07, 49b/09, 69b/06,
69b/07

a.+idür 46b/11, 46b/12, 46b/13,
47a/01, 90a/06

[=17]

Alan (Ar.): MÖ I. yüzyılda bugünkü Kazakistan'da ortaya çıkan ve zamanla Kırım ve Kuzey Kafkasya'ya göç ederek birçok noktaya dağılan Türk boylarından biri olduğu sanılan topluluk.

a. 46a/06

[=1]

aldan-: 1. Görünüşe bakarak yanlış bir yargıya varmak, yanılmak. 2. Kandırılmak.

a.-ma 55b/05

a.-mayasın 48b/10

[=2]

aldayıcı: Aldatıcı.

a. 64a/02, 65b/09

[=2]

'alef (Ar.): 1. Hayvan yemi. 2. Ot, saman, yulaf

a.+i 84a/07

[=1]

'âlem (Ar.): 1. Kâinat. 2. Dünya. 3.

İnsanlar, herkes.

a. 58b/10, 61b/01, 73b/11, 80a/10

a.+de 85a/03, 90a/08, 90a/08

a.+i 57a/10, 72a/15

a.+ler 59b/07

a.+lere 56b/07

a.+üj 48b/07, 60b/01

[=13]

âlet (Ar.): 1. Araç gereç. 2. Vasıta.

a. 68a/10, 70b/06, 79b/11, 79b/11

a.+i 84a/07, 87a/14

a.+in 44b/04

a.+üj 70b/05

[=8]

'Alevî (Ar.): Hz. Ali'nin neslinden gelen veya Hz. Ali taraftarı olan.

a. 48a/06, 65b/10

[=2]

'aleyhi's-selâm (Ar.): "Selam onun üzerine olsun." anlamında bir dua sözü.

a. 69b/14, 86b/05

[=2]

alıcı: Alma işini yapan, alan.

a. 45b/11

a.+lar 84b/02

[=2]

alın: Alın.

a. 46b/12

a.+1 45a/02, 49a/04

[=3]

alış veriş: Alışveriş

a. 66a/10

[=1]

‘ālī (Ar.): Yüce, ulu.

a. 72a/08, 81b/15

[=2]

‘ālim (Ar.): Bilen, bilgin.

a. 61b/09

a.+i 60a/12

a.+ler 86a/07

[=3]

alt: Bir şeyin yere bakan tarafı, üst karşıtı.

a.+1 45a/07

a.+ındadır 85b/01

[=2]

altı: Beşten sonra gelen sayının adı.

a. 82a/04

[=1]

altıncı: Sırada beşinciden sonra gelen.

a. 82a/05

[=1]

altmış üç: Altmış ikiden sonra gelen sayının adı.

a. 89b/12

[=1]

altun: Altın

a. 61b/10, 62a/13, 65b/09, 76a/03,
78b/11

a.+1 64b/05

a.+ıladur 76a/03

a.+dan 69a/07, 78b/09

a.+uğ 61b/15

[=10]

altunlık: Altın değerinde.

a.+dan 81b/07

[=1]

alu: 1. Âciz. 2. Aşağı, geri, değersiz

a. 55b/05, 82a/02

[=2]

amān (Ar.): Af, bağışlama.

a.*vér-*: 1. Affetmek, bağışlamak. 2.

İzin vermek. 57a/04, 74b/03

[=2]

ā‘meş (Ar.): Gündüz gözü görmeyen

at.

a. 49b/09

[=1]

‘amel (Ar.): 1. İş, çalışma. 2. Âmil

denilen bir vali veya mutasarrıfın yönetiminde

bulunan yer.

a. 61a/15, 69a/08, 79b/14

a.+den 77b/07

a.+in 76b/15

- a.+inden 69a/05
a.+leri 77a/02
a.+lerinden 74b/07
[=8]
- a. *ét-*: (Gereğince) Hareket etmek.
47b/08, 79a/15, 90a/05
[=3]
- a. *getür-*: Yapmak, (gereğince) hareket etmek. 90a/03
[=1]
- ‘amel-dār (Far.):** Yönetici, idareci.
a. 80a/11, 80b/01, 81a/01
a.+ı 80b/08, 80b/09, 81a/06
a.+a 77a/02, 77a/03, 80a/15
a.+dan 80b/03, 80b/15
a.+uğ 75b/01
[=12]
- ‘āmil (Ar.):** 1. Vergi tahsiline memur kimse; mütesellim, mütevellî.
a.+ler 83a/05
[=1]
- ammā (Ar.):** Ama, fakat, lakin.
a. 44a/14, 45b/10, 45b/15, 46a/12, 46b/01, 46b/04, 46b/05, 50a/09, 52a/01, 52a/04, 52b/07, 53a/07, 53b/01, 53b/14, 54a/01, 54a/03, 54a/15, 55a/07, 55b/14, 57b/02, 58b/08, 59a/04, 62a/08, 63a/03, 65a/04, 65a/06, 67a/15, 67b/03, 72a/07, 72a/07, 73a/08, 74b/11, 78b/07, 79a/13, 79b/14, 80a/08, 80b/13, 81a/14, 88a/09, 88b/03, 89b/05, 90a/01
[=42]
- ‘amme (Ar.):** Hala.
a.+mi 82a/11
[=1]
- ‘ammu (Ar.):** Amca
a.+sı 53b/14, 56a/10, 69b/14
[=3]
- anğ-**: Söz açmak, bahsetmek, anmak.
a. -adur-: Anadurmak. 54b/15
[=1]
- ana:** Anne.
a. 47b/04, 51a/06, 52b/06
a.+ma 57a/14
a.+nuğ 53b/02
a.+sı 56a/13
[=6]
- anasız:** Annesi olmayan, anasız.
a. 53b/03
[=1]
- ancağ:** 1. "Olsa olsa, en çok, daha çok, güçlülükle" anlamlarında, bir şeyin daha çoğunun, ilerisinin olmadığını gösteren bir söz.
a. 71a/15, 83b/03
[=2]
- and:** Yemin.

- a. 61b/13, 63a/10
[=2]
- a. *buyur-*: Bir kimseden yemin ederek bir şeyi yapmasını veya yapmamasını istemek. 61b/13
[=1]
- a. *iç-*: Bir şeyi yapmaya veya yapmamaya söz vermek, yemin etmek. 61b/12, 62a/09, 78b/08
[=3]
- a.lar *iç-*: Yeminler etmek. 74a/15
[=1]
- a. *vér-*: Yemin ettirmek. 61b/11
[=1]
- anda**: 1. “Ol” zamirinin bulunma hâli, onda. 2. Orada. 3. Oraya.
- a. 48a/07, 52b/15, 54b/13, 59a/14, 63a/15, 66b/01, 66b/09, 66b/10, 70a/10, 70b/09, 75b/10, 75b/11, 80b/05, 80b/06, 81b/06, 82a/06, 82a/14, 82b/02, 82b/14, 84a/11, 86b/09, 87b/04, 87b/05, 89a/11
a.+dur 64a/08, 76a/05
[=26]
- andağ**: Öyle.
- a. 78b/07
[=1]
- andan**: 1. “Ol” zamirinin ayrılma hâli, ondan. 2. Oradan. 3. Sonra, ondan sonra.

- a. 44a/13, 44a/14, 44b/01, 44b/01, 47a/09, 47b/01, 48a/04, 51b/07, 51b/07, 52a/07, 52a/10, 53a/03, 53b/13, 53b/15, 54a/01, 54a/05, 54b/05, 54b/14, 55a/10, 55b/14, 56a/02, 56a/06, 57a/14, 58a/13, 59a/09, 59a/13, 59b/11, 62a/08, 64b/10, 68a/04, 68a/07, 69a/15, 69b/09, 75a/06, 75a/13, 76a/15, 77a/05, 77a/12, 80b/11, 81a/07, 82b/13, 82b/15, 83b/06, 83b/13, 84a/06, 87b/05, 87b/06, 88a/01, 89a/14
a.+dur 68b/05
[=50]
- anı**: “Ol” zamirinin yükleme hâli, onu.
- a. 50b/05, 51b/08, 52b/06, 53a/12, 53b/04, 53b/08, 54b/09, 55b/06, 55b/13, 55b/15, 56a/01, 56b/07, 57a/04, 58a/05, 58a/06, 58a/06, 58b/15, 59b/05, 61a/14, 61a/15, 61b/04, 62a/02, 62a/05, 62a/07, 64a/07, 64b/15, 66a/11, 67b/08, 68a/06, 68a/12, 68a/12, 68b/12, 69a/07, 69a/15, 70a/06, 70a/08, 71a/06, 71a/06, 71b/07, 73a/09, 73b/05, 73b/13, 74b/02, 74b/13, 75b/10, 75b/11, 76b/14, 77b/05, 78b/10, 80a/08, 80a/13, 81b/12, 82a/08, 82a/15, 87a/03, 88b/02, 88b/12, 89a/01, 89b/03, 89b/15
[=60]

anlar: “Ol” zamirinin çokluğu, onlar.

a. 85a/09

[=1]

anuğ: “Ol” zamirinin ilgi hâli, onun.

a. 48b/05, 48b/14, 49b/10, 50a/13, 50b/04, 50b/06, 50b/11, 51a/03, 52a/07, 52a/11, 52b/10, 53a/05, 53a/06, 53b/04, 54a/05, 54a/05, 54a/12, 54b/15, 55a/11, 55b/01, 55b/01, 55b/02, 55b/02, 55b/02, 55b/05, 55b/15, 56a/04, 56a/13, 56b/13, 58b/01, 58b/02, 58b/15, 59a/08, 60b/04, 61b/10, 62a/01, 62a/14, 62b/15, 63b/03, 66b/11, 68b/06, 68b/10, 69b/12, 70a/01, 70a/03, 70a/04, 70a/04, 70a/05, 70a/11, 70b/03, 70b/11, 70b/12, 71a/12, 71b/02, 72b/07, 73a/12, 73b/04, 73b/08, 73b/10, 75a/09, 76a/12, 76b/06, 77b/13, 79a/02, 79b/13, 80b/09, 82a/07, 82b/01, 82b/04, 83a/03, 83a/03, 84a/03, 84b/06, 84b/13, 85a/04, 85b/02, 87a/10, 87a/12, 88a/01

a.+ıla 49b/03, 51a/13, 68b/06

a.+la 52b/09, 57b/14, 57b/15, 70b/15, 75a/03, 81a/09

[=88]

anuğün: Onun için

a. 56b/11, 59a/09, 67a/06, 75a/02, 82a/11, 82b/12

[=6]

aña: “Ol” zamirinin yaklaşma hâli,

ona.

a. 49b/12, 50a/02, 50b/15, 51a/12, 51a/13, 52b/10, 53a/01, 53b/01, 54a/08, 55a/10, 56b/11, 58b/02, 59b/02, 59b/11, 60a/02, 60a/02, 60a/08, 61b/13, 63b/02, 67a/09, 68a/06, 68a/12, 68b/03, 68b/08, 69b/01, 71b/08, 74a/11, 74a/14, 74b/11, 75b/15, 77a/03, 77b/08, 78a/11, 79a/11, 79b/01, 80a/15, 82a/11, 82b/02, 82b/09, 82b/12, 83a/08, 83b/06, 86b/04, 87a/11, 87a/12, 87b/05, 89a/15

[=47]

ağıl-: Hatırlanmak.

a.-ur 54a/14

[=1]

ağla-: Anlamak.

a.-dı 71b/07, 75a/07

a.-dılar 72b/07

a.-mayısar 73b/13

[=4]

ağlamaklık: Anlayışlılık, zekilik, kavrama durumu.

a. 73a/06

[=1]

‘âr (Ar.): Utanacak şey, ayıp.

a. 46b/09, 52b/08

a.+dur 56a/02

[=3]

a. *ét-*: Utanmak, çekinmek,
sakınmak. 52a/01, 58b/01,
60a/13

[=3]

ara: Açıklık, aralık, boşluk, mesafe.

a. 86b/12

a.+da 53a/10, 85b/12

a.+dan 58b/07

a.+muzda 82a/14

a.+sı 45a/03, 45a/06, 49a/04,
49a/07, 49a/12

a.+sına 87b/04

a.+sında 63a/03, 64b/01, 81a/09,
81b/04, 85b/15, 87b/12

a.+ya 52a/08, 86b/13

[=19]

ara-: Bulmaya çalışmak, araştırmak.

a.-dılar 75b/12, 79b/09

a.-duş 47a/03

[=3]

‘Arab (Ar.): Arap.

a. 49b/12, 52a/04, 53b/10

a.+ında 83a/10

a.+da 81b/13

[=5]

‘Arabca (Ar.): Arap dili.

a. 72a/07

[=1]

‘Arabī (Ar.): Arapça yazılmış.

a. 70b/11

a.+de 72a/08

[=2]

‘aran (Ar.): Hayvanların tırnak

kökünde oluşan yara.

a. 50a/14

[=1]

‘arbede (Ar.): Kavga

a. *ét-*: Kavga etmek. 68a/09, 68a/11

[=2]

ard: Arka, geri.

a.+ına 74a/01

a.+ında 78a/03

[=2]

a.*ına düş-*: Arkasından gitmek,
peşinden koşturmak. 64b/06,
64b/13

[=2]

ardınca: Arkasından.

a. 57b/08 (*krş. arduşca*)

[=1]

a. *ol-*: Peşinde olmak, arkasını
bırakmamak. 50b/11, 53a/06,
55b/14, 85b/10

[=4]

a.*var-*: Arkasından gitmek. 78b/02,
78b/04

[=2]

arduca: Arkasından.

a. 65b/01 (*krş. arduca*)

[=1]

arı: Saf, temiz.

a. 45b/08 (*krş. aru*)

[=1]

a. *işleyici ol-*: Temiz, güzel
alışmak. 84a/13

[=1]

arıq: Zayıf, cılız.

a. 79b/07 (*krş. aruq*)

[=1]

arıklık: Zayıflık.

a.+da 44b/10

[=1]

arka: 1. Vücutun, insanlarda
bacakların bittiğı yerden bele
kadar olan, hayvanlarda arka
bacakların üstünde bulunan
kısmı, geri, kıç. 2. Hami,
yardımcı

a.+sı 45a/05, 49a/06, 78a/03

a.+sıyla 72b/03

[=4]

arıkun: Aheste, yavaş, ağır, sakin.

a. 57b/06

[=1]

arıkunluk: Yavaşlık, ağırlık.

a. 82a/05

[=1]

art-: oğalmak.

a.-a 53a/09, 84a/10

a.-dı 52a/10

a.-maya 84a/10

[=4]

a.-atur-: Artmakta devam etmek,
gittike artmak. 71b/15

[=1]

a.-ıgör-: Artırığörmek. 64a/07

[=1]

artuğrak: Daha fazla, oka.

a. 54a/03

[=1]

artuk: ok, fazla, ziyade.

a. 48b/15, 50b/04, 52a/05, 56a/12,
63b/11, 67a/13, 67b/14, 68b/08,
81b/10, 82a/02, 84b/05, 86a/04,
86a/07, 86b/09

a.+ın 60b/05

a.+dur 51a/11, 56b/13

[=17]

a. *eyle-*: oğaltmak, fazlalaştırmak.
58b/02

[=1]

artur-: oğaltmak, fazlalaştırmak.

a.-ma 57b/02

a.-mağıçun 63b/07

[=2]

aru: Saf, temiz.

- a. 45b/08, 60b/03, 60b/03, 60b/03,
60b/14, 67a/04, 86a/08, 87a/14,
88a/11, 88a/11 (*krş. arı*)
[=10]
- a. *dillü*: Temiz gönüllü, gönlü
temiz. 85b/03
[=1]
- a. *eteklü*: Namuslu, iffetli. 79a/03,
85b/03
[=2]
- aruḳ**: Zayıf, cılız.
- a. 45a/05, 69a/06 (*krş. arıḳ*)
[=2]
- a. *ol-*: Zayıf olmak. 69a/06
[=1]
- aruluk**: Saflık, temizlik.
- a.+1 86a/04
[=1]
- 'arūn (Ar.)**: Huysuz, itaatsiz (at).
- a. 50a/04
[=1]
- 'arż (Ar.)**: Gösterme, sunma.
- a.*eyle-*: Göstermek, sunmak 72a/12
[=1]
- as-**: Asmak.
- a-*aḳo-*: Asarak bırakmak, asılmış
hâlde bırakmak. 80b/08, 80b/09,
81a/07.
[=3]

- 'aşā (Ar.)**: Baston işlevinde
kullanılan değnek.
a. 87a/15
[=1]
- āşār (Ar.)**: Bir şeyin varlığını gösteren
belirtiler, alâmetler.
a.+ın 66a/07
[=1]
- āsāyiş (Far.)**: Rahat, huzur, sakinlik.
a. 76a/02
[=1]
- aşhāb (Ar.)**: Hz. Muhammed'le
görüşmüş olan müminler.
a.-i *Şuffa*: Hz. Muhammed
döneminde Mescid-i Nebevî'nin
yanında bir revak altında barınan
ve ilim öğrenmekle meşgul olan
sahabeler. 86b/04
[=1]
- aşıl (Ar.)**: Soy, nesep
a. 53a/03, 53b/05 (*krş. aşl*)
[=2]
- aşl (Ar.)**: 1. Soy, nesep. 2. Kök, dip. 3.
Hakikat, gerçek. (*krş. aşıl*)
a.+1 85b/14, 86a/02
a.+ın 63b/04
a.+um 65a/05, 65a/06
[=5]

aşlan: Aslan.

a.+a 56a/05

[=1]

aşlī (Ar.): Bir şeyin ana unsurunu

teşkil eden, bünyesinin esâsını

meydana getiren.

a.+dür 89b/04

[=1]

aşmar (Ar.): İki ayağında beyaz

lekeler bulunan at.

a. 49b/13

[=1]

aşşı: Fayda, kâr, kazanç, menfaat.

a. 47b/11, 47b/12, 62a/10, 63a/15,
64a/03, 64a/04, 64a/06, 64a/08,
64a/09, 65b/15, 66a/01, 66a/02,
66a/09

a.+çun 66a/01

a.+dan 47b/13, 64a/07, 69a/09

a.+η 60a/06

a.+sı 50b/06, 75b/04, 85b/03

a.+sıdur 60a/08

a.+ya 64a/06, 84a/14

[=24]

a. *eyle-*: Yarar sağlamak. 55a/05

[=1]

a. *êt-*: Yarar sağlamak. 53a/03,

65a/09

[=2]

a‘şā (Ar.): Gece gözü görmeyen at.

a. 49b/04

[=1]

aşağa: Aşağı.

a. 49a/03, 60b/12, 61a/07, 63b/15,
72b/13, 77b/04, 81b/07, 82b/15,
83a/02, 84b/04 (*krş. aşağı*)

a.+ya 58a/07

[=11]

aşak: Alçak, aşağı.

a. 87b/11 (*krş. aşağı*)

[=1]

aşcılık: Aşçının yaptığı iş.

a.+a 45b/08

[=1]

‘aşıq (Ar.): Aşka düşen, vurgun,
tutkun.

a. *ol-*: Aşka düşmek, sevmek,
tutulmak. 62a/01, 67b/02,
67b/07

[=3]

āşikāre (Far.): Açık, meydanda, belli.

a. 44a/11, 46a/04, 46b/05, 47a/03,
55a/15, 74b/08, 75a/03, 77a/08
(*krş. āşikāre*)

[=8]

- a. *ét-*: Meydana çıkarmak. 70a/04
[=1]
- a. *eyle-*: Meydana çıkarmak.
74b/11
[=1]
- aşkar (Ar.)**: 1. koyu al. 2. kızıl saçlı
adam.
a. 45b/03, 45b/05
[=2]
- āşkäre (Far.)**: Açık, meydanda, belli.
(*krş. āşikāre*)
- a. *eyle-*: Meydana çıkarmak. 83b/08
[=1]
- at**: Binme, yük çekme, taşıma vb.
hizmetlerde kullanılan, tek
tırnaklı hayvan, beygir.
a. 48b/09, 48b/15, 49a/10, 49a/12,
49a/13, 49a/14, 49a/15, 49a/15,
49b/01, 49b/01, 49b/04, 49b/06,
49b/07, 49b/08, 49b/09, 49b/10,
49b/11, 49b/12, 49b/14, 49b/15,
49b/15, 50a/03, 50a/04, 50a/04,
50a/04, 50a/05, 50a/07, 50b/05,
78a/10
a.+a 48b/10
a.+ıla 48b/13
a.+ına 74a/07
a.+da 49a/10, 49b/12
a.+dur 48b/12
a.+lar 49b/06
- a.+uñ 48b/10, 49a/02, 50b/04
[=38]
- at-**: Fırlatmak.
a.-mak 51b/11, 51b/12, 51b/12
[=3]
- ata**: Baba
a. 51a/06, 51b/07, 52a/13, 52b/06,
67b/10, 89b/07
a.+m 51b/11, 51b/13, 52a/10,
78b/03, 82a/12
a.+muñ 56a/10
a.+nuñ 53b/02
a.+sı 53b/02
a.+sıdur 87a/09
[=16]
- atalıq**: Babalık.
a. 52b/07, 59b/07, 90a/01
[=3]
- atasız**: Babasız
a. 53b/03
[=1]
- atlu**: Süvari, atlı.
a. 65a/14
a.+sı 56a/04
[=2]
- ‘avrat (Ar.)**: Kadın, eş, karı.
a. 45b/03, 47a/14, 48a/06, 50b/07,
50b/07, 50b/08, 50b/09, 50b/10,
50b/12, 50b/13, 50b/14, 51a/01,
51a/02, 51a/02, 51a/03, 51a/04,
51a/05, 51a/14, 51a/15, 51b/02,

53a/06, 54a/03, 56a/12, 56b/05,
56b/09, 80b/14, 81a/01, 81a/01,
81a/02, 81a/03

a.+ı 51a/03, 51a/03, 51a/07, 56a/10

a.+a 47a/15, 81a/06

a.+dan 84b/04

a.+lar 58a/02

a.+uñdan 50b/10

[=39]

‘avratlu: Kadını olan.

a.+nuñ 58a/09

[=1]

‘avratsız: Kadını olmayan.

a. 50b/07

[=1]

ay: Yılın on iki bölümünden her biri.

a. 62a/08

a.+dan 62a/10

a.+dur 62a/12

[=3]

aya: Elin parmak dipleriyle bilek
arasındaki iç bölümü, avuç içi

a. 67b/07

a.+sı 44b/10, 45a/02, 45a/05,
45a/12

[=5]

ayağ: Ayak.

a. 82b/15

a.+ı 45a/07, 49a/07, 49a/15,
49b/14, 49b/15, 55b/10, 82b/08,
82b/15, 88a/08

a.+ın 49b/08, 87b/14

a.+a 52b/09

a.+dadur 48b/12, 48b/12

a.+uma 62a/09

[=16]

a. *tır-*: Ayak üzeri durmak, ayakta

durmak. 72b/13

[=1]

ayağlı: Ayağı olan.

a. 48b/09

[=1]

‘ayāl (Ar.): 1. Çoluk çocuk, aile. 2.

Bir kimsenin geçindirmek
zorunda olduğu kimseler.

a. 48a/05

a.+ında 79a/04

a.+ınuñ 52a/15

a.+ıña 50b/06

[=4]

‘ayb (Ar.): Utanılacak şey, kusur,

ayıp, leke.

a. 46a/08, 52b/09, 52b/10, 58a/03,

61a/01, 66b/15, 70a/07 (*krş.*

‘ayıb)

a.+ı 46a/11, 46a/13, 49b/11,
54a/14, 58a/03

a.+ın 44a/08, 44a/11, 70a/03,
88a/10

a.+dur 50a/07

a.+ları 46b/03

a.+ların 49b/02

a.+uğ 49b/02

[=20]

âyet (Ar.): Kur'an surelerini oluşturan

kısımlardan her biri.

a. 74a/05

a.+i 73b/11, 73b/12, 83b/14

[=4]

aygır: Erkek at.

a. 49b/04

[=1]

'ayıb (Ar.): Cemiyetin ahlak

kurallarına aykırı olan,
utanılacak durum veya davranış,
ayıp.

a. 49b/03 (*krş. 'ayb*)

a.+dur 50b/03, 64a/11, 81b/15,
86a/05

[=5]

'ayıblu: Ayıbı olan.

a.+dur 49a/15

[=1]

'ayıbsız: Ayıbı olmayan.

a. 54b/05

[=1]

'aynı (Ar.): Aynı, tıpkı.

a. 87a/04

[=1]

ayrıl-: Yanından uzaklaşmak,
bırakmak.

a.-ıcak 76a/11

a.-maya 76a/11

[=2]

ayruğ: 1. Başka, gayrı, diğer, artık. 2.

Artık, bundan sonra.

a. 44a/07, 61a/11, 66a/07, 66b/06,
70a/10, 71b/07, 74a/08, 75a/07,
80b/01, 81b/12, 82a/07, 83b/04

a.+a 65b/08, 67b/08

a.+lar 66a/08, 74b/12, 75b/01,
81a/09

a.+lara 89a/01

a.+lardağ 75b/02

a.+laruğ 63b/15, 83a/06

a.+uğ 88b/15

a.+uğl 88b/15

[=24]

'ayyār (Ar.): 1. Hilekâr, dolandırıcı. 2.

Zeki, kurnaz.

- a. 55b/09, 65b/06, 85b/01, 85b/10,
85b/13
a.+a 86a/05
a.+lar 85b/06, 85b/12
a.+lardan 85b/07
a.+lardur 85a/09
a.+uñ 85b/15
[=11]
- az:** Çok olmayan.
a. 45a/15, 46b/03, 49a/15, 49b/02,
57a/02, 58b/15, 63a/03, 64a/04,
65a/07, 65a/09, 65b/05, 66a/01,
67a/01, 68a/07, 69a/09, 72a/04,
74b/13, 76b/14, 78a/03, 79a/09,
79a/10, 84a/01, 84a/14, 88b/01
a.+dur 47b/02, 57a/02, 81b/04
[=27]
- ‘azā (Ar.):** Uzuvar, organlar.
a.+sında 48a/09
[=1]
- ‘azāb (Ar.):** Eziyet, işkence.
a. 65a/01
[=1]
- azacuk:** Azıcık, biraz.
a. 60a/11
[=1]
- āzād (Far.):** Kayıt altında olmayan,
hür, serbest.
a.+ı 68b/13, 69a/01
[=2]
- a. *ol-*: Bir şeyden berî olmak, bir
şeyi yapmamak. 89a/07
[=1]
- ‘azamet (Ar.):** Büyüklük, ululuk.
a. 56a/06
a.+i 66a/07
[=2]
- ā‘zel (Ar.):** Kuyruğu eğri olan at.
a. 50a/02
[=1]
- azık:** Yiyecek, yol yiyeceği, erzak.
a. 57a/09
[=1]
- azıksuz:** Yol yiyeceği olmadan,
erzaksız.
a. 65b/02
[=1]
- azırağ:** Daha az.
a. 47a/13
[=1]
- ‘azīm (Ar.):** Çok, pek fazla.
a. 46a/01, 56a/10, 73a/12, 74a/13,
78a/15, 86b/06
[=6]
- āzīne (Far.):** Cuma günü.
a. 72a/01
[=1]
- ‘azīz (Ar.):** İzzetli, saygın, muhterem.

- a.+se 50b/10 [1]
- a.+sej 68b/06 [2]
- a.ol-: Sayılmak, hürmet gösterilmek. 47a/10, 87b/07 [2]
- a.tut-: Saymak, hürmet göstermek. 69a/10
- a.-arsa 47a/10
- a.-sa 63a/13 [3]
- 'azl (Ar.):** Görevine son verme.
- a.ét-: Bir kişiyi görevinden almak, uzaklaştırmak 75b/08 [1]
- bāb (Ar.):** Bölüm, bahis.
- b. 44a/05, 47b/09, 48b/08, 50b/08, 51b/03, 54a/07, 55a/13, 58a/11, 59b/08, 63b/01, 67a/02, 68a/15, 70b/03, 71b/12, 75a/10, 77b/14, 79a/02, 84a/04, 84b/14
- b.+ın 86a/14
- b.+ında 58b/03
- b.+da 59a/03, 66b/15, 69b/03
- b.+larda 63b/13
- b.+umda 89b/02 [28]
- bādām (Far.):** Badem.
- b. 87b/12
- bāğ (Far.): Bahçe, bostan.
- b. 47b/09 [1]
- bağışla-:** Hediye etmek, ihsan etmek.
- b.-dılar 85a/08
- b.-yasın 72a/11 [2]
- bağır-:** İnsan yüksek ve gür ses çıkarmak.
- b.-dı 64b/04 [1]
- bağla-:** Bağlamak.
- b.-dılar 72b/05
- b.-ma 75b/01 [2]
- bağlu:** Bağlı.
- b. 87b/04, 88b/09 [2]
- bahā (Far.):** Değer, paha.
- b.+sı 62a/01 [1]
- bahadır (Far.):** Cesur, yiğit.
- b. 46a/03, 46b/02, 71a/07 (krş. *bahadır*)
- b.+ı 46b/02, 78a/03
- b.+dur 46a/07
- b.+lar 68a/01, 78a/02 [7]

bahadur (Far.): Cesur, yiğit.

b. 45a/13 (*krş. bahadır*)

[=1]

bahâne (Far.): Bir şeyin gerçek

sebebi gizlenerek ileri sürülen
uydurma sebep.

b. *ét-*: Uydurma sebep bulmak.

58a/07

[=1]

bahâr (Far.): İlkbahar.

b. 66b/02, 67b/11

[=2]

bahâriyyât (Far.): Bahar şiirleri,

baharı anlatan şiirler.

b. 67b/12

[=1]

baḥîl (Ar.): Hasis, cimri.

b. 58a/02

[=1]

baḥrî (Ar.): Denizci.

b. 52a/02

[=1]

baḥş (Ar.): Söz açma, söz söyleme.

b. 60b/12

b.+e 60a/15

[=2]

b. *édebil-*: Bahsedebilmek. 60b/08

[=1]

b. *ét-*: Söz açmak. 60b/06

b.-me

[=2]

bak-: Bakmak.

b. 44a/12, 44b/01, 46b/06, 46b/09,
60b/06, 67a/12

b.-ar 44a/13, 44a/14

b.-ardı 52b/13

b.-arlar 48b/15

b.-asın 45b/14, 45b/14, 63b/03,
85b/05

b.-dı 74a/05

b.-madı 74a/01

b.-madan 88b/09

b.-mağa 76a/09

b.-mağ 44a/14

b.-maya 64a/06

b.-mayalar 64a/07

[=21]

baķış: Bakma.

b.+da 46b/06

[=1]

baķış-: İki veya daha fazla kimse

birbirine bakmak.

b.-dılar 85b/12

[=1]

bāķî (Ar.): Bekaya ulaşmış, ebedî,

sonsuz.

b. 78b/14

[=1]

baḳḳāl (Ar.): Bakkal.

b. 64b/14

[=1]

baḳḳāllıḳ: Bakkalın işi.

b. 59b/10

[=1]

baldır: Bacağın dizden ayak bileğine kadar olan bölümü, incik.

b.+ı 45a/15

[=1]

bāliḡ (Ar.): Bülûğa eren, ergin.

b. ol-: Ergenleşmek, bülûğ çağına ermek. 53a/04

[=1]

bāliḡa (Ar.): Bülûğa eren, ergin.

(kadın)

b. 51a/06

[=1]

baḡa: “Ben” zamirinin yaklaşma hâli, bana.

b. 51b/13, 52a/01, 52a/03, 52a/11, 56b/03, 61b/14, 62a/03, 62a/09, 62a/12, 64b/14, 64b/15, 65a/01, 72a/11, 72a/13, 75b/10, 75b/11, 76b/07, 79b/12, 82a/15, 82b/05, 83a/08, 83a/09, 87a/01

[=23]

baraş (Ar.): : 1. Vücutta yer yer beyaz ve alaca lekeler meydana getiren ve tedavisi kabil olmayan hastalık. 2. Deride pigmentasyon.

b. 46b/15, 50a/15

[=2]

bārī (Far.): Hiç olmazsa, hiç değilse.

b. 61b/14, 63a/15, 73b/13, 81b/15, 89b/06

[=5]

barmaḳ: Parmak.

b.+ı 45a/03, 45a/05, 45a/06

b.+ları 45b/01

b.+uḡla 75a/15

[=5]

baş-: Vücutun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak.

b.-a 49b/08, 86a/01

b.-maya 88a/08

[=3]

baş: Baş, kafa

b. 65b/12, 66a/02, 78a/10, 80a/06

b.+ı 45a/12, 45b/13, 53a/06, 71a/14

b.+ın 66a/04, 73b/03

b.+ına 52a/15, 53a/12, 59b/14

b.+ınçün 75a/07

b.+dan 52b/09

b.+uḡa 78b/08, 80b/06

- [=17]
- b. *düzil-*: Kendi akli başkasının aklına uydurulmak. 47b/02, 47b/03
- [=2]
- b. *hoş ét-*: Sevişmek, anlaşmak. 51a/09
- [=1]
- b. *oyna-*: Hayatını tehlikeye koymak, canını feda etmekten çekinmemek. 78a/13, 78b/13
- [=2]
- b.*uñ aşığa tut-*: Başını önüne eğmek. 71b/02
- [=1]
- başa**: Ağabey.
- b. 64b/07
- [=1]
- [=1]
- başar-**: Bir işi istenilen bir biçimde bitirmek.
- b.-ur 73b/01
- [=1]
- b.ıbil-: Başarabilmek. 53a/06
- başla-**: Bir işe girişmek, harekete geçmek.
- b.-dı 86b/03
- b.-yalı 89b/13
- b.-yasın 79a/06
- [=3]
- başlu**: Başlı olan, başlı.
- b. 57b/11
- [=1]
- başmak**: Ayakkabı.
- b. 88a/08
- [=1]
- bâtl (Ar.)**: İnanç bakımından hak ve hakikat olmayan.
- b.+dan 79a/09
- [=1]
- bâtn (Ar.)**: İç, iç yüz, içte.
- b.+1 87a/13, 87a/14
- [=2]
- bat-** : Bir sıvının üstündeyken içine gömülmek
- b.-maya 87a/07
- [=1]
- batman**: 7,692 kilogram olan ağırlık ölçü birimi.
- b.+ıla 64a/08
- [=1]
- bay**: Zengin
- b. 55a/05, 55a/05, 55a/07, 66a/04, 89a/12, 89a/13
- b.+ıla 65a/07
- b.+lardan 87b/08
- [=8]
- bayığı**: 1. Eskisi gibi
- b. 51a/14
- [=1]
- baylık**: Zenginlik.

- b. 69a/05
[=1]
bayrak: Daha zengin.
- b. 48a/07
[=1]
baytār (Ar.): Mesleği hayvan hastalıklarını teşhis ve tedâvi etmek olan kimse, hayvan hekimi, veteriner
- b. 59b/14
[=1]
baytara (Ar.): Baytarlık ilmi, baytarlık.
- b. 49a/01
[=1]
bāzār (Far.): Pazar
- b. 61a/13, 86a/05
b.+a 87b/11
b.+da 65a/03, 84b/05
b.+dan 51a/05
[=6]
b. *ét-*: Alışveriş etmek. 64a/03, 84b/02
[=2]
bāzîrgān (Far.): Tüccar, bezîrgân.
- b. 63a/15, 63b/07, 63b/13, 64a/15, 64b/01, 64b/02, 64b/04, 64b/05, 64b/07
b.+uñ 64a/05
[=10]
bāzîrgānlıq: Tüccarlık, bezîrgānlık.
- b. 63b/02, 64a/14 (*krş.bāzîrgānlık*)
b.+dur 44a/07
b.+uñ 63b/04
[=4]
bāzîrgānlık: Tüccarlık, bezîrgānlık.
- b. 63b/10, 65a/02 (*krş.bāzîrgānlık*)
[=2]
becid: 1. Çabuk, acele, derhâl. 2. Çok, ziyade.
- b. 46a/13, 47b/05
[=2]
becidrek: Daha hızlı, daha çabuk.
- b.+dür 46a/06
[=1]
bed-mest (Far.): Sarhoşluğu kötü, fena sarhoş.
- b. 58a/02
[=1]
bed-nāmlıq: Adın kötüye çıkmış olma durumu, kötü şöhretlilik.
- b. 82b/02, 82b/03
[=2]
bedrağçı: Yol gösteren, kılavuz.
- b. 65b/03
[=1]
beg: Bey, beğ.
- b. 53a/02

- b.+inüj 73a/09
b.+iydi 68b/11, 73a/07
b.+ler
b.+lerden 68b/11
[=6]
- begen-:** İyi veya güzel bulmak.
b.-düm 89b/15
b.-düy 80a/07
b.-me 60b/05, 79a/08
b.-mez 55a/06
[=5]
- begenil-:** Sevilmek, hoşça gitmek.
b.-e 71a/08
b -*mişi ol-*: Beğenilmek. 47b/07
[=2]
- behre (Far.):** Kısmet, nasip, pay,
hisse.
b. 67a/11
[=1]
- bekle-:** 1. Ummak. 2. Saklamak,
gizlemek.
b. 51b/01, 57b/01
[=2]
- bel:** İnsan bedeninde göğüsle karın,
sırtla kalçalar arasında daralmış
bölüm. (*krş. bél*)
b.+i 45a/15, 87b/04
[=1]
- bêl:** İnsan bedeninde göğüsle karın,
sırtla kalçalar arasında daralmış
bölüm. (*krş. bel*)
b.+ümden 62a/10
[=1]
- belâ (Ar.):** Sıkıntı, keder, gam, afet.
b.+dan 57b/14
b.+lar 64b/15
b.+laruñ 48a/04
b.+sı 64a/05
b.+ya 55b/03
[=5]
- belki (Far.):** Muhtemelen, olabilir ki.
b. 66a/04, 71a/13, 85b/04, 89b/08
[=4]
- bellü:** Belirli, muayyen, belli.
b. 44b/13, 45b/09
[=2]
- belür-:** Ortaya çıkmak, görünmek.
b.-e 68b/10
[=1]
- bemm (Ar.):** Kanun, tambur gibi
çalgılara takılan tel.
b. 67a/13
[=1]
- ben:** Teklik 1. şahıs zamiri, ben.
b. 51b/09, 52a/05, 54a/02, 54a/03,
56b/07, 57b/10, 59b/05, 61b/12,
61b/13, 62a/06, 62a/09, 62a/10,
62a/11, 62b/11, 62b/12, 62b/14,

65a/02, 72b/01, 72b/14, 73a/08,
73b/13, 74a/12, 74a/15, 74b/03,
75a/07, 77b/06, 81a/03, 81b/05,
82b/01, 82b/04, 82b/07, 82b/08,
82b/12, 82b/15, 85b/06, 85b/13,
86a/01, 86a/15, 87a/01, 89b/02,
90a/01, 90a/05

b.+de 64b/02, 79b/11, 85a/02

b.+den 56b/05, 81a/02

b.+i 51b/11, 51b/13, 52a/03,
56b/08, 57a/11, 57a/15, 62a/03,
68b/15, 74a/12, 77b/06, 82b/07,
83a/09

b.+üm 44b/06, 53b/14, 56a/10,
56a/14, 56a/15, 56a/15, 56b/04,
56b/05, 57a/14, 57a/14, 62a/04,
62a/05, 62a/06, 72a/14, 72b/02,
73b/10, 75b/12, 76b/10, 82a/03,
82a/09, 82a/12, 82a/12, 82a/14,
82a/15, 82b/04, 86a/14, 89b/10,
90a/07

[=87]

bendgüşe (Far.): Boğum, boğmak,
mafsal, eklem.

b.+sinde 50a/05

[=1]

bennâlık: Mimarlık.

b. 59b/14

[=1]

beñiz: Yüz, çehre.

b.+i 46b/10, 47a/01, 73a/02

[=3]

beñizlü: Yüzlü.

b. 45b/02, 67a/12, 67a/13

[=3]

beñze-: İki kişi veya nesne arasında
birbirini andıracak kadar ortak
nitelikler bulunmak, andırmak

b.-r 47a/15

[=1]

beñzet-: 1. Benzer duruma getirmek.
2. Bir şeyde başka şeye
benzeyen yönler bulmak.

b.-di 81b/14

b.-esin 74b/11

b.-üpdürürler 66a/03

b.-ürler 56a/05

[=4]

berâber (Far.): Bir arada, birlikte.

b.+i 71a/14

[=1]

b. *çık-*: Aynı sayıda olmak. 50b/05

[=1]

b. *ét-*: Bir araya getirmek. 58b/02

[=1]

b. *tut-*: İçine almak, içinde
bulundurmak, içermek,
kapsamak. 65b/13

[=1]

berekât (Ar.): Bereketler.

- b. 66b/09, 84b/12
b.+ı 70b/12
[=3]
bereket (Ar.): Bolluk, çokluk.
b.+iyle 72a/13
[=1]
berhürdâr (Far.): Mutlu, mesut.
b. *ol-*: Mesut olmak, murâdına ermek 84a/11
[=1]
berk: 1. Sağlam, sıkı, muhkem, kuvvetli, 2. Katı, sert. 3. Sert, şiddetli
b. 46a/10, 55a/08, 74b/09, 78a/03, 82b/02
[=5]
berre (Ar.): Tenin beyazlaşması hastalığı.
b. 50b/02
[=1]
berü: Beri
b. 52a/10
[=1]
besle-: Terbiye etmek, yetiştirmek.
b.-mek 51b/03, 51b/04
[=2]
beste: Musikide bir makamın adı.
b. 68a/04
[=1]
beş: Dörtten sonra gelen sayının adı.
b. 70a/05, 70b/06, 86b/10, 86b/13
(*krş.bêş*)
[=4]
bêş: Dörtten sonra gelen sayının adı.
b. 70a/01, 84a/06 (*krş.beş*)
[=2]
beşâret (Ar.): Müjdeli.
b. 50a/09, 61b/03
[=2]
b. *kül-*: Bir kimseye sevindirici, mutlu bir haberi ulaştırmak.
50a/12
[=1]
beşinci: Sırada dördüncüden sonra gelen.
b. 70a/04, 82a/05
[=2]
beti: Mektup, yazı. (*krş. biti*)
b.+i 72b/08
[=1]
bevâsîr (Ar.): Basurlar, mayasıklar.
b. 46b/11
[=1]
bey' (Ar.): Satın alma.
b. 47b/10, 63b/01
[=2]
b. *ét-*: Satın almak. 64a/12
[=1]

beyān (Ar.): Anlatma, açık söyleme.

b.+ındadır 50b/09

[=1]

b.ét-: Anlatmak. 71b/13, 85b/01

[=2]

beyit (Ar.): Anlam bakımından birbirine bağlı iki dizeden oluşmuş şiir parçası.

b. 72a/04

[=1]

beze-: Süslemek, tezyin etmek, donatmak.

b. 47b/07, 67a/04

[=2]

b -miş ol-: Süslemek. 46b/11

[=1]

bezek: Süs, ziynet.

b.+in 44b/04

[=1]

bıçağ: Bıçak.

b. 55b/11

[=1]

bıçağçı: Bıçak yapıp satan kimse.

b. 52b/12

[=1]

bığın: Böğür.

b.+ı 49a/07

[=1]

bırak-: Bırakmak.

b.-a 78a/10

b.-dı 55b/12, 87a/02

b.-ma 71b/02

[=4]

b-uvér-: Ansızın ve çabucak bırakmak. 64b/05

[=1]

bıçāre (Far.): Çaresiz, zor durumda kalmış.

b. 53b/03

b.+lere 85b/04

[=2]

bıçārehk: Çaresizlik.

b.+dan 56b/15

[=1]

bıgümān (Far.): Şüphesiz.

b. 83a/06

[=1]

bıgünah (Far.): Günahsız.

b. 87b/10

[=1]

bıhaşıl (Far.): Verimsiz, faydasız.

b. 68a/10

[=1]

bil-: Bilmek.

b. 47b/10, 54b/04, 56b/15, 59a/08, 59a/12, 59a/15, 60b/04, 61b/06, 65a/14, 69a/10, 69b/12, 78a/01, 89b/12

b.-di 63a/01, 71b/07, 74a/09
b.-diler 74a/09
b.-dügimce 59b/15
b.-dügin 74b/02
b.-dügüm 59b/05
b.-dükden 71b/11
b.-düm 72b/14, 76b/13, 89b/11
b.-dünj 49b/02, 50a/12, 51b/02,
67b/02
b.-e 44a/10, 47a/12, 51b/08,
59b/07, 59b/11, 61b/07, 66b/11,
70a/09, 70b/08, 70b/11, 70b/13,
71a/01, 71a/01, 71a/02, 87b/09
b.-eler 44b/08, 57a/13, 88a/10
b.-en 47a/07
b.-esin 61a/05, 71a/06, 75a/09,
82a/08, 83a/05, 83b/05, 84a/03,
84a/05, 88b/15, 88b/15
b.-eyüm 83b/01
b.-gil 48a/15, 51b/04, 54a/07,
57a/05, 59b/02, 59b/09, 59b/15,
67b/03, 67b/11, 68a/10, 69b/11,
81b/05, 82a/01, 85a/01, 85a/06,
85b/01, 86b/08
b.-ince 48b/15
b.-me 54b/05, 59a/13
b.-medügi 44a/07
b.-mege 44a/09, 46b/10
b.-mek 44a/08, 46b/05, 51b/03,
77b/13, 83b/05, 86a/04
b.-mekdür 44a/11, 44a/11, 44a/12
b.-memi 76b/12
b.-mesi 48b/13
b.-mesinden 48b/14
b.-mesün 70a/06
b.-meyesin 71a/06
b.-meyeydüm 73b/10
b.-meyicek 52a/08
b.-meyince 60b/01
b.-mez 44a/09, 49b/09, 52a/15,
57b/15, 58a/01, 64a/02, 67a/15,
85a/02
b.-mezdi 80b/14
b.-mezem 59b/04, 71b/09
b.-mezler 44a/06, 44a/07
b.-mezsej 61a/08
b.-mezsejüz 85b/08
b.-mezsin 61b/04
b.-mezüz 74a/07
b.-mezven 62b/14
b.-sej 49b/02, 50b/08, 67b/04,
71b/12, 79a/02, 83b/06, 84b/13,
84b/15
b.-üp 55a/12
b.-üpdürürler 58b/10
b.-ür 52b/14, 62a/06, 85a/02,
88a/15
b.-ürdi 78b/03, 80b/13
b.-ürdük 51b/14
b.-ürem 59b/05, 77a/09, 77a/11
b.-ürisej 71a/15
b.-ürlerdi 51b/11
b.-ürse 52b/09
b.-ürsej 61a/07, 61b/01

- b.-ürsin 70a/07
b.-ürüz 57a/08
b.-ürven 52b/15, 73b/08
[=144]
b.-egör-: Bilegörmek. 76b/06
[=1]
- bildür-:** Anlatmak, bilgi vermek, bildirmek.
b.-di 83a/04
b.-düm 59b/05, 89b/12
b.-e 76b/14
b.-eler 76a/14
b.-eydüm 59b/04
b.-sün 76b/05, 77a/10
[=8]
- bile:** Birlikte, beraber.
b. 48a/10, 63a/10, 66a/04, 80a/02
(*krş. birle*)
[=4]
- bilgilü:** Bilgi sahibi olan, malumat sahibi, haberli.
b.+lerden 89b/07
[=1]
- bilici:** Bilen.
b. *ol-*: Bilmek. 60a/13
[=1]
- bilin-:** Bilinmek
b.-ür 49b/03, 89b/08
[=2]
- bilış:** 1. Tanıdık, dost, aşına. 2. Bilgi.
b. 51a/14
b.+den 51a/11
- b.+üñ 66b/09
[=3]
- bilmez:** Bilgisiz.
b.e ur-: Bilmez görünmek, bilmezlikten gelmek. 70a/06
[=1]
b. *ol-*: Bilmemek. 65b/05
[=1]
- bilmezlik:** 1. Cehalet, cehil. 2. Bilirim iddiasında bulunmamak.
b. 71a/07
b.+ile 70a/06
b.+ünje 80a/09
[=3]
- bilür:** Bilen, âlim.
b. 47a/06, 63a/04, 65b/05, 65b/06, 75a/11
[=5]
b. *ol-*: Anlamak, idrak etmek. 67b/14
[=1]
- bīma'nī (Far.):** Manasız, anlamsız.
b. 60b/11
[=1]
- bīmuḥābā (Far.):** Çekinmeden, sakınmadan, pervâsızca.
b. 44a/09
[=1]
- bin-:** Binmek.
b.-medi 74a/07
b.-mek 51b/07

[=2]	64a/15, 64b/06, 64b/14, 65a/01,
bīnaẓīr (Far.): Benzersiz, eşsiz.	65a/04, 65a/07, 65a/08, 65a/09,
b.+seç 67b/12	65a/15, 65b/04, 66b/01, 66b/01,
[=1]	66b/10, 66b/10, 67a/05, 68b/11,
bindür- : Bir kimseyi bir şeyin üzerine	68b/14, 71a/09, 71b/05, 71b/08,
çıkartmak, oturtmak veya içine	72b/04, 73a/03, 73a/06, 73a/11,
yerleştirmek, binmesini	73a/13, 73a/14, 73b/13, 73b/14,
sağlamak.	73b/15, 74a/02, 74a/06, 74a/14,
b.-meye 50a/05	74b/08, 75a/01, 75b/02, 75b/08,
[=1]	75b/09, 75b/09, 75b/11, 75b/13,
bīnevā (Far.): Nasipsiz, kısmetsiz.	76b/12, 78b/06, 78b/06, 78b/10,
b. 68a/10	78b/10, 78b/11, 78b/11, 80a/04,
[=1]	80a/07, 80a/11, 80a/12, 80b/14,
biç: Dokuz yüz doksan dokuzdan	80b/14, 80b/15, 81a/11, 81a/11,
sonra gelen sayının adı.	81b/13, 82b/04, 82b/08, 82b/14,
b. 50a/10, 51a/11, 54b/01, 54b/09,	83a/09, 83a/10, 83b/01, 83b/03,
55a/02, 57a/02, 57b/12, 64a/15,	84a/10, 85b/06, 85b/06, 85b/10,
81b/01, 81b/01, 89b/14	85b/13, 86a/01, 86a/15, 86b/12,
[=11]	87b/12, 88a/01, 89a/10
bir (I): Belirsizlik sıfatı, herhangi bir.	[=119]
b. 45b/12, 46a/15, 46b/08, 47a/09,	bir (II): Sayı sıfatı, bir.
47a/11, 48a/07, 48b/01, 49a/10,	b. 47b/02, 49b/11, 50a/09, 50b/04,
49b/03, 50b/05, 51a/14, 51b/13,	51b/09, 51b/10, 51b/10, 53a/09,
52a/06, 52a/15, 52b/10, 53b/10,	54b/01, 54b/05, 57a/02, 57a/07,
54a/09, 54b/10, 55a/09, 55b/09,	58b/03, 60a/04, 62a/08, 62a/10,
55b/10, 56a/03, 56a/10, 56b/05,	62b/04, 63b/07, 64b/02, 64b/02,
56b/09, 56b/10, 57a/11, 57a/15,	64b/03, 64b/05, 64b/05, 64b/07,
57b/12, 58a/08, 58b/06, 58b/09,	64b/07, 64b/09, 64b/15, 71b/10,
59a/12, 59b/14, 61a/14, 61b/08,	72b/06, 73b/06, 73b/07, 73b/15,
61b/09, 61b/09, 62a/01, 62a/02,	73b/15, 77a/15, 77b/01, 77b/01,
62a/13, 62b/04, 63a/02, 64a/15,	78a/07, 78b/10, 81b/06, 83a/12,
	83b/03, 84a/14

[=41]

b.ol-: 1. beraber olmak, cinsel ilişkiye girmek. 2. Tek olmak, aynı olmak 51a/13, 87a/04, 87a/14

[=3]

bir (III): Bir kere, bir defa.

b. 44a/15

[=1]

bir (IV): Biri, birisi.

b. 48a/05, 48a/05, 53a/15, 59b/01, 59b/01, 59b/02, 63a/06, 63a/07, 63a/07, 63a/07, 65b/05, 65b/06, 70a/15, 70b/01, 87a/03, 87a/04, 87a/04,

[=17]

b. +inüñ 82a/04

[=1]

bir (V): Aynı.

b. 67a/06, 67a/06, 67a/10, 67b/07, 81a/13, 81a/13

b.+dür 48b/10, 82a/15

[=8]

bir (VI): Birlikte, beraber.

b. 54b/09, 77b/09

[=2]

bir (VII): Birinci, birincisi.

b. 82a/04

[=1]

bir bir: 1. Birer birer, ayrı ayrı.

b. 45b/14, 53b/10, 62a/07, 88a/13

[=4]

birbiri: Karşılıklı olarak bir diğeri.

b. 81b/03

b.+n 73b/04

b.+nden 89a/08

b.+ne 72a/03, 78a/07, 85b/12

b.+yle 46a/15, 81a/15

[=8]

bieregü: Bir kimse, biri, fert.

b. 44a/07, 50a/08, 57b/15, 58a/12, 58b/01, 58b/03, 59b/11, 63b/15, 64a/01, 64b/09, 77a/06, 87a/06

b.+den 61b/10

b.+nüñ 57b/07, 66a/11, 69b/12, 85b/10

b.+ye 75b/14

b.+yi 58a/04

[=19]

bierez: Biraz.

b.+i 88b/03

[=1]

biri: Bir tanesi, içlerinden biri.

b. 48a/05, 48a/05, 54b/12, 54b/13, 55b/07, 55b/07, 65b/05, 77b/03, 77b/03, 81b/07, 85a/04, 85a/05, 85a/14, 86b/07, 86b/07, 86b/10, 86b/11, 88b/05, 89a/12, 89a/12

b.+nüñ 86b/10, 89a/13

b.+si 58b/07, 63b/10, 63b/10, 85a/04

b.+yle 84a/09

[=27]

birkaç: Az sayıda, az.

b. 46a/08, 47a/13, 63a/06, 70b/06,
74a/13, 74a/13, 76b/11, 85b/02,
89a/11

[=9]

bir kerre: Bir defa olarak.

b. 66a/06, 66b/06

[=2]

bir kez: Bir defa, bir sefer.

b. 61a/12, 84a/14

[=2]

bir kezden: 1. Birden, aniden. 2. Hep
birden.

b. 45b/14, 50b/14, 51a/12, 57a/05,
66a/03, 66a/03, 66b/05

[=7]

birle: İle.

b. 70b/12, 78a/08, 80a/13, 87a/06
(*krş. bile*)

[=4]

bir nêce: Birçok.

b. 44a/06 (*krş. bir nêce*)

[=1]

bir nêçe: Birkaç.

b. 44a/13, 44a/13 (*krş. bir nêçe*)

[=2]

bir uğurdan: Birden, hep birden,
birden bire, derhal.

b. 75b/01, 78a/08

[=2]

bi'smi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm (Ar.)

: “Rahman ve rahim olan
Allah'ın adı ile” anlamında bir
söz.

b. 72b/09

[=1]

bit-: Tükenmek, sona ermek.

b.-mez 58a/06

[=1]

biti: 1. Mektup, yazılmış şey. 2. Senet,
belge.

b. 70b/08, 73b/02, 73b/07, 73b/09,
73b/15, 74a/01, 74a/02, 74a/03,
74a/03, 74a/04, 74a/08, 77b/07,
80a/15, 80b/01, 80b/04, 80b/05,
80b/10, 80b/15, 81a/01, 81a/01,
81a/02, 81a/03 (*krş. beti*)

b.+de 73b/13

b.+i 73b/03, 73b/05, 74b/04

b.+nünj 72b/10, 73b/06, 73b/14

b.+ñi 77b/08

b.+sin 63a/11

b.+siyle 66b/10

[=32]

biz: Çokluk 1. şahıs zamiri, biz.

b. 51a/01, 52a/08, 58b/08, 58b/11,
59a/08, 77a/12, 85b/08

b.+de 77b/04

b.+den 58b/09, 72a/01, 76b/06,
77b/04

b.+e 51a/01, 57a/09, 58b/08,
58b/09, 58b/12, 64b/07, 73b/03,
76b/05, 90a/07

b.+i 59a/10, 73b/02, 77b/02

b.+üm 82a/14, 82b/06, 82b/10,
85b/08, 86b/04

[=29]

boğaz: Boynun ön bölümü ve bu
bölümü oluşturan organlar, imik,
kursak.

b.+ı 49a/05

[=1]

b.*uğa tur-*: Yediği şeyi yutamamak.

75b/01

[=1]

boğazla-: Boğazından kesmek.

b.-mağa 69a/07

[=1]

boğazlan-: Boğazından kesilmek.

b.-ışuğ 68b/05

[=1]

borç: Geri verilmek üzere alınan veya
ödenmesi gerekli para veya
başka bir şey.

b.+a 62b/15

[=1]

boş: Dolu olmayan, dolu karşıtı.

b. 57a/13

[=1]

boy: Boy

b.+ı 45a/10, 45b/01, 45b/10

[=3]

boylu: Boyu olan.

b. 45a/01, 79b/06

[=2]

boyun: Gövdenin başla omuz arasında
kalan bölgesi, boyun.

b.+ı 45a/12, 49a/05, 49a/05

b.+ına 54a/06, 80b/10

b.+uma 56b/04

b.+uğ 89a/04

[=7]

b. *ın ur-*: Boynunu keserek
öldürmek. 58b/07

[=1]

b.*ığa al-*: Üzerine almak,
üstlenmek. 70b/05

[=1]

b.*uğ tutivér-*: Boynunu eğmek, rıza
göstermek. 89a/05

[=1]

boz: Açık toprak renginde.

b. 49a/15

[=1]

boz-: Geçersiz bir duruma getirmek.

b.-maya 63a/11

[=1]

bölük bölük: Topluluk, hizip, grup.

b. 78a/08

[=1]

böyle: Bunun gibi, buna benzer, bu şekilde.

b. 44b/14, 56a/04, 56a/04, 56a/05, 62b/01, 74a/11, 77b/07, 78b/05, 81b/11, 84b/02

b.+dür 45b/15

[=11]

bu (I): İşaret sıfatı.

b. 44a/09, 44b/04, 44b/05, 47b/07, 50a/06, 50a/10, 50a/12, 50b/02, 50b/03, 51b/10, 51b/13, 52b/06, 52b/14, 52b/14, 52b/14, 53a/03, 54a/03, 55b/12, 55b/12, 56a/06, 56a/12, 56a/14, 56b/03, 56b/04, 56b/04, 56b/09, 56b/10, 58b/11, 58b/12, 58b/13, 58b/13, 59a/03, 59b/03, 61b/15, 62a/09, 62b/10, 63a/01, 63a/01, 63b/06, 63b/10, 63b/11, 63b/13, 64a/13, 64b/03, 64b/07, 64b/08, 64b/11, 64b/12, 64b/12, 65a/01, 65a/01, 65a/02, 66a/14, 66b/15, 67a/06, 67a/10, 67a/13, 67a/15, 68b/13, 69a/01, 69b/03, 69b/04, 70a/05, 70b/01, 70b/02, 70b/06, 70b/13, 71a/03, 71a/12, 71b/05, 72b/08, 72b/10, 72b/14, 73a/06, 73b/03, 73b/09, 73b/10, 73b/11, 73b/12, 73b/13, 74a/02, 74a/05, 74a/08, 74b/02, 74b/14, 75a/03, 75b/13, 76a/02, 76b/04, 77a/06, 77a/10, 77a/11,

77b/12, 78a/05, 79b/12, 80b/01, 80b/03, 80b/04, 80b/07, 81a/05, 81b/13, 82a/06, 82a/15, 82b/04, 83a/13, 83a/14, 83b/14, 84a/01, 84a/09, 85a/03, 85a/03, 85a/05, 85b/01, 85b/05, 85b/12, 86a/03, 86a/06, 86b/03, 86b/06, 86b/07, 86b/11, 86b/11, 86b/13, 86b/13, 88b/05, 88b/12, 89a/06, 89b/02, 89b/10, 89b/13, 89b/15, 90a/01, 90a/08

[=133]

bu (II): İşaret zamiri, bu.

b. 53b/11, 53b/11, 53b/12, 62a/03, 62a/03, 63b/09, 67b/01, 71b/11, 72b/11, 74a/09, 81b/10, 83a/02, 83b/04

b.+dur 55b/13, 56a/14, 70b/01, 78b/12, 78b/14, 80b/11, 84a/02, 86a/01, 88a/09, 88b/03

b.+nı 56b/11, 66a/14, 67a/08, 67a/15, 68b/15, 72a/15, 74a/08, 74b/02, 88b/02, 89a/15, 90a/02, 90a/04

b.+nda 61b/15

b.+ndan 89a/06

b.+nuñ 45a/03, 45a/07, 45a/13, 45b/01, 45b/03, 45b/07, 51a/07, 52a/11, 54a/04, 54a/12, 56a/07, 62a/01, 64a/09, 73a/06, 80b/08, 86b/14, 87a/01

b.+nuñla 89b/13, 90a/05

b.+ña 49b/12, 54a/02, 61b/11,
62a/04, 62a/12, 62b/11, 67a/08,
71b/06, 80b/01
b.+yıldı 62a/11, 82b/10, 89b/12
[=67]

buçuk: Yarım, yarı.

b. 65b/15
[=1]

bud: Hayvanların, arka bacaklarının
gövdeye bitişik olan dolgun, etli
bölümü.

b.+ı 49a/12
b.+ınuş 49a/09
[=2]

buğday: Buğday.

b. 64a/10
b.+dan 64a/09
[=2]

bugün: İçinde bulunulan gün.

b. 76b/12
[=1]

bul-: Bulmak.

b.-ınur 89b/08
b.-a 58a/03, 76a/02
b.-alar 70a/10, 70a/11, 78a/13
b.-amadılar 75b/13
b.-amadum 52a/05
b.-asın 47a/06, 51a/02, 51a/07,
54a/04, 63a/15, 65b/15, 67a/11
b.-dı 73a/06
b.-madı 73b/09, 74a/14, 82a/09

b.-madum 74b/01
b.-maga 78b/06, 89b/09
b.-mayalar 70a/10
b.-mayasın 63a/14
b.-maz 89b/03
b.-saydum 59b/03
b.-up 74a/10, 90a/04
b.-ur 69a/03
[=29]

bunca: Bu kadar, birçok.

b. 54b/02, 56b/08, 61b/15, 62a/07,
64b/15, 65a/01, 68b/15
[=7]

bunda: 1. Buraya. 2. Burada.

b. 47b/04, 62b/11, 86a/01, 86a/02
[=4]

bundan böyle: Artık, bundan sonra.

b. 83a/15, 89b/14
[=2]

bunlar: Bunlar.

b. 44b/06, 46a/01, 46a/03, 46a/06,
46a/14, 50a/06, 51b/13, 52a/02,
53a/08, 56a/07, 60a/14, 73a/01,
76a/09, 77a/02, 77a/04, 78a/07,
78b/13, 80a/01, 85a/10, 85a/12,
86b/01, 86b/02, 87a/09, 87b/01,
88a/02, 88a/15, 88b/04
b.+ı 44a/10, 47a/05, 47a/09,
52b/13, 58a/07, 58b/06, 58b/07,
61a/04, 61a/11, 61b/03, 68a/04,
80a/02, 86b/05, 86b/08

b.+a 46a/06, 47a/13, 51b/11,
52a/03, 52b/07, 53a/07, 60b/01,
67b/05, 79b/14, 79b/15, 85a/09,
85a/11, 85b/06, 86b/01, 86b/02,
88b/01, 88b/04

b.+da 44b/02

b.+dan 46a/05, 46a/14, 70b/13,
72a/14, 78b/12, 89a/10

b.+uñ 44b/04, 45b/13, 46a/01,
46b/01, 48a/11kadar.uñca,
48b/13, 52b/13, 54b/11, 61a/08,
72a/15, 76a/10, 77a/04, 85a/08,
85a/10, 85a/12, 85a/13, 88a/10

b.+uñla 80a/02, 86a/15

[=84]

bunlarsız: Bunlar olmaksızın.

b. 78b/10 (*krş. bunlarsuz*)

[=1]

bunlarsuz: Bunlar olmaksızın.

b. 71a/01 (*krş. bunlarsız*)

[=1]

buñ: Sıkıntı, gam, kasavet.

b. 52a/12

[=1]

burun: Burun.

b. 47a/03

b.+ı 45b/14, 46b/13, 49a/03

b.+da 44b/03

b.+um 74a/06

[=6]

buyruk: Emir, ferman.

b. 77b/06

b.+ıla 53a/08

b.+ın 80b/11

b.+uñ 77a/05

b.+uñı 77a/06

[=5]

b. *dut-*: Söz dinlemek, emre itaat etmek. 46a/11, 77b/04, 79a/12

[=2]

b. *tut-*: Söz dinlemek, emre itaat etmek. 62b/02

[=1]

buyur-: Emretmek, söylemek.

b. 64b/14, 73b/02, 75b/11

b.-a 47b/05

b.-alar 74b/06

b.-dı 50a/11, 51b/15, 58b/07,
72b/15, 73a/05, 74a/10, 75b/12,

75b/15, 77a/08, 77a/14, 79b/10,

80b/04, 80b/15, 81a/02, 83a/11

b.-ma 47b/06, 58a/08

b.-maya 86a/11

b.-mayalar 74b/07

b.-mayavuz 77b/05

b.-uñdurur 52b/07

b.-ur 73b/11

b.-ursa 72b/14

[=28]

bühtân (Ar.): yalan, iftira.

b.+dur 87a/11

[=1]

büyük (Ar.): Büyük.

b. 45b/07, 49a/09, 79b/06

b.+dür 45b/13

b.+ün 50b/04

[=5]

câhil (Ar.): Yeterli bilgisi olmayan,

bilmez.

c. 54b/08, 54b/08, 54b/10, 76a/08

c.+e 76b/15

[=5]

cân (Far.): Can.

c. 78b/13, 85a/12, 88b/04

c.+ı 52a/11

c.+ına 76a/07, 76a/08

c.+dur 85a/07, 85a/10

c.+um 57a/14

c.+uñ 83b/06, 88b/12

c.+uña 78b/08

c.+uñdan 83b/07

[=13]

câriye (Ar.): Para ile alınıp satılan,

üzerinde sahibinin her türlü
hakka sahip bulunduğu kız,
halayık.

c.+nüñ 62a/04

c.+sinüñ 82b/14

c.+siyle 82b/13

c.+ye 62a/01

c.+yi 62a/08, 62a/08

[=6]

cāsūs (Ar.): Casus

c. 76b/12, 78a/05

c.+1 76a/13

c.+um 76b/10

[=4]

cāzūluḡ: Cadılık, sihirbazlık,

büyücülük.

c.+dur 57b/06

[=1]

cedd (Ar.): Ata,cet.

c.+üm 52b/06, 56a/14, 82a/10

c.+üñ 72a/10, 81a/15

[=5]

cedel (Ar.): Kavga.

c.eyle-: Kavga etmek. 60b/12

[=1]

cefā (Ar.): Eza, eziyet, sıkıntı.

c. 67b/10

[=1]

cehd (Ar.): Çalışma, çabalama,

uğraşma

c. 90a/01

[=1]

c. *édil-*: Çalışma işine konu olmak.

48b/01

[=1]

c. *ét-*: Çalışmak, çabalamak.

50b/05, 53a/08, 53a/15, 67a/15

- [=4]
c. *eyle-*: Çalışmak, çabalamak.
48a/15, 55a/13, 57a/01, 58a/03,
60a/08, 60b/09, 65b/09, 75b/06,
88b/06, 85a/05, 89b/06
- [=12]
cehl (Ar.): Cahillik, cehalet.
c. 63b/04, 63b/05
c.+ile 54b/09
- [=3]
cem' (Ar.): 1. Toplu, bütün. 2.
Kalabalık, topluluk.
c. 83a/15, 83b/03
c.+uñ 87b/09
- [=3]
c. *ét-*: Toplamak, bir araya
getirmek. 89b/13
- [=1]
c. *eyle-*: Toplamak, bir araya
getirmek. 62a/07, 62a/07
- [=2]
cemî' (Ar.): Bütün.
c. 72b/10
- [=1]
cemmâzbân (Ar.): Deveci.
c. 74a/03, 74a/08, 74a/13, 74b/01
c.+a 74a/02
- [=5]
cenâze (Ar.): Cenaze töreni.
- c.+sine 48a/10
- [=1]
ceng (Far.): Savaş.
c. 68a/02
- [=1]
cennet (Ar.): Dinî inanışlara göre
imanlı, dünyada iyi işler yapmış
kimselerin öldükten sonra
sonsuz bir mutluluğa
kavuşacakları yer.
c. 59a/10
- [=1]
cerb (Ar.): Uyuzluk, uyuz hastalığı.
c. 50a/15 (*krş. cereb*)
- [=1]
cereb (Ar.): Uyuzluk, uyuz hastalığı.
c.+e 82a/02 (*krş. cereb*)
- [=1]
cesedî (Ar.): Bedenle ilgili, bedensel.
c. 88b/05
- [=1]
cevâb (Ar.): Yanıt, cevap
c. 59a/06, 62b/07, 71a/03, 76b/07,
85b/13
c.+ı 56b/09, 72b/12, 73a/01,
73b/06, 86a/01
c.+ına 61a/08
- [=11]

c. *vér-*: Cevaplamak. 56b/02,
58b/09, 58b/12, 62b/09, 63a/05,
69b/05, 77a/12, 79b/01, 85b/07
[=9]

c. *vérebil-*: Cevaplayabilmek.
60b/07
[=1]

cevher (Ar.): Bir şeyin özü, maya,
gevher.
c.+i 48b/10
[=1]

cezā (Ar.): Uygunsuz davranışlarda
bulunanlara uygulanan üzüntü,
sıkıntı, acı verici işlem veya
yaptırım.
c. 58a/11, 58b/02
c.+sı 80b/11
c.+ya 58a/12, 58a/14
[=5]

c. *ét-*: Cezalandırmak. 58a/14,
58b/02, 88b/14.
[=3]

c. *vér-*: Cezalandırmak. 58b/04
[=1]

cığan: Cimri, bahil, hasis.

c. 59a/15
c.+a 59b/02
[=2]

ciger (Far.): Akciğerlerle karaciğerin
ortak adı.
c. 47a/02
[=1]

cihân (Far.): Dünya, âlem, kâinat.
c. 48b/11, 66b/12, 77b/03
c.+1 57a/13, 63b/08
c.+a 51a/01
c.+da 54b/05, 54b/14, 90a/03,
90a/06
c.+uñ 52a/14, 59a/03, 88b/07
[=13]

cihâz (Ar.): Çeyiz.
c. *eyle-*: Çeyiz hazırlamak. 53b/04
[=1]

cins (Ar.): Tür, nevi.
c. 46a/05, 81b/03
c.+den 45b/11, 46a/01, 81a/13,
81a/13, 81a/14
c.+lerin 44a/12
c.+üñ 45b/11, 46a/15
[=10]

comard (Far.): Cömert.
c. 85a/09, 85b/02
[=2]

comardlıq: Cömert olma durumu.
c. 86a/06, 86a/07, 88b/08, 88b/14
(*krş. cömerdlik*)
c.+ı 86b/07
c.+ıla 85b/15

c.+ın 88b/02

c.+a 85a/15

c.+dur 81b/14, 85a/05

c.+larıyla 88b/07

c.+uğa 88b/12

[=11]

cömerdlük: Cömert olma durumu.

c. 85a/14, 85b/09, 86a/02, 86a/03,

88b/13 (*krş.comardlık*)

c.+dür 85a/13

c.+i 85a/08

[=7]

c. *eyle-*: Cömertlik yapmak. 78b/09

[=1]

cūd (Ar.): cömertlik, el açıklığı.

c.+uğ 51a/08

[=1]

Cühūd (Ar.): Yahudi, Çıfit.

c. 69b/08

c.+lar 86b/03

[=2]

cüvān-merd (Far.): Mert yaratılışı,

dürüst, emin.

c. 59b/02, 65b/05

[=2]

cüvān-merdlük: Mert olma, dürüstlük,

eminlik.

c. 65a/01, 84b/12, 84b/14, 84b/15,

84b/15

c.+üñ 85b/14

[=6]

cüzām (Ar.): Miskin hastalığı, lepra,

cüzzam.

c. 50a/15

[=1]

çābük (Far.): Çabuk, süratli.

ç. 63a/08

[=1]

çal-: Vurarak veya sürterek ses çıkartmak.

ç. 67a/06, 67a/11, 67a/12, 67a/13,

67a/13, 67b/15, 68a/12

ç.-arlar 67a/08

ç.-ma 67a/05, 68a/03

ç.-maya 67a/11

[=11]

çalıcı: Çalgıcı, saz çalan.

ç. 67a/03, 68a/11

ç.+lar 67b/03

[=3]

çalıcılık: Çalgıcılık.

ç. 67a/02, 67b/01

ç.+a 67b/05

[=3]

çalış-: Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak.

ç. 79a/05

[=1]

çāre (Far.): Bir sonuca varmak,
ortadaki engelleri kaldırmak için
tutulması gereken yol, çıkar yol,
çözüm yolu.

ç. 52a/05, 73b/09

[=2]

ç. *kıl-*: Çözümünü bulmak. 87a/01

[=1]

ç. *ét-*: Çare bulmak. 62a/06

[=1]

ç. *eyle-*: Çare bulmak. 61b/14

[=1]

çep (Far.): Solak.

ç. 49b/07

[=1]

çehre (Far.): Yüz, surat.

ç.+si 46b/08

[=1]

çek-: 1. Yükseltmek. 2. Kınından
çıkarmak.

ç.-di 69b/15

ç.-üp 55b/11

[=2]

çekiş-: Tartışmak.

ç.-me 68a/09

ç.-meye 87a/05

ç.-üp 64b/03

[=3]

celebi: Sahip, efendi.

ç. 69a/08

[=1]

çerāğ (Far.): Mum.

ç.+ın 63b/09

[=1]

çeri: Asker.

ç. 72b/05, 76a/03, 76a/03, 78a/01,
78a/03, 78a/06, 78a/08, 78b/03,
78b/07, 81a/13, 83a/05

ç.+ler 56b/08

ç.+nün 78a/03, 81a/14

ç.+ne 78a/07

ç.+si 56a/04, 56a/06, 81a/13

ç.+ye 77b/15, 78b/09, 83a/11

ç.+yi 75b/05

[=22]

ç. *şın-*: Asker bozguna uğramak.

78a/05

[=1]

ç. *tart-*: Asker çekmek, asker
toplayıp götürmek. 78a/01

[=1]

çevgān (Far.): Cirit oyununda atlıların

birbirine attıkları değnek.

ç. 51b/12

[=1]

çevlük: Girdap

ç. 52a/07

[=1]

çığır-: Davet etmek, çağırmak.

ç.-dı 64b/04
[=1]
çık-: 1. İçeriden dışarıya varmak,
gitmek. 2. elde edilmek,
sağlanmak. 3. Oluşmak, olmak
ç.-ıcak 63a/07
ç.-a 64a/06, 66b/14
ç.-ar 49b/02, 85b/05
ç.-dı 74a/06, 80a/14, 82b/14
ç.-dılar 83a/11
ç.-duğın 63a/10
ç.-duğ 62a/03
ç.-ma 73b/08
ç.-mamak 76b/04
ç.-masun 73b/06, 74a/13, 77b/01
ç.-up 66b/02
[=17]
ç.-ama-: Çıkamamak. 53b/03
[=1]
çıkır-: Birinin veya bir şeyin
çıkmasını sağlamak, çıkmasına
sebep olmak
ç.-ıcak 87b/04
ç.-a 87b/04
ç.-dılar 53b/10
ç.-uñ 57a/12
[=4]
çıkış: Çıkma işi.
ç.+da 87b/06

[=1]
çi (Far.): Ne.
ç. 57a/05, 57a/05
[=2]
çift (Far.): Tarlayı sürme işi, ziraat.
ç. 84a/07
[=1]
çift-sâlârlık (Far.): Çiftçilik.
ç. 84a/04
[=1]
çirkin (Far.): Kötü, çirkin.
ç. 46b/07, 46b/07, 53b/05, 53b/05
ç.+dür 46a/02
ç.+i 46a/02
[=6]
çirkinlik: Çirkin olma durumu.
ç.+e 46b/08
[=1]
çoban (Far.): Çoban.
ç. 66a/12, 66a/13, 66b/03, 66b/04,
80a/03
ç.+a 66a/13
ç.+lardan 50a/08
[=7]
çoğ: Çok, fazla.
ç.+dı 75a/02 (*krş. çok*)
[=1]
çok: Çok, fazla.
ç. 46b/06, 46b/09, 47a/14, 47b/04,
48a/05, 49b/07, 51b/15, 52a/10,

52a/11, 53a/02, 54a/01, 54a/13,
54b/01, 57b/14, 58a/02, 59a/09,
59a/09, 59a/10, 59a/10, 60b/02,
60b/02, 60b/11, 61a/14, 63a/04,
64a/04, 64a/05, 64a/06, 64a/13,
65a/11, 66a/12, 66b/15, 68b/14,
70b/11, 71a/01, 71b/14, 72a/03,
72a/09, 72b/05, 73a/03, 73a/05,
74b/01, 74b/14, 75b/15, 76a/02,
78b/02, 79b/10, 79b/11, 80a/12,
81a/10, 82a/10, 82a/11, 83a/08,
84a/14, 84b/01, 86a/04, 87b/07,
87b/13 (*krş. çoğ*)

ç.+dan 78a/04

ç.+dur 46b/04, 54b/01

[=60]

çöz-: Dügümlü, bağlı veya sarılı bir şeyi açmak.

ç.-düm 62a/11

[=1]

çü (*Far.*): Çün'ün hafifletilmiş şekli, gibi.

ç. 87a/04 (*krş. çün, çünki*)

[=1]

çün (*Far.*): Madem, gibi, -dığında, -ince.

ç. 44a/12, 45b/14, 47a/02, 47a/05,
47a/14, 47b/01, 48a/10, 48b/04,
48b/04, 48b/06, 49a/09, 49b/02,
49b/03, 49b/08, 50a/09, 50a/12,
50b/09, 50b/10, 51a/06, 51a/09,

51b/02, 51b/08, 52a/08, 52b/11,
53a/04, 53a/13, 53b/01, 54a/04,
54a/14, 54b/14, 54b/14, 55a/11,
56a/02, 56a/06, 56a/11, 56a/13,
56b/02, 56b/04, 56b/06, 56b/09,
57a/05, 57a/08, 57a/10, 57a/11,
59a/03, 59a/11, 61a/05, 63a/01,
63a/05, 63a/14, 63b/03, 64b/01,
65b/03, 66b/01, 66b/14, 67a/05,
67b/04, 68a/05, 68a/07, 68b/09,
68b/13, 69a/02, 69a/04, 69a/13,
70a/11, 71b/14, 73b/09, 74b/01,
75a/08, 77b/10, 78a/06, 78b/12,
82a/07, 83a/04, 83a/06, 83b/01,
84b/02, 85b/05, 86b/13, 87a/01,
87b/05, 89a/06 (*krş. çü, çünki*)

[=82]

çünki (*Far.*): Madem, -dığında, -ince.

ç. 89b/07 (*krş. çü, çün*)

[=1]

dād (*Far.*): Adalet, doğruluk.

d. 82a/04

[=1]

d. *vér-*: Kanunların saydığı hakları sahiplerine vermek. 81a/06

[=1]

dāğ (*Far.*): Kızgın demirle vücuda vurulan damga, işaret, nişan, dövme.

d. 46b/14

[=1]

daḥas (Ar.): Parmak uçlarında, tırnak
diplerinde çıkan dolama.

d. 50a/14

[=1]

daḥi: Dahi, bile, da/de.

d. 44a/08, 44b/07, 44b/14, 45b/15,
46a/02, 46b/10, 47a/03, 47a/06,
47a/08, 49a/01, 49b/02, 49b/07,
49b/13, 49b/15, 50a/01, 50a/01,
50a/01, 50a/02, 50a/03, 50a/04,
50a/04, 50a/13, 50b/04, 50b/08,
51b/03, 51b/10, 51b/10, 52a/02,
53a/07, 53a/07, 53a/11, 54a/10,
54a/10, 54a/12, 54a/15, 54b/08,
55a/12, 55b/07, 56b/10, 56b/13,
57a/03, 57a/04, 57b/08, 57b/09,
57b/10, 59a/11, 59b/03, 59b/13,
60b/12, 60b/13, 61a/15, 62a/05,
62a/07, 62a/10, 62a/15, 62b/04,
62b/08, 63a/07, 63a/07, 63a/14,
63b/03, 63b/13, 64a/06, 64b/02,
65a/09, 65b/05, 65b/06, 66a/04,
66a/08, 66b/14, 67a/01, 67a/15,
67b/02, 67b/04, 67b/07, 67b/08,
68a/15, 68b/05, 68b/09, 68b/14,
69a/04, 69a/12, 70a/12, 70a/14,
70b/03, 70b/14, 70b/15, 71a/01,
71a/03, 71a/06, 71b/04, 71b/07,
71b/12, 73a/07, 73a/09, 73a/10,
73a/13, 73a/14, 73b/04, 74a/04,

74a/07, 74a/13, 74b/01, 74b/05,
74b/14, 75a/03, 75a/04, 75a/07,
75a/09, 75b/09, 76a/14, 76b/08,
77a/05, 77a/09, 77a/12, 77a/15,
77b/06, 77b/09, 77b/11, 77b/13,
78a/15, 78b/04, 78b/05, 78b/06,
78b/11, 78b/13, 79a/02, 79b/05,
80a/13, 80b/12, 81a/02, 81b/01,
81b/03, 81b/05, 81b/08, 81b/11,
81b/11, 81b/13, 82a/02, 82b/03,
82b/12, 82b/14, 83a/05, 83a/07,
83b/15, 84a/11, 84a/15, 84b/05,
84b/06, 84b/13, 85a/05, 85a/06,
85a/15, 86a/01, 86a/01, 86a/03,
86a/05, 86a/07, 86a/08, 86b/06,
86b/07, 86b/08, 87b/12, 88a/12,
88a/14, 88b/01, 88b/09, 88b/10,
88b/12, 89a/01, 89a/15, 89b/08,
89b/14, 90a/02

[=174]

daḥl (Ar.): Girme, karışma.

d. *eyle-*: Karışmak, müdahale
etmek. 60b/07

[=1]

daḥ-: Bir şeyi başka bir yere uygun bir
biçimde tutturmak, iliştiirmek,
geçirmek.

d.-dılar 80b/10

[=1]

dānā (Far.): Bilen, bilici, bilgiç, âlim.

- d. 45a/01
[=1]
dāne (Far.): Tane.
d.+ņi 75b/01
[=1]
dānišmend (Far.): Bilgili, âlim.
d. 48a/06, 65b/10, 79b/09
[=3]
dānišmendlik: Âlimlik.
d.+den 61b/04
[=1]
dartma: Ölçülü, orantılı.
d. 44b/13 (*krş. tartma*)
[=1]
daşra: Dışarı, dışarıya.
d. 73b/06 (*krş. taşra*)
[=1]
da'vā (Ar.): İddia, sav. (*krş. da'vā*)
d. *eyle-*: İddia etmek. 85a/05,
85a/06
[=2]
da'vet (Ar.): Çağrı, çağırma.
d. *eyle-*: Çağırma. 61b/03
[=1]
da'vī (Ar.): İddia, sav.
d. 62b/06 (*krş. da'vā*)
d.+si 48b/14
- d.+sile 48b/14
[=3]
d. *ét-*: İddia etmek. 60b/13, 61b/10
[=2]
da'vīci: İddia eden, dava eden.
d. 62b/02, 62b/04
[=2]
da'vīle-: Dava etmek.
d.-e 62a/14
[=1]
dayaza: Teyze.
d.+sıdur 82a/12
[=1]
dāye (Far.): Bakıcı, dadı.
d.+lere 51b/05
d.+ye 53a/13
[=2]
dāyim (Ar.): Daim, devamlı, sürekli.
d. 46b/08, 55b/01, 66a/14, 70a/10,
78b/08, 81b/02, 84a/11, 86a/11,
86b/09, 86b/11, 86b/14, 87a/15,
87b/02, 89a/04
[=14]
dāyima (Ar.): Her vakit, sürekli
olarak.
d. 78b/08
[=1]
dē-: Söylemek, ifade etmek.

d. 61a/09, 61a/10, 62b/01, 62b/03,
72a/08
d.-di 53b/15, 54a/02, 61b/13,
62a/14, 69a/01, 72a/01, 72a/02,
72a/15, 72b/07, 73b/14, 74a/11,
77a/09, 77a/13, 79b/12, 80b/01,
80b/07, 80b/09, 81a/03, 82b/07,
87a/01
d.-digim 70b/06
d.-digüm 44b/05
d.-diler 51b/15, 52b/14, 85a/09,
86b/04
d.-diñüz 62b/08
d.-dügin 62b/07
d.-dük 49b/01, 88a/09
d.-düklerüm 49a/10
d.-düklerümi 47b/07
d.-düm 46b/05, 50b/03, 56b/06,
60a/09, 62a/09
d.-dünj 77a/11, 77a/12
d.-me 48b/01, 57b/08, 57b/10,
58a/03, 68a/04, 81b/05
d.-medüm 66b/04
d.-mekdür 72b/11
d.-meyedünj 63a/01
d.-mezsın 57b/08
d.-rdi 53b/12, 68b/13, 73a/08,
89a/14
d.-rdünj 69a/02
d.-rler 49b/12, 49b/13, 50a/02,
57b/03, 67a/08, 67a/09
d.-rlerdi 61b/09, 73a/14

d.-rlermi 81b/14
d.-rse 85a/14
d.-ye 56b/09, 77a/09, 88a/07
d.-yemeyesin 58a/04
d.-yeler 56b/09, 61a/11, 63b/02
d.-yesin 82a/03, 85b/14
d.-yicek 62b/01, 62b/13
d.-yüp 55a/02, 56a/11
d.-yüpdürürler 75a/12, 89b/07
[=84]

def'a (Ar.): Kez, kere.

d. 83b/04
[=1]

def' (Ar.): Savma.

d. eyle-: Savmak, savuşturmak.
47a/09
[=1]

deg-: Ulaşmak, erişmek, değmek.

d.-di 88b/04
d.-e 69b/01, 84a/08
d.-er 52b/09, 52b/10, 66a/15
d.-meye 69b/08
d.+endür 79a/12
[=8]

deger: Üstün nitelik, kıymet.

d.+ine 59b/06
[=1]

degin: Kadar, dek, değin.

d. 53a/01, 64b/09, 64b/15, 82b/05,
83b/14, 89b/12
[=6]

degir-: Eriştirmek, yetiştirmek,
ulaştırmak. (*krş. degür-*)

d.-señ 89a/02

[=1]

degirmi: Yuvarlak.

d. 44b/10, 44b/13, 45a/12, 45b/09,
49a/06

[=5]

degme: Herhangi bir, her bir.

d. 50b/05, 58a/15, 67a/14

[=3]

degül: Değil.

d. 45b/14, 52a/03, 52a/09, 53a/15,
56b/07, 59b/12, 61a/01, 63b/02,
67a/06, 67a/06, 69b/07, 70a/07,
72a/07, 76a/06, 76a/10, 79a/13,
82a/02, 86a/07

d.+di 72b/12

d.+dür 48a/02, 52b/08, 52b/10,
58a/13, 59b/10, 63a/09, 64b/12,
66b/15, 67b/04, 69b/03, 89a/06

d.+em 72b/02

d.+idi 81b/08

[=32]

degülimisse: Olmasaydı, olmamış
olsaydı.

d. 73a/15 (*krş. degülimisse*)

[=1]

degülmisse: Olmasaydı, olmamış
olsaydı.

d.+ydi 63b/06 (*krş. degülimisse*)

[=1]

degür-: Eriştirmek, yetiştirmek,
ulaştırmak. (*krş. degir-*)

d.-di 56b/02, 56b/09, 63a/01,
63a/02

d.-e 61b/08, 69b/11, 79a/13, 86a/11

d.-sün 90a/08

[=9]

dehlüz (Far.): Üstü kapalı, uzun ve dar
geçit.

d.+e 49b/08

[=1]

dek: Değin, kadar.

d. 64b/03

[=1]

delil (Ar.): Kanıt.

d.+dür 69a/14

[=1]

delü: Deli.

d. 49a/14

d.+nüñ 59b/01

[=2]

dem (Far.): 1. An, zaman. 2. Soluk,
nefes.

d. 76a/14

[=1]

d. *-be-dem:* Zaman, zaman. 52b/02,
60b/14, 69b/09

[=3]

d. *ur-:* Nefes almak, nefes çekmek,
üfleme. 82a/08

[=1]
demür: Demir.
d.+den 87a/03
d.+e 68b/08
[=2]
dên-: Söylenmek, sözü edilmek.
d.-di 82b/10
[=1]
deng (Far.): Hayran, şaşkın, ahmak.
d. *kal-*: Hayrette kalmak,
şaşakalmak. 75a/01.-
[=1]
d. *kal-*: Hayrette kalmak,
şaşakalmak. 85b/12
[=1]
denil-: Söylenmek, sözü edilmek. (*krş.*
dênil-)
d.-meyesi 48b/01
[=1]
dênil-: Söylenmek, sözü edilmek.
(*krş. denil-*)
d.-mişdür 69b/10
[=1]
denk: Çeyrek dirhem.
d. 64b/03, 64b/05, 64b/15
d.+den 64b/09
d.+i 64b/07, 64b/10
[=6]

değiz: Deniz.
d. 66a/02
d.+e 66a/01, 66a/04, 66a/06
[=4]
depelen-: Öldürülmek.
d.-e 71a/11
[=1]
depren-: Hareket etmek, harekete
gelmek, kımıldanmak,
sarsılmak.
d.-me 78b/06
d.-medi 62b/07
[=2]
depreş-: Hareket etmek, teprenmek.
d.-se 46b/12
[=1]
derc (Ar.): Toplama, biriktirme.
d. *ét-*: Toplamak, bir araya
getirmek. 89b/10
[=1]
derece (Ar.): 1. Basamak. 2. kerte,
rütbe.
d. 53b/10, 73a/06
d.+den 70b/02
d.+si 46a/15
[=4]
dergâh (Far.): Kapı mahalli, kapı
önü.
d.+ma 73a/09
d.+a 79b/09

[=2]

derhâl (Far.): Hemen, o anda, birden.

d. 64b/13, 74a/05, 77a/13, 83a/12,
87a/01

[=5]

deri: Cilt, ten.

d.+si 44b/11, 45a/06, 45a/14,
45b/02, 46b/14

[=5]

dêril-: Toplanmak, bir araya gelmek.

d.-di 66b/05, 72b/05

[=2]

deriğ: Dibi yüzeyinden veya ağzından

uzak olan.

d. 87a/07

[=1]

dermânde (Far.): Biçare, âciz.

d.+lere 86a/08

[=1]

ders (Ar.): Öğrencinin öğrenmek
zorunda olduğu bilgi.

d.+i 60b/02

[=1]

dervîş (Far.): Sufî, mutasavvîf, tarikat

ehli.

d. 87a/02, 87a/05, 87a/12, 88a/04,
89a/12

d.+lere 84b/10, 86b/07

d.+lerinden 88a/02

[=8]

dervîşlik: Tarikat ehli olma durumu,
sufilik.

d. 86b/08

[=1]

derzi (Far.): Terzi.

d.+ye 87b/02

[=1]

deste (Far.): Cinsleri aynı veya
birbirine yakın olan şeylerin bir
arada bağlanmış, demet,
bağlam.

d. 72b/06

[=1]

destûr (Far.): İzin, müsaade.

d. 87b/05

[=1]

devât (Ar.): Divit, kalem koymak için
uzun madeni sapı ve ucunda bir
de hokkası bulunan alet.

d.+lar 60a/14

[=1]

devlet (Ar.): Müstakil olarak idare
olunan hükümet ve ülkesi.

d. 82a/03

d.+e 69a/03

d.+i 69b/11, 69b/12, 81a/10

[=5]

dévşir-: Toplamak, derlemek, bir

araya getirmek. (*krş. dévşür-*)

d.-düm 54b/03

[=1]

deyü: Diye.

d. 72b/07 (*krş. déyü*)

[=1]

dëyü: Diye.

d. 56a/07, 56a/08, 56a/09, 63b/11,
65a/10, 66a/15, 71b/11, 74a/06,
74a/10, 86b/14 (*krş. deyü*)

[=10]

dévşür-: Toplamak, derlemek, bir

araya getirmek.

d. 69a/12 (*krş. dévşir-*)

d.-mege 69a/11

[=2]

dın-: Ses çıkarmak, söz söylemek.

d.-ma 60b/07

[=1] (*krş. dıñ-*)

dıñ-: Ses çıkarmak.

d.-madan 81b/10

[=1] (*krş. dın-*)

dik-: Biçilmiş veya yırtılmış kumaş,
deri, yara vb.ni iğneye geçirilmiş
iplikle tutturmak.

d.-mege 57b/12

[=1]

dil (I): 1. Konuşma, söz etme, ifade
etme. 2. Lisan.

d. 47a/06, 47a/07, 86a/04

d.+de 58a/10

d.+i 46a/08, 46a/10, 46a/12,
50b/13, 69a/13, 74b/09, 80a/06

d.+ile 47b/05.

d.+ince 68b/06

d.+ünj 88b/09

d.+ünjle 81b/04

[=15]

dil (II) (Far.): Gönül.

d.+ile 54b/07

[=1]

dile-: İstemek, arzu etmek, rica etmek.

d. 59a/04, 59a/05, 59a/07

d.-di 73a/05, 77a/09, 79b/08,
82b/15

d.-düm 67a/15

d.-me 59a/05, 59a/05, 68a/07,
75a/12

d.-medin 79a/12

d.-medügünj 47b/14

d.-mezler 88a/03

d.-mezsenj 82b/02

d.-mezsin 57b/07

d.-r 47a/15, 52b/02, 68a/12

d.-rdi 89a/14

d.-rler 88a/02, 88a/04

d.-rse 57a/14

d.-rseñ 47b/13, 47b/14, 60a/01,
69b/13, 84b/15
d.-rsiñ 64b/10
d.-rsüz 77b/05
d.-seler 61a/10
d.-ye 75a/13, 87b/05, 88a/02
d.-yelüm 76b/07
d.-yesin 44a/06
d.-yicek 59a/05
[=38]
d.-yügör-: Dilemek. 59a/14
[=1]
dilen-: Kendini acındırarak
insanlardan bir şey istemek,
sadaka istemek.
d.-mezdi 52b/12
[=1]
dilîr (Far.): Yürekli, cesur, yiğit.
d. 63b/12
[=1]
d. ol-: Cesur olmak, cesurlaşmak.
63b/14, 79a/10, 79a/11
[=3]
dilîrlik: Cesurluk, yiğitlik.
d. 85b/02
[=1]
d. êt-: Cesurlaştırmak, cesaret
vermek. 86a/10
[=1]
dillü: Dili olan.

d. 67a/04

[=1]

dilsiz: Dilsiz kalan, konuşamayan.

d. 46a/13, 68a/14

[=2]

dīn (Ar.): Tanrı'ya, doğüstü güçlere,

çeşitli kutsal varlıklara inanmayı
ve tapınmayı sistemleştiren
toplumsal bir kurum, diyanet

d. 60a/07, 60a/08, 60b/03, 61b/06,
86a/08

d.+den 59b/05

d.+i 64a/01, 86a/09

[=8]

dinç: Gücü ve sağlık durumu yerinde,
canlı, zinde.

d. 84a/08

[=1]

dīn-dār (Far.): Din inancı güçlü, din

kurallarına bağlı (kimse).

d. 60b/01, 65b/04

[=2]

dīn-dārlik: Dindar olma durumu.

d. 64a/10

d.+ıla 79a/05

[=2]

diñlen-: Dinlenmek, rahat etmek.

d.-e 54a/04, 83b/12

d.-mişlerden 47b/08

[=3]

diğücü: Fısıltı ile söylenen sözü sezdirmeyerek dinleyip sahibine ileten.

d. 57b/11
[=1]

dip: Oyuk veya çukur yerin en alt kısmı.

d.+i 49a/05
d.+in 47a/04
d.+inde 62b/15
[=3]

dirhem (Far.): 3,207 gramlık eski bir ağırlık ölçüsü

d.+le 64a/08
[=1]

diri: Canlı, hayatta.

d.+dür 54a/08
d.+sin 50b/06
d.+yidi 71b/09
[=3]

d. *ko-*: Yaşatmak, sağ bırakmak.

68b/13, 69a/02
[=2]

d.*misse*: diri iken. 56b/03
[=1]

d. *ol-*: Yaşamak, ömür sürmek.
81b/12
[=1]

dirîğ (Far.): Esirgeme.

d. *ıl-*: Esirgemek, vermezlik etmek. 78b/10

[=1]

d. *ıt-*: Esirgemek, vermezlik etmek. 50b/10, 54b/14, 78b/13

[=3]

diril-: Yaşamak, ömür sürdürmek.

d.-di 52b/15
[=1]

dirlik: Yaşayış, hayat, sağlık, geçim.

d.+dendür 64a/06
d.+inden 78a/11
d.+ünj 50b/14
d.+ünjle 53a/11
[=4]

diş: Diş.

d.+de 44b/03
d.+i 44b/13, 45b/06, 47a/04, 81b/09
d.+leri 49a/02
[=6]

dīv (Far.): Cin.

d. 65b/14
[=1]

dīvān (Ar.): Yüksek düzeydeki devlet

adamlarının kurduğu büyük meclis.

d.+ında 74b/15
d.+a 76b/03
d.+uñ 74b/07
[=3]

dīvānī (Ar.): Divan kaleminden çıkan
ferman, berat vb. belgelerde
kullanılmış olan yazı.

d. 80a/15

[=1]

dīvānlık: Defterdar.

d.+ın 77a/14

[=1]

dīze (Far.): Yağız at, siyah at.

d. 49a/15

[=1]

dizi: Herhangi bir bakımdan bir bütün
oluşturan şeylerin tümü, seri.

d.+sine 71a/15

[=1]

dizil-: Dizi durumuna getirilmek,
dizme işi yapılmak

d.-esin 71a/15

[=1]

doğ-: Dünyaya gelmek.

d.-dı 50a/11

[=1]

don-: Harareten kurumak.

d- mış 46b/15

[=1]

dost (Far.): Sevilen, güvenilen, yakın
arkadaş, gönüldaş.

d. 54a/08, 54a/09, 54a/10, 54a/13,
54b/04, 54b/04, 54b/06, 54b/06,

54b/08, 54b/09, 55a/05, 55a/08,

55a/09, 76b/13, 85b/03

d.+ı 54a/13, 54b/13, 55a/06

d.+ıdur 73b/04

d.+ını 54b/04, 54b/06

d.+ısın 73b/08

d.+a 57b/06

d.+dan 54b/01, 54b/06, 54b/08,

54b/10, 55a/03, 55a/10, 55b/07

d.+dur 54b/05

d.+lar 54a/10, 54a/11, 54a/12,

54b/11, 54b/13, 55a/11

d.+ları 54b/03

d.+lara 55a/01

d.+larum 55a/02

d.+laruñ 54b/04

d.+luğı 54b/09

d.+uñ 54b/01, 54b/02, 54b/14,

57a/01, 57a/02

d.+uña 55a/03

[=48]

d. *dut-*: Arkadaş edinmek. 54a/14,

54a/15, 55a/06

[=3]

d. *edin-*: Arkadaş edinmek. 54b/07

[=1]

d. *ıtut-*: Arkadaş edinmek. 54a/07

[=1]

dostlık: Dost olma durumu,
arkadaşlık, gönüldaşlık.

d. 55a/03, 55a/08, 55a/10, 55a/11,
56b/15, 57b/01, 73b/13, 82a/14,
83b/08 (*krş. dostluğ*)

d.+ı 55a/01

d.+a 55a/07

d.+lar 64a/04

d.+umuz 82b/01

[=13]

d. eyle-: Arkadaşlık etmek, arkadaş
olmak. 56b/14

[=1]

dostluğ: Dost olma durumu,
arkadaşlık, gönüldaşlık. (*krş.
dostlık*)

d.+a 83b/09

[=1]

dostrağ: Daha iyi dost.

d.+dur 55a/03

[=1]

dostsız: Dostu olmayan, arkadaşı
bulunmayan.

d. 54a/09, 54a/13

[=2]

dög-: Dövmek, canını acıtmak.

d.-erlerse 87b/15

d.-me 47b/05

[=2]

dögül-: Dövülmek.

d.-meyesin 68a/09

[=1]

dök-: Sıvı veya tane durumunda olan
şeyleri buldukları kaptan
başka bir yere boşaltmak.

d.-mege 68b/07

[=1]

dön-: 1. Değişmek, bozulmak, bir
hâlden başka bir hâle geçmek. 2.
Çevirmek. 3. Geri gitmek, geri
gelmek.

d.-di 73a/02

d.-er 46b/08

d.-mesin 52a/08

d.-üp 64b/08

[=4]

d-egen ol-: Değişmek. 46b/10

[=1]

döndür-: Döndürmek, çevirmek,
değiştirmek.

d.-me 84a/01

[=1]

döniş: Dönme işi, dönme.

d.+de 57a/10, 78b/02

[=2]

dördünci: Sırada üçüncüden sonra
gelen.

d. 70a/03, 82a/05

[=2]

dört: Üçten sonra gelen sayının adı.

d. 48b/08, 67a/14, 81b/01, 81b/01

(*krş. dörüt*)

d.+dür 48a/05

[=5]
dört yüz yetmiş beş: Dört yüz yetmiş
dörtten sonra gelen sayının adı.
d. 89b/14
[=1]
dörüt: Üçten sonra gelen sayının adı.
d. 62a/12 (*krş. dört*)
[=1]
döşek: Yatak.
d.+den 83a/02
d.+e 83a/02
[=2]
döyegen: Dayanıklı.
d. 49a/11
[=1]
du'â (Ar.): Tanrı'ya yalvarma, yakarış
için söylenen dinî metin.
d.+lar 53a/14
[=1]
d. *kül-*: Allah'a yakarmak,
yalvarmak. 61a/07
[=1]
dudak: Dudak. (*krş. tudağ, tutağ*)
d.+ı 46b/10, 46b/15
d.+ın 46b/13
[=3]
dün-himmetlik: Az gayretlilik,
isteksizlik.
d.+e 81b/05
[=1]

dut-: 1. Çevirmek, döndürmek. 2.
Bırakmak. (*krş. tut-*)
d.-a 58a/09
d.-dı 83a/14
[=2]
dügün: Düğün.
d.+inde 82a/11
[=1]
dükeli: Hep, cümle, hepsi, bütün,
herkes.
d. 46a/01, 46b/09, 48b/07, 50a/06,
50b/02, 50b/03, 51a/10, 56a/06,
56b/07, 57a/10, 57b/01, 58a/10,
58b/10, 63a/02, 69a/03, 70a/05,
71a/13, 72a/12, 72a/15, 73a/05,
74b/07, 75a/13, 76a/13, 78a/13,
80a/10, 84a/12, 84a/13, 85a/05,
85b/05, 86a/14, 86b/02, 87a/03,
89a/03, 89b/08
d.+müz 57a/08, 57a/08
d.+n 50a/12, 51b/13, 70b/13,
75a/13
d.+nden 67a/10, 69b/15, 70a/08,
72b/13, 86a/07, 87b/10
d.+ne 44b/04
d.+ni 75a/13
d.+nüj 47b/07, 79b/13
d.+sinden 67a/11
[=51]
dükkân (Ar.): Dükkân.
d.+ına 52b/13

- d.+a 64b/08
d.+da 64a/15
[=3]
- dükkân-dâr (Far.):** Dükkân sahibi.
d. 64b/02, 64b/04, 64b/08, 64b/11,
64b/13
d.+ıla 64b/01
d.+uğ 64b/06
[=7]
- Düldül (Ar.):** Hz. Muhammed'in Hz.
Ali'ye verdiği kır katır.
d. 49b/13
[=1]
- dün:** Gece.
d. 62a/02, 83a/15
[=2]
d. *buçuğı*: Gece yarısı. 82b/13,
83a/02
[=2]
- dünyâ (Ar.):** Dünya.
d. 60a/04, 60a/08 (*krş. dünyâ*)
d.+da 47b/08
d.+dan 56b/04, 59b/04, 59b/05,
60a/10
d.+ya 73b/09, 86a/09
[=9]
- dünyâlik:** Dünyada geçimi sağlayan
para, mal mülk gibi şeyler
d. 60a/02
- [=1]
- dünyâ(Ar.):** Dünya. (*krş. dünyâ*)
d.+da 72a/14
[=1]
- dürüş-:** Çalışmak, çabalamak. (*krş. dürüş-*)
d.-me 78a/14
[=1]
d.*ici ol-*: Çalışmak, çabalamak.
78b/01
[=1]
- dürlü:** Türlü, çeşitli.
d. 45b/12, 52a/13, 57b/14, 65a/11,
67a/06, 67a/11, 67a/11, 67a/11,
67b/07, 72a/03, 81b/06, 84b/09,
84b/09
d.+de 63b/13
d.+dür 44a/13, 46a/15, 63b/10,
86b/07, 89b/03
[=19]
- dürül-:** 1. Kıvrılıp silindir biçiminde
kendi üzerine sarılmak. 2.
Sarılmak, katlanmak.
d.-miş 72b/06
d.-mişle 73b/14
[=2]
- dürüst (Far.):** Doğru, düzgün.
d. 57b/03
[=1]
- dürüş-:** Çalışmak, çabalamak. (*krş. dürüş-*)

d. 72a/02, 90a/01

[=2]

düş: Cihet, yön, yol.

d. ol-: Rast gelmek, isabet etmek.
71b/06

[=1]

düş-: 1. Vaki olmak 2. Kapanmak, yapışmak. 3. İnnek, nazil olmak. 4. Yakışmak, ait olmak.

d.-di 52b/11, 56b/04, 62a/09,
64b/01, 71b/04, 74a/05, 82b/15

d.-e 51a/13, 63a/04

d.-meyesin 55b/04

d.-sün 71b/04

[=11]

düşenbih (Far.): Pazartesi günü.

d. 71b/15

[=1]

düşmān (Far.): Düşman.

d. 76b/13, 88b/11 (*krş. düşmen*)

d.+a 56b/15

d.+dan 51a/11

[=4]

düşmānlık: Düşman olma durumu.

(*krş. düşmenlik, düşmenlik*)

d.+a 83b/09

[=1]

d. *eyle-*: Düşmanca davranmak.
83b/08

[=1]

düşmen (Far.): Düşman.

d. 46a/04, 46a/12, 47a/11, 54b/01,

54b/08, 55a/04, 55a/14, 55a/15,

55b/06, 56a/03, 56a/04, 56b/14,

57a/02, 57a/03, 57a/04, 57a/04,

57a/05, 57a/06, 83b/10 (*krş.*

düşmān)

d.+den 51a/11, 55a/13, 55b/03,

55b/06, 55b/07, 56b/12, 56b/12,

56b/12, 57a/07

d.+e 55b/05, 57a/01, 57b/06,

58a/10, 83b/11

d.+i 55a/15, 55b/08, 55b/13,

56a/03, 56b/11, 75b/05

d.+inden 76b/01

d.+ine 54b/09

d.+le 55b/08, 55b/09

d.+ler 55a/12, 76a/12

d.+leri 54b/03

d.+üm 55b/13

d.+ümdür 82a/15

d.+üñ 55a/14

d.+üñce 57a/01

d.+üñe 55b/04

d.+üñle 54b/04

[=52]

düşmenlik: Düşman olma durumu.

d. 56b/14, 57b/01 (*krş. düşmānlık,*

düşmenlik)

d.+ı 55b/08

[=3]

d. *ét-*: Düşmanca davranmak
55b/15
[=1]

düşmenlik: Düşman olma durumu.
(*krş. düşmānlık, düşmenlik*)

d. *ét-*: Düşmanca davranmak
55b/04
[=1]

düşür-: 1. Meydana getirmek,
yaymak. 2. Zayıf bırakmak,
gücünü azaltmak.

d.-e 71a/05

d.-üp 61a/09

[=2]

düşvār (Far.): güç, zor

d. 86b/06

d.+dur 44a/06, 48b/13

[=3]

düz: Düzgün, eşit.

d. 44b/11, 45a/07, 46b/14

[=3]

düzen: Tertip, nizam.

d.+e 56b/02

[=1]

ebe: Büyükanne, nine.

e.+m 82a/12

[=1]

ecel (Ar.): Ölüm vakti, ömür
müddetinin sonu.

e. 69b/05

[=1]

ecelsiz: Ölüm vakti gelmeden.

e. 69b/05

[=1]

eczā (Ar.): Cüzler, parçalar, kısımlar.

e. 60a/13

[=1]

edā (Ar.): Verme, ödeme, yerine
getirme.

e. *ét-*: Yerine getirmek, ifa etmek.

72a/04

[=1]

edeb (Ar.): Terbiye, hayâ, güzel
ahlaklılık.

e. 51b/07, 52b/04, 53a/13, 87a/13,
88a/08

e.+in 71b/11, 86a/12

[=7]

edebile-: Yola getirmek, uslandırmak.

e.-meye 52b/06

e.-ye 52b/06

[=2]

edebsüz: Terbiyesiz, ahlaksız.

e. 45b/07

[=1]

edīb (Ar.): Edebî eser veren kimse,
yazar

e. 73a/11

[=1]

édin-: Kendini bir şeye sahip kılmak,
edinmek.

è. 75b/10

è.-di 76a/01

è.-e 79b/08

è.-esin 50b/10, 53a/08

è.-me 79b/02

[=6]

efraḡ (Ar.): Önü kıçından veya kıçı
önünden yüksek olan at.

e. 50a/02

[=1]

eger (Far.): Şayet, eğer.

e. 44a/05, 44b/05, 44b/06, 46b/10,
47a/02, 47a/10, 47b/09, 47b/12,
47b/14, 48a/02, 48b/09, 49b/14,
50b/03, 50b/05, 51a/12, 51b/02,
51b/04, 52b/04, 53a/05, 53a/09,
53a/12, 53b/02, 55a/05, 55a/06,
55a/08, 55a/14, 55b/06, 56a/08,
56b/01, 56b/07, 56b/08, 57a/02,
57a/03, 57a/03, 57a/14, 58a/12,
58b/02, 58b/11, 59a/07, 59a/11,
59a/14, 59b/06, 60a/01, 60a/04,
60a/09, 60b/04, 60b/06, 60b/06,
60b/08, 60b/11, 60b/13, 61a/04,
61b/04, 61b/07, 62a/10, 62a/10,
63a/04, 64a/03, 65a/03, 65a/04,
65a/07, 65a/07, 65a/09, 65a/11,
66b/08, 67a/02, 67a/12, 67a/12,

67a/13, 67b/02, 67b/04, 67b/07,
67b/13, 67b/15, 68a/01, 68a/13,
69a/05, 70a/05, 70b/02, 70b/04,
70b/05, 70b/08, 70b/14, 71a/08,
71a/12, 71b/13, 72a/14, 72b/14,
73a/15, 73b/02, 74b/10, 74b/13,
75a/10, 75a/15, 75b/02, 75b/05,
76a/07, 76b/05, 77b/07, 77b/12,
77b/14, 79a/01, 79a/03, 79b/01,
79b/03, 79b/04, 82b/02, 83b/03,
83b/05, 83b/07, 83b/07, 83b/13,
84a/05, 84a/08, 84a/12, 84b/14,
85a/02, 85b/01, 85b/07, 85b/08,
85b/11, 86a/15, 87a/07, 87a/10,
87b/12, 87b/15, 88a/01, 88a/07,
88a/13, 88b/12, 89b/05, 89b/05,
89b/06, 89b/14

[=134]

egerçi (Far.): Gerçi, her ne kadar,
vakıa.

e. 50a/09, 56a/03, 57a/13, 65b/03,
67b/12, 70a/14, 71a/14, 76a/04,
87a/08, 87b/10

[=10]

egri: Düz ve doğru olmayan.

e. 46b/13, 50a/01, 50a/03

[=3]

ehl (Ar.): 1. Topluluk, halk. 2. Erbap,
uzman.

e.+i 64a/13

e.+inden 59a/11

e.+ine 61a/07, 67a/08, 86a/07

- [=5]
e.-i *'ayāl* : Ev ahalisi, eşler ve çocuklar. 54b/15, 84b/08.
- [=2]
e.-i *beyt*: Hz. Muhammed'in kızı, damadı ve torunlarından oluşan ailesi. 71a/12
- [=1]
ejdeha (*Far.*): Türlü biçimlerde tasarlanan korkunç bir masal canavarı, ejder, dragon
e. 72b/05
e.+dan 57b/11
e.+ya 56a/05
- [=3]
ek-: Bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek.
e.-esin 84a/06, 84a/06
- [=2]
ëki: Birden sonra gelen sayının adı.
i. 44a/13, 44b/01, 47b/03, 49b/14, 49b/14, 49b/15, 52a/02, 53a/09, 54b/07, 54b/12, 55b/07, 57a/12, 57a/12, 57a/13, 58a/08, 58a/09, 58b/09, 59a/03, 62a/15, 63b/10, 63b/13, 66b/12, 67a/07, 67a/12, 67b/04, 70a/15, 75a/15, 76a/06, 76b/02, 77a/12, 77b/03, 78a/06, 78a/11, 79b/05, 80b/07, 81b/03, 82b/15, 84a/06, 84b/08, 86b/05,
- 86b/07, 86b/10, 87b/05, 89a/11, 89a/12, 89b/03, 90a/03, 90a/06
i.+den 56b/07
i.+dür 59a/14
i.+si 73b/04, 88b/05
i.+yi 70b/01
- [=53]
i. *ol-*: Sayı bakımından ikiye ulaşmak, ikileşmek. 53a/09, 57a/02
- [=2]
i. *eyle-*: İkiiletmek. 77a/06
- [=1]
ekil-: Ekme işi yapılmak.
e.-mesi 84a/05
- [=1]
ëkileyin: İkinci defa, ikinci kez.
i. 61a/13
- [=1]
ekin: Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum.
e. 77a/05, 84a/09
- [=2]
ëkinci: Tahıl yetiştirip satan kimse.
e. 84a/05
- [=1]
ëkinci: Birinciden sonra gelen kimse veya nesne.

- i. 44a/11, 47b/15, 48a/01, 57b/06,
59a/02, 59a/07, 70a/02, 81b/08,
82a/04, 85b/10
[=10]
- éki yüz:** Yüz doksan dokuzdan sonra
gelen sayının adı.
i. 81b/7
- ékiyüzlü:** Riyakâr
i.+den 57b/11
[=1]
- ékiyüzlülük:** Riyakârlık.
i. *ét-*: Riyakârlık yapmak. 57b/10
[=1]
- ekmek:** Ekmek.
e.+den 78b/09
[=1]
- ekse-:** Eksiltmek.
e.-r 64a/13
[=1]
- eksil-:** Azalmak.
e.-ür 83a/01
[=1]
- eksük:** Eksik.
e. *olmama-*: Her vakit ve her
fırsatta bulunmak. 48a/12
[=1]
- el:** El
e. 60a/06, 81a/04
e.+i 46a/10, 49a/07, 49a/15,
49b/14, 50b/13
- e.+in 74a/06, 75b/01, 81b/08
e.+inde 46b/15, 72b/07, 85b/11
e.+ine 66a/07, 66a/08, 87a/01
e.+iñde 57a/06
e.+iyle 63a/11, 81b/11
e.+üm 57a/13
e.+ümi 57a/12
e.+ün 79a/04, 88b/09
e.+ün den 80a/07
e.+üñe 68a/07
[=25]
- e. *şun-*: El uzatmak. 88a/06
[=1]
- e. *tarlığı*: Geçim sıkıntısı. 48a/05
[=1]
- e. *vér-*: Uygun gelmek, uygun ve
muvâfik olmak, uymak. 77b/13
[=1]
- e. *den қо-*: Elden bırakmak, terk
etmek, ihmal etmek. 60b/06,
90a/01.
[=2]
- e. *den vér-*: 1. elden çıkarmak,
tüketmek. 2. Başkasına vermek.
66a/01, 64a/12, 69a/10.
[=3]
- e. *e getir-*: Ele geçirmek, elde
etmek, 2. yakalamak, kazanmak.
54b/03, 73b/01, 75b/06

[=3]
e.e *gir-*: Ele geçmek, elde edilmek.
60a/04
[=1]
e.i *ër-*: Gücü yetmek. 84b/10
[=1]
e.i *tar ol-*: Maddi olarak sıkıntıda
olmak. 54b/14
[=1]
e.*inde ol-*: Egemenliği altında,
yetkisinde olmak. 59b/01
[=1]
e.*inde tut-*: Bir işin gerekliliklerini
yerine getirmek. 59b/11
[=1]
e.*inden gel-*: Becermek, yapmak.
47b/06, 47b/06.
[=2]
él: Memleket, vilayet, il.
è. 77b/11
[=1]
elbetde (Ar.): Şüphesiz, muhakkak.
e. 50b/07, 52b/10, 54a/08, 59a/15,
69b/01, 70b/06
[=6]
élçi: Elçi, sefir.
è. 56a/14, 56b/02, 56b/09, 72b/04,
72b/05, 82a/13, 82b/05
è.+nüñ 82b/09

è.+sine 72b/01
è.+ven 85b/07
è.+ye 83a/03
[=11]
elem (Ar.): Acı, üzüntü, dert, keder.
e.+üñ 51a/05
[=1]
elḥamdülillāh (Ar.): “Allah’a
hamdolsun, şükürler olsun.”
anlamında bir dua sözü.
e. 76b/08
[=1]
elif (Ar.): Arap alfabesinin ilk harfinin
adı.
e. 72b/09, 72b/11, 73a/01, 73b/15
e.+le 74a/05, 74b/04
[=6]
el-kıṣṣa (Ar.): Hülasa, hasılı, sözün
kısası.
e. 74a/08
[=1]
em-: Dudak, dil ve soluk yardımıyla
bir şeyi içine çekmek,
somurmak.
e.-se 46b/13
[=1]
emānet (Ar.): Birine geçici olarak
bırakılan ve teslim alınan kişiye
korunması gereken eşya, kimse
vb.

e.+ile 66b/11
[=1]
em̄in (Ar.): Güvenilir, güvenli.
e. 63b/14, 65a/13, 65b/03, 65b/04,
66b/11, 68b/04
[=6]
e. *ḳl-*: İnanırmak, emin hale
getirmek 71a/10
[=1]
e. *ol-*: 1. Güvenmek inanmak. 2.
Yüreğinde korku olmamak,
endişesiz olmak, mütereddit
değil, emniyet içinde olmak.
46a/14, 52a/14, 54a/06, 55b/01,
57b/14, 65b/12, 66a/09, 69a/06,
70a/02, 87a/02, 56b/12, 65b/09,
70a/15, 80a/06, 87a/04, 89a/03.
[=16]
em̄ir (Ar.): Bir kavim veya ülkenin
başı, reisi.
e. 58b/08, 69b/05
[=2]
e. *ü'l-mü'min̄in*: Müminlerin reisi,
halife. 69b/15
[=1]
endām (Far.): Vücut, beden.
e.+ına 46b/09
[=1]
endāze (Far.): Ölçü, mikyas.

e.+sini 57b/01
e.+yle 69a/12
[=2]
endişe (Far.): Düşünce, fikir.
e. 56b/03, 56b/04
e.+sinde 72b/10
e.+sinden 86b/14
[=4]
e. *ét-*: Düşünmek. 54a/11, 55a/13,
56b/09, 71a/09, 88b/14
[=5]
e. *eyle-*: Düşünmek 48b/05
[=1]
e. *ḳl-*: Düşünmek. 69b/01
[=1]
endişesiz: Düşünmeden.
e. 60b/04
[=1]
eḳek: Boyun.
e.+i 44b/13
[=1]
er: 1. Koca, erkek. 2. Asker.
e. 51a/03, 54a/02, 54a/03, 60a/02,
78a/09, 80b/03, 80b/04, 85b/06
e.+de 53b/01
e.+den 51a/09
e.+e 53a/15, 53b/05, 53b/09,
61b/12
e.+idi 55b/10

- e.+in 50b/12, 51a/08
e.+inden 47a/15
[=18]
- êr-:** Erişmek, yetişmek, ulaşmak.
ê.-di 64b/13, 77a/03
ê.-e 69b/05, 85b/04, 88a/11
ê.-esin 70a/12
ê.-ürdi 86b/03
[=7]
- ercel (Ar.):** Ayaklarında siğil olan (at).
e. 49b/13
[=1]
- eren:** Allah dostu kimse.
e.+leridür 85a/10
[=1]
- er görmiş:** 1. Dul. 2. Birden fazla erkekle ilişkisi bulunmuş köle kadın, cariye.
e. 51a/02
[=1]
e. *ol-*: Bakire olmamak, dul olmak.
47a/14
[=1]
- eriş-:** Yetişmek, ulaşmak, ermek. (*krş.*
eriş-)
e.-di 56a/07
[=1]
- êriş-:** Yetişmek, ulaşmak, ermek. (*krş.*
eriş-)
ê.-di 55b/10
ê.-e 69b/09, 71a/05
ê.-esin 75a/09
ê.-icek 78b/06
ê.-ür 78b/07, 86b/02
[=7]
ê. *-ügel-*: Gelip yetişmek, ulaşmak.
53b/07
[=1]
- erkân (Ar.):** 1. esaslar, destekler; direkler, sütunlar.
e.+ındadır 84b/14
e.+ındadurur 67a/02
[=2]
- erlik:** 1. Erkeklik. 2. Yiğitlik, kahramanlık, mertlik.
e. 53a/02, 71a/07, 80b/13
[=3]
- erliklü:** Bahadır, kahraman.
e. 45a/13
[=1]
- Ermeni (Far.):** Ermeni.
e.+nün 46a/10
[=1]
- êrte:** Sabah
ê. 78a/06
ê.+den 64b/15

[=2]
esdef (Ar.): Tırnağında illet ve kusur
bulunan at. (?)

e. 50a/01

[=1]

esen: Sağ salim, rahat, mesut, sıhhati
yerinde.

e. 68a/09

[=1]

esir (Ar.): Tutsak.

e. 53b/06

e.+i 81a/14

e.+idür 53b/02

e.+lere 59a/02

e.+ümdür 82a/03

[=5]

esirge-: Korumak, himaye etmek.

e. 84b/04

[=1]

esirgenci: Esirgenmeye, korunmaya
muhtaç, esirgenen.

e. 59a/15

e.+dür 59b/01

[=2]

eski: Önceki, sabık.

e.+den 54a/15

e.+sin 54a/15

[=2]

esle-: Dinlemek, kabul etmek, itaat
etmek.

e.-medi 80b/05, 81a/01, 81a/02

e.-mezse 80b/06, 81a/03

e.-yemi 80b/05

[=6]

esrâr (Ar.): Herkese açık olmayan
gizlilikler, sırlar

e. 60a/12

[=1]

esri-: Sarhoş olmak, kendinden
geçmek.

e.-yüp 68a/05

[=1]

esrük: Sarhoş.

e. 82a/06

e.+lerünj 68a/11

[=2]

êşidici: Duyan, dinleyen.

è.+de 61a/04

[=1]

êşit-: Duymak.

è. 58b/09, 79a/15

è.-di 74a/12, 74b/02, 75a/01

è.-dim 83b/09

è.-dügin 68a/15

è.-düm 50a/07, 53b/06, 55b/09,

57a/10, 64a/15, 66a/11, 71b/04,

71b/15, 72a/10, 73a/07, 75b/08,

76b/01, 77a/07, 80a/11, 81b/11,

82a/09, 85b/06, 86b/02, 88a/04,

89a/10, 89b/11

è.-dünüz 77a/03

è.-eler 76a/14

è.-esin 60b/04

è.-icek 72b/01

è.-me 48b/01

è.-mek 57b/07, 63a/09

è.-meyecegi 48b/01

è.-tüm 86b/10

è.-üp 47b/08, 58b/14

[=39]

èşitdür-: Duymasını sağlamak,
ışittirmek.

è.-me 57b/07

[=1]

et: İnsanlarda, hayvanlarda deri ile
kemik arasındaki kas ve yağdan
oluşan tabaka.

e.+den 78b/09

e.+i 45a/02, 45a/11

e.+inden 75b/04

[=4]

ét-: Yapmak, kılmak, eylemek.

è. 54b/10, 55b/08, 60b/08

è.-di 44b/04, 58a/14, 62b/07,
63a/11

è.-düm 57b/10, 62b/09, 77b/07

è.-e 63a/11, 63b/15, 64a/01,
68b/04, 78a/09, 84a/15

è.-eler 74b/13

è.-erdi 56a/14

è.-erem 74a/11, 74a/11

è.-erse 64a/01, 64a/03, 69a/02,
84a/14

è.-erseñ 72a/15

è.-ersin 55b/09, 55b/12, 58b/08,
75a/06, 78a/04

è.-esin 75b/06, 84b/02, 88b/02

è.-eydi 58b/12

è.-eyim 75b/11

è.-me 48b/01, 61a/14, 74b/13

è.-mege 81a/15

è.-meseñ 74b/14

è.-meye 54b/09, 65a/10, 87b/08

è.-señ 66b/07

è.-sün 52b/01

[=45]

è.-eme-: yapamamak, yeterli
olmamak. 75a/03, 78b/12

[=2]

è.- miş ol-: Yapmak, yerine
getirmek. 66a/11

[=1]

etek: Giysinin belden aşağıda kalan
bölümü.

e.+i 60b/03

[=1]

etlü: 1. Eti çok olan. 2. Dolgun, kalın.

e. 45a/05, 45a/09, 49a/09

[=3]

etmek: Ekmek.

e. 89a/13

e.+üñ 78b/13

[=2]

eṭrāf (Ar.): Bir yer veya şeyi kuşatan,

çevreleyen yerler, çevre

e.+ına 44b/05

[=1]

ev: Ev.

e. 47b/09, 47b/09, 48a/02, 48a/07,

82a/15, 82a/15

e.+de 51a/06, 53b/01, 71b/10

e.+den 53b/03, 76b/04

e.+e 68a/10

e.+i 58a/09

e.+idür 83b/01

e.+in 83b/01

e.+inde 63a/03, 77b/01

e.+inden 77b/01

e.+ine 53b/08, 77a/13

e.+iseñ 53a/09

e.+üñ 66b/13, 66b/15

e.+üñde 66b/15

e.+üñe 68a/09, 77a/13

[=26]

évv-: Acele etmek.

è.-me 79a/07

è.-mek 48a/02

è.-meye 88b/14

[=3]

évecek: Aceleci.

è. 61b/05

[=1]

ever-: Evlendirmek.

e.-esin 53a/06

e.-me 53a/10

[=2]

évici: Aceleci.

è. 60b/10, 78a/04

[=2]

evliyā (Ar.): Veliler, Allah dostları.

e. 87a/07

[=1]

evvel (Ar.): Birinci, ilk önce.

e. 44a/11, 44b/01, 44b/08, 45b/10,

46b/06, 48a/03, 48b/15, 49a/02,

50a/13, 51b/05, 53b/03, 53b/12,

58a/13, 59a/04, 66b/13, 68b/09,

70a/02, 70b/07, 75a/14, 79a/05,

79a/06, 80b/04, 84b/15, 85b/09,

86b/03, 88a/04

e.+imüzdür 58a/14

e.+in 79a/07

e.+inde 60b/07, 72b/08

[=30]

evvelīn (Ar.): Evvelkiler, evvel gelen

insanlar, eski zaman adamları.

e. 59b/03

[=1]

evvelki: Önceki.

e. 81a/02

[=1]

éy: Hey, ey

è. 50a/09, 50a/11, 51b/04, 52a/01,
52a/12, 53b/01, 54a/07, 55a/13,
57a/15, 58a/12, 58b/08, 59b/02,
59b/09, 59b/15, 62a/05, 62b/02,
62b/08, 63a/14, 63b/02, 65a/02,
65a/06, 66a/14, 66b/05, 69a/02,
69b/05, 69b/15, 72a/10, 72b/13,
73b/11, 74b/10, 75a/08, 75a/10,
75b/14, 77a/03, 77a/11, 77b/02,
77b/07, 79a/03, 81a/12, 81b/03,
82b/05, 83a/04, 83a/07, 84a/02,
87a/06, 88b/06, 89b/02, 89b/10

[=48]

eyegü: Kaburga kemiği.

e.+leri 47a/01

e.+si 50b/04

[=2]

eyit-: Demek, söylemek, ifade etmek.

e. 50a/10, 56b/03, 60b/02, 61a/05,
61a/06, 61a/08, 61a/10, 61b/14,
62b/03, 66b/08, 67b/09, 67b/15,
68a/01, 68a/02, 68a/06, 72b/01,
72b/14, 79a/15, 82b/12, 85b/09,
85b/14 (*krş. eyüt-, it-*)

e.-di 50a/08, 50a/10, 50a/10,
51a/01, 52a/01, 52a/02, 52b/14,
53b/07, 53b/09, 53b/12, 53b/13,
53b/13, 53b/14, 53b/15, 54a/02,
54a/10, 54b/03, 55b/11, 55b/12,
56b/10, 58b/07, 58b/09, 58b/10,
58b/12, 58b/13, 61b/11, 61b/11,
61b/11, 61b/12, 61b/13, 61b/14,

61b/15, 62a/06, 62a/12, 62a/13,
62a/14, 62b/02, 62b/03, 62b/05,
62b/06, 62b/08, 62b/09, 62b/10,
62b/11, 62b/12, 64b/02, 64b/02,
64b/14, 64b/14, 65a/02, 66b/04,
68b/15, 69a/01, 69b/02, 69b/04,
69b/15, 71b/09, 72a/14, 72b/01,
72b/13, 72b/14, 72b/15, 73a/14,
73b/01, 73b/03, 73b/05, 73b/05,
73b/07, 73b/11, 73b/12, 74a/02,
74a/13, 74b/02, 75a/05, 75a/05,
75a/06, 75a/07, 75a/07, 75b/09,
75b/10, 75b/14, 76b/10, 77a/02,
77a/09, 77a/11, 77b/02, 79b/10,
80b/04, 80b/06, 80b/06, 80b/08,
81a/02, 81a/02, 81a/03, 82b/03,
82b/05, 82b/11, 83a/14, 83b/02,
85b/13, 85b/14, 86b/15, 86b/15,
87a/02, 87a/12, 89b/01, 89b/01,
89b/09

e.-diler 52b/13, 74a/07, 85b/13

e.-düm 45b/10, 56b/05, 62a/06,
83a/01

e.-dün 62b/14

e.-e 86a/01

e.-eler 61a/10

e.-elüm 73b/02

e.-eyim 72b/14, 74b/03, 85b/13

e.-gil 62a/15

e.-me 66b/08, 68a/03

e.-medüm 86a/14

e.-medün 62b/13

e.-mege 67a/07
e.-mezse 85b/11
e.-señ 66b/08
e.-ti 73b/04, 85b/09
e.-tiler 85b/09
e.-ünj 57a/14, 58b/10
e.-üpdürürler 48a/04, 48a/08,
48b/11, 48b/13, 49a/02, 50b/13,
52b/05, 54b/12, 59a/02, 59a/15,
63b/05, 64a/13, 66a/07, 67a/14,
68a/14, 68b/04, 85a/14
e.-üptururlar 57a/05, 79a/10
e.-ür 48a/04, 56b/10, 57b/13,
63b/04, 64b/13, 72a/04
e.-ürdi 53b/11, 66a/14, 68b/12,
73a/08, 73b/09, 83b/11
e.-ürler 56a/06
e.-ürlerdi 83b/10
e.-ürse 85b/11
[=190]
e. -eme-: Söylememek. 89b/03
[=1]
e.-ivér-: Söyleyivermek. 64b/14
[=1]
e. -miş ol-: Söylemek, demek, dile
getirmek 86a/02
[=1]
eyle: Öyle, o hâlde, o kadar.
e. 56b/13, 74a/11, 75a/07, 82b/07,
83b/04
[=5]

eyle-: Yapmak, etmek.
e. 48b/02, 65b/05, 66a/09, 66b/07,
66b/15, 67a/01, 67b/14, 79a/14,
84a/09
e.-dügüñi 70a/06
e.-dük 83a/10
e.-dünj 64b/15
e.-me 67b/06, 67b/07, 75b/05,
80a/08
e.-r 49b/07, 89b/01
e.-rsem 46b/01
e.-señ 74b/13
e.-ye 78b/11
e.-yesin 80a/08
e.-yüpdürürler 85a/07
[=23]
eylik: İyilik. (*krş. eyülik, eylük*)
e.+idür 66b/12
[=1]
eylük: İyilik. (*krş. eyülik, eylik*)
e. 59a/01, 69b/11, 85b/04
e.+den 57a/09, 88a/12
e.+e 85b/04
e.+ine 55b/05, 69b/01
e.+ünj 47a/12
[=9]
e. *bil-*: Kendisine yapılan iyiliği
unutmamak 54b/13
[=1]
e. *ét-*: İyilik yapmak. 79b/14
[=1]

eyü: İyi.

e. 45b/12, 47b/05, 48a/02, 48a/09,
48b/10, 48b/10, 50b/13, 51b/05,
54b/07, 55b/05, 57b/02, 57b/02,
61a/15, 66a/13, 67b/14, 69b/03,
71a/11, 72a/07, 78a/09, 81b/10,
83a/06, 84b/01, 84b/09, 84b/11,
48b/13, 50b/09

e.+den 68b/08, 89a/07, 89b/10

e.+dür 49a/12, 49a/13, 49a/13,
49a/14, 49b/01

e.+leri 54b/07

e.+si 46b/01, 49a/15, 49b/01

e.+sin 70b/11, 84a/07

[=40]

eyülik: İyilik. (*krş. eylik, eylük*)

e.+le 54b/07

[=1]

eyüt-: Demek, söylemek, ifade etmek.

(*eyit-, it-*)

e.-düm 56b/11, 62a/05

[=2]

faḥır (Ar.): Övünme. (*krş. faḥır*)

f.+dur 56a/01

[=1]

faḥr (Ar.): Övünme. (*krş. faḥır*)

f.+1 56a/07, 56a/08

[=2]

fâi'de-mend (Far.): Menfaat elde

eden, karlı.

f. 60a/01

[=1]

faḫīḥ (Ar.): Fıkıh âlimi.

f. 73a/11

[=1]

faḫīr (Ar.): Yoksul

f.+ler 85a/11

[=1]

fāl (Ar.): Fal.

f. aç-: Bakla, su, iskambil vb.ne
bakarak gelecekte olacak şeyleri
anlamaya çalışmak. 60a/05

[=1]

fāriḡ (Ar.): Vazgeçmiş, çekilmiş.

f. ol-: Vazgeçmek, feragat etmek.

57a/06, 89a/10

[=2]

farīza (Ar.): 1. Farz, Allah'ın emri. 2.

lazım, vacip, gerek.

f.+lardan 87b/09

f.+lardandır 76b/14

[=2]

farḫ (Ar.): Bir kimse veya nesnenin

bir başkasıyla karıştırılmamasını
sağlayan ayrılık, benzer şeyleri
birbirinden ayıran özellik,
başkalık, ayırım, nüans.

f. 81a/09, 85b/15

[=2]

- f. *eyle-*: Ayırt etmek, farkına varmak. 79a/09
[=1]
- Fârs (Ar.)**: İran'ın güneybatısında yaşayan halk veya bu halkın soyundan olan kimse.
f. 75b/08 (*krş. Pârs*)
[=1]
- farz (Ar.)**: Müslümanlıkta, özür olmadıkça yapılması zorunlu, yapılmaması günah sayılan ibadet.
f. 53a/14
f.+dur 83b/05
[=2]
- faşıl (Ar.)**: 1. Bölüm, kısım, bap, fasıl.
2. Mevsim. (*krş. faşl*)
f. 61b/04
f.+da 67b/11, 67b/12, 89b/11
[=4]
- fâsid (Ar.)**: Fesada uğramış, bozulmuş, bozuk.
f. *ét-*: Bozmak, kötü kılmak.
59a/01
[=1]
- faşîh (Ar.)**: Açık ve düzgün bir biçimde
f. 61b/01
- [=1]
- faşl (Ar.)**: 1. Bölüm, kısım, bap, fasıl.
2. Mevsim. (*krş. faşl*)
f. 60b/11
f.+1 86a/06
f.+ıydı 66b/02
[=3]
- fâyda (Ar.)**: Yarar, fayda. (*krş. fâyide*)
f. *toḳun-*: Yararı dokunmak.
[=1]
- fâyide (Ar.)**: Yarar, fayda. (*krş. fâyide*)
f. 58b/13
f.+leri 71a/05
f.+si 52b/10, 68a/11
f.+sin 86a/11
[=5]
- f. *gör-*: Yarar sağlamak, kâr elde etmek. 69b/09
[=1]
- fâzıl (Ar.)**: Erdemli, faziletli.
f. 73a/14, 73b/10, 76a/04
f.+larıdı 73b/04
[=4]
- fażl (Ar.)**: Erdem, fazilet.
f.+ıla 78b/02
[=1]
- fażl u kerem (Ar.)**: İyilik, yardım ve elaçıklığı.

f.+i 75a/02
[=1]
feh̄m (Ar.): Anlayış, idrak.
f. 61b/05
f.+i 46a/13
f.+idür 79a/06
[=3]
f. *ét-*: Anlamak, idrak etmek.
72a/10
[=1]
felek (Ar.): Gök, sema.
f. 89a/03, 89a/05
f.+den 89a/04
[=3]
fenn (Ar.): Sanat, beceri, bilgi.
f. 59b/14
f.+dür 59b/11
f.+i 59b/11
[=3]
fer' (Ar.): dal, budak.
f.+ini 63b/04
[=1]
ferāgat (Ar.): Rahat bir şekilde,
müsterih.
f. 86b/13
[=1]
ferah (Ar.): Kalp, gönül, iç vb.nin
sıkıntısız, tasasız olma durumu.
f. *ol-*: Gönlü rahat olmak. 76b/13
[=1]

ferestün (?): Bir çeşit kusuru ve illeti
bulunan hayvan.
f. 50a/01
[=1]
ferişt̄eh (Far.): Melek.
f.+ler 85a/13
[=1]
fermān (Far.): 1. Emir, buyruk, irade.
2. Buyruk altında.
f. 77b/03, 77b/09, 81a/08, 81a/09
f.+ı 72a/12, 77a/10, 78a/08, 80a/10,
81a/09
f.+ıdı 81b/03
f.+ına 70a/04
f.+lar 77a/10
f.+uñ 72a/13
f.+uñı 80a/09
[=14]
fermānsızlık: İtaatsizlik. (*krş*
fermānsuzlık)
f. 77b/05
[=1]
fermānsuzlık: İtaatsizlik. (*krş*
fermānsızlık)
f. *ét-*: Söz dinlememek, emre itaat
etmemek 47b/06
[=1]

fermānumsuz: Emrim, buyruğum

olmadan.

f. 72a/14

[=1]

ferrāşlık: Daire hizmetkârlığı (*krş.*

ferrāşlık)

f.+a 45b/08

[=1]

ferrāşlık: Daire hizmetkârlığı (*krş.*

ferrāşlık)

f. 80a/04

[=1]

feryād (Far.): Haykırış, çığlık.

f. *ét-*: Yüksek sesle haykırmak.

80b/03

[=1]

fesād (Ar.): Bozukluk, karışıklık.

f.+a 60b/08, 64a/04

[=2]

f. *çop-*: Karışıklık çıkmak. 47b/04

[=1]

feth (Ar.): Bir şehri ele geçirme, zapt

etme.

f. *ét-*: Bir şehri ele geçirmek, zapt

etmek. 56a/03

[=1]

fetḳ (Ar.): Fıtık hastalığı.

f. 50b/01

[=1]

fetvā (Ar.): İslam hukuku ile ilgili bir

sorunun dinî hukuk kurallarına göre çözümünü açıklayan belge.

f.+sın 86a/11

[=1]

fevt (Ar.): Bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, elden çıkarma, kaçırma.

f. *eyle-*: Kaçırarak, yitirmek, kaybetmek. 84a/09

[=1]

f. *ol-*: Yitirmek, kaçırarak, kaybetmek. 72a/02, 75a/13

[=2]

fiḳh (Ar.): İslam hukukunda din ve dünya işleri ile ilgili ana kaynaklardan yararlanarak konulmuş olan kuralların bütünü.

f.+dan 60b/08

[=1]

fiḡān (Far.): İztırapla bağırma, haykırma, feryat.

f. *ét-*: Feryat etmek, haykırmak.

60b/15

- [=1]
fi'il (Ar.): Hareket, davranış.
 f.+de 46a/07
 [=1]
fiillü: Davranışlı.
 f. 46a/11
 [=1]
fikir (Ar.): Düşünce, düşünme. (*krş.*
fikr)
 f. 87a/11
 f.+deydi 75a/03
 [=2]
fikr (Ar.): Düşünce, düşünme. (*krş.*
fikir)
 f. 87a/10
 f.+i 72a/09
 f.+ine 74b/04
 [=3]
 f. *édici ol-*: Düşünmek. 88b/07
 [=1]
 f. *ét-*: Düşünmek. 80b/01, 77a/12,
 79a/07, 77a/12
 [=4]
 f. *eyle-*: Düşünmek. 60b/08, 79b/01
 [=2]
fi'l (Far.): Fil.
 f. 72b/02
 [=1]
fi'l-cümle (Ar.): Nihayette, sonunda.
- f. 72a/12
 [=1]
fi'l-hâl (Ar.): Bu anda, hemen, şimdi.
 f. 61a/01
 [=1]
firâk (Ar.): Ayrılık.
 f. 67b/09
 [=1]
firâset (Ar.): Hızlı anlayış, zihin
 uyanıklığı.
 f.+ile 44a/09, 44b/08
 [=2]
fuḥş (Ar.): Edebe aykırı hareket.
 f. *söyle-*: Çirkin söz söylemek,
 sövmek. 81b/10
 [=1]
furşat (Ar.): Uygun zaman, elverişli
 durum, vesile, fırsat.
 f. 76b/09
 [=1]
 f. *bul-*: Uygun, elverişli zaman
 bulmak. 76a/12, 80b/02
 [=2]
fuzûl (Ar.): Lüzumsuz, fazla şey veya
 söz.
 f. 67b/01
 [=1]
fuzûllük: Lüzumsuzluk.

f. *ét-*: Yerli yersiz konuşmak.

68a/06

[=1]

fülân (Ar.): Falan, filan.

f. 65a/10, 74a/12, 75a/05, 76b/11,

82b/12, 82b/12, 82b/13, 85b/07

f.+dur 53b/11, 53b/12

[=10]

ğaddâr (Ar.): Acıması olmayan,

başkalarına haksızlık eden,
merhametsiz.

[=1]

ğâfillik: Aymazlık.

g. 48a/01

[=1]

ğâfil (Ar.): Aymaz.

g. 83b/07

g.+dür 83b/10

[=2]

g. *ol-*: Gaflette bulunmak, gaflete

düşmek, ne yapacağını

düşünmeyip ihmal etmek.

46b/06, 48a/01, 55a/02, 55b/03,

57b/12, 68b/06, 71b/01, 76a/05,

78a/06

[=9]

g. *olmuş ol-*: Gaflette bulunmak,

gaflete düşmek. 83b/07

[=1]

g. *ur-*: Yapılması gerekeni

farkedemeyip gerektiği gibi

davranmamak. 57b/03

[=1]

ğaflet (Ar.): Aymazlık.

g. 77b/10

[=1]

g. uyhusından uyan-: Kendine

gelmek, gaflet hâlerinden

kurtulmak. (81a/07

[=1]

ğâh (Far.): Bazı, ara sıra.

g. 46b/08 (*krş. geh*)

[=1]

ğalaṭ (Ar.): Yanlış, yanılma.

g.+dan 66a/09

[=1]

ğâlib (Ar.): Galebe eden, üstün gelen.

g. *ol-*: 47a/07, 51a/01, 51a/01,

55b/15, 56a/02, 82b/09

[=6]

gamgīn (Far.): Kederli, tasalı,

hüzünlü.

g. 62b/08

[=1]

ğammāzlık: İspiyonculuk.

g. 85b/11

[=1]

ġanīmet (Ar.): 1. Çalışmaksızın elde edilen şey, emeksiz kazanç. 2. Düşmandan alınan mal.
g. 57a/04, 84b/10
g.+dür 57a/08, 76b/09
[=4]

ġarāyib (Ar.): Garībeler, şaşılacak tuhaf şeyler, işitilmemiş, duyulmamış olaylar.
g. 71a/01
[=1]

ġaraż (Ar.): Amaç, maksat.
g. 60b/06, 82b/02
g.+ı 72a/04, 82b/10
g.+a 70a/14
g.+çun 65a/15
g.+um 86a/14
g.+uñ 68a/12, 78a/12
g.+uñ1 60b/09
[=10]

ġarb (Ar.): Batı
g. 63b/08, 63b/08
g.+a 63b/07
g.+dan 63b/07
[=4]

ġarīb (Ar.): Zavallı, âciz.
g.+lerden 84b/05
[=1]

ġarīzī (Ar.): Yaratılıştan var olan, hilkatten gelen.
g.+dür 89b/04
[=1]

ġarġ (Ar.): Batma, boğulma.
g. *ol-*: Suya batmak. 52a/08, 52a/09
[=2]

ġarre (Ar.): Gururlu, kibirli, kendini beğenmiş kimse.
g. *ol-*: Gururlanmak, kibirlenmek. 69a/03
[=1]

ġavġā (Far.): Kavga.
g. *eyle-*: Birbiriyle atışmak, dövüşmek. 64b/10
[=1]

ġāyet (Far.): Son derece
g. 53b/14, 73a/11
[=2]

ġāyib (Ar.): Kaybolan, ortada gözükmeyen.
g. *ol-*: Kaybolmak, ortada gözükmemek. 70b/09, 88a/06
[=2]

ġayrı (Ar.): Başka, diğer.
g. 58b/11, 70b/09
[=2]

ğayr-ı ‘aķıl (Ar.): Akıldan yoksun,

akılsız.

g. 76a/07

[=1]

ğayret (Ar.): Çaba, emek.

g. 51b/01

[=1]

g. *ét-*: Çabalamak. 51a/08

[=1]

gayretsüz: Gayret göstermeyen,
çalışmayan.

g. 81b/09

[=1]

gece: Gece

g. 78a/06 (*krş. gēce*)

[=1]

gēce: Gece.

g. 46a/03, 49b/05, 50a/10, 51a/13,
52b/06, 83a/15 (*krş. gece*)

[=6]

g. *ķarılımuş*: Fahişe, hayat kadını.

65b/10

[=1]

geç-: 1. Gitmek, geçip gitmek. 2. Etki yapmak, işlemek 3. Olmak, vuku bulmak, cereyan etmek. 4. Bulunduğu yeri veya konumu değiştirmek. 5. Bir yeri aşmak, öbür yana ulaşmak.

g. 58a/13

g.-di 53b/12, 53b/13, 53b/15,
54a/01, 74a/06, 83a/12, 85b/11

g.-diler 53b/11

g.-e 52a/07

g.-en 63b/13

g.-eyidi 81a/04

g.-medi 86a/02

g.-mekdür 80a/10

g.-mese 65a/09

g.-meye 50b/05, 62a/10, 81a/09

g.-mez 81a/09

g.-señ 70b/02

[=20]

gēç: Erken olmayan, geç.

g. 46b/12, 47a/04, 50a/06

[=3]

geçmez: 1. Kullanımı olmayan 2.
Değerini yitirmiş

g. 63b/11, 63b/12

[=2]

geçür-: Bir süre yaşamak, oturmak,
kalmak.

g.-düm 89b/13

[=1]

geh (Far.): Bazı, ara sıra.

g. 46b/08 (*krş. gāh*)

[=1]

gel-: Gelmek.

g. 62b/03, 68a/09, 73b/02, 74a/03

g.-di 50a/08, 52b/12, 53a/01,
56b/09, 57a/11, 62b/08, 62b/09,
62b/12, 66b/03, 72b/04, 72b/05,
75a/04, 76b/09, 76b/11, 76b/12,
77a/13, 80a/07, 81a/01, 83a/13,
85b/06, 86b/13
g.-diler 83a/11, 86b/12
g.-dük 52a/08
g.-düm 52a/05, 73b/09
g.-e 49b/08, 50b/06, 56b/04,
65b/01, 67b/08, 67b/09, 68a/06,
68b/09, 69b/06, 78a/15, 89a/07
g.-eli 62b/11, 86a/01
g.-eni 84b/11
g.-esi 84a/09
g.-esidür 77a/10
g.-ince 73b/06
g.-iyorurken 80b/03
g.-me 68a/10
g.-medi 62b/08, 62b/11, 74a/07,
76b/02
g.-medin 46b/10
g.-mediyse 62b/12
g.-meye 56b/06, 57a/01, 62b/03,
70a/02
g.-meyeydüm 73b/09
g.-mez 55a/10, 57b/03
g.-se 58b/01
g.-sün 61a/11
g.-üp 53b/10, 61b/10, 66b/03
g.-üpdür 66a/05
g.-üpdürür 51b/01, 58a/08

g.-ür 48a/15, 48a/15, 52a/15,
80a/07
g.-ürdi 52b/13
g.-ürse 89a/05
g.-üyorırken 80b/14
[=77]
g. -ür ol-: Gelmek. 56b/06
[=1]
gemi: Gemi.
g. 52a/08
g.+den 52a/05
g.+müz 52a/09
g.+ye 52a/06
[=4]
gemici: Gemide çalışan veya gemi
kullanan kimse.
g. 52a/07 (*krş. gemici*)
[=1]
gemiciü: Gemide çalışan veya gemi
kullanan kimse. (*krş. gemici*)
g.+müz 52a/08
[=1]
gèñ: Geniş.
g. 64a/06 (*krş. gèñ*)
[=1]
gèñ: Geniş.
g. 45a/02, 45a/03, 45a/12, 45b/05,
49a/04, 49a/07, 49a/07, 84a/15
(*krş. gèñ*)
[=8]
genc (Far.): Hazine.

g.+ine 70a/12	63b/13, 64a/12, 64a/14, 66a/05,
[=1]	66b/09, 67b/12, 68a/14, 69b/09,
geñç: Yaşı ilerlememiş olan, ihtiyar karşıtı.	70a/02, 70b/06, 70b/07, 70b/08,
g. 79b/07, 88a/05	70b/10, 71a/03, 71b/13, 72a/03,
[=2]	72a/09, 73b/02, 73b/04, 73b/05,
geñezin: Kolayca.	74b/07, 74b/09, 75a/09, 76a/01,
g. 76a/07	76a/05, 76a/12, 76a/15, 76b/14,
[=1]	77a/11, 77b/09, 77b/13, 78b/08,
geñince: Rahat rahat.	79a/02, 79b/11, 82a/03, 82a/07,
g. 79a/08	82a/15, 83a/04, 83b/06, 83b/11,
[=1]	84a/03, 84a/07, 84b/13, 84b/15,
ger (Far.): Eğer.	86a/04, 86a/07, 86a/08, 86a/09,
g. 88b/01	86a/09, 86a/10, 86a/10, 87a/12,
[=1]	87a/13, 87b/01, 88a/04
gerçek: Doğru, hakikat, gerçek.	g.+dür 54a/08, 60b/07, 71b/12,
g. 60a/05, 77b/03	76a/14
[=2]	g.+se 57b/01, 57b/01
gerçeklik: Gerçek olan, var olan şeylerin tümü, hakikat.	[=97]
g.+le 63b/01	gerek-: Lazım olmak, ihtiyaç duyulmak.
[=1]	g.-mez 51a/03, 75b/11, 82a/02
gerek: Lüzumlu, lazım.	g.-se 83b/02
g. 44a/14, 44a/15, 44b/04, 44b/06,	[=4]
44b/08, 45b/08, 45b/11, 46b/05,	g. <i>ol-</i> : Lazım olmak, ihtiyaç duyulmak 74b/08
49a/02, 49a/13, 49b/02, 50b/08,	[=1]
50b/12, 51a/05, 51b/08, 52a/07,	gerekli: Lüzumlu, lazım.
53b/01, 54a/02, 54a/03, 54a/10,	g. 52a/13
55a/12, 55b/07, 56a/15, 56b/11,	g.+sin 52a/01
58b/03, 59b/11, 60a/15, 61b/06,	[=2]
61b/13, 61b/13, 63a/03, 63a/06,	g. <i>ol-</i> : Lazım olmak, ihtiyaç duyulmak 52a/12, 52a/15
63a/08, 63a/09, 63a/13, 63b/12,	

[=2]

gèrü: Geri, geride, geriye.

g. 53a/01, 57a/10, 63a/11, 72b/04,
78b/07, 80b/04, 81a/01, 85b/05

[=8]

germ (Far.): Sıcak.

g. *eyle-*: Kızıştırmak, gerilimi
arttırmak. 60b/15

[=1]

gèt-: Gitmek.

g.-di 56b/04, 56b/05, 64b/06,
66b/03, 74a/06, 74a/07, 80a/15

g.-düğüm 57a/13

g.-düm 57a/14

g.-e 56b/15

g.-erdi 86b/10, 86b/11

g.-erken 52a/04, 55b/10

g.-erse 88b/13

g.-esi 77a/08

g.-eydüm 59b/04

g.-me 78b/07

g.-mege 83a/12

g.-megi 79a/07

g.-meye 61a/15, 87b/14

g.-sün 71b/11, 88b/13

[=24]

g. *-ebil-*: Gitmeye gücü yetmek.
86b/15

[=1]

g. *-miş ol-*: Gitmek. 71a/11

[=1]

getür-: Getirmek.

g. 60b/15

g.-di 58b/07, 74b/04, 76b/11,
83a/13

g.-diler 51b/13, 52a/03, 67b/05

g.-düm 50a/10

g.-e 63b/11, 78a/10, 78a/10

g.-mediler 67b/06

g.-medüm 50a/09

g.-medün 66b/04

g.-ür 77b/10

g.-ürdi 66a/12

[=17]

gey-: Giymek. (*krş. gèy-*)

g.-e 88a/08, 88a/12

g.-icek 87b/03

g.-meye 87b/13, 88a/08

[=5]

gèy-: Giymek. (*krş. gey-*)

g.-e 87b/04, 88a/11

[=2]

geydür-: Giyme işini yaptırmak,
giydirmek.

g.-e 88a/14

[=1]

gez-: Gezmek, dolaşmak.

g.-erdük 62a/03

g.-me 61a/14

[=2]

ğulāz (Ar.): Kaba, sert.

g. 74a/15

[=1]

ġızā (Ar.): İnsanı besleyen gıdalar.

g. 75a/06

[=1]

gibi: Gibi.

g. 45a/03, 45a/07, 45a/13, 45b/01,
45b/07, 49b/04, 49b/10, 51a/07,
52a/11, 54a/04, 54a/12, 55a/11,
56b/05, 56b/08, 59b/13, 59b/13,
59b/13, 59b/13, 59b/14, 59b/14,
60a/02, 60a/05, 61a/08, 67b/09,
67b/09, 67b/09, 67b/10,
67b/10, 67b/10, 67b/10, 67b/11,
67b/11, 67b/11, 68a/02, 68a/03,
68a/03, 68a/04, 68a/04, 68a/04,
68a/04, 69a/08, 69b/08, 72b/03,
73a/06, 73b/10, 76b/01, 77a/01,
79b/04, 82b/04, 82b/04, 83a/03,
89a/14, 89a/15

g.+dür 47a/14, 63b/03, 69a/08,
69b/08, 76a/05, 76a/10, 77a/05,
79b/15, 80a/03, 80a/03, 81a/11,
87a/12, 89a/08

g.+ler 45b/03

[=68]

gider-: Uzaklaştırmak, çıkarmak, yok
etmek, kaldırmak.

g.-e 69a/15

g.-esin 58a/04

g.-medin 74a/05

g.-ür 61a/09

[=4]

gile (Far.): 1. Yanıp yakılma, şikayet.

g.+ıjden 59a/13

[=1]

g. *ét-*: Şikayet etmek. 59a/13,

80b/04, 80b/15

[=3]

gir-: Girmek.

g.-di 89a/10

g.-düm 52a/06

g.-esin 65b/04

g.-ince 68a/07

g.-me 53a/10, 66a/01

g.-megil 65a/13

g.-meye 87b/03

g.-miş 82b/08

g.-se 87a/07

g.-señ 66a/05

g.-ünñ 66a/06

[=12]

giriş: Girme işi.

g.+de 87b/06

[=1]

girye (Far.): ağlama, ağlayış.

g. 70b/07

[=1]

gizle-: Saklamak

g.-ye 74a/11

[=1]

gizlü: Saklı, belirsiz.

- g. 44a/12, 46b/05, 46b/05, 46b/09,
46b/09, 47a/02, 55a/15, 74b/08
[=8]
- g. *tut-*: Bir şeyi başkalarına
duyurmamak, saklamak. 55b/03
[=1]
- göç-**: Ölmek.
g.-e 54b/15
[=1]
- gögüs**: Göğüs.
g.+i 45a/12, 49a/07
[=2]
- gök**: Mavi, yeşile çalan mavi.
g. 49b/15
[=1]
- gökçek**: Güzel, sevimli, hoş.
g. 44b/02, 44b/07, 53b/05, 53b/15
g.+den 44b/07
g.+i 46a/01
[=6]
- gökçeklik**: Güzellik, hoşluk.
g. 68a/01
[=1]
- göklük**: Mavilik, yeşillik.
g.+e 45b/10
[=1]
- gönder-**: Yollamak.
g.-di 74a/15
g.-diler 77a/15
g.-icek 82b/07
- [=3]
- göñül**: Yürek, gönül.
g. 86a/04
g.+de 55a/11
g.+i 48a/13, 63a/07
g.+inden 64a/03
g.+ine 71a/04
g.+ümde 52a/10
g.+ünj 48a/13, 55a/14, 60a/15,
89a/02
g.+ünji 55a/08
g.+ünjle 80a/07
[=13]
- g. *bağla-*: Kalpten sevmek, çok
sevmek. 55a/01
[=1]
- g. *ver-*: Bir şeyi istemeye veya
yapmaya içten yönelmek,
meyletmek 78b/01
[=1]
- göñüllü**: Kalpli, yürekli.
g. 84b/08, 84b/12
[=2]
- gör-**: 1. Görmek. 2. Saymak, kabul
etmek.
g. 48a/03, 59a/04, 60b/04, 68a/05,
79a/07, 79a/08, 84b/10
g.-di 47a/14, 54a/01, 72b/08,
74a/05, 74b/04
g.-digin 68a/14
g.-dügüm 54a/03

g.-düm 64b/14, 81b/06
g.-dün 77b/02, 77b/04
g.-e 49b/04, 53a/12, 70a/09
g.-eler 76a/14
g.-esin 47a/05, 61a/05
g.-evüz 79a/15
g.-gil 47a/03
g.-me 57a/02, 58a/12, 79a/07
g.-medin 66b/12
g.-medügüne 65b/13
g.-medüm 81b/07
g.-mege 48a/09, 75a/04, 75a/04
g.-mek 44a/15, 66a/04
g.-mekden 88b/10
g.-mekičün 66a/07
g.-memidi 73b/04
g.-meyeler 70b/07
g.-meyince 53b/09
g.-mez 69a/06
g.-ün 89b/01
g.-üp 57a/13, 89a/15
g.-ürem 72a/01
g.-ürseñ 74b/11
g.-ürsin 44a/15, 44b/01
[=50]
g.-edur-: Görmekte bulunmak,
seyretmek. 74a/08
[=1]
g.-meze ur-: Görmemiş gibi
davranmak, görmezden gelmek.
62b/02
[=1]

g. -miş ol-: Görmek. 51a/06
[=1]
göre: Bakımından, nazaran
g. 67b/11
[=1]
görin-: Meydana çıkmak, belirlemek,
belli olmak. (krş. görün-)
g.-ür 45a/11, 46b/07, 46b/07,
46b/07, 46b/08, 50a/03
[=6]
görk: Meziyet, iyi huy.(?)
g. 49b/06
[=1]
görklü: Güzel. (krş. görüklü)
g.+dür 45b/15
[=1]
görüklü: Güzel. (krş. görüklü)
g. 56a/10
[=1]
görün-: Meydana çıkmak, belirlemek,
belli olmak. (krş. görün-)
g.-e 47a/08
g.-eydi 81b/09
[=2]
göster-: Göstermek.
g. 62b/03, 69a/06
g.-di 62b/07, 64b/11, 74a/01,
80a/15, 82b/11
g.-e 65b/01
g.-me 55b/05, 65b/02, 68b/09,
70a/13, 79a/14
g.-medin 66b/12

- [=14]
- göt:** Kaba et, arka taraf, kıç.
g.+i 50a/03
- [=1]
- götür-:** 1. Tutmak, taşımak. 2. Ortadan kaldırmak, bertaraf etmek.
g.-di 72b/08
g.-e 64a/04
g.-üp 64b/05
g.-ür 48b/11
- [=4]
- götürül-:** Kaldırılmak, giderilmek.
g.-medin 87b/14
g.-meye 74b/12
- [=2]
- gövde:** Vücut, gövde.
g.+sin 44a/14
g.+ye 44a/14
- [=2]
- gövdeli:** Bedenli, vücutlu.
g. 79b/06
- [=1]
- göyin-:** Yanmak.
g.-ürdi 62a/04
- [=1]
- göz:** Göz.
g. 68a/10, 79a/08
g.+i 45a/13, 45b/03, 45b/05, 45b/06, 45b/13, 46b/11, 46b/15, 49a/08, 49a/12, 49a/14, 49b/14, 71b/06
- g.+ile 71b/06, 76a/09
g.+in 49b/10, 71b/07, 71b/10
g.+inde 49b/11
g.+ine 44b/01
g.+inüñ 49b/09
g.+iñe 47a/08
g.+leri 44b/12, 46b/11
g.+ünj 71b/08, 79a/04, 88b/09
g.+ünje 80a/07
- [=29]
- bebek:* Göz bebeği.
b.+i 49b/09
- [=1]
- g. *dik-*: Bakmak, dikkatle bakmak.
63b/09
- [=1]
- gözet-:** Kollamak, dikkat etmek.
g. 47b/10
- [=1]
- gözle-:** İzlemek, gözlemek, aramak.
g.-ye 51a/14
- [=1]
- gözlü:** Herhangi bir biçimde veya renkte gözü olan.
g. 45b/09.
- [=1]
- güne (Far.):** Türlü, gidiş, tarz, yol; sıfat.
g. 56b/12
- [=1]
- guşsa (Ar.):** Keder, gam, tasa.

g.+dan 89a/03
g.+dayıdı 86b/12
g.+ηsuz 59b/04
[=3]
ğuşşalan-: Kederlenmek, gama
kapılmak.
g.-dum 82b/08, 82b/12
[=2]
ğuşşasız: Huzurlu, sıkıntısız.
g. 86b/11
[=1]
güyende (Far.): Söyleyen, söyleyici.
g.+ye 67a/02
[=1]
güyendelik: Okuyucu, şarkı söyleyeci.
g. 45a/08
[=1]
güç: 1. Kuvvet, kudret. 2. Zorlama.
g.+ile 52a/03, 89b/03
g.+ine 54b/02
g.+üm 89b/02
g.+üη 88b/11
[=5]
g. *götür-*: Zulme, güçlüğe
katlanmak. 46a/05
[=1]
g. *götürici ol-*: Zulme, güçlüğe
katlanmak. 57b/04, 60a/10,
61b/05
[=3]

güçle-: Zorlamak.
g.-mezdi 73a/09
[=1]
gül (Far.): Gül çiçeği.
g. 69a/08, 69a/08
[=2]
gül-: Gülmek.
g.-medin 45a/02
g.-mezdi 81b/09
[=2]
güleç: Her zaman gülümseyen,
mütebessim
g. *ol-*: Güleç olmak. 45a/02
[=1]
güler yüz: İçten ve yapmacıksız,
yumuşak, okşayıcı davranış.
g. 67a/05
[=1]
gülüci: Gülen.
g. 79a/09
[=1]
gülümsü-: Gülümsemek, tebessüm
etmek.
g.-di 62b/01
[=1]
gümân (Far.): Şüphe, zan.
g. *ilet-*: Şüphelenmek, şüpheye
düşmek. 64b/11, 77b/06
[=2]
gümiş: Gümüş.
g. 78b/12 (*krş. gümiş*)

[=1]

gümüş: Gümüş. (*krş. gümüş*)

g.+den 78b/09

[=1]

gün: 1. Yirmi dört saatlik süre, gün. 2.

Gündüz.

g. 44a/15, 50a/08, 51b/13, 52a/15,
52b/10, 52b/12, 55b/10, 61b/09,
62a/02, 62a/02, 65a/09, 66a/12,
66b/01, 68b/14, 71b/05, 71b/15,
72a/01, 73a/14, 74a/13, 74a/14,
74b/08, 75a/01, 76b/02, 76b/09,
78a/01, 80b/05, 80b/14, 82b/08,
82b/12, 83a/10, 83a/10, 84a/06,
84a/06, 85b/06

g.+de 65a/04, 83b/03

g.+inde 52a/12

g.+lerde 48a/12

[=38]

günâh (Far.): Günâh.

g. 58b/06, 58a/13

g.+ı 58a/13, 58b/11

g.+ıla 58a/12

g.+ına 58b/02

g.+larımız 59a/10

g.+umuza 58b/08

[=8]

g. *ét-*: Günâh sayılan davranıŝta
bulunmak. 58b/04

[=1]

g. *eyle-*: Günâh sayılan davranıŝta
bulunmak. 68b/14

[=1]

g. *işle-*: Günâh sayılan davranıŝta
bulunmak. 58b/01, 68b/12

[=2]

g. *kıl-*: Günâha girmek, günâh
işlemek. 58a/12

[=1]

g. *ıtut-*: Günâh saymak. 87b/11

[=1]

günâhsız: Günâhı veya suçu olmayan.

g. 55a/09, 58a/14

[=2]

gündüz: Günün sabahtan akŝama
kadar süren aydınlık bölümü.

g. 52b/06

[=1]

güneş: Güneş.

g. 81a/11

[=1]

güng (Far.): Sağır.

g. 49b/03

[=1]

günüle-: Kıskanmak, çekememek,
haset etmek.

g.-yeler 84b/03

[=1]

Gürâz (?): Bir topluluk, kavim adı.

g. 46b/02

[=1]
gürbüz: Sağlam, güçlü ve iyi gelişmiş.

g. 51a/15

[=1]

Gürcî (Far.): Gürcistan halkından veya bu halkın soyundan olan kimse.

g. 46a/07

[=1]

gürüh (Far.): Topluluk, cemâat, bölük

g. 88b/03

g.+a 85a/08, 85a/10, 85a/12

g.+dan 54b/07

[=5]

güyegü: Damat

g. 54a/03

[=1]

haber (Ar.): 1. Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi. 2. Rivayet.

h. 68b/15, 74a/12, 76b/11

h.+den 60b/05

h.+in 83a/04

h.+üm 62b/14

[=6]

h.i ol-: Bilgisi olmak, bilmek.
83a/07

[=1]

h.-i vâhid: Mütevâtir derecesine ulaşmayan haber. 60b/05

[=1]

h. vér-: Bildirmek, haber ulaştırmak. 65a/12, 75b/13, 76b/04, 90a/05

[=3]

h. véreṭur-: Haber ulaştırılmak.
61b/03

[=1]

haber-dâr (Far.): Haberi olan, haberli.

h.+dur 56b/13

[=1]

h. ol-: Bilgi edinmek, haber almak.
56b/14, 74b/07

[=2]

h. ét-: Haber vermek, bildirmek.
83a/03

[=1]

Ḥabeşî(Ar.): Habeşli, Habeşistanlı.

h. 46b/03, 46b/03, 51b/10

h.+nüḡ 46b/04

[=4]

ḥabîr (Ar.): Haberi olan, haberli.

h. ol-: Haberdar olmak, bilmek.
45b/11

[=1]

ḥabis (Ar.): Bir yere kapatıp salıvermeme, mahpus. (*krş. ḥabs*)

h.+deyidi 77b/01

[=1]

ḥabs (Ar.): Bir yere kapatıp salıvermeme, mahpus. (*krş. ḥabis*)

h. *ét-*: Bir yere kapatıp salıvermemek. 80a/13

[=1]

ḥacc (Ar.): İslamiyetin beş şartlarından biri, hac ibadeti.

h.+a 52a/04

[=1]

ḥācet (Ar.): Herhangi bir şey için gerekli olma, ihtiyaç, gereklilik, lüzum

h. 59a/11, 61a/05, 70b/09, 76a/10

h.+ümüz 59a/10

h.+üñ 59a/11, 59a/12

h.+üñi 59a/13

[=8]

h. *dile-*: İstekte bulunmak. 59a/01, 59a/07

[=2]

h. *i ol-*: İhtiyacı, isteği olmak. 58b/15, 59a/02, 59a/15

[=3]

h. *iste-*: Bir şeyin yapılmasını istemek. 58a/11, 59a/07

[=2]

ḥācet-mend (Far.): İhtiyaç sahibi, muhtaç.

h. 58b/14

[=1]

ḥācet-mendlik: İhtiyaç sahibi olma, muhtaçlık.

h. 59a/02

[=1]

ḥācib (Ar.): Eski İslam devletlerinde başmabeyincilik, başperdecilik gibi görevleri yerine getiren kimse.

h. 69b/02, 69b/05

h.+in 69b/02

[=3]

ḥacil (Ar.): Utanmış, utanan.

h. *ol-*: Utanmak, mahcup olmak. 53b/15, 61b/01, 81a/05

[=3]

hadd (Ar.): Sınır, ölçü, had.

h.+in 47b/10

[=1]

h. *den çık-*: Ölçüyü kaçırmak, aşırı gitmek. 46b/01, 50b/03

[=2]

ḥadımlık: Hadım olma durumu,

hadımın yaptığı işi.

h.+a 45a/14, 45b/02

[=2]

ḥādım (Ar.): Hizmet eden, hizmetkâr.

h. 48a/06, 51b/10

h.+e 51a/15

h.+ler 65b/11

[=4]

ḥadıṣ (Ar.): Hz. Muhammed'in

sözleri.

h. 51b/01, 60b/09, 71a/02

[=3]

h-i *nebevī*: Peygambere ait söz, fiil

veya davranışlar. 66a/05

[=1]

ḥāfız (Ar.): Kur'an'ın tamamını

ezberleyen kimse.

h. 60a/12, 60b/11

[=2]

ḥafīf (Ar.): Ağır olmayan.

h. 67a/09

[=1]

ḥafīfraḥ: Daha hafif.

h. 67a/10

[=1]

hafta (Far.): Birbiri ardınca gelen yedi günlük dönem.

h. 73b/06, 73b/07

[=2]

ḥāṣiye-dār (Far.): Altında hizmet eden, çalışan.

h. 68b/01

h.+ı 68b/02

[=2]

ḥāṣiyet (Ar.): Aşağı tabaka insanı

h. 70b/02, 79a/12

[=2]

ḥaḳ (Ar.): bkz. ḥaḳḳ

ḥaḳan: Kağan, han.

h. 76b/11

[=1]

ḥaḳīḳat (Ar.): Doğru, gerçek.

h. 47a/14, 56b/14, 56b/15, 60b/01,

63b/03, 69a/10, 73b/02, 82a/01,

85b/05, 89b/12

[=10]

ḥaḳīm (Ar.): Hikmet ilmüne vâkıf

kimse, feylesof.

h.+e 54a/09

h.+ler 48b/11, 70b/01, 85a/06

[=4]

ḥaḳīr (Ar.): Hor, zelil, aşağı.

h. 56a/08, 75b/03, 83b/15

h.+se 55b/13

[=4]

hakk (Ar.): 1. Allah. 2. Hak, hukuk.

h. 60b/06, 71a/03, 86a/4

h.+ı 53a/07, 61b/08, 63a/02, 79a/08

h.+ın 47b/10, 48a/08, 54b/11,

54b/13, 59b/07, 60a/13, 62b/11,

71a/11, 71a/12, 80b/08, 80b/09

h.+dan 89b/05, 90a/03

h.+uğa 89a/02

[=20]

h.*ından gel-*: Yenmek, cezasını vermek. 78a/08

[=1]

hakkında: İlgili olarak, üzerine. (*krş.*

hakkında)

h. 70a/13, 87a/05

[=2]

hakkunda: İlgili olarak, üzerine.

h. 66b/11 (*krş.* *hakkında*)

[=1]

hakkı: Daha fazla hak sahibi.

h.+dur 48a/08

[=1]

Hak te'ālā (Ar.): Cenabı Allah.

h. 73b/11, 78b/14, 83b/13, 84b/12,

89b/14, 90a/04, 90a/06

h.+dan 89b/04

[=8]

hāl (Ar.): Durum, vaziyet.

h. 56b/07, 76b/14

h.+ında 59a/14

h.+ından 54a/11, 54a/12, 55a/11,
55a/12, 56b/14, 74b/08, 83a/03,
83a/07

h.+da 46b/08, 64a/14, 78a/11,
58a/09

h.+dur 76a/06

h.+e 53a/15, 67b/11

h.+lerüñi 55b/03

h.+uğ 67b/08

h.+uğa 82b/10

h.+uğca 55a/06

h.+uğdan 56b/13

[=22]

hālāş (Ar.): Kurtarma.

h. *ol-*: Kurtulmak. 56b/10

[=1]

hāl-bu-kim: Oysa

h. 62a/09

[=1]

Hālāhī: Tarih sahnesine ilk defa 4.

yüzyılda çıkan ve Orhun
kitâbelerinde “doğudaki Türk
düşmanı kavim” şeklinde
tanıtılan Moğol asıllı topluluk,
Hitaylar.

h. 45b/12

[=1]

ḥālī(*Ar.*): Berî, müstesna, âri.

h. *ol-*: Kayıtsız kalmak, uzak durmak. 84a/10, 87b/03, 88a/12
[=3]

ḥalīfe (*Ar.*): Hz. Muhammed'in vekili olarak Müslümanların imamlığını ve din koruyuculuğunu yapmakla görevli kimse.

h. 68b/10, 71b/07, 71b/08, 72a/13
h.+den 73a/04
h.+nün 71b/06, 71b/11, 72b/01
h.+sine 72a/11
h.+ye 72b/01
[=10]

ḥalīm (*Ar.*): Yumuşak huylu.

h. 58b/11
[=1]

ḥāliyā(*Ar.*): Şimdiki zamanda, şimdiki halde.

h. 83b/03
[=1]

ḥalk (*Ar.*): İnsanlar, ahali.

h. 61a/09, 61a/10, 63a/03, 76a/02, 81a/12, 81b/04, 82a/01, 82a/02, 85a/09
h.+ı 60b/14, 61b/02, 75b/07
h.+a 61a/15, 69a/12, 69b/09, 72a/12, 77b/04, 77b/05, 85a/08

h.+dan 88b/15

h.+uñ 76a/05, 87b/10
[=22]

ḥalvā (*Ar.*): Helva.

h. 88b/01, 89a/13, 89a/14, 89a/14, 89a/15
[=5]

ḥalvet (*Ar.*): 1. Boş, kimsesiz. 2. Tenha, ıssız. 3. Yalnız kalma.

h. 81a/12, 81a/12
h.+de 70b/08, 70b/14, 77a/09
h.+inde 71b/10
[=6]
h. *eyle-*: Yanına kimseyi almadan biriyle baş başa yalnız kalmak.
73b/07

[=1]

ḥamāyil (*Ar.*): Nusha, muska

h. 60a/14
[=1]

ḥaml (*Ar.*): Yorma, atıf ve isnat etme.

h. *ét-*: (Bir iş veya sözü) Bir sebebe yormak, bir sebebe bağlayıp ondan ileri geldiğini kabul etmek, -e yüklemek. 71b/02, 81b/05
[=2]

- h. *olun-*: Bir sebebe bağlanıp ondan ileri geldiği kabul edilmek, -e yorulmak 70a/14
[=1]
- ḥammām (Ar.)**: Hamam.
h.+a 82b/08
h.+dan 63a/07
[=2]
- ḥāne-dağal (Far.)**: Evde bozgunluk, kötülük çıkararak.
h. 46a/14
[=1]
- ḥānedān (Far.)**: Soy, ocak.
h.+ından 51a/04
[=1]
- ḥāne-gī (Far.)**: Hanede, evde bulunanlardan, evdeki.
h. 56b/12
[=1]
- ḥānḳāh (Far.)**: Dergah, tekke
h.+a 87b/03
[=1]
- ḥānmān (Far.)**: Ev, bark, yuva, aile.
h.+uḡdan 83b/07
[=1]
- ḥarāb (Ar.)**: Yıkık, viran.
h. *ol-*: Harap duruma gelmek, perişan olmak. 77b/12
[=1]
- ḥarāc (Ar.)**: Vergi.
h. 56a/15
[=1]
- ḥarām (Ar.)**: Dinen yasak olan, helal karşıtı.
h. 88b/10
h.+a 88b/09
[=2]
- ḥarbī (Ar.)**: Savaşla ilgili.
h. 68a/02
[=1]
- ḥarc (Ar.)**: Sarf etme, harcama.
h.+uḡ 67a/01
[=1]
h. *ol-*: Harcanmak, sarf edilmek. 51a/05
[=1]
h. *ét-*: Harcamak, sarf etmek 64a/06
[=1]
h. *eyle-*: Harcamak, sarf etmek 54a/05, 78a/12
[=2]
- ḥareket (Ar.)**: Dolaşma, kıpırdama.
h.+de 87b/09
h.+i 55b/12
h.+ine 53a/05
[=3]

h. *ét-*: 1. Vücudu oynatmak,
kıpırdatmak veya kımıldamak. 2.
İş yapmak, çalışmak. 49a/09,
54b/09, 61a/13
[=3]

ḥarīf (Ar.): Sanat, eğlence, içki
arkadaşı, dost.
h. 70b/02, 70b/04, 70b/10, 71a/01,
71a/07, 81b/06
h.+lere 67b/13
[=7]

ḥarīflik: Sanat, meslek arkadaşlığı,
dostluk. (krş. ḥarīflik)
h.+a 70b/04
[=1]

ḥarīflik: Sanat, meslek arkadaşlığı,
dostluk.
h. 71b/11 (krş. ḥarīflik)
h.+ine 70b/05
[=2]

ḥarīs (Ar.): Hırslı, bir şeye çok
düşkün, lüzumundan fazla
istekli.
h. 46a/09, 84b/07
[=2]
h. *ol-*: Hırslanmak. 51a/12, 60a/11,
60a/15, 60b/03, 87b/11
[=5]

ḥāşekī (Ar.): Hükümdarın yakını.
h. 69a/13
[=1]

ḥāş ḥarīflik: Sarayda baş musahip.
h.+in 83a/09
[=1]

ḥāşıl (Ar.): Husule gelen, meydana
gelen, netice.
h.+ı 69a/08, 85a/13
h.+ıladur 48b/08
[=3]

h. *ér-*: Elde etmek. 63a/15
[=1]

h. *ét-*: Meydana getirmek, elde
etmek. 51b/08, 52a/12, 59b/11,
60a/02, 60a/08
[=5]

h. *ol-*: Meydana gelmek, elde
edilmek. 60a/07, 61a/03,
68a/07, 68a/13, 75b/07, 78a/12,
78b/01, 78a/14, 82b/02
[=9]

ḥaşım (Ar.): Muhalif, karşı taraf,
düşman.
h. 62b/01, 62b/06, 62b/11, 78a/03,
78a/06, 78b/05 (krş. ḥaşım)
[=6]

ḥaşlet (Ar.): Tabiat, yaratılış, huy.

- h. 57b/13, 70a/01, 70b/06, 81b/06,
85a/03
h.+de 82a/04
h.+ler 82a/06
[=7]
- ḥaṣm (Ar.):** Muhalif, karşı taraf,
düşman. (*krş. ḥaṣm*)
h.+ı 56a/05, 63a/01, 63a/08
h.+a 62a/14, 62b/05, 62b/10
h.+uḡa 60b/06
h.+uḡla 58a/06
[=8]
- ḥāṣṣ (Ar.):** İyi nitelikleri kendinde
toplamiş olan, yüce, seçkin.
h. 67b/13
h.+larından 85a/04
[=2]
- ḥāṣṣa (Ar.):** Bilhassa, özellikle.
h. 51a/15, 56b/12, 64a/11, 84a/02,
84b/03
[=5]
- hasta (Far.):** Hasta.
h.*ol-*: Hastalanmak. 57a/11
[=1]
- ḥasūd (Ar.):** Haset eden, kıskanç.
h. 57b/15, 70a/13
[=2]
h. *ol-*: Haset etmek, kıskanmak.
47b/15, 55a/09, 89a/03
- [=3]
- ḥaṭā (Ar.):** Yanlış, yanlışlık.
h. 49b/07, 58b/01
[=2]
- ḥaṭar (Ar.):** Tehlike.
h. 78b/03
h.+ın 63b/12
[=2]
- ḥāṭır (Far.):** Fikir, zihin.
h. 48a/10
h.+ından 71b/11
h.+ları 46a/02
[=3]
- ḥaṭṭ (Ar.):** Yazı, çizgi.
h. 71b/14, 74b/10, 75a/01
h.+ın 63a/13
h.+uḡ 72a/02, 74b/11
[=6]
- ḥaṭṭāṭlık:** Hattatın yaptığı iş.
h.+a 74b/10
[=1]
- havā (Ar.):** Hava.
h.+sı 69b/03
[=1]
- ḥavāle (Ar.):** Bir işi başkasına
bırakma.
h. *ét-*: Yöneltmek, savurmak.
72a/15

- [=1]
- ḥavāss (Ar.):** Hasseler, duyular.
- h. 88b/04
- [=1]
- ḥayā (Ar.):** Utanma.
- h. 65a/08
- h.+sı 49a/12
- h.+yıla 88b/08
- [=3]
- ḥayf (Ar.):** Haksızlık, cevir, zulüm.
- h. 61b/07, 65a/08
- [=2]
- ḥāyim (Ar.):** Hıyanet eden, hain.
- h. 46a/12
- [=1]
- ḥāymlıq:** Haince davranış.
- h.ét-: Birine haince davranmak,
kötülük etmek.70a/03
- [=1]
- ḥayır (Ar.):** İyilik, iyi iş, hayır.
- h. 84b/11 (*krş. ḥayr*)
- h.+la 54b/15
- [=2]
- h. *gel-*: Menfaati olmak, yararı
dokunmak. 54b/05
- [=1]
- ḥayırlu:** Yararı, hayrı olan, uğurlu.
- h. *ḥop-*: Yararlı, uğurlu olmak.
56a/13
- [=1]
- ḥayr (Ar.):** İyilik, iyi iş, hayır.
- h. 47b/01, 76a/09 (*krş. ḥayır*)
- [=2]
- h. *gel-*: Menfaati olmak, yararı
dokunmak. 47b/01
- [=1]
- ḥayvān (Ar.):** İnsan dışındaki canlı
varlıklar.
- h. 60b/13
- h.+la 48b/12
- h.+uḡ 48b/12
- [=3]
- ḥazān (Far.):** Güz, sonbahar.
- h. 67b/11
- [=1]
- ḥāzır (Ar.):** Hazırlanmış, hazır.
- h. 62a/11, 70a/11, 83a/10
- [=3]
- h. *ét-*: Hazırlamak. 79b/09
- [=1]
- h. *ḥıl-*: Hazırlamak. 75b/13
- [=1]
- h. *ol-*: Hazır durumda bulunmak.
70b/14, 71a/09
- [=2]

- h. *ḥur-*: Hazır durumda bulunmak.
56b/06
[=1]
- ḥāzır-cevāb** (*Far.*): Bir söze hemen karşılık veren (kimse).
h. 60b/03
[=1]
- ḥazret** (*Ar.*): Bazı önemli kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme amacıyla getirilen unvan.
h.+e 76a/11
h.+inde 69a/04, 69a/13, 71a/13
h.+ine 74b/05
[=5]
- ḥazz** (*Ar.*): Hoşa gitme, hoşlanma.
h.+uḥ 54b/08
[=1]
- hediyeye** (*Ar.*): Armağan.
h. 48a/11, 50a/09, 54a/11
h.+dür 89b/04
[=4]
- helāk** (*Ar.*): Ölme, mahvolma, telef olma.
h. *ét-*: Öldürmek, mahvetmek, yok etmek. 55b/14, 56b/01, 68b/14
[=3]
- h. *eyle-*: Öldürmek, mahvetmek, yok etmek. 51a/08, 55b/13, 69a/11, 69a/15
[=4]
- h. *ol-*: Ölmek, mahvolmak. 52a/10, 57a/06, 74b/14, 73b/10, 81a/11.
[=5]
- ḥelāl** (*Ar.*): Haram olmayan (şey).
h.+den 89a/05
h.+dür 63b/01
[=2]
- hele** (*Far.*): Özellikle.
h. 46a/01, 90a/01
[=2]
- hem** (*Far.*): Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için “özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki” anlamlarında kullanılan bir söz.
h. 44b/11, 45a/03, 49b/13, 53b/04, 54b/04, 55b/05, 57a/07, 57b/11, 58b/04, 58b/04, 59a/10, 61b/02, 65b/12, 66a/11, 70b/12, 70b/14, 71a/02, 71a/07, 71b/08, 74b/01, 74b/06, 75b/05, 75b/05, 76a/03, 76a/08, 76a/08, 77b/15, 77b/15, 80b/12, 82b/01, 82b/07, 83b/07, 84a/01, 84a/08, 85a/15, 86a/02, 86b/04, 86b/06, 88a/02
[=39]
- hemān** (*Far.*): Hemen, derhal.

h. 47a/15, 58b/12, 63a/12, 71b/07,
73a/02, 77b/11, 78a/04

[=7]

hemīše (Far.): Her vakit, her zaman,
daima.

h. 49b/10, 52b/02, 54a/12, 57b/03,
58a/07, 64a/05, 64a/10, 66a/09,
66a/10, 66b/15, 70a/02, 70a/07,
70a/09, 70a/15, 71a/08, 71b/02,
72a/02, 78a/01, 79a/09, 84a/04,
84a/08, 84a/09, 84b/11, 87b/07,
89a/02, 89a/07

[=26]

hem-kār (Far.): Aynı işte olan, aynı
işi işleyen.

h. *eyle-*: Aynı işi yapmak. 71a/04

[=1]

henüz (Far.): Daha, hâlâ, şu an, şu
saat.

h. 62b/06, 62b/15

[=2]

hep (Far.): 1. Bütün, tüm. 2. Sürekli.

h. 51b/14, 60a/14, 87b/01, 89a/09

[=4]

her (Far.): Hep, bütün.

h. 44a/15, 44b/14, 45a/04, 45a/09,
45b/11, 46a/06, 46a/13, 46a/15,
46a/15, 47b/04, 47b/15, 48a/01,
48a/01, 48a/10, 48b/06, 49a/14,
49b/02, 51a/13, 52a/13, 52a/15,
52b/01, 52b/12, 53a/04, 55a/08,

55b/14, 57b/04, 57b/07, 57b/07,
58a/09, 59b/05, 59b/10, 59b/10,
59b/12, 61b/06, 63a/15, 64a/08,
66a/12, 66b/09, 67b/11, 70a/06,
70a/07, 71a/05, 71a/06, 71b/13,
72a/08, 76a/10, 78a/09, 79a/05,
79a/06, 79a/07, 79a/08, 79b/12,
80a/05, 81a/14, 82a/06, 83a/10,
84a/05, 84a/10, 84b/09, 87b/06,
87b/07, 88b/05, 89a/08, 89b/11

[=63]

her bir: Sayılabilen şeylerin ayrı ayrı
hepsi.

h. 44b/08, 45b/11, 51b/08, 53a/01,
53a/02, 58a/12, 60b/15, 65a/12,
67b/09, 68a/05, 79a/15, 83b/04,
83b/15, 84b/04, 85a/02, 86a/13,
87b/09

[=17]

her biri: Ayrı ayrı hepsi.

h. 89a/08

h.+n 46b/05, 50b/03

h.+ne 80a/04

h.+nüñ 50a/13, 53b/11, 59b/14

[=7]

her çend kim (Far.): Ne zaman, her
ne kadar, gerçi.

h. 63b/02, 67a/14, 68b/02, 68b/05,
73b/13

[=5]

her dem (Far.): Her zaman, her an,
daima

h. 47a/13, 54a/13, 54b/15, 70a/08
[=4]

her gâh (Far.): Her zaman, her vakit.
h. 88b/02
[=1]

her giz (Far.): Asla, katiyen, hiçbir vakit.
h. 69b/05, 70a/02, 71b/10, 76b/07, 78b/03, 88a/12
[=6]

her kim: Herhangi biri.
h. 54a/11, 54b/15, 58a/03, 66b/11, 68a/12, 68b/07, 69a/02, 69a/10, 69a/14, 69a/15, 69b/07, 74a/10, 75a/13, 78a/09, 80b/10, 90a/04
h.+de 85a/03
h.+e 59a/08, 65b/01, 69b/05
h.+i 52b/06, 81b/11
h.+üñ 55a/14, 58a/05, 58a/06, 69b/06, 69b/11
[=27]

her ne (I): Belirsizlik sıfatı.
h. 46a/04, 88b/06, 88b/08.
[=3]

her ne (II): Belirsizlik zamiri.
h. 48a/15, 76a/13
[=2]

herze (Far.): Boş lakırdı, saçma.
h. 62b/09, 71a/14
[=2]

hey: Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz.
h. 86b/15
[=1]

heybet (Ar.): Korku ve saygı uyandıran görünüş, mehabet.
h. 82a/04
h.+iyle 72b/04
[=2]

heybetlü: Karşısındakine korku ve hürmet hissi veren, mehabetli.
h. 63a/03, 78a/01
[=2]

hezel (Ar.): Eğlence, alay, şaka, latife.
h. 71a/05
[=1]

hezeyân (Ar.): Sayıklama, saçma sapan konuşma.
h. 71a/14
[=1]

hıfz (Ar.): Ezberleme.
h.+ı 60a/15
[=1]

hırka (Ar.): Daha çok dervişlerin giydiği üst giysisi.
h.+ı 88a/12, 88a/13
h.+dan 88a/11
h.+sın 87b/13
[=4]

hırş (Ar.): Layığından fazla isteme,
aşırı arzu.

h. 63b/09, 89a/09

[=1]

hışım (Ar.): Yakın akraba.

h. 53a/08, 64a/03 (krş. *hışım*)

h.+larından 51a/10

h.+larından 53a/07

[=4]

hışım (Ar.): Yakın akraba. (krş. *hışım*)

h.+ına 88a/14

h.+uğdur 53a/08

[=2]

hışım (Ar.): Gazap, hiddet, öfke.

h.+ın 70b/01

h.+ından 70a/15

h.+uğı 57b/05

[=3]

hıyānet (Ar.): Hainlik.

h. 71a/09, 88b/14

h.+den 69a/13

h.+i 66b/06

[=4]

h. *ét-*: Emaneti yerine getirememek,

hainlik yapmak. 69b/07, 66a/15,
66b/06, 84b/08

[=4]

h. *eyle-*: Emaneti yerine
getirememek, hainlik yapmak.

69a/14

[=1]

hıyānetlik: Hainlik.

h. *ét-*: Emaneti yerine getirememek,

hainlik yapmak. 66a/10

[=1]

hicret (Ar.): Hz. Muhammed'in 622
tarihinde Mekke'den Medine'ye
göç etmesi.

h.+inden 89b/13

[=1]

hıç (Far.): Hiç

h. 45a/09, 46b/09, 49a/14, 49b/11,
51a/05, 52a/15, 52b/10, 52b/12,
52b/15, 55b/03, 56b/12, 56b/14,
57a/14, 58a/03, 59b/08, 62a/06,
62b/07, 62b/09, 62b/11, 64a/02,
64a/04, 64a/12, 70a/03, 71b/09,
72b/12, 74a/07, 74b/13, 76a/11,
77b/08, 79b/13, 81b/07, 82a/07,
82a/09, 85a/01, 85b/11, 86b/01,
86b/09, 86b/11, 87a/05

[=39]

hıçbir: Bir addan önce getirilerek o
adın bildirdiği varlıktan bir
tanenin bile olmadığını anlatan
bir söz.

h. 52a/05, 61b/07

[=2]

ẖidmet (Ar.): Birinin işini görme,
hizmet.

h. 77b/09

h.+i 71a/09

[=2]

ẖikāyet (Ar.): Hikāye, anlatı.

h. 50a/07, 52b/11, 53b/06, 55b/09,
56a/09, 57a/09, 58b/05, 61a/05,
61b/08, 64a/15, 66a/11, 68b/10,
69b/01, 71b/04, 72a/10, 73a/07,
74b/15, 75b/07, 76b/01, 76b/10,
77a/06, 79b/08, 80a/11, 80b/13,
81a/15, 82a/08, 83a/07, 83b/09,
85b/05, 86b/09, 89a/10

h.+i 74a/09

h.+ler 70b/15

[=33]

h. *ét-*: Anlatmak. 67a/15, 74a/15,
74b/03, 83b/13.

[=4]

h. *eyle-*: Anlatmak. 87a/07

[=1]

ẖikmet (Ar.): Herkesin bilmediği gizli
sebeb, kâinattaki ve yaratılıştaki
ilahi gaye.

h. 89b/08

h.+dendür 89b/10

h.+le 89b/09

[=3]

ẖilāf (Ar.): 1. Karşı, zıt, akis. 2.

Anlaşmazlık.

h. 64b/01

h.+ınca 64a/09

[=2]

h. *ét-*: Verdiği sözü tutmamak,
sözünün aksini yapmak. 66b/07,

70a/04

[=2]

ẖilāl (Ar.): 1. dış, kulak karıştıracak
alet.

h. 75b/04

[=1]

ẖil'at (Ar.): Padişah veya vezir
tarafından takdir edilen,
beğenilen kimseye giydirilen
süslü elbise, kaftan.

h. 74a/14, 75b/15, 77a/08, 77a/15,
78b/12, 81b/04

h.+ı 81b/07

h.+ından 78a/11

h.+dan 78b/09

[=9]

ẖīle (Ar.): Oyun, entrika.

h. 61b/06, 61b/07, 80a/13

h.+sinden 55b/02

[=4]

ẖilm (Ar.): Yumuşak huyluluk,
halimlik.

h. 58b/13
[=1]
himmet (Ar.): Çalışma, emek, gayret.
h.+i 70a/10
h.+ün 50b/09, 82a/01
[=3]
himmetsiz: Himmet sahibi olmayan.
h. 83b/15
[=1]
Hind (Ar.): Hintli, Hindistanlı.
h. 45b/15, 81b/01 (*krş. Hindî, Hindū*)
[=2]
Hindî (Ar.): Hintli, Hindistanlı. (*krş Hind, Hindū*)
h.+nün 46a/13
[=1]
Hindū (Ar.): Hindistan halkından olan, Hinduizm'e mensup kimse.
(*krş. Hind, Hindî*)
h.+yı 81b/02
h.+yile 81b/02
[=2]
hisâbcı: Hesabını iyi bilen, tutumlu.
h. 75a/11
[=1]
h. *eyle-*: Hesaplamak. 64b/03
[=1]

hiss (Ar.): Duygu
h. 70b/06
[=1]
hişşe (Ar.): Bölünen bir bütünden bir kimseye düşen kısım, pay
h. *degür-*: Pay vermek. 69a/12
[=1]
hivel (Ar.): Şaşı.
h. 49b/15
[=1]
hoca (Far.): Muallim, üstat, kişi.
h. 47a/14, 64b/07, 64b/13, 64b/14, 65a/02, 65a/02, 66a/14, 83a/11
h.+dan 83a/14
h.+nuñ 64b/13
h.+sın 46a/07
h.+sına 46a/12
[=12]
hod (Far.): Kendi.
h. 54a/06, 63b/13, 72a/07, 73b/04, 78b/15
[=5]
hōnendelik: Ses sanatkârlığı, şarkıcılık.
h. 45a/08
[=1]
hor (Far.): Hakir, aşağı.

h. *bağ-*: Değersiz saymak, değer vermemek. 64a/04, 64a/05

[=2]

h. *ét-*: Hakir görmek, aşağılamak. 80a/01

[=1]

h. *gör-*: Hakir görmek, aşağılamak. 55b/08, 55b/13, 57a/03, 78a/04

[=4]

h. *ol-*: Alçalmak, aşağılaşmak. 69a/11

[=1]

h. *u für-ü-māye ol-*: Küçük düşmek, itibârını kaybetmek, zelil olmak 89a/08

[=1]

h. *tut-*: Hakir görmek, aşağılamak. 70a/15, 70b/01, 70b/01, 80a/10

[=4]

hoş (Far.): Güzel, iyi latif.

h. 44b/14, 45b/14, 46a/10, 47a/08, 48b/05, 50a/09, 53b/13, 53b/15, 59a/06, 59a/06, 60a/13, 67a/03, 67a/03, 67a/04, 67a/05, 67b/08, 67b/09, 69a/08, 70b/13, 77a/11, 80a/07, 80a/08, 87a/13, 88b/01

[=24]

h. *gör-*: Güzel karşılamak, uygun bulmak 54b/01, 83a/09

[=2]

h. *ol-*: 1. İyi, güzel olmak. 2. Rahatlamak, huzur bulmak. 49a/01, 49a/01, 70b/07, 70b/15

[=4]

h. *tut-*: Hoş tutmak, rahat ettirmek. 47b/02, 48a/11, 51a/10, 53a/11, 53b/02, 88b/12

[=6]

hoşnüd (Far.): Memnun, durumundan razı.

h.+dur 85a/03

[=1]

h. *ol-*: Memnun olmak, durumundan razı olmak. 57a/15, 75b/07

[=2]

h. *eyle-*: Memnun etmek. 65b/03

[=1]

hoşnüdlük: Memnunluk, durumundan

razı oluş. (*krş. hoşnüdlük*)

h.+ın 87b/09

h.+um 90a/07

[=2]

hoşnüdlük: Memnunluk, durumundan

razı oluş.

h. 67b/10 (*krş. hoşnüdlük*)

[=1]

Ḥotanī: Çok eski dönemlerde,
bugünkü Çin'e bağlı Sincan
Uygur Özerk Bölgesi'nin
güneyinde yaşayan çoğunluğu
Türklerden oluşan eski bir
topluluk.

h. 45b/12

[=1]

ḥūb (Far.): Güzel, hoş, iyi.

h. 46b/07, 46b/07, 50b/14, 71b/14

h.+dur 46a/02, 52a/01

[=6]

ḥūbluḡ: Güzellik.

h.+ı 50b/11, 50b/11

h.+a 46b/08

[=3]

ḥubs (Ar.): Kötülük, fenalık.

h.+ın 76a/12

[=1]

Ḥudā (Far.): Allah

h.+dan 86b/09

[=1]

ḥudāvend (Far.): Efendi, sahip,
malik.

h. 50a/09, 62b/02, 62b/08, 72b/13,

75a/14, 75b/14, 82b/05

h.+ile 68b/07

h.+iḡ 69a/15

h.+iḡe 75b/03

h.+ümden 76b/07

h.+üḡ 56a/06

[=12]

ḥulḡ (Ar.): Tabiat, yaratılış, huy.

h.+ıla 67a/05

h.+da 82a/02

[=2]

ḥulḡlu: Herhangi bir huyu olan.

h. 87a/13

[=1]

ḥūlu: Herhangi bir huyu olan.

h. 44b/15, 45b/12, 46a/10, 53b/05,
67a/03

[=5]

ḥumur (Ar.): Hayvanlarda görülen bir

hastalık, kusur, bozukluk.

h. 50a/15

[=1]

ḥurmāyī (Far.): Hurma renginde.

h. 44b/11

[=1]

h. *ṭoru*: Hurma renginde, siyah ile

kırmızı arasında rengi olan (at).

49a/11

[=1]

ḥusrevānī (Far.): Bir müzik makamı.

h. 68a/03

[=1]

huşuşa (Ar.): Bilhassa, özellikle.

h. 45a/08, 83b/05

[=2]

huþbe (Ar.): Cuma ve bayram

namazlarında minberde okunan
dua ve verilen öğüt.

h. 56a/15

h.+i 73a/10

[=2]

hüy (Far.): Tabiat, yaradılış.

h.+ı 45b/12

h.+uþa 47a/06

[=2]

hüküm (Ar.): Hüküm. (*krş. hüküm*)

h.+i 63a/11

h.+üñ 58b/10, 80b/06, 81a/04

[=4]

h. *ét-*: 1. Söz geçirmek. 2. Hükme

varmak, hüküm çıkarmak.

53a/01, 79b/14.

[=2]

h. *eyle-*: 1. Hükme varmak, hüküm
çıkarmak. 63a/04

[=1]

hüküm (Ar.): Hüküm. (*krş. hüküm*)

h. *ét-*: 1. Hükme varmak, hüküm

çıkarmak. 63a/06

[=1]

h. *eyle-*: 1. Hükme varmak, hüküm

çıkarmak. 63a/09

[=1]

hüner (Far.): Bilgi, marifet.

h. 45a/09, 49a/01, 51b/08, 52a/15,

52b/04, 52b/07, 52b/08, 53a/03,

54b/05, 88a/10

h.+den 52a/13, 89b/11

h.+dür 52b/10, 72a/08, 86a/05

h.+i 68a/13, 74b/09, 81b/14, 85b/02

h.+in 44a/08

h.+ler 71a/13

h.+leri 46a/09, 52a/12, 54a/14

h.+lerin 49b/02

h.+ün 44a/11

h.+üñ 71b/14

[=27]

hünerlü: Bilgili, maharetli.

h. 46a/03

[=1]

hüner-mend (Far.): Bilgili, maharetli.

h. 54b/10

[=1]

hünersiz: Bilgisiz, maharetsiz.

h. 52b/08, 54b/06

[=2]

hürmet (Ar.): Saygı

h. 69a/04, 69a/04, 69a/05, 77b/10

h.+de 54a/04

h.+dür 69a/09

- h.+ile 88a/12
h.+in 87b/09
h.+ünj 50b/09, 61a/14
[=10]
h. *eyle-*: Saygı göstermek. 48a/12
[=1]
- hüsün-dār (Far.)**: Güzelliğe sahip.
h. 44b/02
[=1]
- hüşyār (Far.)**: Akli başında, akıllı
uslu.
h. *ol-*: Akıllı olmak. 48b/09
[=1]
- ılan**: Yılan.
1. 66a/08
[=1]
- ır**: Şarkı, nağme, hava.
1. 67b/12, 67b/14
1.+1 67b/11, 67b/11, 68a/01
1.+la 67a/07
[=6]
- ırış-**: Çalım satmak, kurulmak,
övünmek.
1.-ma 58a/01
[=1]
- ırıl-**: Şarkı söylenmek.
1.-mak 67b/12
[=1]
- ıraḳ**: Uzak
1. *ol-*: Uzağa gitmek, uzaklaşmak
54b/11, 55a/11
[=2]
- ‘ırāk (Ar.)**: Musikide birleşik
makamlardan biri.
1. 68a/03
[=1]
- ırla-**: Şarkı söylemek, teğanni etmek.
1.-ma 67b/06
[=1]
- ırmak**: Nehir
1. 66b/01
[=1]
- ısrıḡan**: Çok ısırın, fazla ısırıcı.
1. 50a/06
[=1]
- ‘ıṣāṣ (Ar.)**: Atın çok ısırğan olması.
1. 50b/02
[=1]
- ıṣfahān (Far.)**: Klasik Türk
müziğinde düğâh perdesindeki
makamlardan biri.
1. 68a/04
[=1]
- ısmarla-**: Tevdi etmek, emanet etmek.
1. 80a/05
1.-dı 51b/11
1.-dılar 52a/03
1.-dum 79b/10
1.-mak 79b/15

1.-ya 75b/15
1.-yasın 46a/04, 51b/06
1.-yupdurursın 83b/06
[=9]
ıssı: Sıcak.
1.+da 49a/11
1.+ya 65b/06
[=2]
i-: İmek. (Cevher fiili)
i.-di 49b/13, 52a/09, 55b/10,
56a/04, 56a/04, 56a/05, 56a/13,
61b/09, 61b/09, 62a/01, 62a/11,
72b/13, 72b/13, 73a/12, 74b/15,
77b/02, 78b/05, 80a/12, 81a/04,
83a/08, 85b/13, 86b/03, 86b/05,
89a/12, 89b/14
i.-dim 81b/06
i.-düm 51b/09, 62a/11, 83a/10
i.-ken 47b/10, 61a/07, 77a/01
i.-mi 68a/10, 81b/11
i.-se 45a/08, 52a/13, 53a/12,
57a/03, 57a/04, 67a/13, 67a/13,
68a/01, 85b/01, 88a/11, 90a/05
[=45]
‘ibâdet (Ar.): Dinin emirlerini yerine
getirme, kulluk.
i.+e 60b/02, 61b/03
[=2]
‘ibâret (Ar.): Bir düşüncüyü anlatan
bir veya birkaç cümlelik söz,
ibare.

i.+le 61b/01
[=1]
‘ibâretlü: Sözlü, ibareli.
i. 61a/02
[=1]
ibrîk (Ar.): Su koymaya yarayan
kulplu, emzikli kap.
i. 87a/15
[=1]
iç: Dâhil, içeri, iç.
i.+i 49a/09
i.+in 44a/10
i.+inde 61a/13, 61b/02, 77a/01
i.+ine 87a/02
[=6]
iç-: İçmek, yutmak.
i. 68a/07, 68a/08
i.-di 82b/13
i.-e 83a/02
i.-er 80a/10
i.-ersen 83b/05
i.-ersiz 75a/05
i.-me 58a/02, 77b/10, 78b/10
i.-medi 71b/08
i.-mek 54b/06
i.-üp 71a/14
[=14]
i.-ebil-: İçme imkânı bulunmak.
68a/08
içinde: 1. -de, ... konusunda. 2.
Esnasında, vaktinde, arasında.

- i. 55a/08, 72a/02, 77b/06, 84b/01, 84b/13, 86a/08, 86a/14 (*krş. içinde*)
[=7]
- içküci:** İçki içme alışkanlığı olan. (*krş. içkücü, içkücü*)
i.+yidi 71b/05
[=1]
i. ol-: 45b/07
[=1]
- içkücü:** İçki içme alışkanlığı olan. (*krş. içküci, içkücü*)
i. 77b/11
[=1]
- içkücü:** İçki içme alışkanlığı olan. (*krş. içküci, içkücü*)
i. 77b/11
[=1]
- içün:** Amacıyla, maksadıyla, için, -den ötürü, -den dolayı.
i. 50a/12, 50b/12, 51a/04, 52a/11, 52b/01, 60b/06, 64b/15, 66a/01, 66a/04, 67a/10, 67a/14, 69b/04, 78b/13, 83b/02, 83b/15, 85b/03
i.+dür 51a/04
[=17]
- içünde:** 1. -de, ... konusunda. 2. Esnasında, vaktinde, arasında.
i. 55a/03 (*krş. içinde*)
[=1]
- içür-:** İçmesini sağlamak, içirmek.
i.-di 83a/13
[=1]
- igende:** Çok, gayet, pek, ziyade, daha ziyade.
i. 61b/02
[=1]
- igne:** İğne.
i. 87b/01
[=1]
- ihsân (Ar.):** Bağışlama, hediye.
i. 67b/10
i.+lar 52a/11
[=2]
i. *édici ol-*: Bağışlamak, hediye etmek. 77b/15
[=1]
- ihtiyâc (Ar.):** Gereksinim.
i. 79a/14
i.+ı 53a/04
i.+dan 89a/09
[=3]
- ihtiyâr (Ar.):** Seçme.
i. *ét-*: Seçmek, tercih etmek, seçip almak. 79b/09
[=1]
i. *eyle-*: Seçmek, tercih etmek, seçip almak 75b/09
[=1]
- ihtiyât (Ar.):** Basiret, tedbir.
i.+ın 65a/14

[=1]
i. *ıla ol-*: Bir şeyin olması ihtimaline karşı gereken tedbirleri almak. 68b/04

[=1]
i. *eyle-*: Tedbirli ve ölçülü davranmak. 78a/04, 78b/05

[=2]

ikrām (Ar.): Cömertlik yapmak.

i. *eyle-*: Cömertlik yapmak, başışlamak. 83a/08

[=1]

ile: 1. Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz. 2. Cümle içinde aynı görevde bulunan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz.

i. 45a/09, 46a/04, 47b/01, 48a/09, 52a/07, 54b/10, 55b/15, 56a/06, 56b/10, 56b/14, 57a/15, 57b/02, 57b/02, 58a/01kii.yle, 58a/02, 58a/02, 59a/12, 63b/15, 64a/01, 64a/01, 64a/03, 65a/07, 65a/08, 65a/13, 65a/14, 65b/04, 65b/10, 65b/10, 65b/10, 65b/10, 65b/11, 65b/11, 65b/11, 66a/10, 67a/13, 68a/08, 72b/02, 76b/11, 79a/08,

81b/02, 83a/15, 83b/03, 85a/03,

87a/05, 87a/08, 88b/08, 90a/01

i.+dür 76a/03

[=48]

ilerü: Öne doğru, ileri.

i. 78b/07, 86a/01

[=2]

i. *ıtut-*: Üstün saymak, kabul etmek.

77a/10, 89a/06

[=2]

ilet-: Götürmek, yerine ulaştırmak, eriştirmek.

i. 65a/10, 65a/12, 74a/02

i.-di 74a/03, 81a/01

i.-diler 53b/07

i.-e 88b/01

i.-em 72b/03

i.-me 51a/15

i.-mege 57a/09

i.-ür 77b/10

i.-ürler 63b/08

[=12]

iley: Huzur, yan, ön.

i.+üñde 78b/13

[=1]

‘ilim (Ar.): Bilme, bilim, bilgi.

i. 45a/04, 51b/07, 60a/07, 71a/06, 89b/08

i.+den 89b/11

i.+dür 44a/08, 59b/12, 63a/13

i.+le 89b/08, 89b/09

[=11]

illā (Ar.): Olmadığı hâlde, aksi hâlde,
meğer, -den başka.

i. 44a/09, 53a/03, 53b/13, 65a/13,
81a/09, 82a/08, 83b/12

[=7]

'illet (Ar.): Hastalık.

i. 46b/05

i.+i 49b/03

i.+ler 46b/09

i.+lerden 46b/05

i.+lerdür 50b/02

i.+leri 47a/02

i.+lerin 47a/03

i.+lerinden 50a/13

[=8]

'ilm (Ar.): Bilme, bilim, bilgi.

i. 52b/01, 53a/13, 59b/03, 60a/10,
89b/10

i.+e 59b/14

i.+i 44a/09, 60a/01, 60a/01, 60a/08,
60a/12, 70b/13

i.+idür 60a/07

i.+in 51b/11, 61b/06, 61b/06

i.+inden 60a/01, 60a/04

i.+ine 51b/07

[=19]

i. *fiḳh*: Fıkıh ilmi. 59b/09

[=1]

i. *-i riyāzī*: Matematik ilmi.

70b/12

[=1]

i. *ü şerīf*: Fıkıh ilmi. 71a/02

[=1]

ilzām (Ar.): Cevap veremez hale
getirme, susturma.

i.+ıla 87b/07

[=1]

'imāret (Ar.): Bayındırlık, mamurluk,
mamur olma.

i. 48b/08, 75b/10, 75b/15, 76a/04

i.+den 75b/06

i.+e 84a/11

i.+iledür 48b/08

i.+in 48b/05

i.+ledür 76a/04

[=9]

imār (Ar.): Bayındırlık.

i. *ét-*: Bayındır durumuna getirmek,
geliştirmek. 48b/05

[=1]

imden gérü: Bundan sonra, bundan
böyle. (krş. *şimden gérü*)

i. 87a/02

[=1]

imdi: Şimdi. (krş. *şimdi*)

- i. 44a/10, 52a/12, 54a/10, 57a/15,
59b/10, 63b/09, 66b/05, 69a/02,
69b/06, 72b/02, 77a/10, 77a/12,
82a/14, 84a/02, 89b/02
[=15]
- in:** İşaret.
i.+i 59b/15
[=1]
- in-:** Yukarıdan aşağıya doğru gelmek,
inmek.
i. 61a/07
i.-e 82b/15
i.-emeye 83a/02
[=3]
i.*miş ol-*: Uzamak, sarkmak. 45b/03
[=1]
- in‘ām (Ar.):** Lütuf, ihsan.
i. 78a/12
[=1]
- inan-:** İnanmak, güvenmek.
i.-alar 70a/12
i.-ma 65b/08
i.-up 55a/02
[=3]
- ‘ināyet (Ar.):** Yardım.
i. 89b/05
i.+ler 59a/09, 90a/03
[=3]
- ince:** Kendi cinsinden olanlara göre
dar ve kalınlığı az olan, kalın
karşıtı.
- i. 44b/13, 45a/05, 45a/15, 45a/15,
45b/09, 49a/02, 49a/05, 73b/15
[=8]
- incin-:** Gücenmek, kırılmak.
i.-di 80b/07, 86b/14
i.-e 55a/09
[=3]
- incit-:** Kırmak, üzme.
i.-dün 68b/13, 69a/02
i.-me 68b/13, 69a/01
[=4]
- inkār (Ar.):** Tanımama, kabul ve
tasdik etmeme.
i. *ét-*: Kabul ve tasdik etmemek.
87a/08
[=1]
- inşāf (Ar.):** 1. Adaletli ve hakkaniyetli
davranma, itidal üzere olma. 2.
Pay, hisse.
i. 78b/12, 88a/03
i.+ıla 47b/07
i.+ıladur 76a/04
[=4]
- i. *vér-*: Hakça davranmak, adâlet
göstermek, acıyıp merhamet
etmek. 88a/03, 88a/03
[=2]
- inşāfsız:** İnsafı olmayan.
i. 46a/03

[=1]
intişār (Ar.): Gözün sonradan büyümesi hastalığı.

i. 50a/13

[=1]

intizār (Ar.): Bekleme, bekleyiş.

i.+la 88a/06

[=1]

iplik: Pamuk, keten, yün, ipek, naylon vb. dokuma maddelerinin uzun, ince liflerinden her biri.

i. 87b/01

[=1]

irādet (Ar.): 1. İrade, dileme. 2. Gönül isteği.

i.+ile 52a/03

[=1]

irtihāş (Ar.): Güçsüzlük ve dermansızlıktan dolayı titreme, titrek olma hastalığı.

i. 50b/01

[=1]

isrāf (Ar.): Gereksiz yere para, zaman, emek vb.ni harcama, savurganlık.

i. *ét-*: Gereksiz yere para, zaman, emek vb.ni harcamak. 65b/07

[=1]

issi: Sahip, malik, iye.

i. 54b/05, 61b/05, 62b/06, 65a/08, 65a/08, 66a/13, 66b/04, 80a/08, 84a/03, 87a/01

i.+ne 63a/01, 66a/07, 66a/12

i.+nüñ 48b/07, 74b/09

[=15]

iste-: 1. Talep etmek, arzulamak, dilemek. 2. Aramak, araştırmak, sormak.

i. 47b/12, 53b/05, 53b/06, 63a/05, 66b/10

i.-di 61b/10, 74a/07, 74a/14

i.-düklerince 70a/11

i.-düm 74b/01

i.-me 54a/05, 55a/05, 84b/05

i.-mekde 47b/12

i.-mekdür 86a/15

i.-meye 52b/03, 63b/15, 87b/08

i.-mezdi 86b/11

i.-r 44a/14, 47a/11

i.-rler 50b/12

i.-señ 75b/05

i.-ye 47a/15, 87b/10, 87b/10

i.-yeler 70a/09

i.-yenlerden 57b/04

[=28]

i.-yübil-: İsteme imkânı veya olasılığı bulunmak. 53b/03

[=1]

istiftā (Ar.): Fetva almak isteme; müftüye müracaat etme.

i. 63a/05

[=1]

istigfâr (Ar.): Tövbe etme, Tanrı'dan

suçlarının bağışlanmasını
dileme.

i. 73a/04, 87b/10

[=2]

isti'mâl (Ar.): Kullanma.

i. *et-*: Kullanmak. 71a/06

[=1]

i. *eyle-*: Kullanmak. 72a/09

[=1]

iş: Çalışma, emek.

i. 46a/04, 48a/01, 56b/04, 59b/10,
61b/12, 67b/01, 70a/07, 71a/08,
73a/12, 77a/03, 78a/05, 78a/15,
78a/15, 79a/06, 79a/11, 80a/04,
83b/08, 84b/09

i.+de 47b/15, 48a/01, 48a/10,
57b/04, 70a/07, 79a/15

i.+den 52b/14, 52b/14, 66a/14,
75a/08, 77b/12, 80a/03, 84a/11

i.+dür 78a/07

i.+e 46a/06, 46a/13, 57b/09,
57b/09, 62b/04, 79a/05, 86b/03,
88a/10

i.+i 47b/06, 58a/06, 58a/08, 58b/12,
63a/13, 65a/02, 65b/08, 73b/01,
77a/03, 79a/07, 80a/05, 80a/06,
80a/07, 82b/04, 83b/12, 89a/05

i.+idür 63b/09, 77b/06

i.+ile 65b/14, 83b/12

i.+in 51b/02, 58b/05, 60a/06,
78b/15

i.+inde 70a/05, 70a/08

i.+inden 89a/03

i.+ine 52b/13, 54a/10, 54b/02,
64b/06, 69b/15, 79b/13, 79b/14

i.+ler 55a/08

i.+lerde 70a/12

i.+lere 84b/09

i.+leri 89a/06

i.+üm 72b/02

i.+ün 55b/04, 67b/05

i.+ünden 55a/02

i.+üne 77a/04

[=83]

i. *bilür*: Becerikli, işin ehli. 80a/06

[=1]

i. *e yara-*: Kendisinden
faydalanılmak, bir yerde
kullanılmak. 45a/04

[=1]

i. *görmüş*: İşe uygun, tecrübeli.
78a/02

[=1]

i. *in düz-*: İşini yoluna koymak.
77a/04

[=1]

işâret (Ar.): Gösterme.

i. *êt-*: Göstermek. 71b/06

[=1]

işbu: Bu, özellikle bu.

i. 49a/10, 55b/11, 56b/01, 73b/07

i.+nuñ 72b/03

[=5]

işçi: Çok iş yapan, çalışkan.

i. 68a/11

i.+sidür 68a/11

[=2]

işçilik: İşçinin yaptığı iş.

i.+e 52b/15

[=1]

işle-: İş yapmak, çalışmak, gayret göstermek.

i. 70a/08, 84b/09

i.-dük 58b/11

i.-düm 65a/02

i.-me 84b/09

i.-medügün 57b/08

i.-meyince 57b/09

i.-mezdi 73a/12

i.-mezven 61b/12

i.-r 46a/04, 78b/15

i.-rsin 61a/15, 65b/08

i.-rsin 84b/09

i.-señ 57b/10

i.-ye 58b/05, 71a/08, 85a/14,
85a/15

i.-yedi 58b/12

i.-yem 82b/05

i.-yesin 85b/14

i.-yimedügün 57b/09

i.-yübilür 52b/14

[=24]

işlen-: Yapılmak, yerine getirilmek, çalışılmak.

i.-e 70a/07

i.-en 79a/01

i.-ür 70a/08

[=3]

‘işret (Ar.): 1. Yaşama, geçinme 2.

İçki içme.

i. 44b/15

i.+çün 88a/13

i.+e 44b/09, 71a/08, 81a/04

i.+ine 76b/08

[=6]

it: Köpek.

i. 49b/05, 89a/14, 89a/15, 89b/01

[=4]

it- (< *eyit-*): Demek, söylemek, ifade etmek. (*krş. eyit-, eyüt-*)

i.-düm 84a/03, 90a/05

i.-eyim 86a/15

i.-me 67b/12

i.-mege 63a/09

i.-meye 88a/15

[=6]

‘itāb (Ar.): Azarlama, kızma.

i. 67b/09

[=1]

i‘tibār (Ar.): Hürmet, saygı.

i. 77b/08

[=1]

i'tikād (Ar.): İnanma, inanç.

i.+1 69b/04

[=1]

i'timād (Ar.): Güven.

i.+1 74b/12

[=1]

i. èt-: Güvenmek. 60b/05, 65b/13,
66b/06, 70a/01, 88b/12

[=5]

ittifāk (Ar.): Tevafuk, tesadüf, rast
gelme.

i. 66b/01, 68b/14, 77b/12

i.+11a 76b/06

[=4]

i. *düş-*: Nasip olmak, kaderde
yazılmak. 68b/01

[=1]

ittifākā (Ar.): Rastgele, tesâdüfle.

i. 52a/04

[=1]

ivaz (Ar.): Bedel, karşılık, karşılık
olarak verilen şey.

i.+m 82b/01

[=1]

i. *eyle-*: Karşılık vermek. 55b/02

[=1]

iz: Bir şeyin geçtiği veya önce
bulunduğu yerde bıraktığı belirti,
nişan, alamet, emare.

i. 65b/06

[=1]

i'zâz (Ar.): İkrâm etme, ağırlama.

i. 83a/08

[=1]

izhâr (Ar.): Açığa vurma, meydana
çıkarma, gösterme.

i. *eyle-*: Açığa vurma, belirtmek,
göstermek. 44b/02

[=1]

'izzet (Ar.): Şeref, itibar, azizlik,
şerefîlik.

i. 77b/10

i.+i 48b/06, 69a/05, 69a/15

i.+ile 69a/14

i.+inden 69a/05

[=6]

ķaba Şakallu: Gür ve geniş sakallı

k. 79b/07

[=1]

ķabül (Ar.): Razı olma, rıza gösterme.

k. 67b/10

k.+dur 61a/06

[=2]

k. *ķıl-*: Razı olmak, rıza göstermek.

55a/07, 60a/09

[=2]

k. *ol-*: Rız olunmak, rıza gösterilmek. 59a/12

[=1]

k. *olin-*: Rız olunmak, rıza gösterilmek. 59a/05

[=1]

k. *ét-*: Rız olmak, rıza göstermek. 53b/09, 56b/01, 66a/15, 82a/10, 82b/11

[=5]

k. *eyle-*: Rız olmak, rıza göstermek. 58b/14

[=1]

kaç: Arka.

k.+1 50a/02

[=1]

kaç-: Kaçmak

k. 57b/11, 68b/03

k.-ar 47a/11

k.-dı 82a/09

k.-mı 57a/05

k.-ma 68b/03

k.-mayam 56b/06

[=7]

kaçğan: Firari, kaçkın.

k. 46a/11, 47b/02

[=2]

kaçan: Ne zaman.

k. 55b/15, 71a/03, 77b/02

[=3]

kaçıcı: Kaçan, uzaklaşmak isteyen.

k. *ol-*: Kaçmak. 78b/01

[=1]

kaçır-: Kaçırarak.

k.-madum 74a/15

[=1]

kaçdar (Ar.): Ölçüsünde , derecesinde,

büyükliğünde, genişliğinde

k. 47a/08, 47a/10, 48b/10, 49b/05,

50b/09, 52b/03, 55a/04, 55b/13,

56a/01, 56a/04, 56a/05, 57a/01,

57a/04, 58a/04, 59b/04, 62a/01,

62a/05, 63a/10, 64b/04, 64b/10,

67b/01, 68a/08, 69a/06, 71b/11,

75b/04, 75b/06, 76a/14, 78a/03,

78a/11, 81a/03, 81b/09, 82b/10,

83a/02, 83b/02, 86b/01, 89b/02

k.+ı 58a/01

k.+ınca 47b/12

k.+uınca 48a/11

[=39]

kağeğ (Ar.): İçki bardağı.

k. 68a/05, 71b/05, 78b/10, 78b/11

[=4]

kağem (Ar.): Ayak.

k. 86a/01

[=1]

ķadı (Ar.): İslam hukukuna göre h kmeden, davalara bakan ve onları h kme bağlayan kimse.

k. 61b/05, 61b/06, 61b/08, 61b/10, 61b/14, 62a/12, 62a/14, 62b/01, 62b/01, 62b/03, 62b/03, 62b/04, 62b/05, 62b/07, 62b/09, 62b/12, 63a/01, 63a/03, 63a/05, 63a/11, 63a/12, 65b/11, 71b/03, 71b/04, 71b/07, 71b/08, 71b/09, 79b/07

k.+lar 74b/14

k.+larından 79b/08

k.+nuş 63a/08, 63a/13

k.+ya 62b/08

[=34]

ķadılık: Kadının yaptığı g rev, kadı olma durumu.

k. 60a/03, 63a/14

k.+dadur 59b/09

[=3]

ķad m (Ar.): Eski.

k. 62a/04

[=1]

ķadir (Ar.): G c  yeten, g c  yetiren, kudretli.

k. *ol-*: G c  yetmek, g c  yetirmek. 63a/09, 71b/13, 74b/10

[=3]

ķaęıd (Far.): K ğit.

k. 72b/06

k.+lar 60a/14

[=2]

ķ hel (< k hil) (Ar.): Tembel.

k. 46a/09

[=1]

ķ hellik: Tembellik.

k.  t-: 47b/01

[=1]

ķ hil (Ar.): K h let sahibi, olgun, orta

yaşlı [kimse].

k. 73a/14, 76a/06

[=2]

ķ hil-‘aķıl (Ar.): Aklı olgun.

k. 72b/13

[=1]

ķaķı-: Kızmak, azarlamak. (*krş. ķaķu-*

)

k.-d  64b/08, 72b/01, 75b/08

k.-dugun 57b/05

k.-dugunda 58a/04

k.-ma 47b/05, 58a/15

[=7]

ķaķıęan:  fkeli, hiddetli.

k. 46a/09

[=1]

kaķın-: Öfkelenmek.

k.-maya 51a/09

[=1]

kaķır (Ar.): Hayvanlarda görülen bir

hastalık, kusur, bozukluk.

k. 50b/01

[=1]

kaķu-: Kızmak, azarlamak. (*krş. kaķı-*

)

k.-dugı 81b/09

[=1]

kaķıñ: Sık, yoğun, dolgun.

k. 45a/14, 45b/01, 45b/05

[=3]

kaķal-: 1. Olduğu yeri ve durumu

korumak, sürdürmek. 2.

kapılmak, değer vermek, itibar

göstermek, bakmak.

k.-a 50b/06, 82b/05

k.-dı 56a/11

k.-ma 75b/04

k.-maya 46b/09

k.-ur 58a/09

[=6]

kaķal'a (Ar.): Kale.

k.+dur 87a/03

[=1]

kaķalan: Diğer, başka, mütebaki, geri

kalan, sonraki.

k.+ın 62a/07

k.+umuz 52a/10

[=2]

kaķalb (Ar.): Sevgi, gönül

k. *bağla-*: Bir davranışla birinin

sevgisini kazanmak, ilgisini

çekmek. 78a/01

[=1]

kaķalem (Ar.): Kalem.

k.+le 73b/15

k.+ler 60a/14

[=2]

kaķalem-tırāř (Far.): Kamış kalemleri

açmak için kullanılan uzun saplı

küçük bıçak.

k.+lar 60a/14

[=1]

kaķalī' (Ar.): Yelesi yolunmuş, yoluk

(at).

k. 50a/01

[=1]

kaķām (Ar.): Hayvanlarda görülen bir

hastalık, kusur, bozukluk.

k. 50a/14

[=1]

kamı' (*Ar.*): Gözlerin hastalıktan dolayı zayıflayıp fersiz ve zayıf olması illeti.

k. 50a/15
[=1]

ķamu: Bütün, hep.

k. 84b/03
[=1]

ķan: Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

k. 86a/11
k.+ın 68b/07
k.+ına 86a/10
[=3]

k. *dök-*: Ölüme yol açmak, cana kıymak. 68a/02
[=1]

ķanı: Hani, nerede.

k. 64b/07
[=1]

ķana-: Kan akmak, kanamak.

k.-dı 74a/06
[=1]

ķanā'at (*Ar.*): Elindekinden hoşnut olma, yetinme, fazlasını istememe.

k. *eyle-*: Elindekinden hoşnut olmak, yetinmek 84a/14
[=1]

ķandan: Nereden.

k. 59b/06, 59b/10, 64b/12, 64b/13, 80b/01
[=5]

ķandīl (*Ar.*): İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı.
k.+den 48a/13
[=1]

ķāni' (*Ar.*): Kanaat eden, yetinen.

k. 60a/10
[=1]
k. *ol-*: Kanaat etmek, yetinmek, yeter bulmak. 89a/03
[=1]

ķanķı: Hangi.

k. 75a/06, 77a/10, 81a/13, 83b/01
[=4]

ķap: Kabuk.

k. 55b/12
k.+ı 55b/11
k.+ına 55b/10

[=3]

ķapaķ: Gz kapağı.

k.+1 45b/05

k.+1nda 49b/11

[=2]

ķapu: Kapı

k.+da 72b/05

k.+nı 88b/10

k.+sına 82a/10

k.+sında 81a/06

[=4]

ķara: Siyah.

k. 44b/12, 44b/12, 45a/07, 45a/13,
45a/15, 49a/06, 49a/08, 49a/08,
49a/12, 49a/13, 49b/01, 49b/10,
51b/01, 79b/07

[=14]

ķarār (Ar.): Sknet, asayiş, rahat.

k. *ıt-*: Bir yerde kalmak, durmak.

55a/11

[=1]

ķaravaş: Cariye, halayık.

k. 44a/05, 44a/05, 44a/12, 45b/11,
46a/14, 47a/08, 47b/03, 51a/05

k.+1 62a/12, 62b/10

[=10]

ķaravul: Ordunun muhafazası iin

uygun yerlerde bırakılan
askerler, karakol.

k.+a 78a/06

[=1]

ķardaş: Kardeş.

k. 54a/09, 54a/10 (*krş. ķarındaş*)

k.+ından 82a/09, 82b/06

k.+umdan 82b/07

[=5]

k. *oķuş-*: Kardeş olarak grmek,

kardeş edinmek, kardeş saymak.
47b/03

[=1]

ķardaşsız: Kardeşi olmayan.

k. 54a/08

[=1]

ķaręa gzl: Bir gz mavi, bir gz

siyah olan.

k. 50a/07, 50a/10

[=2]

ķarı: İhtiyar, yaşlı.

k. 55b/06, 55b/07, 78b/06

k.+dur 60a/02

[=4]

ķarış-: İki veya ikiden ok Şey bir

araya gelip birbirinin iinde

dağılmak, birbirinin içine girmek.

k.-ı 46a/15

k.-ma 84b/09

[=2]

karışdır-: Karıştırmak. (*krş. karışdır-*

)

k.-up 61b/02

[=1]

karışdur-: Karıştırmak. (*krş. karışdır-*

)

k.-mak 60a/08

k.-mayınca 60a/06

k.-mayasın 60a/03, 60a/03, 60a/04

[=5]

karıl-: Karışmak, karıştırılmak.

k.-a 79b/14

k.-maya 79b/13

[=2]

karım: İnsan ve hayvanlarda gövdenin

kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi.

k.+ı 79b/06

[=1]

karındaş: Kardeş. (*krş. karındaş*)

k.+ım 82a/14

[=1]

karpuz: Kabakgillerden, sürüngen

gövdeli parçalı sert yapraklı, sarı çiçekler açan bir bitki.

k. 55b/10

[=1]

karşu: 1. Mukabil, karşılık olarak. 2.

Muhalif, ters iş.

k. 62a/03, 69a/14

[=2]

kārübān (Far.): Kervan

k.+da 65a/13

[=1]

kaşd (Ar.): 1. Öldürme veya zarar

verme niyeti. 2. Kötü niyet.

k. 47b/01

k.+ıla 61a/09, 70a/06, 87b/11

k.+ın 72a/15

[=5]

k. *ét-*: Bir amaç güderek bir işe

girişmek, niyet etmek. 56b/11

[=1]

k. *eyle-*: Bir amaç güderek bir işe

girişmek, niyet etmek. 84a/12

[=1]

kāsīd (Ar.): Sürümsüz, geçmez,

aranmaz.

k. 63b/11

[=1]

kaş: Gözlerin üzerinde kemerli birer

çizgi oluşturan kısa kıllar.

k.+1 45b/05

[=1]

kāşki (Far.): Keşke.

k. 73b/09

[=1]

kaşlu: Kaşlı, kaşı olan.

k. 44b/12

[=1]

kat: Huzur, nezd, yan.

k.+ına 51a/15, 77b/02, 86b/12

k.+ında 70a/13

k.+uņa 84b/11

[=5]

kat-: İlave etmek, eklemek.

k.-ardı 66a/13

k.-ma 66b/05

[=2]

katı: 1. Çok, çok ziyade, pek, iyice,

sıkı, gayret. 2. Ağır, acı. 3.

Haşin, şiddetli, sert.

k. 45a/11, 45b/07, 46a/03, 56a/02,

57b/06, 64a/07, 64a/11, 66b/02,

72b/01, 72b/03, 78a/02, 78b/02,

79b/03, 81b/10, 81b/15, 82b/15,

84a/01

[=17]

kātib (Ar.): Yazıcı.

k.+ler 56a/03, 56a/09, 74b/14

[=3]

katl (Ar.): Öldürme.

k. *ét-*: Öldürmek. 58b/06

[=1]

kaḅā'id (Ar.): Kurallar, kaideler.

k.+in 77b/13

[=1]

kaḅī (Ar.): Kuvvetli, güçlü, sağlam.

k. 45a/11, 55b/08, 59b/02, 79b/06

k.+dür 57b/14, 61b/12

[=6]

kaḅim (Ar.): Kavim, topluluk, toplum,

kabile.

k. 44a/06, 72a/14 (*krş. kaḅim,*

kaḅum)

k.+den 58b/06

[=3]

kaḅīraḅ: Daha güçlü, daha sağlam.

k. 57a/03

[=1]

kaḅm (Ar.): Kavim, topluluk, toplum,

kabile.

k. 80b/11, 85a/13, 87b/04, 87b/12

(*krş. kaḅim, kaḅum*)

- k.+ı 48a/09, 60b/13, 72a/13,
88a/03, 88a/03
- k.+ıla 64a/03, 78a/09
- k.+ına 63b/07, 63b/08, 79b/14,
86a/05
- k.+ınuş 77a/01
- k.+ısa 67b/13
- k.+dan 88a/06
[=18]
- ķavum (Ar.):** Kavim, topluluk,
toplum, kabile.
k. 75a/04 (*krş. ķavum*)
[=1]
- ķayır-:** Kaygılanmak, tasalanmak,
endişe etmek. (*krş. ķayır-*)
k.-masun 74a/12
k.-maz 51a/09
[=2]
- ķayur-:** Sakınmak, çekinmek. (*krş.*
ķayır-)
k.-aydı 59a/14
k.-saydı 59a/13
[=2]
- ķazıyye (Ar.):** İş, mesele; dava.
k. 63a/08, 63a/09
k.+i 61b/14
[=3]
- ķazan-:** Elde etmek, sahip olmak.
- k.-asın 88b/13
k.-magı 54a/13
k.-mayasın 55a/14
[=3]
k.-ıgör-: Kazanmak. 69a/04
[=1]
- ķazanıl-:** Kazanma işi yapılmak.
k.-maz 83b/12
[=1]
- ke'āb (Ar.):** Bir hayvan hastalığı.
k. 50a/14
[=1]
- keđbānū (Far.):** Evini idare eden
tedbirli kadın.
k. 50b/12
[=1]
- kefāret (Ar.):** Bir günaha ya da dinî
bir kusura karşı tutulmak üzere
yapılan şey veya verilen nesne.
k. 88a/11
k.+ine 88a/01
[=2]
- keleci:** Söz, lakırdı.
k. 58b/09
k. +ler 59a/06
[=2]
k. *söyleş-*: Konuşmak, söyleşide
bulunmak. 76b/11
[=1]

k. *eyle-*: Konuşmak, söyleşmek.
57b/06, 59a/06
[=1]
kelime (Ar.): İbare, cümle, söz.
k. 72a/03
[=1]
kem (Far.): Az, eksik, değersiz.
k. *ol-*: Azalmak. 56a/03
[=1]
kemâl (Ar.): Mükemmellik,
noksansızlık, tamlık.
k. *-e ér-*: Olgunlaşmak. 69b/12
[=1]
kemend (Far.): Uzaktaki bir kimseyi
veya şeyi çekip yakına getirmek
için atılan ucu ilmikli ip.
k. 51b/12
[=1]
kemter (Far.): Daha aşağı, aşağıda
bulunan, hakîr, itibarsız.
k. 72b/02
[=1]
kemterlik: Değersizlik, itibarsızlık,
aşağılık.
k.+ümüze 85b/08
k.+ünüze 85b/09
[=2]
kemük: Kemik.
k.+i 46b/13
[=1]

kenâr (Far.): Sahil, kıyı.

k.+ına 66b/01

[=1]

kendi: Kendi. (*krş. kendü*)

k.+n 69a/11

[=1]

kendü: Kendi.

k. 47a/06, 47b/07, 48a/01, 48a/15,
50b/14, 55a/02, 55a/06, 55b/03,
58b/08, 59a/01, 59a/12, 63a/11,
63a/12, 63a/12, 63a/13, 65a/05,
66a/11, 66b/01, 66b/11, 67b/02,
67b/04, 67b/08, 68a/09, 68b/07,
69b/02, 69b/15, 71b/10, 72a/01,
73b/12, 75a/11, 76b/01, 76b/08,
77a/04, 77a/05, 77a/05, 77b/08,
78a/14, 79a/06, 79a/14, 80a/08,
81b/04, 81b/08, 82b/06, 83a/05,
85b/03, 86a/09, 87a/05, 87b/09
(*krş. kendi*)

k.+den 63b/15, 64a/01, 69a/10,
87a/06

k.+lerüñ 67b/03

k.+nüñ 70a/09, 78b/15

k.+ye 55a/03, 57a/10, 65a/08

[=58]

k. *-ye çek-*: Kendi makamına
yaklaştırmak, kendine yakın
kılmak. 68b/02

[=1]

kendüz: Kendi, kendisi, öz.

k.+in 70b/01, 86b/03
k.+inden 63a/02, 68b/04
k.+ine 76b/03, 85a/01
k.+üme 65a/05, 89b/15
k.+ün 81b/13
k.+ün 57b/03, 59a/15, 65b/02,
70a/06, 71b/03, 75b/02
k.+ün'den 51a/01, 63a/05, 77b/15,
79a/07, 83a/06
k.+üğe 67b/03, 75a/12
k.+ün'i 55b/05, 59a/08, 65b/06,
67a/03, 69a/06, 70a/13, 77b/12
k.+ün'le 79a/05
[=30]
kengel: Alay, şaka, latife, eğlence.
k.+i 71a/06
[=1]
k. *kar-*: Şaka yapmak, latife
yapmak, takılmak. 71a/05
[=1]
k. *ét-*: Şaka yapmak, latife yapmak,
takılmak. 67b/01
[=1]
kere (Ar.): Kez, defa, sefer
k. 62a/15
[=1]
kerem (Ar.): Cömertlik, eli açıklık,
lütuf
k. 58a/10, 58b/03, 82a/04, 86a/03
k.+ün 58b/10
k.+ün'den 58b/13

[=6]
k.+ler *ét-*: Bağışta, iyilikte
bulunmak. 82a/11
[=1]
kerim (Ar.): Cömert, eli açık.
k. 58a/10, 58b/11
k.+dür 59a/04
k.+lerden 58b/04
k.+se 59a/04
[=5]
kes-: 1. Kesici bir araçla bir parçayı
ait olduğu yerden ayırmak. 2.
Bırakmak, sonlandırmak.
k.-e 87a/06
k.-esin 88b/15
k.-esin 73b/03
[=3]
kesâdlık: Sürümsüzlük, revaçsızlık,
yokluk.
k. 47b/10
[=1]
kesb (Ar.): Kazanma, kazanç. (*krş.*
kesb)
k.+i 89b/06
[=1]
k. *eyle-*: Kazanmak, elde etmek.
52b/10
[=1]
kesbî (Ar.): Doğuştan olmayan,
sonradan kazanılan.

k.+dür 89b/04
[=1]
kesek: Kesik, parça, aralıklı
k. *söyleyici ol-*: Aralıklı konuşmak.
60b/10
[=1]
kesil-: Kesme işi yapılmak.
k.-miş 62a/13
[=1]
kesp (Ar.): Kazanma, kazanç. (*krş.*
kesb)
k.+üje 84b/12
[=1]
kesük: Kesilmiş olan.
k. 78a/10
[=1]
kethüdâlık: 1. Kethüdanın yaptığı iş,
kâhyalık. 2. Devlet adamlarının
buyruğunda çalışan ve onların
birtakım işlerini gören kişinin işi
ve mevkisi.
k. 46a/10, 53a/05, 75a/10
k.+ın 51a/06
k.+ından 66b/14
k.+a 45a/04
[=6]
kethüdâsız: Kethüdası olmayan.
k. 46b/03
[=1]
key: 1. Çok, pek, gayet. 2. İyi, iyice.

k. 44a/12, 44b/05, 46a/02, 46a/03,
46a/07, 46b/06, 46b/09, 47a/02,
47b/10, 51b/01, 52a/04, 52a/07,
52b/07, 54a/10, 54b/04, 59b/11,
61a/07, 61b/06, 61b/07, 65a/03,
65a/14, 69a/13, 70b/03, 70b/11,
71a/01, 71a/02, 71b/03, 71b/05,
71b/12, 72b/07, 73b/04, 73b/08,
75a/09, 75a/11, 75a/11, 78a/01,
78a/02, 78b/03, 78b/05, 80b/05,
80b/13, 80b/14, 84a/03, 84b/13
[=44]

ķı'ās (Ar.): Hayvanlarda görülen bir
hastalık, kusur, bozukluk.
k. 50b/01
[=1]

ķıfçak: Kıpçak (Türkleri).
k. 45b/12
[=1]

ķıgır-: Çağırarak, davet etmek.
k.-dı 62a/03
k.-dılar 80b/10
k.-up 55a/09
k.-ur 62b/01
[=4]

ķıl: Saz teli.
k.+1 67a/14
k.+ıla 67a/12, 67a/13
[=3]

ķılıç: Kılıç.

k. 85b/11

k.+11a 77b/03

[=2]

ķıl-: Etmek, eylemek, kılmak.

k.-a 59a/11, 76a/08

k.-am 86b/14

k.-ayım 80b/07

k.-mayınca 60a/07

k.-maya 86a/12

k.-mayasın 67b/01

k.-uruz 59a/09

[=8]

ķımār-bāzlık: Kumarbaz olma

durumu, kumar düşkünlüğü,
kumarbazlık.

k.+a 67b/06

[=1]

ķıp-: Göz kapaklarını çabucak açıp

kapamak, kırpmak.

k.-duğı 71b/07

[=1]

ķırğul: Saçına, sakalına ak düşmüş,

kıranta.

k. 79b/06

k.+ısa 67a/12

[=2]

ķırķ yēdi: Kırk altıdan sonra gelen

sayının adı.

k. 82b/08

[=1]

ķırķıncı: Sırada otuz dokuzuncudan

sonra gelen.

k. 84a/04

[=1]

ķırķ birinci: Sırada kırkıncıdan sonra

gelen.

k. 84b/14

[=1]

ķırķ dōrt: Kırk üçten sonra gelen

sayının adı.

k. 89b/02

[=1]

ķırķ iki: Kırk birden sonra gelen

sayının adı.

k. 83a/01

[=1]

ķısa: Uzun olmayan, kısa.

k. 45a/07, 49a/07, 50b/13, 63a/09,

69a/13, 80a/06

[=6]

k. *ķıl-*: Kısaltmak. 79a/04

[=1]

k. *eyle-*: Kısaltmak. 88a/08

[=1]

ķısalık: Kısa olma durumu.

k.+da 44b/09

[=1]

kıskan-: Sevgide veya kendisiyle ilişkili şeylerde bir başkasının ortaklığına, üstün durumda görünmesine dayanamamak.

k.-asın 51a/10

k.-ma 51a/07

[=2]

kısrağ: Dişi at.

k. 49b/04

[=1]

kıssa (Ar.): Hikâye, kıssa.

k. 63a/09

[=1]

kış: Kış mevsimi.

k. 69b/02

[=1]

kışın: Kış mevsiminde.

k. 65b/02, 67b/12

[=2]

kıt: Kat, nezd, yan, huzur.

k.+ında 58a/02, 62a/14, 68b/06,
69a/09, 69b/13, 70a/03, 71a/04,
73a/11, 74a/13, 81b/06, 81b/08,
87a/03

k.+uñda 65a/11

[=13]

kıvan-: Sevinmek, güvenmek, öğünmek.

k.-alar 78a/13

[=1]

kıy-: Acımayarak büyük bir kötülük etmek, zulmetmek, öldürmek.

k.-a 63b/14

[=1]

kıya bak-: Dikkatle bakmak, keskin bakmak.

k.-d1 71b/06

[=1]

kıyâmet (Ar.): Dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, hesap günü, kıyamet günü, mahşer günü.

k.+e 82b/05, 83b/14

[=2]

kıyâs (Ar.): Karşılaştırma, oranlama, mukayese.

k.+ıla 52b/13

[=1]

kıymet (Ar.): Değer.

k.+i 48b/07

k.+in 47a/12

[=2]

k. *kıl-*: Bir değer taşıdığını gösterecek şekilde hareket etmek, saygı göstermek, değer vermek 48b/11

[=1]

kız: Kız çocuğu.

k. 51a/02, 51a/04, 51a/12, 51b/03, 51b/04, 51b/04, 53a/07, 53a/08, 53a/15, 53b/01, 53b/02, 53b/03, 53b/04, 54a/02, 54a/02

k.+ı 82a/13

k.+ın 50b/15

k.+ıydı 56a/11

k.+uñ 53a/12, 53b/04, 54a/04

[=21]

kızıl: 1. Kırmızı, al. 2. Altın (para)

k. 44b/13, 45a/07, 45b/02, 45b/06, 45b/10, 46b/11, 49a/14, 62a/01, 62a/14, 62b/15, 67a/12, 87a/01

k.+ı 62a/11, 63a/01, 86b/10

k.+ın 62b/10

k.+la 64b/05, 64b/07, 64b/10

k.+um 62a/07, 62a/09, 62a/12, 64b/02

k.+uñ 62a/10, 64b/02

[=24]

kızılık: 1. Kırmızılık. 2. Altın (para)

değerinde.

k. 64a/15

k.+da 44b/10

[=2]

kızılı: Altın parası olan.

k. 86b/13

[=1]

ki (Far.): Ki bağlacı.

k. 47b/04, 50a/07, 50a/09, 52a/04, 52a/11, 52b/01, 55b/14, 59a/06, 62a/06, 62b/02, 64a/11, 66b/04, 66b/08, 67a/15, 69a/01, 69b/08, 71b/04, 72a/10, 73a/07, 75b/01, 75b/08, 76a/02, 77a/09, 77a/10, 77a/11, 79a/01, 79a/04, 80b/04, 81a/08, 82a/09, 83b/12, 83b/14, 84a/11, 86b/12, 89a/08, 89a/10, 90a/04

[=37]

kiçi: Küçük.

k. 55b/08, 58a/07, 76a/05, 77a/02

k.+nüñ 52b/08, 79a/04

[=6]

kiçilük: Küçüklük.

k. 70a/12

[=1]

kiçirek: Küçükçe, daha küçük, ufacık.

k. 64b/06

[=1]

kim (I): Ki bağlacı.

k. 44a/06, 44a/07, 44a/07, 44a/13, 44b/01, 44b/04, 44b/06, 44b/07, 44b/07, 44b/08, 44b/09, 44b/14,

45a/01, 45a/01, 45a/04, 45a/08,
45a/08, 45a/09, 45a/09, 45a/10,
45a/10, 45a/14, 45a/14, 45b/02,
45b/04, 45b/04, 45b/08, 45b/08,
45b/10, 45b/11, 46a/04, 46a/09,
46a/11, 46a/13, 46b/04, 46b/06,
46b/06, 46b/06, 47a/05, 47a/05,
47a/06, 47a/07, 47a/08, 47a/09,
47a/10, 47a/11, 47a/13, 47a/13,
47a/14, 47a/15, 47a/15, 47b/01,
47b/02, 47b/02, 47b/03, 47b/08,
47b/13, 47b/13, 47b/14, 47b/15,
48a/01, 48a/01, 48a/02, 48a/04,
48a/07, 48a/13, 48a/15, 48a/15,
48a/15, 48b/03, 48b/09, 48b/10,
48b/11, 48b/13, 48b/13, 48b/14,
48b/15, 49a/01, 49a/02, 49a/12,
49a/13, 49a/14, 49a/15, 49b/01,
49b/03, 49b/03, 49b/05, 49b/05,
49b/06, 49b/06, 49b/08, 49b/09,
49b/10, 49b/11, 49b/12, 49b/14,
49b/15, 50a/03, 50a/05, 50a/05,
50a/11, 50a/13, 50b/03, 50b/05,
50b/06, 50b/06, 50b/09, 50b/11,
50b/12, 50b/13, 50b/15, 50b/15,
51a/03, 51a/04, 51a/05, 51a/07,
51a/08, 51a/09, 51a/13, 51b/01,
51b/05, 51b/08, 51b/09, 52a/02,
52a/06, 52a/07, 52a/07, 52a/14,
52b/05, 52b/06, 52b/07, 52b/08,
52b/09, 53a/01, 53a/01, 53a/02,
53a/02, 53a/04, 53a/05, 53a/06,

53a/08, 53a/08, 53a/09, 53a/15,
53a/15, 53b/02, 53b/06, 53b/09,
53b/11, 53b/12, 54a/03, 54a/04,
54a/09, 54b/01, 54b/02, 54b/04,
54b/08, 54b/09, 54b/10, 54b/11,
54b/11, 54b/12, 54b/12, 54b/13,
54b/13, 55a/02, 55a/02, 55a/04,
55a/05, 55a/08, 55a/09, 55a/10,
55a/11, 55a/13, 55a/14, 55b/08,
55b/09, 55b/12, 55b/15, 56a/01,
56a/03, 56a/03, 56a/04, 56a/06,
56a/14, 56a/15, 56b/03, 56b/03,
56b/04, 56b/08, 56b/11, 56b/12,
56b/13, 57a/01, 57a/01, 57a/05,
57a/07, 57a/08, 57a/10, 57a/11,
57a/13, 57a/14, 57a/14, 57a/15,
57b/03, 57b/04, 57b/06, 57b/07,
57b/07, 57b/14, 57b/15, 58a/03,
58a/04, 58a/05, 58a/05, 58a/06,
58a/07, 58a/08, 58a/09, 58a/13,
58a/14, 58b/01, 58b/03, 58b/05,
58b/07, 58b/11, 59a/02, 59a/05,
59a/07, 59a/08, 59a/09, 59a/10,
59a/13, 59a/14, 59a/15, 59b/01,
59b/01, 59b/02, 59b/02, 59b/05,
59b/07, 59b/09, 59b/10, 59b/12,
59b/12, 59b/15, 60a/07, 60a/08,
60a/09, 60b/07, 60b/15, 61a/05,
61a/05, 61a/08, 61a/10, 61a/13,
61b/04, 61b/06, 61b/08, 61b/14,
62a/01, 62a/02, 62a/05, 62a/07,
62a/08, 62a/10, 62b/11, 62b/13,

62b/13, 62b/14, 63a/03, 63a/06,
63a/08, 63a/10, 63a/11, 63a/15,
63b/02, 63b/05, 63b/06, 63b/09,
63b/11, 63b/12, 63b/13, 63b/15,
64a/01, 64a/02, 64a/04, 64a/05,
64a/07, 64a/08, 64a/08, 64a/09,
64a/10, 64a/11, 64a/12, 64a/13,
64a/13, 64a/15, 64b/04, 64b/06,
64b/08, 64b/09, 64b/11, 65a/02,
65a/03, 65a/04, 65a/08, 65a/09,
65a/09, 65a/10, 65b/01, 65b/03,
65b/05, 65b/08, 65b/09, 65b/09,
65b/12, 65b/13, 66a/02, 66a/05,
66a/07, 66a/11, 66a/13, 66a/14,
66a/15, 66b/04, 66b/06, 66b/09,
66b/10, 66b/10, 66b/11, 66b/15,
66b/15, 67a/07, 67a/09, 67a/11,
67a/13, 67a/15, 67b/08, 67b/11,
67b/13, 68a/03, 68a/05, 68a/09,
68a/10, 68a/11, 68a/12, 68a/12,
68a/13, 68a/14, 68b/01, 68b/04,
68b/04, 68b/09, 68b/10, 68b/12,
69a/05, 69a/06, 69a/08, 69a/08,
69a/09, 69a/10, 69a/14, 69b/02,
69b/03, 69b/04, 69b/05, 69b/05,
69b/06, 69b/06, 69b/07, 69b/07,
69b/09, 69b/10, 69b/11, 69b/11,
69b/11, 69b/12, 69b/13, 69b/14,
70a/01, 70a/02, 70a/04, 70a/06,
70a/06, 70a/07, 70a/07, 70a/09,
70a/10, 70a/11, 70b/01, 70b/07,
70b/08, 70b/09, 70b/10, 70b/12,

71a/01, 71a/03, 71a/06, 71a/08,
71b/05, 71b/07, 71b/08, 71b/13,
71b/15, 72a/01, 72a/03, 72a/04,
72a/08, 72a/09, 72a/11, 72b/01,
72b/02, 72b/15, 73a/05, 73a/08,
73a/12, 73b/02, 73b/09, 73b/11,
73b/12, 74a/04, 74a/09, 74a/10,
74a/12, 74a/15, 74b/05, 74b/07,
74b/09, 74b/10, 74b/12, 74b/14,
75a/02, 75a/03, 75a/05, 75a/06,
75a/08, 75a/09, 75a/12, 75a/14,
75b/03, 75b/04, 75b/06, 75b/09,
75b/14, 76a/01, 76a/05, 76a/06,
76a/09, 76a/10, 76a/11, 76a/12,
76a/13, 76a/14, 76a/15, 76b/01,
76b/01, 76b/04, 76b/07, 76b/08,
76b/09, 76b/10, 76b/11, 76b/14,
77a/01, 77a/03, 77a/03, 77a/06,
77a/07, 77a/09, 77a/15, 77b/02,
77b/04, 77b/05, 77b/07, 77b/10,
78a/01, 78a/03, 78a/04, 78a/05,
78a/07, 78a/15, 78b/02, 78b/04,
78b/05, 78b/08, 78b/10, 78b/10,
78b/12, 79a/05, 79a/06, 79a/07,
79a/10, 79a/10, 79a/11, 79a/15,
79b/03, 79b/05, 79b/07, 79b/08,
79b/10, 79b/12, 79b/15, 80a/03,
80a/04, 80a/05, 80a/06, 80a/07,
80a/07, 80a/09, 80a/10, 80a/11,
80b/01, 80b/10, 81a/04, 81a/08,
81a/12, 81a/13, 81a/13, 81b/05,
81b/06, 81b/07, 81b/08, 81b/09,

81b/11, 81b/11, 81b/12, 81b/12,
82a/01, 82a/03, 82a/03, 82a/06,
82a/07, 82a/11, 82a/14, 82b/02,
82b/04, 82b/05, 82b/06, 82b/08,
82b/08, 82b/09, 82b/10, 82b/10,
82b/11, 82b/12, 82b/15, 83a/01,
83a/02, 83a/04, 83a/14, 83a/15,
83b/01, 83b/04, 83b/05, 83b/09,
83b/10, 83b/11, 83b/11, 83b/14,
84a/01, 84a/02, 84a/03, 84a/06,
84a/07, 84a/08, 84a/10, 84a/10,
84a/15, 84b/09, 84b/15, 85a/01,
85a/01, 85a/02, 85a/03, 85a/06,
85a/06, 85a/08, 85a/09, 85a/10,
85a/11, 85a/12, 85a/13, 85a/14,
85a/14, 85b/01, 85b/02, 85b/06,
85b/11, 85b/14, 86a/01, 86a/14,
86b/02, 86b/02, 86b/03, 86b/03,
86b/03, 86b/08, 86b/08, 86b/10,
86b/14, 87a/02, 87a/03, 87a/09,
87a/10, 87a/10, 87a/12, 87a/12,
87a/13, 87b/05, 88a/02, 88a/04,
88a/04, 88a/09, 88a/09, 88a/14,
88a/15, 88a/15, 88b/01, 88b/02,
88b/03, 88b/05, 88b/06, 88b/06,
88b/08, 88b/11, 88b/14, 89a/01,
89a/02, 89a/03, 89a/05, 89a/08,
89a/10, 89a/11, 89b/01, 89b/03,
89b/08, 89b/09, 89b/12, 90a/01,
90a/05

[=640]

kim (II): Kim soru zamiri.

k. 68b/11, 73a/15

k.+den-ise 68b/05

k.+i 55b/13

k.+ünj 83b/01

[=5]

kimesne: Kimse.

k. 54b/10, 57b/14, 62a/06, 66a/10,

66b/06, 68a/08, 69a/07, 69b/04,

76a/10, 76b/11, 78b/04, 79b/13,

85b/11, 87a/03, 87a/05, 87a/07

k.+de 81b/07

k.+i 54b/05

k.+nünj 53a/10

k.+ye 66b/05, 76b/03, 81b/09,

88b/14

[=23]

kimse: Kimse.

k. 44a/09, 51a/15, 52b/09, 65a/07,

69b/08, 71a/09, 82a/08, 86a/01,

86b/03, 87b/15, 88b/05, 89b/03

k.+den 65b/08

k.+i 86a/10

k.+nünj 70a/03, 70a/13, 72a/06,

81a/07, 81b/12, 83b/01, 86a/10,

87b/07, 87b/13, 87b/13, 88b/13,

89a/06

k.+ye 57b/07, 58a/03, 58a/14,

69b/08, 79b/12, 81a/10, 88a/01,

88a/14, 89a/01

[=35]

k̄in (Far.): Birine karşı duyulan öç alma isteği, garaz.

k.+i 55b/12

[=1]

k. *ıtutucu ol-*: Birine karşı öç alma duygusunu sürdürmek 84b/08

[=1]

k̄inelü: Öç almak isteyen, kin tutan,

kinli,

k. 55a/10

[=1]

kinlü: Öç almak isteyen, kin tutan, kinli.

k. 46a/11

[=1]

kirpik: Kirpik.

k.+i 44b/12, 46b/12, 49a/08, 49b/11

[=4]

k̄ise (Far.): Kese, cüzdan.

k.+ı 88b/11

[=1]

kişi: Şahıs, zat, kimse.

k. 48a/03, 48a/07, 51a/11, 52a/09, 52a/14, 52b/14, 54a/08, 54b/12, 55a/03, 55a/05, 55a/07, 55b/14, 56a/01, 57a/15, 57b/02, 57b/02, 59a/04, 59b/01, 61b/09, 61b/15, 62b/05, 62b/13, 62b/14, 63b/12, 65a/13, 65b/04, 65b/06, 65b/06, 67a/14, 67b/04, 68a/05, 68b/14,

73a/11, 74a/09, 76b/04, 79a/10, 80a/12, 80a/13, 81b/13, 86b/05, 89a/09

k.+den 47a/05, 55b/07, 57b/11, 59a/13, 59a/15, 64a/02

k.+dür 53b/13, 53b/14

k.+ler 44a/13, 44a/13, 58b/05

k.+lere 76b/15

k.+nün 54a/14, 58b/15, 63b/09

k.+ydi 73a/13, 73a/14

k.+ye 58a/08, 65a/15, 66b/06, 75b/09, 82b/04

k.+yi 53b/09, 56a/08, 56b/08

k.+yle 51a/09, 57a/03, 57b/15, 58a/01, 58a/01, 58a/01, 64a/02, 66a/08

[=74]

kişne-: At, bağırır gibi yüksek ses çıkarmak.

k.-meye 49b/04

k.-mez 49b/07

k.-yicek 49b/06

k.-yici 50a/06

[=4]

kitāb (Ar.): Kitap.

k. 50b/03, 83b/03

k.+ı 89b/13

k.+da 89b/10

k.+dan 63a/02

k.+lar 86a/11

k.+laruñ 60a/13

[=7]

ko-: Koymak, bırakmak, terk etmek.

k. 52b/01, 53a/11, 53b/04, 78a/03,
88b/13

k.-di 44b/03, 44b/03, 44b/04,
72b/07

k.-dılar 67a/10

k.-dılarsa 88a/13

k.-gıl 78a/02

k.-mışlardır 85a/11

k.-ma 47b/03, 77a/06, 80a/09

k.-madı 83a/12

k.-maduğ 89a/01

k.-maya 76a/07, 87b/14

k.-mayalar 75a/14

k.-mayalum 73b/06

k.-mazdı 78b/04, 81b/08

k.-salar 88a/12

k.-ya 88a/13

[=26]

koça: Yaşlı, ihtiyar.

k. 51b/01, 79b/01, 79b/03, 79b/06

k.+dur 53b/13

k.+larına 48a/11

k.+lara 67a/08

k.+larsa 67b/13

[=8]

k. *mış ol-:* Yaşlanmak,
ihtiyarlamak. 69b/12

[=1]

koçalık: Yaşlılık, ihtiyarlık.

k. 67b/14, 82b/09 (*krş. koçaluk*)

k.+ında 88a/05

[=3]

koçaluk: Yaşlılık, ihtiyarlık. (*krş.*

koçalık)

k.+ıma 89b/12

[=1]

koşulu: Kokusu olan.

k. 67a/04, 69a/08

[=2]

koľ: İnsan vücudunda omuz başından

parmak uçlarına kadar uzanan
bölüm

k.+a 78a/02, 78a/02

[=2]

koľluk: Güvenliği sağlamakla görevli

asker.

k. 77b/14

[=1]

kon-: Konaklamak, istirahat etmek.

k. 65a/14

[=1]

konşı: Komşu.

k. 48a/07, 48a/08 (*krş. koşışı,*

koşışu)

k.+lar 48b/03
[=3]
ķonŗu: Komŗu. (krŗ. *ķonŗı, ķonŗı*)
k.+ŗda 82a/08
[=1]
ķonŗuluk: Komŗuluk. (krŗ. *ķonŗuluk*)
k.+ından 48a/06
[=1]
ķonŗuluk: Komŗuluk. (krŗ. *ķonŗuluk*)
k.+ından 48a/03
[=1]
ķonŗusuz: Komŗu olmayan, komŗu
bulunmayan.
k. 48b/04
[=1]
ķonukķılık: Konukķunun yaptıŗı iŗ,
mihmandarlık.
k. 86a/03
[=1]
ķonŗı: Komŗu.
k. 48a/03, 48a/05 (krŗ. *ķonŗı,*
ķonŗu)
[=2]
ķop-: Meydana gelmek, ortaya
koymak, ķıkmak.
k.-dı 88a/04
[=1]

ķork-: Korkmak.
k. 57b/12
k.-aram 62b/02
k.-dı 80b/11
k.-ma 55a/14, 57b/11
k.-mayınca 52b/02
[=6]
ķorkak: Āok ķabuk ve olmayacak
ŗeylerden korkan kimse.
k. 46a/03, 46a/08, 46a/12, 78a/05
[=4]
ķorkıt-: Korkmasına sebep olmak,
korkutmak. (krŗ. *ķorkıt-*)
k.-ma 57b/08
[=1]
ķorku: Bir tehlike veya tehlike
dŗuncesi karŗısında duyulan
kaygı, ūzūntū.
k.+sından 81b/03
k.+yı 61b/02
[=2]
ķorkulu: Korku verici, tehlikeli.
k.+yıldı 86b/12
[=1]
ķorkut-: Korkmasına sebep olmak,
korkutmak. (krŗ. *ķorkıt-*)
k.-ma 58a/06, 61b/02
k.-sunlar 52b/02

k.-urdu 81b/02, 81b/02

[=5]

kov-: Uzak tutmak, uzaklaştırmak.

k.-ma 78b/02

[=1]

koy-: Bırakmak, terk etmek; vermek,

dökmek, koymak.

k. 80b/06

k.-ardı 68b/12

k.-dı 68b/15

k.-uñ 57a/12

k.-up 63b/12, 67b/05

k.-updururlar 63b/04, 67a/07,
76a/11

[=9]

koyun: Geviş getirenlerden, eti, sütü,

yapağısı ve derisi için yetiştirilen
evcil hayvan.

k. 66a/12, 66a/13, 66b/03, 69a/06,
80a/03

k.+ı 66a/12

k.+ları 66b/01, 66b/03, 66b/05

[=9]

kök: Soy.

k. 53a/03

[=1]

kör: Gözleri görmeyen.

k. 68a/14

[=1]

kösül-: Umursamaz, çekinmez tavırla

rahat davranmak.

k.-mege 76a/07

[=1]

köy (Far.): Köy.

k.+leri 75b/12

[=1]

kul: 1. Allah'a göre insan. 2.

Hizmetkâr, köle.

k. 44a/05, 44a/05, 44a/12, 44b/08,
44b/14, 45a/01, 45a/04, 45a/04,
45a/08, 45a/10, 45a/13, 45a/14,
45b/02, 45b/02, 45b/04, 45b/07,
45b/08, 45b/11, 46a/14, 47a/01,
47a/05, 47a/08, 47a/09, 47a/13,
47b/01, 47b/02, 47b/03, 47b/04,
80a/07, 80b/07, 89a/08

k.+ı 81b/01, 89a/07

k.+ın 59a/08

k.+ına 77a/10

k.+dan 45a/09

k.+ları 55b/11, 81a/05

k.+ların 86a/12

k.+larına 71a/04, 71b/02, 79a/13

k.+un 50a/12

k.+un1 50a/11

k.+uñ 44b/09

[=45]

kulak: Kulak.

k.+ı 49a/04

k.+ın 49b/07

[=2]

ķullık: 1. Allah'a kul olma. 2.

Hizmetkârlık, kölelik. (*krş.*
ķulluk)

k.+ın 59a/09

k.+ına 70b/05

k.+dan 68b/03

[=3]

ķulluk: 1. Allah'a kul olma. 2.

Hizmetkârlık, kölelik. (*krş.*
ķullık)

k. 71b/01

k.+ı 70b/05, 70b/10, 79b/12

k.+ın 72b/05

k.+a 68b/02

[=6]

ķulluķçı: Hizmetkâr, cariye.

k. 70a/11 (*krş.* *ķulluķçı*)

k.+laruķa 80a/02

[=2]

ķulluķçu: Hizmetkâr, cariye. (*krş.*

ķulluķçı)

k.+ları 76a/13

k.+ņa 47b/04

[=2]

kumâş (Ar.): İpek, yün, pamuk vb.

malzemededen makine veya

tezgâhlarda dokunmuş her türlü dokuma.

k.+uņ 65a/14, 65b/01, 84b/04

[=3]

ķunāk (Ar.): Nefes almayı ve

yutkunmayı zorlaştıran bir boğaz hastalığı.

k. 50b/01

[=1]

ķurân (Ar.): Kur'an-ı Kerim.

k. 71a/02

k.+ı 53a/14

k.+a 51b/07

k.+da 73b/11

[=4]

ķurt: Köpekgillerden, postu gri sarı

renkli, yırtıcı, etçil memeli hayvan.

k.+a 79b/15

[=1]

ķurtul-: Tehlikeli veya kötü bir

durumu atlatmak.

k.-asın 61a/12

k.-duk 52a/10

k.-ması 66a/02

[=3]

ķuru: 1. Kara, toprak. 2. Yaş ve ıslak

olmayan, kurumuş. 3. Katıksız,

yanında başka şey olmayan
(yiyecek).
k. 77a/05, 89a/13
k.+da 65b/15
[=3]
ķuvvet (Ar.): Güç, kudret.
k.+i 76a/03, 82b/09, 89b/09
[=3]
ķuyruķ: Hayvanların çoğunda,
gövdenin sonunda bulunan,
omurganın uzantısı olan uzun ve
esnek organ.
k.+ı 49a/07, 49a/13, 50a/03, 79b/15
[=4]
ķuyruķlu: Kuyruğu olan (hayvan).
k. 50a/04
[=1]
ķuyu: Yer altında düşeye yakın
bağlantı yolu.
k. 86b/12
k.+nuğ 87a/02
[=2]
ķüfr (Ar.): İnanmama, imansızlık.
k.+i 46a/12
[=1]
ķüllī (Ar.): 1. Bütünöyle, hep. 2.
Bütüne, umuma ait, cüzi karşıtı.
k. 56b/15, 58a/06, 60b/13, 63a/05,
79a/14, 80b/12, 85a/13

[=7]
ķünd (Far.): Ahmak, aptal.
k.+dür 46a/02
[=1]
ķünük: Basık, küt.
k. 45b/01
[=1]
ķürtül: Kalın, kuvvetli.
k. 45b/01
[=1]
ķüstāhlık: Küstah olma durumu.
g.+a 71b/02
[=1]
ķacerem (Ar.): Şüphesiz, besbelli,
elbette.
l. 51a/10, 75b/03
[=2]
ķāf (Far.): Söz, lakırtı.
l. 57b/09, 57b/09
[=2]
ķahza (Ar.): An.
l. 73a/02
[=1]
ķaķab (Ar.): Asıl adından başka olarak
bir kişiyeye takılan ad.
l. 56a/11
[=1]
ķākin (Ar.): Fakat, ama.
l. 85a/05

[=1]

lām (Ar.): Arap alfabesinin 23. harfi.

1. 72b/09, 72b/11, 73a/01

[=3]

la ‘net (Ar.): Beddua, ilenme.

1. 61a/11

[=1]

1. *ét-*: İlenmek, kötülüğünü istemek.

61a/11

[=1]

laṭīf (Ar.): Letafetli, güzel, hoş.

1. 59a/06, 60b/14

[=2]

lāyīk (Ar.): Yakışan, yakışır; münasip,

uygun, liyakatli.

1. 58b/02, 69b/07, 79b/01

1.+ınca 80a/04

1.+dur 44b/08, 53a/15, 54b/12,
58b/08, 80a/04

1.+umdur 53b/14

1.+van 54a/02

[=11]

1. *gör-*: Yakıştırmak, uygun görmek
90a/01

[=1]

1. *ol-*: Hak etmek, uygun olmak,
yaraşmak, yaraşır olmak.
54b/12, 71a/13

[=2]

le‘anehu’llāh (Ar.): “Allah onu
lanetlemiş.” anlamında bir söz.

1. 83b/13

[=1]

le‘anehümü’llāh (Ar.): “Allah onları
af ve merhametinden mahrum
bıraksın.” anlamında bir beddua
sözü.

1. 86b/04

[=1]

lecāc (Ar.): Ayak direme, çekişme.

1. *ét-*: Çekişmek, inat etmek 57b/15,

68b/07, 84a/15, 68b/07

[=4]

le’īm (Ar.): Cimri, alçak, aşağı.

1.+dür 59a/04

1.+ler 71a/15

1.+se 59a/05

[=3]

letāyif (Ar.): Latifeler, şakalar.

1.+ler 71a/01

[=1]

līkin (Far.): Ama, fakat, lakin.

1. 46a/08, 55a/15, 59b/04, 69a/08,
75b/01, 82b/11, 86a/06

[=7]

loḡma (Ar.): Ağza bir defada alınıp
götürülen yiyecek parçası.

1. 78b/10, 78b/11, 89a/05
[=3]
- lu‘b (Ar.):** Oyun, eğlence.
1. 51b/08
[=1]
- lūt (Far.):** Yiyecek.
1. 71a/14
[=1]
- luṭf (Ar.):** İhsan, bağışlama, bağış.
- 1.+ıla 54b/03, 59a/07
[=2]
- ma‘a-hāzā (Ar.):** Böyle iken, bununla beraber.
- m. 81b/14
[=1]
- ma‘ānī (Ar.):** Anlamlar, manalar.
- m. 72a/04
m.+dür 85a/12
[=2]
- ma‘āza’llāh (Ar.):** “Allah korusun, Allah muhafaza buyursun.” anlamında dua sözü.
- m. 76b/07
[=1]
- mācerā (Ar.):** Baştan geçen ilginç olay veya olaylar zinciri, serüven.
- m. *ḳıl-*: Sonu belli olmayan tehlikeli bir işe girişmek. 87b/15
[=1]
- mādām (Ar.):** Çünkü, değil mi ki, – diği için, madem.
- m. 81a/14
[=1]
- mağbūn (Ar.):** Kandırılmış, aldatılmış.
- m. 61b/13
[=1]
- m. *ol-*: Kandırılmak, aldatılmak. 44a/08, 65a/03, 65a/04
[=3]
- mağbūnlık:** Aldatılmışlık, kandırılma.
- m.+ı 65a/06
[=1]
- mağrūr (Ar.):** Gururlu, kibirli.
- m. *ol-*: Kibirlenmek, gururlanmak, kendini beğenmek. 68b/03, 82a/03
[=2]
- maḥall (Ar.):** Yer.
- m.+ına 80a/05
[=1]
- m. *düş-*: Yeri gelmek 61a/05
[=1]
- maḥalle (Ar.):** Mahalle.

m. 48a/09

m.+dedür 83b/02

m.+den 48a/07

[=3]

maḥdüm-zāde (Far.): Oğul, evlat.

m.+ye 51b/14

[=1]

maḥkeme (Ar.): Davaların görülüp

hükme bağlandığı yer.

m.+sine 61b/10

[=1]

maḥrūm (Ar.): Yoksun.

m. *dut-*: Yoksun bırakmak. 59a/08

[=1]

m. *ét-*: Yoksun bırakmak. 84b/11

[=1]

m. *ḳal-*: Yoksun kalmak. 68a/13

[=1]

m. *ḳo-*: Yoksun bırakmak. 58b/15

[=1]

m. *ol-*: İsteddiğini elde edememiş
olmak. 61b/13

[=1]

maḳām (Ar.): Mevki, mesken.

m. 75b/10

m.+ıydı 86b/13

m.+da 87b/06

[=3]

maḳaşş (< miḳaşş) (Ar.): Birbirine

bakan yüzleri keskin iki çelik
lamadan oluşmuş, arasına
yerleştirilen herhangi bir şeyi
kesmeye yarayan araç.

m. 60a/14

[=1]

maḳatt (< miḳatt) (Ar.): Üzerinde

kamış kalemin yontulduğu alet.

m. 60a/14

[=1]

maḳbūl (Ar.): Kabul edilen,

reddedilmeyen.

m. *düş-*: Kabul olunmak. 61a/06

[=1]

maḳhū' (Ar.): Bir çeşit kusuru ve illeti

bulunan hayvan.

m. 50a/01

[=1]

maḳşūd (Ar.): Kasıt, amaç, hedef.

m. 56a/14, 59b/10, 63b/06, 78a/14,
78b/01, 83b/04

m.+uḡ 70a/04

[=7]

māl (Ar.): Bir kimsenin mülkiyeti

altında bulunan, taşınır veya
taşınmaz varlıkların bütünü.

m. 63a/10, 69a/01, 69a/11, 75b/05,
78a/11

m.+ı 50b/11, 66a/07

m.+ını 75a/15

m.+ına 63b/14, 76a/08, 76a/08

m.+da 64a/14

m.+dadur 63b/12

m.+uñ 80a/01, 83b/06

m.+uña 66b/09

[=16]

māl-dār (Far.): Malı olan, zengin.

m. 69b/08

[=1]

māl-ḥulyā (Ar.): 1. Kara sevda. 2.

Melankoli.

m. 46b/13

[=1]

mālīḳ (Ar.): Sahip, tasarruf eden.

m. ol-: Sahip olmak. 51a/03

[=1]

ma'lūm (Ar.): Bilinen, bilinmiş.

m.+dur 72a/07, 86a/02

[=2]

m. *édin-*: Bilgilenmek. 47a/05

[=1]

m. *eyle-*: Bildirmek. 60b/09

[=1]

m. *ol-*: Bilinmek, belli olmak.

71a/03

[=1]

ma'nī (Ar.): Mana, anlam.

m. 52b/06, 85a/07

m.+de 67b/09

m.+den 67a/15, 75b/13, 76b/04

m.+ler 71a/03

m.+si 48b/14

[=8]

ma'nisiz: Manasız, anlamsız.

m. 48b/15, 85a/06 (*krş. ma'nisüz*)

[=2]

ma'nisüz: Manasız, anlamsız.

m. 85a/07 (*krş. ma'nisiz*)

[=1]

manşūr (Ar.): Nasrolunmuş, Allah'ın

yardımlıyla üstün, gâlip gelmiş.

m. 56a/06

[=1]

ma'rifet (Ar.): Bilme, bilgi, hüner.

m. 85a/10, 85a/11, 87b/08

m.+dür 85a/07

m.+ine 88a/09

[=5]

ma'rūf (Ar.): Tanınan, bilinen.

m. ol-: Tanınmak, bilinmek.

79a/05

[=1]

maşlahat (Ar.): 1. İş, husus, madde,
keyfiyet. 2. Barış, dirlik,
düzenlik.

m. 60a/02

m.+1 76a/03

[=2]

ma'sûklık: Sevilmek.

m. 50b/11

[=1]

māverāi'n-nehr (Ar.): Bir beste adı.

m. 68a/02

[=1]

māyede (Far.): Musikimizde uşsak ve
segâhın birleşmesinden meydana
gelmiş birleşik makam.

m. 68a/03

[=1]

māyil (Ar.): Meyletmiş, eğilmiş,
eğilim göstermiş.

m. *ol-*: Meyletmek, eğilmek, eğilim
göstermek. 47a/01

[=1]

maẓarrat (Ar.): Zarar, ziyan; zarar
verme, dokunma.

m. *degür-*: Zarar, ziyan vermek
76a/08

[=1]

maẓleme (Ar.): Zulüm, can yakma,
haksızlık.

m.+sine 53a/10

[=1]

maẓlūme (Ar.): Zulme uğramış,
zulüm görmüş (kadın).

m. 80b/14

[=1]

ma'zūl (Ar.): Azledilmiş, vazifesine
son verilmiş (kimse).

m.+a 75b/09

[=1]

m. *ol-*: Azledilmek, vazifesine son
verilmek 71b/05

[=1]

mechūl (Ar.): Bilinmeyen,
tanınmayan, belli olmayan.

m. 60b/04

[=1]

meclis (Ar.): Bir konuyu konuşmak
veya görüşmek için veyahut
sohbet etmek için bir araya
gelmiş kimseler topluluğu;
toplantı.

m. 61a/04, 61a/07

m.+de 68a/06, 68a/12, 71b/10

m.+e 61a/02, 67a/11

m.+inde 71a/02, 71b/05

m.+ünj 60b/13

m.+ünji 60b/15

[=11]

mecmū‘ (Ar.): Bütün, hep.

m. 59b/15

m.+ını 51b/14

[=2]

meded (Ar.): Yardım, imdat.

m. *eyle-*: Yardım etmek. 86a/09

[=1]

meger (Far.): Ancak, illa ki, şu kadar ki, halbuki.

m. 51b/01, 52b/14, 56b/14, 63a/12, 67b/08, 71b/10, 82a/06, 83b/15, 89a/12, 89b/03

m. *ki*: Ancak, illa ki, halbuki. 44a/09

[=11]

mekr (Ar.): Hile, oyun.

m.+inden 55b/01

[=1]

mekteb (Ar.): Okul.

m. 89a/11

[=1]

mektüb (Ar.): Mektup.

m.+la 74a/14

m.+uñ 72b/08

[=2]

melaḥ (Ar.): Davarların arka ayaklarının dirseğindeki sinirde ortaya çıkan bir hastalık.

m. 50a/15

[=1]

melāḥat (Ar.): Yüz güzelliği, güzel yüzlülük.

m. 44b/06

[=1]

melālet (Ar.): Sıkıntı, gam, melal.

m. 76b/07

[=1]

melāmet (Ar.): Kınama, azarlama.

m.+e 54b/12, 54b/12

[=2]

m. *kıl-*: Kınamak, azarlamak. 86a/10

[=1]

melāmetī (Ar.): Konusu azarlama, kınama olan şiir.

m. 67b/09

[=1]

melik (Ar.): Hükümdar, padişah, sultan.

m. 75b/15, 76a/05

m.+üñ 76a/01

[=3]

melik-zāde (Far.): Hükümdar oğlu, şehzade.

m.+lere 53b/08

[=1]

melül (Ar.): Usanmış, bezmiş, bıkmış.

- m. 62b/08
m.+ısa 76b/06
[=2]
m. *ol-*: Usanmak, bezmek. 60a/11,
64b/04, 63a/04, 70b/08
[=4]
- memleket (Ar.)**: Ülke, yurt.
m. 76b/05, 76b/08
m.+i 75b/06, 76b/01
m.+üjü 75b/14
[=5]
- menber** (< *minber*) (Ar.): Camilerde
hutbe okunan merdivenli,
yüksekçe yer.
m. 60b/12
m.+de 61a/01, 61a/07
m.+den 60b/12
[=4]
- menfa‘at (Ar.)**: Yarar, fayda.
m.+i 69b/08
m.+üjü 69b/09
[=2]
- menşür (Ar.)**: Ferman.
m.+ın 72a/12, 77a/08, 77a/14
[=3]
- menzil (Ar.)**: Dinlenmek amacıyla
durulan yer, konak.
m.+de 87b/07
[=1]
- mergüb (Ar.)**: Rağbet edilen,
istenilen, beğenilmiş, sevilen.
m. 84a/04
[=1]
- merhûm (Ar.)**: Ölmüş Müslüman
erkek, rahmetli.
m. 78b/03
[=1]
- mertebe (Ar.)**: Rütbe, derece.
m.+sinden 75a/09
[=1]
- mescid (Ar.)**: Namaz kılınacak yer.
m.+den 48a/12
m.+e 89a/10
[=2]
- meşel (Ar.)**: Atasözü.
m.+de 58a/08
[=1]
- meşelâ (Ar.)**: Örnek olarak, örneğin.
m. 58b/03, 67b/12, 80a/04
[=3]
- mes‘ele (Ar.)**: 1. Soru, sual. 2. Sorun.
3. Konu.
m. 61a/10, 61a/12, 63a/04
[=3]
- mestlik**: Sarhoşluk.
m. 59a/14
[=1]
- mestûre (Ar.)**: Mütesettir, örtünmüş.

m. 53a/12
[=1]
meşāyih (Ar.): Şeyhler.
m. 87a/03
[=1]
meşğüllük: Meşgul olma durumu.
m.+ı 76b/05
[=1]
meşğül (Ar.): Bir işle uğraşan, iş
görmekte olan.
m. *ol-*: Uğraşmak, oyalanmak.
44b/05, 55a/10, 61a/08, 67b/05,
47a/09, 62b/04, 76b/09, 77a/04,
81a/04, 84a/11, 88a/01
[=11]
m. *olun-*: Uğraşılmak. 71a/08
[=1]
meşhūr (Ar.): Şöhret kazanmış,
tanınmış.
m. *ol-*: Şöhret kazanmak, tanınmak.
66b/11, 74b/11
[=2]
metā' (Ar.): 1. Eşya, mal. 2. Sermaye,
elde bulunan varlık.
m. 64a/02, 64a/08, 65a/08
m.+ı 44a/07, 63b/11
m.+ın 63b/08, 63b/08
m.+uḡ 64a/09
[=8]

mev'ize (Ar.): İyiliğe ve doğruluğa
yöneltmek maksadıyla verilen
öğüt, nasihat
m. 57b/13
[=1]
mevkūf (Ar.): Durdurulmuş,
alıkonulmuş.
m. *ét-*: Durdurmak, alıkoymak
80a/13
[=1]
meyl (Ar.): Rağbet, arzu.
m. *ét-*: Eğilim göstermek, istemek.
61b/07
[=1]
mezheb (Ar.): Bir dinin görüş, yorum
ve anlayış ayrılıkları sebebiyle
ortaya çıkan kollarından her biri
m.+den 61b/06
m.+ümde 44b/06
[=2]
mi: Soru eki.
m. 54a/09, 54a/09, 56b/09, 62b/05,
62b/13, 64b/10, 73b/11, 82b/09
(*krş. mi*)
m.+sın 55b/12, 64b/09
[=10]
mi: Soru eki.
m. 66b/04, 83a/01, 85b/11 (*krş. mi*)
m.+sin 52b/14, 62a/06, 69a/06

[=6]
mibzer (Ar.): Tohum ekecek alet.
m. 87a/15
[=1]
miḳdār (Ar.): Bir şeyin ölçülebilen,
sayılabilen veya azalıp
çoğalabilen durumu, nicelik.
m. 86a/15
[=1]
milḳ (Ar.): Yönetim, ülke.
m. 47b/09, 75b/10
m.+i 54b/02
m.+idür 58a/08
m.+im 75b/12
m.+in 56b/01
m.+lerin 80a/13
m.+lerinüj 81b/11
[=8]
millet (Ar.): Ulus.
m.+üj 46b/01
[=1]
mīm (Ar.): Arap alfabesinin 24. harfi.
m. 72b/09, 73a/01
[=2]
mi'mār (Ar.): Bayındır edici,
kalkınmayı sağlayıcı.
m.+ı 76a/01
[=1]
minnet (Ar.): Yapılan bir iyiliği başa
kakma.

m.+i 47a/10, 82b/11
[=2]
minnet-dār (Far.): Gördüğü bir
iyiliğe karşı minnet duyan
kimse.
m. 47a/12
[=1]
minvāl (Ar.): Tarz, yol, suret, şekil.
m.+ce 73b/07
m.+ ince71a/03
[=2]
mīrāş (Ar.): Birine, ölen bir
yakınından kalan mal mülk, para
veya servet.
m. *eyle-*: Miras bölüştürmek.
60a/03
[=1]
misāḥat (Ar.): Ölçme.
m. 59b/13
[=1]
mişāl (Ar.): Örnek.
m.+i 77a/04
[=1]
misner (Ar.): Hayvanlarda görülen bir
hastalık, kusur, bozukluk.
m. 50a/14
[=1]
misvāk (Ar.): Diş temizleme aracı.
m. 87b/01

[=1]

mu'allim (Ar.): Muallim, öğretmen.

m. 52b/01

[=1]

mu'āmele (Ar.): Ticari münasebette

bulunma, alışveriş.

m. 63b/11, 63b/15, 64b/01, 75a/11

m.+de 64a/12, 84a/15

m.+dür 63b/10

m.+ji 66b/07

m.+si 87b/08

[=9]

m. *ét-*: Ticari münasebette

bulunmak, alışveriş etmek.

58a/01, 64a/02, 66a/08, 65b/12

[=4]

m. *eyle-*: Ticari münasebette

bulunmak, alışveriş etmek.

64a/15

[=1]

muğannī (Ar.): Şarkıcı.

m. 70b/14

[=1]

muḥabbet (< maḥabbet) (Ar.):

Sevme, sevgi.

m. 88b/03

[=1]

muḥālif (Ar.): Uymayan.

m. 61b/12

[=1]

muḥāṭara (Ar.): 1. Tehlike. 2. Zarar,

ziyan.

m.+dur 66a/02

m.+sı 63b/11

[=2]

muḥib (Ar.): Derviş olmaksızın bir

tarikata intisabı olan, bir tarikatı seven kimse.

m.+lerün 88a/09, 88b/02

m.+lerüdü 86b/08

m.-a 47a/12

[=4]

muḥkem (Ar.): Sağlam, sıkı.

m. *eyle-*: Sağlamlaştırmak. 55a/08

[=1]

muḥtāc (Ar.): İhtiyacı olan, ihtiyaç

duyan.

m. 65b/02, 86a/07

[=2]

m. ol-: Gereksinim duymak 59b/02,

59a/08, 52b/15, 70b/12, 87b/02

[=5]

muḥtaşar (Ar.): Kısa, özet.

m. 72a/08

[=1]

muḥteşem (Ar.): İhtişamlı, gösterişli.

m. 52b/09, 53a/02, 53a/04, 55b/10,

69b/07

- m.+leri 53b/10
[=6]
- muhteşemlik:** Görkemlilik.
m.+ıla 55b/11
[=1]
- muhteşemrek:** Daha ihtişamlı, daha gösterişli.
m. 51a/02
[=1]
- muhteşimrek:** Daha ihtişamlı, daha haşmetli.
m. 89a/09
[=1]
- muhtelif (Ar.):** Farklı, çeşitli.
m.+dür 67a/06
[=1]
- muhzur (Ar.):** Şeriat mahkemelerinde mübaşir hizmetini gören kimse.
m.+ları 63a/08
[=1]
- muḳaddem (Ar.):** Önde bulunan, ileride olan.
m. *tut-*: Öncelik vermek. 60b/09
[=1]
- muḳarreb (Ar.):** Yakın, yaklaşmış.
m.+leri 76a/13
[=1]
- m. -i ḫazret: Padişaha yakın olan kimse. 71a/10
[=1]
- muḳbıllık:** İkballilik, kutluluk, mutluluk.
m.+uḡ 86a/15
[=1]
- muḳbil (Ar.):** İkballi, kutlu, bahtiyar.
m. 46a/10
[=1]
m. *ol-*: Bahtı açık olmak. 45a/01
[=1]
- muḳırr (Ar.):** İkrar eden, kabul eden.
m.+uz 58b/08
[=1]
- muḳim (Ar.):** İkamet eden, yerleşen, oturan, sakin.
m.+lerüḡdür 63b/11
[=1]
- muḳul (Ar.):** Hayvanlarda görülen bir hastalık, kusur, bozukluk.
m. 50b/02
[=1]
- mūm (Far.):** Mum.
m.+dan 48a/12
[=1]
- muḡşıf (Ar.):** İnsaf eden, insafılı.
m. 61b/01

[=1]
m. *ol-*: İnsafı olmak, insaf etmek
75b/03
[=1]
muntazır (Ar.): Bekleyen, gözleyen.
m. *ol-*: Beklemek, gözlemek.
79a/12
[=1]
murād (Ar.): Arzu, istek.
m.+laruñ 69a/03
[=1]
m.*a ér-*: İsteğine kavuşmak, dileği
gerçekleşmek. 55a/15
[=1]
muraqqâ'-püş (Far.): Yamalı hırka
giymiş.
m. 86b/05
[=1]
murdâr (Far.): Mundar, kirli, pis.
m. 46a/11
[=1]
musahhar (Ar.): Boyun eğmiş, tâbi
olmuş..
m. *ét-*: Boyun eğmek, tâbi olmak.
57a/10
[=1]
musallaṭ (Ar.): Üzerine düşen,
rahatsız eden.

m. *ol-*: Bir kimsenin üzerine fazla
düşmek, onu çok rahatsız etmek,
onun başına bela olmak. 59b/02
[=1]
muşhaf (Ar.): Sahife haline getirilmiş
şey, kitap.
m. 60a/13
[=1]
mu'tedil (Ar.): İtidalli, ılımlı, ortada.
m. 45a/02
[=1]
m. *ol-*: Orta kararda, ortada, ılımlı
olmak. 44b/09, 45a/03
[=2]
muṭî' (Ar.): İtaat eden, tâbi olan.
m. 81a/15, 81b/03
[=2]
m. *ol-*: İtaat etmek, tâbi olmak, baş
eğmek. 72a/13
[=1]
muṭî'rek: Daha itaatli, çok itaatli.
m. 72a/14
[=1]
muṭlaḳ (Ar.): Elbette, mutlaka.
m. 72a/06
[=1]
muṭrıḳ (Ar.): Çalgıcı, sazende.
m. 67b/13, 68a/14
m.+uñ 68a/13

[=3]
muṭrıblık: Çalgıcılık.
m.+d1r 68a/03
[=1]
muttaşif (Ar.): Nitelenmiş, nitelikli,
vasıflı.
m. 88b/06
[=1]
muvāfaqat (Ar.): Uzlaşma, anlaşma.
m. *eyle-*: Uzlaşmak, anlaşmak.
48a/10
[=1]
muvāfık (Ar.): Uygun.
m. *ol-*: Uygun düşmek, kabul
edilebilir olmak. 79a/01
[=1]
mübārek (Ar.): Bereketli, uğurlu.
m. 49b/13
[=1]
mücerred (Ar.): Malı mülkü, parası
ve yiyeceği olmayan (kimse)
m. 86b/09, 86b/11, 86b/13, 86b/15
m.+di 86b/10
[=5]
mücerredlik: Yalınlık, münferitlik,
sadelik.
m. 87a/02
[=1]
mücrim (Ar.): Suç işlemiş olan, suçlu.

m. 58b/10, 58b/13, 58b/14
[=3]
müctehid (Ar.): Ayet ve hadislerden
şer'i hükümler çıkaran din
allâmesi.
m. 63a/05
[=1]
müdbir ṭalı'lü (Ar.): Kötü talihli
m. 52b/03
[=1]
müddet (Ar.): Zaman, vakit.
m.+den 72b/04
[=1]
müftî (Ar.): Dinî konularda fetva
veren kimse
m.+ler 86a/08
m.+lerden 63a/05
m.+leri 65b/11
[=3]
mühr (Ar.): Mühür, imza. (*krş.*
mühür)
m.+i 62b/04, 62b/06
m.+idür 62b/03
m.+in 72b/08, 74a/04
m.+üm 62b/03
[=6]
mühürle-: Mühür basmak.
m.-di 74a/01
m.-medin 74a/01
[=2]

mühürlü: Mühür basılmış, mühürle kapatılmış.

m. 65a/10, 65a/10

[=2]

mühür (Ar.): Mühür, imza. (*krş. mühr*)

m. ur-: 65a/12

[=1]

mükārī (Ar.): Kira ile hayvan işleten kimse, katırcı, deveci vb.

m.+yi 65b/03

[=1]

mükerrir (Ar.): Tekrar eden.

m. 60a/12

[=1]

mülâzım (Ar.): Mülazemet eden, bir işe sarılıp onunla sürekli meşgul olan.

m.+sın 70a/07

[=1]

m. *ol-*: Mülazemet etmek, bir işe sarılıp sürekli onunla meşgul olmak. 70a/09, 74b/05, 76a/11

[=3]

mülhid (Ar.): Ateist, dinsiz.

m.+e 61a/11

m.+ler 61a/10

[=2]

mülzem (Ar.): Baskın çıkararak susturulan, susturulmuş kimse [bir bahiste.].

m. 61a/11

[=1]

m. *ét-*: Baskın çıkararak susturmak.

61a/10

[=1]

mümkin (Ar.): İmkân veren, olabilir.

m. *ol-*: İmkan bulunmak, olabilmek

82b/04

[=1]

münādī (Ar.): Nida eden; tellâl

m. *ét-*: Nida etmek, çağırarak,

seslenmek. 74a/10

[=1]

münkir (Ar.): İnkâr etmiş, kabul etmemiş.

m. 88a/10

[=1]

münşī (Ar.): Mektup türünde usta ve başarılı olan, inşası güçlü (kimse).

m.+ler 72b/10

[=1]

mürekkeb (Ar.): Birleşik, birleşmiş.

m.+dür 79b/05

[=1]

mürīd (Ar.): Bir tarikat şeyhine bağlanarak ondan tasavvufun yollarını öğrenen, onun doğrultusunda ilerleyen kimse.

m.+leri 89b/01

[=1]

müşrif (Ar.): Vakıf malını koruyup gözeten, muhafaza eden veznedar, ambar memuru vb. kimse

m. 83a/13

m.+e 83a/14

[=2]

mürüvvet (Ar.): 1. İnsaniyet, mertlik, yiğitlik. 2. İyilikseverlik.

m. 64a/14, 64b/12, 65a/04, 65a/08

m.+dür 64a/14

m.+i 64a/01

m.+in 54a/06

[=7]

mürüvetsizlik: İnsaniyetsizlik, insaf dışı davranma. (*krş. mürüvetsüzlük*)

m. *eyle-*: İnsanlık dışı harekette bulunmak, insaf dışı davranmak 65a/04

[=1]

mürüvetsüzlük: İnsaniyetsizlik, insaf dışı davranma.

m. 81b/15 (*krş. mürüvetsizlik*)

[=1]

müsāferet (Ar.): Seyahat, yolculuk, sefere çıkma.

m. 63b/12

m.+dür 63b/10

[=2]

müstāgnī (Ar.): Doygun, lüzumlu, gerekli bulmayan.

m. *ol-*: İhtiyaç duymaz, doyun, gönlü tok olmak. 70b/14

[=1]

müstahıkk (Ar.): Hak eden, hak kazanan, layık.

m.+lara 79a/12, 84b/06

[=2]

müstahakk (Ar.): Hak etmiş, hak kazanmış, layık.

m.+ına 61b/08, 63a/02

[=2]

m. *ol-*: Hak kazanmak, layık olmak 58a/14

[=1]

müste'ār (Ar.): İstiare sanatıyla yazılmış, eğretilme yapılmış.

m. 72a/09

[=1]

Müsülmān (Ar.): İslam dininden olan kimse.

m.+ıdı 66a/14

m.+a 62b/10, 64a/12

- m.+lara 66a/14
[=4]
- Müslmānlık:** Hz. Muhammed'in yaydığı İslam dini, İslam, İslamlık,
m.+ı 73a/04
[=1]
- müşfika (Ar.):** Şefkat eden, şefkatli (kadın).
m. 51b/05
[=1]
- müşkil (Ar.):** Belirsiz, güç, zor.
m. 63a/04
[=1]
- müşkül (<müşkil) (Ar.):** Belirsiz, güç, zor.
m. 52a/06, 85b/01
[=2]
- müşterī (Ar.):** Satın alan, satın alıcı.
m. 44a/13, 65b/04
m.+lerüñ 84a/13, 84b/01
[=4]
- müṭāla'a (Ar.):** Anlamak şartıyla okuma.
m. *ét-*: Okumak. 66a/10
[=1]
- müte'aşşib (Ar.):** Tutucu.
m. 86a/08
[=1]
- mütecessis (Ar.):** Gizli şeyleri, başkalarının sırlarını araştıran, öğrenmeye çalışan, meraklı.
m. 60a/12
[=1]
- mütedeyyin (Ar.):** Dine bağlı.
m. 63a/06
[=1]
- mütefaḥḥış (Ar.):** Tefahhus eden, içyüzünü dikkatle araştıran.
m. 60a/12, 74b/06
[=2]
- müteḥarrik (Ar.):** Hareket eden, kımıldayan, oynayan.
m. 61a/03
[=1]
- müteḥayyir (Ar.):** Hayrette kalmış, şaşırılmış.
m. *ḳal-*: Şaşakalmak, şaşırarak
72b/11
[=1]
- mütevātir (Ar.):** Halk arasında söylenen, ağızdan ağza yayılan.
m. 60b/05
[=1]
- mütevāzī' (Ar.):** Tevazulu, alçak gönüllü.
m. 60a/11, 63a/03
[=2]

müttakî (Ar.): İttika eden, sakınan,

çekinen.

m. 63a/06

[=1]

müttefik (Ar.): İttifak etmiş, uzlaşmış.

m.+dür 49b/12

[=1]

müzd (Far.): Ücret, karşılık,
mükâfat.

m.+i 58a/15

[=1]

müzdevece (Ar.): Yelpaze.

m. 87b/01

[=1]

müzevvere (Ar.): Yalan, uydurma
söz.

m. 75a/06

[=1]

nâbâliġ (Far.): Henüz bülüġa

ermemiş, ergenleşmemiş.

n. 76a/06

[=1]

nâcomard (Far.): Eli açık olmayan

(kimse).

n. 85b/15

[=1]

nâcüvanmerdlik : Cimrilik, eli

sıklık.

n. 85b/10

[=1]

nâçâr (Far.): Çaresiz.

n. 80a/01

[=1]

nâdir (Ar.): Az bulunan, seyrek.

n. 70b/15

[=1]

nâġâh (Far.): Ansızın, birdenbire.

n. 51a/13, 55a/04, 61b/15, 64a/06,

71b/06, 75a/01, 75a/03, 80b/02

[=8]

naġd (Ar.): Akçe, madenî para.

n. 65b/15

[=1]

naġışlık: Noksanlık.

n. 72a/01

[=1]

naġl (Ar.): Bir yerden alıp başka bir

yerde iletme, aktarma.

n. *ét-*: Bir görevden başka bir

göreve atanmak. 61b/04

[=1]

n. *eyle-*: Bir yerden başka bir yerde

geçmek. 83a/03

[=1]

na'lin (Ar.): Takunya.

n. 88a/08

[=1]

namāz (Far.): Namaz ibadeti.

n. 53a/13, 88a/14, 88a/15

n.+a 60b/02

[=4]

n. *ḳil-*: Namaz ibadeti vazifesini

yerine getirmek. 62a/15, 87b/06,

88a/15, 89a/11

[=4]

nāme (Far.): Mektup.

n. 56b/02, 65a/10, 72a/11

n.+de 65a/11, 72a/03

n.+i 56b/02

n.+nün 72a/07

[=7]

nāmeşrū‘ (Far.): Yasaya veya töreye

aykırı.

n. 61a/13

[=1]

nāmūs (Ar.): Irz, namus, iffet.

n. 86a/05

[=1]

namuslu: Ahlak kurallarına uygun olarak davranan.

n. 46a/09

[=1]

na‘ra (Ar.): Nâra, yüksek sesle bağırma.

n. *ur-*: Bağırma, haykırmak.

60b/14

[=1]

narḥ (Ar.): Değer, fiyat.

n. 66b/14

n.+dan 66b/13

[=2]

nāresīde (Far.): Henüz yetişkinliğe

ulaşmamış. (kimse).

n. 64b/11

[=1]

naşīb (Ar.): Kısmet, hisse, pay.

n. 88a/11

n.+i 85a/09, 85a/10, 85a/12

[=4]

naşīhat (Ar.): Öğüt.

n.+dur 86a/14

[=1]

nāşūr (Ar.): Makatın haricinde iç

tarafına dek açılan ince delik,

fistül.

n. 50a/15

[=1]

naẓar (Ar.): Bakma, bakış.

n.+ı 76a/05, 87a/06

n.+uḡ 61a/04, 71b/01, 87a/04

[=5]

n. *ét-*: Bakmak. 44b/05, 53a/05

[=2]

n. *eyle-*: Bakmak. 54a/10, 67b/13

[=2]

nāzük-tab' (*Ar.*): İnce, nazik huylu,
karakterli.

n. 44b/15

[=1]

ne (I): Bağlaç olan "ne".

n. 45a/05, 45a/05, 45a/06, 45a/07,
45a/07, 45a/07, 54a/03, 54a/03,
62a/12, 62a/12, 65a/05, 65a/06,
75a/01, 75a/02, 81b/13, 81b/13,
83b/09, 83b/09, 86b/01, 86b/01,
86b/15, 86b/15

[=22]

ne (II): Soru zamiri olan "ne".

n. 47a/08, 47a/10, 48b/10, 49b/05,
50b/09, 52a/15, 52b/03, 55b/13,
56a/01, 56a/05, 56a/09, 56b/08,
57a/04, 58b/12, 59b/07, 60b/13,
62a/13, 63a/10, 68a/05, 68a/08,
69a/02, 69a/06, 71b/08, 72b/11,
76a/14, 76b/14, 78a/03, 80b/07,
81a/04, 81a/09, 83b/02, 86b/14,
89b/02

n.+dendür 89b/09

n.+dür 52a/02, 65a/02, 85a/01,
85b/09, 85b/10

n.+η 53b/04, 54a/05

n.+ydügin 76b/12, 76b/12

n.+ye 44b/08

n.+yidi 65a/01, 76b/10

n.+yle 54b/03

[=47]

n. *ét-*: Ne etmek, ne yapmak.

51b/08, 73b/05, 75a/03, 81a/03,
85b/12, 86b/14

[=6]

n. *eyle-*: Ne etmek, ne yapmak.

75a/03

[=1]

ne (III): Soru sıfatı olan "ne".

n. 45a/08, 47a/05, 56a/08, 58b/13,
61b/14, 62b/14, 67b/12, 70a/09,
72b/11, 74a/08, 74b/10, 75a/05,
76b/05, 77a/08, 77b/04, 78a/07,
83b/11, 89a/04, 89a/05

[=19]

ne (IV): Niçin, niye.

n. 50a/12

[=1]

Nebī (*Ar.*): Hz. Muhammed.

Peygamber.

n. 89b/13

[=1]

néce: Nice, nasıl.

n. 89b/01 (*krş. néçe*)

[=1]

n. *kim*: Nasıl ki. 52b/15, 53b/01,
54a/08, 88b/11

[=4]

nêçe: Nice, nasıl.

n. 81b/12 (*krş. nêçe*)

[=1]

n. kim: Nasıl ki. 50b/06, 71b/09,
72b/11

[=3]

neden: Niçin, ne sebeple.

n. 74b/02

[=1]

nefes (Ar.): Soluk.

n. 57a/07

[=1]

n. *ur-*: Nefes almak. 76a/15

[=1]

nefha (Ar.): Karın şişmesi, şişkinlik.

n. 50a/15

[=1]

nefis (Ar.): Herkes tarafından

beğenilen, çok hoş giden, çok
güzel.

n. 60a/13, 60b/14

[=2]

nefisrek: Daha hoş, daha kıymetli.

n.+dür 46a/07

[=1]

nefs (Ar.): İnsandaki şehvet ve yiyip

içmek gibi maddi ihtiyaçlara
olan tabii meyil.

n.+ünle 78a/14

[=1]

ne ki: Ne kadar.

n. 88a/11

[=1]

ne kim: 1. Neyi, her ne. 2. Ne kadar.

n. 47b/10, 47b/10, 47b/12, 50b/05,
51b/14, 51b/15, 52a/01, 52a/13,
53a/12, 58b/08, 61a/14, 61a/15,
61b/01, 62b/08, 63a/15, 66b/12,
66b/13, 67b/01, 72b/07, 74a/02,
77b/05, 79a/12, 81b/03, 85a/14,
85a/15, 85b/14, 89a/07, 89b/10,
89b/11, 89b/11, 89b/15, 90a/05

[=32]

ne kişi: Kim.

n.+dür 53b/12

[=1]

nemle (Ar.): Vücuttaki karıncalanma

hastalığı.

n. 50b/01

[=1]

nerd (Far.): Tavla oyunu.

n. 67b/04, 67b/04, 71a/01

[=3]

nerdübân (Far.): Merdiven.

n.+ıdur 60a/07

n.+dan 82b/15

[=2]

nesne: Nesne, şey, eşya, mal, mülk.

n. 45a/09, 46b/09, 50b/13, 51b/15,
54a/05, 54b/14, 55a/04, 57a/09,
57b/05, 57b/07, 58a/04, 59b/11,

60a/07, 60a/08, 60b/12, 64a/05,
64b/14, 65a/09, 68b/08, 70a/06,
73a/05, 78a/11, 83b/15, 84a/01,
85a/03, 85b/07, 87b/12, 89b/08
n.+de 61b/07
n.+dedür 70a/05
n.+dür 85a/01
n.+i 48b/01, 48b/01, 59a/05,
64a/12, 70a/15, 76a/10, 79a/08,
88b/09, 88b/10
n.+m 57a/14
n.+nüñ 57b/01, 75b/04, 84a/05,
85b/01, 86b/09
n.+ñ 62a/05
n.+si 52b/12, 62a/02
n.+ye 47b/14, 58a/15, 64a/04,
74b/13, 75b/03
[=54]
nête: Nasıl.
n. 74a/09
[=1]
n. *kim:* Nitekim, hakikaten, bunun
gibi 71b/03
[=1]
nêtesi: Ne suretle, ne şekilde, nasıl, ne
türlü
n. 77a/02
[=1]
ne‘üzub’illâh (Ar.): “Allah korusun,
Allah’a sığınırız.” anlamlarında
dua sözü.

n. 56a/02, 71a/08, 76a/08
[=3]
nev‘ (Ar.): Tür, nevi.
n. 59a/12
n.+üñ 63b/11
[=2]
nevâ (Far.): Musikide uşşak
dörtlüsüne rast beşlisi ilavesiyle
meydana gelen basit makam.
n. 68a/04
[=1]
nevâht (Far.): Saz çalma.
n. 67b/14
[=1]
nevmîd (Far.): Ümitsiz.
n. 86a/12
[=1]
nevrüz (Far.): İran takvimine göre
yılın başlangıç günü.
n. 50a/08, 50a/09
[=2]
n’içün: Niçin, neden.
n. 50b/15, 51a/01, 62b/13, 66b/04,
83a/01, 89b/01
[=6]
nikâh (Ar.): Evlilik akdi.
n.+ı 54a/01
[=1]

nġk-‘ahd (Far.): Yemini, sözü iyi.

n. 54b/10

[=1]

nġk-baġt (Far.): Bahtı açık olan,

bahtlı, talihli.

n. 90a/02, 90a/04

n.+lar 90a/06

[=3]

ni‘met (Ar.): İyilik, lütuf, ihsan.

n. 69a/04, 71a/11, 74b/09, 75b/15,
80a/08

n.+de 54a/04

n.+in 80a/12

[=7]

nġm-pġr (Far.): Orta yaşlı

n. 79b/02

[=1]

niġān (Far.): Alamet, eser, belirti.

n.+ıdur 61a/13

n.+uġ 84a/01

[=2]

n. *ur-*: Mühürlemek, imzalamak.
63a/12

[=1]

n. *vġr-*: Emir vermek. 83b/15

[=1]

niyyet (Ar.): Kasıt, azim, niyet.

n.+i 64a/10

[=1]

nġzām (Ar.): Düzen, intizam.

n.+1 67a/01

[=1]

Nġbġ (Ar.): Afrika’da büyük kısmı

Sudan’da, küçük bir kısmı

Mısır’da kalan bölgede yaşayan

halk, Nübyeliler.

n. 46b/03

n.+den 46b/03

[=2]

nġn (Ar.): Arap alfabesinin 25. harfi.

n. 73b/15

n.+1 74a/05, 74b/04

[=3]

nġcġm (Ar.): Yıldızlardan hüküm

çıkarma, müneccimlik.

n. 60a/04

[=1]

nġcġmġ(Ar.): Yıldızlarla ilgili.

n. 70b/13

[=1]

nġkte (Ar.): Herkesin anlayamadığı

ince, derin anlam.

n.+de 60b/15

[=1]

nġġġa (Ar.): Bir yazıdan çıkarılan

sûret, yazılı bir şeyin benzeri,

eġi, tıpkısı.

n. 83a/13

- n.+1 83a/13
n.+sın 66a/10
[=3]
- nüvâht (Far.):** Okşama.
n. *ét-*: Okşamak. 55a/09
[=1]
- o:** Teklik üçüncü şahıs zamiri, o.
o. 73b/15, 80b/06 (*krş ol*)
[=2]
- od:** Ateş.
o.+1 87a/12
o.+1ndan 87a/10
[=2]
- oda:** Herhangi bir yapının oturma, çalışma, yatma gibi işlere yarayan, bir veya birden fazla çıkışı olan bölümü.
o.+sına 82b/14
[=1]
- oğul:** Erkek çocuk, oğul.
o. 75a/10 (*krş. oğul*)
[=1]
- oğlan:** Çocuk, erkek çocuk.
o. 51a/02, 51a/12, 52b/02, 53a/04, 54a/02, 64b/08, 64b/10, 64b/12, 64b/11, 65b/10, 89a/12
o.+a 52b/01, 53b/04, 54a/02, 64b/07, 64b/08
o.+dan 84b/05
- o.+lar 67a/09
o.+ları 52b/09, 89a/11
o.+ların 48a/11
o.+larına 52b/08
o.+larsa 67b/15
o.+uñ 53b/02
o.+uñdan 50b/10
[=25]
- oğlancuq:** Küçük çocuk.
o.+a 65a/01
[=1]
- oğlanlıq:** Çocukluk, çocukluk zamanı.
o.+umdan 89b/12
[=1]
- oğlansuz:** Çocuksuz, çocuk olmadan.
o. 50b/07
[=1]
- oğul:** Oğul, erkek çocuk.
o. 47b/04, 51b/03, 51b/04, 51b/04, 51b/04, 52a/01, 52a/13, 52b/03, 53b/01, 54a/07, 55a/13, 57a/15, 58a/12, 59b/02, 59b/09, 59b/15, 63a/14, 63b/02, 65a/06, 66b/05, 69a/02, 69b/14, 69b/15, 72a/10, 74b/10, 75a/08, 77a/03, 77b/07, 79a/03, 81a/12, 81b/03, 83a/04, 83a/07, 84a/02, 87a/06, 88b/06, 89b/02, 89b/10 (*krş. oğul*)

o.+ı 53a/04, 56a/11, 56a/13,

86b/04, 89a/12, 89a/12, 89a/13

o.+ıdır 53b/14, 82a/13

o.+larına 53a/02

o.+unun 89a/13

o.+uņa 52a/13, 52b/02

o.+uņada 53a/09

[=52]

oķ: Ok.

o. 51b/12

[=1]

oķı-: Okumak, kıraat etmek. (*krş. oķu-*

)

o.-dı 74a/01

o.-yasın 65a/11

o.-yup 90a/03

[=3]

oķu-: 1. Okumak, kıraat etmek. 2.

Çağırarak, davet etmek. (*krş.*

oķı-)

o.-dı 73b/07, 74a/09, 77b/02

o.-madın 74a/04

o.-maduņ 73b/11

o.-maga 60a/11

o.-mak 70b/09

o.-r 62b/03

o.-rdı 83a/13

o.-rlar 83b/14

o.-sa 70b/04

o.-ya 74a/04, 90a/05

[=13]

oķun-: Okuma işi gerçekleştirilmek,

kıraat edilmek.

o.-aydı 83b/03

[=1]

oķut-: Okuma işini yaptırmak.

o.-a 56a/15

[=1]

oķuyıcılıķ: Okuyucu olma durumu.

o. 70b/08

[=1]

ol (I) : İşaret sıfatı, o

o. 44b/07, 45a/01, 45a/04, 45a/09,

45a/10, 45a/14, 45b/02, 45b/04,

45b/08, 47a/09, 47a/09, 47a/13,

47b/13, 49a/13, 49b/08, 49b/11,

49b/15, 52a/04, 52a/08, 52a/12,

52b/15, 53a/07, 55b/08, 55b/11,

56a/03, 56a/05, 56b/14, 57a/06,

57b/12, 58a/03, 59a/04, 59a/13,

59b/11, 62a/04, 62a/08, 62a/08,

62a/15, 62b/05, 62b/05, 62b/10,

62b/13, 62b/13, 62b/14, 62b/14,

63a/10, 63b/09, 64a/02, 64b/07,

64b/10, 65b/08, 66a/02, 66b/05,

68b/03, 69a/08, 69a/15, 69b/08,

70a/07, 70b/05, 70b/10, 71a/09,

71a/10, 71b/01, 71b/05, 71b/10,

71b/10, 72a/01, 72a/12, 72a/13,

73b/14, 74a/05, 74b/03, 74b/04,

75a/08, 76b/12, 76b/12, 77a/04,
78a/01, 78a/04, 78a/11, 78a/15,
78a/15, 79b/13, 80b/05, 80b/08,
80b/09, 80b/10, 81a/06, 81a/14,
82a/15, 82b/11, 84a/09, 84a/10,
84a/11, 85a/02, 85a/08, 85a/10,
85a/12, 85a/13, 85b/05, 86b/12,
86b/13, 87a/01, 87a/02, 87a/07,
88b/03, 88b/05, 89a/13, 90a/08

[=108]

ol (II): İşaret zamiri, o.

o. 47a/02, 49a/01, 49a/10, 49b/06,
50a/03, 50a/05, 52a/02, 54a/06,
56a/04, 57a/01, 58a/04, 59b/04,
59b/11, 60a/07, 62a/01, 62a/05,
64b/04, 64b/09, 67a/09, 68b/09,
75b/04, 75b/06, 78a/11, 81a/03,
81b/07, 81b/09, 82b/10, 83b/01,
85a/14, 86b/01, 87a/09, 89b/04.

o.+dur 44b/09, 45a/01, 45a/10,
45a/14, 45b/04, 46a/09, 46a/11,
46a/13, 46b/06, 49b/03, 49b/03,
49b/05, 49b/06, 49b/08, 49b/09,
51b/05, 63b/06, 64a/07, 64a/08,
64a/09, 64a/11, 65a/03, 69b/06,
69b/07, 69b/11, 72b/02, 74b/05,
74b/09, 75a/14, 79a/11, 83b/04,
85b/02, 85b/14, 86b/08, 88a/09,
88b/14

[=69]

ol (III): Teklik üçüncü şahıs zamiri, o.

o. 45a/09, 47b/02, 54b/12, 54b/13,
55b/14, 56a/01, 56a/02, 56b/04,
56b/08, 56b/08, 56b/13, 57a/15,
59a/01, 59a/13, 61b/11, 68a/12,
71a/11, 73a/10, 73a/14, 73b/01,
73b/13, 74a/02, 75b/09, 80a/04,
80a/13, 82a/06, 82a/07, 82a/15,
83b/11, 85a/01, 85a/03, 88a/12,
88a/13, 89a/14, 89a/15 (*krş o*)

o.+dur 89a/10

[=36]

ol-: 1. Olmak. 2. Olmak yardımcı fiili.

o. 48a/09, 48b/02, 48b/02, 57b/02,
57b/02, 58a/10, 60a/09, 60a/11,
60a/12, 60b/02, 60b/03, 60b/11,
61a/03, 61b/05, 63a/15, 65a/08,
65b/11, 66b/07, 67a/03, 67a/04,
69b/14, 71b/01, 75a/11, 78a/01,
78a/07, 79a/03, 79a/09, 79a/14,
84a/13, 84b/06, 84b/06, 84b/08,
84b/12, 88b/07, 89b/08

o.-ıcağ 81a/14

o.-ısaram 89b/15

o.-a 44a/10, 44b/07, 44b/11,
44b/11, 44b/11, 44b/11, 44b/12,
44b/12, 44b/12, 44b/13, 44b/13,
44b/14, 44b/14, 44b/14, 44b/14,
44b/15, 45a/02, 45a/02, 45a/03,
45a/03, 45a/05, 45a/05, 45a/05,
45a/06, 45a/06, 45a/07, 45a/07,
45a/09, 45a/10, 45a/11, 45a/12,
45a/12, 45a/13, 45a/13, 45a/13,

45a/14, 45a/15, 45a/15, 45a/15,
45a/15, 45b/01, 45b/01, 45b/01,
45b/02, 45b/03, 45b/04, 45b/04,
45b/05, 45b/05, 45b/05, 45b/05,
45b/06, 45b/07, 45b/07, 45b/09,
45b/09, 45b/09, 45b/10, 47a/12,
48a/02, 48b/03, 49a/02, 49a/02,
49a/03, 49a/03, 49a/04, 49a/04,
49a/04, 49a/05, 49a/05, 49a/05,
49a/06, 49a/06, 49a/06, 49a/07,
49a/07, 49a/08, 49a/08, 49a/09,
49a/09, 49a/10, 49a/12, 49a/13,
49a/13, 49a/14, 49a/14, 49a/15,
49b/01, 49b/03, 49b/06, 49b/10,
49b/14, 49b/14, 49b/15, 50a/01,
50a/02, 50a/03, 50a/03, 50a/05,
50a/05, 50a/06, 50b/12, 50b/13,
50b/13, 51a/14, 51a/15, 51b/01,
51b/01, 53a/02, 53a/12, 53b/01,
54a/03, 54b/01, 54b/08, 54b/10,
54b/10, 55a/08, 55a/14, 56a/08,
56b/15, 57a/02, 57a/02, 57a/05,
58a/05, 59b/14, 62b/06, 63a/03,
63a/03, 63a/04, 63a/04, 63a/06,
63a/06, 63a/08, 63a/12, 64a/01,
64a/01, 64a/09, 65a/07, 65b/03,
66b/10, 67a/01, 69a/13, 69b/07,
69b/08, 69b/14, 70b/10, 70b/11,
70b/14, 71a/07, 71a/13, 71b/01,
72a/04, 72a/09, 74b/06, 74b/06,
74b/09, 76a/01, 76a/02, 76a/06,
76a/07, 76a/07, 76a/08, 77b/03,

77b/09, 77b/11, 77b/11, 78a/02,
78a/03, 79b/02, 79b/04, 79b/05,
79b/06, 79b/06, 79b/07, 79b/07,
80a/06, 81a/05, 81a/14, 81a/14,
82a/07, 82b/02, 83b/12, 83b/15,
84a/08, 84a/14, 84a/15, 84b/01,
85a/03, 85a/04, 85b/02, 86b/09,
87a/08, 87a/12, 87a/13, 87a/13,
87a/14, 87a/14, 87a/15, 88a/14,
88b/01, 88b/05, 88b/06

o.-acak 59a/05

o.-akim 48b/05, 65a/15, 83b/11

o.-alar 47b/04, 61a/11, 76a/13

o.-an 50a/04

o.-asın 47a/06, 47b/07, 47b/08,
55a/05, 55a/07, 58b/04, 59a/03,
60a/02, 60b/01, 60b/11, 61b/01,
65a/07, 65a/14, 67a/03, 68b/02,
69a/13, 71a/11, 71a/14, 79b/01,
79b/01, 83b/07, 84a/04, 84a/13,
87a/05, 88b/06, 88b/07, 88b/08,
88b/08, 88b/08, 89b/07

o.-asıñ 65a/13

o.-ayın 75b/12

o.-aydı 83b/03

o.-dı 52b/15, 53a/01, 53b/01,
56a/13, 69a/04, 71b/08, 71b/09,
82b/09, 88a/15

o.-duğı 89a/08

o.-ma 57a/03, 61a/02, 61a/02,
61a/03, 61b/05, 65a/15, 65b/03,

78a/05, 79b/05, 84b/04, 84b/07,
84b/08
o.-madın 51a/05
o.-madan 82b/01
o.-maduğı 53a/15
o.-maguğ 70b/02
o.-mak 84a/12, 86a/03
o.-makdadur 68b/01, 70b/04
o.-masın 44b/02
o.-masa 44b/06, 46b/14, 53b/03,
58b/12
o.-masun 46b/15, 50b/11, 56b/04,
58a/08
o.-mayınca 69b/03
o.-maya 44b/07, 48a/07, 49a/14,
55a/15, 58a/05, 68a/11, 75a/07,
77b/08, 82a/06, 82b/03, 86b/09,
87a/06, 87a/11, 87a/13, 88a/14,
89a/02, 89a/07, 89b/06, 89b/07
o.-mayalar 88a/10
o.-mayasın 63a/14, 66b/13
o.-mayaydı 59a/11, 59a/11
o.-mayup 77b/13
o.-maz 46b/08, 47a/10, 50b/07,
50b/07, 60a/06
o.-sa 46b/12, 46b/13, 46b/14,
49a/10, 50b/14, 52b/03, 54a/08,
55a/04, 58b/11, 60a/15, 61a/05,
66b/09, 70b/07, 70b/09, 76b/14,
78a/03, 85b/11, 86a/08, 87b/01,
87b/10, 88a/07, 88b/01

o.-sağ 66a/04, 70b/03, 71b/13,
75a/11, 77b/07, 77b/15, 79a/01,
79a/03, 79b/03, 79b/04, 84a/05
o.-sun 48b/03, 56a/07, 57b/01,
57b/02, 60b/14, 61a/04, 67b/07,
72a/03, 72a/06, 75b/12, 82a/01,
89a/04
o.-unca 54a/09
o.-up 44b/02, 44b/15, 46b/12,
61a/02, 90a/02
o.-ur 46a/03, 46a/09, 46a/09,
46a/10, 46a/11, 46a/11, 46a/12,
46a/13, 46a/14, 46a/14, 46b/02,
46b/02, 46b/03, 46b/03, 46b/03,
46b/06, 47a/11, 49a/11, 49b/13
49b/04, 49b/09, 49b/11, 49b/12,
49b/14, 50a/07, 50b/04, 51a/08,
54a/13, 64a/10, 64a/10, 65a/11,
65b/09, 69a/04, 69a/09, 79a/08,
89b/05
o.-ursın 51a/03
o.-ursa 47a/08, 60b/13, 60b/13,
76a/04, 87b/12, 89b/05
o.-ursağ 60a/04, 61b/05, 67b/02,
84a/03
[=446]

olun-: Edilmek.

o.-mak 51a/04

o.-sa 71a/03

[=2]

olur olmaz: Rastgele, sıradan, kimliği,
niteliği belirsiz kişi.

- o. 79a/10
[=1]
- on:** Dokuzdan sonra gelen sayının adı.
o. 51b/09, 57b/13, 66a/01, 75b/06, 84a/06, 86b/05
o.+uñ 84a/14
[=7]
- on biç:** Dokuz bin dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı.
o. 72b/02
[=1]
- on bir:** Ondan sonra gelen sayının adı.
o. 84a/14
[=1]
- on iki:** On birden sonra gelen sayının adı.
o. 84a/15
[=1]
- oñat:** Doğru, uygun, iyi, mükemmel, layıkıyla.
o. 46a/13
[=1]
- orta:** Orta.
o. 65a/14
[=1]
- ortak:** Birlikte
o.+una 84b/08
[=1]
- o. *ol-*: Bir şeyi paylaşmak, bir şeye ortak olmak 65a/07
[=1]
- oruç** (< rûze) (*Far.*): Allah'a ibadet amacıyla yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre kendini alıkoyma.
o.+a 60b/02
[=1]
- otar-** : Hayvanı yaymak, otlatmak, doyurmak.
o.-dı 66b/01
[=1]
- otur-**: Oturmak.
o. 62a/14
o.-a 87b/05, 87b/05, 87b/06, 88a/05
o.-an 85b/15
o.-asın 86a/15
o.-dı 72b/04, 73a/06
o.-ma 57b/15, 58a/01kii.yle, 58a/02
o.-madı 76b/03
o.-maya 87b/07
o.-up 84b/07
o.-urken 50a/08, 85b/06
[=17]
- otuz:** Yirmi dokuzdan sonra gelen sayının adı.
o. 56a/12
[=1]
- otuz altıncı:** Sırada otuz beşinciden sonra gelen.

- o. 71b/12
[=1]
- otuz b şinci:** Sırada otuz d rd c den sonra gelen.
o. 70b/03
[=1]
- otuz birinci:** Sırada otuzuncudan sonra gelen.
o. 59b/08
[=1]
- otuz d rd nci:** Sırada otuz  c nc den sonra gelen.
o. 68a/15
[=1]
- otuz ikinci:** Sırada otuz birinciden sonra gelen.
o. 63b/01
[=1]
- otuz sekizinci:** Sırada otuz yedinciden sonra gelen.
o. 77b/14
[=1]
- otuz t kuzuncu:** Sırada otuz sekizinciden sonra gelen.
o. 79a/02
[=1]
- otuzuncu:** Sırada yirmi dokuzuncudan sonra gelen.
o. 58a/11
[=1]
- otuz  c nci:** Sırada otuz ikinciden sonra gelen.
o. 67a/02
[=1]
- otuz y dinci:** Sırada otuz altıncıdan sonra gelen.
o. 75a/10
[=1]
- ovdur-:** Ovma işini yaptırmak.
o. 47a/02
[=1]
- oyna-:** Oynamak.
o.-mak 51b/12, 51b/12
o.-ya 67b/04
[=3]
-  de-:** Borçlu olunan Şeyin karŐılıŐını vermek.
 . 62b/10
[=1]
-  d n ç:** İleride geri verilmek veya alınmak Şartıyla alınan veya verilen (Şey).
 . *v r-*: Geri almak  zere birine mal, para, eşya vb. vermek.
84b/10
[=1]
-  g:** Akıl, hatır.
 .+inde 70b/11, 73b/12
 .+ine 74a/05
[=3]

- ö.i *gel-*: Akli başına gelmek,
ayılmak. 73a/03
[=1]
ö.i *git-*: Akli başından gitmek.
73a/03
[=1]
- ög-**: Övmek, methetmek.
ö. 56a/01
ö.-e 68a/12
ö.-erler 56a/06
ö.-me 58a/04
ö.-mek 56a/05, 56b/11
ö.-mesinde 46b/04
ö.-meyesin 58a/05
ö.-se 87b/15
[=9]
- ögil-**: Övme işine konu olmak.
ö.-miş 59a/03
[=1]
- ögren-**: Bilgi ve beceri kazanmak,
öğrenmek.
ö.-düm 52a/04, 69a/01
ö.-dümse 51b/15
ö.-dünj 52a/01
ö.-e 45a/08, 51b/07, 51b/08
ö.-esin 89b/08
ö.-mede 52a/15, 60a/12
ö.-medünj 52a/02
ö.-mege 45a/04
ö.-megile 89b/05
ö.-mez 45a/09, 52b/02
ö.-midür 46a/15
- ö.-sün 51b/09, 53a/13, 53a/14
ö.-ürdi 53a/04
[=20]
- öğret-**: Öğrenmesini sağlamak, bilgi
ve beceri kazandırmak.
ö. 52a/13, 52b/07, 65b/07
ö.-diler 51b/13, 52a/03
ö.-dük 51b/14
ö.-eler 53a/02
ö.-emezseñ 52b/04
ö.-esin 68b/09
ö.-evüz 77b/05
ö.-me 55a/04
ö.-mege 47a/06, 47a/07, 76a/10
ö.-mek 52b/01, 52b/08
ö.-mekden 52b/04
ö.-ür 52b/05
ö.-ürler 77b/04
ö.-ürsin 51a/08
[=20]
- ögül-**: Övülmek, methedilmek.
ö.-memişdür 49b/01
[=1]
ö.*miş ol-*: Öğülmek. 58a/10
[=1]
- öğüt-**: Nasihat, öğüt.
ö. 78b/14
ö.-in 70b/01
[=2]
ö. *vér-*: Nasihat etmek. 73a/15,
78a/07, 79b/04, 89b/02

[=4]
öküş: Çok.
ö. 51a/07, 58b/15, 76b/14, 84b/07
ö.+dür 52b/11
[=5]
öküz: Çift sürmekte, kağını çekmekte kullanılan, etinden yararlanılan erkek sığır.
ö.+i 84a/07
ö.+üñ 84a/07
ö.+üñe 84a/08
[=3]
öl-: Can vermek, yaşamaz olmak.
ö.-di 56a/11
ö.-ecegüz 57a/08
ö.-eydi 63b/06
ö.-mek 57a/07
ö.-meyesin 57a/07
ö.-meyiser 57a/15
ö.-mez 69b/05
[=7]
öldür-: Birinin canına kıymak, hayatını sonlandırmak.
ö.-mesün 68b/15
[=1]
ö.-ibil-: Öldürme imkânı bulunmak
75a/02
[=1]
ölü: Ölmüş, vefat etmiş.
ö. 57a/05
[=1]
ölüm: Vefat etme, ölme, mevt.

ö. 65a/12
ö.+e 78b/01
ö.+üñ 52b/03
[=3]
‘ömr (Ar.): Hayat süresi, ömür. (*krş.*
ömür)
ö.+i 69a/09, 76a/02
ö.+ümi 89b/13
ö.+üñe 66b/08, 84b/12
[=5]
‘ömür (Ar.): Hayat süresi, ömür.
ö. 89b/15 (*krş.* ‘ömr)
[=1]
öñ: 1. Önce, mukaddem, evvel. 2.
İleri, üstün, makbul.
ö. 88a/06
ö.+i 50a/02
ö.+inde 71a/07
ö.+inden 53b/10
[=4]
öñdin: Önce, ilkönce, önceden, önden,
daha evvel.
ö. 46b/07, 55b/14, 59a/05 (*krş.*
öñdün)
[=3]
öñdün: Önce, ilkönce, önceden,
önden, daha evvel.

- ö. 49b/08, 77a/05, 88a/07 (*krş. öğdin*)
[=3]
- öğdünrek:** Daha önce.
ö. 84a/06 (*krş. öğdünürek*)
[=1]
- öğdünürek:** Daha önce.
ö. 70a/08 (*krş. öğdünrek*)
[=1]
- öp-:** Öpmek.
ö.-eler 81b/08
ö.-üp 88a/13
[=2]
- ördek:** Perde ayaklılardan, evcil ve yabancı türleri bulunan su kuşu, badi,
ö. 76a/09
[=1]
- ört-:** Kaplamak, kapatmak.
ö. *-eço-*: Örtüp bırakmak. 55a/01
[=1]
- örtül-:** Gizlenmek, görülmemek.
ö.-ür 54a/14
[=1]
- örtme:** Örtmek işi.
ö. *eyle-*: Örtmek. 55a/01
[=1]
- ötürü:** Ötürü, sebebiyle, dolayı.
ö. 64a/04, 69a/07 (*krş. ötüri*)
[=2]
- [=2]
- ötürü:** Ötürü, sebebiyle, dolayı
ö. 63b/14, 64b/09, 69a/09, 76b/15, 88a/07 (*krş. ötüri*)
[=5]
- öyken:** Akciğer.
ö. 47a/02
[=1]
- öyle:** Öğle vakti, öğle.
ö.+ye 64b/03, 64b/09, 64b/15
[=40]
- öz:** Kendi.
ö.+den 79b/05
ö.+işi 50b/15
ö.+üm 62a/04
ö.+üğe 59a/01, 66a/11
ö.+üğü 47b/07
[=6]
- özge:** Başka, gayri, maada.
ö. 57a/09, 57b/05, 79b/11
[=3]
- özr (Ar.):** 1. Bozukluk, eksiklik. 2. Af isteme, özür.
ö. 88a/07 (*krş. özür*)
ö.+ümüz 76b/06
[=2]
- ö. *dile-*: Yaptığı bir yanlıştan ötürü bağışlanmasını dilemek. 58b/01, 84a/01
[=2]

özür (Ar.): Mazeret, özür.

ö. 51a/14 (*krş. özr*)

[=1]

ö. *dile-*: Yaptığı bir yanlıştan ötürü başışlanmasını dilemek. 58a/12, 73a/04, 81b/04

[=3]

ö. *eyle-*: Özrünü ileri sürerek bir işi yapmayı istememek. 61a/08

[=1]

pādişāh (Far.): Hükümdar, sultan.

p. 50a/11, 53a/01, 56a/02, 58b/11, 66a/03, 68b/02, 68b/05, 69a/05, 69a/13, 69a/14, 70a/15, 70a/15, 70b/03, 70b/04, 70b/05, 70b/08, 70b/12, 70b/13, 71a/07, 72b/07, 73b/03, 73b/05, 73b/06, 74a/01, 74b/02, 74b/03, 74b/05, 75b/08, 75b/12, 76a/05, 76a/06, 76a/14, 76b/08, 77b/09, 77b/11, 79a/01, 79a/03, 79b/10, 79b/11, 80a/03, 81a/10, 81a/11, 81a/13, 81b/10, 82a/06, 83a/01, 83b/11, 83b/14

p.+ı 71a/10, 73a/09, 74a/03, 74b/01, 83a/12

p.+ımız 82b/10

p.+ından 75b/08

p.+ını 73a/08, 73a/10, 73a/13

p.+ını 77b/12

p.+a 61a/06, 70b/02, 71a/09, 71a/12, 73a/14, 73b/01, 74a/01, 74a/14, 75b/13, 76b/14, 77a/09, 79a/11, 81b/14, 84b/06

p.+dan 71b/01, 77a/09, 77b/15, 81a/12

p.+lar 69a/09, 71a/13, 83a/04

p.+lara 84a/02

p.+ları 70a/10

p.+umuza 82b/06

p.+u 50a/10, 68a/15, 68b/01, 69b/13, 70a/13, 70b/15, 71a/02, 71a/04, 71a/04, 71a/13, 74b/12, 75b/05, 76a/02, 76a/03, 76a/13, 76a/15, 76b/15, 79a/06, 80a/10, 80b/10, 81a/08, 81b/14, 83b/12

p.+u 75a/11

[=107]

pādişāhlık: Hükümdar olma, hükümdarlık.

p. 56a/12, 56a/14, 79a/02, 84a/02

p.+ından 52b/11

p.+a 56a/13

p.+dan 80b/13

[=7]

pādişāh-zāde (Far.): Padişah oğlu, şehzade.

p.+lere 76a/09

[=1]

pāk (Far.): Temiz, halis, saf.

- p. 87a/14
[=1]
- pāre (Far.):** Parça.
- p. *pāre ét-*: Lime lime etmek.
55b/11
[=1]
- Pārs (Far.):** Fars halkı. (*krş. Fārs*)
- p.+dan 88a/04
[=1]
- pārsā (Far.):** İffetli, salih, mütediyyin
(kimse).
p. 50b/12
[=1]
- Pārsī (Far.):** Farsça.
p. 70b/11, 72a/06
p.+de 72a/07
[=3]
- Pārsīce:** Farsça.
p. 72a/06
[=1]
- perde (Far.):** Örtü, perde.
p.+ni 68a/03
[=1]
- perhīz (Far.):** Çekinme, sakınma.
p. 86a/07
[=1]
- p. *kıl-*: Çekinmek, sakınmak.
55a/12
- [=1]
- p. *ét-*: Çekinmek, sakınmak.
87b/08
[=1]
- p. *eyle-*: Çekinmek, sakınmak.
69a/14, 84b/10
[=2]
- perhīzkār (Far.):** Perhiz eden,
çekinen.
p. 60a/09, 61b/09
[=2]
- perhīzkārılıq:** Perhizkār olma durumu.
p.+dur 63a/13
[=1]
- perīşān (Far.):** Kederli, gamlı.
p. ol-: Kederlenmek. 63a/07,
83a/01
[=2]
- pes (Far.):** Şimdi, bu hâlde, öyleyse.
p. 44b/01, 44b/04, 46a/15, 47a/11,
48a/15, 51b/13, 52a/02, 53a/11,
53b/08, 55a/06, 55a/11, 55b/12,
55b/13, 56b/10, 58b/13, 58b/14,
60a/07, 60a/08, 63a/02, 63b/13,
65a/05, 67a/10, 70a/01, 71b/11,
72a/02, 75a/14, 75b/02, 76a/01,
76b/13, 77b/07, 77b/09, 77b/12,
79b/06, 79b/12, 80a/06, 80b/07,
80b/11, 81a/06, 81a/08, 82a/13,
83b/04, 83b/11, 83b/14, 84a/15,

85a/13, 85b/12, 86b/15, 87a/03,
87a/08, 87a/08, 87a/09, 89b/15

[=52]

peşimān (Far.): Pişman.

p. *ol-*: Yaptığı bir işin yanlış veya uygunsuz sonuç verdiğini anlayarak üzölmek. 55a/05

[=1]

peşimānlık: Pişman olma durumu,

pişmanlık.

p.+dan 65b/12

p.+dur 69a/03

[=2]

peygāmbēr (Far.): 1. Resul. 2. Hz.

Muhammed.

p. 44a/09, 58a/13, 86b/04

p.+den 46b/04

p.+lerdür 85a/12, 88b/04

p.+üñ 69b/14

[=7]

pīşe (Far.): Sanat, meslek.

p. 52b/08, 52b/09, 53a/02, 53a/04,
63b/02, 63b/03, 65b/05, 65b/05

p.+den 59b/10

p.+dür 84b/13

p.+ler 84b/13

p.+lerden 60a/09

p.+ye 59b/12

[=13]

p. *ēdin-*: Meslek edinmek, iş olarak seçmek. 47b/15, 57b/13, 76a/01

[=3]

pīšekār (Far.): Meslek sahibi, zanaatkâr.

p. 84a/12

p.+lar 84b/03

p.+lardan 84a/13

[=3]

pīšekārlık: Perhizkâr olma durumu.

p. 86a/06

[=1]

pīl (Far.): Fil.

p. 72b/03

p.+leri 72b/05

p.+lerle 72b/15

[=3]

pür-hünerkār (Far.): Çok hünerli.

p. 74b/06

[=1]

rağiya'llāhu 'anh (Ar.): "Allah ondan razı olsun." anlamında dua sözü.

r. 53b/07

[=1]

rağbet (Ar.): Arzu, istek.

r. *ēt-*: Arzulamak, istemek. 48b/03,

69a/11

[=1]

r. *eyle-*: Arzulamak, istemek.

69a/07

[=1]

rāh (Far.): Yavaş tempo.

r. 67a/08

[=1]

rāḥat (Ar.): İstirapsız, kedersiz olma,

asudelik, huzur.

r. 65b/07

[=1]

r. ol-: Üzüntülü, sıkıntılı veya tedirgin durumda olmamak.

54a/04, 80b/12

[=2]

raḥīm (Ar.): Rahmetli, merhametli.

r. 58b/05

[=1]

r. *eyle-*: Merhametli, şefkatli yaklaşmak. 80a/02

[=1]

raḥmet (Ar.): Acıma, esirgeme,

merhamet etme.

r. 59a/03, 61b/03

r.+ler 59a/09, 90a/03

[=4]

r. *ét-*: Acımak, esirgemek,

merhamet etmek. 90a/07

[=1]

r. *eyle-*: Acımak, esirgemek, merhamet etmek. 80a/01

[=1]

raḥmetlü: Rahmetli, merhametli.

r. ol-: Acımak, esirgemek. 79a/13

[=1]

rahza (Ar.): Hayvanların tırnaklarının

içinde görülen yara.

r. 50b/02

[=1]

ra'ıyyet (Ar.): Bir hükümdarın hükmü

ve idaresi altındaki insanlar, halk.

r. 79a/11, 80a/03, 82a/05, 83a/05

r.+i 80a/01

[=5]

raḫş (Ar.): Oynama, sıçrayıp oynama.

r. 87a/09

[=1]

r. *ét-*: Oynamak, dans etmek.

87a/10

[=1]

r. *ur-*: Oynamak, raks etmek.

87b/14

[=1]

rām (Far.): Tâbi, boyun eğmiş.

r. *ét-*: Tâbi kılmak, boyun

eğdirmek. 87a/09

[=1]
ra'nā (Ar.): Güzel, lâtif, hoş görünen.
r. 45b/03
[=1]
râst (Far.): Musikide bir makam adı.
r. 68a/03
[=1]
rāvī (Ar.): Rivayet eden, rivayetçi.
r.+si 67b/04
r.+sidür 67b/03
r.+sin 60b/04
[=3]
Rāvut (Far.): Bir kavim, bir topluluk
adı.
r. 46b/02
[=1]
râz (Far.): Sır.
r.+ın 70a/04
[=1]
râzī (<râzī) (Ar.): Rıza göstermiş,
kabul etmiş, benimsemiş.
r. 89a/07
r.-avuz 85b/08
r.-ma 60a/15
r.-uñ 85b/09
[=4]

rek'at (Ar.): Namazda bir kıyam, bir
rükû ve iki secdeden oluşan
bölüm.
r. 62a/15, 87b/06, 89a/11
[=3]
remiz (Ar.): Gizlice işaret, ima. (*krş.*
remz)
r.+dür 72b/11
[=1]
remz (Ar.): Gizlice işaret, ima. (*krş.*
remiz)
r.+i 72b/14
[=1]
r. *ét-*: Meramı üstü kapalı bir
şekilde gizli bir yolla, îmâ ve
işâret ile ifade etmek 73b/13
[=1]
renc (Far.): Zahmet, eziyet, sıkıntı.
r. 46b/14, 57a/01, 88a/05
[=3]
r. *çek-*: Sıkıntı çekmek, eziyete
girmek. 70a/12
[=1]
renc-ber (Far.): Sıkıntı çeken (*krş.*
renc-per)
r.+lerle 84b/07
[=1]
renc-per (Far.): Sıkıntı çeken (*krş.*
renc-ber)
r.+lerden 84a/12
[=1]

reng (Far.): Renk.

r.+i 46b/15

r.+lerde 49a/11

[=2]

reng-âmîzlik: Renk renklik, türlü renklilik.

r. 60a/06

[=1]

resîde (Far.): Yetişkin, yetişmiş.

r. 51a/06

[=1]

resim (Ar.): Âdet, usul, yöntem.

r. 53a/03 (*krş. resm*)

r.+leri 63b/03, 63b/03

[=3]

resm (Ar.): Âdet, usul, yöntem. (*krş. resim*)

r.+i 50b/08, 59b/15, 81b/11, 84b/14

r.+ile 86a/03

r.+in 51b/03, 71b/12, 71b/13

r.+ince 62a/03

r.+indedür 51b/04, 54a/07, 75a/10, 77b/14

r.+inden 67b/01

[=14]

revâ (Far.): Layık, yakışır, münasip.

r.+dadur 58a/11

r.+dur 55a/07, 57a/06, 65a/12, 78b/07

[=5]

revâc (Ar.): Geçerli, itibar gören.

r. 47b/10

[=1]

r. *gör-*: Bir davranışı, bir olayı bir kimse için uygun görmek, yerinde bulmak. 65a/06, 85b/03

[=2]

r. *görebil-*: Bir davranışı, bir olayı bir kimse için uygun görme ihtimali olmak. 65a/08

[=1]

r. *ol-*: Yakışmak, yaraşmak, uygun düşmek. 59a/12

[=1]

revâne (Far.): Giden, yürüyen.

r. *ol-*: Gitmek, yola koyulmak. 62b/04

[=1]

revnaķ (Ar.): Parlaklık, güzellik.

r.+ıla 84a/04

[=1]

rızķ (Ar.): Nimet, gıda, rızık.

r. 53b/03

r.+1 64a/13

r.+uñ 84a/15

[=3]

rızâsız: Hoşnutsuz, kabulsüz.

r. 46a/04 (*krş. rızâsız*)

[=1]

rızasuz: Hoşnutsuz, kabulsüz.

r. 46a/02 *krş. rızāsız*)

[=1]

ri'āyet (Ar.): Gütme, gözetme.

r. *ét-*: Gütme, gözetmek. 67a/02

[=1]

rivāyet (Ar.): Nakledilen, aktarılan

haber veya söz.

r. 46b/04, 60b/04

[=2]

r. *ét-*: Anlatmak, söylemek,
nakletmek. 67b/03

[=1]

riyā (Ar.): İkiyüzlülük.

r.+dan 86a/08

[=1]

riyāziyye (Ar.): Hesap ilmi,

matematik bilgisi.

r. 59b/13

[=1]

rubū (Ar.): Nefes darlığı hastalığı.

r. 50b/01

[=1]

rūḥ (Ar.): Dinlerin ve dinci

felsefelerin insanda vücuttan
ayrı bir varlık olarak kabul ettiği
öz.

r.+dur 85a/13

[=1]

rūḥānī (Ar.): Ruhla ilgili, ruha ait.

r.+dür 88b/05

[=1]

ruḳ'a (Ar.): Yazılı kâğıt, dilekçe.

r. 61a/12

[=1]

Rūm (Ar.): Bizanslı.

r.+a 46a/07

r.+da 46a/08

[=2]

rumūz (Ar.): Gizli anlamları olan

işaretler ve sözler.

r.+ı 72a/09

[=1]

Rusī (Far.): Rus.

r. 46a/05

[=1]

rūšen (Far.): Açık, berrak.

r. 45a/06, 72a/02

[=2]

rūzgār (Far.): Zaman, devir, vakit.

r. 52b/04

[=1]

rūzī (Far.): Kısmet, nasip.

- r. *kı/-*: Nasip etmek, kısmet etmek
51b/05
[=1]
- rüsvâyılık**: Rezil olma durumu.
r.+dur 75a/08
[=1]
- sa'âdet (Ar.)**: Mutluluk.
s. 59b/06
[=1]
- sâ'at (Ar.)**: Bir günlük sürenin yirmi
dörtte birine eşit, altmış
dakikalık zaman dilimi, zaman
parçası.
s. 78b/10, 83a/12
s.+da 57b/12, 78a/07
s.+dan 62b/05
[=5]
- şabâh (Ar.)**: Sabahleyin, sabah vakti.
s.+dan 64b/03, 64b/09
[=2]
- şabır (Ar.)**: Başa gelen acıya ve bir
sıkıntıya karşı telaş ve ümitsizlik
göstermeyip dayanma,
tahammül.
s. 85b/02 (*krş. şabr*)
s.+dur 68a/13, 85b/15
s.+la 85a/15
[=4]
- s. *ét-*: Sabır göstermek, sabırlı
davranmak 68a/13
[=1]
- şabırlık**: Sabırlı olma durumu.
s. 47b/15
[=1]
- şabırlu**: Sabır gösteren, katlanan,
sabreden.
s. 49a/11, 63a/04
[=2]
- şabr (Ar.)**: Başa gelen acıya ve bir
sıkıntıya karşı telaş ve ümitsizlik
göstermeyip dayanma,
tahammül. (*krş. şabır*)
s.+1 47b/15
[=1]
- s. *ét-*: Sabır göstermek, sabırlı
davranmak. 51a/14
[=1]
- s. *eyle-*: Sabır göstermek, sabırlı
davranmak. 48a/02
[=1]
- şabüh (Ar.)**: Sabah vakti içilen şarap.
s.+1 83a/10
[=1]
- şaç**: Baş derisini kaplayan kıllar, saç.
s.+1 44b/04, 45a/06, 45a/10, 45a/15,
45b/03, 49a/05

- s.+ına 44b/01
[=7]
- şaç-:** Serpmek, serpelemek.
s. 84a/10
s.-ma 84a/11
[=2]
- şaçlı:** Saçlı, saçlı olan.
s. 44b/12, 45b/10
[=2]
- şadağa (Ar.):** Allah rızası için fakirlere verilen şey.
s. 84b/11
s.+lar 52a/11
[=2]
- şadır (Ar.):** Ortaya çıkan, meydana gelen.
g. *ol-*: Ortaya çıkmak, zuhur etmek.
58b/06
[=1]
- şafâlık:** Gönül rahatlığı, huzurlu olma.
s. 46a/01
[=1]
- şâğ (I):** Hasta olmayan, sağlıklı.
s. 68a/09
[=1]
- şâğ (II):** Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı.
s. 49b/08, 50b/04, 78a/02
s.+ın 87b/04
[=4]
- şâğ-:** Memeyi parmaklar arasında sıkarak sütünü akıtmak.
s.-up 66a/12
[=1]
- şâğır:** Duyamayan, işitemeyen (kimse)
s. 68a/14
[=1]
- şâğırılık:** Sağır olma durumu.
s.+ın 47a/04
[=1]
- şâğlık:** Sağlıklı olma, sıhhat, afiyet.
s.+ın 47a/04
[=1]
- şâğrı:** Memeli hayvanlarda bel ile kuyruk arasındaki dolgun ve yuvarlakça bölüm.
s.+sı 49a/08
[=1]
- şahâ (Ar.):** Cömertlik, el açıklığı.
s. 82a/04
[=1]
- şâhâvet (Ar.):** Cömertlik, el açıklığı.
s. 81b/15
[=1]
- şâhib-ğaraż (Far.):** Arzu, istek sahibi

- s. 87a/05
[=1]
- şāhib-i dīvanlık:** Divan sahibi olma.
s.+ın 77a/07
[=1]
- şāhib-i meclis (Ar.):** Meclis sahibi olma.
s. 67a/12
[=1]
- şāhib-re'y(Far.):** Düşünceli (kimse).
s. 61b/09
[=1]
- şahīh (Ar.):** Yalan veya hayal ürünü olmayan, gerçek, doğru.
s. 60b/05
[=1]
- şahrā (Ar.):** Kır, ova.
s.+da 62a/03
[=1]
- şakal:** Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü.
s.+dan 79b/11
[=1]
- şakālet (Ar.):** Ağırılık, sıkıntı.
s. 61a/02
[=1]
- şakallu:** Sakalı olan.
s. 79b/07
- [=1]
- şakın-:** Dikkat etmek, çekinmek, uzak durmak.
s. 46b/15, 47b/13, 53a/07, 61a/12, 61a/15, 68a/09, 71b/03, 75a/08
s.-a 64a/02
s.-maga 51a/11, 51a/12
[=11]
- sākıt (Ar.):** Düşen, düşmüş.
s. 82b/09
[=1]
- sāki (Ar.):** İçki ve eğlence meclislerinde içki dağıtan kimse.
s. +ye 71b/05
[=1]
- sākīl (Ar.):** Sıkıntılı, can sıkıcı.
s. 61a/02
[=1]
- sākinlik:** Sakin olma durumu.
s. 82a/05
[=1]
- şakla-:** Muhafaza etmek, korumak, esirgemek. 2. Göz önünde bulundurmak, aklına getirmek. 3. Sakındırmak.
s. 52b/07, 58a/10, 68a/03, 70b/03, 77b/12, 80a/03
s.-maglığı 87b/09
s.-mak 82a/05

- s.-mayınca 68a/04
s.-sağ 75b/03
[=10]
s.-yıcı ol-: Mal tutmak, biriktirmek.
50b/13
[=1]
- Şaklâbî (Far.):** Slav kavimleri.
s. 46a/05
[=1]
- şalâh (Ar.):** 1. İyilik. 2. Doğruluktan,
dürüstlükten ayrılmama.
s.+ıla 47a/06
s.+uğda 48a/01
[=2]
- şalâhiyyet (Ar.):** Yetki.
s. 53a/05, 53a/09
[=2]
- şalavât (Ar.):** Hz. Muhammed'e saygı
bildirmek için okunan dua.
s. getir-: Hz. Muhammed'e saygı
bildirmek için dua okumak.
61a/01, 62a/15
[=2]
- şâlih (Ar.):** 1. Yarar, elverişli, iyi,
uygun, yakışır. 2. Dinin
emrettiği şeylere uygun
harekette bulunan.
s. 47a/05, 48a/03, 53b/05
[=3]
- salṭanat (Ar.):** Hükümdarlık,
sultanlık.
s.+a 82a/03
[=1]
- şan-:** Zannetmek, sanmak.
s. 55b/06
s.-ma 54b/07
[=2]
- şan'at (Ar.):** Zanaat, meslek.
s. 45a/08, 59b/12, 63b/02, 64a/13,
84a/03
s.+ındadur 84a/05
s.+uğ 67a/07
[=7]
- şaṇa:** "Sen" şahıs zamirinin yaklaşma
hâli.
s. 46b/09, 47a/07, 47a/11, 48a/02,
48b/06, 50b/06, 50b/10, 51a/03,
51a/13, 51b/04, 52a/01, 53a/03,
55a/04, 55a/08, 56a/01, 56a/02,
57a/01, 59b/03, 59b/03, 59b/06,
59b/07, 59b/09, 61a/11, 61b/12,
62a/06, 62a/07, 62a/10, 62b/12,
65a/10, 66a/15, 66b/04, 67b/08,
68b/09, 68b/10, 70a/01, 70a/01,
70a/12, 71b/01, 71b/03, 71b/04,
72a/15, 74a/02, 75a/14, 75b/10,
75b/14, 78a/15, 79a/10, 79b/04,
79b/10, 82b/01, 83b/05, 86b/01,

87a/07, 88b/11, 89a/14, 89b/02,
89b/11, 89b/15, 90a/08

[=59]

şar' (*Ar.*): Zaman zaman kendini
kaybederek olduğu yere düşme,
vücutta şiddetli çirpınmalar ve
ağız köpürmesi ile ortaya çıkan
bir sinir hastalığı, sara, epilepsi.

s. 46b/12

[=1]

şar-: Dolamak, sarmalamak.

s. 54a/06

[=1]

sarāy (*Far.*): Saray.

s.+ında 79a/04

s.+ıña 51a/15

s.+ında 47b/03

s.+a 76b/02, 76b/04, 76b/09,
82b/14

[=7]

şarp: Zor, güç.

s. 45a/08, 48a/02

[=2]

şaru: Sarı.

s. 49a/13, 49b/01, 67a/12

[=3]

şarullık: Sarı renklilik, sarılık.

s.+a 46b/10, 47a/01

[=2]

Sāsān (*Far.*): Sasanî

İmpartorluğu'nda yaşamış olan
halk veya bu halktan olan kimse.

s. 77a/01

[=1]

şat-: Bir değer karşılığında bir şeyi
alıcıya vermek.

s. 47a/15, 47b/10, 66a/13, 66b/14

s.-alar 56a/08, 64a/08

s.-am 62a/10

s.-ar 62a/12

s.-arvan 62b/11

s.-asın 47b/10, 62a/09, 66b/13

s.-ma 56a/01, 58a/05

s.-mak 44a/07

s.-masa 86a/09

s.-sañ 56a/01

[=17]

şataş-: Rastlamak, tesadüf etmek

s.-a 83a/03

[=1]

şatıcı: Alıcıya bir şey satan kimse.

s. 64a/10

[=1]

s. *ol-*: Satmak. 69a/08

[=1]

şatıl-: Satma işi yapılmak, değeri
karşılığında bir şey başkasına
verilmek.

- s.-mak 47a/11, 47a/15, 53b/08
[=3]
- şatu:** Satış.
s.+da 64a/11, 65a/03, 84b/05
[=3]
- satu bāzār:** Alışveriş.
s. 84b/01
[=1]
s. *ét-*: Alışveriş yapmak, alım satım yapmak. 47b/10, 65b/09
[=2]
- şatun:** Değerini ödeyip bir şeyi alma, alış.
s. *al-*: Değerini ödeyip bir şeyi almak. 44a/05, 44a/06, 44a/10, 44a/05, 47b/09, 48b/09, 44b/08, 46b/06, 47b/10, 48a/03, 62a/08, 66b/08.
[=12]
- şavaş:** Harp, savaş.
s. 57b/04, 78b/03
s.+1 78a/09
s.+da 78a/04, 78b/05
[=5]
- şavaş-:** Harp etmek, savaşmak.
s.-acak 78b/06
[=1]
- s. *ét-*: Harp etmek, savaşmak.
78a/13
[=1]
s. *a var-*: Muharebeye gitmek.
83b/10
[=1]
- şavaşgan:** Çok savaşan.
s. 46a/02
[=1]
- şay (Ar.):** Çalışma, emek.
s. 48b/07.
[=1]
s. *étmiş ol-*: Çalışmak, emek vermek, gayret etmek. 68b/07
[=1]
- şay-:** Bir şeyin kaç tane olduğunu anlamak için bunları birer birer elden veya gözden geçirmek, sayısını bulmak.
s. 50b/04
[=1]
- şayru:** Hasta.
s.+lar1n 48a/09
[=1]
- sāz (Far.):** Her türlü müzik aleti, çalgı.
s. 67a/05, 67a/06, 67a/10, 67b/14, 67b/15

s.+ıla 67a/08
[=6]
sāzikār (Far.): Tabiat ve mizaca
uygun.
s. 44b/15 (*krş. sāzkār*)

[=1]
sāzkār (Far.): Tabiat ve mizaca
uygun.
s. 48b/02 (*krş. sāzikār*)

[=1]
sebeb (Ar.): Sebep, vesile, neden.
s.+den 61b/14, 71b/05, 72a/01,
74b/14, 76a/02
s.+dendür 76b/05
s.+i 56b/10
s.+iledür 48b/06
s.+inden 73a/04, 73a/06
s.+dür 78a/05
[=11]

sebebsiz: Sebep olmadan.
s. 58a/07
[=1]

sebük (Far.): Yavaş olmayan, seri,
tempolu.
s. 67a/05, 67a/08, 67a/09, 67b/15
[=4]

sebük-rūḥ (Far.): Ağır canlı olmayan,
kendisiyle görüşülmesi ve

sohbet edilmesi keyifli olan
(kimse).
s. 60a/10, 67a/03, 70b/14
[=3]

sec‘ (Ar.): Nesirde yapılan kafiye, iç
uyak.
s. 72a/07
[=1]

seccāde (Ar.): Üzerinde namaz kılınan
örtü.
s. 87a/15
s.+sine 87b/14
s.+ye 88a/08
s.+de 87b/11
[=4]

sefer (Ar.): Yolculuk, seyahat.
s. 51a/13, 57a/08, 87a/14
s.+de 71b/09
s.+e 87b/03
[=5]

sefiḥ (Ar.): Zevk ve eğlenceye
düşkün, parasını, pulunu israf
eden akılsız.
s.+ile 64a/03
s.+lerden 57b/04
[=2]

sehel (< sehl) (Ar.): Özensiz.
s. *ol-*: Umursamaz olmak. 47b/12
[=1]

sehl (Ar.): Kolay, sade, özensiz.

- s. *dut-*: Hafifsemek, mühimsemezlik etmek, kolay görmek. 63a/11
[=1]
- sekül:** At, eşek ve sığırların ayaklarındaki ak leke.
s. 49b/14, 49b/14
[=2]
- selām (Ar.):** Selam, selamlama.
s. *degür-*: Selam söylemek, selam göndermek. (85b/07
[=1]
s. *ét-*: Selam söylemek, selam göndermek. 52a/07
[=1]
s. *vér-*: Selamlamak. 65b/02, 85b/06, 87b/06
[=3]
- semā' (Ar.):** Ney, nısfıye vb. çalgılar eşliğinde, kollarını iki yana açıp dönme.
s. 87a/10, 87a/11, 87a/12
s.+ı 87a/09, 87a/11
s.+da 87b/14
[=6]
- semere (Ar.):** Meyve, netice.
s.+si 68b/10
[=1]
- semir-:** Şişmanlamak, yağlanmak, büyümek.
s.-işün 68b/05
[=1]
- semiz:** Besili, semiz, şişman.
s. 45a/05 (*krş. semüz*)
[=1]
- semizlik:** Semiz olma durumu, etlilik, besililik.
s.+de 44b/10
[=1]
- semri-:** Şişmanlamak, büyümek, semizleşmek.
s.-yesin 69a/05
[=1]
- semüz:** Besili, semiz, şişman.
s. 67a/13 (*krş. semiz*)
[=1]
- sen:** Teklik ikinci şahıs zamiri, sen.
s. 47a/06, 48b/02, 48b/02, 51a/03, 51a/09, 51a/14, 52b/04, 53a/10, 53a/11, 54a/06, 55a/07, 56b/13, 60a/02, 60b/14, 61a/07, 62a/07, 62a/12, 62b/13, 62b/15, 64b/10, 65b/08, 65b/11, 65b/11, 66b/07, 66b/07, 67b/04, 69b/09, 70a/06, 70a/08, 70b/10, 71b/01, 71b/01, 72a/14, 73b/07, 73b/08, 75a/06, 75a/15, 75b/02, 77a/11, 77a/13, 77b/05, 77b/06, 77b/08, 78a/14, 78a/15, 78b/12, 78b/15, 79b/04, 81a/04, 82a/08, 83b/06, 83b/06,

84a/11, 85a/05, 88b/12, 90a/02

(krş. s^{én})

s.+de 50b/11, 58a/03, 64b/14,
70b/06, 70b/07, 71a/13, 89b/06

s.+den 48a/07, 50b/06, 53a/11,
54a/03, 55a/09, 55b/06, 57a/02,
57a/03, 57a/04, 57b/14, 58a/05,
58a/06, 58b/01, 58b/11, 58b/15,
59a/01, 59a/01, 69a/01, 70a/02,
74b/12, 74b/13, 75b/07, 77b/08,
78a/12, 82a/01, 84b/02, 84b/04

s.+i 55b/14, 61a/09, 62b/01,
62b/03, 66b/11, 67a/15, 67b/05,
68b/02, 68b/03, 69b/15, 70a/08,
70a/09, 70a/09, 70a/11, 70b/04,
77b/06, 78b/08, 82b/06, 84b/03,
51a/10, 68a/12

s.+ün 47a/12, 48a/13, 48b/07,
52b/03, 53a/11, 56b/13, 58b/10,
58b/13, 59a/04, 59b/04, 59b/06,
61b/15, 62a/05, 65a/11, 72a/10,
72a/13, 75a/07, 75b/05, 77a/01,
77a/04, 78a/12, 78b/08, 78b/13,
80a/01, 80a/09, 81a/15, 82b/10,
83a/07, 86a/14, 88b/12, 88b/15

s.+ünden 89a/01

s.+üni 88b/15

s.+ünledür 48a/13

[=145]

s^{én}: Teklik ikinci şahıs zamiri, sen.

s. 86b/01 (krş. sen)

[=1]

seniyy (Ar.): Hayvanlarda görülen bir hastalık, kusur, bozukluk.

s. 50b/02

[=1]

sensiz: Sen olmaksızın.

s. 58a/06, 78a/14

[=2]

señek: Ağaçtan veya topraktan yapılmış su kabı, testi.

s. 57b/03

[=1]

serçe: Serçe kuşu.

s.+i 65b/15

[=1]

seret^{ān} (Ar.): Cüzam veya frengi hastalığı, yenirce.

s. 50b/01

[=1]

ser-güzešt (Far.): Macera, serüven.

s. 63a/08

[=1]

ser-keş (Far.): Dikbaşlı, başkaldıran; inatçı,

s. 50a/05

[=1]

ser-māye (Far.): Asıl mal, ana mal.

s. 69a/09

s.+den 47b/13, 64a/06, 64a/08

s.+i 66a/01, 69a/10

s.+η 65a/07

s. 64a/07

[=8]

serrâc (Ar.): Koşum ve eyer takımları

yapan veya satan kimse.

s. 52b/12

[=1]

sev-: Muhabbet etmek, sevmek.

s. 60a/12

s.-e 51a/10

s.-en 81a/12

s.-er 46a/12, 68a/05, 82b/06

s.-erdi 86b/05

s.-erem 82b/07

s.-eriseη 73b/02

s.-me 81a/12

s.-se 78b/08

[=10]

sevgü: Sevgi, muhabbet.

s.+si 86b/09

[=1]

sevici: Seven.

s.+dür 46a/07

[=1]

s. *ol-*: Sevmek. 45a/01, 45b/03,
50b/12, 60a/10

[=4]

seyl (Ar.): Sel, sel suyu.

s. 66b/02

[=1]

seyrek: Aralıklı olarak, aralıklı bir
biçimde.

s. 45b/06

[=1]

séz-: Sezmek, hissetmek, farkına
varmak.

s.-meseydi 59a/01

[=1]

şı-: Kırmak, bozmak, yenmek, mağlup
etmek.

s.-dım 56b/08

s.-dum 56b/09

s.-mışdur 56b/08

s.-maguη 56a/08

s.-rsam 56b/07

s.-rsaη 78b/02

s.-ya 56b/08, 80b/11

s.-yaydı 81a/08

s.-yup 55b/15, 56a/01, 56a/08,
58a/05

[=13]

şıdık (Ar.): Doğruluk, sadakat.

s. 87a/06

s.+ı 87a/08

[=2]

şıfât (Ar.): Vasıflar, nitelikler,
özellikler.

s. 88b/05

s.+ıla 48a/09, 86b/03, 88b/06

s.+ında 85a/01

[=5]
şığ-: 1. Yeri olmak. 2. Yakışmak,
uymak.

s.-maya 70b/09
s.-maz 57a/08

[=2]

sık-: Aralıksız, az aralıklı.

s. 49a/02, 49a/05

[=2]

şmarla-: Emanet etmek, tevdi etmek.

s. 53a/13

[=1]

şın-: 1. Kırılmak 2. Âciz düşmek,
zayıflamak.

s. 68a/10, 78b/03, 78b/07

[=3]

şına-: 1. İmtihan etmek, sınamak. 2.

Denemek, tecrübe etmek.

s. 54b/13, 65b/14

s.-dı 83a/09

s.-ma 65b/14

s.-yalar 70a/11

[=5]

şnā'at (Ar.): Zanaat, meslek

s.+ıla 52b/15

[=1]

şnan-: Denenmek, tecrübe edilmek.

s.-mış 65b/14

s.-mışı 65b/13

s.-madugıla 65b/13

s.-maduk 65b/14

[=4]

şmık-: Mağlup, münhezim.

s.+unı 56a/08

[=1]

şmık-: Bozulmak, yenilmek,
münhezim olmak.

s.-dı 56a/07

[=1]

sırr (Ar.): Varlığı veya bazı yönleri
açığa vurulmak istenmeyen, gizli
kalan, gizli tutulan şey.

s. 60a/12

s.+ı 62b/12

s.+uñ 58a/03

[=3]

s. *sakla-*: Bir sırrı açığa vurmamak,
başkasına söylememek. 74b/10

[=1]

sikke (Ar.): Darp edilmiş akçe.

s. 56a/15

s.+i 73a/10

[=2]

silâh (Ar.): Savaş aleti.

s. 51b/07, 86a/04

s.+ıla 51b/08

s.+a 45a/10

[=4]

silāh-şörlük Savaşta usta olma,
savaşçılık, cenkçilik.

s. 51b/10

[=1]

siġek: Çift kanatlılardan, birtakım
uçucu böceklerin genel adı,
sinek.

s. 82a/01

s.+den 82a/02

[=2]

siġir: Duyu ve hareket uyarılarını
beyinden organlara, organlardan
beyne ileten beyazımsı teller ve
bu tellerin oluşturduğu demet,
sinir.

s.+i 45a/11

[=1]

sipahlılık: Sipahinin işi ve vazifesi,
sipahi olma durumu.

s. 77b/14

[=1]

sipāhī (Far.): Tımar sahibi süvari.

s. 63a/14, 86a/03

s.+lerdür 85a/09

s.+lerle 84b/07

s.+ye 86a/04, 86a/05

s. ler 68a/01

[=7]

sitīze (Far.): Kavga.

s. *ét-*: Kavga etmek 68a/08

[=1]

siyāh (Far.): Hayvanlarda görülen bir
hastalık, kusur, bozukluk.

s. 50a/14

[=1]

siyāset (Ar.): Bir devleti, mülkü idare
etme sanatı.

s. 58b/04

s.+le 79a/14, 81a/09

[=3]

siz: Çokluk ikinci şahıs zamiri, siz.

s. 85b/08

s.+e 77a/12, 85b/07, 90a/07

s.+ün 85b/08

s. +i 56b/01

[=6]

şofra (Ar.): Sofra.

s. 88a/05

s.+dan 88a/07

s.+nı 88b/10

[=3]

şoġbet (Ar.): Söyleşi, yârenlik,
hasbihâl.

s. 65b/05

s.+i 70b/12

s.+in 66a/02, 87b/08

s.+inden 54b/11

s.+ine 66a/03

[=6]
s. *ét-*: Söyleşmek, konuşmak.
58a/02, 86b/06

[=2]
s. *eyle-*: Söyleşmek, konuşmak
78b/11

[=1]

şol: Vücutta kalbin bulunduğu tarafta
olan, sağ karşıtı.

s. 49b/14, 78a/02
s.+un 87b/04

[=3]

şol-: Canlılığını kaybetmek.

s.-miş *ol-*: Canlılığını kaybetmek,
fersizleşmek. 46b/11

[=1]

şon: Son, ilk karşıtı.

s. 55a/04 (*krş. şöñ*)

[=1]

şoñ: Son, ilk karşıtı. (*krş. şöñ*)

s.+uñ 88b/06

[=1]

şoñra: Daha ileri bir zamanda,
müteakiben.

s. 46b/07, 46b/07, 50b/06, 53a/03,
53a/11, 56a/02, 57a/07, 62a/08,
62b/05, 68a/07, 71b/08, 71b/11,

72b/04, 72b/06, 73a/03, 77b/01,
77b/08, 80b/11, 81a/07, 84a/06

[=20]

şor-: Sual etmek, sormak.

s.-arlar 85b/07

s.-dı 53b/12, 66b/04, 71b/08,
74a/03, 75a/05, 76b/10

s.-dılar 50b/15, 52a/02, 52b/14,
54a/09, 54b/02, 77a/01, 89b/09

s.-dugum 62b/12

s.-ma 65a/15

s.-mayalar 61a/12

s.-sa 85b/11

[=18]

şovu-: Soğumak.

s.-sa 61a/04

[=1]

şovuğ: Soğuk, ısısı düşük olan, sıcak
karşıtı

s. 61a/02

s.+a 65b/06

s.+da 49a/11

[=3]

sög-: Onur kırıcı, çoğu basmakalıp
kaba sözler söylemek,
küfretmek, sövmek.

s.-mezdi 81b/10

[=1]

söyle-: Demek, ifade etmek, dile
getirmek.

s. 47b/05, 59a/06, 60b/10, 60b/14,
61b/02, 68b/06, 71a/06, 84b/01,
84b/02

s.-dügin 47a/04

s.-dügün 61a/12, 70a/14

s.-me 57b/10, 57b/10, 60b/04,
60b/05, 60b/06, 60b/11, 60b/13,
61a/13, 61b/04, 62b/09, 67b/08

s.-megi 84b/03

s.-mek 57b/06, 64a/11, 71a/15,
82a/06

s.-mekden 88b/10

s.-meye 68a/15, 87b/13

s.-meyesin 64a/11

s.-meyeydi 83b/13

s.-rdi 66a/15

s.-rken 61a/03, 71a/05

s.-rseñ 58a/15, 70a/14

s.-ye 82b/04, 85a/15

s.-yesin 72a/08

s.-yici 63a/03

[=42]

s.-miş ol-: Demek, dile getirmek.
85b/12

[=1]

s.-yici ol-: Demek, dile getirmek.
63b/14, 79a/09, 79a/10

[=3]

s.-yübil-: Söyleme imkânı bulmak.
75a/01

[=1]

s.-yügör-: Demek, dile getirmek.
62b/07

[=1]

söz: Lakırdı, kelam; kelime, ibare.

s. 52b/11, 56b/10, 57b/07, 59b/06,
61a/03, 61a/03, 61b/02, 63a/09,
64b/03, 69b/04, 72a/03, 76b/12,
76b/12, 77a/08, 78b/11, 82b/04,
83b/13, 87b/13

s.+de 61a/01

s.+den 63b/06, 80b/07, 81a/05

s.+e 60b/15, 71b/13

s.+i 58b/13, 60b/10, 60b/14,
62a/09, 63a/01, 68b/06, 71a/05,
72a/08, 77a/11, 83b/12

s.+ile 63a/01, 65b/14, 68b/13,
72a/04, 83b/13

s.+inden 72a/06

s.+ine 55b/05

s.+ler 72b/04

s.+leri 59b/03

s.+ün 63a/12, 79a/15

s.+ün 60b/07, 61a/05

[=47]

sözlü: İfadeli, sözlü.

s. 45b/04, 45b/09

[=2]

şu: Su.

s. 66a/13, 66b/05, 66b/05, 83b/05,
87a/12, 87a/12

s.+dan 57b/03

- s.+ya 87a/07, 87a/07
[=9]
- su'âl (Ar.):** Sorma, soru.
- s. 50b/02, 71a/03
s.+uñ 61a/08
[=3]
- s. *ét-*: Soru sormak. 61a/07
[=1]
- subaşı:** Şehirlerin güvenlik işlerine bakan görevlilerin başı.
s. 76b/11, 77b/14, 78a/09
s.+s1van 73a/08
[=4]
- subaşılık:** Subaşı olma durumu, subaşının görevi.
s. 77b/13
[=1]
- şūfīlık:** Sufilik, tasavvuf.
s. 86a/14, 88a/04, 88a/08
[=3]
- şūfī (Ar.):** Tasavvuf erbabı, mutasavvıf.
s. 86b/10
s.+ler 86a/12, 88a/12
s.+lerdür 85a/11
s.+lere 88b/01
s.+lerüñ 88a/09
[=6]
- sulţān (Ar.):** Padişah, hükümdar.
- s. 56b/09, 69a/03, 72a/15, 72b/04, 72b/06, 72b/14, 72b/14, 72b/15, 79b/09, 80a/15, 80b/03, 80b/04, 80b/07, 80b/15, 81a/01, 81a/02, 81a/05, 81a/07
s.+a 56b/03, 80b/15, 83a/13
s.+uñ 72b/12, 73a/02, 80b/02, 80b/05
[=25]
- sulţānlık:** Sultan olma durumu, padişahlık, saltanat.
s.+dadur 79a/03
[=1]
- şun-:** Takdim etmek, vermek.
s.-ardı 71b/06
[=1]
- sūre (Ar.):** Kur'an'ın yüz on dört bölümünden her biri.
s.+sin 72b/11
[=1]
- şūret (Ar.):** Görünüş, vaziyet, dış görünüş.
s. 85a/06, 85a/07
s.+dendür 85a/08
s.+i 85a/08
s.+inde 88b/04
[=5]
- şuşa-:** Su içmek istemek, su içesi gelmek.

- s.-miş ol-: Susamak. 63a/07
[=1]
- şusuzluk:** Susamış olma durumu.
s.+a 65b/07
[=1]
- sühbāna'llāh (Ar.):** “Allah’ı her türlü kusur, ayıp ve eksiklikten, insanlığa özgü niteliklerden uzak tutarım.” anlamında bir söz.
s. 64b/12, 82b/03
[=2]
- süci:** Şarap.
s. 58a/02, 68a/08, 77b/10, 77b/10, 78b/10, 78b/11, 82b/12, 83a/02
(krş. sücü)
s.+den 78b/10
s.+ye 83a/12
[=10]
- süccük:** Şarap.
s. 71a/14
[=1]
- sücü:** Şarap. (krş süci)
s.+yi 68a/07
[=1]
- süd:** Süt.
s. 66b/04
s.+e 66b/04
s.+ün 66a/12
[=3]
- südsüz:** Süt olmadan.
s. 66b/03
- [=1]
- sükün (Ar.):** Sakinlik.
s. 88a/05
[=1]
- sünnet (Ar.):** Hz. Muhammed'in Müslümanlarca uyulması gerekli sayılan davranışları.
s. 51b/06, 53a/14
[=2]
- süñü:** Mızrak.
s. 51b/12
[=1]
- süñük:** Kemik.
s. 50a/05
s.+i 44b/11, 45a/11, 47a/04
[=4]
- süpür-:** Bir şeyin, bir yerin üstündeki çer çöp, toz toprak vb. şeyleri süpürge, fırça veya başka bir araçla toplamak, temizlemek.
s.-ülmedük 58a/09
[=1]
- sür-:** 1. Toprağı işlemek. 2. Yürütmek. 3. Geçirmek, görüp geçirmek, yaşamak.
s. 61a/15
s.-di 56a/12
s.-er 81a/10
s.-esin 49b/05
s.-mekden 84a/10

[=5]
sürç-: Yürürken yanlış adım atıp
dengesini yitirmek.

s.-di 55b/11, 82b/08, 82b/09,
82b/15

[=4]

süst (Far.): Gevşek, zayıf.

s. 61a/03

[=1]

süst-ṭab' (Far.): Gevşek tabiatlı,
ciddiyetsiz.

s. 46a/08

[=1]

süvār (Far.): Ata binmiş, binici.

s. 51b/11

[=1]

şād (Far.): Neşeli, sevinçli.

ş. *ol-*: Sevinmek, memnun olmak
87b/15, 90a/04

[=2]

şādılık: Neşeli olma, sevinçlilik.

ş. 57a/08

ş.+da 48a/10

[=2]

ş. *ḳıl-*: Sevinmek, neşelenmek.

82a/11

[=1]

şādılık: Neşeli olma, sevinçlilik.

ş. *ét-*: Sevinmek, neşelenmek

57a/07

[=1]

ş. *eyle-*: Sevinmek, neşelenmek.

57a/06

[=1]

şāh (Far.): Hükümdar

ş. 73b/11 (*krş. şeh*)

[=1]

şāhlık: Şah olma durumu.

ş.*eyle-*: Şahlık yapmak, hükümdar
olmak. 51b/06

[=1]

şā'ırlık: Şair olma durumu.

ş. 59b/13

[=1]

şā'ir (Ar.): Şiir yazan kimse.

ş. 67b/02, 70b/10, 72a/04, 70b/12

ş.+ler 56a/03, 56a/08

ş.+lerün 67b/03

[=7]

şākird (Far.): İlim öğrenen, talebe,

öğrenci

ş.+i 64b/06

[=1]

şarḳ (Ar.): Doğu.

ş. 63b/07, 63b/08

ş.+a 63b/07

ş.+dan 63b/07
[=4]
şart (Ar.): Olması başka durumların gerçekleşmesini gerektiren şey, koşul.
ş. 51b/05
ş.+ı 44a/11, 46b/04, 70b/02, 74b/05, 88a/09, 88a/09
ş.+ıla 62a/08
ş.+ın 52b/07, 53a/14, 73b/14, 84a/03, 86a/15, 90a/02
ş.+ında 65a/03, 86a/12
ş.+nuş 88b/03
ş.+dur 86a/03, 86a/06
ş.+ları 84a/02
ş.+ların 79a/02
ş.+larını 70b/03, 75a/09
[=23]
şatranc (Far.): Satranç oyunu.
ş. 71a/01
[=1]
şâyed (Far.): Eğer
ş. 74b/12
[=1]
şeb-gūr (Far.): Gece görmeyen.
ş. 49b/04, 50a/07, 50a/11
[=3]
şebihūn (Far.): Baskın.
ş. *ét-*: Baskın yapmak. 83b/10

[=1]
şefâ'at (Ar.): Suçlu veya muhtaç olan için af ve ihsan ricası.
ş.+dür 59a/07
[=1]
şefkat (Ar.): Acıyarak ve koruyarak sevme, müşfiklik.
ş.+ıla 82b/11
ş.+i 52a/10
ş.+in 52a/13
ş.+inden 59b/08
[=4]
ş. *ét-*: Bir kimseyle esirgeyici bir sevgi göstererek ilgilenmek.
52b/01, 53b/01
[=2]
şefkatlü: Acıyarak ve koruyarak seven, müşfik.
ş. 50b/14, 54b/02
ş.+si 46b/01
[=2]
şeh (Far.): Padişah, hükümdar:
ş. 51b/15 (*krş. şāh*)
[=1]
şehā (Far.): Ey şah!, ey pādişah!
ş. 81a/03, 83b/02
[=2]
şehir (Ar.): Şehir.
ş. 65b/11

- ş.+de 48b/02, 61a/14, 65a/12,
74a/10, 80b/10
- ş.+e 65a/10, 65b/04, 66b/03, 66b/10
- ş.+i 75b/12
- ş.+inde 56a/09, 80a/12
[=13]
- şehlâ (Ar.):** Elâ göz.
- ş. 44b/12, 45b/09
[=2]
- şehvet (Ar.):** Erkek ve dişinin birbirine karşı duydukları güçlü cinsel istek.
- ş. 47a/07, 51a/04
- ş.+i 47a/09
[=3]
- şemüş (Ar.):** Binilemeyecek kadar inatçı, serkeş, yola getirilemeyen at.
- ş. 50a/06
[=1]
- şenbih (Far.):** Cumartesi günü.
- ş. 82b/12
[=1]
- şerbet (Ar.):** Tatlı içecek.
- ş. 75a/05, 75a/05
[=2]
- şerh (Ar.):** Açıklama, yorumlama.
- ş.+ile 83a/15
- ş.+in 46b/01
- ş.+le 83b/02
[=3]
- ş. *eyle-*: Açıklamak, yorumlamak.
59b/06
[=1]
- şerī'at (Ar.):** İslam hukuku.
- ş. 53a/14
[=1]
- şerīf (Ar.):** şerefli, itibarlı.
- ş.+dür 49a/11
[=1]
- şerrāblıķ:** Hükümdarın içeceği şeyleri hazırlamak ve onları muhafaza etmekle vazifeli kimse olan şarabdarın işi ve görevi.
- ş.+a 80a/04
[=1]
- şeyh (Ar.):** Şeyh.
- ş. 89b/01
[=1]
- şidād (Ar.):** Sert, katı.
- ş. 74a/15
[=1]
- şikāk (Ar.):** Hayvanların tırnak kökünde oluşın yara.
- ş. 50a/14
[=1]
- şikāyet (Ar.):** Hoşnutsuzluk bildiren söz ve yazı, yakınma, sızlanma.
- ş. 67b/10

ş.+inden 75a/04
[=2]
ş. *ét-*: Birinin yaptığı yanlış bir iş
veya davranışı ilgili makama
veya daha üst makamdakine
bildirmek. 80a/14
[=1]
şimden gërü: Bundan böyle, bundan
sonra. (krş. imden gërü)
ş. 72b/02
[=1]
şimdi: Şimdi. (krş. imdi)
ş. 62b/05, 71b/09, 80b/05,
[=3]
şîr (Ar.): Şiir, manzume.
ş. 70b/11
ş.+i 68a/01
ş.+ile 67a/09
ş.+üñ 70b/10
ş.+üñe 67b/02
[=5]
şirâ (Far.): Satın alma.
ş. 47b/10, 63b/01
ş.+sında 84b/04
[=3]
şîrin (Far.): Güzel, hoş, latif.
ş. 45b/09, 72a/08
[=2]
şîve (Far.): Tarz, üslup.

i.+sinden 48a/15
[=1]
şol (I): İşaret sıfatı, şu
ş. 47a/07, 47a/14, 47a/15,
şol (II) : İşaret zamiri, şu
ş. 55a/04,
şoloğ dem: O vakit, o anda.
ş. 79a/15
[=1]
şöyle: 1. Şuna benzer biçimde, şunun
gibi. 2. Şu biçimde.
ş. 48a/13, 48b/02, 49b/01, 49b/10,
50b/05, 52b/05, 53a/05, 53b/06,
58b/03, 60a/09, 60b/07, 61b/08,
63b/05, 65a/04, 66a/05, 67a/07,
68b/10, 69b/02, 69b/10, 69b/14,
70b/07, 71b/09, 71b/15, 72a/04,
72a/10, 74a/07, 74b/10, 75b/03,
75b/15, 76b/01, 78b/08, 82b/08,
83b/09, 84a/08, 84b/05, 88a/14
ş.+dür 49a/01
şuğl (Ar.): Meşgale, uğraşı. (krş.
şuğul)
ş.+1 80b/05
[=1]
şuğul (Ar.): Meşgale, uğraşı. (krş.
şuğl)
ş.+dan 60a/11
[=1]

şüm (Far.): Uğursuz, şom.

ş. 49b/14

ş.+dur 50a/02

[=2]

şübhelü: Şüpheli.

ü. 48b/04

[=1]

şübhesiz: Şüphesi olmayan, kuşkusuz.

ü. 63b/01

[=1]

şükür (Ar.): Allah'a duyulan minneti dile getirme, şükür. (*krş. şükür*)

ş. *ét-*: Bir kimseye minnet duymak, gönülden borçlu olmak. 55b/06

[=1]

ş. *eyle-*: Allah'a minnet duygusunu sunmak, şükretmek. 59a/12

[=1]

şükrân (Ar.): Teşekkür, iyilik bilme, minnettarlık.

ş. 64b/10

[=1]

şükrâne (Ar.): Şükran alameti, iyilik bilme nişanesi.

ş. 64b/07

[=1]

şükür (Ar.): Allah'a duyulan minneti dile getirme, şükür. (*krş. şükür*)

ş. *ét-*: Minnettar olmak, teşekkür etmek. 74a/13, 88a/01, 88a/10

[=3]

şümâr (Far.): Hesap, sayı.

ü.+un 66a/09

[=1]

tâ (Far.): Yeter ki, sonunda, -mak için, -mak amacıyla, ta ki

t. 44b/08, 45b/10, 46b/09, 47a/06, 47b/06, 47b/07, 48a/02, 48b/02, 51a/02, 52a/03, 52a/12, 52a/13, 52b/03, 53a/01, 53a/07, 54b/01, 54b/07, 55b/03, 55b/04, 56a/07, 57a/13, 57b/09, 57b/14, 58a/10, 58a/14, 59b/04, 59b/11, 60a/02, 60a/05, 60a/06, 60b/08, 60b/09, 61a/02, 61a/10, 61a/14, 61b/01, 61b/01, 64b/03, 65b/07, 66b/07, 66b/08, 66b/13, 67a/11, 68a/04, 68a/14, 70a/12, 70a/13, 70b/12, 70b/13, 70b/14, 71a/07, 71b/01, 71b/02, 71b/10, 71b/14, 72a/12, 72a/13, 74b/11, 75b/01, 75b/06, 76a/02, 76a/11, 76a/13, 76b/06, 77a/02, 77b/09, 78a/12, 78b/01, 79a/04, 80a/08, 81b/05, 82a/01, 82b/01, 83a/03, 84a/04, 84a/11, 84a/13, 84a/15, 84b/02, 84b/12, 86a/02, 86b/12, 86b/14, 87b/07,

- 88a/06, 88b/07, 88b/13, 89a/04,
89b/07
- ta'alluḡ** (*Ar.*): İlgisi olma, ilgisi bulunma.
t.+dur 78b/14
[=1]
t. *tut-*: İlgisi olmak, benzemek, ilgilendirmek. 59b/13, 59b/14, 85a/15, 86b/07
[=4]
- ta'ām** (*Ar.*): Yemek.
t. 78b/10, 78b/11, 87b/14, 89a/11
t.+ı 88b/01
t.+ıçun 88a/13
t.+ında 83a/10
t.+a 88a/06
t.+dan 59a/05, 75a/06
t.+dur 88b/01
[=11]
- ta'aşşub** (*Ar.*): Aşırıya kaçma.
t. 46a/04
t.+ıla 60b/05
[=2]
- ṭā'at** (*Ar.*): İbadet.
t. 59a/11
t.+a 61b/03
[=2]
- ṭabıblıḡ**: Doktorluk, hekimlik.
t.+da 60a/06
- [=1]
- ṭabī'at** (*Ar.*): Özellik, hususiyet, yaradılış, huy.
t.+ı 67a/14
[=1]
- ṭabī'ī** (*Ar.*): Tabiatla ilgili, tabiatta olan, tabiatta bulunan, doğal.
t. 70b/13
[=1]
- ṭabī'ıyye** (*Ar.*): Tabiat bilgisi.
t. 59b/13
[=1]
- tābūt** (*Far.*): Tabut.
t.+a 57a/12
t.+uḡ 57a/12
[=2]
- taḡ**: Dağ.
t.+da 66b/02, 85b/06
[=2]
- ṭaḡıl-**: Dağılmak.
t.-urlar 68a/05
[=1]
- ṭahāret** (*Ar.*): Temizlik, namaz için gerekli olan temizlik.
t. 87a/15
t.+den 88a/07
- ṭaḡıl** (*Ar.*): Buğday, arpa, mısır, yulaf, çavdar, pirinç vb. hasat edilen

ürünler ile tohumlarının genel
adı, hububat.
t. 48b/06, 48b/06, 48b/06, 48b/08
t.+ı 66b/15
t.+ıladur 48b/07, 67a/01
t.+uñ 67a/01
[=8]
[=2]
taħfif (Ar.): Kolaylaştırma, hafifletme.
t. 83b/02
[=1]
ta‘in (Ar.): Ayıplama, yerme, kınama.
(krş. ta‘n)
t. *ét-*: Birisinin ayıp ve kusurlarını
beyan etmek. 80a/05
[=1]
tāḳat (Ar.): Güç, kuvvet, kudret.
t.+ınca 47b/04, 54b/14
t.+umca 59b/03
t.+uñca 51b/06, 67a/04, 89b/06
[=6]
t.+ i *ḳalma-*: Gücü azalmak,
bitmek. 57a/11
[=1]
taḳdīr (Ar.): Kaderde olan, kaderde
yazılan, alınyazısı.
t. 78b/15
t.+e 79a/01

t.+ine 78b/14
[=3]
taḳlīd (Ar.): Bir şeyin benzeri,
benzetilmeye çalışılmış sahtesi.
t.+e 60a/15
[=1]
taḳrīr (Ar.): Anlatma, anlatış.
t. *ét-*: Anlatmak. 50b/03
[=1]
t. *eyle-*: Anlatmak. 61b/01
[=1]
taḳşırılıḳ (Ar.): Kusur, ihmal.
t. 58a/08 (krş. taḳşīr)
[=1]
t. *ḳıl-*: Kusur etmek, ihmal
göstermek. 89b/07
[=1]
t. *ét-*: Kusur etmek, ihmal
göstermek. 47b/01, 51a/07,
52a/15, 59a/03, 70a/05, 82a/04
[=6]
taḳşīr (Ar.): Kusur etme, hata yapma.
(krş. taḳşırılıḳ)
t. *ḳıl-*: Kusur etmek, hata yapmak,
ihmal göstermek. 78a/06
[=1]

- t. ét-*: Kusur etmek, hata yapmak,
ihmal göstermek. 48a/13,
59b/08, 78a/13
[=3]
- taḳvīm (Ar.)**: Yıldızlardan hüküm
çıkarma.
t. çıkar-: Bir yıl içinde olacakları
gösteren bir takvim meydana
getirmek. 60a/05
[=1]
- ṭalāk (Ar.)**: Boşama, nikâhlı kadını
bırakma.
t. 47a/15
[=1]
- ṭāli‘ (Ar.)**: Kader, talih.
t.+ünden 59a/12
[=1]
t.-i mevlūd eyle-: Doğacak çocuğun
alın yazısının ne olacağını, daha
çocuk doğmadan, yıldızlara
bakarak kestirmek. 60a/05
[=1]
- ṭālib (Ar.)**: Talep eden, isteyen.
t. -i ‘ilmlik: İlim sahibi olmayı
istemek. 60a/09
[=1]
t. ol-: İstemek, arzulamak. 60b/01
[=1]
- ta‘līm (Ar.)**: Öğretme, belletme.
t.+i 69a/01
[=1]
t. ét-: Öğretmek, bilgi kazandırmak.
51b/14, 59b/07, 67b/05
[=3]
- ṭam**: Çatı, dam.
t.+ından 48b/03
t.+a 82b/14
t.+dan 83a/02
t.+uḡ 48b/03
[=4]
- ṭama‘ (Ar.)**: Doymazlık; çok isteme;
aç gözlülük.
t. 63b/09, 89b/01
t.+ı 50b/11
t.+ın 64a/03
t.+ından 63b/14, 64a/04
t.+dan 76b/15
t.+dandur 89a/09
t.+uḡı 88b/15
[=8]
t. ét-: Aşırı arzulamak, aç gözlü
davranmak. (48a/03, 64a/10
[=2]
t. eyle-: Aşırı arzulamak, aç gözlü
davranmak. (63b/11
[=1]

ṭama'lu: Açgözlü, doymaz.

t. 55a/10

[=1]

tamām (Ar.): Tam, bütün, hep,

tamam.

t. 45a/10, 45b/10, 49a/10, 49a/10,
62a/11, 74a/01, 77b/01, 79b/06,
80b/11, 86b/08, 87a/06, 88b/02,
88b/13, 88b/14

[=14]

t. *eyle-*: Tamamlanmak. 83b/08

[=1]

t. *ol-*: Tamamlanmak. 64b/01,
84a/07, 87a/14

[=3]

tamāmet (Ar.): Tam olma, tamamıyla.

t. 73a/15, 75b/12

[=2]

ṭamar: Damar.

t.+ı 45a/11

t.+ları 46b/12

[=2]

ṭan' (Ar.): Ayıplama, yerme, kınama.

t. *ét-*: Ayıplamak, yerme,
kınamak. 76a/12

[=1]

ṭa'na édici: Söven, ayıplamayı seven,

çok yeren.

t.+lerün 69a/12

[=1]

ṭanıḳ: Şahit, tanık.

t. 61b/10, 61b/12 (*krş. ṭanuḳ*)

t.+dur 56b/06, 74b/01

[=4]

t. *ol-*: Tanık olmak, şahitlik etmek.
61b/07

[=1]

ṭanıḳlıḳ: Şahitlik.

t. *vér-*: Şahitlik etmek. 62b/01,

62b/09, 62b/12, 65a/06, 85a/02

[=5]

t. *vérmiş ol-*: Şahitlik etmek.

65a/05, 80a/09

[=2]

ṭanıḳımsız: Danışmadan, istişare
etmeden.

t. 73a/12

[=1]

ṭanıḳ: 1. İstişare 2. Danışılan mesele.

t.+ın 73a/15

[=1]

ṭanuḳ: Şahit, tanık.

t. 63a/10 (*krş. ṭanıḳ*)

t.+um 61b/11

[=2]

tağladan: Sabahtan.

t. 83a/10

[=1]

Tağrı: Allah, Rab, yaratıcı.

t. 53a/08, 53a/12, 56b/06, 71a/04,

78a/08, 78b/02, 87a/09 (krş.

Tağrı te'ālā)

t.+dan 85a/02

t.+nuş 58b/08, 59a/09, 75b/07,

79a/13, 81a/05, 85a/04, 86b/04

[=15]

Tağrı te'ālā: Yüce Allah.

t. 44b/01, 51b/02, 51b/04, 62a/11,

66b/08, 69a/15 (krş. *Tağrı*)

t.+dan 86a/11

t.+nuş 66a/06

[=8]

taşpu: 1. Huzur, makam 2. Hürmet,

vazife, hizmet.

t.+sına 51b/13, 84b/07

t.+sında 68b/01, 70a/01, 70b/04

[=5]

t. ét-: Hizmet etmek 87b/02

[=1]

taşpula-: Ağırlamak, ululamak.

t.-dılar 83a/11

[=1]

taşra: 1. Dışarı, dışarıya. 2. Başka,

özge.

t. 56b/07, 57a/12, 59b/12, 62a/03,

73b/08, 76a/06, 87a/08, 89a/06

(krş *daşra*)

[=8]

taşracuğ: Çok dar.

t.+dur 45b/13

[=1]

taşraf (Ar.): Canip, yön.

t.+ın 60b/06

t.+ından 76a/05

t.+dan 53a/09

t.+uş 72a/13

[=4]

taşrak: Tarak.

t. 87b/01

[=1]

taşral-: Daralmak.

t.-a 78a/15

[=1]

taşrāvet (Ar.): Tazelik.

t.+i 44b/03

[=1]

taşard (Ar.): Kovma.

t. 67b/10

[=1]

ta'rif (Ar.): Bir şeyin bulunduğu yeri,
çevre ile ilgisini belirterek
açıklama.

t. 66b/10

[=1]

ṭarīḳ (Ar.): Yol.

t.+ın 78b/03, 80b/13

[=2]

ṭarīḳa (Ar.): Yol, meslek.

t.+sı 78b/14

[=1]

ṭarīḳat (Ar.): Allah'a ulaşmak

arzusıyla tutulan yol.

t. 87a/04

[=1]

ṭart-: Çekmek.

t.-am 73a/01

[=1]

ṭartma: Ölçülü, orantılı.

t. 45a/13 (*krş. dartma*)

[=1]

ṭaşadduḳ (Ar.): Sadaka olarak verme,
verilme.

t. *ét-*: İhtiyacı olanlara, para veya
herhangi bir şey vermek. 89a/01

[=1]

ṭaşarruf (Ar.): Tutumlu olma, para
biriktirme.

t. 64a/14

t.+ından 67b/14

t.+dur 64a/14, 86b/07

[=4]

t. *ét-*: Bir şeyi dikkatli ve idareli
kullanmak 65a/03, 78a/12

[=2]

ṭaşdīḳ (Ar.): Gerçektir demek, gerçek
olduğunu kabul etmek,
gerçeklemek.

t. 87a/04

[=1]

ṭaşnīf (Ar.): Hazırlama, düzenleme.

t.+leri 86a/13

[=1]

ṭaş: Dış.

t.+ın 44a/10

[=90]

ṭatlu: Tatlı.

t. 78b/11, 88a/15

t.+ya 82a/02

[=3]

ṭatluluk: Tatlılık, güzellik, hoşluk.

t.+ı 44b/03

[=1]

ṭaṭvīl (Ar.): Uzatma, uzatılma.

- t. *ét-*: Uzatmak. 60b/10
[=1]
- tavar**: 1. Binek hayvanı. 2. Dört ayaklı çiftlik hayvanı.
t. 48b/09
t.+1 63b/12
[=2]
- tāvus (Ar.)**: Tavus kuşu.
t.+a 65b/15
[=1]
- tāyife (Ar.)**: Topluluk, taife.
t. 88b/08
t.+den 86b/02, 89a/08
t.+nüñ 86b/06
t.+ye 86b/01
[=5]
- ṭayu**: Dayı
t.+ṭ 80b/12, 83a/07
[=2]
- tāze (Far.)**: Gülen, gülümseyen.
t. 65b/01
[=1]
t. *ṭut-*: Tazelemek. 54a/11
[=1]
- ta'ziye (Ar.)**: Ölen kimsenin yakınlarına başsağlığı dileme.
t. 65a/12
[=1]
- t. *vér-*: Başsağlığı dilemek. 48a/09
[=1]
- Tebetī (Ar.)**: Tibet halkından veya bu halkın soyundan olan kimse.
t. 45b/13
[=1]
- tebkiye (Ar.)**: Dokunaklı sözlerle ağlatma, ağlatılma.
t. *ét-*: Dokunaklı sözlerle ağlatmak.
61a/04
[=1]
- tecribe (Ar.)**: Tecrübe, deneyim.
t.+si 63a/10
[=1]
- tecrīd (Ar.)**: Allah'tan başkasını kalpten çıkarıp tamamen Allah'a yönelme.
t. 87a/03
[=1]
- tedbīr (Ar.)**: Önlem, hazırlık.
t.+ile 63a/02
t.+in 78b/15, 84a/09
t.+inde 76b/05
t.+le 61b/07, 79a/01
[=6]
t. *+inde ol-*: Meseleyi çözmek için gereğini yerine getirmek. 55b/02
[=1]

t. *ét-*: Meseleyi çözmek için gereğini yerine getirmek. 83a/06
[=1]

tefaḥḥus (Ar.): İnceden inceye araştırma, tahkik etme.
t.+ı 63a/10
[=1]

t. *ét-*: İyice, etraflıca araştırmak.
78a/06
[=1]

teferrüc (Ar.): Gezme, rahatlamak için dolaşma.
t. 62a/03
[=1]

tefsîr (Ar.): Yorumlama, açıklama.
t. *ét-*: Kur'an'ın surelerini ve ayetlerini açıklayıp yorumlamak.
72b/11
[=1]

teğayyürlük: Hastalık, rahatsızlık.
t. 75a/04
[=1]

tehlüke (Ar.): Tehlike.
t.+den 71a/10
[=1]

tekebbürlik: Kibirleşme, gururlanma.
t.+den 61a/15
[=1]

tekellüf (Ar.): 1. Külfetli, zahmetli iş görme. 2. Gösteriş, yapmacık.
t. 87a/08
t.+ı 72a/07
[=2]

tekrâr (Ar.): Yineleme.
t. *ét-*: Yeni baştan söylemek veya yapmak. 86a/06
[=1]

t. *eyle-*: Yeni baştan söylemek veya yapmak. 60a/15, 71a/04
[=2]

Tekrür: Bir kavim ve topluluk adı.
t. 46b/02
[=1]

tekye (Ar.): 1. Dayanma. 2. Güvenme.
t. *ét-*: Güvenemek, dayanmak.
87b/05
[=1]

temkîn (Ar.): Bir işin sonunu düşünerek ölçülü, tedbirli davranma
t. *vér-*: Ölçülü, tedbirli davranmak.
79b/13
[=1]

ten (Ar.): Beden, gövde, cisim, vücut.
t. 85a/08, 85a/10, 85a/12, 88b/04
t.+de 88b/05
t.+dür 85a/07, 85a/09

- t.+i 44a/15, 44b/14
 t.+inde 45a/11, 46b/14
 t.+ine 44b/05, 63b/14
 t.+üj 89a/06
 [=14]
- tenlü:** Bedenli, vücutlu.
 t. 45b/08, 67a/13
 [=2]
- tenük (Far.):** Sabırsız, tahammülsüz.
 t. 64a/02
 [=1]
- terāne (Far.):** Nağme.
 t.+yi 67b/06
 [=1]
 t. çek-: Şarkı söylemek. 68a/04
 [=1]
- terānī (Far.):** Çok hafif bir saz türü
 t. 67a/09
 t.+den 67a/10
 [=2]
- terfī' (Ar.):** Yükseltme, yükseltilme,
 rütbe.
 t.+in 63a/14
 [=1]
- terkīb (Ar.):** Karışım, bileşim.
 t. 45a/11
 [=1]
- tersle-:** Dışkılamak, dışkıyı dışarı
 atmak.
 t.-r 50a/06
- [=1]
- tertīb (Ar.):** Hazırlık, düzen.
 t. 67a/07
 [=1]
- tesbīh (Ar.):** Allah'ı takdis ve tenzih
 etme.
 t. 71a/02
 [=1]
- teslīm (Ar.):** Kendisini Allah'ın
 iradesine bırakma, tam tevekkül.
 t. 87a/04
 [=1]
 t. ol-: Üstün bir güç karşısında
 mücadeleden vazgeçip yenilgiyi
 kabul etmek. 88b/11
 [=1]
- teşvīş (Ar.):** Karıştırma, karmakarışık
 etme.
 t.+deyidi 86b/14
 t.+in 76b/06
 [=2]
- tevaḳḳu' (Ar.):** Bekleme, umma,
 umulma
 t.+1 58a/05
 [=1]
- tevāzu' (Ar.):** Alçak gönüllü.
 t. eyle-: Alçak gönüllülük etmek,
 aşağıdan almak. 68a/12, 84b/01
 [=2]

tevfir (*Ar.*): Artırma, çoğaltma,
fazlalık.

t. 75b/07

t.+in 75b/05

[=2]

tevhid (*Ar.*): Allah'ın varlığı ve
birliği.

t.+i 87a/11

t.+ün 60a/07

[=2]

tezvır (*Ar.*): Yalan dolan, laf taşıma.

t. 75a/01, 77b/07

[=2]

tezvırlık: Ara bozuculuk,
dedikoduculuk.

t.+ile 74b/11

[=1]

tıbb (*Ar.*): Tabiplik, hekimlik, tıp.

t. 70b/13

[=1]

tıfil (*Ar.*): Küçük çocuk, acemi.

t. 51a/04

[=1]

tıynak: Tırnak.

t.+ı 49a/06

[=1]

ticâret (*Ar.*): Ürün, mal vb. alım
satımı.

t. 63b/01

t.+de 63a/15

[=2]

tız (*Far.*): Çabuk, hızlı, tez, hemen.

t. 45a/08, 46a/13, 53a/06, 65b/09,

69a/11, 72a/09, 73b/01, 81a/11,

84a/13, 88a/01

[=10]

t. *fehimli*: Çabuk anlayan, çabuk
kavrayan. 74b/06

[=1]

t.+e *bırak*:- Acele etmek, aceleye
getirmek. 79a/08

[=1]

tızcek: Hemen, çok çabuk.

t. 61a/06, 71a/15, 77b/11, 84b/02,

86a/11

[=5]

tızlık: Çabukluk, acelecilik.

t.+in 47a/04

[=1]

tızrek: Çok çabuk, çok hızlı.

t. 53a/15

[=1]

toğ:- Dünyaya gelmek.

t.-dugı 50a/12

[=1]

toğru: Yalan olmayan, hakka uygun,

doğru, hak.

t. 45a/01, 49a/05, 56b/10, 63b/14,
66a/09, 66b/07, 66b/08, 70a/14,
79a/09, 82a/06, 84b/03, 84b/06,
85a/15, 86a/02

[=14]

toğruluğ: Doğruluk, drstlk. (*krş.*

toğruluğ)

t.+ın 88b/02

[=1]

toğruluğ: Doğruluk, drstlk. (*krş.*

toğruluğ)

t. 82a/05, 85b/02

t.+1 86a/05

t.+dur 85a/04

[=4]

t. *eyle-*: Drst olmak, doğru
olmak. 75a/11

[=1]

toğm (Ar.): Tohum.

t. 84a/10 (*krş. toğm*)

t.+1 84a/10

[=2]

toğum (Ar.): Tohum.

t. 84a/10 (*krş. toğm*)

[=1]

tolu: 1. Dolgun. 2. Boş yeri olmayan,

her yeri tutulmuş olan. 3. İçi içki

ile doldurulmuş kadeh.

t. 44b/14, 46b/12, 68a/06

[=3]

toluluğ: Dolgunluk.

t. 44a/14

[=1]

ton: Kıyafet, giysi.

t. 60b/03, 87b/02, 87b/03

t.+ı 48b/13

t.+un 88a/07

t.+uñ 60b/14, 67a/04

[=7]

tonlu: Giysili, kıyafetli.

t. 87a/14

[=1]

tonsuz: Kıyafetsiz, çıplak.

t. 65b/03

[=1]

top: Top.

t. 51b/12

[=1]

topağ: Hayvanlarda, parmakların

ardında topuğu andıran çıkıntı.

t.+ı 49a/06

[=1]

toprağ: Toprak.

t. 80b/06

t.+ın 72b/03

t.+ını 72b/15

[=3]

toy-: 1. Doymak, kanmak. 2.Kaçmak,

uzaklaşmak.

t.-maga 75b/04

t.-masunlar 82a/01

t.-mayınca 77a/05

[=3]

toyur-: Doymasını sağlamak,

doyurmak.

t.-maz 77a/05

[=1]

töhmet (Ar.): Suçlama.

t. 71b/10

[=1]

töhmetlü: Şuçlanan, suçlu, kabahatli.

t. 48b/03, 66b/13

[=2]

tudağ: Dudak. (*krş. dudağ, tıttak*)

t.+ı 45b/01, 45b/06, 49a/03

t.+ına 44b/01

t.+da 44b/03

[=5]

tuğun-: Doğmak. (?)

t.-a 81a/11

t.-maya 81a/12

[=2]

tur-: 1. Kıyam etmek, ayağa kalkmak.

2. Sabit olmak, beklemek. 3.

Vazgeçmek, geri durmak. 4.

Bağlanmak, kendini vermek.

t. 78a/14

t.-acak 78b/05

t.-dı 80b/03, 82b/13

t.-ma 61a/14, 84b/07

t.-madı 56a/07

t.-maya 82a/07

t.-mayalar 75b/02

t.-uñ 88a/15

t.-urdu 52b/13

[=11]

tut-: 1. Yapmak, amel etmek. 2.

Alıkoymak, gitmeye

bırakmamak; mâni olmak. 3.

Saymak, addetmek, kabul etmek.

4. Yerine getirmek. 5. Herhangi

bir durumda bulundurmak.

t. 58a/07, 66b/15, 67a/04, 67a/04,

88b/09, 88b/10, 48b/13, 50b/09

t.-a 69b/04, 78a/10, 78a/10, 88a/05

t.-alar 74b/13

t.-ar 49b/11

t.-arlar 63b/08

t.-asın 59b/06, 62a/08, 82a/15

t.-dı 68b/14, 80a/12, 83a/12

t.-dılar 52b/15

t.-dum 57a/13

t.-duñ 54b/03

t.-ma 57b/05, 70a/03, 81a/13

t.-madı 80b/01

t.-maga 87a/09

t.-maz 80b/07

t.-sağ 81a/04

t.-up 68b/12

t. -mak 86a/05

[=33]

tuṭak: Dudak. (*krş. duduḡ, tuṭak*)

t.+ı 44b/13, 49a/12

t.+ından 49a/03

[=3]

tuṭuş-: (Kavga, tartışma, iddia, lades

vb. için) Girişmek.

t.-ma 57b/15

[=1]

tuṭul-: Bırakılmak, alıkonulmak,

bulundurulmak.

t.-asın 80a/02

t.-sağ 61a/01

[=2]

tuṭun-: Edinmek.

t. 55a/06

[=1]

tuy-: Duymak, işitmek.

t.-a 49a/10

[=1]

tuzaḡ: Birini güç ve tehlikeli bir

duruma düşürmek için kurulan

düzen, komplo.

t. 55b/06

[=1]

tuṣluluk: Güzellik, tatlılık, şirinlik.

t. 44b/06, 44b/07

t.+ı 44b/03

[=3]

tuṣsız: Tatlılığı, güzelliği olmayan,

bulunmayan.

t. 44b/07

[=1]

tünd (Far.): Sert, şiddetli, haşin.

t.+dür 57b/15

[=1]

Türk: Türk halkı, Türk.

t. 81b/01, 81b/02

t.+den 46a/06

t.+i 81b/02

t.+üñ 45b/15

[=5]

türş (Far.): Ekşi.

t.-rūy: Ekşi suratlı, somurtkan.

61a/01

[=1]

t. *yüzlü:* Ekşi suratlı, somurtkan.

45a/15

[=1]

u (Ar.): Ve bağlacı.

- u. 63b/09 (*krş üi, ve*)
[=1]
- ucuz:** Pahalı olmayan, fiyatı düşük.
u.+una 48a/03
[=1]
- uç (I):** Sebep, vesile.
u.+ımdan 73b/10
u.+ımdan 55a/15
[=2]
- uç (II):** Köşe, kenar.
u.+ına 73b/15
u.+una 73b/14
[=2]
- ud:** Hayâ, ar, hicap, edep, utanç.
u.+ıla 88b/08
[=1]
- uğra-:** Tesadüf etmek, rastlamak, rast
gelmek.
u.-dı 80b/15
u.-yasın 65b/01
[=2]
- uğrı:** Hırsız.
u.+lar 86b/12
[=1]
- uğrula-:** Çalmak.
u.-ma 72a/06
[=1]
- uğurlayın:** Gizlice, saklıca.
u. 74a/11, 83b/08, 83b/11, 87b/12
[=4]
- ulal-:** Büyüme, yetişmek.
u.-a 53a/13
u.-sun 53a/11
[=2]
- ulaş-:** Erişmek, vâsıl olmak.
u.-asın 68b/02
u.-sun 72a/03
[=2]
- ulu:** Büyük, yüce, şerefli.
u. 44a/08, 48b/02, 53b/14, 60a/07,
64a/05, 66a/01, 68a/13, 69a/09,
70a/12, 71a/13, 73a/06, 74b/09,
77a/02, 79a/06, 81b/14, 82b/04,
83a/11, 83b/03, 83b/12, 83b/12,
83b/12, 83b/13, 83b/13, 84b/13,
86b/06
u.+lar 48b/12, 68b/04, 75a/12,
89b/07
u.+ları 77b/03
u.+lara 61a/06
u.+laruñ 58a/07
u.+nuñ 52b/08, 66b/10, 79a/04
u.+sıydı 72b/07
[=36]
- u. *dut-*: Şerefli, saygıdeğer, üstün
kılmak. 77b/08
[=1]
- u. *ıt-*: Şerefli, saygıdeğer, üstün
kılmak. 77a/06
[=1]
- ululuğ:** Büyüklük, yücelik.

- u. 70a/12
[=1]
- 'ulüm (Ar.):** İlimler.
u.+dan 60a/01
[=1]
- um-:** Ümit etmek.
u.-aruz 59a/10
u.-ma 47b/01
[=2]
- ur-:** 1. Vurmak, çarpmak. 2. Vurmak, baskın yapmak, gasp ve yağma etmek. 3. Haykırmak. 5. Vazetmek, koymak. 8. İfade etmek, bildirmek. 9. Sürmek. 10. Tesir etmek. (*krş. vur-*)
u.-a 49b/10, 81b/12
u.-ayım 55b/13
u.-dı 52a/05, 74a/06
u.-dılar 50a/11, 56a/12
u.-ma 57b/09, 57b/09
u.-mak 51b/12
u.-sa 81b/12, 81b/13
[=12]
- urıl-:** Vurulmak. (*krş. urul-*)
u.-a 56a/15
[=1]
- urul:** Yaralanmak. (*krş. urıl-*)
u. -miş ol-: Yaralanmak. 46b/15
[=1]
- usağ:** Gafil, gevşek, tembel.
- u. ol-: İhmalkâr olmak. 52b/04, 55b/01
[=2]
- uslu:** Akıllı.
u. 59b/01, 73a/12
[=2]
- usta (Far.):** Zanaat öğreticisi
u. 52b/02
[=1]
- üstād (Far.):** Muallim, hoca, usta, üstat. (*krş. üstād*)
u.+ları 49a/01
[=1]
- uş:** İşte, şimdi.
u. 56b/06, 62a/06, 62a/12, 74b/01, 77a/02
[=5h]
- utan-:** Haya etmek, utanmak.
u.-alar 84b/02
u.-dı 75b/15
u.-mak 64a/13
u.-maya 64a/13
u.-maz 55b/12, 64b/09
[=6]
- utancağ:** Ahlaklı.
u. 84b/05
[=1]
- uyanuç:** Uyanık, agâh, haberdâr.
u. ol-: Dikkatli, tetikte olmak. 44a/06, 49a/08

[=2]
uyuyıcı: Uyuyan.
u. 60a/11
[=1]
uza-: Uzun sürmek, çok zaman tutmak.
u.-dı 69b/04
[=1]
uzun: Uzun, kısa karşıtı.
u. 45a/07, 45b/06, 49a/04, 49a/06, 49a/07, 50a/02, 89a/04
[=7]
uzunluğ: Bir şeyin bir uçtan diğer uca kadar uzaklığı.
u.+da 44b/10
[=1]
uzunrağ: Daha uzun.
u. 49a/03
[=1]
ü: (*Ar.*): Ve bağlacı.
ü. 58b/13, 71a/01, 71a/02, 75a/11, 85a/11 (*krş. u, ve*)
[=5]
üç: İki den sonra gelen sayının adı.
ü. 44a/11, 53a/15, 59b/01, 65b/04, 67a/13, 81b/06, 85a/01, 85a/02, 85a/03, 85a/03, 85b/01, 85b/07, 88b/05, 88b/09, 88b/10
ü.+den 59b/12, 85b/05
ü.+dür 85a/14, 87a/03
ü.+i 51b/10

ü.+ine 85a/05
ü.+ümüz 52a/09
[=22]
üçünci: Sırada ikinciden sonra gelen.
ü. 81b/09 (*krş. üçünci*)
[=1]
üçünci: Sırada ikinciden sonra gelen
ü. 44a/12, 46b/04, 70a/03, 76b/09, 82a/04, 85b/10 (*krş. üçünci*)
[=6]
üleşil-: Paylaşılmak, dağıtılmak.
ü.-medük 48b/04
[=1]
ülp: Erkek hayvanın tenasül organı.
ü.+i 49a/08
[=1]
ümîd (Far.): Ümit, umut. (*krş. ümîz*)
ü.+ile 61b/02
ü.+ine 64a/09
[=2]
ümîz (Far.): Ümit, umut. (*krş. ümîd*)
ü.+dür 79a/01
[=1]
ür-: Havlamak.
ü.-di 89a/15
ü.-düginden 49b/05
ü.-gil 89a/14
[=3]
ürk-: Korkmak.
ü. 55b/06
ü.-er 81a/13

ü.-mek 55b/07
ü.-mez 49b/05
[=4]
ürküt-: Korkutmak.
ü.-me 61b/02
[=1]
üründilen- : Seçilmek, ihtiyar
olunmak
ü.-mii 88b/07
[=1]
üst: Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan
yanı, üzeri, fevk, alt karşıtı.
ü.+inde 49a/09, 60b/12, 61a/03,
67b/15, 68a/08
ü.+ine 64b/03, 68a/01
ü.+üne 65a/09
[=8]
üstād (Far.): Muallim, hoca, usta,
üstat.
ü. 52a/07, 52a/08, 60a/13 (krş.
üstād)
ü.+a 53a/13
ü.+ları 67a/07
[=5]
üş-: Toplanmak.
ü.-er 82a/02
[=1]
üşen-: Bıkmak, usanmak.
ü.-me 61a/06
[=1]
üyürtle-: İyisini seçmek, tercih etmek.

ü. 65b/04
[=1]
üze: Üzerinde.
ü. 79b/05
[=1]
üzeri: Bir şeyin yukarı, göğe doğru
olan yanı, üst.
ü.+ndeyüz 57a/09
ü.+ne 53b/10, 55b/15, 56b/05,
60b/09, 63b/04, 63b/04, 87b/11,
88a/05
ü.+nedür 70a/11
[=10]
üzre: Üzere, üzerine.
ü. 87a/15
[=1]
vācib (Ar.): Bırakılması caiz ve
mümkün olmayan, yapılması
çok gerekli.
v. 58a/12
v.+dür 51b/03, 59a/03, 70a/01,
76a/11
[=5]
v. ol-: Yapılması gerekli olmak.
58b/02, 58b/06, 71a/12
[=3]
vācibsiz: Yapılması gerekli olmadan.
v. 80a/08
[=1]
va'de (Ar.): Söz verme, üstüne alma.

- v. *ét-*: Söz vermek, sözleşmek
66b/07
[=1]
- vā'ızlık**: Vaizin işi ve görevi.
v. 60a/03
v.+a 61a/14
[=2]
- vā'iz (Ar.)**: Vaaz eden, vaaz veren.
v. 59b/09, 60b/11
v.+i 61a/09
[=3]
- vaḳār (Ar.)**: İzzet, ağırbaşlılık.
v.+uḡ 69b/13
[=1]
- vāḳı'a (Ar.)**: Olmuş bir iş.
v.+larından 52a/14
v.+ya 83a/03
[=2]
- vāḳıf (Ar.)**: Bir işten haberli olan, o işe dair bilgisi olan.
v.+dur 82b/10
[=1]
v. ol-: Bilmek, öğrenmek, haberdar olmak 76b/01, 76b/13, 83a/06.
[=3]
- vāḳıt (Ar.)**: Zaman, vakit. (*krş vaḳt*)
v.+da 67b/11
[=1]
- vāḳı'(Ar.)**: Vuku bulmuş, gerçekleşmiş.
v. ol-: Vuku bulmak, meydana gelmek, gerçekleşmek 76b/08, 78b/03, 80b/12
[=3]
- vakt (Ar.)**: Zaman, vakit.
v. 48b/06, 53a/02, 57a/13, 59a/06, 70a/09, 70a/14, 77a/08, 78a/15, 78a/15 (*krş vaḳıt*)
v.+ı 70b/15, 88a/14, 88a/15, 88a/15
v.+ın 47a/07, 57a/07, 62b/13, 84a/05, 84a/09
v.+ında 47b/10, 51b/06, 63a/08, 65a/04, 65b/07, 65b/07, 71a/07, 88a/05
v.+da 63a/06
v.+larda 44a/15
[=28]
- vāḳtuhā (Ar.)**: Ne zaman ki.
v. 61a/01
[=1]
- var**: Mevcut, evrende ve düşüncede bulunan, var.
v. 44a/11, 45b/12, 48b/14, 49b/03, 50a/13, 54a/03, 55a/02, 59a/10, 59b/15, 61b/15, 64b/02, 64b/02, 81b/13
v.+ıdı 55b/09, 51b/10, 56a/10, 56b/03, 61b/08, 62a/13, 66a/12,

68b/11, 73a/11, 73a/13, 80a/11,
80b/05, 81b/01

v.+ısa 44b/05, 53a/06, 53b/04,
54a/05, 54b/15, 56a/05, 63a/10,
67b/01, 76b/05, 77a/09, 89b/06

v.+dı 64b/06, 66b/01, 85b/13,
86b/10, 89a/11

v.+duk 52a/09

v.+dur 46a/01, 46a/08, 46b/02,
46b/14, 52a/07, 59b/12, 62a/07,
82a/15, 89a/08

[=52]

var-: Gitmek, ulaşmak, vâsıl olmak.

v. 48a/09, 48a/10, 56b/03, 62a/14,
62b/03, 62b/10, 66a/13, 66b/10,
67a/05, 75b/10, 77a/13, 80b/06,
87a/02

v.-a 49b/06, 69b/06, 78b/04

v.-acak 53b/09

v.-am 52a/06, 56b/01, 72b/03,
72b/15

v.-ası 82a/09

v.-asın 57b/05, 66b/09, 66b/10,
67a/05, 67a/11

v.-ayım 75b/11

v.-dı 62b/06, 62b/13, 74a/08,
75a/04, 80a/14, 80a/15, 80b/02,
82a/10, 82b/14, 82b/14

v.-dılar 80b/09

v.-dıldır 75a/04

v.-dugından 62b/14

v.-duk 51b/15

v.-dukda 64b/08

v.-dum 52a/04, 83a/08

v.-miş 62b/05, 82a/14

v.-madın 52a/06

v.-maya 60b/08, 87b/03, 87b/04,
87b/11

v.-mazam 69b/03

v.-mazdı 73a/09

v.-sağ 78b/07

v.-uğ 80b/08

v.-up 72a/14

v.-ur 63b/07, 64a/04, 80b/01

[=60]

v.ıtur-: Sürekli olarak gitmek.

55a/01

[=1]

v.-mamış ol-: Gitmemek,
erişmemek, varmamak. 62b/06,
62b/15

[=2]

vaşf (Ar.): Özellik, nitelik, sıfat.

v. *ét-*: Anlatmak, niteliğini
söylemek. 62a/04

[=1]

vaşiyyet (Ar.): Vasiyet.

v. *ét-*: Öldükten sonra bir şeyin
yapılmasını istemek. 57a/11

[=1]

vağan (Ar.): Yurt.

v.+ına 53a/01
v.+uñı 48b/02
[=2]
ve (Ar.): Ve bağlacı.

v. 44a/05, 44a/05, 44a/06, 44a/08,
44a/08, 44a/08, 44a/10, 44a/11,
44a/11, 44a/12, 44a/13, 44a/14,
44a/15, 44b/03, 44b/04, 44b/04,
44b/05, 44b/06, 44b/08, 44b/10,
44b/10, 44b/10, 44b/10, 44b/11,
44b/11, 44b/11, 44b/11, 44b/12,
44b/12, 44b/12, 44b/13, 44b/13,
44b/13, 44b/13, 44b/13, 44b/14,
44b/14, 44b/15, 44b/15, 44b/15,
45a/01, 45a/01, 45a/02, 45a/02,
45a/02, 45a/04, 45a/04, 45a/04,
45a/04, 45a/05, 45a/06, 45a/06,
45a/07, 45a/07, 45a/08, 45a/09,
45a/10, 45a/11, 45a/12, 45a/12,
45a/12, 45a/12, 45a/13, 45a/13,
45a/13, 45a/14, 45a/15, 45a/15,
45a/15, 45a/15, 45b/01, 45b/02,
45b/02, 45b/02, 45b/02, 45b/03,
45b/03, 45b/04, 45b/04, 45b/05,
45b/05, 45b/06, 45b/06, 45b/06,
45b/06, 45b/07, 45b/07, 45b/08,
45b/08, 45b/08, 45b/09, 45b/09,
45b/10, 45b/12, 45b/12, 45b/12,
45b/13, 45b/13, 45b/13, 45b/14,
45b/14, 45b/15, 46a/01, 46a/01,
46a/02, 46a/02, 46a/02, 46a/02,
46a/03, 46a/03, 46a/03, 46a/03,
46a/03, 46a/04, 46a/05, 46a/05,
46a/06, 46a/06, 46a/07, 46a/07,
46a/07, 46a/08, 46a/08, 46a/09,
46a/09, 46a/09, 46a/09, 46a/10,
46a/10, 46a/10, 46a/10, 46a/10,
46a/10, 46a/11, 46a/11, 46a/12,
46a/12, 46a/12, 46a/12, 46a/13,
46a/13, 46a/14, 46a/14, 46a/14,
46b/01, 46b/01, 46b/02, 46b/02,
46b/03, 46b/03, 46b/04, 46b/05,
46b/09, 46b/09, 46b/10, 46b/11,
46b/11, 46b/12, 46b/12, 46b/13,
46b/13, 46b/14, 46b/14, 46b/15,
46b/15, 47a/01, 47a/01, 47a/02,
47a/02, 47a/03, 47a/04, 47a/04,
47a/04, 47a/04, 47a/04, 47a/06,
47a/07, 47a/09, 47a/12, 47a/12,
47a/12, 47a/13, 47a/13, 47b/01,
47b/02, 47b/02, 47b/03, 47b/04,
47b/05, 47b/05, 47b/05, 47b/05,
47b/06, 47b/07, 47b/07, 47b/09,
47b/09, 47b/09, 47b/10, 47b/10,
47b/10, 47b/10, 47b/10, 47b/12,
47b/12, 47b/14, 47b/15, 48a/01,
48a/01, 48a/05, 48a/05, 48a/06,
48a/06, 48a/06, 48a/07, 48a/07,
48a/09, 48a/09, 48a/10, 48a/10,
48a/10, 48a/11kadar.uñca,
48a/11kadar.uñca, 48a/12,
48a/12, 48a/12, 48a/15, 48b/01,
48b/01, 48b/02, 48b/02, 48b/04,
48b/04, 48b/06, 48b/07, 48b/08,

48b/08, 48b/10, 48b/10, 48b/11,
48b/12, 48b/12, 48b/12, 48b/14,
49a/01, 49a/02, 49a/03, 49a/03,
49a/03, 49a/04, 49a/04, 49a/04,
49a/04, 49a/05, 49a/05, 49a/05,
49a/05, 49a/06, 49a/06, 49a/06,
49a/06, 49a/07, 49a/07, 49a/08,
49a/08, 49a/08, 49a/08, 49a/09,
49a/09, 49a/11, 49a/11, 49a/11,
49a/12, 49a/12, 49a/12, 49a/12,
49a/12, 49a/13, 49a/13, 49a/13,
49a/15, 49a/15, 49a/15, 49a/15,
49b/01, 49b/02, 49b/02, 49b/04,
49b/05, 49b/07, 49b/08, 49b/09,
49b/11, 49b/12, 49b/12, 49b/13,
49b/13, 49b/13, 49b/14, 49b/15,
49b/15, 50a/01, 50a/01, 50a/01,
50a/02, 50a/02, 50a/03, 50a/03,
50a/04, 50a/04, 50a/05, 50a/05,
50a/05, 50a/06, 50a/06, 50a/06,
50a/06, 50a/07, 50b/04, 50b/04,
50b/05, 50b/06, 50b/07, 50b/09,
50b/10, 50b/11, 50b/12, 50b/12,
50b/13, 50b/13, 50b/14, 51a/01,
51a/02, 51a/03, 51a/03, 51a/04,
51a/05, 51a/06, 51a/06, 51a/06,
51a/06, 51a/07, 51a/09, 51a/12,
51a/13, 51a/14, 51a/15, 51a/15,
51b/05, 51b/05, 51b/06, 51b/07,
51b/08, 51b/08, 51b/08, 51b/10,
51b/10, 51b/11, 51b/11, 51b/12,
51b/12, 51b/12, 51b/12, 52a/08,

52a/11, 52b/02, 52b/02, 52b/03,
52b/04, 52b/06, 52b/06, 52b/08,
52b/08, 52b/12, 52b/12, 52b/13,
53a/02, 53a/03, 53a/05, 53a/06,
53a/07, 53a/09, 53a/10, 53a/12,
53a/13, 53a/13, 53a/14, 53a/14,
53a/14, 53a/14, 53a/15, 53b/04,
53b/05, 53b/05, 53b/10, 53b/11,
53b/11, 53b/11, 53b/14, 54a/04,
54a/04, 54a/05, 54a/06, 54a/12,
54a/14, 54b/03, 54b/04, 54b/04,
54b/05, 54b/05, 54b/06, 54b/07,
54b/08, 54b/10, 54b/10, 54b/11,
54b/13, 54b/13, 54b/14, 54b/15,
55a/01, 55a/01, 55a/03, 55a/06,
55a/06, 55a/08, 55a/10, 55a/10,
55a/14, 55a/15, 55b/01, 55b/02,
55b/02, 55b/03, 55b/04, 55b/04,
55b/05, 55b/05, 55b/06, 55b/07,
55b/07, 55b/08, 55b/08, 56a/02,
56a/03, 56a/05, 56a/08, 56a/09,
56a/10, 56a/12, 56a/15, 56a/15,
56b/01, 56b/05, 56b/08, 56b/12,
57a/01, 57a/01, 57a/02, 57a/02,
57a/03, 57a/03, 57a/04, 57a/07,
57a/08, 57a/09, 57a/12, 57a/14,
57b/02, 57b/04, 57b/04, 57b/05,
57b/06, 57b/07, 57b/07, 57b/08,
57b/08, 57b/09, 57b/10, 57b/10,
57b/11, 57b/11, 57b/15, 57b/15,
58a/01kii.yle, 58a/01kii.yle,
58a/02, 58a/02, 58a/02, 58a/03,

58a/03, 58a/04, 58a/05, 58a/06,
58a/06, 58a/07, 58a/08, 58a/08,
58a/09, 58a/10, 58a/11, 58a/11,
58a/11, 58a/12, 58a/15, 58b/04,
58b/05, 58b/08, 58b/09, 58b/10,
58b/11, 58b/11, 58b/14, 59a/02,
59a/02, 59a/05, 59a/05, 59a/06,
59a/07, 59a/08, 59a/08, 59a/09,
59a/10, 59a/10, 59a/11, 59a/13,
59a/14, 59b/03, 59b/05, 59b/08,
59b/09, 59b/09, 59b/13, 59b/14,
59b/15, 60a/05, 60a/05, 60a/06,
60a/06, 60a/08, 60a/10, 60a/10,
60a/10, 60a/11, 60a/11, 60a/11,
60a/11, 60a/11, 60a/12, 60a/12,
60a/12, 60a/12, 60a/12, 60a/13,
60a/13, 60a/13, 60a/13, 60a/13,
60a/14, 60a/14, 60a/14, 60a/14,
60a/14, 60a/14, 60a/15, 60a/15,
60b/02, 60b/02, 60b/02, 60b/03,
60b/03, 60b/03, 60b/03, 60b/05,
60b/05, 60b/06, 60b/07, 60b/08,
60b/09, 60b/10, 60b/10, 60b/10,
60b/11, 60b/12, 60b/12, 60b/12,
60b/13, 60b/14, 61a/01, 61a/02,
61a/03, 61a/03, 61a/06, 61a/06,
61a/11, 61a/12, 61a/13, 61a/13,
61a/14, 61a/14, 61a/15, 61a/15,
61a/15, 61b/01, 61b/02, 61b/02,
61b/03, 61b/03, 61b/03, 61b/04,
61b/04, 61b/05, 61b/06, 61b/06,
61b/06, 61b/07, 61b/07, 61b/09,

61b/09, 61b/13, 62a/01, 62a/05,
62a/08, 62a/09, 62a/10, 62a/11,
62a/11, 62a/12, 62b/08, 62b/14,
63a/02, 63a/03, 63a/04, 63a/06,
63a/06, 63a/06, 63a/07, 63a/07,
63a/08, 63a/10, 63a/10, 63a/11,
63a/11, 63a/12, 63a/13, 63a/13,
63a/14, 63a/15, 63b/01, 63b/01,
63b/03, 63b/04, 63b/07, 63b/08,
63b/08, 63b/09, 63b/10, 63b/10,
63b/11, 63b/14, 63b/14, 63b/14,
63b/15, 64a/01, 64a/02, 64a/02,
64a/02, 64a/03, 64a/03, 64a/03,
64a/04, 64a/05, 64a/07, 64a/08,
64a/08, 64a/09, 64a/09, 64a/10,
64a/10, 64a/12, 64a/12, 64a/13,
64a/14, 64a/14, 64b/04, 64b/12,
65a/01, 65a/03, 65a/06, 65a/08,
65a/08, 65a/10, 65a/11, 65a/11,
65a/12, 65a/12, 65a/13, 65a/13,
65a/14, 65a/15, 65b/01, 65b/01,
65b/02, 65b/02, 65b/03, 65b/03,
65b/03, 65b/04, 65b/04, 65b/05,
65b/06, 65b/06, 65b/06, 65b/07,
65b/07, 65b/08, 65b/08, 65b/09,
65b/10, 65b/10, 65b/10, 65b/10,
65b/11, 65b/11, 65b/11, 65b/12,
65b/13, 65b/14, 65b/15, 65b/15,
66a/01, 66a/02, 66a/03, 66a/04,
66a/07, 66a/08, 66a/09, 66a/10,
66a/10, 66b/07, 66b/07, 66b/08,
66b/09, 66b/09, 66b/10, 66b/11,

66b/12, 66b/12, 66b/12, 66b/13,
66b/14, 66b/14, 66b/15, 67a/03,
67a/03, 67a/03, 67a/04, 67a/04,
67a/05, 67a/05, 67a/06, 67a/08,
67a/08, 67a/08, 67a/09, 67a/09,
67a/09, 67a/11, 67a/12, 67a/12,
67a/13, 67a/13, 67a/15, 67b/01,
67b/01, 67b/02, 67b/02, 67b/06,
67b/06, 67b/07, 67b/07, 67b/08,
67b/09, 67b/10, 67b/10, 67b/10,
67b/11, 67b/11, 67b/12, 67b/13,
67b/13, 67b/14, 67b/14, 67b/15,
67b/15, 67b/15, 68a/01, 68a/01,
68a/01, 68a/02, 68a/02, 68a/02,
68a/03, 68a/03, 68a/05, 68a/06,
68a/06, 68a/06, 68a/08, 68a/10,
68a/10, 68a/10, 68a/11, 68a/12,
68a/12, 68a/13, 68a/14, 68a/14,
68a/15, 68b/05, 68b/06, 68b/06,
68b/08, 68b/11, 69a/03, 69a/03,
69a/03, 69a/05, 69a/07, 69a/10,
69a/13, 69a/14, 69a/15, 69a/15,
69b/07, 69b/08, 69b/09, 69b/11,
69b/12, 69b/15, 70a/05, 70a/06,
70a/07, 70a/07, 70a/08, 70a/08,
70a/09, 70a/11, 70a/12, 70a/13,
70a/15, 70a/15, 70b/06, 70b/07,
70b/08, 70b/08, 70b/10, 70b/11,
70b/11, 70b/11, 70b/12, 70b/13,
70b/13, 70b/13, 70b/14, 70b/15,
71a/01, 71a/01, 71a/02, 71a/02,
71a/02, 71a/02, 71a/03, 71a/04,

71a/05, 71a/05, 71a/05, 71a/06,
71a/06, 71a/06, 71a/07, 71a/08,
71a/11, 71a/12, 71a/14, 71a/14,
71b/01, 71b/01, 71b/01, 71b/02,
71b/03, 71b/03, 71b/08, 71b/09,
71b/10, 71b/14, 71b/14, 72a/02,
72a/03, 72a/03, 72a/03, 72a/04,
72a/06, 72a/07, 72a/08, 72a/08,
72a/08, 72a/09, 72a/09, 72a/11,
72a/12, 72b/05, 72b/09, 72b/10,
72b/13, 73a/04, 73a/05, 73a/05,
73a/07, 73a/08, 73a/10, 73a/10,
73a/11, 73a/12, 73a/15, 73b/01,
73b/05, 73b/07, 73b/09, 73b/12,
74a/02, 74a/04, 74a/06, 74a/06,
74a/15, 74a/15, 74a/15, 74b/05,
74b/05, 74b/06, 74b/06, 74b/06,
74b/07, 74b/08, 74b/08, 74b/09,
74b/09, 74b/12, 74b/12, 74b/13,
74b/13, 74b/14, 75a/02, 75a/10,
75a/11, 75a/12, 75a/15, 75a/15,
75b/02, 75b/05, 75b/05, 75b/07,
75b/09, 75b/09, 75b/10, 75b/11,
75b/12, 75b/13, 75b/15, 75b/15,
76a/01, 76a/02, 76a/03, 76a/03,
76a/03, 76a/03, 76a/04, 76a/04,
76a/04, 76a/04, 76a/05, 76a/06,
76a/07, 76a/08, 76a/09, 76a/12,
76a/12, 76a/13, 76a/14, 76a/14,
76a/14, 76a/15, 76b/03, 76b/03,
76b/08, 76b/13, 76b/14, 76b/15,
77a/02, 77a/05, 77a/08, 77a/15,

77a/15, 77b/03, 77b/09, 77b/10,
77b/11, 77b/11, 77b/12, 77b/12,
77b/14, 78a/01, 78a/01, 78a/01,
78a/01, 78a/02, 78a/02, 78a/02,
78a/03, 78a/04, 78a/05, 78a/05,
78a/05, 78a/06, 78a/06, 78a/07,
78a/08, 78a/09, 78a/09, 78a/11,
78a/12, 78a/13, 78a/13, 78b/04,
78b/04, 78b/06, 78b/07, 78b/07,
78b/08, 78b/08, 78b/09, 78b/09,
78b/09, 78b/09, 78b/10, 78b/11,
78b/11, 78b/11, 78b/12, 78b/12,
78b/12, 78b/13, 79a/01, 79a/03,
79a/04, 79a/06, 79a/06, 79a/07,
79a/07, 79a/07, 79a/08, 79a/08,
79a/08, 79a/09, 79a/10, 79a/11,
79a/12, 79a/12, 79a/13, 79a/14,
79a/14, 79a/15, 79a/15, 79b/01,
79b/02, 79b/04, 79b/06, 79b/06,
79b/07, 79b/07, 79b/09, 79b/11,
79b/13, 79b/14, 79b/14, 79b/15,
80a/01, 80a/02, 80a/02, 80a/03,
80a/03, 80a/05, 80a/07, 80a/09,
80a/13, 80a/13, 80a/15, 80b/01,
80b/08, 80b/09, 80b/10, 80b/10,
80b/12, 80b/12, 80b/15, 81a/05,
81a/07, 81a/09, 81a/11, 81a/11,
81a/13, 81b/01, 81b/02, 81b/02,
81b/03, 81b/03, 81b/04, 81b/05,
81b/08, 81b/08, 81b/10, 81b/11,
81b/11, 81b/13, 81b/15, 82a/01,
82a/02, 82a/02, 82a/03, 82a/04,

82a/05, 82a/06, 82a/06, 82a/07,
82a/07, 82a/10, 82a/11, 82a/11,
82a/12, 82b/01, 82b/02, 82b/03,
82b/13, 82b/13, 82b/15, 82b/15,
83a/02, 83a/05, 83a/05, 83a/05,
83a/05, 83a/06, 83a/08, 83a/09,
83a/09, 83a/09, 83a/10, 83a/11,
83a/13, 83b/01, 83b/06, 83b/07,
83b/07, 83b/08, 83b/08, 83b/09,
83b/12, 83b/13, 83b/14, 83b/15,
84a/01, 84a/01, 84a/05, 84a/06,
84a/07, 84a/07, 84a/09, 84a/09,
84a/10, 84a/10, 84a/11, 84a/12,
84a/13, 84a/14, 84b/01, 84b/01,
84b/01, 84b/01, 84b/02, 84b/02,
84b/03, 84b/04, 84b/04, 84b/04,
84b/05, 84b/05, 84b/06, 84b/06,
84b/06, 84b/07, 84b/07, 84b/08,
84b/08, 84b/08, 84b/09, 84b/10,
84b/10, 84b/10, 84b/11, 84b/11,
84b/12, 84b/12, 84b/13, 84b/14,
85a/01, 85a/02, 85a/03, 85a/04,
85a/04, 85a/05, 85a/06, 85a/07,
85a/07, 85a/09, 85a/10, 85a/10,
85a/11, 85a/11, 85a/11, 85a/12,
85a/12, 85a/12, 85a/13, 85a/15,
85a/15, 85b/02, 85b/02, 85b/02,
85b/03, 85b/03, 85b/04, 85b/04,
85b/05, 85b/07, 85b/08, 85b/11,
85b/15, 85b/15, 86a/02, 86a/03,
86a/03, 86a/03, 86a/04, 86a/04,
86a/04, 86a/04, 86a/05, 86a/05,

86a/07, 86a/07, 86a/08, 86a/08,
86a/09, 86a/09, 86a/10, 86a/10,
86a/11, 86a/11, 86a/11, 86a/12,
86a/13, 86a/13, 86a/14, 86a/14,
86b/01, 86b/02, 86b/02, 86b/04,
86b/06, 86b/06, 86b/07, 86b/10,
86b/11, 86b/15, 87a/04, 87a/05,
87a/05, 87a/06, 87a/09, 87a/10,
87a/10, 87a/10, 87a/12, 87a/13,
87a/14, 87a/14, 87a/14, 87a/14,
87a/15, 87a/15, 87a/15, 87a/15,
87a/15, 87a/15, 87b/01, 87b/01,
87b/01, 87b/01, 87b/02, 87b/02,
87b/02, 87b/02, 87b/03, 87b/03,
87b/03, 87b/04, 87b/04, 87b/04,
87b/05, 87b/06, 87b/06, 87b/07,
87b/07, 87b/08, 87b/08, 87b/09,
87b/09, 87b/10, 87b/10, 87b/11,
87b/11, 87b/12, 87b/13, 87b/13,
87b/13, 87b/14, 87b/14, 87b/15,
87b/15, 87b/15, 88a/01, 88a/02,
88a/03, 88a/03, 88a/03, 88a/03,
88a/04, 88a/04, 88a/05, 88a/05,
88a/06, 88a/07, 88a/07, 88a/08,
88a/08, 88a/08, 88a/09, 88a/10,
88a/10, 88a/11, 88a/11, 88a/11,
88a/13, 88a/14, 88b/02, 88b/03,
88b/04, 88b/04, 88b/05, 88b/05,
88b/07, 88b/08, 88b/09, 88b/09,
88b/09, 88b/10, 88b/10, 88b/10,
88b/11, 88b/11, 88b/11, 88b/11,
88b/13, 88b/14, 88b/14, 88b/15,

89a/01, 89a/01, 89a/03, 89a/03,
89a/05, 89a/06, 89a/07, 89a/07,
89a/09, 89a/09, 89a/12, 89a/13,
89a/13, 89a/14, 89a/15, 89b/03,
89b/04, 89b/05, 89b/06, 89b/06,
89b/08, 89b/08, 89b/09, 89b/10,
89b/11, 89b/12, 90a/03, 90a/05,
90a/05, 90a/07, 90a/07, 90a/08

(*krş u, ü*)

[=1419]

vebāl (Ar.): Günah, sorumluluk.

v. 71b/01

[=1]

vecd (Ar.): Sevgi veya heyecandan doğan coşkunculuk, kendinden geçme, esrime.

v. 67a/08

[=1]

vefā (Ar.): Sevgi ve dostluk bağlılığı.

v. 67b/10, 85b/02

[=2]

vefā-dār (Far.): Vefalı, vefa sahibi.

v. 44b/15

[=1]

veger (Far.): Ve eğer.

v. 50b/14, 51a/10, 51a/13, 57a/06,
58a/15, 58b/01, 58b/01, 59a/12,
60b/15, 61a/05, 61a/06, 61a/07,
61a/08, 65a/14, 67a/01, 68b/03,
69b/13, 72a/06, 74b/06, 74b/06,

74b/13, 75a/14, 76a/08, 76b/06,
78a/14, 78b/01, 79b/01, 81b/15,
88a/12, 88a/15, 89a/01, 89a/02

[=32]

vegernî (Far.): Yoksa, aksi takdirde.

v. 61a/09, 64a/01, 71a/11, 80a/01,
80a/10, 84a/03

[=6]

vekîl (Ar.): Birinin, işini görmesi için

kendi yerine bıraktığı veya yetki
verdiği kimse.

v. 88a/14

v.+leri 65b/11

[=2]

velî (Far.): Lakin, ama.

v. 56a/13, 57a/05, 68b/03, 69a/12,
73b/04, 73b/08, 79a/09, 79b/01,
79b/07, 81a/10, 84a/06 (*krş.*
velîkin)

v.+lerden 88b/06

[=12]

velîkin (Far.): Lakin, ama.

v. 60b/03, 86a/15 (*krş. velî*)

[=2]

vera' (Ar.): Dine bağlı, dindar.

v. 85a/11

[=1]

vêr-: 1. Vermek, iletmek, birisine
eriştirmek. 2. Evlendirmek.

v. 47a/13, 51b/07, 52b/03, 53a/13,
53b/04, 62a/08, 66a/07, 75b/14,
80a/06, 82b/02, 82b/06, 87a/01

v.-di 64b/08, 73a/05, 74a/02,
74a/04, 75b/09, 77a/07, 77a/08,
77a/14, 80a/15, 82a/11, 83a/09,
87a/01, 89a/15

v.-digün 62a/13

v.-diler 51b/15, 77a/02, 77a/15

v.-düm 52a/11, 62a/11, 62a/14

v.-dün 65a/01

v.-e 48b/06, 51b/03, 66b/09,
71a/03, 74a/02, 76b/15, 84b/12,
89b/15

v.-eler 53b/09, 75a/14, 80b/04

v.-em 62a/10, 81b/05

v.-esin 51b/05, 51b/07, 53a/15,
62a/09, 72a/12, 79b/13, 81b/04,
84a/01

v.-eyim 62a/07, 69a/01, 75b/10,
89a/14

v.-gil 78a/11, 80a/04, 84a/08

v.-me 50b/15, 53a/08, 53b/05,
65b/15, 66a/07, 66a/08, 77a/03,
79b/15, 80a/05, 81b/04

v.-medin 80a/07

v.-mekden 54a/11

v.-mekdür 81a/03

v.-mesün 79b/12

- v.-meye 48b/07, 76b/15
v.-meyeler 61a/12, 75a/14
v.-mezdi 81b/08, 89a/14
v.-mezler 88a/03
v.-seler 65a/10
v.-sün 56a/15
v.-üp 74a/14, 78a/09
v.-ür 62a/12, 66a/03
v.-ürdi 66a/13
v.-ürem 62b/11
[=90]
v. *-ici ol-*: Vermek. 84b/11
[=1]
- vèresi:** Karşılığı sonra ödenmek üzere,
peşin karşıtı.
v. 65b/15
[=1]
- vèresiye:** Karşılığı sonra ödenmek
üzere.
v. 65b/09
[=1]
- vëribi-:** Göndermek.
v. 48a/11, 78a/09
v.-di 56a/14, 56b/02, 68b/15,
69b/02, 72b/04, 73a/04, 74a/12,
74b/03, 76b/04, 76b/07, 77a/15,
80b/07, 82a/13
v.-diler 53b/08
v.-me 78a/08
v.-mekden 78a/05
- v.-yesin 73b/03, 82b/01
[=20]
- vesâyir (Ar.):** Diğer.
v. 60b/02
[=1]
- veyâ (Far.):** Yahut, veyahut.
v. 44a/12, 46b/07, 78a/10, 78a/10,
78a/10
[=5]
- veyâhud (Far.):** Yahut, veya.
v. 60b/07
[=1]
- vezinsüz:** Ölçüsü olmadan.
v. 67b/06
[=1]
- vezîr (Ar.):** Saraylarda vezirlik görevi
bulunan yüksek rütbeli kimse.
v. 68b/12, 73b/01, 73b/04, 73b/05,
75a/10, 75b/10, 75b/13, 75b/14,
76a/01, 76a/01, 76a/04, 76a/15,
76a/15, 77a/01, 77b/07, 77b/11,
79a/15, 79b/02, 79b/04, 79b/05,
79b/06, 79b/07, 79b/08, 79b/15,
83b/02
v.+e 76a/11, 76a/14, 77b/09
v.+i 68b/11, 79a/06
v.+in 76a/07
v.+ine 75b/08
v.+ler 76b/13

- v.+ünj 74b/08, 76a/13, 79b/01,
79b/14, 83b/05
v.+üñe 79a/14
[=39]
- vezîrlîk:** Vezirin işi ve görevi.
v. 75a/10, 77b/13, 79b/12
v.+de 77b/10
v.+e 75a/09, 79b/10
v.+i 79b/11
v.+üm 79b/10
[=8]
- vilâyet (Ar.):** İl, bölge, vilayet.
v. 77b/11, 79b/05, 83a/05, 84a/01
v.+i 72a/12
[=5]
- vîrân (Far.):** Harap, yıkık.
v. 75b/06, 75b/11, 75b/13
[=3]
- vişâl (Ar.):** Kavuşma.
v. 67b/09
[=1]
- vizâret (Ar.):** Vezirlik.
v.+i 75b/14
v.+in 75b/09
[=2]
- vur-:** Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi
bir yere hızla çarpmak. (*krş. ur-*)
v.-sunlar 83a/14
v. -maklık 68b/08
- [=2]
- vücûd (Ar.):** Beden.
v.+dan 85a/06
[=1]
- yâ (Far.):** Ya, veya.
y. 47a/11, 47b/04, 50a/02, 50a/02,
51a/14, 51a/14, 51a/14, 51b/01,
53b/01, 53b/01, 58a/05, 59b/12,
60a/03, 60a/03, 61b/12, 61b/13,
63a/10, 63a/10, 70b/08, 70b/09,
70b/09, 76a/06, 76a/06, 79b/06,
88a/13, 89b/01
[=26]
- yad:** Yabancı, el.
y. 51a/11, 51a/14, 56b/12, 65a/15
y.+ı 53a/08
[=5]
- yâd (Far.):** Anma, hatırlama, hatıra
getirme.
y. *ét-*: Anmak. 89b/11
[=1]
y. *eyle-*: Anmak. 86a/12
[=1]
y. *ķıl-*: Anmak. 59b/03, 59b/10
[=2]
y. *ķut-*: Ezberlemek, hatırda tutmak
60b/12
[=1]

- y. *ıtııcı ol-*: Ezberlemek, hatırda tutmak. (74b/05
[=1]
- y. *ıtııcı ol-*: Ezberlemek, hatırda tutmak. (60b/02
[=1]
- yağ-**: Yağmur yağmak.
y.-dı 66b/02
[=1]
- yağı**: Düşman.
y. 88b/11
[=1]
- yağmur**: Yağmur.
y. 66b/02
[=1]
- yağrın**: Sırt, sırtın yukarı kürek kısmı.
y.+ı 45a/12
[=1]
- yâhūd (Far.)**: Veya, ya.
y. 47a/11, 47a/11, 51a/09, 59b/14, 81a/04
[=5]
- yağ-**: Ateşe vermek.
y.-am 72b/03
[=1]
- yağın**: Yakın, uzak olmayan.
- y. 52a/09, 64a/03, 69b/12, 72b/06, 89a/12
y.+dur 46a/06, 46a/07
[=7]
- y. *gel-*: 1.Yaklaşmak. 2. Karşı karşıya gelmek. 72b/08, 78a/07
[=2]
- y. *ol-*: Yakınlaşmak. 45b/10, 47b/14, 57a/01, 56b/15, 82a/07
[=5]
- yağınlık**: Yakın olma.
y.+dan 68b/03
[=1]
- yalan**: Yalan.
y. 60a/05, 61b/11, 64a/11, 64a/11, 70a/02, 77b/03, 85b/12, 88b/09
y.+dan 84b/10
[=9]
- y. *ét-*: Yalancı çıkarmak. 66b/11
[=1]
- yalancı**: Yalan söyleyen, yalan söylemeyi alışkanlık hâline getiren.
y. 46a/12, 58a/01
[=2]
- yalancılık**: Yalan söyleme durumu.
y.+dan 61a/15
[=1]
- yalın**: Çıplak, yalın.
y. 85b/10

[=1]

yalıncağ: Çıplak, uryan.

y. 52a/05

[=1]

yalıñuzlık: Yalnızlık.

y. 54b/11

[=1]

yaluñuz: Yalnız.

y. 49b/11, 87b/02, 87b/03

[=3]

yan: Yön, taraf

y.+ında 62a/15, 87a/07

y.+ından 57a/12

[=3]

yan-: Yanmak.

y.-arları 87a/10

[=1]

yandur-: Yakmak.

y.-updur 63b/10

[=1]

ya'ni (Ar.): Yani.

y. 44b/06, 47b/10, 48a/08, 49b/13,
53b/08, 54a/02, 60a/01, 60b/01,
61a/02, 63b/05, 66a/06, 69b/10,
70b/05, 72b/15, 73a/01, 73b/15,
74a/14, 75a/06, 75a/13, 79b/04,
79b/13, 81b/13

[=22]

yaña: 1. Biçim, şekil, tarz. 2. Yön,
taraf.

y. 74b/02, 83a/14

[=2]

yañıl-: Hata etmek, yanılmak.

y. 65a/15

[=1]

yañlış: Hata, yanlış.

y. *ħayāl ét-*: Kötü, yanlış düşünmek

71b/03

[=1]

yaprit-: Sarkıtmak.

y.-ur 49b/07

[=1]

yār (Far.): Dost.

y. 62a/05, 86b/15

y.+umdı 62a/04

y.+umdur 61b/15

[=4]

yara: Bir şeyin iç veya dış yüzünde
herhangi bir etki ile oluşan ve
tehlikeli olabilen oyuk, yarık.

y.+nuñ 46b/14

[=1]

yara-: 1. Yarar sağlamak, yararlı
olmak. 2. Mümkün olmak,
imkân elvermek. 3. Yakışmak,
layık olmak. 4. Uygun düşmek,
elverişli olmak.

- y.-madı 56a/13
- y.-maz 44a/09, 47a/07, 51a/12, 52a/14, 57a/09, 57b/12, 58b/05, 61a/09, 61a/14, 63a/02, 69a/10, 75b/04, 76a/09, 78b/06, 79b/07, 87a/09
- y.-r 45b/02, 46b/10, 47a/07, 51a/05, 51a/11, 67a/08, 81a/15, 83b/09, 89b/09
- y.-rdı 73b/01
- y.-ur 88b/02
- y.-ya 45a/10, 45a/14, 45b/08
[=31]
- yarağ:** Silah.
- y.+ıyıla 78a/10
[=1]
- yarağân (Ar.):** Sarılık hastalığı.
- y. 47a/01
[=1]
- yaramaz:** Kötü, zararlı.
- y. 46b/14
- y.+ına 88a/11
[=2]
- yaramazlık:** Kötülük, fenalık.
- y.+ına 65a/05, 65a/06
[=2]
- yarar:** Yarayan, elverişli, uygun.
- y. 44b/09, 76b/15, 88a/10
[=3]
- yaraşdur-:** Yakıştırmak.
- y.-1 60b/10
[=1]
- yarat-:** Yoktan var etmek.
- y.-dı 90a/04
[=1]
- yardım:** Yardım.
- y. 59a/14
- y.+uñ 53a/09
[=2]
- y. *ét-*: Kendi gücünü, imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanmak. 84b/06, 85b/04
[=2]
- y. *eyle-*: Kendi gücünü, imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanmak 79b/15
[=1]
- yarım:** Yarı, yarım.
- y. 58b/04, 65a/04
[=2]
- yarındası:** Ertesi (gün).
- y. 51b/15
[=1]
- yarı:** Yarı, yarım.
- y. 66a/13
- y.+sın 66b/14, 66b/15
[=3]
- yaşşı:** Yayvan ve düz.
- y. 49a/04
- y.+dur 45b/13
[=2]

yaş (I): Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman.

y.+ında 82b/09, 83a/01

y.+umda 51b/09

[=2]

yaş (II): Nemli, ıslak.

y. 88a/08

[=1]

yaşa-: Ömür sürmek, yaşamak.

y.-sun 79b/10

[=1]

yaşılılık: Yeşil renkli olma, yeşillik.

y.+a 49b/10

[=1]

yaşlılık: Tazelik.

y. 45b/15

[=1]

yat-: 1. Yatay bir yerde durmak, bulunmak. 2. Yatışmak, sükûnet bulmak.

y.-dı 66b/02, 82b/13, 82b/14, 86b/13

y.-ur 80a/10

y.-urdu 62a/13

y.-urup 47a/01

[=7]

y.-ibil-: Sakinleşme ihtimali veya imkânı bulunmak. 86b/15

[=1]

yatlu: Fena, kötü.

y. 64a/10, 84b/09

y.+sı 64a/09

y.+sın 70b/11

[=4]

yavuz: 1. Fena, kötü. 2. Sert, kızgın, keskin, güçlü, çetin, yaman.

y. 45b/04, 46a/11, 48a/05, 48a/06,

49b/05, 51a/07, 51a/09, 52b/03,

56b/11, 57a/04, 57b/02, 57b/02,

64a/10, 68b/09, 69b/01, 80a/03,

87a/06, 89a/02

y.+ı 48a/05

y.+dan 89a/07

y.+dur 45b/12, 49b/07, 49b/15,

49b/15, 50a/01, 50a/02, 50a/03,

50a/04, 50a/04, 50a/06

y.+ları 54b/07

[=31]

y. *dut-*: Kötü kılmak; üzüntü, sıkıntı vermek. 55a/14

[=1]

y. *ıtut-*: Kötü duruma getirmek, kötülük etmek. 47a/10

[=1]

y. *ıtutulmuş ol-*: Kötü davranılmak, kötülük gösterilmek. 47a/12

[=1]

yavuzluk: Fenalık, kötülük.

y. 69b/01 (*krş. yavuzluk*)

y.+ına 88b/13

y.+ından 55b/01

y.+a 85b/04
[=4]
y. *kül-*: Kötülük yapmak. 85b/04
[=1]
yavuzluğ: Fenalık, kötülük. (*krş.*
yavuzluğ)
y.+1 55b/02
[=1]
yavuzrağ: Daha kötü, daha yavuz.
y. 79a/11
[=1]
yaya: Yayan, piyade.
y.+sı 56a/04
[=1]
y. *gör-*: Hafife almak,
önemsememek.77b/07, 77b/06
[=2]
yayan: Yürüyerek giden.
y. 65a/14
[=1]
yaz-: Yazmak.
y. 73b/07
y.-a 83a/15
y.-alum 73b/02
y.-am 56b/07
y.-arlar 56a/03, 56a/07, 56a/09
y.-asın 71b/14, 72a/06
y.-avuz 77b/03
y.-dı 72a/11, 73b/09, 73b/15,
75a/01

y.-dılar 73a/01, 77a/15
y.-dugın 83a/15
y.-gıl 66a/09
y.-miş 83a/15
y.-mişlar 72b/08, 72b/09
y.-ma 77b/07
y.-madı 83b/02
y.-maga 60a/11
y.-mak 70b/09, 71b/14, 72a/01,
72a/02
y.-maya 63a/12, 83a/15, 83b/04
y.-mayaydı 83b/03
y.-sa 73b/03
y.-up 56b/02
[=34]
yazdur-: Yazmasını sağlamak,
yazdırmak.
y.-alum 73b/05
[=1]
yazıcı: Kâtip.
y. 70b/09, 71b/13, 72a/09, 73a/12
y.+lar 72b/10
y.+lardan 73a/05
y.+sı 73a/13
y.+ydı 74b/15
[=8]
yazıcılığ: Kâtibin işi ve görevi.
y. 53a/14, 70b/08, 71b/12, 71b/12,
74b/05, 75a/08
y.+ı 73b/10
y.+la 45a/04

y.+uñ 74b/09
[=9]
yazıl-: Yazma işi yapılmak.
y.-miş 53a/12, 72b/06
[=2]
yazın: Yaz mevsiminde.
y. 65b/02, 69b/03, 69b/06
[=3]
yazu: Yazı.
y.+mda 72a/01
[=1]
ye-: Yemek. (*krş. yé-*)
y.-dügince 84a/08
[=1]
yè-: Yemek.
y. 75b/01 (*krş. ye-*)
y.-mek 54b/06, 88b/02
y.-mekde 88a/07
y.-meye 75b/02, 87b/12
y.-meyesin 75a/15
y.-r 80a/10
y.-rlerdi 89a/11
y.-rsen 75a/15
y.-rsiz 75a/06
y.-yeler 64a/07, 64a/08
y.-yesin 75b/02
y.-yüp 71a/14
[=15]
yedek: Yedekte görülen at.
y. iñ 48b/15

[=1]
yedi: Altıdan sonra gelen sayının adı.
y. 57b/11
[=1]
yeg: Daha iyi, üstün. (*krş. yég*)
y.+dür 84a/06
[=1]
yèg: Daha iyi, üstün.
y. 46b/03, 54a/08, 54a/09, 54a/09,
56a/01, 75b/03, 84a/12 (*krş. yeg*)
y.+dir 71a/07
y.+dür 44b/07, 46a/01, 47b/02,
54b/06, 54b/08, 54b/11, 56a/01,
65b/14, 69a/05, 74b/14
[=18]
yegâne (Far.): Biricik, tek.
y.+si 60b/01
[=1]
yegrek: Daha iyi, daha üstün.
y. 75a/14 (*krş. yégrek*)
[=1]
yègrek: Daha iyi, daha üstün.
y. 46a/05, 51a/10, 63a/13, 67a/01,
70a/01, 70a/08, 82b/06, 82b/07,
89b/08 (*krş. yegrek*)
y.+dür 46a/06, 60a/01, 86b/02
y.+i 48b/12, 69b/11
[=14]
yek-reng (Far.) : Tek renk, aynı renk.

y. 49a/14
[=1]
yel: Süt kesen hastalığı.
y. 50b/02
[=1]
yélê: Hayvanlarda boyun üzerindeki
saç, yele.
y.+si 49a/13
[=1]
yemişüz: Meyve vermeyen.
y. 69b/07
[=1]
yendek: Daima, hep, mutlaka,
muttasıl.
y. 67b/02 (*krş. yéndek*)
[=1]
yéndek: Daima, hep, mutlaka,
muttasıl.
y. 47b/05, 55a/01, 67a/06, 67b/06,
67b/08, 68a/02, 75a/12 (*krş.
yendek*)
[=7]
yèni: Yeni.
y. 54a/15 (*krş. yeñi, yéñi*)
[=1]
yeñi: Yeni
y. 48b/06 (*krş. yèni, yéñi*)
[=1]

yèñi: Yeni.
y. 54a/14 (*krş. yèni, yeñi*)
[=1]
yer: Yer, arz, toprak, mevki,
memleket.
y. 84a/05 (*krş. yér*)
[=1]
yèr: Yer, arz, toprak, mevki,
memleket.
y. 47b/09, 47b/10, 48b/04, 48b/04,
48b/07, 66a/02, 75b/11, 75b/11,
75b/13, 77a/05, 78b/06, 82a/09,
84a/10 (*krş. yer*)
y.+de 47a/09, 48b/02, 53b/01,
62a/13, 63a/10, 65a/14, 70a/10,
81a/11, 81a/11, 82b/12, 82b/13,
84a/10
y.+den 47a/11, 78b/05
y.+deven 74a/12
y.+e 48b/03, 49b/05, 57b/08,
58a/14, 62b/14, 66b/02, 66b/09,
67a/05, 74a/08, 84a/10
y.+i 75b/09
y.+ile 87b/15
y.+in 48b/07
y.+inden 66b/03
y.+ün 48b/06
y.+ünde 78a/14
y.+ünden 78b/06
[=45]

yérin-: Kederlenmek, üzölmek.

y.-mesünler 47a/13

[=1]

yérine: Yerine.

y.+dür 66a/02

[=1]

y. *getür-*: Gerekeni yapmak, ifa etmek. 53a/07, 58b/05, 51b/06, 54a/06, 71a/10, 71a/12, 70b/10, 72b/06, 78b/15, 79b/12, 90a/02

[=11]

y. *getürmiş ol-*: Gerekeni yapmak, ifa etmek. 52a/14, 59b/07, 71a/11, 73b/14, 88b/03

[=5]

yérince: Yerinde, uygun, düzgün,

eksiksiz.

y. 69b/13, 77b/09, 87a/13

y.+dür 76b/08

[=4]

yérinde: Uygun, gereği gibi, gerektiği

biçimde.

y. 71a/05, 71a/06, 79a/14

[=3]

yér yér: Zaman zaman.

y. 68a/15, 78a/09

[=2]

yesirlik: Esirlik, tutsaklık.

y.+dür 59a/02

[=1]

yeyni: Hafif, ağır olmayan.

y. *destlik*: Eli hafiflik. 68a/06

[=1]

yét-: 1. Yetmek, yeterli gelmek. 2.

Yetişmek, ulaşmak.

y.-mez 75b/04

y.-tiyise 89b/02

[=2]

yığ-: Menetmek, engel olmak. 2.

Esirgemek, mahrum etmek.

y.-ardı 66a/14

y.-dı 87a/11

[=2]

yııl-: 1. Çökmek, çöküntüye

uğramak. 2. Ölmek.

y.-a 82a/07

y.-dı 77a/02

y.-ması 69b/06, 82a/07

[=4]

yıl: On iki aylık dönem.

y. 52a/04, 56a/12, 77a/15, 77b/01, 81b/06, 84a/09, 89b/13, 89b/14, 89b/14

y.+da 57b/12

y.+dan 77b/01

y.+uğ 84a/09

[=12]

yıllık: Senelik.

y. 61b/15

[=1]
yırt-: Bükülüp katlanan şeyleri parçalamak.
y.-dugın 57b/12
y.-maya 87b/13
[=2]
yigirmi: On dokuzdan sonra gelen sayının adı.
y. 52a/09
[=1]
yigirmi altıncı: Sırada yirmi beşinciden sonra gelen.
y. 50b/08
[=1]
yigirmi beşinci: Sırada yirmi dördüncüden sonra gelen.
y. 48b/08
[=1]
yigirmi dördüncü: Sırada yirmi üçüncüden sonra gelen.
y. 47b/09
[=1]
yigirmi sekizinci: Sırada yirmi yedinciden sonra gelen.
y. 54a/07
[=1]
yigirmi toktuzuncı: Sırada yirmi sekizinciden sonra gelen.
y. 55a/13
[=1]

yigirmi üçüncü: Sırada yirmi ikinciden sonra gelen.
y. 44a/04
[=1]
yigirmi yedinci: Sırada yirmi altıncıdan sonra gelen.
y. 51b/03
[=1]
yigit: Genç.
y. 51a/15, 53b/05, 72b/12, 79b/01, 79b/02, 79b/03, 79b/04, 79b/04, 79b/05, 79b/05
y.+dür 54a/01
y.+ler 67b/15
y.+lerüñdür 67a/09
[=13]
yigitlik: Genç olma, gençlik.
y.+ile 88a/05
[=1]
yigrenici: İğrenen, tiksinen.
y. ol-: İğrenmek, ikrah etmek, tiksirmek, kerih görmek. 60a/10
[=1]
yiktāk (Ar.): Hayvanlarda görülen bir hastalık, kusur, bozukluk
y. 50b/01
[=1]
yilbit-: Sallamak.
y.-mez 49b/11
[=1]
yine: Yine, gene.

y. 68b/04, 76a/01, 78b/02, 79b/06,
80a/01, 80b/02, 80b/03, 81a/01

[=8]

yit-: Kaybolmak.

y.-e 88b/11

[=1]

yiye: Koku.

y.+sin 47a/03, 47a/03

[=2]

yoğun: Kalın

y. 45a/10, 45a/11, 45a/12, 49a/05

[=4]

yoğsa: Aksi takdirde, yoksa.

y. 59a/04, 62b/10, 73b/01

[=3]

yoğsul: Gariban, fakir.

y. 55a/05, 55a/07, 77a/02, 77a/03,
89a/13

y.+1 55a/06

[=6]

yok: Var karşıtı, mevcut olmayan,

bulunmayan.

y. 57a/14, 57b/08, 58a/14, 61b/11,
62a/06, 62b/14

y.+ıdı 53a/04, 62a/02, 81a/08

y.+ımış 81b/12

y.+ısa 53a/10, 70b/05, 81b/15,
87b/08

y.+dı 52b/12

y.+dur 46a/05, 53b/08, 61b/11,
62a/05, 62a/05, 67a/10, 72a/14,
79b/11, 85a/01, 85a/02

[=25]

yol: Yol.

y. 65a/15, 65b/03, 65b/06, 87a/03

y.+ı 65a/15, 86a/03, 86b/06

y.+ında 80b/03, 80b/14, 88b/08

y.+ından 58b/09

y.+a 65a/13

y.+da 85b/15, 88b/12

y.+dur 86b/06

y.+umuz 52a/05

y.+un 58a/10

y.+una 53b/04, 54a/05

[=19]

y. +a *gir-*: Yola çıkmak, yola
düşmek, yola koyulmak. (

65b/02

[=1]

y. *vér-*: Müsaade etmek. 51b/01,

76b/03

[=2]

yoldaş: Aynı yolda giden, arkadaş.

y. 65a/15, 86b/11, 88b/07

y.+ına 86b/15

y.+larına 87b/02

[=5]

yoldaşsız: Yol arkadaşı olmadan.

y. 65a/13

[=1]

yön: Taraf, cihet.

y.+e 55b/03

y.+üni 83a/14

[=2]

yöre: Etraf, çevre.

y.+sine 69b/13

[=1]

yören-: Yöresinde toplanmak,
etrafında dolanmak.

y.-me 69b/13

[=1]

yufka: İnce.

y. 44b/11, 45a/06, 45b/02

[=3]

yukaru: 1. Bir şeyin üst bölümü. 2.

Aşama, sınıf, makam
bakımından ileride olan. 3. Üst
tarafa, üstteki kata, üste,
yükseğe, yukarıya.

y. 49a/03, 64a/01, 66b/14, 73a/06

[=4]

yumlu: Kaygısız

y. 78a/07

[=1]

yumruk: Parmakların kapanmasıyla

elin aldığı biçim.

y.+ı 68b/08

[=1]

yumuşak: 1. Dokunulduğunda hoş bir

duygu uyandıran. 2. Kaba,
hırçın, sert, kırıcı olmayan.

y. 44b/11, 45a/05, 45a/06, 84b/01

[=4]

yut-: Hazmetmek, dışarı vurmamak,
içinde bırakmak.

y. 57b/05

[=1]

yuyıcı: Yıkayıcı.

y.+ya 87b/02

[=1]

yüce: Yüksek, ulu.

y.+dür 45b/14

[=1]

yüksek: Yukarıda, üstte bulunan,
yüksek.

y. 49a/04, 49a/06, 66b/02

[=3]

yüksekrek: Daha yüksek.

y. 48b/03

[=1]

yüri-: Hareket etmek, iş yapmak. (*krş.*

yürü-)

y.-sün 53a/11

[=1]

yürü-: 1. Gezmek, dolaşmak. 2.

Hareket etmek, iş yapmak. (*krş.*

yüri-)

y.-mek 49b/08

y.-mesi 49a/08

- y.-ye 88a/11
[=3]
- yürüt-:** Tedâvül ettirmek
y.-ürdi 73a/10
[=1]
- yüz (I):** Çehre, surat, sima.
y. 68a/10,
y.+ile 65b/01
y.+ün 70b/07
y.+dür 48b/15
y.+e 44a/13
y.+i 44a/15, 45a/02, 45a/06,
45a/09, 45a/13, 45b/13, 48b/15
y.+ine 44a/14, 48b/15, 57b/08,
74a/06
[=15]
y. *döndür-*: Terk etmek. 54a/15
[=1]
y. *göster-*: Nasip olmak, kısmet
olmak, kendini göstermek.
48a/02
[=1]
y.+i *belür-*: Örtülü kalmış bir iş
veya sorun aydınlanmak, belli
olmak. 55b/04
[=1]
- yüz (II):** Doksan dokuzdan sonra
gelen sayının adı.
y. 50a/11, 54b/06, 61b/10, 61b/15,
62a/01, 62a/06, 62a/11, 62a/15,
83a/14
[=9]
- yüz-:** Su içinde veya su yüzeyinde
ilerlemek, yüzmek.
y.-işi 76a/09
y.-mek 51b/09, 52a/02, 52a/03,
76a/10
y.-mekile 52a/09
[=6]
- yüz elli:** Yüz kırk dokuzdan sonra
gelen sayının adı.
e. 62a/01
[=1]
- yüzlü:** Yüzlü, yüz sahibi.
y. 44b/13, 45b/08, 53b/05, 67a/03
[=4]
- yüzsüz:** Çirkin.
y. 45b/04, 45b/07
[=2]
- yüzsüzlük:** Utanmazlık, çekinmezlik.
y.+i 48a/06
[=1]
- zabıt (Ar.):** Zor kullanarak ele geçirme.
z. *ét-*: Tutmak. 75a/15
[=1]
- zafer (Ar.):** Galibiyet, muzafferlik.
z. *bul-*: Galip gelmek. 83b/11
[=1]
- zâhid (Ar.):** Zühd ve takva sahibi,
Allah'tan korkan (erkek).
z. 63a/06
[=1]

zāhide (Ar.): Zühd ve takva sahibi,

Allah'tan korkan (kadın).

z. 56a/10

[=1]

zāhir (Ar.): Zuhur etmiş, ortaya

çıkılmış, aşikâr, açık.

z.+i 70b/06, 87a/13

[=2]

z. *kıl-*: Aşikâr etmek,

belirginleştirmek. 86a/09

[=1]

z. *ol-*: Ortaya çıkmak, belirlemek.

66b/06

[=1]

zāhirî (Ar.): Görünen, meydanda olan,

görünürdeki.

z. 85a/10, 87a/13

[=2]

zaḥme (Far.): Vurma, vuruş.

z.+ḥ 67b/07

[=1]

zaḥmet (Ar.): Sıkıntı, eziyet, güçlük.

z.+de 81a/05

[=1]

z. *deg-*: Sıkıntıya uğramak. 86b/02,

88a/01

[=2]

z.+e *gir-*: Güçlüğe uğramak.

53a/10

[=1]

z. *ér-*: Sıkıntıya uğramak. 89a/04

[=1]

z. *ét-*: Sıkıntı vermek, zahmet

çektirmek. 80b/02

[=1]

z. *gör-*: Sıkıntıya uğramak, zahmet

çekmek. 65b/08, 88a/06

[=2]

za'if (Ar.): Zayıf, güçsüz.

z. 55b/08, 57a/03, 59b/01, 59b/05

[=4]

zālim (Ar.): Zulmeden, zulüm işleyen.

z.+e 79a/13

z.+ler 58b/05

[=2]

zamān (Ar.): Vakit, devir.

z. 74a/06, 83a/09

z.+ında 58b/06, 68b/10, 76b/02,

80a/11, 80b/12, 86b/04

z.+dır 62a/07

z.+dan 71b/08, 73a/03

z.+uñda 77b/08

[=12]

zann (Ar.): Sanı.

z.+ın 59a/01, 66b/11

[=2]

zarar (Ar.): Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, ziyan.

z.+ı 66a/15

[=1]

zāri (< zārī) (Far.): Ağlama, inleme.

z. *ķıl-*: Ağlayıp sızlamak. 61b/14

[=1]

zārılık: Ağlayıp sızlama.

z. *ēt-*: Ağlayıp sızlamak. 62a/02

[=1]

z. *ķıl-*: Ağlayıp sızlamak. 73a/03

[=1]

zarūret (Ar.): Zorunluluk,

mecburiyet.

z. 63a/12, 65b/07

[=2]

zāt (Ar.): İzzetli ve itibarlı şahıs.

z.+ında 45b/15, 76a/10

z.+uñda 81b/15

[=3]

zayī' (Ar.): Kaybolmuş, yok olmuş, kayıp.

z. *ēt-*: Kaybetmek, boşa gitmesine sebep olmak. 54b/11, 54b/13

[=2]

z. *ol-*: Kaybolmak, boşa gitmek. 58a/15, 80a/01

[=2]

zebūn (Far.): Kuvvetsiz, zayıf.

z. 57a/05

[=1]

z. *eyle-*: Kuvvetsizleştirmek, zayıf düşürmek. 58a/06

[=1]

zebūn-gīr (Far.): Acizleri küçük

gören, düşkün kimseleri ezen.

z. 84b/04

[=1]

zecr (Ar.): Zorlama, zorla yaptırma.

z. *ēt-*: Zorlamak, zorla yaptırma.

52b/01

[=1]

zehre (Far.): Cesaret, cüret.

z.+si 81a/08, 81b/12

[=2]

zebīl (Ar.): Ağzı geniş, basık sepet.

z.+inde 89a/13

[=1]

zevāl (Ar.): Yıkılma, yok olma.

z.+in 69b/12

[=1]

zevk (Ar.): Hoşa giden durum, keyif,

zevk.

z.+inden 61a/09

[=1]
zevksüz: Beğenilmez, hoş gitmez bir
biçimde.
z. 67b/06

[=1]
zındık (< zindīk) (*Ar.*): Allah'a ve
ahirete inanmayan kimse,
mülhit.
z.+lar 61a/10

[=1]
zikir (*Ar.*): Söyleme, ifade etme, dile
getirme. (*krş. zikr*)
z. *ét-*: Söylemek, ifade etmek, dile
getirmek. 86a/06

[=1]
zıkr (*Ar.*): Söyleme, ifade etme, dile
getirme.
z. 87a/10 (*krş. zikir*)

[=1]
z. *ét-*: Söylemek, ifade etmek, dile
getirmek. 59b/15, 63b/13,
86b/08

[=3]
z. *eyle-*: Söylemek, ifade etmek,
dile getirmek. 86a/14

[=1]
zindān (*Far.*): Hapishane.

z.+a 68b/12, 68b/15

z.+dan 80a/14

[=3]

zinhār (*Far.*): Sakın, aman, asla.

z. 61b/11, 84b/03, 88b/11

[=3]

z. *dile-*: Affedilmeyi istemek,
bağışlanmayı dilemek. (57a/04,
82a/10

[=2]

z. *vér-*: Affetmek, bağışlamak.
82a/10

[=1]

zīrā (*Far.*): Çünkü.

z. 44a/15, 47b/04, 54a/11, 54b/01,
62a/04, 67a/06, 67a/10, 68b/08,
70a/10, 70b/05, 71a/08, 73a/12,
76a/06, 81a/10, 83b/06, 85a/07,
85a/15, 88b/05, 89b/03, 89b/08

[=20]

zīrek (*Far.*): Akıllı, zeki, zeyrek.

z. 61b/05

z.+ler 63b/03

[=2]

zī-sa'ādet (*Ar.*): Mutlu, bahtiyar.

z. *ol-*: Mutluluk duymak, bahtiyar
olmak. 89b/06

[=1]

zişt (*Far.*): Çirkin.

z. 47a/08

z.+dür 79b/03

[=2]

ziyân (Far.): Zarar, kayıp.

z. 47b/12, 62a/10, 64a/07, 65a/09,
66a/09

z.+ın 63b/15, 85b/03

z.+ına 75b/04

[=8]

z. degir-: Zararı dokunamak. 55a/04

[=1]

z. ét-: Zarar etmek, zarar vermek.

47b/13, 64a/05

[=2]

z. eyle-: Zarar etmek, zarar vermek.

47b/14

[=1]

z. kı1l-: Zarar vermek. 76a/07

[=1]

ziyâret (Ar.): Görmeye gitme.

z.+ine 54b/15

[=1]

zulm (Ar.): Zulüm, haksızlık, eziyet.

(krş. *zulüm*)

z.+ı 79a/08

z.+ıla 81a/11

[=2]

zulüm (Ar.): Zulüm, haksızlık, eziyet.

(krş. *zulm*)

z. eyle-: Haksızlık yapmak, eziyet
çekmek. 81a/10

[=1]

zūpen (< zūpīn) (Far.): Mızrak, cirit.

z. 51b/11

[=1]

zūr-ger (Far.): Güçlü, kuvvetli.

z. 49b/09

[=1]

zūhd (Ar.): Dünyaya rağbet etmeme,
zahid olma, takvalı olma.

z. 85a/11

z.+in 86a/09

[=2]

II. KİŞİ ADLARI DİZİNİ

‘Abbās: Hz. Muhammed’in amcası.

(568 ? / 653)

a. 69b/14

[=1]

‘Abdullāh: Hz. Muhammed’in amcası

Abbas’ın oğlu. (öl. 687-88)

a.+a 69b/14

[=1]

‘Abdü’l-Cabbār: Samanîlerin

Horasan ordusu kumandanı Ebû

Ali b. Ebu’l-Hasan es-

Simcûrî’nin veziri ve

Ziyârîlerden Kabûs b.

Veşmgîr’in katibi. (961 / 1036)

a. 73a/15, 74a/04, 74a/11

a.+ı 74a/10

a.+ıdı 73a/11

a.+a 74a/04

a.+uŋ 73b/03, 74b/04

[=8]

‘Abdü’l-melik: Abbasi halifesi

Me’mûn’un (786 / 833)

nedimlerinden biri.

a. 71b/04

a.+e 71b/03

[=2]

Aḥmed: (bkz. Aḥmed bin Râfi’)

a. 73a/14, 73b/03, 73b/04, 73b/08,

74b/02

a.+i 73b/06

[=7]

Aḥmed bin Ferîkûn: Kişi adı.

a. 50a/07, 50a/10.

[=1]

Ahmed bin Râfi’: Samaniler devrinde

Nişabur beği olan Ebû Ali

Sîmcûrî’nin (öl. 997) yazıcısı.

a. 73a/13

[=1]

Aḥmed ibni’l-Ḥasan el-Meymendî:

Gazne Devleti sultanı

Mevdud’un (öl. 1049)

yakınlarından biri.

a. 83a/11

[=1]

‘Ali: Dördüncü İslam halifesi, Hz.

Muhammed’in damadı. Hz. Ali.

(599 / 661)

a. 53b/13

[=1]

Arastatalis: Aristoteles. İlk Çağ

Yunan filozofu. (MÖ 384 / MÖ 322)

a.+e 89b/09

[=1]

'Azudu'd-devle: Büveyhi hükümdarı.

Kabus-nâme'nin yazarı
Keykavus bin İskender'in
ninesinin yeğeni, Faḥru'd-
devle'nin ağabeyi. (936 / 983)

a. 82a/13

[=1]

a.+e 82b/06

[=1]

Berhemen: Hindistan'daki dört kastın
ilk ve en kutsalına mensup olan
ve doğuştan kutsal sayılan
kimse.

b. 46b/02

[=1]

Bü 'Ali: Samaniler döneminde
Nişabur beyi olan kimse. (öl.
997)

b. 73a/10, 73b/01, 74a/03, 74a/07,
74a/10, 74a/12 (*krş. Bū 'Ali-i*

Semcūrī, Ebū 'Ali)

b.+ye 73b/02, 73b/07, 74a/02,
74a/03, 74a/11

[=11]

Bü 'Ali-i Semcūrī: Samaniler
döneminde Nişabur beyi olan
kimse. (öl. 997)

b. 73a/07 (*krş. Bū 'Ali, Ebū Ali*)

[=1]

Büzürcümihr: Meşhur İranlı
hükümdar Nuşirevan'ın veziri.
Bilge kişiliği ile verdiği öğütler
hem Fars hem Türk edebiyatında
malzeme olarak kullanılmıştır.

b. 48a/04

b.+e 77a/01

[=2]

Dārā: Eski İran'ın Keyâniyân adı
verilen şah sülalesinin
dokuzuncu hükümdarı,
Keykûbâd. (öl. MÖ 330)

d. 50b/15

[=1]

Deylemī: 951-1175 yılları arasında
Arrân ve Doğu Anadolu'nun
bazı şehirlerinde hüküm süren
Şeddâdîler hanedanından Emir
Fazlûn'un vezirlerinden biri.

d. 68b/11, 68b/12, 68b/14, 68b/15

[=4]

Ebü 'Ali: Samaniler döneminde
Nişabur beyi olan kimse. (öl.
997)

e. 73a/12 (*krş. Bū 'Ali-i Semcūrī,*

Bū 'Ali)

e.+ye 73a/15

[=2]

Ebu H̄anīfe: Ebu Hanife. Hanefi mezhebinin kurucusu. Asıl adı Numan bin Sabit. (699 / 767)

e. 60a/04

[=1]

Ebu'l-‘Abbās: Taberistan’da bir kadı.

e. 61b/09

[=1]

Ebu'l-Fazl: Maverāünnehir bölgesi meliklerinden biri.

e. 77a/11, 77b/01 (*krş. Ebu'l-Fazl*)

[=2]

Ebu'l-Fazl: Maverāünnehir bölgesi meliklerinden biri.

e. 77a/07, 77a/13 (*krş. Ebu'l-Fazl*)

[=2]

Ebu'l-Ferec: 998-1030 yılları arasında hükümdarlık etmiş olan Gazne Devleti sultanı Mahmut zamanında Nişabur yöneticisi, idarecisi olan kimse.

e. 80a/12

[=1]

Ebū Mañşūr-i Dımışkī: Kişi adı.

e. 86a/13

[=1]

Ebū Müslim: Emevî Devleti’nin sona ermesinde en önemli rolü olan ve idarenin Abbasîlere intikalini sağlayan Ebū Müslim-i Horasânî. (718 / 755)

e.+den 72b/01

[=1]

Emîr ‘Ali: (bkz. Faḥru’d-devle)

e. 82a/14

e.+yi 82b/05

[=2]

Emîr Fazlūn: 951-1175 yılları arasında Arrân ve Doğu Anadolu’nun bazı şehirlerinde hüküm süren Şeddâdîler hanedanının padişahı. (*krş. Fazlūn*)

e. 69b/02

[=1]

Faḥru’d-devle (Faḥri’d-devle):

Büveyhî hükümdarı. Ebu'l-Hasan bin Rükniddevle. *Kabus-nâme*’nin yazarı Keykavus bin İskender’in ninesinin yeğeni ve ‘Azudu’d-devle’nin kardeşi. (952 / 997)

f. 56a/11, 56b/03, 76b/01, 76b/09, 82a/09, 82a/12

f.+nünj 56a/09, 82a/12

f.+ye 76b/03

[=9]

Fâtıma: Hz. Muhammed'in kızı, Hz.

Ali'nin hanımı. (öl. 632)

f.+dan 53b/14

[=1]

Fazlu'llâh: Kişi adı.

f. 85b/13

[=1]

Fazlün: 951-1175 yılları arasında

Arrân ve Doğu Anadolu'nun bazı şehirlerinde hüküm süren Şeddâdîler hanedanının padişahı.

(krş. *Emîr Fażlün*)

f. 68b/11, 68b/12, 68b/13, 68b/14, 69a/01, 69b/04

[=6]

Fî'raavn: Firavun. Hz. Musa

zamanında ilahlık iddiasında bulunan Mısır hükümdarı.

f. 83b/13

[=1]

Fisağoris: MÖ 570 - MÖ 495 yılları

arasında yaşamış olan İyonyalı filozof, Pisagor.

f. 57b/13

[=1]

Güştäsb: Fars hükümdarlarından biri.

g. 52b/11

[=1]

Ĥasan bin 'Ali: Hz. Ali'nin oğlu.

(624 / 670)

h. 53b/15

[=1]

Ĥasan Fîrüz: Büveyhî hükümdarı

Faĥru'd-devle'nin (952 / 997)

annesinin babası.

h.+uñ 82a/12

[=1]

Ĥ'oca Ebü Bekr: Ĥ'oca Ebü Bekr

Ĥahistânî. (krş. *Ebü Bekr*

Ĥahistânî)

e.+e 73a/05

[=1]

Ĥ'oca Ebü Bekr Ĥahistânî: 998-1030

yılları arasında hükümdarlık etmiş olan Gazneli Sultan Mahmud'un musahiplerinden biri.

e. 72b/12 (krş. *Ebü Bekr*)

[=1]

Ĥ'oca Naşr: 998-1030 yılları arasında

hükümdarlık etmiş olan Gazneli

- Sultan Mahmud'un musahiplerinden biri.
n. 72b/07
[=1]
- Ḥüseyn:** Hz. Ali'nin oğlu, Hz. Hasan'ın kardeşi. (626 / 680)
h. 54a/01
[=1]
- İskender:** M.Ö. 356-323 yılları arasında yaşamış meşhur Makedonya kralı, Büyük İskender.
i. 57a/10, 83b/09, 83b/10 (*krş. Sikender*)
i.+e 54b/02
[=4]
- Ḳarānī:** Kişi adı.
k. 79b/10
k.+yi 79b/09
[=2]
- Manzar:** Kişi adı.
m. 51b/10
[=1]
- Mecdü'd-devle:** 997- 1029 yılları arasında Büveyhî hükümdarlığını yapmıştır. *Kabus-nâme*'nin yazarı Keykavus bin İskender'in ninesinin yeğeni ve 'Azudu'd-devle'nin kardeşi olan Faḫru'd-devle'nin oğlu.
m. 56a/11
[=1]
- Mehleb:** Kişi adı.
m. 55b/10
[=1]
- Me'mün:** Miladi 813-833 yılları arasında görev yapan Abbasi halifesi.
m. 68b/10, 71b/08
[=2]
- Mu'âviye:** Miladi 602-680 yılları arasında yaşamış olan, Emevi hanedanının kurucusu olan İslam halifesi.
m. 58b/06, 58b/07, 58b/09, 58b/12, 58b/13
[=5]
- Muhammed:** Hz. Muhammed Mustafa, son peygamber, İslam dininin peygamberi. (570 / 632)
m.+üç 53b/14
[=1]
- 'Ömer:** Hz. Muhammed'in vefatından sonra İslam ümmetinin başına geçen ikinci halife. (581 / 644)
ö. 53b/07, 53b/12, 69b/15
ö.+dür 53b/13
[=4]

Rebî': Bir divan şairi ve yazıcı. (*krş.*

Rebî' bin Muṭahhar)

r. 75a/04, 75a/06

r.+üñ 75a/02

[=3]

Rebî' bin Muṭahhar: Bir divan şairi ve

yazıcı. (*krş. Rebî'*)

r. 74b/15

[=1]

Resûl: Hz. Muhammed.

r. 86b/05

[=1]

Sâhib (I): Kişi adı.

s. 51b/09

[=1]

Sâhib (II) : Büveyhî hükümdarı

Faḥru'd-devle'nin veziri, devlet adamı.

s. 75a/01, 75a/05, 75a/07, 76b/07,

76b/09, 76b/10 (*krş. Şâhib bin*

İsma'îl bin 'Abbād)

s.+e 75a/03, 76b/04

s.+üñ 74b/15

[=10]

Şâhib bin İsma'îl bin 'Abbād:

Büveyhî hükümdarı Faḥru'd-

devle'nin veziri, devlet adamı.

s. 76b/02 (*krş. Şâhib*)

[=1]

Şâhib İsma'îl bin 'Abbād: Bir hattat

ve yazıcı.

s. 71b/15

[=1]

Sehil: Maveraünnehir bölgesi

meliklerinden Ebū'l-Fazl'ın

melikliği zamanında Semerkand

divan sahibi.

s. 77a/11 (*krş. Sehl, Sehl-i*

Hücendî)

[=1]

Sehl: Maveraünnehir bölgesi

meliklerinden Ebū'l-Fazl'ın

melikliği zamanında Semerkand

divan sahibi.

s. 77a/08, 77a/09, 77a/13, 77b/02

(*krş. Sehil, Sehl-i Hücendî*)

s.+e 77a/15

s.+i 77b/01

[=6]

Sehl-i Hücendî: Maveraünnehir

bölgesi meliklerinden Ebü'l-
Fażl'ın melikliği zamanında
Semerkand divan sahibi. (*krş.*

Sehl, Sehil)

s.+ye 77a/07

[=1]

Selmân: Miladi 656 yılında vefat

etmiş olan sahabe, Selmân-ı
Fâris.

s. 53b/11, 53b/13

[=2]

Selmân-ı Fâris: Miladi 656 yılında

vefat etmiş olan sahabe. (*krş.*

Selmân)

s. 53b/08

[=1]

Seyyide: Kişi adı.

s. 56a/12, 56b/02

s.+ye 56a/14

[=3]

Sikender: M.Ö. 356-323 yılları

arasında yaşamış meşhur
Makedonya kralı, Büyük
İskender. (*krş. İskender*)

s.+e 50b/15

[=1]

Sultân Maḥmūd: Miladi 971-1030

yıllarında yaşamış ve 998-1030
yılları arasında hükümdarlık
etmiş olan Gazne Devleti
sultanı.

s. 56a/14, 56b/05, 56b/07, 72a/10,
80a/11

s.+a 80a/14

s.+uı 78b/04, 81a/15

[=8]

Sultân Mes'ūd: Miladi 1031-1041

yılları arasında hükümdarlık
etmiş olan Gazne Devleti
sultanı.

s. 80b/13

[=1]

Sultân Mevdūd: Miladi 1041-1049

yılları arasında hükümdarlık
etmiş olan Gazne Devleti
sultanı.

s. 81b/05, 83a/08

[=2]

Sultân Tuğrul: Büyük Selçuklu

Devleti'nin kurucusu ve ilk
sultanı. (öl. 1063)

s. 79b/08

[=1]

Süleymân bin Yaḥyâ: Bir yazıcı.

s.+ya 77a/14

[=1]

Şehrbânû: Kadın adı.

ş. 53b/09

ş.+y1 53b/06

[=2]

Şemsü'-Me'âlî Kabus: Miladi 976-

1012 yıllarında Ziyariler hanedanlığının hükümdarı olan ve *Kabus-nâme* yazarı Keykavus bin İskender'in dedesi olan Kabus bin Veşmgîr. (*krş. Şemsü'-Me'âlî*)

ş. 82b/03

[=1]

Şemsü'-Me'âlî: Miladi 976-1012

yıllarında Ziyariler hanedanlığının hükümdarı olan ve *Kabusname* yazarı Keykavus bin İskender'in dedesi olan Kabus bin Veşmgîr. (*krş. Şemsü'-Me'âlî Kabus*)

ş. 52b/06, 82b/11

ş.+ye 82a/13

ş.+yi 82b/07

[=4]

Şeyh Ebû'l-Hasan: Ebu'l-Hasan

Harakânî, 11. yüzyılda yaşamış

İslam âlimi ve mutasavvıfı. (öl. 1033)

ş. 86a/13

[=1]

Şeyh Ebû'l-Kâsım: Miladi 1072

yılında vefat etmiş olan meşhur İslam âlimi ve mutasavvıfı.

ş. 86a/13

[=1]

Şeyh Zengânî: Kişi adı.

ş. 87a/11

[=1]

Şiblî: Kişi adı.

ş. 89a/10, 89a/15

ş.+ye 89a/12

[=3]

‘Üzeyr Nebî: İsrailoğullarına

gönderilmiş bir peygamber.

ü. 86b/03

[=1]

III. YER ADLARI DİZİNİ

‘Acem: İran.

a. 49b/12

a.+de 53a/03, 81b/13

a.+den 53b/06

[=4]

Arān: İranlılarca Kuzey Azerbaycan

tarafına verilen ad.

a. 68b/11

[=1]

Bağdād: Bağdat.

b. 72a/11

b.+ı 72b/03

b.+a 52a/06, 52a/06

b.+uñ 72b/15

[=5]

Berda’: Bir şehir adı.

b.+a 69b/02, 69b/06

b.+uñ 69b/03

[=3]

Dāmğān: İran’da Tahran ile Meşhed

arasında bulunan şehir.

d.+a 57a/11

[=1]

Dicle: Dicle.

d.+de 52a/06

d.+den 52a/06

[=2]

Ferāve: Horasan’da bir yer adı. (*krş.*

Firāve)

f. 80b/14

[=1]

Firāve: Horasan’da bir yer adı. (*krş.*

Firāve)

f. 81a/06

[=1]

Ġazne: Afganistan’da bir şehir. (*krş.*

Ġaznī)

g.+ye 72b/15

[=1]

Ġaznī: Afganistan’da Gazne kenti.

(*krş. Ġazne*)

g.+ye 80a/14, 80b/01, 80b/02

[=3]

Ġaznīn: Bir yer adı.

g.+de 83a/08, 83b/01

[=2]

Ġazvīn: İran’da bir şehir, Kazvin.

g.+e 72b/03

[=1]

Gence: Bugün Azerbaycan

sınırlarında kalan bir şehir.

g. 68b/11

[=1]

Hörsan: İran'ın doğusunda bulunan

geniş arazi.

h. 73a/08, 73a/08, 73a/09, 73a/10,

73a/13, 74b/01, 79b/08, 88a/03

h.+da 55b/09

[=9]

İşfahân: İran'da bir eyalet ve bu

eyaletin merkezi olan şehir.

ı. 88a/02, 88a/02, 88a/02

[=3]

Kâşgar: Doğu Türkistan'da Tanrı

Dağları'nın eteklerinde yer alan tarihî bir şehir.

k.+dan 76b/10

[=1]

Koştançaniyye: İstanbul.

k.+ye 52b/12

[=1]

Mâverâün'n-nehr (Ar.): Ceyhun ve

Seyhun nehirleri arasında kalan tarihî Türk bölgesi.

m.+i 72a/11

[=1]

Medîne: Suudi Arabistan'ın Mekke

kuzeyinde yer alan şehri.

m.+ye 53b/06

[=1]

Muşıl: Bugün Irak toprakları arasında

yer alan tarihî bir Türk şehri.

m.+a 52a/04, 52a/05

[=2]

Nişâbü: Bugün İran sınırlarında yer

alan Horasan eyaletinde bir şehir.

n. 80a/12

n.+uñ 73a/07

[=2]

Rey: Bugün İran topraklarında kalan,

Tahran eyaletine bağlı bir şehir.

r. 56a/09, 56b/01

[=2]

Rûm (Ar.): Anadolu.

r. 81b/11

[=1]

Semerķand: Özbekistan'ın güneyinde

bulunan tarihî bir Türk şehri.

s. 77a/07, 77a/14

[=2]

Şâm: Suriye'nin başkenti.

ş.+dan 52a/04

[=1]

Taberistân: İran'ın kuzeyinde bir

bölge.

t. 88a/03

t.+da 61b/08

[=2]

SONUÇ

Eski Anadolu Türkçesi, Türklerin XI. yüzyıldan itibaren Orta Asya havzasından batıya göç eden ve Anadolu Türklüğünün büyük kısmını oluşturan Oğuz grubunun şivesinin temelini oluşturan Anadolu'daki yazı dilinin adıdır. Bu dönemde telif ve tercüme pek çok eser yazılmıştır, ancak tercüme eser daha çoktur.¹

Kabus-nâme, 6 farklı mütercim tarafından Türkçeye çevrilmiş ve ara ara gözden geçirilmiştir. Bu durum onun Türk edebiyatındaki yerini ve önemini göstermektedir. Bu tercümelemlerin her biri farklı yıllarda tercüme edildiği için ve bire bir tercüme yolu ile değil de mütercimlerin süzgeçlerinden geçirilip bazı yerlerde eseri genişletmelerinden dolayı kendilerine has dil özellikleri, üslupları, bazı farklı içerikleri vardır ve dil malzemelerinde ayrımlar bulunmaktadır. Hemen hemen bütün bu çeviriler üzerinde araştırma ve incelemeler yapılmış ve Türkoloji âlemine sunulmuştur. Biz, daha önce inceleme ve çalışma yapılmamış aslında her biri kendine özgün çevirilerden birini ayrıntılarıyla tanıtmaya ve eserin dil farklılıklarına dair genel bilgiler ortaya koymaya gayesi taşıdık.

Mütercimi Bilinmeyen İkinci Kabus-nâme Tercümesi diğer Kabus-nâme tercümelemleri içerisinde - manzum olarak tercüme edilen ve adeta yeni bir telif olan Bedr-i Dilşâd tercümesini saymazsak - Akkadıoğlu, Şeyhoğlu Sadrüddin ve Mercüme Ahmed tercümelemlerine göre daha sade ve kısadır. Söz konusu tercümelemlerde yer yer görülen ayrıntılı ve geniş anlatım bu tercümede pek yoktur. Yine bu tercümelemlerde görülen Türkçe ve Farsça şiirler, Mütercimi Bilinmeyen İkinci Kabus-nâme Tercümesi'de çok fazla görülmemiştir.

Sözlükte 2504 adet madde başı bulunmaktadır. Bu madde başlarından yüzde 43'ü Türkçe, yüzde 34,5'i Arapça, yüzde 12,5'i Farsça kökenlidir. Yine bu madde başlarının yüzde 7'sini yabancı kökenli iken Türkçe yapım eki alarak Türkçeleşmiş

¹ Mustafa Özkan, "Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Ortaya Konan Kuran Tercümelemleri Üzerine-I" **İÜEF Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C.39, Sy. 39, (2008), İstanbul., 2010, s. 115

kelimeler ve yüzde 3,9'unu kişi ve yer adları oluşturmaktadır. Türkçe kökenli kelimelerin yüzde 71'i isim, yüzde 29'u fiildir. Ayrıca, sözlükte 563 adet alt madde mevcuttur. Sözlükte çeşitli imla özelliklerinden dolayı 307 kez maddelere gönderme yapılmıştır.

Metnin söz varlığı incelenirken Türk Dil Kurumu Tarama Sözlüğü'nde olmayan bazı sözcük ve ifadeleri tespit ettik:

dartma / tartma: Ölçülü, orantılı.

Ve kara kaşlu ve *dartma* yüzlü ola. (44b/13)

Ayası ve gögsi ve yağrını gēñ ola ve boynı yoğun ve başı degirmi ola ve yüzi *tartma* ve gözi kara ola. (45a/13)

da'vile-: Dava etmek.

Ḳāḍı ḥaşma "Otur." dedi, kızıl *da'vīleyene* eyitdi. (62a/14)

Alıntı kelimenin Türkçe yapım eki olarak Türkçeleştiği görülmüştür.

döyegen: Dayanıklı.

Şovuḳda ve ıssıda şabırlu ve *döyegen* olur. (49a/11)

Kelimenin kökü "döy-" Türkiye Türkçesi Ağızlar Sözlüğü'nde bulunmaktadır.

erliklü: Yiğit, kahraman.

Bunuñ gibi ḳul bahādur ola ve *erliklü* ola. (45a/13)

gêce karılmış: Fahişe, hayat kadını.

Ve ‘Alevî ile ve dânişmend ile ve oğlan ile ve *gêce karılmış* ile ve kâdı vekîlleri ile ve şehir müftîleri ile ve hâdimler ile, sen sen ol, mu‘âmele êtmeyesin. (65b/10)

ırılmak: Şarkı söylenmek.

Bilgil kim her faşılta ne ır *ırılmağ* gerek. (67b/12)

toymak: Kaçmak, uzaklaşmak.

Veger zâtunđa sâhâvet yoğ-ısa, bârî ‘âlî himmetüñ olsun tâ hulk senden *toymasunlar*. (82a/01)

Bu kelime metnimizin dışında Ferhengenâme-i Sâdî Tercümesi’nde geçmektedir.

yaprit-: Sarkıtmak.

At kim görk ola, ‘alâmeti oldur kim atlar kişneyicek ol kişnemez, kulağın *yapridur*. (49b/07)

Başta Türkiye Türkçesi olmak üzere, Türk dilinin pek çok sahasının aydınlatılması için Eski Anadolu Türkçesi metinlerinin dil özellikleri ve kelime kadrosunun ayrıntılarıyla bilinmesi gerekmektedir. Bu döneme ait olan bu eser üzerinde çalışarak bahsedilen hedefe hizmet etmeye yardımcı olmaya çalıştık. Üzerinde yaptığımız bu çalışma bu sahada ortaya konan çalışmalar ile kıyaslama

yoluna gidilerek dil tarihimiz açısından Türk dilinin gelişme ve olgunlaşma sürecine ait bilgi ve birikimlere katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Adalıoğlu, Hasan Hüseyin: “Siyâsetnâme”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, C. 37, İstanbul, 2009, s. 304-306.
- Birnbaum, Eleazar: “The Lifemanship Manual: The Earliest Turkish Version of the Kâbûsnâme?”, **Journal of Turkish Studies**, I, Harvard University, 1977, s. 1-64.
- Buluç, Sadettin: “Eski Anadolu Türkçesiyle Bir Kabus-nâme Çevirisi”, **TDAY-Belleten**, 1969, s. 195-200.
- Ceyhan, Adem: **Bedr-i Dilşad’ın Murad-namesi**, Ankara, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1997.
- Çelebioğlu, Amil: “Kâbûsnâme Tercümesi Murâdnâme’ye Dair”, **Türk Edebiyatı Araştırmaları**, İstanbul, MEB Yayınları, 1998, s. 141-157.
- Devellioğlu, Ferit: **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, 12.bs., Ankara, Aydın Kitabevi, 1993.
- Dilçin, Cem: **Yeni Tarama Sözlüğü**, Ankara, TDK Yayınları, 2009.
- Doğan, Enfel: “Emir Süleyman Dönemi Şairlerinden Akkadıoğlu’nun Kâbusnâme Tercümesi ve Nüshaları Üzerine”, **Modern Türklük Araştırmaları Dergisi**, C. 8, Sy. 1, Ankara, Mart, 2011, s. 7-24
- Doğan, Enfel: **Şeyhoğlu Sadrüddin’in Kabus-nâme Tercümesi (Metin - Sözlük - Dizin - Notlar - Tıpkıbasım)**, İstanbul, Mavi Yayıncılık, 2011.
- Doğan, Enfel: “Eski Anadolu Türkçesinde Yapılan Kabus-nâme Çevirileri Üzerine”, **İÜEF Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C. XLIII, İstanbul, 2011, s. 36-55.

- Ergin, Muharrem: **Türk Dil Bilgisi**, 19. bs., İstanbul, Bayrak Yayınları, 1992.
- Gökyay, Orhan Şaik: **Keykâvus, Kabusnâme**, Çev.: Mercimek Ahmed, İstanbul, Kabalcı Yayınevi, 2007.
- Gülsevin, Gürer: **Eski Anadolu Türkçesinde Ekler**, Ankara, TDK Yayınları, 1997.
- Güner, Ahmet: “Kâbûs b. Veşmgîr”, **Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, C. 24, İstanbul, 2001, s. 43-44
- Güneş, Aysel: “Kâbûsnâme’nin Bilinen İlk Türkçe Çevirisi (Giriş - Metin - Dizin)”, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2001.
- İnalçık, Halil: “Klasik Edebiyat Menşei: İranî Gelenek, Saray İşret Meclisleri ve Musâhib Şâirler”, **Türk Edebiyatı Tarihi**, C. I-4, İstanbul, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2006, s. 221-283.
- Kocaer, Sibel: “Pendnâme-i Azmî’nin Osmanlı Nasihatnâme Geleneğindeki Yeri”, Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2009.
- Korkmaz, Zeynep: “Kâbus-nâme ve Marzuban-nâme Çevirileri Kimindir?”, **TDAY-Belleten**, Ankara, 1966, s. 267-278
- Korkmaz, Zeynep: **Sadru’d-dîn Şeyhoğlu, Marzubân-nâme Tercümesi (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)**, Ankara, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, 1973.
- Köktekin, Kâzım: **Yûsuf-ı Meddâh: Varka ve Gülşah (İnceleme-Metin-Dizin)**, Ankara, TDK, 2007.

- Köprülü, M. Fuad: **Türk Edebiyatı Tarihi**, 2. bs., İstanbul, Ötüken Yayınları, 1980.
- Kurtuluş, Rıza: “Cürcân”, **Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, C. 8, İstanbul, 1993, s. 131-132
- Kurtuluş, Rıza: “Keykâvus b. İskender”, **Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, C. 25, Ankara, 2002, s.357
- Levend, Agâh Sırrı: “Ümmet Çağında Ahlâk Kitaplarımız”, **TDAY-Belleten**, 1963, Ankara, 1964, s. 89-115.
- Levend, Agâh Sırrı: **Türk Edebiyatı Tarihi**, Ankara, TTK Basımevi, 1988.
- Merçil, Erdoğan: “Ziyârifler”, **Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, C. 44, İstanbul, 2013, s. 498-499.
- Özkan, Mustafa: **Mahmud b. Kâdî-i Manyas, Gülistan Tercümesi**, Ankara, TDK, 1993.
- Özkan, Mustafa: **Tarih İçinde Türk Dili**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1997.
- Özkan, Mustafa: **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi**, Genişletilmiş 3. bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2009.
- Özkan, Mustafa: “Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Ortaya Konan Kuran Tercümeleleri Üzerine-I” **İÜEF Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C.39, S.39, (2008), İstanbul., 2010, s. 115- 159
- Paçacıoğlu, Burhan: **VIII. - XVI. Yüzyıllar Arasında Türkçenin Sözcük Dağarcığı**, Ankara, Bizim Büro Basımevi, 2006.
- Pala, İskender: “Nasihatnâme”, **Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, C. 32, İstanbul, 2006, s. 409-410

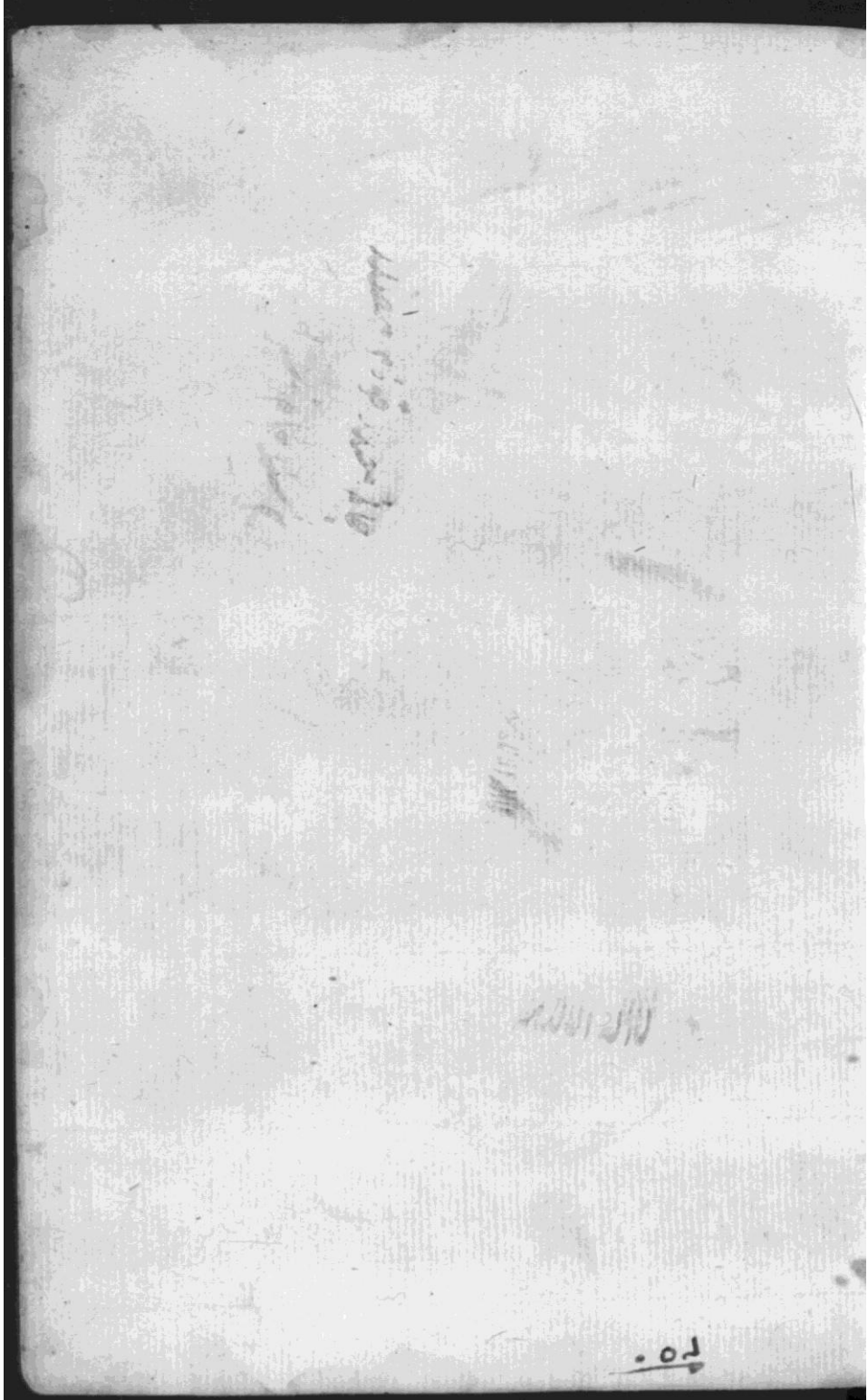
- Plessner, Martin: “Keykâvus, Kaykâ’ûs B. İskandar B. QĀBŪS B. VAŞMGĪR ‘UNSUR AL-MAĀLĪ”, **İslâm Ansiklopedisi**, C.VI, İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1952, s. 630-631.
- Redhouse, Sir James W.: **Türkçe-İngilizce Lügat Kitabı**, İstanbul, Çağrı Yayınları, 2001.
- Samuk, Oğuz: “Mütercimi Bilinmeyen İkinci Kabus-nâme Tercümesi 1b - 43b (Metin - Dil İncelemesi - Sözlük)”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2012.
- Steingass, Francis Joseph: **A Comprehensive Persian-English Dictionary**, Beyrut, 1975.
- Timurtaş, Faruk Kadri: **Eski Türkiye Türkçesi (15. yy.) Gramer-Metin-Sözlük**, İstanbul, Enderun Kitabevi, 1994.
- Tören, Hatice: **Eski Anadolu Türkçesine Ait Amme Cüzü Tefsiri (Metin, İnceleme, Tıpkıbasım, Dizin)**, İstanbul, Çantay Yayınları, 2007.
- Yelten, Muhammet: **Eski Anadolu Türkçesi ve Örnek Metinler**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2009.
- Yıldırım, Nimet: “Fars Öğüt Edebiyatı”, **Nüsha** 16, 2005, s. 51-72.

<http://kubbealtilugati.com/>

www.tdk.gov.tr

EKLER

Ek-1: Tıpkıbasım

Or. 11, 281.

90 ff

8-5-31

S.G.S.

وان يكاد الذين كفروا ليزنقونك بايها
مع لما سمعوا الذكر ويقولون انه لمجنون

37

هذان غاء ما ه صفير

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُمَّ فوجنا بدخول الصفر واختم بالخير والظفر واصرف
شرة عنا وعن جميع المؤمنين بروحيتك يا ارحم الراحمين
اعوذ بالله من شر هذا الزمان ولستعيذ من شرور الزمان
واعوذ بجلال وجهك وبكمال قدرتك ان تحبوني في
هذه السنة وفتي شو ما قضيت فيها واكرمني في الصفر
يا كريم النظر وختمه بالسلامة والاستعانة لي
ولا اهلي وانت ارحم الراحمين والحمد لله رب العالمين

BRITISH

MUSEUM

لایحه کاتبان کما جند ایله در شکر بو عادی الدن فو میا سن ملک بن الیق
 شمرطن پیرنه کنوز دم سندی نیک نخت اولت بو پنی
 او فیتوب علی کنور رسن ایکی جهانده حقدن رحمت کز و فایته کز
 بوب شاد اولسن هر مکر حق تعالی ک نخت بر تری بو پی
 او قیه و بو نکل علی این کم نکر بن اندم و خبر وردم ایسه
 نیک نخت کز علی مندر ایکی جهانده حق تعالی
 بزه و سن رحمت اتسون و بنم خشنو در لغ
 بو عالمک و اول عالمک مسکاد کورسون

لجه اجماعین	اسین باری العالمین
ایناد جاهیل	و حسلی الله علی سیدنا
عاقیله سو کونک	محمد و آله
سیران عارفین	اجمعین

مریه لوی ابندی یاشیخ بخون انطرسین ابندی کور کم جمع ادنی یچ ایت ایلر
 ایدی ای اوغلن بو قرق دوزن کاشن نغدر کوم بندر سکا اوکت
 وردم مکر عقل با بنن کم کمر انه کو چله بو کوز و این من زبیر عقل کی در نودر
 عزیزدی در و کسی در عقل عزیزدی اصلی در اول مریه در حق نعالیدن
 و عقل کسی اگر حندن غنایت او کورسه او کورنگه او کور اما اگر عقل عزیز
 سفت و ارسه ذی سعادت و اگر اولمیه باری کسی جهدا بکه و طاق کجه
 نغصیرن نله تا بلکلور دن او رسن اولور دیوبت در کور چو کله آت اولمیه
 بکرت او کم علم و حکمت او کورنه سن زبیر و کله نغصیر و بولیر بلکه عقل
 علم و حکمت بولمغه باره ارسططالیسه صغوز در کورم غنکست توتی ندر اید
 علم و حکمت ندر ای اوغلن کورم عادتسه ابودن بو کتایت فرج ایدم
 قدر علمدن منردن کورم ایشندم در کم بلدم بهر فصلک یا دایدوب سکا
 بلدر دم و حقیقت بلکم او غلامدن قوطیوه در کن عادتتم بویری التمش فرج
 دل غم سرفی بو نکله کوردم بو کتایتی صحیح انکله باشلیکی نبی مچر نیندن
 درت بو یزیمیشن کیشن بل بوی اگر بو نندن بو بکه حق نعالی بیکسول
 غم و بیره بو عادتت اوسرم پس کورم کند و زمه بکندم ای سکا

لایق

و سگدن دخی ایرفلو، تصدق ایدرسین و اخی کم قومک آلمه و کومسیه
 کفایتک طوقنبه و کورکسک کیم بیک کواکک یاوز اولمبه صفوکه
 فارغ اول و حسود اولم کوم کلکی عصفه دن امین اولاسین و طاک اشندن
 دایم بونیک اوزون اولسون اوزک اچون تاغکدن نه زحمت ایریر
 بونیک طوت و بیره نه لوقه کورسه خالان اوزک اچون کفالت شی
 بوندن طوشن دکولدر و چون بواشک اوزو طوشن تنک کیمسک
 قوی اولمبه و بیکه ازاد اولاسین و نیک کله ابودن باوزدن راضی اول
 هر طایفه دن که واردر بهر جری قول کی در بهر بیزن کم اولد و غنی خورد
 ضرر کایه اولد و غنی بسبب اجتنابدن و حرص و طمعند زحمت شکر کیشی
 اولدر کم بونلردن فارغ اولد حکایت اشفد کله شیلی بر بچین کرد
 کم اکی رگمت نماز فله انزه بر قج کلکین اوز غلغلی وار و طعام پرلود
 کور اکی اوغلان شیلی بر تعین ایدی بوی بانی اوغلی و بوی درویش اوغلی
 بانی اوغلانک زبیلینت حلوا او بونیک قزو انک و اول غسل اوغلی
 اندن حلوا اوردی و اول میرزوی ایست کی اور کلک حلوا او بونیم دررد
 اول دخی ایست کی او بوی و اکا حلوا او بوی شیلی بونی کوربت اغلد

طهارتی اولاکر از دخی اولسه بولنت ایلمدکم طواخش طماندر صوفیسکره
 انی بیک بر اشور مهر کاه کم بونی ابوسن نام خیلرک طوغوز لغین و جورد
 لغین سیرنه کنورمش اولارن و محبت غر طمانک بریز بودر انا اول کونکم
 بولنره اولمیلن صودر تنق سن و جان و حوش دکری بولنر بیتامیر کردر
 زبکر هر تنق کم بواج صفت اولا و ای جسدی و بری رو کابندر اول کمنه
 و لیکردن اولای او غل جبهه ایلمدکم هر نه صفتکم مستصف اولسن صوکل
 نکرا بدی اول و جورد کرد بولد اش اول تا چنانکس اول نیشی اولارن
 و هر نه طایفه ایلمدکم اولسن جورد لغین بولنن اولسن و اولد که جیابله اولسن
 و اوج سننه دخی بیلو طوت الوک دکک و کوزک حرامه بنمه دن و یلان
 سوبلکدن و حرام کور کدن و اوج سننه دخی اوج طوت قیوی و سوز
 و کیسکی و نجاکم کوجک سننه و زنه ارم دشمان سکا سلیم اولا و عاچه اولای معینه
 سنک جورد لغینکه افعاله ایدر سننه انی خوش طوت اوجا نک بولد
 کدر سنه فوکتسون تا جورد کدک دن نام فزنده سن و کمنک یادز لغینه
 جزا ایلمدکه اومیه و کسنیه حیانت انوشیه انجیه و عام جورد لغین اولدکم
 سنکی سنک بلاسن ابرو علی ابرو عک بلاسن و خطندن طعلی کسن

و سنکده

شکر اید. و اگر کسیه اندن بر زحمت و کسسه نیز انوک کفارتنه مشغول
اولا و اصغیان در وید شکر نین سم اصغیان دلیه کم بونلوا اصغیان دیکو
و ایضا ف ز منکر و خورسان قوی دیکو و وور منکر و طبرستان قوی
در ر که و دیکو و اشقیه کم صوفیلیق اول باز سدن قونیدی در ویش کر کم
یکت کیکله ریج کج طونه و قوطون سکون او زینه او نین و سغور و قونیدن
غایت اولیه تا انتظار که زحمت کور میبه که و قوندن او ک طلمه صغینه
و اگر بکلت غذا اولسه سغور دن او کدن دیه و طهارتدن او تو و طوقن
قصه ایلیه و انقی یا سن سجاده بجمبه و بشمن کیمبه نعلین کیه و صوفیلیق اول
و شرطی بود کم دیکو اما تجلیکوت شرط اولدکم صوفیلو ک معرفتینه
شکر اولیه که و بونلوکوت عین منربلا که و یوز ارشه شکر اید و سب
یوز مننه کفارت اید و ار و کیه و ار و بوزیه و خوقدن نیکه نصیب ایسه
کیه خرمبله مهر کز ابلیکدن خالی اولیه و که صوفیلو خنده قوسکو اولد
قوی و اگر خنده عشرت چون باطرا چون قودارسه اول الب بر بر اولد
دری خصینه کیدره و کرسیمه و کیل اولیه شو بله کم نماز وقت اوله
ایتمیه کم نماز وقت اوله طوزک نماز قلام کم بونلو وقت بلور و کز قنلو

و فرود وجه و طرف و اکنه و ابلک و مسواک بوزکر هبت اولسه کرک
 و در زینه و طون بویحیه محتاج اولسه و بولدا اشکونه و ایم طپواد و بیلو کر
 سفون و ر میه و خانقاهه بیلو کر کر میه و خالی اولسه و طون کجک
 صاعین کیه و جبر جنی صولن جفر و بلی نبلو قوم آراسنه و ر میه و انهن
 او ترن کم کلکله اید که اکاندا و چون او ترن دستوز دلکله اندن اکی
 رکمت نماز فله اندن او ترن و کرشین چشتم سلام و برین و هر همامن
 و هر منزلین جوق او تر میه تا محبت عزیز اوله و الزامله کینک
 صحبتن استینه و با بلردن بر بنیز ادر و مومنت معامله سی بوخسه انیمیه
 و کند و حرمین صنایع فریضه کردن بله و هر هر کنت جموع خوشنود
 لغین استینه و اگر چه بی کتا اولسه و کلندن اسفقار اسینه و طغلت
 اشق کتا بن طغیه و مقصد که بازار و ادر میه و سجاده او زرنه حریض
 اولسه او غولین نسنه بیکه اگر برباد نام دخی اولوزسه و قوم آرسنه
 جوق سوز سولیه و کینک خرفتن کیمیه و بر تمیه و کت نک
 سجاده اسنه اینن قومیه و طعام کو تر کدن کیمیه و سماغ رقص
 او زمیه و بیدر که ماجا اولیه و اگر کت اولسه شاد اولیه و دو کر کسه

شکوه

بکا و بر بن کاره سن فلابم دردی اول اول قلی بی جرق بونک انور دی در حال
 اول فونک الجب بر قری ابتدی در ویش وارا میدن کرد امین اول کم جرد
 لک درودن قلعه در کم کسند فی المکز پس دکل مناج قسنت بول او خدر جرتید
 بر شسیم بر نصیدین چون نظرک بر اول افتدن امین اول اسن و عین طریقت
 اول اسن و در ویش کند و خندنا هیچ کسند اپا یکیش میه و صاحب
 غرض او نمیه و با و ز نظری کند و دن کسه ای او غل بر کو تمام صدق بر لئه
 درک صوبه کرسنه اول صوبه بنمیه او کرسنه سکا اول با بند حکایت
 ابکیه اگر چه عملدن طشه اول اسن انکار ایمیه پس صدق تکلف ایله
 طمعه یزد کم اول نگری خط سیدر پس بونکر قص و سماعی رام ایروست
 در کم اگر سماع و رقص است کمر فکر و زکر او دندن با نکرده وانوک کم
 تو چیدی فکر اول مبه سماع اکا بهماندر شیخ زنگانی او عنین سماعی بید
 ایندی سماع صوبه کیدر صواکاک کت کم او دی اول او در ویش کم انوک
 باطن او ب اولیه کرک ظاهری بر بجز اول کم خوش خلقله اول او ظ
 میری و باطن بر اول او پاک اول او آر و ظنلو اول او سفر اتی تمام
 اول او درام کلارست او زره اول او عصا و ابرین و میرز و سجاده و

نه بونکره سن ایز کلک سن و نه بونکره سکا ایز کلک هیچ طایفه اول قدر
 ز محنت دگنیز کم بونکره اری بنور و بونکره و علی طایفه دن بکرک درواشندکم
 اول کس کم بو اشته بیلدی عزیزانی ایز کم صغایله کند ذرن ایز کم بوم بود
 کنتهم انه اگا تکز نکشت او علی و دی کو و تم بزوم بیغیر زمانند اصحاب صفة
 اون اری کیشی ایزدی موع بوشن رسول علیه السلام بونکره سوره
 و کم صحبت ایزدی و دخی یولی عظیم اولد شوار یولدر بو طایفه نکشت
 جو مودنی اری در لودر بیر شرفدر بودر ویشلر تعلق طوتر و بر دخی
 حیلر کدر بونکره دخی ذکر ایزد توتم بلیکل کم تمام در ویشلر اولدر کم
 دایم مجرد اوله هیچ نشسته نکست سوزکی این اولمیه خدا دن ارتوق سکا
 ایشندکم اری صوفی کیدر دی بوی مجرد دی ویز نکشت بش فری وارد
 و بو مجرد عصه سیر کیدر دی هیچ یولداش استمزوی بو بوی دایم
 عصت بیدی تا که بر قبوفانته کلر اول اوله خود تملو بیدی اوغزلر
 صغایبیدی بو مجرد چون اول آرایه کلدی فراغت یتری بوشن فر لودر
 دایم تشویشل بیدی ندیم نر علم دبو نام بونکس انبینه سندن انجند
 بولداشته انبیدی می بار پس نه بایست بلور کم و نه کت بلور مجرد اید

بکا

دخی جو ایک بودیم بر قدم ایزد بینه دخی ایزد، بن بوئنی کللی کرک
 بچوری ناطق و انبیش اولاً و ہم جو مؤذکرت اصلی بوئنه معلومند
 و سپاهی دخی بو اسمکله اولون شرطدر کرم بوی و جو مؤذکرت و مؤنوقلیق
 و حق بکرت و کوکل ارونغی و جو مؤذکرت سپا بینه ارنق کرک و دل
 طرز و لغی و ناموش طفق سپا بینه هنر در عیاره عیبدر و باز از قومه و ا
 جو مؤذکرت شرطدر لکن بو فصل بیست کار کک باینج ذکر اندم نکر از انکه
 هجج و کل و پیر بیز ایلنه جو مؤذکرت و کلندن ارنق کرک و عاکلو و
 دین اچینج متعصب و ریادن ازو اولنه کرک و معتیلو دخی در مانده
 کوه مؤذکرت کرک و دین دنیا به صقسه کرک و کند و ذهدن ظاہر
 ظہر کرک و کرک مامت قلمسه کرک و کسنگ فتنه دلیر کک اینه
 و فان فتوح تیز تک بلوغیه و کتا بلو فایدن دایم داورا و کورما
 دن قائلون نو مید قلبیه و اکملی اوبن سو فیلو شرطین باذ ایلدک
 شیخ ابو القاسم و شیخ ابو الحسن و ابو منصور در مشق هر بر تصنیف
 اچینج ذکر ایلدیکر و مؤنوقلیق باین و کل ایتمدم کم نیم غرضم نصیحت و سنک
 سقبل نیک اشکدر ولیکن بن بر مقدار شرطن ایوبم اگر بو نلو کله او تیز و

بواج شسته کس التفت در اگر مشکل ایسه بیان ایده بم بلکل کم عیار
 جو خرد اولدزم انگس بیج هتری اولد دیر لکب و صبر و وفا و طوفان
 وار و اکتلو وار و لک کتو زبان دوت است اصیبی چون رو اکون
 و بچار کون بودم ایده و ایلو که با دزین علییه بلکه با و زلفه ابلا ایده
 و چون صفت بقه سن بود کلی کرو اول او چدن جعفر حکایت
 اشیدم کم بر کون طاعت عیار را اوزر کن بر ارکله نونک سلام در دی بن
 فلان عیار اوزن ایچون سیر سلام دکورر و اوج شسته سورر کو اگر جوا
 و برر سکوز پینر بزم کتر لکتره راضی اولوز و اگر بلنر سکوز سیر سیر و ک
 کتر لکوز کون راضی اولک ایته لایته ایته اول جو خرد لکست ندر
 ایچ ناچوان مرد لکست او جی بر عیار بر کونک ار و بچه اونه یان
 قلع النده اوله صور سه کم هم کتسه جبری ایده سه نمازین و اگر ایچ
 بلان سولیش اولایس نین بو عیار کوز کت طدر کو بر پینه بقشد کز اراده
 بر عیار و ارده ازی فضل الله ایده ایته بن جواب ایچیم ایته لک
 ایته ایته بن جوان مرد لکست اعلی اولدزم کم نم کم و بر سن اشیا سن
 و جو خرد لکله ناچو خرد آراسین فرق صبر در و یولن او ترن عیار ک

نذر بکل کم اوج نشند در اوجی صفتند و هیچ آدم یوقدر کم اول کفوزینه
 طایعین و بیز کم اول اوج بنبت یوقدر و میر بر آدم بلوز اکر بلوز نکرودن
 بو اوج نشند بلکه خوشنود در و هر کس کم بو اوج خصلت اول اول عالمه
 نکر نکست خاطر نیدن اول اول اندک برسی غیله و بری طوغر لغد
 و بری و نخی جو مرد لغد لکن دگی آدم بو اوجنه دعوا الکر سن جهند
 ای که کل کم معنی سنر دعوا ای که سن و نخی بیکل کم حکیم و جو ددن صورت
 ایلیوب دور که معنی سنر زین صورت نندر و جاندر و معنی معرفت
 تن جو دگی صورت نندر صورت طلق بنشد که اول کو و ن کم بو نکر
 نصیبی نندر انکو عیار کرد و سبایل در کم خلق بو نکر اول که جو دد
 و اول کو و ن کم بو نکر نصیبی تن و جاندر بو نکر ظایر معرفت از نکرید
 و فقیر که و صوفیلو در کم بو نکر آدم معرفت و زهد و ورع فرشت کرد
 و اول کو و ن کم بو نکر نصیبی تن و جان و معاینند بو نکر بیجا مبر کرد
 و فرشته الهی روح در پس اول قوم کم بو نکر کس حاصلی جو دد کلد
 ایلیوب دور که جو د کس او جدر بر او لکم نکم در سه اشکیه
 و نخی طوغر و سوبلیه و هم صبر که اشکیه زین نکم جو د لینه تعلق طوغر

وشت تروک جوق اولاد و صفتو بازار اچینغ نواضع لیکه و ابوسوبله ووشق
 سوبله نالچیکو سندن او ننه لو و تیز جک بازار ایدن که و چون بوبله ایدین
 تو پسته کار کرسی کونله که زنه از طوغزو سوبلیکی عادت ایدین خاصه
 مهر بر قاشک مینر اسندن و سندن اشغه اسرکه و زبون کیر اولم و عوین
 و او غلان دن صفتو بازار ایتق اسیمه و غیر بکرون دخی سوبله و او
 نیجی اول و دخی مستحارن کیروم اینت و پادشاهه طغزو اول و انوک
 طپوسینه حویض اولم و سپا یکرکه او کیش او تر ب طره و رنجیر که که
 اول و ایل عیالکه ایکی کوکلو اولم و کین طنجو اولم و او زنفو که خیات
 اتمه مهر اسرکه اسرک ایسکه و بیلو اسرکه در لودر لو اسرکه فرشته
 و او دنج و بر مک الوکس ایررسه غنیفت کور و بلاندن مهر مهر ایلک و در
 ویشکره خیر و صدقه و میری اول فتو که کلانی حرورم اتمه و میری اتمه
 کوکلو اول ناسحق تالی کسپکا و عمر کابر کانت و میر و جوان فردک
 پسته لرا اچینغ او کو پسته در و انوک دخی عادتین کی بلیسک کرک
 قرق برنجی بایست جوان درد کلب رسم وار کانتن در اکثر
 جوان درد کلب و کسک اول بلیسک کرک کم جوان درد کلب

نور

مکروه لایت پیر برین و از عذر دلبهرین و هم نشانک و ندرمه کم بوسسته
 عبسدر خاصه پادشاهار، ایدای ای او غل بادشاهای شتر ظلمی بود کم
 ایدم و کوفی صفت ایسی او لوسک کرک کم انوکت شتر ظن کی بلاین
 نامبش ر و نقله مرغوب او لسن قسری بابت جنت سالان
 و میر صفتت در اگر کبخی او لسنک مهر شسته نامت اکلسی وقتن بلاین
 ولی من اون کون او که نرکت کسن یکدر اندر کم ای کون صکره کسن و
 کرکت کم جنت کتی و کوزی نام اول او کوزکت اوسن الفل و علف
 کم یید و کجه و بر کل شوبله کم ممبش و بیخ اول او کوزکه انت دکه
 اول بریله اگرین وقتن فوت ابله و کلکی یکیکت تیر برین بویل ابله و ممبشه
 پیر سوطکن خالی اوله و تخم بریزه بچکل اول تخم ارته و مهر بریزه کم تخم ارتمیه
 سندی اندر بچجه و وایم عارته مشغول اول ناکه اول اشیدن بر خور
 و از او لسن و کلکی رنجیر کردن یک اولق قصد ابله و اگر پیشه کار
 او لسن و کلکی پیشه کار کردن نیز اول و اری ابلج اول نام شتر یلک
 جوق اول و از اصیه قناعت ابله برکز او نکت اون بهر ابیدر بود
 و ریخ اول ای پیر پس معا مکن طاج اتمه نام کم زر کت کیکت اول

غزینیت برکت است ارن اچدر جون بکیم کم اول کتیب اوبدر وقتنی
مخلت در نقد کرک السون وز بر ایندی شها تخفیف چون شرحه بک
اگر جمله بر مسبدی بر الموکتاب اولیدی بر کوند ایچن افسیدی کالبا
بود نفعه عنوا ایلاک ایترق ایله بزیمه بیس مقصود اولدر کم هر بر اولدک
احوالن کتیب ککافر ضد خضوه صا و زبر کت احوالن کم اگر صوا اچر کت
سن اندن بکست کرک زبیر مالک و کاک کت سن الکا صبر ایوب دور
اگر غافل اولسن جانکدن و هم خانکدن غافل اولسن اولاسن و اگر
دوستان و دشمنان ایسک تمام ایله و شکاره ایله اوغلن این
نه دوستانه بر و نه دشمنانه حکایت شویله ایندی کم اسکندر
صوت و بزجی ایدر کر دی کم دشمن غافلدر مشیخون ایدر کم اسکندر
ایدر و بکم اول نه پادشاه او کم دشمنه اوغلین غلغز بوله بیس کرک کم
پادشاهک سوزی و اشکی و کلنه اول اول اول اول اول اول اول اول اول
والوسوز که فرعون لعنه الله اکر الوسوز سوز یلید حق تعالی اندن حکایت
اینبیدی که انار بکم الال علی و قیامته دکن بو ایست او قور کرس دکم
عنبر اول اول ادر حقیقه و دخی هر بر حقیقتنه اچون نشان و بر مبه مکر

ولایت بیتر

پریشان اولدم ایندم فرق ایکی باشینت اداک کت علی السلو تری کم باد شام نچون
 بو قدر سوجی ایچ کم طاندن اشغه ایتمیه و دون بچو غنیه ده شکدن ده
 نقل البلیه تا انوک کچی واقعه صحت لیلیه انوک حالندن خبردار
 ایدو کن بلدر دی ای او غل چون باد شام احوالندن خبرت کورت کم
 چوری و عاقل و رعیت و ولایت احوالندن درخی بکسن و کندو احوالکت
 ابوتدیر ایدر بسن و چون کند زکدن واقف اولیاس بی گان ابر طرفه
 درخی حالندن خبرت اولیه حکایت ای او غل شکت طاکر کت
 سلطان مود و ذغ: نینت پدی اکا و ارم بکا جوق اغوز و اکرام ابلد
 و نینی بر زمان خوش کورزی و صندری و خاص جرف لکن بکا و رور
 میر کون طلمایند و شکر بنده حاضر ایدم بر کون طلکدن صبوحی ابلد
 و چری بی بیور دی کلدی کلر طبلو لیدی بچدی کور او نو خواجه احمد بن حسن
 المیندی باد شامی صحبه طندی قودلی کتله بوساعت کیدی در
 حال فرشته کلدی شکر کتور دی سلطان اچمردی و بونمیز او مرد
 بوننی خواجه دن بکاد و ندرای ابدی بوشهره بوز انج ورسو نلدر کم
 بوندن بونیک بزد چن شرطه بزه جمیله بزمیه بزمش کم دون کیمیه

و در پدیده سن تا بن سکا آنکست موعین اوله دن آل و برم دم ده دستلین
 برکت اوله اوله اگر بد نامین دلمز سکت لند، اکا اغو و بر کم عرض حاصل
 اوله اوله بد نامین دخی اوله شمس المعالی فابوسه ابتدای سبحان الله
 عجبدر آنکست بی الو نیم کی شبیه بر سوز سولیه کم مکن اوله بن ابوراشه
 اسلیم کم بجا اوله باورنی قیامت و کن فله ایلی ابتدای ای خداوند امیر علی
 عصبه الله ولته و بر کم برم باد شامز، سنی کند و فرود شدن بگور سوز
 مسمی کو ندر بگت ایله در دی بن شمس المعالی قرد شدن بگور سوزم
 سوله کم بزکون حکامه کرش ایلی سرخدی بن غصه لندم کم حجب قرق بک
 باشند، اکا قویلق غایب اولب قوی ساقطی اولد بکم سرخدی لک
 غرضی بودی کم بنیرم باد شامز شود قدر سنک حالکه واقفند کم دند
 شمس المعالی ابتدای منت قبول اندم اول شغفتلکم کم کوستر و لیکن
 بندخی اوله کون غصه لندم اکا ابکم فلا شینه کون فلان پرد، سخی
 اجدی و فلان پرد، بجا بر سکه بندری و دون چو غنزه، اندن طور در
 سرابه واردی کم چندی بجا بر سنک دخی اوله سنه و دردی اندر پید
 و اندن دلد بکم اشغه انه ایلی سرخدی ایلی این کرد باندن دو صد و پن

بر نشان

بندگان او نسون تا نطق سندن طوئیس نکر و حیثیت بلکل کم سنگه
 طئلوئیه و جریه ارتق او ش خلق دخی طوفن سکلدن آلود کل و کوز
 کم سلطنته معزوز او رسن ده لست نیم اسپر مد ریه سن و کرم کم
 الیت خصلته تفصیرن اتمیه سن بر بیست البخی داد او بخی سخا و کرم
 در دخی رعیت ستملق بسخی آرق نلق و ساکن کلس البخی طغزوئی
 و طغزوئوئو کلس و هر کله شاه کم بو خصلته اند، اولیه مگر اول سزل
 اولایا کلس بعلی یعنی اولایا چون بقله اول ابوق طوز منیه و کرم کم
 قشک کلس دم اوز منیه الایسن انی بله سن حکایت
 اشیدم که خسته الدوله قمر شنیدن چندی هیچ واری سی بر بو کله نیم
 چدم خابوئسنه و از دی زینهار دلدی قبول اندی زینهار وردی و جوق
 کرم اندی و عجمی اکا وردی و دکونن جوق شادین قلدی انو کولکم
 نیم اتم خسته الدوله کلس و ابوزه سیدر و نیم اتم خسته الدوله حسن
 فیروز کلس قزی او غلدر بن عصفه الدوله شمس المعالیه بطی و در بدر
 کم نیم فرزند اشتم امیر علی اند، و مرشس ابوی بیرونم آره و ده، دو ستملق
 و از در بو او اول او بود اول نیم دشمنند کرم انی طوشین بکا

و کجاست درنت بیک قومی واردی ترک و درنت بیک قومی هندی
 و درام هندی و ترک ایله قور قور دی و ترک هندی و قور قور
 و ایکی جنس دخی بربری قور قور سندن مطیع و فرمایندی ای اوغل نرگم
 خلعت بن خلق آرا سندن و زمه و کند و دیو کله عذر دیکه از در
 دخی و بوم درمه نادون ممت کله نخل آرا سندر و لیخل کم بن سلطان
 مود و در قیقین بریل حریف بدم اوج در لو خصلت کوروم اندکم
 هیچ کرسنه و کور مدم بر او کم خلقی ای یوز الفونلفدن اشغه
 و کولری و کند و قیقین و بر مزدی و قور مزدی کم این دخی او بر کر کنجی
 اول قدر کور مزدی کم درخی کور نیدی او جیحی فا قور دخی کرسنیه غیر قور
 در کدن ارتوق سو کور دی و بوققی ابو عا دندر پادشاه خشن سوبلیله
 و اشته کورم مملکت کت دخی رسمی بونله اعیش دخی هر کی کم الیکه
 او رسته ایوقی بچم درری اولاک کت کت نه هر سی بو عیش کم اتی اون
 بو عادت نه سونده و از و نه بکن میسنی دخی بر کتی او رسته کندن
 پادشاه بکنندی در کورمش مع پدا پادشاهک الوهنری جو در لوقدر
 و در قور قور کت قتی عبیدر و کور ذاکت کت سخاوت بو غنه باری عا

عک

عورت بنی التدی غلدار اسلمدی عورت کرو غلدی سلطان بنی بنی
 بیو زدی عورت ابتدی او کی بی دخی اسلمدی سلطان ابتدی بنی
 بنی ویر کدر اسلمده بن ندیم ددی عورت ابتدی شها اول قدر
 ایل طنتان نه ایدی کم حکم کجا پدی یہ خود سن عشتہ مشو
 اولاس ونگز نک فوالدی زخمده اول سلطان بسوزدن خیل
 اولدی پس اول عورته داد و بوب غلدار ی قران بوسند
 اصد خودی اندن صکر سلطان غلنت اچوسندن او بتدی و کمنه
 نک زفر بسی بو غدی کم فرمان صیبیدی پس بادشاکم کہ
 فرمان کجی اؤکله ابر قلدار اسندن فرق نه و فرمان کجی الایستله
 و لی کسیه ظلم ابله زبیر عدله بادشاه دولتی دولتی جوق سور
 و ظلمه تیز هلاک اولور بادشاه کونش کبیر بر برد و طوقنه و بریز
 طوقیمه ای او غل خلوت سومه کم خلوت مسون بادشا بدن خلق
 اور کز و جری بر جندن طوقمه کم فنی بادشاکم جری بر جندن
 اولاماد ام اول جرنیک اسیری اولاماد بر جندن او بطاق
 بر بر یله مطیع امله یزر حکایت سنک جرن سلطان

عکدار فلک اندیکم بو ایرق غزیننه قندن وار ددی بیتی طوقدی و بو کما
 ز تحت اندی ناکا. فوصت بولدی بنه غزیننه وردی سلطانک
 بولین طردی سلطان کلی بو رکن بو ار فریاد اندی بنه عکدار دن
 کله اندی سلطان کو بو بوردی بیتی ویرا کو بو ار اندی اول
 بیتی اسلادی غدی اسلی سلطانک انن اول کون کی سفلی وار د
 ایندی اسلانه واز اند. باشک طوقدی قوی ایندی او حکم
 طوقدی بس نه قلم ددی سلطان بو سو دن ایندی ای قول ویر
 ایندی وار کت بو کت حقیق ای ویر کت و اول عکدار ای اصه قول
 ددی واز د کو انوک حقیق ای ویر د کو و اول عکدار ای اصه قول
 و اول بیتی بویننه د قور و شهر د، قور د کرم هر کم بادشاهک
 بو بو و غن حیدر جزا سی بودر بس اندن عکرا، تمام قوم قور قد
 واد ملکلی راحت اولدی بو و هم طابک ترمانند دخی واقع اولدی
 حکایت سلطان سعود ارک طریقن کی بکورد اما پادشاه
 اندن کی بلندی بر کون بر مظلومه عورت قرائ بولین کلور بولین
 سلطان او خردی ویر عکدار دن کله اندی سلطان بیتی بیورد

عورت

ناچار سنک مالک ضایع اولاد بونلور عین جوز ایدره کوه کوهی نیه تحت
 ایلک سیرن ایزیزه بونلور کله بله طوطا سیرن و قورلتیخار که رحم ایلره بونلور
 باوز ایشدن منقله کم پادشاه جوبان کیدر ورعیت فوبن کیدر و
 هر بیره برایش و برکل لا بینه منلا اولکم شرا بلفه لایقدر قور شکر
 و رعه هر ایشی غلته اصیر که ککل علی رجال و طین ایدلر کت
 دبی قصه اولایس ایشی بلون و برکم باش ایزسندن امین اولان
 بر قورکم بکنده کوه کله و کوز که خوش کلدی الکن کلوز کم اینی و
 مرن اینی خوش نعت ایشی ایلک سیرن اما واجب سیر ایلره تا کنده
 بلوز لاکوه کله تعلق و برمش اولک سیرن و قورما کم سنوک قورما کچی
 خور طونما لور کم پادشاه فرمان بکلدر و کوهی دکلی عالم پیر ایزر بتور
 حکایت ایشندیم سلطان محمود زمانتین بر عکله آر واردر
 زنا بوشهر نین ادری ابوالفتح ایدری برکشی طوندی جوق نعتن الکر
 و کلکلرن دخی موقوف ایدری و اینی حبس ایدری اول کچی جیکه بولسه
 زندان دن جیدی غز بندنه و زدی سلطان محمود شکر کایت ایدر
 سلطان دیوانی اگاوردی الدی و کیدی وار کله آر کوه ستر دکر

نکر ایله واکا لایق جوان میرا کو فوج اوین و کویکت اوین ولی وزیرت
 نیم پیر اولاو یکت وزیر ادرمه بجز پیری بیلا لار شکر مسباد
 جوان کم جوان کر چه مست اشاد اکو فوج اولکت قحی ذشتد کم یکت
 سکا اوکت و بره بیسی وزیر اوله اکو یکت اولکت سن یکت کی
 اولم کم یکت ای اوزدن فر کبدر وزیر دخی یکت اوله ولایت اوز
 ینه بی وزیر فوج اوله با فرغل اوله نام بو بلو و قوی کودلو و قرفی بیو
 کم قاجی دوزیر ارق و قرفه صتلو بار شمن کج اوله ای قبا صتلو اوله
 حکایت سلطان طفول خراسان قاضی بوندن دلد کم وزیر ایبر نه
 اراد کرد انحنه قرانی اختیار اندیکو در کاهه حاضر اندیکو سلطان
 بیور د کم وزیر کم سکا اصم لدم قرانی اندی پادشاه جوق بناسون وزیر
 لکه جوق اکت کرک و بنج صتلدن اوز که الت بو قدر پادشاه وزیر
 بگا و بر مسون بو قولتی بیر نه کتور منون دردی بس هر کسید کم وزیر
 وزیر بسن نکلین و بر بیسی بیج کسنه انک اشنه قرطیه و اول و کلنگ
 اشنه خار که حکم ایله و وزیرت قومنه ایلوکت این اما بونلغ علی
 وزیر کم تویر دخی قورده اصم لکن کبدر و وزیر بونکر بایردم ایلیه

ناچار

امینه در که ندیدید که اشکن تغیریه موافق اولاد او که پادشاه اولسک
 آنک دفعی شرط لون پلسک کرد او ترطفی بابت یاد سابق
 سلطان لغت در ای او غل او که پادشاه اولسک از او انکلو اول
 اولونک کچنک سرینج عیالند اولک و کوزک رقصه نل تاکه
 دیندار لیلله معروف اولاسن هریش اول کند و ذکله چلشن کم
 یاد ساسک اولو وزیر کند عقی و فهدر و هر اینکم بشلیاسن اول
 کند ز کدن کیمکی کوه و آخرین فکر اتمینج اولین کوزمه و او مه و هر اشکم
 کاکیم اولو تیر کله بر تمه و ظلم بکنده و هر سنه عدل کوز بکه کوز و حق
 باطلدن فرق ابله بمبشت عادل اول و طوغو و سوبلیج اول دی از کچی
 و از سوبلیج اول کم او او او کوشی سکا دلیه اولسون کم ابد و تب
 طور او باور زرق ایش پادشاه اولدر کم رعیت انکا دلیه اولاد
 کاشیت بو برو عن طوعیه و نیکم مستحق دکندر دلمدن منتظر
 اولدن د کوزمه و نیکونک قولورنه رحمتلو اول اما ظالمه د کول عنو
 برینج ابله و ریاسنله اول و کند و وزیر که کلی اجناس کوست تومه
 و وزیر سوزن هر بر ایش ایش و اینکم کوزمه و ز شلی دم کل اقمه

در شیخی اولیٰ تا اولیٰ تا اولیٰ که کل در مینبر مقصود حاصل اولیٰ و کو
تکوی فضیله صیر صفت اردیج وارث قتی قوم کمینه دو نشک جوق
خطر واقع اولیٰ ام مرحوم صواش طریقی کی بکورد مرکز صفتش جوی
اردیج و مزدی و یکسند دخی قوم دی کم ورنه و سلطان محمود
عادت دخی بوبله ابدی صوشن طویجی بزدن کی احتیاط ابله کم خصم
ایرشک جوی بوشن جی بوشن بوشن بوشن بوشن بوشن بوشن بوشن
و کو کینه صفتش اندق ایشور اما کو و وارثک را و ادر و جوی
شوبله صوشن کرک سنی کم دایم سنک بشک و جانکه اندا چکو و دای
جوی به جوهر ذلک ابله التوندن و کشدن و خلوندن و اندن المکن
سجی دن بولنه طعام و بوقح سجی بونکو سیز اچم کم انی کم برست
صحبت ابله و دخی طنلو سوز و بولنه طعام و بوقح سجی ابله التوندن
و کوشن و خلعت این جزو انصاف بود کم چون سن بونکردن
انکوگ درین طمینه سن بونکردن سنو کچون الیونک جان پایش
اوبنا بکو اوگت طریقه سی بودر باقی حق تعالی تغیر نه تقلد
سن عقل ندبیرن بپیر نه کتور تغیر نه خود کند تا کوشن اشکر

امید در کم

و همیشه میبندد اول چری طر معنی و قلب بملیگی کی بل و اول کون کم چری
 اول اصاع قولا و صول قولا کی بکادری و این کورین کرد اول مکر قویله و قوی
 بکادری چری اردین قور کم چرینک ار قسی بوک اول و خصم نعدر از اول
 حر کوزمه همان اول احتیاطی ایله کم خوفدن ایدرین و سواشکن اورو
 و قور قی اولمه کم بو این چری صغنی سپیدر و جاسوس و بر بکدن و
 خصم نغض انگدن غافل اولمه و ارنه کجه قوره که تقصیر قلمه و چون انی چری
 بر برینه بقین کلمه بوه نو اول و چو یکله اوکت بر کم بونلونه ایندر بر عشق
 تکرری فرمای بر کم صغدن کلمه و ز و بو او غودن چری و بر یه بلوک بلوک
 و بر ویت بر بر سو پستی قومیکه و بری و هر کم صواشی ابو ایله و از
 بر غه به رخیلیه و با طونه کنور و با است طونه و به کشتک باش کنور
 ای اول قدر اگانه و بر کل طعمیندن در کیندن و اول کالرم مال
 خرج ایله نصرته اتمه ناسنک و غرضتک و حاصل اول و سندن انعام
 بولکر و کل صواش ایله قونلر و باش اونیه کو و تقصیر اتمه کو
 و کم مقصد و حاصل اولور سه س سز سن میهر کنه طور کند و نغ کله و رشمه
 اول وقت کم این سکا کلمه این عظیم طر که اول وقت سندن

او بنده جمعشون برین تمام او بنده حبسک پیدی بریلدن مسکله سسائل ایچو
الفضل فائنه او قدی ایندی ای سسائل بزنی قیچن کوزدک ای پیدی کم
ای فرمان بزده و ز پیری کوزک و پیری بلان اولاجیمان اولورکی قلیله
خلفه بو تروق دو قیق او کوز کوز بزدنه ناهق این کوزک کم بزدن اغنه
خلفه فرمان سیندن او کوزده و ز نیم کوز کوز بیلورمه و زانی کم سن
کان الذک عاجز کوشد رسن بی بو توری ایچنه بیه کوزدک بندگی سنه
عقدن بیه کوزدم بویه ایندم بسلی او غل اگر وزیر اولسک نوز پیری بزیم
سن کند و زمان کوزک بیکی اولدومتک سنندن مسکله اناج اعتبار اولیه
بسی پادشاه دخی وزیر فرمان برکوک ناهدمت بیر خیره اولدو
وزیر لکن شیخ اچر کم شیخ غلیت کتوزر و عزت حومت ایلدی چون
پادشاه اچر اولدو وزیر دینی اچر اولان عثمان ایل و ولایت تبرک
خواب اولایس کند و زکی و پادشاهی بو اشدن سنله و اگر اتیان
وزیر کاب اولیوب سوباشی بن ال ورسه انک مینی قواعدن بلک کول
او توشکوزخی باب قوللق و سپا این رسمنده در اگر سوباشی
اولسک جری به احسان ایدی اول مم کند و ز کدن مم پادشاه دن

و غیرت

بنزد جبرئیل صفور و کریم شمشیری عاقل وزیر ساسان فوئک است بچین یکی
 بونکر نسی غلیری آبتدی الو عکبری یکی و محمول عکداره و بر دوتاوش
 ابن الحارث بر یکم استند که ای او غل ایی شمول عکداره و بر یکم کم
 بونکر کند و این دوز چینی است است است سوال او ملز بونکر است مثالی سوال
 فرود گیر کبیر او کند و ن کند و طوی میخیزه اندن ایی طوی بر مز و دخی کند و بو
 یزد و غل الو طوت قوم کم بر کو بو بو و غلی ایی ایلیه حکایت است
 ارشدیم ابو الفضل سهل خود چند به سمرقند صاحب دیوانی و برود
 و مشورت و رودی خلعت به بود که در ایی وقت سهل اشکارا نه سوز
 دارسه با و شاهه دودی دلد یکم خلوتده دخی دیب سهل ایی بلور مکه یاد
 شایدن فرما نکر کسی در ایی بو قولند بلور سونکه فتی فرمائی الو و
 طغی کرک ابو الفضل ابتری ایی سهل خوش دودک بلور مکه سن بو سوز
 ایی فکر ایی و ب دک ایی بزد دخی فکر ایی لم اندن سیرت جوابت
 و بره و ز و ار سن او که دودی سهل او نه کلدی ابو الفضل در حال
 سلیمان بن جحی بسمرقند دیوانی و رودی بلور دوی منشور
 یزد که و خلعت بزد کرد دخی کوند کرد و سهاله ادم و بریدی کم بریل

دشمنان شوبله واقف اولم کند و فلکنی کبی حکایت استندم کم خرد
الدوله زمانند صاحب بن اسمعیل بن عبیدالدی کون سزایه طرد
و دیوانه او تو مدی و کینه کند و زنه بول و بر مدی خست الدو کینه
بومعیندن خبر و رد کو صاحب کینی و بریدی کم او دن سزایه جمنی
نه سبیدند اگر ملکک تدبیر نده مشغولنی و ارسه بزه بلد سون
تا ایشا فله انوک نشویشن بله کوره کم و کویزدن ملوک عذر خرد
دکیم کم صاحب جوری بریدی کم معاذ الله بکا خداوند مقدم هرگز ملک
واقع اولد و ملکک احوالی دخی الحمد لله کم بر بخیزد پادشاه کند و شتر
مشغول کم فرصت غنیمتند او جیح کون صاحب سزایه کلدی فخر
الدوله سوزد کم حکایت بندری صاحب ایندی کاشغوردن نیم کاسوم
کلدی خیره کور در کم خافان فلان سوباشی ابله بوخ کلکی سوباشی کشته
اول سوز بندون بله میشن بوکون بر کاسوش کلدی اول سوز بندون
بلدم فتح اولدم پس وزیر کردوست و دشمنان احوالندن واقف اولن
فریفته گردن در و کوش کم نه حال اولسه از او کشنی پادشاه بلدی
و پادشاه کلن یار کیشیکده و بر بلعدن او تود جامله و بر میده

بزرگوار

بنده وزیر ادبیری بنس وزیر کرک کم ملکوک حکاری اولاه قدلیا پیشه
 ایدنه ناکه خلق اسامیش بولاه پادشاهت عمری بوسبیدن جوق اولاه
 و کیم پادشاهت قوی و مصلحتی جوی کله در و جوی النونک در و النون
 عیار تک در و عمارت عدل و انصافله در و اگر چه وزیر عادل و قاضی اولور
 بکلی ملک کبیر و خلفت نظری این در کور کیم پادشاه طرفندن عال
 اولمیه زینا کیم پادشاه ایکی حاله طشره و کل بر عاقل و کامل اولایا بالانغ
 و غیر عاقل اولا اگر عاقل اولا وزیرن کوسلکه کاکوزن قومیه جاننه زبان
 نظرسته مالنه فله و کونعه ذیاته جابل اولام مالنه و هم جاننه مضرت
 و کوره و پادشاه زاده کره و غیر کوزله نفعه بومز کم بونلور اوزدک یوزم
 کبیر کیم یوزمک اولور عله حاجت دکل کم بونلورک ذاتین هر سنه
 قویب در کور وزیر بویه و اجیدر کم حضرتت عازیم اولاه هیچ ابولیه نایر وطن
 دستمنلر فرصت بولوب انک حنین و طعین استمنلر و کرک کیم
 پادشاهت دکل قونلجاری و مقولری وزیر کرک جاسوسی اولالور نایم کم
 کورک و ایستدک وزیر بلدوس کور و دچی کور کم پادشاه نغدر دم و
 نقش اورتسه وزیر اندن اکاه اولاه کرک کیم وزیر پادشاهت

بی که بخواهد که طو ز مبه لیکن عکس گرفت این بر اعدا دن بعلیه نادانگی بر فکر
 بیبه و اگر بر آنچه اسن بیسین آبر فکر و کس طور میسر بس کند و زک
 صفت است یک شویله کم خداوند که منصف اولین لاجرم حقیر نسبی
 فکله کم خلال اندن طویغه بار عز اول قدر شنه نمک اصی سی زیانته تمیز
 و جوی هم شک هم باد شاک دشمنی ایله اگر مال توفیرن اسند سک
 عارندن الکه کتود جهد ایله کم ویزن ملک ای ابا دان این سن تا اون اول قدر
 توفیر حاصل اوله و کتوز نمک خلقی سندن حشده اولاکر حکایت
 اشتمم که بر پادشاه فارس پادشاه هندن وزیر نه فغدی عزال است
 وزیر این بر کشیده دخی وردی و اول معو که ابتدی کم بر پوری اختیار که
 انی سکا و بر بیم و آرانده مقام ایدن وزیر ابتدی بکا ملک و حکایت
 پیر کمر بکا بر ویران پیر بقور و آرانده ام انی آبادان این بیم و اندن
 اولین شیم ملک اولسون پادشاه بیورد تمامت شهری و کویلی اراد که
 پیر ویزن پیر بولدی بکا پادشاهه بو معیندن خبر و بر دیلو و وزیر حاضر
 فلد که وزیر ابتدی ای خداوند وزارت بر کوبه ویزیم قلکتوی سکا
 شویله عمارت اصم کبه ملک او تندای و اکاجوق نوت و ظلت بیورد

زینه

بر کون تری و بر خط بزوی ناکا صاحب اشکند و نک قلدری نه سوبلیو
 بلوروی و نه اولدوری بلوروی انوکچون کم ریمک فضل و گرم چو کز
 اشکاره و دخی این تری بو فکر و بدی کم انوکله نبلیب نه ناکا صاحب
 تغییر کت کلدی قوم کورمه و از درودی ریم دخی کورمه و از دردی شیکا
 بیندن صوز دیکم نه شربت اچر سیز صاحب بندری فلان شربت ایندی
 عذا فنی طماندن بر سیز ایندی اندن کم سن ایدرسن یعنی مزوره بیغ
 اکلدی ایندی سنک باشکون ابرق ایله اولیه صاحب ایندی بندری
 عنوانیم ای اوغل اول ایندن صغینکم انجری رسوای لودر چون باطن
 درنه بسندن و زیر بریکه ابرشه سن کرم کم انوک دخی شتر طکر کی پلاس سن
 او تری یی بابت و زیر کت و کتخون رسختند ای اوغل اکر و دیر
 اولکست کی معاکله بلوروی حسابی اول و کند و پادشاه طغزو لوق
 ایله و نیندک کند و ذکمه دیم کم الوکر دیوبت و دوزر کر من طلب
 الکحل فانه الکحل معنی مهر کم دیکلنی دیکه و کچی اندن قوت اوله و کلن
 سکا و بو میا کو و ک اول و بره کز ایزر قومیلو بس یلک اولد کم خدا
 و نذک مالنی ضبط این سن و حسن نجه سن و اکر بر سکت اکی بر ما کتله

کم دخی جوق اسدتم بولدم اوش مجازبان طانقدر چون خراسان پادشاه
 بونی اسندی عجایبه فالدی ائی ندن بلد و کن بویکا احمد ابتری پادشاه
 آمان و پورس بن این کم حکایت ابتری پادشاه آدم و بربری اول
 بنی کتوردی اول الفله نون کوردی عبد الجبار کت فکونه عجایبه فالک
 و دخی باز جین شرط اولدکم پادشاه حضرتینه ملازم اولو اباده طو
 اولو و نیز هم لو اولو اتم منخص و پیر سبز کار اولو اکر بیورن کر و کر
 بیورمه کر و بونک دکللی احو الیندن و عملدن نون خبردار اولسه کر کم
 بو کون کرک اوله و وزیر بونک کالیندن اشکان و کر لو اکان اولسه
 کرک و کمالینک الوهنری اولدکم دلی بوک اولو و نعت اسنک
 سیرن صغلیه ای اول کل اکر خطا طلعه قادر اولسک مشویلکم نه خط
 کورسک خطک اکان بکرده سن اما اشکان ایلکه تانزو و بولکله مشهور
 اولمه سن و پادشاهک اغما دی سندن کو تو لمیه و شاید کم ابو قسکو
 این کر و ائی سندن طونلو و اکر ایلکسک از نسفیه اینمه و کر بیج
 اتمک دخی بکدر کم جوق فاضیلر و کاتبیلر سبیدن هلاک اولدکر
 حکایت بیج بن مطهر حاکمک دیوانندن ابتری پادشاه

برکون

مهر مکران پادشاهه کوستردی پادشاه بیتی تمام او قده اردنه بقدی مهر کد
 بر گمازبانه وردی ایندی بویی بوعلیه الت و نه کم اول سکا وره
 ال کل حجاز بان بیتی ال کدی بوعلیه التدی بوعلی پادشاه سردی ر
 عبد الجبار و وردی کم اوقیه عبد الجبار بیتی او محمدن و دخی مهران
 کیدر مدن بقدی اول الفکه نون کورده در حال او کنه بوایت دوشده
 این بوزینه اوردی و بوزنم فندی دیو چندی و کندی بوزمان چلدر
 کلدی بوعلی اسندی ایندی بکر اتنه دخی بندی شویله کندی بیج بلنرز
 نیرمه و ازدی بو حجاز بان بون کون دردی القصه بیتی اجد کرابوق
 کیشی اوقدی حکایتی بلدی بکر حجابیه قلدی بکر کم بو اجلدن نتر بکر
 دیو بوعلی بوزدی شهرده منادی ایندی بکر کم مهر کم عبد الجباری بو
 کزلیه اکا بوبله ایدرم ایله ایدرم دردی عبد الجبار او خولین بوعلیه
 خبر و زبیدی کم بن فلان برده و ن بنی قبر سون بوعلی اشید
 عظیم شکر ایندی ایندی برقع کون دخی حسون حجاز بان قسین برقع
 کون اسندی یعنی بو ملدی اکا خلعت و پروبت پادشاه بو کتوبله
 کوندردی و حکایت ایندی و غلظ و شد آذ اند کرا اجد کم بن بکر کم

و این اول بنام زکریا بود علی بن ابی طالب که با او در دی و زین باد شاه آید
کل مبعود بود علیه بنی باز لوم آمد، لوم اگر حقیقت بزی صد رینگ که کم
عبد الجبار که با شن کسه سبک برین و در پیسن باد شاه، ابندی بو بنی احمد که
کرک احمد خود آنک دوستی در ولی بر برین کور محمد اکیسی خلی فاضل
رودی باد شاه ابندی نیکت که کور بر ابندی بیعی و بزور، لوم وانی
فومیلیم بر هفتد دشر جفسون، بنیکت جوابی کلیم باد شاه احمدی
او قدری خلوت آید ایسی ایشو منوال بر بیعی باز بود علیه و سن بر هفتد
طشع جفو بلورون سن آنک کی دوستی بن احمد انگری ولی
جارت بود مری بو بی بزدی و آید در یکم کاشکی دنیا به کلیمیدم چون کلدم
بو باز چغنی بلیمیدم بنم او چون آنک کی فاضل تلام او لیسیدی انور
ابتدی ای شاه عالم قراند، بو ایسی او قدری کم حق تعالی بیور ان
یتلوا او یصلبوا او تقطع اید ایم و کذوا او کین اید کلیم بو ایسی
بو بتیج بر خزایع بن هر چند کم اول فی کلیم سر بار بن دوستی
شرطن سیرنه کنوزش او کم ددی اول بنیکت در لیمش که بر او جند
بر الف بزدی انچه قلم بر او جند بر نون بیسی ان یتلوا او بی

مهر کون

طرحم بونکر جواب بزدرک الف لام ميم بعيني الم تركيف
فعل زبلك باصحاب الغيل ثمان طنط سلطانك بكزي دوندك
انكي كيدي بزما نذن صكره انكي كلدي جوق اغلدي زارلق قلدي
سكلا نلني سببندن ادم وريدي طبعندن عذر دكدي عفو و استغفار
دكدي وخواجه ابو بكره جوق نسته وريدي و بيوزد بكم ووكلي باز جيلون
بو قزو او تردي بو برا كلق لني سببندن بونك كبي اودره چه بولك
حكاييت و دخی ارشيد كه بو علي و سجودي بيشا بوزك كيد
و ايدرد بكم بن خراسان پادشاهنك سوباشسي ون دردي اما خا
سان بكنك درگاهنه و رزدي خراسان پادشاه دخی اني كو بگذرد
اول دخی سكه و خطبه خراسان پادشاهنك ادرنه يرو در د و بو
علي قنيت بر كشي و اريدي ادي عبد الجبار دي فعنه و اديت غايت
يزجي ايدري و ابو علي انوك طنشين سز ايش ارشاد دي زير اكم عظيم اصلو
كشيدري خراسان پادشاهنك دخی برباز جسي و اراد اده احمد بن
راغ دز لودي اول دخی فاضل كامل كشيدري بركون احمد پادشاه ايد
الو عبد الجبار دكلمه ابو عليه كم اوكت وريدي و قامت طنشين

ایشو بگفت فنی قاندری خلیفه ناک اطینه ایندی ایست خلیفه کم بن ابو
سلطان کتورده کم ایلدی شمدن کور و بنم اینتم اولدر کم اون بیک خلیل الله
وارم بغداد یقم طبرستان بیل از قسبله غزو بنه الیم ایشو ناک کبی فنی
سوزکو دریدی بر طرفدن صکره ایچی کور و کلدی سلطان امینله او برده
اژده تا بیلدی قیودن بفلاد کور و چوق چری دریدی ایچی کلدی فولغون
پیرنه کتورده کندن صکره بنین بردسته کاغذ درکش زینش سلطان
المن فدی کم بادشاه و کی اکلدره خواجه نصر د بو انک الو سید
بنین کلدی بو بیتی کورودی محس ک اجد کوردی کلنوبک اولنک یازمشکو
بسم الرحمن الرحیم الف لام میم و آخرتین یازمشکو و الحمد لله
و صحت العز السلطان جمیع یاز جکره مشیلر بو بیتی ناک ایندی سندن
مخیر فالدر بو نه در کدر نه ریزدر الف لام سور سن پنجه کم تفسیر
ایدر کور بیج سلطان ناک جواب کلدی ارجو خواجه ابو بکر صحت نامی بکت
ایدری و کامل عقل ایدری دکندن اشغه اینن طور رد ایندی اری حد
وندین بو رمزی بلدم اگر سلطان بیور رسه این کم سلطان ایندی ایست
ایدری یعنی سلطان بیور دیکم بیلر که وارم بغداد بک طبرستان خلیفه

طرم

کند و بزمره تفصیلی کو زرم دردی سول سبیدن کم ازیند کون بزودن بازین
 خست او کورد پس نمیشد بازین اینجند درشن خطاک اچوق و روشن
 اولسون و کلمه و سوز بر بر نه اولشسون و نامه ده کوک کم چوق درلو
 معانی اولاو و غرضی از سوزنه ادا این سن شوبله کم شاعر ایدر سست
 نکته خوب از دمان و هر بنزون امده نامه خوش پر مفاد حدت مختصر
 و کرباری چه بازین مطلق پارسی اولسون و کلمه تک سوزندن اولم
 و خنجه نامه تک خد تکلف مطلق اندر اما پارسیین سنج ابو کل اما
 عربین بمنزله و هر سوزی کم سوزلیکین عالی و مختصر دی و شیرین
 مستعار استعمال آیه و بازی کوک کم فکوی جوق اولاو و ز موزی تیز
 فتهم این حکایت شوبله اشتم که ای او غل سنک جبرک سلطان
 خود بنده اد خلیفه شده نامه بازو کم ما و آه الهنت بکا بفتلا بکین و
 منشورین و زه سین تا اول لایبی طیاره اجم و فرمان دکل طقه عزم
 ایکم تاسنک فرمانک بوز کینه اول طرفک فرمی بکا مطیع اولاطمه
 ابتدای دکیاده بونلردن مطیعونک قوم بوقدر اکوسن و روتب کم فرمانت
 بونلرک ضمیمه ایدر تک دکل عالی سکا حواله ایدیم دردی سلطان بو

و اول فولق سکا و بال اول او تاسنسن پادشاهان غافل اولمه و نظر کت
 آنک قیله کت بوقمه و بمبته بانک اشغه طوت ناک تا خلفه حل ایتمه نظر
 و سکا بکیشن خیال ایتمه نکر و کند ذک کی صقن نیته کم فاضی عبد الملکه
 دوشدری سکا دخی دوشون حکایت ایشدم که فاضی عبد الملک
 کی اچکو چیدی بو سبیدن معذول اولدی بو کون خلیفه اول سانیه کم قبح
 صخر دی نیه بددی کوزله ایشارت اگدا ناکا خلیفه ناک کوزی بو کادوش
 اولدی فاضی دخی بلدی کم خلیفه ائی اکلده مان قید و خج کوزن ابودق اچمه
 و کم اچدی بوز ماندن صلکه اگدا مان خلیفه صخر و کم کوزک اولدی کا
 ایندی ارج بلیم شدی شوبله اولدی بچکم فاضی در بدی سفوده و
 او ده و خلیفه اول بو کوزن هر کوز اچدی مکر کند و خلونین نا اول نکت
 خلیفه ناک خاطرین کنسون دبو بس خلیفه ادرین بو قدر بلدی کن صلکه
 باز چلیق رسین دخی کی بلیک کرک در او تنز التبیح بابت کیا چلیق
 رسین سان ایدر اکر بازی اولسک کورک کم هر سوزده قادر اولسن
 و چون خوب خط باره سن و چوق باز معی عادت ایدر سن تاسنرت
 ادره طوت شو بلر کم ایشدم صاحب اسمعیل بن عیاد دوشنبه کون

کندو

و عجایب خرابیت لطایف جوق بله کم حریت بونکر سوز و دخی زد و سطرخ کی بلا
و ہم قرآن و شیعہ حدیث و علم و شریعت کی بله و پادشاہت بھگت
بومعنی خود معلوم اولاً چن سوال اولت جواب حق منوالیہ و بین و کر کم
پادشاہت فتنہ تکرار ایلکہ پادشاہت کو طہ نہ تم کا ز ایلکہ و تکرری قولونہ
فایت کوئی ابریشہ و ہر سوزی پیرین دوشترہ و سوبلو کن کنکل قرترہ و ہنر
و کنکل دخی پورین شویلہ و ہر علم کم پیرین و انی اسحال انکی بلایسن انی
بلو لکت بک فہم حریت نہادیر اولانا ارکت و فتنہ پادشاہت اوکنت
ایش ایلکہ بکمانہ زبر ایلکہ عشرہ مشفق اولنرہ و اگر نعوذ باللہ
بومک پادشاہت بخت انزلہ سن این سن حاضر اولب اول خبر مسیحی
پیر نہ کنورٹ اول تملکن پادشاہت ایمن فہم سن مقرب حضرت
اولسن و کرنی اول دیکلہ ابود کہ کتیس اول و نعمت حضرت پیر نہ کنورٹ
اولا و انوک اعل بیت حضرت پیر نہ کنورٹ پادشاہت واجب اولا کو نو
در کلی ہنر کتسند اول اولو پادشاہت حضرتن لایق اولسن بلکی پادشاہت
باشی برابری اولسن اگر چه لوٹ بیوت و سوجیکت اجوت ہرزہ و ہر
بان سوبلاکت بلور سکت ایجن تیز جیکت کہم کر دیر سنہ و ہر کم سن

خرمین بر کلیمو او کدن کم بوار کی خور طوق کند زن خور طمغدر بود
 کاشیت اولنگت شرطی اگر بود در جدن بکست پادشاه حریت
 اولنگت انوک یعنی شرطی کی منگله او شیخی بابت پادشاه
 طلبوستن حریت اولنگت در اگر پادشاه توستی حریت اولنگت
 اگر اولنگت بوغینه اول فولتی بوغینه اکه زبیر پادشاه قولفینه یعنی حریت
 لکنه بر قج الت و خصالت البین سنک کوک بود در کم بین حسن ظاهر
 سنک اولنگت کوک اول بوزک حوش اولاشو بکلم کوبه کوزمه کوز و
 پادشاه ملول اولیه و کوک کم او قجلیق و باز جلیق بکه ما اگر خلوتن یعنی
 باز موی یا او قجی کاجت اولنگت کم غبری باز جی انص صغیبه بانایب اول
 سن اول فولتی بیزنه کتوت سن و کوک کم حریت شایر اولاشو کوک
 ابوسن و بیلوسین کی بکه وانوک اولنگت عری و پارسی شیخو جوق اول
 تا کم پادشاه اولنگت صحتی بو کانی بو که شایر و حاج اولیه و کم علم ربیاض
 و طبیبی و جوقی و طب علم بود کلن خرمین بکه نامو بوزدن پادشاه
 مستغنی اولاد محمدی سنک روح اولانا اکه خلوتن یعنی حاضر
 اولنگت پادشاه و قجی اولنگت خوشن اولاد و دخی نادر حکایت کو

و حکایت

بگوئد سکا اعیان ایدی پس سکا انوک طپوسینک بش خصلت و اجدر کم
 نمیشد امین اویشن اول کوک کم سندن هرگز بلان کلمیه اکنجی
 انوک فتنه کسناک عین طومه او چنی هریج خابلق اتمه دردی
 انوک فرمانده خلاف اتمه بشی انوک رازن اشکاره اتمه کم مقصود
 و کلی بولش سندن در و اگر انوک اشند تقصیرین این سناک
 کند زک بلوزه اور کم طمسون سن انی قصده ایلد و کلی و هر سنده کم بلوز
 ایلکه اشکنه عیب کل و نمیشد سوال اشند کم ملازم سن و هر اشکم بلورین
 اشکنورانی سن دکلیدن بگرکت و اگد زک اشکنه و هر دم سنی اشند
 کون سنی کندناک بله و همیشد ملازم اول نه وقت کم اسینه کوسنی
 انوک بو لاکر ابرق برده بو لیکر زبراکم بادیست ناکر سمت و ام
 انوک او زرنه در کم قوبلجی صغیه کو و چون سنی اسند کورنج کافر نوبل
 درخی الو اشکو سکا اتمه کونجا کسک رهن حکمیه سن و اولوق کچنه ابرین
 و پادشاهک فتنه کند زکی حسود کوشنده ناکر سناک خصلت
 سوبله و کل وقت عرضنه محل اولنجه اگر چه طغوز و درخی سوبلر سناک
 و عیبش طه دنا خصلتین امین اوله و اکی سنده و حور طومه بز پادشاه

ابلوگنه ياوز اندیشه قلید البقیه اکابا بوز لقی دکه حکما کیست
 شو بلکه کم امیر فضلون کند و کاجیز بود و وریدی حاجت بندگی پیش
 او تا بنجه و از مزوم کم یازین بود نکات هواسی ایود کلد ر بوبانیت
 سوز او زدی فضلون ابندی بوا عینقادی کیم سینه ابون طونه کم آدم
 هرگز اجلس ترا و نوز حاجت جوابت بود کم ای امیر هر کم کم اجل ایون
 علامت اولد کم یازین برد غه ورن ایروی هر گلس کم بطلسی کلمه
 علامت اولد کم خیانت ایون و هر کم هوشم اولا لایق دکل کم همیش سوز
 انج کی اولاد کیم منفعتی دکنجه شول مالدار جهود کی در کیم کیم
 اندن فایق کوز خرو و سن کرک کم و سیدم خطقه منفعات ایون
 شو بلکه کم دینامیش در خیر الناس من یشیع الناس یعنی ادمیلر
 یکو کی اولد کم ادمیلر ابلکت دگوز و بل کل کم هر گلس کم دو
 کاکه ایدی انوکت زوالن یقین بل و پز کونک کم دوی خورش اولا
 یور سینه بور غه و کوز در سکت کم پادشاهت فنزین و کارکت بر بنجه
 اولا شو بلکه اولکم پیغمبر علیه السلام عشی عباس اولغی عبدالله
 ابندی ای اولغی امیر المؤمنین عمر کند و ارشینه جلدی و دکلندن

یکو کف

مال و میر و هم در فضلون ابتدای بو تعلیم سندن او کوندیم که از آری ایچمه
 چون ایچندک در ری خوه در دک ایبری ای او غل هر کم نه ایدر سه
 بوکو و دو کلی زاد کوک اخی پشما لوقه و دو و لته غره اوله و سلطان
 حضرتین حومت قوزنی کوز چون حومت اولدی نعت دخی اولر
 کم حومت عرتت بکدر با بلی عرتتدن و او کوبادشا علیندن سوسن
 کند زکی ارق کونستور کم امین اولسن کوز مرزین قیون نعدر ارق
 اولر کمنه آتی بو عز کمنه رختت ایلر و اچه دن انوندن او
 بطبی صتی او نعل کم عکل حاصلی شول کل کیدر کم خوشن قوخلو لیکن کل کبی
 کم عیر او کوبادشا هر قینت سرمایه حومتد از اصیدن او ترو اولو
 سرمایه و آدن و رکمه یاروز و عینتت بلکم هر کم اچه و کند و دن عزیز
 طو نه نین خور اولا مال دو شوکه رختت اعلت کندن مالک
 اکلدر و فی انداز بلک دو شو تر طقه دخی حصه دکوز طعنه ایدر چکوک
 دخی حصه اولاو چون بادشا حضرتین حاصلی اولسن خیاندن کی
 بد بینر ایلک و میر کم بادشا عرتتیه فر شو خیانت ایلسه دلیل در کم
 نکوی نکالی اول عرتتی اندن کیدر و آتی مالک ایلک و میر کم خدا و کیدر

طَبُوسِنِّ حَاشِيَةِ دَارِ اَوْلَمَقِّ دَرِ اِنْفَانِ دَهْ شَمِ كِمِ پَادِشَاهِ
 حَاشِيَةِ دَارِي اَوْلَاسِنِ فَوَلَمَقِّ اَوْلَمَقِّ سِنِ مِهْرِ جَنْدِ كِمِ پَادِشَاهِ سِنِ كَنْدُ
 چَكِه اَكَا مَقْرُورِ اَوْلَمَقِّ اَوْلَمَقِّ سِنِ فَوَلَمَقِّ قَبْمِه وَ كَرُوِي سِنِ
 كَنْدُ زِيَدِنِ اَمِيْنِ اَمِيْنِ بِنِه اَجْتِبَا طَلَه اَوْلَمَقِّ اَوْلَمَقِّ اَوْلَمَقِّ اَوْلَمَقِّ دُوْرُ كِمِ
 سِنِ رِيْشَكْتِ كَمِه نَسِه بُوْعَزْ كَنْشَكْتِ دِي اَنْدِنِ دُرُ و مِهْرِ جَنْدِ كِمِ پَادِشَاهِ
 قِيْنَقِ عَرِيْزِ سَكْتِ غَاغَلِ اَوْلَمَقِّ و سُوْرِي اَوْلَمَقِّ دِي لِيْغِيْ سُوْبِكِه و اَنْوَكَلِه
 كَلْبَاجِ اَيْچِه مِهْرِ كِمِ خُدَا و نِيْدِه كَلْبَاجِ اَمِيْنِ كَنْدُ و فَاغِيْنِ دِه مَكَلِه سِنِ اَمِيْنِ
 اَوْلَا زِيْرَا بِيْمَرْخِي دَمُوْرَه و رَمَقْلِقِ اَحْمَلَقْدُرِه اَكَا اَبُوْدِنِ اَرْتُقُ سِنِه
 كُوْتِ سَتُوْمِه كِمِ سَكَا دِي اَوْلَمَقِّ كَلِه چُوْنِ بُوْرُ اَوْلَمَقِّ و سِنِ اَوْلَمَقِّ
 اَنْكُ غَمُوْرِي سَكَا بُوْتِ حِكَايَتِ سُوْبِلِه كِمِ مَانُوْنِ خَلِيْفَه زِيْنَتِ
 فَضْلُوْنِ كَفِه و اَرَاْنِ بَكِيْدِي دِي اَوْلَمَقِّ اَوْلَمَقِّ و زِيْرِي و اَرَاْنِ بَكُوْدِنِ كِمِ
 كُنَا اَسَلَسَه فَضْلُوْنِ اِنِي طُوْبُ زِيْدَانَه فُوْبُوْدِي دِي اَوْلَمَقِّ و زِيْرِي اَبِرِ كِمِ
 اَزَا دِي اَيْچِه چُوْنِ اَيْچِيْ كْتِ دِي فُوْمِه دِي بُوْسُوْرِكِه فَضْلُوْنِ
 جُوْقِ كِيْشِي هَلَاكِ اِنْدِي اِنْفَانِ بُوْكُوْنِ اَمِيْنِ دِي كُنَا اَيْلَكِه فَضْلُوْنِ طُوْبُ
 بُوْنِي زِيْدَانَه فُوْبُوْدِي دِي اَوْلَمَقِّ خَمِرِ و زِيْرِي اَبِرِي اَبِرِي اَوْلَمَقِّ سُوْنِ بُوْبُوْجِ

کمال میرعم

و ابری کو جگت کت استغنه ایت و اگر سپا بیلو و بهادر کو اسه شعر
 ماوراء النهر ایت جنگ عربی و قان دو گلشی و بندگ
 خسروانی جمله و ایتهم کم مظهر بلقندر و بود کی سغله ماد کی عراقی کبی است
 کی نو ای کبی بسته کبی اصغهان کی اندن نوانه چکم درمه تا بونلری صلیف
 او میلو اشیر نوب طاعلوز کرد و کور کم بهر کیشی نه سور چون قدح
 اکاکله انی ایت جگت مینی دست کت و نضو لن اینه و طلوع
 در کم سحی از ایج الوکه انچه کویچه چون انچه حاصل اولدی اندن صکو
 نغدر ایچ بلور سکا ایچ سنج او ستغنه سیتین ایچ و کرسنه ایله
 جگشمه کند و او کا صانع اسن کل صغون کم عزینک ایدوب دو کلیماس
 بوز که در شمشیر و الت صغیش بی نو او وی حاصل او کله و بلکل کم
 بطیج اسر تلورک شیج سدر و شیج کم عزینک این فایب سی اولمیه
 و بهر کم جگت سنی او که اکانوا ضع ایله و انی کم اول در کوانی کل کم سیک
 حاصل اولاد و مطرب کت اولو بهتری صبر در اگر صبر انچه محروم فلکم
 ایدوب دورر کو مطرب کور و صغور و در سزوک تک کم کور درین
 و اشید و کن بر بردی سونلیجه او تو در در بابت پادشاهت

این سخن و کنکلی تبیین و نیز کم فضول این آیه فلیسین بود که جالبین را سخن
 بلکه و اگر شاعر دخی او اسکت کند و شعری که عاشق اوله و نیندک
 کند و که روایت ایندی بیکل جالبین شاعر او را می در اما کند و اگر
 را می دکل اگر نرد دخی بلست چون کی کسی نرد او بنیه سن کند
 اینشوک قبول بود که نعلیم انیمکه مشغول اوله سنی جالیغه کتور
 نما باز لوه کتور ملر و ذو تسوز اینکه ترانی و ز تسوز ایله و نیندک
 بر دور لو ایله و ز نکل دخی ایبا او تسون و اگر عاشق او اسکت
 نیندک کند و حالک سونکه مکرانی کم سکا جوشن کله و ایرو و مد در
 خوش کله و هر بر میسین است فراق کی وصال کی ملائمتی کی عیب کی
 نرد کی قبول کی و فاق و جفا کی احسان و عطای کی مشغول کی و نیندک
 یکی حاله کوره و فتنه و فصلدن بهار ایندی و خزان ایندی بیکل کم هر
 فصلدن نه ایندی برین کورک منلا فرشتن بهار بابت ایتمه و اگر چه بی
 تطبیسک و نیندک نظر ایله و اگر خاض قومیه عاقل فوج لرسه کم مطر
 نضر فندان بلوز اولو لاکو سازه نواخت ایله و اینر ارنوق و جلی
 او سنین است اگر یکینلو و او غلاملر است سبک ساز جل و

ایوی

یکک ز نظای خبیله در و کو خبک اول آخر حکمت دخی از ایله
 او توراخی باب جاطین رعایت ایک ارکاننق درر اگر کو خبیله
 جلی اولسن خوش بوزلو و خوش خو و سبک روح اول و کند و ور
 کا فتوکه بز طنائت ار و طت و فتو لو طوت و خوش در لو اول
 چون بر بر و ار سس خوش خفله و کو کو بوزله وار و اغوسا ز طیر سبک
 ساز جال و بندک بر و ر و کل ز بر ادنی بر و کول خفله در انو چون بو
 صفتک او ستاد لری ترغیب ضیوت درر که سوبله کم ای از که ایستکه
 بارر بو کاره در که و بو فی قوه کن و وجد ایله جال و سبک ساز که
 و سبک شعور کم اکا خبیست در لو و اول بکنه که در و ترانی او غلام
 ایچون قود بکر ز بر ترا بندن خبیفتی ساز یو قدر بس بود کلندن بز
 در لو جلیبه در لو در لو جل نادر کلندن بمره بو لاس و جلیه کم وان
 سن باق اگر صاحب مجلس قزل بکر لو و قر غلبه ای قلا جال و اگر صار و
 بکر لو بس اوخ قلا جال و اگر این نملو و سسز ایسه کم ایله جل ارتق کم بو
 درت علی اوکس طبیعت ایچون ایدوبت دورر که هر چند کم دگر کیشی
 بو فی بلو اما در که بو معنی دن دخی سنی اکان ایدم و جهدا بیت کم حکمت

بود که آن اتفاق چون ارمانی گمانند و از دری قیومتکار آنکه او نودی کند و بود
 یکسک بره چو تب بندری بکار فصلید ی طاعتی قتی بفقور بعدی سبیل
 کلمت قیونلوی الدی کندی جوبان بر تندر شهره کلدی سوز سوز قیون
 ایستی سوز در کم بچون سوز کندر ملک جوبان ابندی سکا دبدجی که سوزده
 صو قتمه اول سوز در لوی قیونلوی بر کوزدن الدی ای ایدری ای او غل کسینه
 خیانت اتم کم بود که خیانتی طایر اولان کسینه ابوق کسینه اعتقاد
 اتم و تاسن سن مناکلی طغزو ابله و وعظ اتم اتسک خلاف اتم
 و صنون الدو علی اتمه اگر اتسک طغزو ایت ناکه لکوی ساعمر و که
 و مالکه بر کات برین و نیریز کم واره سین اتم لیشک اولسه که ک
 استه و بر شهر کم و ان سین بر اولوناش تبسیله در کم اتم نونف اول
 و نیر کم سخی امین بله اتمک ظن کند و حتمک بلان اتم کم اکانیکه مشهور
 اولمق ای جهان ایلکدر و نیر کم اتم کور مدن و کور ستر مدن اتمه و
 نیر کم سن اول کر خدن اکانه اول تانمقلو او تلباسن و اولک
 کهد العننون دخی اکانه اول بچون نوح بو قتر و جقه بود برین صحت و
 بود برین طو تکم بوبان تب عیب دکلدر و عیب او کن خیل جوبان اتم کم اول

بکرک

اَوْنِ اِحْصِي الْجُحْنَ وَكَمِمْ كَوْمَهُ وَاذْ اِحْجِبْ جُحْنَ الْوَسْطِ مَا بَيْنَهُ وَالدَّنِ الدَّنِ
 وَرَمَهُ وَشَوَّلِ بِرِكْمِ خَاطِرَهُ دُرِّ بَاشِ فَوْزِ نَلْسِي اِحْصِي بِيْرَتَهُ دُرِّ دُرِّ مُجْتَبِيْنَ
 بِاَدِيْشَا مُجْتَبِيْنَ بَلْزُدُوْتْ دُرِّ رُكْمِيْ بَرَكُوْتْ وَبِيْرُوْتْ وَبِيْرُوْتْ وَبِيْرُوْتْ وَبِيْرُوْتْ
 بَلْزُدُوْتْ دُرِّ رُكْمِيْ بَرَكُوْتْ وَبِيْرُوْتْ وَبِيْرُوْتْ وَبِيْرُوْتْ وَبِيْرُوْتْ وَبِيْرُوْتْ
 رُكْمِيْ كَرْمِيْ شُوْبِلَهُ كَمِ حَبِيْبَتِ نَبُوِيْنِ كَلُوْبُدُرِّ اِرْ كَبُوْا اَلْحَيَّةَ
 مَوْتَةً وَاَنْظُرُوْا النَّارَ عَظِيْمَةَ اَللّٰهِ بَعِيْسِيْ وَكِنِيْ كَرْمِيْ بَرَكُوْتْ كَلُوْا لِيْ لَشَا
 عَظِيْمِيْ اَنَّا رِيْنُ كُوْبِيْ كَمِيْنِ وَكَمِيْ اِسِيْنَهُ وَبِيْرُوْتْ اَللّٰهُ وَرَمَهُ كَمِ اَبُوْتْ
 دُوْرُوْتْ اَبُوْتْ اَللّٰهُ اِيْلَانِ دُرِّ وَرَمَهُ وَرَمَهُ اَنْدُوْتْ كَرْمِيْ شُوْبِلَهُ
 شَاْرَكِ طَرُوْتْ اَبَلَهُ اِحْصِيْ وَرَمَانِ عَمِيْشَتِ بَاْرُوْتْ غَلَطْرِنِ اَمِيْنِ اُوْتْلِ
 وَاَلِيْشِ وَرَمِيْشِ نَشْرِيْنِ عَمِيْشَتِ مَطَالَعَةِ اَيْتِ كُلِّ وَكَمِيْشَتِ اَيْدِيْ خِيَانَتْلِقِ
 اَتْمَانِيْ كَمِ كَعْدُوْا وَاُوْرَكْمِيْ اَبُوْتْ اَلْحَيَّةَ حِكَايَتِشْتِ مَاشِيْتْ مَكْمِ بَرَكُوْتْ
 جُوْنِ قِيُوْتِيْ وَارِدِيْ بِرِ كُوْنِ جُوْبَانِ سُوْدِنِ صَفُوْتِ قِيُوْنِ اِسِيْنَهُ لَتُوْرِيْ
 قِيُوْنِ اِسِيْ بَرُوْ صُوْقَرْدِيْ جُوْبَانَهُ وَبَرُوْتْ وَرَمِيْ اَرْصَاْتِ جُوْبَانِ اَبُوْ
 سَلَاْمِيْ بُوْتِيْ دَايْمِ بُوْ اَسِيْدِنِ بِرُوْدِيْ اَبُوْتْ وَرَمِيْ اِيْ خَوَابِ سَلَاْمَتْلُوْ
 خِيَانَتِ اَبُوْتْ مَقَابِيْتِ صَرَرِيْ سَكَاوْتْ دُرِّ بُوْ سُوْبِلُوْتْ قِيُوْنِ اَبُوْتْ

کونستین وار و کجه کلک فاشک الکه و هر کجه کم او غر بکرسن ناز نایوز که
 سلام و رکندوزک محتاج کونسترمه و ارسوز بو که کر مه و یازن فشن
 طوشوز اوله و اگر چه کم بول امین اولابد برقی و مکاری حشوفد ایلکه و چون
 بر شهم کره برین دیندار و امین مشتری او بونکه و اوج کشی ایلکه
 صحبت از ایلکه بر جوان حد کم پیشه بلوز اولا و بر دخی پیشه بلوز
 عیار کشی و بر دخی بول ایز بلوز کشی و کندز کی استیمه و صوغه اجلفه
 و صوغه سرفه او کورت و راحت و قنق اسراف اتمه تا ضرورت و صفت
 زحمت کوز مبرین و شول لینی کم سن اسلوسن ابوعه اینه و کسیدن
 امین اوله کم التون اتمه تیز الی ایلکه اولور و جهدا ایلکه کم و رسیه صانعو
 باز از اتمه سن و علوی ایلکه و د اتمه ایلکه و اوغلان ایلکه و کجه قریش ایلکه
 و قاضی و کیلوی ایلکه و شهم مغبیلوی ایلکه و خادیلو ایلکه سکن اول
 معامله اتمه سن کم باش اغرسیدن و کم بنیمانلغدن امین اولاسن
 و کورده و کوه اغفاد اتمه صنانمشی صناناد و غله برابر طغه کم
 صنانمشی دیو بیلدر صنفد از ادمن و ادرج سوز که صنفه ایشله صنفه
 و نقد سرجه و وری طاقوسه و زره و قرد و بجن اصی بولاسن

اون

بر او غلا بخواه و زدک بکا بونجه بو عذاب نیری و بوجوان مرد نکشت
 ندر خواجه ایندی ای خوجه بواشی عجبلمه کم بن اشلدیم باز ما ملک
 شتر طینت اولدر کم سفوده و باز اوده کی تصفیه این لر اکر مغبون اولم
 سفوبله کم بایم کونج مغبون اولدم اما بر مروت و قینت اکر مروت
 سیرک ایلم کم کند و اصلم یار مزلغینه طالعین و مریش اولم پس نه کند و نه
 مغبون یعنی زو اکر زدم نه اصلم یار مزلغینه طالعین و رودم اما ای و غل
 اکر سربا کت از اولا کت ایله اوزنق اولمه اکر اولسن بر با ایله
 بر مروت استی و حیای ای ایله اولکم جیف کند و نه زو اکر اولم بله و متیان
 کم او سننه کون کجه آزال بر سننه ال کم اکر استی اتمت زریان و
 اتمیه و سکا مهر نونامه و رسکم فلان شته الت دیو اتمه مهر لو
 نامع چوق در لوانت اولوز و اکر اچو غلن او قیسن و سنوک قیلکن
 مهر اوزن کر و ادر آل الت و مهر بر شهرده اولم و تعزیه خون و مکل
 و بولد اشتیز بولکه کر مکل الا امین کنی ایله و کار بانق اولسکت
 اورتیه بوده خون و قاشک احتیاطن کی می و اکر بیان اولسن اتمه بولکه
 بولد اش اولمه و باد کیشی به بول صوره اولاکم بزغ خچون بوی بکاشن

چون معامله تمام اولدی دکاندار له باز کان اراسینم خلاف دوشد
دکاندار ایندی بنوع برقرکت وار باز کان ایندی برقرکت وار دخی
پرد نکت بوشوز اوستنه صباحدن نا اولیکه دکت کلشوب حسبت
ایلدی کو باز کان سنول قدر جعفر دی ویا غیر دیکم دکاندار ملول اولدی
برقرکت له بر دکت التوفی کتوب بر عووردی باز کان الوت
ایشنه کندی دکاندار کت بر کچرک شاکردی وار د اردنه دوشد بکم
خواجه پاشه فنی بزه شکونه باز کان اول برقرکت له پردنکی بو اولانه
وپرد او غلان دنت دکانه وار د فح دکاندار بو اولانه قافد بکم
او غمز مین بر کوم بر دنگدن او ترو صباحدن اولیکه دکن سنول
قدر عوفا ایلدی سن اندن شکر نهی دکر سیک او غلان قرکت له اولدی
کوتتردی دکاندار حجه قلد بکم بو اولانه نارسینت کان
الکسی او غلان دکلدر سبحان الله بو کا خرفی فندن و بو موت
فندن دکاندار در حال خواجه نکت اردنه دوشدی ایدی ایدر خواجه
سنن بر حجت مننه کوزدم بکا اید و بز خواجه ایندی بپور بقال ایندی
ارته دن اولیکه دکن بجا بو بجا بکا ایلکت پرد نکت انجون اخوا

اولاً و گویی کند و دن بوخرو ابله ادرسه بر کوبله این کم دینی و مروتی اولاً
 والد ایچی کشیدن صغینه و اول کشیده کم متاع بلز بیع معامله اینده و تنک
 فو مکه و سینه مکه و یقین خصم بلکه با زار اینجه و اگر ایدرسه الحق طعن کولکن
 کونتر کم جوق دوشلفله از اصحی طغیدن او کج فساد و وارر و بیع نسبه حوز
 بخم کم نمیشه خور بقلن نسبه جوق زیان ایدر و با زار کانک الو بلا سنی
 نیکت در لکده ندر جوق خوج این اصیه بجه ناکاسر مایدن دخی جعه اصل
 اولدر کم اصیدن بیه کوسر مایه بقیله و اخی ار توری کون کر فخی زبان
 اولدر کم سر مایدن بیه کوسر متاع کم بطنله الا کور در مکه صنواک اصیل ندر
 و متاعک بقلو اولدر کم بونک خلا فیه اولاد بقدا بدن اصی امیده
 طبع اتم کم بقدا ای صیغی نمیشه یا وز اولاد و اور و بنتی بقلو اولاد و بنتی
 اولدر کم صنودا بیان سولیکه سن که بیان سولیکه فخی عبیدر خاصه
 متاعه و کور کم بهج نسبه بیع اغدن الدن و رمیه و معامله دن
 او نمیشه کم او نمقی زین جوق اکثره بو صنفت اهل ایدر و ب دور کوم
 با زار کانلین نصر قدر و خرو ندر نصفت مالک و مروت کالو کرک
 حکایت اشتم کم بر با زار کان برد کانن بیک رفیق لوق معامله ایله

که یک کلمه شبیه نیز خلاصه او نیز کنجی بابت تجارت بیع و نیز احوال
 اینست در ای او غل مهر چندیم بازرگانان خلق صنعت دگول کم آگای پیشه و بیله
 چون صنعت بدین استن آنوقت دخی رستملوی پیشه رستملوی کبیر و زبیر
 ایدر بازرگانانک اصلین جهل او زرنه فویب دور کو و فرغنی غفل او زرنه
 شغولکم ایدوب دور کو لولا اهل هلاک التامی من الطوع بستی جهل
 و کون سیدی ادمیکو اطلقدن اولیدی مفضو بو سوزدن اولدیرکم بازر
 کان بر افچه ارنو ما بچون شرفدن غزبه و غزبدن شرقه و ادر شرف فومنه
 غربت متاعن و غربت فومنه شرق متاعن الدر کو و بجهانی آبادان طوز کو
 ایدری بو اول کشتک ایدر کم غفل کوزن دکو بندر و حوض طبع بو آخن
 بندر بندر و بو بازرگانانک اکر دور لو در برسی معامله در و برسی مسافرت
 معامله بنیم کر کدر کم کاسد و بجز متاعی ارنو کتوه دیو طبع ایکو بو نوعلک
 مالتن در دیو کشتی کتکم بجز طوری فویب الی مسافرت خطرین
 خود کین با بکودا ذکر اندیم بی بازرگان کتکم بو ای دور لو دما
 دیلر اول مالنه و نیند قبیله و آمین و طغزو سو بلعی اول طمعدن او ترو
 ابر فلک زباین اسمیه و معامله بو کوا ایله ادر کم کند و دن اشغه

اولا

بوسوزی و میدک قاضی چون بوسوز که حصی بلدی قری الدی آینه دکووی
 پس دکل کتابدن الهفه برمز و کتدو زندن بر ندر سیر که حصی سفینه دکووی
 و قاضی اونن کرک کم متواضع اولا اما خلق آرسنتع مینلو اولا از سولچی
 و جوق بلوز اولا حکم ابلاکدن طول اولیبه صبر لو اولا اکوش کل منله دوشه
 علی کتدو زکدن جوابت برده منیلکودن استینا استه چون قاضی مینلر
 وزاید و منعی اولا و متدین اولا کرک کم برقع و قنق حکم ارغیه بر انج او
 بطی و بردخی صومرکس اوطن و بر کما دن جین بر دخی کو کلی بر بنان اولی
 و کرک کم چنگک چاکت مضر کوی اولا قضیه و قنق حصی سر کتدو
 انکه فادر اولیبه قضیه حکم ابلاکد قضیه اشنگک دکل سوز قضیه کرک
 به طاقون به انده اول برده کم مال جند و غن بکده قدر تجربه سی و نخصی و ارس
 این ستمل دو تمبه و کلی کم اندی کرد و بوز مبه و کتدو ابلاکد قاضی ترسن
 بازمبه و کتدو همان نشان اون مکر صغر و رت اولا قاضی کتدو سوزدن
 و کتدو خطن خربز طلت کرک قاضینک یکرک انشی علی و بر مبر کار
 لغدر ای اوغل چون قاضیلق نوبین بولکاسن و سپاهی دخی او بکاسن
 باری بازرگان او کم انشی انن بولکاسن و هر کم بخارتن حاصل ابولکاسن

سستی فاضلی فخر طایف و ریکه دی فاضلی بوبله ذبحک خصم کلدی فاضلی
 کوز مرز اورده و عوجی ابدی ای خداوند خوردم کیر ایخ بوبوق طوبت
 کلیمه فاضلی ابدی محرم آل و از کوشتر ایت فاضلی مهر بدر کل سنی اورد
 د عوجی مهری الدی روانه الیدی فاضلی دخی برایشه مشغول اولدی بز
 ساعدن صکره خصمه فاضلی ابدی اول کشتی شیمی اول غاچه و ارمن
 اولاه خصم ابدی مهنوز و ز کاش اولاد عوی استی وردی اناچه مهری
 کوشردی فاضلی دیکین ایدی سوبلیو کوزدی ایخ دبوغدی بیج جوا
 دخی کلدی ملول کلین فاضلی کلدی ابدی ای خداوند نه کم دد کوز
 اندم بیج جواست و مرکی فاضلی ابدی مرز سوبله ایخ کلدی طایف
 وردی اول خصم ایله و از بوسلمانه قولن اودا بیخ قرایشی الورد
 صتر و ن بوجا حین و بروم خصم ابدی بن بوئن کلای میخ ایخ کلدی کم
 طایف ایق وین فاضلی ابدی ایخ کلدی سیری کلدی بن سکا شور
 دغم و نین کم اول کشتی اول غاچه و از دبی ذبحک سن بنوا ابد کت کم
 بن اول غاچه بلوزون و اول کشتی نین و از دغندن جرم بوق ابد کم
 مهنوز و از کاش اولاسن انوکت دینج بوزجه قزل کاش سید

بوسور

بر جاریه عایش او تندی کم انگه نیکسی بوز الی قول ابوری و بونک او تقدیر
 سنبری بو عیدی کم ائی البیدی دون کون زارین ابی و ب علکود بر کون
 نخی بو فغزوری فغوج رسنجه طشع جندق صحاده کوز دک بوبکا و سنو
 اول جاریه نیک و صین ابی و ب علکود بنم بوکا اوزم کو بنبردی زبیر قدیم یارک
 ایندم ای یار سنک اول قدر سنک بو قدر کم ائی الیسن و بنم دخی بو قدر
 بیج کمر سنبلو برین که سنک کل جارج این ابندی بوق بن ایندم او من بنم بوز
 فزلم و از در بو بجز زماندر کم ائی بر بر جمع ایلیم سکا و بنم سنک نخی فلان رخ
 ایلو بر اول جاریه بی سنون ال اما اول شرط لیکم بو ای جاریه بی طاشن و اند
 صاشن بکا فز لوم و برین حال بو کم بن بو سوز و دم اینز و دوشدی و اند
 ایلو کم بیز ایلون کجه اگر ایستی و اگر زبان سنم سکا و بریم بند نخی بلو مدان
 جردم بوز فزری عام و بر دم بن ایندم و بو پیری و نکوی نکی حاشر ایله
 او من در تب ایدر نه فر اوش صتر و نه فز لوم بکا و بر و ن فاضی ابندی سن لکا
 القون و بر در کوش بر دانه و ایردی ابندی بر کس لیش ایخ بتور دی
 انکس فینت و بر دم فاضی ضمه او توردی قول دعو کینه ابندی و از
 اول نفاخ بانن ایکی رکعت نماز قبل بوز کوه صلوات کتور دخی اینت کل

نامشعیت عالم او کسین و نیک بلویست نصیح عبارتله تقریر ابله تا بحیل اولمه کسین
و سوز اچین قوز قوی امیدله قوشندرت سوبله خلقی ایلدغ قوزنمه و نم اول
کمز رحمت و بنسارت خیرین ورن طوز و بولوی طاعت و عبادت دعوت
ابله و اتی کم بلوز سن سوبله فصل و اکر دانه شهنه کیدن نقل ایله
فاضلی اولر سنک کوچ کوشی اول او جگت اوله زبرک و فتم ایسی اول
و دین علقن کی بیل و هر مذمبدن آگاه اول و فاضلی کرک کم حیکه علقن
کی بکه اکر عدل طابق اولمه هیچ بر سنغ جیف و میل انیه حیکه و تدبیر له
جی شهنه دکور و حکایت شد بله کم طبرستانغ بر فاضلی و اورد
ابو العباس در کرد عالم و پهر سنر کار ادری و صاحب اتی ادری بر کون بر کوشی
انورث محکم سینه کلوت بر کور دن بوز التون دعوی الله فاضلی طابق سکه
ایندی طانغ بو قدر ایندی بوکا اند و پهر نوم ایندی بوق نرنا اول بلان
اند اچکله قویدر ایندی بن شمره مخالفت اینش اشلو دن پیر سکا طابق
کرک س آکا اند کرک ایندی اند بیون سن بن معنون و محروم اولم دردی
زارری قلدیکم بکا جان ابله فاضلی ایندی باری فضیله ایت ته سببدن
سنک بو نغ بوز التونک وار ایندی بو کوشی بو تبه بللی بار مندر ناکاه

بوجبار

و قها سوزده طائلكت عبت و كل في الحال خلق كنور و منسجود و توش
 روى و اخرا و له بسني نقيبل اوليت صوتن عبا زله اوله تا جليله نقالت
 حاصل اولسون و سوز او ستنج متحرك اول سنت اوله و سوز سوبلر كن
 نظرك باشريجي اولسون اكر مجلس صوت و سنه بيگينه ايت بونلوي اعلت
 و كوجا ايت حاجت اولسه جون كور يا ستم محل دوشه ايت يله ستم سوز
 قبولدر ايت او شتمه و كوجا قبول و شتمه نيز جك پادشاهه و اولوك و
 مجلس ايلنه و عاقل اشعا اين و كور سن منبرده ايكن سوال اين كوي بلوسك
 ايت و كوي بلوسك عذر ابله كل كم بونلوك كي سوالك جو ايه مشغول
 او عطف بونوز و اعط زو فندن كدر روي و كورني قصده سيني خلق دوشه
 طرم انكث و سكر ابله كدر زنده بيلر مسلسل در دي تا خلق اين كور
 كنت طرم كلسون ديبلكر و بونلوك لغت ابدت طرم اولالو ايون سكا
 مشه صوز بيه كور فعه و بزميه كور فخر نكاسن و صغن بوز سوبلا و كل
 اكلين سوبله كم عاجز اين نشاندر و نامشروع حركت انه و بازا ارجيف
 كورمه و بوشهرده چون طوزنه و نيك و اعط ليه بار مزاني انه تا حركت
 كينه و نيك لكون و بلا جلفدن صغن و نيك ابو عل اشكر من خلقه و نني اني سو

اوله بیسی صنیفت بلینجه بونلر، طالب اولما عالمک بیکانی اولسن دیندار
 اول جوق باذطبی اول ودریس جوق ایت و غار، و اورجه و سایر عبادته
 حریض اول و دین اره و وطن اره و انکی اره و حاضر جواب اول ولیکن
 ایدریش بر سو بکه اگر و ایت ایشین سن انوک راوی سن کوزیل جمول
 سو بکه خبر و اصرع اعتاد اینه صحیح و منو انو خبر دن ار نو عن بکنه و تعصبله
 سو بکه و عرض اچون سن طرفین الون فومه اکوخت ابر سکت خصله کن اکر
 ضویلکم کور کور جواب دیو بلور سکت خل ابله و با خود دونه و سوزک اولون
 نکو ابله تا افری نسا ده و ارنه و اکر فیدین بخت ایدر بلور سکت ایت
 و حویبت او زرنه مقدم طوت جه ابله تاخر صنو کی معلوم ابله سن
 و سوز بر شد ری سو بکه اوجی و کسک سو بلی اولمه و تطویل ایدر
 بی مستی سو بکه مفسر اکر و اعظ او سن حافظ اول و جوق
 نسه باذ طوت و میندن اشغه بخت و جدل منسب او سنن دخی
 نه اولوسه سو بکه و دعوی اینه اکر جلیسک فرجی ملی حیوان دخی او کور
 سن سوزی لطیف سو بکه طانت نینسن و ارو او سنون دبیدم خلقی غیر
 اوز منله سوز کتوز کم مهربر نکتن فغان این اوجلیسکی کرم ابله و کسوز

و قننا

غلامان اخوت علی کو کدر یعنی علی کرد و کسکست اخوت علی بن فاطمہ مند
 او سن دنیا کاک حاصل این سن اکا مصلحت فرزند شرح کی تا سن اکا
 فاطمہ صلیقی فرزند مبعه سن به بیوات البیک فرزند مبعه سن به و عظمی
 فرزند مبعه سن اکا ابو حنیفه او کسکست بر افح الوکه کو مز دنیا علی بن محم
 کی تقویم جعفر مفتح و طالع مولود ایلح و قال اجتمع نایمان کوجک
 فرزند مبعه امتک اولوز و طیبیتق نال این سن و رنگ امینو کسک
 فاطمہ سن حاصل اولوز بس الو علم دین علی در کم اول نو حیدک نزد با ندر
 و اکا سنه فرزند من دنیا حمیر جی بس جهد ایله کم دین علی حاصل این سن
 اگر شو ایله کم بدم بریسه کردن طالب علم کسک قبول ظمین بر مین کار اول
 و فایح و علم سوری اول دنیا دن بکریخی اول کونج کو توری اول سکت و خ
 و از جن ابوی و بز مغه و او مغه حر بیض اول و متواضع و سفندن ملول اول
 و حافظ و مکرر و منقخص سیر و مجتهد اسرار و عالی سن و علی او کسک
 کاراته و استاد حسن بلخی اول نیز بس کنا بلک و خوش مکتب و اجزا و
 کایل کافدر و فکر و علم تراشکو و دظلم و معق و معص نبونکر بس
 اولسه کرک و کولک حفظ ککرار ایله و کخته حر بیض اولسه نقلین رار

دُرُر کُو اَوْج کَرشِی سِر کَنجی دُر پَر اَوْ صُلُو کِم دُو نُو کُت اَلِنَع اُولَا بِر صَنِيف کِم
 قَوِی اَکَا سَط اُولَا بِر جَوَان دُر دَم جِنَانَه مَخَاج اُولَا بِر کُل اِی اَوْ غَل کِم
 بِو سَوَر کَر طَا فَنج سَکَا بِا دِ قَلَدَم دِ جِی بُو لَسِی نَدَم عِلْم اَو کَتَن اَو جَو بِن سَکَا
 بِلَدُر اِی دَم نَا سَنک غُصَکَت سَنز دُ بِنَادَن کِی دَم لِبِکِن اُول قَدَر بِلَدَم
 بِلَدَم کِم عَلِی قَدَرِی بِلَدُر دَم اِنِی کِم بِن صَنِيف بِلُو رَم دِ بِنَدَن و دُ بِنَادَن مَر
 قَدَن سَکَا شَیخ اَبُو و ن اَکَر طَو نَسِن سَعَادَت سَنک دُ کَو نَه سَوَر
 حَقِن بِی رَنه کَنو رِش اُولَا نَم عَا کَلو بِکِی کِم سَکَا نَه تَعَلِم اِنَدَم اَنلِق
 سَنقَتِنَدَن مِج تَقِی بِر اَقَدَم و اَنه اَعَلَم اَو تَو بِر اَبَاب
 عِلْم فِقَدَه و اَعِظ و قَا رِسی لِقِن دُر بِل کُل اِی اَوْ غَل کِم سَکَا
 مَر فَنَدَن بِا دِ قَلَدَم اِی رِی مَفْصُو دِ بِشَه دَن نَعَال اِنِی دِ کَلدَر مَر اَشِکَم
 بِر کَو اَلِنَع طَو نَه اُول اَکَا فَنَدَر کَو کُت اُول فِی کِی بِلَدَن اَن اَنَدَن نَسَنَه کَا حِل
 اِدَه مَر صَنفَت کِم و اَز دُر اَوْ جَدَن طَی نَدَه دُ کُل بِر عِلدَر کِم بِشَه
 تَعَلِق طَو تَر طَبِی عَثَه کِی رِ بَا صَنِی بِکِی مِ سَا حَت کِی شَا عِر اِنِی کِی و دِ جِی
 عِلَه تَعَلِق طَو تَر بِبَطَار کِی و بِنَالِق کِی بِه خُو دِ بَا شَه نَه بَر فَن اُولَا مَر
 بِر مَنکَت اِنِی و رِ سِی و اَر بِلَدَر کِجَه دُر کَر اِی دَم بِل کُل اِی اَوْ غَل کِم مَجْمُوع

علو مدن

طین کند و اوز که فایده آن اول شدن آبگشت سبز مسیدی شدن حاجت
 در بیدری و ابد بزرگتر که حاجت مندرک است یعنی یسیر کند و اسیر کند
 راحت و اجدر چون بویانین فعیبر لقی اینه سن ای جهانک او کلن اولسن
 اما سنگ حاجتک اول اول اول کنی که بعد از حاجت لیسند که بخت در که
 و بخت در که طعام دن او کن در که و او کلن سنه در که کم قبول اولیند
 بختک و بختک وقت خوش خوش کللو ایلک و لطیف جواب که سینه
 و لطفه در که کم حاجت استک یعنی فضا کنند اگر حاجت دلیو بلوسک
 حر و دم دو غیرین و هر که کم خنای اولسن کند و زکی آنک خرن بل و بز
 نکر نکست فدر لغین انوکچون فلور ز کم اندن چوق چوق غنا بیلو و حتملو
 او موز و چوق چوق حاجت و ار کم کنا بیلو غنوا این و کم بزی جنت
 املیندن فله اگر حاجت اول بیدری طاعت رخی اول بیدری و چون حاجتک
 قبول اوله شکر ایلک و اگر حاجت روه اولویه بر نو عیله کند و طالعکدن بل
 اول کشیدن بیه و اندن کله اینه کم اول کلکدن فیور سیدی حاجتور
 فیور بیدی و ست کت کالین دلیو کور کم اندن باز دم ای در اگر
 چنان کشیدن حاجتک اوله البتتم کند و زک استر یعنی بل کم ابد

و اگر سندن خطا کلسه آنکست عذرن و مکندن عار اتمه و اگر بز کو کناه اشکسته کم
اگا جزا واجب اولسه آنکست کناه پینه لایق جزا بکل ارفق بلکه اگر بز ایز
ایین سن ظلم انجمنش اولیاسن کوم یانین شویله کوشکم مثلاً بز کو بز
انچه لوق کناه ایندی بایرم انچه لوق جزا ویریم کوم کور بکوردن اولاسن و کوم سبنا
بیرینه کتور باین و بایر کوم رجم کوشلر ظالم ایز سن اشلیله حکایت
معاویه زکاتنق بر قومیدن کناه صادر اولدی بولکوقل انکه واجب اولد
معاویه بولدی کتور دی نیوز و بکم بیونلیرن اوره کور آردن برسی ایله
ای امیر بکم بزنا ایدرسن لایقدر و بز کتور کناه محرم مغرر انا بولیدن
کلر نکست بز دن بر ای کلج ایشیت و بزنا جواب بر کل معاویه ایله
ایله کت مجرم ایندی و کلجی عالم سنکست کلکست و کرم کت بلوت
دور کور بولکنا می کم بز اشکست اگر سندن غیری پادشاه اولسه حکم و کرم
اولسه بزنا نه ایدریدی جواب بر کل معاویه ایندی همان بواشی اشکست
مخبرم ایندی پس بوسنکست حکم و کرم کندن نه فاین معاویه بوسور
ایشدوبت عفو ایندی پس مجرم اوم عفو دلسه قبول بلکه و حاجت مند
کشی نکست سندن کاجینی اولسه از او کشت انی محروم فومه آنکست

ظین

کتبله او نومه و بلو کتبله جفت انه و بکلر ایله ایشمه بلا نچی کتبله معامله
 انه و خجل ایله جفت انه و بد مست ایله صبحی اچمه و حور نلر قین چون او نومه
 و سرک منج کتبله دیمه و هر کم سندن عیت بوله جهد ایله کم اول نیمی
 کیدر سنه و بکووی نول قدر او کم کم فقه خلک سنه دیمه مینسن و نول قدر
 صیوب صتمه کم اخانی او کتبله سن و هر کتبله کم سندن توفی اوله به اولمه
 انی خصمه نومه و هر کتبله کم سن سزاشی نیر کتلی انی زبون ایله و سندن
 اشغیه سینه نجه انه و بونلری اباوان طلا نکه کچی صیوب اولور کت
 رطلی در و برانشی ای کتبله بیورمه کم نصیر لاق اولسون و منلک کلوب
 در کم ای عورت لولو کت ای سی سبوره کت فلور و هر حالن دوسته
 و دشمنه کرم اول کرم بون صغله ناه کتلی لوق اول کت سن اول کت سن
 او تونچی باب عفو و جزا و حاجت استمک و راکده در
 ای اولغل هر بر کتبله ادری خرابه واجب کتبله اگر بکو کتبله قله و غدر
 و له اندن کتبله کتبله ادمیدن عجب و کلر کتبله ای اول آدم بیغامبر
 اینر کم او بلور بوق بیره کتبله خرابه ناه کتبله نیر خرابه مستحق
 اول کتبله سن و دکه سنه به فقه و کتبله کتبله کتبله کتبله کتبله کتبله کتبله

دو کجاست نه نام از این معنی جمله که گفته دو خلق اوستون کوک در شملق
اوستون یا دوز کیشی ایله یا دوز اول و ابو کیشی ایله ابو اول اما ارتومه
کنده و زک غافل اوزم کم عمیت نه کک مودن درست کلوز دز کو
سغیر اوزدن و صواش استینلوزدن کوچ کو توجی اول و هر اشک کم
و ارین آد مبلغدن اوز که سنه طونه و قعد غاک خشمی بوست
دوشنه و دشمنه ارفون کلجی ایله کم فنی سو بلاک ایچی جاز و لغد
و هر سنه کم اشک در کوشن کرسبه اشدرمه و هر سوز کم بر کونک
بوزنه و بیوسن اریجه دخی دمه و ادری بوق بوه فرقه و اشله و کل
ایسه لاف اوزمه و اشکله و کل ایسه دخی لاف اوزمه تا شلیف
سویله و اشکست دخی سویله بن اندم دمه و ایکی بوز لوک ایته
و ایکی بوز لودن غی بیدی باشلوز اوز مادن فرقه و کم د کویجی کشیدن
فرق اول بر ساعتی بوند و غن بیکت یلین د کله بار خ غافل اوزمه
موعظت فینا غورس ایدر اوزن خصالت بریسه اردن
تا جوق در لو بلا دن امین اولارین کسنگم سندن قویدر اوز کله
طوشمه بر کو کم تند در اوز کله جلاج ازمه و خسود کیشیله اوزمه و بیز

کیشیله

ده شمس شول قدر بین اولکم سکارنج کلید و بعد ابله کم دو شمس دشمنو بجز
 ای اول اگر یک دستک اول از در بود دشمن اول از کوزه و سندن
 قوی بر کیشله دشمن اوله و اگر سندن منقیف ایله دخی خور کوزه و اگر
 دشمن سندن زنهارد که فخر باورد دشمن دخی آمان و بر کل دخی غیب
 بلکل کم ایدت طرز کو دشمن چه اوج چرخش ولی چون زبون اوله بر
 کوزدن فارغ اوله و کو دشمن الکن ملک اولسه رو ادر شاذلی ایله شول
 و قین شاذلی این سن کم اوله یاسین و کم دشمن بر نفس صلوا اولک
 غیبت در چون بلوز کم دو کلوز او کلوز شاذلی صغیر و دو کلوز صغیر
 او زرنه یوز و یوز اترن ابلکلدن او زنه سنسه انکله یار منو حکایت
 ایسه کم چون اسکندر دخی عالمی کند و به سحر ایدری کرد و نشن
 چون دمنانه کلدی خسته اولب طاعتی فالطاری و هیبت ایدر کم نبی بر
 نابوده فیکت و ای الوئی نابونک ای یانندن طشه جفر کت
 نانا اوله کوزب بلا کو کم اگر چه جهانی طوند کم کند کم وقت ای ایلم بوش
 کند کم هیچ ششم بون و بنم انمه ایدر اگر در کوزه کم بنم جانم اندن
 خوشنود اولابنی بر کیشی ایله اعلیا کم اول اولی ستر ایدری ای اول

اگر قبول انگریز است و از مری ملکن اکم و سزای هلاکت ایلم اشیدو
 دوزخه نامه یازوب و ریدی چون ایچی نامه و کردی سید جوات
 و در کم و اسلطان اینکم خشت لکد و که در مته بو اندر بنه بگا و ارد
 کم او نسون کله چون اول دنیا دن کنیدی بو ایش نیم بو نیمه دو سید بو اند
 بندن کنیدی ایندم سلطان محمود عادل و عاقلدر نیم کی بر عورت او زرنه
 کلبه کرم چون کله اولدی تلوی طایفدر نیم او شش حاضر طریشم
 حال اکیدن طشره و کول اگر بن انی مرسم و کلی حالکونه یازم سلطان
 محمود کی کشتی صدم کم اول بو نیمه جو بکو صید نه و اگر اول نی صید نه
 در بکو بر عورتی صدم دبه چون ایچی کله ی بو جواتی د کرد سلطان اند
 ایدی ایندی طنو و ایدر پس بو بر سوز سبی ایله خلاص اولدی در
 اگا باوز قصدا ندری بونی انکون ایندم کم دشمنی او کلت کرک
 و دشمنان بیج کونه امین اولمه خاصه خانکی دشمنان کم یاد دشمنان
 از نو قدر ایله کم اول سنک کلدن خبر دازدر سندن انوک
 کالندن خبر داز اول بیج دشمن ایله صیفنت دوشمن ایله لکر اول دشمنان
 تلوی کیم و دوشمن صیفنت اولاد شمانه بین او تلوی بیچاره لعدن سبل

دشمن

صنعتی اوست که اول سکا خرد یک کشتی بگذرند در صیوب صناعت
اندن صکره اول سکا غالب او لافند زیاده فنی جزوه غار در چون پادشاه
بر دستهای فتح اید اگر حکم اول دشمن کم اوست شاعر لر و کانیلو باز کرد کم
او نغز دشمنکم آنوقت چه برسی بویله ایدی اتلوسی بویله ایدی یا ایسی
بویله اید اول خصم اصلا نه و از دانه بگز در کز نغز او کماک و اریسه
او که لاندن ایدر کم بود کلی عظیمه چون خداوندک منصفه چه برسی
ارشد بونکر طرندی صغری دیو یازر که تا بونکست غری اولون
دیو او که منصفه فی صیوب صناعت حیرت کشتی صناعت نه فزی او لا شاعر که
و کانیلو نه دیو یازر حکایت ری شهر نین غیر الدوله نک
بر عورتی واردی عظیم که کلو ز ایدنه و عقیقه بدی بنم آنکست عشی
فریدی چون غصه کرد که اولدی او غلی نلدی مجد الدوله که دیوب کوب
اوتر که بوعورت او نوزیل ارتق پادشاهن سورد و ادری سید
ادری او غلی اولدی و کی خبر بوقتی بدی پادشاهنه بار نلدی اکنون انسی
ادری منصفه بود کم بنم جدم سلطان محمود بوسیدیم به ایلی و رید
کم که کس کواج و بز سون و خطبه بنم ادمه او قنه و سکه بنم ادمه او رله

انکس مکریدن امین اولیسن و انکس یا وز لغیدن او صکت اولمہ دیکم
 انکس ندرین اول و انکس یا وز لغینی عومین ابلکہ و انکس چلمہ سندن
 هیچ بوئے غافل اولمہ و کند و طالبی و کی دشمندن کز لو طوت نابلا بی
 و آفته و دشمنین و ناسوکت بو ز بلور مینج دشمنکده دشمنکلت انور
 ہم دشمنه کند و زکی او کو ستره و انوک ایلو کده و ابو سوزنه الکنده
 اگر دشمن سندن نکر ایس ائی طوزق صان و قری دشمندن ارکت
 و اکی کشیدن اور کمال کورک بر فرود دشمندن و بودنی خداز دو
 و یکی دشمنی خوز کورده و ضعیف دشمنکده سؤل دشمنانی اینکم قوی
 دشمنکده ادرین حکایت است ایندکم خواسانج بر عیار و ادر
 مختتم ادری ادری مهلت ادری بر کون کدر کن ائی فر پزیننه ادر
 سرخبری بچن جگوب اول قاب باج بان ادری قولوی ایله اشدو مختتم
 اینکده او مختمز مرسن کم بو خرنی ادرین ابدی کنی بوقب بر قدری بس
 رکی اور باجم دشمنم بودر بس دشمنی خور کورم نعدر حفر سه ائی هلاک
 ایله ادر دینج اول اندن او کدن که اول کنی هلاک ائی آتا بر کنی
 ایلدکم دشمنین ادرین بچن انوک اوزرنه غالب اولسن ائی صیبت

صورت

و اگر طوره و او زنه قومیکه دوستی او زنده ایله و بندگت دوستی کوه کل
 بنگله کم دوستلوم و از د بوب انبوب کند و اینکدن غافل اولم کم بیک
 دوستندن کیشی کند و به دوست قدر و دوستی اینجند دوستی
 شول قدر سننه او کوه کم ناکا دشمن اولم سکا زبان ذکر میه صوک
 بشنان اولم ایچی الیز اگر بسول اولسن بای دوست اسنه کم بای کیشی
 مخصوصی دوست دونه و بکنز بس دوستی کند و کالجه طون و اگر
 سن بای اولسن بسول کیشی دوست لعه قبول فلکات رو اوزر اما
 دوستی اینج کوه کل حکم ایله کم بهر اشک سکا بورت اوله اگر دوست
 کناهه تر سندن اینجه قهریب نواخت این سن بر دوست کم حسود
 اوله اگا مشول اولکم اندن دوستی کلیم و طعمو و کینه لو دوستندن
 اراغ اولکم انوک کبی کوه کل دوستی قرار طومر بس چون دوستی کالیدن
 اگا اولدک دشمن کالیدن دخی اگا اولوب بلوب بر بهر فلک کورن
 کورم طومر بی باب دشمنندن اندیشه کلیم در ای اولم جهاد ایله کم
 دشمن قهریبه سن اگر دشمنک اوله فرقه و کوه کل بلوز دوسته کم بهر
 یکت دشمنی اولمیه دشمن او جندن حرا ده ارجز لیکن کز لو و اگا

خوش کوزیم ناد و سنک جوق اولاً زبیر بیکت دوستند یزد و غن جو قدر
 دوستک اشینه کوجنه شفقو اول اسکندر صوز و کوم بو بجه علی
 نبه طندک ابتدی دستک لظیفه که کتور دم و دوستلری عهد که دو
 نبردیم و کم دوستلرک دوستی کی دوست یل و دوست کم دشمنک
 دوستند اندن خیر کلز و کسنه جهانج عیب سز بله و برهنه رایی
 دوست یکدیروز بهنر سز دوستند و یکت اچک دوست دوست
 صتمه ایو لوی ایو لیکه دوست این و با و ز لوی ابودله ناک کی کوی و
 دخی حطک اول و عاقل دشمن یکدی کجا بن دوستند کم جا یل دوست
 جهله بر حرکت این کم یکت عاقل دوست انی دو دشمنه انیه دو
 تنلی بر کسنه ای که انکم هنر مند اوله و نیکت عهد اول و جا یل دوستند
 اراغ او کم بو لورک صحبتندن یا لکوز رفی یکدی و دوستلر حین ضایع انوم
 کلامه لابن اوله بن کم آید و ب دور کوی کیشی کلامه لایقدر بر او کم
 دوستلر حین ضایع ایوه و بری او کم ایکت بله و دشمنی انی صینه کم
 چون دوستک انی طار اولاً اندن کسنه در بیع طوعیه کافینه و چون جهان
 کچه آنوک ایل عیالیدن هر کم وار سه جیر که که دور و بهر دم زیارینه

دایر طور

بکنند اما نکاحی چون کوردی اندن حسین کجی رضوان الله علیهم اجمعین
 ایندی بن بوکالایون دردی یعنی فز او غلانه فز او غلان از کرک
 نه بن ار کورد کم و از نه بو عورت اما کویکو کرک کم سندن از تو خوق
 اولای غشت و حرمش کم فزک و کلنه و راحت اولای چون بو ناک کی بو
 لاسن اندن نسه استمه ناک و ارسنه انک بولنه خوج ایله انوک
 بو بننه صاز اول خود خوقن پیرنه کنور و سن امین اولوستن
 بکرم سکرچی باب دوست طوق رسحن در بکل ای اول ادم
 بچکم در بیدر البتق اکا دوست کو کدر کیشی فرداش سز اولسه یکت
 دوست سز اولنجی بویچکم صلوز دکر کم دوستی یکت فردشی یکت
 ایندی فردش دخی دوست دخی کرک ابری دوستلر ارسنه کی نظر ایله
 ناز، طوقندان هدیه و پیر کدن زیر هر کم دوستلر حالندن اندیشه اتومه
 دوستلر دخی انوک حالندن اکانه اولمزلو بو ناک کی عبتسه
 دوستلر اولر مردم دوست فرغنی عادت ابدن دوستی جوق
 کشتک عیبی اولر تلوز و همن لری اکلوز چون کی دوست دوستن
 اسکیدن بوز دوند صبر کی دوست دوتن اما اسکین در

چون اولدی بیارده یایزده کرک آئی او غلنجیم فرز او ده اولا کاشفت
ایدوب خوش طونکم فراته کانه نک اسیر در اکر او غلکنت استی
اوتمک بزق اسینو بلور بیچاره فرزانه سیرانه سیر او دن جقه ذ اول
فرکت جهانن ایله نک فرسه انک بولنه قو وانی کم فرز او غلانه و سیر
چرکن خولو و چرکن بوز لو آره و سیرنه کوجکست بکت استه اصل و صلاح
استه حکایت شعریله استند کم محمدن شهر بانوی مدینه اسیر
الندبلو عمر رضی الله عنه ایشو کله ای بند بس کبیر من ابناء الملک
بسینی ملک زاده کو صنطن بو قدر بس ائی سلان فارس او نه ور بر
کم آره و سیر کر شهر بانو ایله و ربح کشتی کو مینجه قبول اغتوان
بر و اجه او زنه ججه و کو و عربت محنت لری کلوت بر بر او کندن
بکدر کو سلان مهر بر نیکت اون او احوالین ایدر در کم بو فلان در و بو
فلاندر دیردی اول عمر کجی صوردی کم بونه کیشدر ایتدی
عمر در ایتدی خوشن کیشدر الا فوجه در اندن علی کجی سلان ایله
محمدت عمری او غلدر ایتدی غابت الو کیشدر و بنم لایقدر اما فاطمه
دن خجیل او کم ددی اندن حسن بن علی کجی ایتدی خوش کوجکست

رکندر

اولدی تا اکاندن کم وطنه کلدی کرد پادشاه اولدی حکم ابندی کم هر بو
بک دیم بر مختشم اوغل لوینه پسته او کور کم جوق وقت اولام ارگش
واصل کوک ایدی سکا ایچی تمیه الا سهراندن صکره عجن بوز رسم عادت اولد
هر مختشم اوغلی کم احتیاجی بو عجله بست او کور ندی جون اوغلان بالغ
اولا انوک حاکمینه نظر اید. اگر شو بکه کم اگر شو بکه کم صلا حیت و کظالتی
باشی و ارسنه و عورت باشری بکوره بیز انوک ایدنجی اولام او ارسنه
تا اول حقی دخی بیرنه کتور بسن الا صفتن خصمه کدن قیز اکه و بونکره در
قورمه کم بونکر تکر ی بوز و غله خصمه ز جهار بیت کم یاددی خصم ایدر بسن
کم اگر بوز و سکت ای او بیزن ای طرفدن یاز دیک ارسنه و او غلک حیات
بوزنه کرسنه نک منظره کرسنه اوزنه و ارسنه سن ز کتنه کورمه
بس نو اولسون سکت در کور کله بوز سون سفرخ حوش طت سندن صکره
نکم باشنه یاز طرش اینه کورمه و اگر تکر ی احر بکه فرکت اولانی مسدور
دایه بصره و چون اولامه استاد و بزر علم و ادب او کرسون نماز
و قرآن شریعت شرطن فرض و سنت و دعا کور او کرسون و یاز جلیق
دکول و جهار انیکم تیزرک ارسنه و بیز بسن کم قیز اوج خاکه لایق دوز بر اولمدر

اتم هر معلم که او غلغله ز بنو این علم او کو نمک ایچن فواتسون شتفت اینده
 او غلان قور قمنجه او کر غمز و عیبت استناد کو قورفت و او غلو کا د مینم
 اقبه ورتا سکت الو نمک استجه او غل غندر یا و ز و طر بر طالع او لب
 ادب وینم او کر مکلن او صک او کمه اکوسن او کو د مزسک روزکا
 او کو در شو بلکم ایوب و در ز کون کم بودت و الداه اده اللیل و النهار
 هر کی کم آنه آنه ادب کجه و کوندر آنی ادب کجه و بو معنی جسم شمس
 انما بیور بدور اما اتالیق شرطین کی صغله بونلوه هنر او کو ست کم
 الو نمک و کجینک او غلغله پیرت وینم او کر نمک غار و کلدر کم هنر
 کجه باشند اینده حیدر کوه خشم او غلغله کجه بلور کم او کلدر
 کسب الیکو بله مندر بیع عیبت کلدر البتیم بر کون آنک فاین سی اکا کو
 حکایت چون کشتب یاد شایلفندن دسک سوز او کوند
 قطن طینه به کلهی هیچ نسبه بی بو عک و و کندی هر کون بجهج و سراج
 دکانه کلوز دی طررک و بونلورک اینده یوردی بونلور قیاسکه ایندی بلور
 مگر بوشی باشند بلور در در صوز در کو باشند شایبو بلور من ایندی
 بلوزون اشکلکه طونه که رنج کم آنده اولدی اول صناعتله در لیدی بیع خنج

عرض اندم بکا ابتدای او غل نم او گردنک خو بندر اما سکا کوهلوس
 دخی او گردنک بونلو صورت در یکم اول ندر ابتدای یوز مکس پس ای بوی
 کنوز در کتی بونلن اصم له بلو تا بکا کویله یوز مکس او کو تیلو ارا د نر د کوه
 اما کی او گردنم اینفاقا اول پیل که بجه و از دم شامان موصله که در کن عرب
 بومنز الدی اوزدی بن بلنق موصله کلام میج بر چاره بولدم کندان ارض
 کیمبه که دم کم در طله دن بغداد ورم و جلق بغداد و از ملین بر مشکل
 جولاک وارد کی استناد کچی کوک کم اندن سلامت ابله که کم اول
 دو تریس بلجک کی خرق او ر و بیز جون اول ارایه کله ک بجز استناد
 د کولری کی خرق اولدی بنین یکرمی کشی و از دنی او بجز یوز مکله
 فرزند کی قلا غر هلاک اولدی اندن بر و اتم سفنی کو کلیم ار کرجون
 جوق صد فلور حس نلو انوک جانة ابجون ویر دم که بکا بونک کچی
 هنلوی حاصل اندر دی تا اول بوک کونن کر طوا اولدی اهدی ای
 او غل ندر کم کر طوا سید هر در لو هنر دن او غلو که او کرت تا آنکه سفنان
 بیز نه کنوزش اولاسن کم جهانک واقعه لو بدن امین اولمده بو مز کشی
 غیا لکس باشند نه کلور میج بلوز هر هنر بر کون کر طوا اولر او کر غن توقیر

بوتل و برمه مکرر اولایه کی قوجه اولایه خیرت بکله کم حریث کلون پند روز
من لایسته سیر که لادین که چون عورت اینین بکله ک اگر عکری شفا
او غل قزویره بکله ک رسمن و خنی بکله ک و اجبند بکرم یدنی باب
او غل قز بکله ک رسمن در بکله ای او غل اگر کتله شفا سکا او غل قز
روزی قله اول شرط اولدکم ابو آذ و برین و عاقله و شفقه و ای ک
اصحر کبرین و سنت و قینغ طاقتو کجه پیرنه کتورب شانه لوق ایله ک
اندن قز آنه و برین علم و ادب او کونه اندن سلاح عینه و بر آنه بک
و لغت نهز او کونه و بکله کم هر بر سلاطه نفاک کرک و چون اتی حاصل
این بو نفاک او کرسو کیم من اون باشمک ایتم بر صاحب ادو
و بر دخی منتظر ادو و بر دخی خادم و ابرو کجه شنی بو اوچی سلاح
شوزلق و سوار علین بیور کرد اتم بنی بونکره اصحر کد زو بن اتم و
شکوا و بنیق و اوق اتم و چوکان او رمن و طوب او بنیق و کند اتم
بود کلین بکا او کندی کویس بر کون بونکره بنی اتم کپوسنه کتور ک
نکم بلور دک هب مجوعی خدوم زاده کعلم ابرو ب او کتدک
و دیکوشه بیور ک چون کسسه و ر دیکو یار بنیق سی و از دق نکم او کتدو

عزق

آینه بز حمانه غالب اولدی بچون عورت سیرت غالب اولا و کتود و کندن
 هشت کت عورت لاله و نافرزا اوغلان بولسن ارگورسش عورت الکه
 و کونیز کم عورت سکالاب اولاسن انوکت عورتی اولوسن و عورتی از
 خانه دانیدن آل و طینل قزال کم عورت اولماق اچوندر شهوت اچون
 بازاردن فراوش المنه بیزاز بیج خرج اولسون و الکت اولسون کرم عورت
 رسیدن و بالینه و عاقله و آتته انه کفزا لغت اوده کورسش اولا و چون
 بونکس بی بولسن المنه تعصیر لاق اینده کل عورتی اوکش سفینه کم باور
 او کورسش اولور کم جودک غیرت ایدوب ارن مالک البر
 باخو کم کسبله باش خوش ایدر یا و زاردن قیر و چون قسیمیسن
 خوش طوناسن لاجرم دو کلی خصیلر تندن سنی بیکوت معی و کورسش
 بیکت دشمنان ارنو قدر باور دشمنان کیشی صفینه بارر بلشندن
 صفینه بار حرو و اگر قزا اوغلان الکه سن الکه بر کزدن بولسن اولسن
 هر کجه انوخله بر اولور کم سکالاب عادت اولا و کوناما بسفردوش
 بی بر عذر اولایه سیزیه عورت بیعی عادتین کوز لیه صبر ایدمیه و باورسش
 کت عورت قنینه انمه و خاصه کونیز اولا و یکلیت خادمه سر ایدکه

نَمَلَه . قَعِيرَه . اِرْتِهَاش . سَرطَان . فَنَق . بِلَنَاق . قِعَاس . قُنَاق . رُبُو
 مَثَل . مِعَاض . بِل . سَنَبِي . سَمَال . رَهْفَه . بَرَه . بُو دِي كَلِي عَلَيَكُم
 دَر كَم دَدُم اَكُو بَرِيَرِن تَغْوِير اَبَد رَسَم كِتَاب حُدُودِن جَعَه بُو دِي كَلِي عَيْبِدُر
 وَ اَنَامَت بِيُو كُن اَل دَدِي اَنَامَت صَاغ اَبَكُو سِي بَر اَرْتِق اُو رُصَاغ
 اَكُو بَر اَبُو جَفُوسَه جَهْد اَبَت اَل كَم اِنِي دَكَم بَر اَبَت كَجِيَه دَكَم اَل سَرِن شَوِيلَه
 اَل كَم نَجَر كَم دَر بِيَرِن اَنَامَت اَبَت سِي كَا كَلَه وَ سَنَدِن صَكْرَه عِيَا كَلَه فَلَ كَم
 اَل بِنَت اَدَم عَوْرَت سِنَر اُو لَمَزَه عَوْرَت اُو غَلَا نَسُو ز اُو لَمَزَه عَوْرَت
 اَل كَلِي دَدِي بِلَسَك كَر كَم سَلَر مِ اَل نَفِي بَاب عَوْرَت اَل كَم رَسَم
 بِيَا نَتِن دَر جُون عَوْرَت اَل اَمِن مَهْمَك وَ حُومَك اُو بُو طُو نَكَم نَعْدُرَه
 سَكَا خِرَزَه عَوْرَت نَكَدِن وَ اُو غَلَا نَكَدِن دَر بِن طَمَه جُون عَوْرَت اَبَت سِي
 اَنَامَت مَانِي طَمَه سَنَق اُو نَسُون وَ خُو بِلَتِي اَر دِي جَه اُو نَكَم كَم حُو بَلَنِي مَعَشُو فَلَ قِي
 اَبُون اَسْتُرُو عَوْرَت كَر كَم كَد بَانُو اُو لَا وَ اَرِن سُو جِي اُو لَا دِي بَار سَا
 اُو لَا دِي دِي نَهْدَه اُو لَا وَ سَنَه صَنَبِلِي اُو لَا كَم اَبَد وَ ب دُرُو كَر اَبُو عَوْرَت
 دَر لَكُو كَم عَا قِبَتِي دُرُو كَر عَوْرَت خُو ب وَ سَنَفَلُو اُو لَسَه بَر كَر دَن كَنَدُو
 اُو رِي كِي اَل كَا وَ بَرَه كَم سَكَنَدَت صُو ز دَر كَم نَبُون دَا رَا قِرِن اَل كُو سِن

ابو

اگری اولاً باو ز در متنوع دخی و قالع دخی و قوسنون و اسدق دخی
 شوندر و دخی به اوی یه فی اوزن اولاً باو ز در اکا افرق در کر و اغزل
 انت دخی باو ز در و اوکم قوبر و دخی اگری اولاً و کوسنت کورنو اولاً
 و انت قوبر فلو اولان انت دخی باو ز در و عروون انت دخی باو ز در
 و اوکم بند کوشسنت سلک اولاً و انت کم بندر مبه سرکش اولاً و
 شمش و استرغن اولاً و کیشنج و کبج ترشکو بونکر باو ز در و بودگی
 عیبدر و فرغ کوزو انت شبت کور اولوز حکایت استمدم که احمد
 بن فریبون نور و وز کون انور کس جو بانکر دن برکو کلدی ایندک
 ای خداوند اگر چه که بدیه کنور مدوم نور و ز چون اکا بر حوش بنارت
 کنور دم احمد ابندی ایت ابید بو کبجه بادش یک یک قرعه
 کوزلو قوتونی دو غدی یادنا بیورکد بوز ابع اوز در کریم ای الحق شبت
 کور فوئن طفدغی ایچون نه بنارت فلور سن چون بود کلن بلدک
 انکت علنکر ندن دخی اکا اوکم بهر برنک اذی و از اول انشاز
 سیان کام . کعات . دحس . مستر . عوکن . شفاق .
 کلخ . نغده . حمر . قعج . ناصور . جذام . لبرص . جدب .

قتره اولاً شوبله کم صرودات ددک ابود در ابلق است اگو کتر شد و ابوی
 از چغره و چون هنر کون بلدک عیلون دخی بلسک کک مهر فیکت
 علی و از انو کله بلنر بر عین اولدر کم کک اولاً علامت اولدر کم چون
 قتره کورنه ابوقی کشیمیه و اعشی است شب کور او کور
 علامت اولدر کم است کجه اوزد کندن اور کوز و نغذر کوزین کم سور
 رس و آره است کم کور اولاً علامت اولدر کم انکو کشینیک اول
 کشنر فلان بورد و چت است دخی یاوز در خطا چون ایلر علامت
 اولدر کم چون دهلینو کله او کدن صاع اباض بعه و اول است بوزک
 بلنر و اعشی است زوز کور او کور علامت اولدر کم کوز نک بیکی
 شوبله قتره اولاکم بشل لقه اوره انک کبی است بکش کوزن چون
 طوز کور کبی مبع بلینمز و اول است کم عیبی قباغنه اولر بلو کوز کوزن
 اولر و اتن اکا احوال در لر سوب و محم بوکا منفقد کم احوال است
 مبارک اولر و کم دلدل دخی احوال ابری در کور و ارجل و اصمور بعینی
 ای ای سکل اولر اگر صول ای سکل اولر و لاسنوم اولر و است کم ای کور
 کور اولر یاوز در و حول است دخی یاوز در و اول است کم ای ای

خوش اوجین هنر دخی خوش اولور و اول نوبله در کم بیطره اوتشاد لری
 ایدوب دورر اول کوش کم ائوکش دشلری ایجه اولا و سرق اولا
 و این اولا و بو قره و طو و بی اشد طوطیندن اذو ترق اولا و بو زنی
 بو کوش و یکش الکی بی اولا و قرلی اوزن اولا و اریسی ایچوق اولا
 و بو تپی طو و اولا و بو عزلی ایجه اولا و بو تپی دپی بو عن اولا و صحیح
 اولا و طینی اوزن و قره اولا و تو تپی دگری و اریسی بو کوش اولا
 و اینی فصه و کوشی یکش اولا ای ایچی اریسی یکش اولا قویرو و اوز
 و ایلی قره اولا کوزی و کربلی قره اولا و بو اریسی اوزین اولا و صغیر
 بیوک اولا و بو دیکش ایچ ائل اولا و چون آدم اوستینت حرکت
 ایزه طویه ایشبورد دکر کم غام بر ائق اولک اول غام ات اولا
 و نظرده خنای طر و شرفیدر صوفق و اریسین صبر لو و دیکن اولر
 و خابرسی و بودی اریسی و کوزی و طوطی قره اولا ایودر و است کم
 صرو اولا ایودر و بیلسی و قویرو قره اولا ایودر و اول ات کر کم
 یک زلف اولا میج ایکن اولمیه ایودر هرات کم کوزی قزل اولادلو
 و عیبودر و بو زانت ابوسی از اولا و دیره ات کم ایلی و ایکی

بر چند ایدلیسی کسسه، انقه و نلیسی کسسه درمه و اشتیمی ایشتمه و
 ناسین و طنوی اوشهرده، آیله و ساز کار پیرده، اول و شوبله
 او تسون کلک کم قوشیلر طغیدن بوسکرک اولانقلو پیر، رغبت انقه
 چون پیر لاس قوشوسنه اله و اولشلرک و شبلو پیر اله چون
 الاسن انک عارین اندیشه آبله او لکم خوش عارنت اید سن
 هر وقت سکاکی نخیل دیز پیروک و عذتی نخیل سبیله در و چون نخیل
 دیز میده دیکلی عاکت پیرن سنک صی و پیر اسنک فیمنی نخیله در
 و نخیل عارنله در و عارنت حاصلله در بکرم بسنجی باب دست
 اقلو طوار صغون المعن در اکسرت لاس منباز او لکم
 الیقینا سن کم انک و اذکک جوهری بر در ایو اده و ابواته نغدر
 قیمت فلوزنک کونور و جگهار ایدوب دورر کم جهان ادمه
 البغ در و آدم جوائله البغ در و جوائله بیکری اندر و اولوکر
 ایدوب دورر کم اینه طونی ابوطونک بونکرک نلیسی دشوارده
 ادجی نلیسن کم اذکک دعوی سکه معنی سی واز و انک دعوی
 یوز در معنی نلیس بیکرین اول یوزنه بفر کم ارنق ات یوزر

خون

و بهر اشع کتذو صلا حلت غافل اولم کم غافل نین ایچی احن لغدر و بهر اشع کم
 سکا صرت اول اصبر ایله نابوز کوشتر بجز کم او ملک ابو دکلر اگر او
 صتون ال اسن صاج کیشی فوشو لغندن ال او جزئه طع انه اول فوکشی کو
 اندن ال کم ابوب دوزر که بطار تم ال کدر بزر جهم ایند بلکار
 یاوزی درت در بر باوز فوکشی بر جوق عیال و بر الی طر ای فو بر
 یاوز عورت بو ز ستر لی و دانتمند و علوی و خادم فوشو لغندن
 الکه و بر طله دن او ال کم انده سندن یا توفی کیشی اولکبه و فوکشی
 حین ابوب دوزر که بطار احن بصفینه بستی فوکشی صفور قدر
 صینله و جمله هوی ایله ابو اول صبر و کرن کوزمه و از و عز سندن تیزی
 و بر و جناز سندن خاطر چون بکه و از و بهر اشع موافقت ایله و شاذ
 بقدر قدر کجه بیری و بزیری و بونلار کت او فلانلرن خوش طوست و فو
 بکینه حومت ایله و سجدن اسک اوله و اغر کونلورده مؤندن و
 قند بلدن تفصیر اتمه شو ایله کم سدن کواکب ادملر که در ادملر کواکب
 دل از دل عیبت کوی دهند چو یکدل نمت آشنای دهد
 و بلکل کم ادمه هر کم کلور کند و شیوه سندن کلور بس جهه ایله کم

چون قول صد ابله کابل کبک این و تقصیر لای این اندون خیر او فمه کم خبر کلیم
 و چنان قول کم و اولکم و آزد ز خوش طوست کم بر بهش دز لیش کبک
 ای بیاش دز مکدن و فومه کم قول فر و شس سر یکین فر دیش او فمه کم
 یا آنه او غل اولار ز بیر بونن چون نساذ فو بهر و فو لکه فو لجه که طاقینجه
 بیور و ایچی دل برمه و سجد دو تمه و بندک فومه و ابود لاله سوبله
 و الیدن کلز ایشی بیوره نالیدن کل بوب فر ما شرفی اتمه نکر
 و کند و او زکی انصافله بز نناد کلنک کلنیشی اولاسن و بود در
 ایند تب عمل ایت کم د بباد و کلنیش لودن اولاسن
 یکیم در درخت بابت او بر و یک صتون القح در اکس باغ و او
 و بر صتون الاین بیج و شیر آحقن بل و حدن کی کورنت یعنی صانوبار
 اید و یکم الاین کساد لوق و قینق آل و یکم صانسن و واجلن صان و ا
 استکلن سهل اولم اسنه و یکم الاین اصی زبان قدر خجال و اگر
 و کرسک کم سر ما بون زبان اجمین صیق اول اصیدن کم عاقبت
 زبان ابله سیدر و اورد کرسک کم د کد و کل نسبه یعنی اولم سن
 حسوذ اولم و هر اشک صبری بیسته ایدن کم صابر لوق ایچی عخلدر

وهر بند

4)

و بگزی صر و لغنه بایل اولسه برافان علامتدرو قول الطبق یغورب ابلکو
 لوی کی او در اکر اغورسه اول او بکن و بکو اغورسد و چون کوزلو اولنگر
 ار دک اشکاره علفنون دخی کور کل اغز بیسین و بورن بسین
 و صفر لغین و نیز لکن و کچ سوبلده کن و سکوی صا غلغین و دخی دین
 چون بونلوی کور سین معلوم ایدنه سین نه فو کم الاین صالح کشیدن الیم
 سندخی صلاطه اولا و نایچی بولاسین دین بلور الیم کچی کند و خویله او
 کونکله برر دین بلان او کونکله بار دز و شول و قین کم شهوست سکا غاب
 اول اول فراوش الیم کونکله زینت دخی اولور کوز که خوش کوزنه
 اول شهوتی دخی ایله اندن بونکله المنه مشغول اول اول فو کم بریزدن
 غزیز اول الیم کونکله غزیز طوطوسک منقی اولور اکر باوز طوطوسک
 بچجه باخود صلیق استر به خود سکا دشمن اولور بس بریزدن الیم
 باوز طوطوس اول اول سنک ابلو کت قیمن بک و مننداز و نجت اولا
 و هر دم بونلور ازرقی اچجه در کم اچجه سز سز سوزلو اول فو کم بروج
 خوجه کوزدی الیم کونکله شول عورست کبیر جوق ار کوزش اولاجون حیصفت
 صلیق استینه همان صلیق شول عورته بگزر کم اکر اندن طلاق دکر

بکش شرف ابرو کم خردن چشم اما بونگرک ایوسی و شفقنوسی و قله
 و بهادری دارد بر بوغی غافل اولر تکروزه و راوت بهادر اولر کراز
 کفخ اسبزا اولر نومی و حبشی عیبکو از اولر و حبشی نویدن بک اولر
 و حبشنگ او کسند روایت جو قدر بیضا تبردن آنا او حبشی شرفم
 ددم علقندون اشکاره و کز لو میر برین بک کک اما کز لو طلت
 اولدر کم صنون ایجن غافل او یکسین کم کی بق جوق اولور کم اولر عشق
 چرکین کورنر صکره خوب کورنر و یا او کدن خوب کورنر صکره چرکین
 کورنر ادمکنت چهره بی دایم بر حال اولر که خوبغه دوزن کانه چرکین کور
 و د و کلای انداختی بنی ماسکا هیچ سننه کز لو نایبه جوق علقندره کار کز لو
 دخی کلدن بلکه بارر اگر بگزی صیر و لغی ده کلن اولر و د و دخی
 بزمنش اولر و کوز لری سوش اولر بو استر علائقی در و کوزی قزل
 اولر و آتن کور لری طلو اولر صرخ علائقیندر و کز بکی کج دپز
 و د و دخی امه مانطه لبه علائقیندر و بو زنی کوی اگری اولر
 و دیرسی دز اولر بر منز رنج وارد در و شنتخ داغ اولر با رنگ
 اولر ش اولر صغیر الین بوض اولر سن و د و در نی دوش و کوز

دیگر

و صغالیق وارد بونلور دکلجی حنت دن بکدر و بونلور کوبکلجی عظیم
 خوندور و بکلجی دینی کی چر کندور و خاطر لوی کندور و صوفیون در ضامن
 و انصاف سوز و کجی فحیح و فرق و بونلور کی همنر لود و کھادر اولور و
 راضا سوز و اشکاره دشمنی همنه اشکم اشم لیه سن تعصب ایله اشکر
 و کوچ کونترمه بونلور دن بیکوت جنس بو قدر صقلایی و روسی
 بونلور یقیندر و توکلون بونلور همنه ایشمه بیکدر بچدر کندور و الان
 کی یهادر در و خوب جنس سوچیدور و کوزجی فعلیه رومه یقیندر و نوسر کندور
 لیکن رومده برقع عیب و ازدر دلی اعتدق و فرق و سستت طبع
 و کابل و قطن و چوبیس اولور و همنر لوی اولدر کم ناموش لو اولور
 و خوش خولو و کھدالین و مقبل و الی و دینی برکت اولور و از سنیک
 عیبی اولدر کم بو ز فعلیه مردان اولور و کینلو و چخان بو یوق دتمز اولور
 طابین و بلاجی و کتوری سور و فرق و خوب سنده دشمن اولور اما دلی
 اولکت و مهم نبر و همنه ایشمه بچو اولور همنه سنیک عیبی اولدر کم دلسر
 اولور و خانه دغل اولور قول و قرآوش بونلور دن ایمین اولمز و بونلور
 دیر بیک فریخی اوکر نشد بس همنه جنسک در جسی بر دور لودر همنه

طودا غنی فلک اولاً بر مغربی کوزک اولاً و بوی کوزل اولاً بونک کی
 قول خا طیفه بار را و اول قول کم در سی نفعه واتی و فزین کوز اولاً و
 اشتر و صبی انمش اولاً و کوزی رعاه اولاً بونک کیسلر عورت سوز
 اولاً و اول قول کم یاوز سوز اولاً و بوز سوز اولاً علامت اولدر کم
 فاشا چون اولاً و کوز کبک اولاً قینی فلک اولاً و اشتر اولاً
 و کوزی ایغی فزین اولاً و طودا غنی او زن ووشی سبرک و اغزی
 بیوک اولاً بونک کی قول فنی بوزنه و ادب سوز اولاً و اجلوبی اولاً
 و اول قول کم اشچانغ و فر اشلفه بار به کوز کم از بوزلو و آرو شنلو
 اولاً و کوزی و آنچه بلو اولاً اشها کوزلو و سبیرین سوز لو اولاً
 بوی غام و فزین صباه اولاً تا کوز طکه بعین اولاً اما اول بندم کم
 قول قراوش الحی کوز کم مهر جنف دن خیر اولاً مهر جنشک
 بر در لوجوی و ار فغان بوز در و آرز در و ابوخلو خستی و طخی
 و تبی بونک کوز بنی بیوکدر و بوزی بھی در و کوز طر جعدر
 و بوزنی بوجه در چون بر بقیه سن خوش دکل و بر کوز دن بعین
 کوز طودر و بهند دخی بوبله در انا تر کوزک زارتن بشلق

وصفاتی

موی اولاد اول قولکم دانا و مقبل اول علامت اولدر کم طغزو بویلو
 اولاتی معتدل و ایسی کینک بوزی اجن اول کلدر کولج اول اولاتی
 کینک اولاتم اعلنی معتدل اولب بر منی اریسی اجن اولابونک کی
 قول علم اول کونکله و کفد لغه و یاز بجهله و مهر ایشه یاز به و اول قولکم
 بمشخ اتلو اول ارفسی رنج اولابرمینی نه ارنق و نه سیمز اولابسی
 بمشخ و بر منی اریسی اجن اولابوزی روشن و درسی بقه اولابچی نه
 اوزن و نه قصه نه قره و نه قزل اولابچی اکی دوز اولابونک کی
 قول نه صغنت کم صربا سینه تیز اولونه خصوصاً کم کوبنن لک و خوندن
 لک و بر منی اریسی اول قولکم بوزی اتلو اولاکم اول میج نسنه اول کوز
 اول قولکم سینه یاز به علامت اولدر کم صیج بوغن اولابوی تمام
 ترکیب قری اقی قنی اولاسکوی بوغن طگری و سیکوی نینن کو
 ریز اولابسی و کونسی و پیور کینک اولابوی بوغن و بشی دکری
 اولابوزی طرته و کوزی قره اولابونک کی قول بهادر اول و ار
 لکل اول و اول قولکم خاد طغنه یاز به علامت اولدر کم درسی کینک
 و قره و سرش بوز لو اولابچی از اولابوی رنج اولابا لدر اچ اول

کورسین بس اول کوزنه بن اندن اکی طوداغنه اندن صحنه کم تکوی عا
 اولک کوجک اولب حصار او مسن بونلردن اظهار ایلد
 طوز لولنی بورنن قودی طلو لنی طودقن قودی و طر اوت دشت
 قودی و صحنی بونلرک آلتن و بزگین ایندی بس کورک کم بود و کلنه
 کی نظر این سین اکو بودد کم و ارس ال تنغه و اطرافنه مشغول اول
 و اکو بونلر اولمک ملاحظت کورک یعنی طوز لولنی کم بنم ندره
 دخی طوز لولنی کم کوجک اولکله بکدر اول کوجکدن کم طوز سیر اول
 و کورک کم هر نبر قول نیه لا بقدر فیر استبله بله کونا صنون الاکر اول
 عیشرته یار رفو کک علامت اولدر کم معتدل اولاقصه لغت
 و اور تلفق ار قلیق و سمنز لکت اقلیق و قز لغت و ابسی و کوی
 اولا و بشتق اولا و درسی بیغه اولا و سکوی دز اولا و کم حنا
 صجلو اولا و کوی قری اولا و کوز لری شهل اولا و قری و قشلو
 و درتمه بوز لو اولا و ایجه بللو و اکی در کوی اولا و طوطی فز و د
 اق اولا و ننی دخی اوق اولا و طلو اولا هر قو کم بویه اولا خوش
 غلو اولب و فاداز اولا و نازک طبع و سازی کار و عیشرت

سحر
 بدر

بلاکروز نهار عادت بدیدم و اگر بای اولای من طغزو سولج اول کند و زری
 در و بشکودن بل و یوز ادلو اولم بلاخی کشتک عاقبتی اسکوک
 کدر و نمیشد امین و طغزو اولکم دکلی جهانک کالی و نعتی امینو کدر
 و طغزو نکر جهدا بلیه سیکم الدعباسین و الدعباسین یکوم او
 بابت قول فرانس صتون المقصود و اگر قول و فرانس صتون
 الحق دلیس او بنق اولکم آدم صتون الحق دشوار در و بیرنج قوم بلزگر
 کم آدم الوت صتون ابرق بازر کالغدر بلزگر کم برکو بلد و کی مشایخ
 الاذخی مغبون اول و اذکم عین و هنرن بک الوطلدرو
 ادم بی محابا بملکه یومز الا فر استکه بو علی کتب بلزگر که بینا مینر
 اول اذکم ایمن و کاشین بیکه ایدی بولک صتون المغت
 اوج شرط و اراول عین و کبخی هنرن بک در اشکاره و
 کزنو او چنج صتون بکدر و چون قول و بافر اوش الا من کی بقی
 انکم شتری اکی در لو در بوچه کشتیکو بوزه بغر و بوچه کشتیکو
 کودیه بغر اخلق و طلوق استرا اما یوزنه بقی کرک اندن کودین
 کورک کرک زبک بوزی هر کون کورسن و بخی و قتلکودیا بو